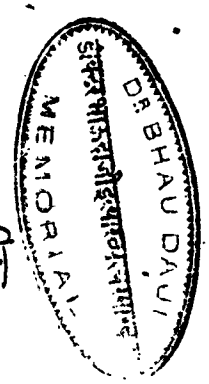

ललितार्चनस्मृति

श्रीगणाधिपतयेनमः श्रीरूपादुकाभ्योनमः श्रीबटुकाशारदाभ्योनमः त्रिवंगुरुगणाध्व
संप्रणम्यपरदेवतां ललितायाःमहादेव्याःप्रवक्ष्येऽर्चनचंद्रिकां १ तत्रश्रीमान्साधकेंद्रो
ब्राह्मेमुहूर्त्तेविबुध्यावंद्यकंकुलाहस्तोपादौप्रक्षाल्यधौतवाससीपरिधायाचम्यस्वासनेस
मुपविश्यपूजामूर्त्तेनिर्मील्यमपसृष्यप्रक्षाल्यस्वपुरतःसंस्थाप्यपूर्वदिनपूजार्वनिष्ठपुष्पादि
वक्ष्यमाणसमस्तप्रकटेत्यादिसमष्टिविद्यात्रीःपुष्पांजलिंदत्वादंतधावनगंडूषास्यक्षालनपी
छनादिकल्पयित्वाब्रह्मरंध्रस्थश्वेतसहस्रदलकमलकर्णिकायांसीहासनेसमुपविष्टंगुरुध्या
येत् बह्मांबुजेकर्णिकमध्यसंस्थेसीहासनेसंस्थितदिव्यमूर्त्तिं ध्यायेद्गुरुंचंद्रशिलाप्रकाशं
विमुक्तकाभीतिवरंदधानं श्वेतांबराश्वेतविलेपपुष्पमुक्ताविभूषंमुदितंद्विनेत्रं वामांकपीठ
स्थितिरक्तशक्तीनंदस्मितंसांद्रकृपानिधानं सहस्रदलपंकजेसकलशीतरश्मिमंडलाभय
करांबुजंविमलगंधपुष्पांबरां प्रसन्नवदनेक्षणांसकलदेवतारूपिणंस्मरेच्छिरसिहंसगंतदभि
धानपूर्वंगुरुं इतिध्यात्वा ऐंह्रींश्रींक्लींसौंःहसक्षमलवरयूंसहक्षमलवरयूंश्रमुकानंदनाथश्रीपादुकांपूजयामिइतिसंपदमुद्रयाशिरसिपूजयेत्तामा
सेरुपचारैःपूजयेत् यथा २लंपृथ्यात्मकंगंधश्रीगुरुमूर्त्तयेपरिकल्पयामिनमः इत्यंगुष्टे

नकनिष्ठिकास्पृशेत् २ हंआकाशात्मकंपुष्पंश्री० इतितर्जन्यंगुष्ठंस्पृशेत् ३यंवायवात्म
कंधूपंश्री० इत्यंगुष्टेनतर्जनीस्पृशेत् ४ रंतेजसात्मकंदीपंश्री० इत्यंगुष्टेनमध्यमांस्पृशेत्।
वंआबात्मकंनैवेद्यंश्री० इत्यंगुष्टेनअनामिकांस्पृशेत् तत्तत्तांबूलंश्री० इतिसर्वांगुलिभिर्निवेद्य
तच्चरणारविंदमकरंदधारयात्मदेहंअभिषिंचंमलायोनिमुद्राप्रदर्शयनमोगुरवेतस्मैइष्ट
देवस्वरूपिणे यस्यमुखवानंद्देनिविषंसंसारसंज्ञकं इत्युच्चार्यपंचमुद्राभिनमस्कृत्यस्वेकोनिर्वा
वाद्देनगुरुंध्यायन्गुरुस्तोत्रमुच्चारयेत् तदुक्तंतंत्रराजे स्तुवीतपंचभिःस्लोकैस्तंनित्यंसर्वसिद्ध
ये प्रातःप्रबोधसमयेजपात्सुदिवसंभवेत् नमस्तेनाथभगवान्शिवायगुरुरूपिणे विद्याव
तारसंसिध्येस्वीकृतानेकविग्रह १ नवायनवरूपायपरमार्थैकरूपिणे सर्वज्ञानतमोभेदभा
नवेविद्धनायते २ स्वतंत्रायदयाकरविग्रहायशिवात्मने परतंत्रायभक्तानां भ
व्यरूपिणे ३ विवेकानांविवेकायविमर्शायविमर्शिने प्रकाशिनांप्रकाशायप्रज्ञानिनांज्ञानरू
पिणे ४ पुरस्तात्पश्चयोःपृष्टेनमस्कुर्यामुपर्यधः सदाशिवन्नरूपोयेनविधेहिनमोदासदा ५
इतिपंचश्लोकैस्तुत्वागुरुपादुकांस्तुवीतः तदुक्तंकुलशासने हेरंबक्षेत्रपालंवटुकांशंवटु
करंतथा श्रीगुरुंनाथमानंदंभैरवंभैरवीपरां १ प्रणम्यसंविन्मार्गस्थान्नागमशास्त्रगुरुजनान्

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

प्रायश्चित्तंप्रवक्ष्यामिसर्वतंत्रविरोतमः ५ साधकानांचपुत्राणांदीक्षितानांशिवामये कामि
नीनांचसंसर्गात्कर्महीनाच्चकालतः ४ प्रायश्चित्तविनीनस्यफलभोगायकेवलं योगिनीकिर
मेलापेप्रमादःसुलभःखलुमनसश्चचलत्वाच्चसत्वहीनतयापिच तस्मात्सर्वप्रयत्नेनप्रा
यश्चित्तमिहेवलुकृतस्यकर्मणःकुर्यादनुतापोभवेद्यदि ६ प्रमादिकंमहादोषप्रविलापनका
रणं प्रायश्चित्तंपरंस्मृत्यंश्रीगुरोःपादुकास्मृतिः ७ यस्यश्रीपादरजसारंजितेमस्तकेशिवः ।।
स्मृतेसहपार्वत्यातस्यश्रीगुरुपादु० ८ योमोहतमसंक्रांतमुद्धरत्यंधकूपतः केवलंकृपया
नाथात्तस्यश्रीगुरुपादु० ९ यस्यत्रैलोक्यमखिलंसच्चिदानंदलक्षणं पूर्यतेस्वगुणैःसाक्ष्या
तस्यश्री० १० यस्यत्रैलोक्यमखिलंवशंतिष्ठत्यशेषतः स्वदृष्टिपातमात्रेणतस्यश्री० ११ यस्यस
र्वस्वमात्मानंमयेकीकृत्यभक्तितः समर्पयतिसच्छिष्यस्तस्यश्री० १२ यमाश्रित्यात्मविज्ञानं
संविरेम्गयामहे हेतुकैर्दूषितैर्मुखैस्तस्यश्री० १३ यस्मिन्नदृष्टिसृष्टिस्थितिध्वंसपिधानानु
ग्रहात्मके प्रकाशतेपंचकृत्यंतस्यश्री० १४ प्रापंचदृष्टभेद्यस्यपशौपाशविमोचनं यामा
हुःशांभवीवावातस्यश्री० १५ मूलेहृदिललाटेवद्वादशांतेचपरःशिवः यस्यक्षांपालय
रास्तेनस्यश्री० १६ यस्यपदतलेसिंधुःपादाग्रेकुलपर्वतः गुल्फेनक्षत्रवृंदानितस्यश्री० १७

वनस्पतिस्तथारोमाण्यशानरुद्राश्चजंघयोः जान्वाश्रक्षेत्रसंदोहस्तस्यश्री० १८ ऊर्वोश्च
सिद्धवीरेंद्राःलिंगमूलेचपेरवाः लिंगाग्रेक्षरसोयस्यतस्यश्री० १९ आधारेपरमाशक्तिर्नो
पिश्चवृक्केहृदाशयोः योगिनीनांवपुःपृष्टेतस्यश्री० २० हृदयेमारुतःकंठेशिरःपीठोपपी
ठयोः विबुकेयस्यवेदास्तुतस्यश्री० २१ स्कंधेवरदेवरादेवास्त्रिनेत्रेतेजसांशिवं लिंगत्रयं
ललाटेवतस्यश्री० २२ यज्ञःकपोलयुगमेवजिह्वाग्रेवसरस्वती यस्यदंतेषुमंत्राश्चतस्यश्री०
२३ इडापिंगलयोरंतर्गंगावयमुनातथा मध्येसरस्वतीयस्यतस्यश्री० २४ भ्रुवोरूर्ध्वपदद्वं
द्वंमस्तकेयस्यराजते शांभवंवदनयोर्मध्येतस्यश्री० २५ गुरुःशिवोगुरुर्विष्णुःगुरुर्ब्रह्मागुरुःप
रः गुरुरग्निगुरुर्मंत्रोभानुरींद्रस्तथैवच २६ अन्यत्सर्वंप्रपंचंनिःप्रपंचागुरुःस्मृतिः तस्मा
च्छ्रीपादुकाध्यानंसर्वपापनिकृंतनं २७ पालनादुरितच्छेदात्कामितार्थप्रपूरणात् पादुकात्राह
मंत्रार्थविमर्शानूर्ध्वंपूजयेत् २८ इतिशास्त्रार्थसंकेतंरहस्यकुलशासने शात्कुलाख्य
वशाद्गुरुमस्मात्सिगुर्वनुग्रहात् २९ श्रीगुरोःपादुकास्तोत्रंप्रातरुत्थायसंपठन् नश्यंतिस
र्वपापानिवह्निनातूलराशिवत् ३० पठितव्यंप्रयत्नेनश्रोतव्यंभक्तिशालिभिः भोगमोक्षा
र्थिभिस्तस्मात्षड्विरागमपारगैः ३१ इतिगुरुपादुकास्तुतिः ततोमूलादिब्रह्मरंध्रांतंमू

ललविद्यामुद्यद्दिनकरसहस्रप्रभासुरांतेजोदंडमयींरवडांध्यात्वाननेजसापरिणतांश्रीपरदेवतादृदयकमलेध्यात्वामानसेरूपचारैः पूजयेत्वामूलविद्यायाः ऋष्यादिकरषडंगंन्यासांश्चकृत्वायथोक्तरूपांदेवींध्यायन्मूलविद्यांयथाशक्तेजपित्वाजपंसमर्पयेत्तेजसाव्याप्तंस्वदेहंविचिंत्यचक्रदेवतात्मानमभिन्नशरीरंविभावयन्ब्रह्मैवाहमस्मीतिमत्वादेवीस्तोत्रमुदीरयन्प्रातस्मरामिजगतांजनन्याश्चरणांबुजं श्रीमत्त्रिपुरसुंदर्यानामनामाहरादिभिः १ प्रातस्त्रिपुरसंहर्यानमामिपदपंकजं हरिहरविरिंचिविश्वस्रष्ट्यादीनकुरुतेयथा २ प्रातस्त्रिपुरसुंदर्यानमामिवरणांबुजं यत्सादमेबुद्धिरसिध्यतिगंगामहेशितुः ३ प्रातःपाशांकुशात्तशरंचापहस्तांनमाम्यहं उद्यादित्यसंकाशांश्रीमत्त्रिपुरसुंदरीं ४ प्रातर्नमामिपादाब्जंययेदंभासतेजगत् तस्यात्रिपुरसुंदर्याःसख्यासादान्निवर्तने ५ यःश्लोकपंचकमिदंप्रातर्नित्यंपठेन्नरः तस्मैदद्यादात्मपदंश्रीमत्त्रिपुरसुंदरी ६ इतिस्तुत्वाजगद्धात्रीनिजकृत्यंसमर्पयेत्प्रातर्भरनिसायांतंसायादिप्रातरंततः ७ यत्करोमिजगद्योनेतदस्तुतवपूजनं इतिसमर्प्यस्वकर्मानुष्ठानार्थंदेव्याश्चाप्रार्थयेत् ८ त्रैलोक्यचैतन्यमयीश्वरेश्वरीश्रीसुंदरीतवश्चरणांघ्रयेव प्रातःसमुत्थायनवप्रियार्थंसंसारयात्रामनुवर्तयिष्ये ९ संसारयात्रामनुवर्तमा

राम ३

नंतवाज्ञयाश्रीत्रिपुरेपरेशी स्पर्धानिरस्कारकलिप्रमादभयानिमामाभिभवंतुमानः १० जानामिधर्मंनचमेप्रवृत्तिर्जानाम्यधर्मंनचमेनिवृत्तिः त्वयाहृषीकेशहृदिस्थयाहंयथानियुक्तोस्मितथाकरोमि ११ इतिदेवींप्रार्थ्यगुरूपदेशेनज्ञानंसहजसिध्यमजपाजपंतन्नदेवतायैःसमर्पयेत् यथा अद्यपूर्वेद्युरहोरात्रावरितमुच्छ्वासनिश्वासालक्षषट्शतानिषट्सहस्रमेकविंशतिसहस्रसंख्याकमजयाजपंमूलाधारस्वाधिष्ठानमणिपूरकानाहतविशुद्धाज्ञाब्जेषुचतुर्दलषट्दलदशदलद्वादशदलषोडशदलद्विदलसहस्रदलेषुस्थितेभ्योगणपतिब्रह्मविष्णुरुद्रजीवात्मपरमात्मश्रीगुरुपादुकाभ्योयथाभागंन्यूनःसमर्पयिष्यामिइतिसंकल्पांजलिंसंकल्प्यसमर्पयेत् यथा मूल--- रस्थपंगणपतयेअजपाजपानांषट्शतानिसमर्पयामिनमः २ स्वाधिष्ठानः--- ब्रह्मणेअजपाजपानांषट्सहस्रस्त्राणिसमर्पयामिनमः २ मणिपूरक--- यविष्णवेअजपाजपानांषट्सहस्राणिसमर्पयामिनमः २ अनाहतचक्रस्थरुद्रायजपाजपानांषट्सहस्राणिसमर्पयामिनमः २ विशुद्धचक्रस्थजीवात्मनेअजपाजपानांसहस्रंसमर्पयामि २ आज्ञाचक्रस्थपरमात्मनेअजपाजपानांसहस्रंसमर्पयामि २ सहस्रदलकमलकर्णिकामध्यवर्तिश्रीगुरुपादुकायेअजपाजपानांसहस्रंसमर्पयामि २ इतिसमर्पयेत् एतावत्समर्पणीयमाज्ञाचक्रेत्र श्रीगुरुदलसमर्पयेत् यथा

मयापूर्वेद्युरहोरात्रचरितमुच्छ्वासनिश्वासात्मकंषट्शतानाधिकविंशतिसहस्रसंख्याकमजा
पात्मपंब्रह्मरंध्रस्थसहस्रदलकमलकर्णिकामध्यवर्त्तिन्येश्रीगुरुपादुकायेसमर्पयामिनमः
अथसूर्योदयादारभ्याहोरात्रेणउच्छ्वासनिश्वासात्मकंषट्शतानाधिकविंशतिसहस्रसंख्याक
मजपाजपमहंकरिष्येतन्निरूपणांजलिपुटःसंकल्प्य अजपामंत्रेणप्राणायामत्रयंकृत्वाहंसा
यऋषयेनमःशिरसि अथर्वगायत्रीछंदसेनमःमुखे परमहंस्वायदेवतायेनमःहृदि
हंबीजायनमःमूलाधारे सशक्तयेनमःपादयोः सोहंकीलकायनमः नाभौ ॐकारायन
त्वायनमः हृदये नभसेस्थानायनमः मूर्ध्नि हेमावर्णायनमःसर्वांगे ---तायस्वरा
यनमःकंठे मममोक्षार्थेजपेविनियोगः इतिकृतांजलिर्वदेत् ततोहृदि ---तनेस्वाहा
हृदयायनमः क्लींसोमात्मनेस्वाहाशिरसेस्वाहाह्सौंनिरंजनात्मनेस्वाहानमइतिशिखा
यैवषट् क्लौंनिराभासात्मनेस्वाहाकवचायहुं क्लौंअनंततनुःसूक्ष्मदेवीप्रबोधयात्मनेत्रत्र
यायवौषट् क्लःअयंकबोधात्मनेस्वाहाअस्त्रायफट् ध्यानंयथा द्यौर्मूर्धापस्यविप्राव
दंतिरवंवैनाभिंचंद्रसूर्यौचनेत्रे दिशःश्रोत्रंयस्यपादौक्षितींवध्यानंयोसोसर्वभूतांत
रात्मा इतिवीराट्स्वरूपंस्वात्मानंध्यात्वातदनुसंधाप्रयाणवायोर्निर्गमप्रवेशात्मकम

जपामंत्रंहंसःपदंपंचविंशतिवारंजपित्वासमर्प्यप्रणमेत् अथअजपाविधानमाह
ऋषिणामूर्ध्निसहितायांईश्वरउवाच अजपाराधनंदेविकथकथयामितवानघे यस्यविज्ञा
नमात्रेणपरंब्रह्मैवदेशिकः १ हंसःपदंपरेशानिप्रत्यहंजपतेनरः मोहबंधोनजानाति
मोक्षस्तस्यनविद्यते २ श्रीगुरोःकृपयादेवीहृदयेजप्यतेयदा उच्छ्वासनिश्वासतया
तदाबंधक्षयोभवेत् ३ उच्छ्वासेवैनिश्वासेहंसइत्यक्षरद्वयं तस्मात्प्राणस्तुहंसाख्यः
आत्माकारेणसंस्थितः ४ षष्टिश्वासैर्पवेप्राणःषट्प्राणानाडिकामता षष्टिनाड्या
अहोरात्रंजपःसंख्याजपामतः ५ एकविंशतिसाहस्रंषट्शतंचाधिकमीश्वरि ज
पतेप्रत्यहंप्राणीस्वदानंदमयीपरा ६ उत्पत्तिर्जपआरंभःस्थितिरस्यनिवेदनं विनाजपे
नदेवेशिजपोभवति ७ मंत्रिणां अजपेयंततः प्रोक्तापशवपाशानिकृंतनी श्रीगुरोःकृ
पयादेविलभ्यतेनान्यथाप्रिये ८ एवंजपंमहेशानिप्रत्यहंविनिवेदयेत् गणेशब्रह्मवि
ष्णुभ्योहरायचपरेश्वरि ९ जीवात्मनेक्रमेणैवतथाचपरमात्मने षट्शतानिसहस्राणि
षडेवंचयथापुनः १० षट्सहस्राणिविमलैसहस्रंवैनरेवहि पुनःसहस्रंगुरवेक्रमेण
तुनिवेदयेत् ११ अथोत्तरात्मब्रह्मरंध्रांतस्सप्तचक्रेषुसुप्तेजपंनिवेदयेत्स्वांतंअहो

DR. BHAU DAJI LAD MUSEUM MEMORIAL डाक्टर भाऊदाजी लाड वस्तुसंग्रहालय स्मारकम्

भैरात्रंपावंसदा १२ अस्यहंसवर्देवेशिनिगमागमपक्षकैः विंदुत्रयेत्रिरवानेत्रेसुरवं
नांदःप्रकीर्तिनां १३ त्रिवशक्तीपदद्वंद्वंकालाग्रीपार्श्वयुग्मकं अयंपरमहंसस्तुसर्वव्या
पीप्रकाशवान् १४ सूर्यकोटिप्रतीकाशःस्वप्रकाशैतथासते संहाररूपीहंसोयंविवेकं
दर्शायत्यपि १५ अजपानामगायत्रीत्रिषुलोकेषुदुर्लभा अजपाजपनानित्यंपुनर्जन्म
नविद्यते १६ षट्शतान्यधिकान्यत्रसहस्राण्येकविंशति अहोरात्रंवरेद्वायुःसजपो
मोक्षदायकः १७ ततोगुरूपदिष्टमार्गेणानादातुसंधानपूर्वकंनिरस्तंसमस्तोपाधिनाथि
केनापिविद्वल्लासेनप्रवर्तमानोस्मीतिविभाव्यंलक्षणेविश्रमेत् इतिअजपानिवेदनं
ततः स्वकार्यानुष्ठानायभूमीप्रार्थयेत् समुद्रमेरवलेद्वीपपर्वतसहितेमंडले विष्णुपत्नीम
मलुप्यंपादस्पर्शक्षमस्वमे इतिभूमीप्रार्थ्य श्वासानुसारणतस्यांपादंनिधायेत्क्षमस्व
माद्यहिःनैऋत्यांयाम्यांवादिशिशरक्षेपमात्रांभुवमतीत्यदूरेगत्वामलमूत्रोत्सा
र्गंकुर्यात् ततःशौचविधींयथाविधिविधायअनिषिद्धदिनेषुविहितदंतकाष्टेन
दंतशोधनंकुर्यात् ह्रींश्रींक्लींकामदेवायसर्वजनप्रियायनमः इतिमंत्रेणदंतान्
विशोध्यजिह्वामुल्लिख्यदंतकाष्टंप्रक्षाल्यपुरतःमुख्यदेशंप्रजयेत् ततोमुखंप्र

क्षालयेत् यथा ऋ मूलविद्ययातद्दिननिधिनित्यविद्यापादमुखंक्षालयेत् १ तदुक्तं
नित्यामंत्रैर्बुधःकुर्यान्मुखक्षालनंमन्वहमितिनित्याप्रकारणे संहितायांतु चतुर्लक्ष्मीमं
त्रोवक्त्रंक्षालयेत्सिद्धिहेतवे इतिश्रीॐश्रींह्रींश्रींकमलकमलामेपैलयेप्रसीदप्रसीदश्रीं
ह्रींश्रींॐमहालक्ष्म्यैनमः २ श्रींह्रींक्लीं २ श्रींसहकलह्रींश्रीं एतेश्चतुर्लक्ष्मीमंत्रैर्मूलेनच
मुखंप्रक्षालयेत् ततोआचम्यकुशतिलधौतवस्त्रादिस्नानसामग्रींगृहीत्वानद्यादीग
त्वाअस्त्रमंत्रितवारिणातीरंप्रक्षाल्यतत्रस्नानसामग्रींनिधायस्वशाखोक्तविधिना
वैदिकस्नानंकृत्वातांत्रिकस्नानमाचरेत् यथा नमोमात्रेजलेस्थित्वाअद्येत्यादिसंस्म
त्यपरदेवताप्रीत्यर्थंतांत्रिकस्नानमहंकरिष्यइतिसंकल्प्यमूलविद्ययाप्रणवेन
वाप्राणायामत्रयंकृत्वामूलविद्ययाः ऋष्यादिकरषडंगन्यासांश्चविधायदेवीरूपमा
त्मानंध्यात्वाग्रेपुरतोजलेहस्तमात्रंचतुस्रंतीर्थपरिकल्प्य ॐ ब्रह्मोडोदरतीर्थानिकुरु
ष्टानिनेरवो नेनस्त्येनदेवेशतीर्थंदेहिदिवाकर इतिप्रार्थ्य क्रोमित्यंकुशबीजेनअंकुश
मुद्रयासूर्यमंडलंमिला २ गोगोवयमुनेचैवगोदावरिसरस्वति नर्मदेसिंधुकावेरीजले
स्मिन्सन्निधंकुरु इतितीर्थमारूप्यकल्पितंतीर्थसंयोज्यवमितिधेनुमुद्रयाअमृतीस

त्यङ्कीं कारेणावलोड्यअमृतात्मकंध्यात्वातत्रमूलविद्ययाःवाग्भवमुद्धार्यआत्मतत्वात्म
नेनमः कामराजकूटमुद्धार्यविद्यातत्वात्मनेनमः शक्तिकूटमुद्धार्यशिवतत्वात्मनेनमः
इतितत्तत्रयंविन्यस्यतत्रश्रीचक्रंविभाव्यतत्रस्वहृदयांतः स्फुरन्तींसवित्कल्लोललितांमू
लेनबाह्यषडंगन्यासेनसकलीकृत्यसमस्तप्रकटेतिसमष्टिमंत्रेणतेनाऽमृतांभसा
तांसावर्णारेणांस्नापयित्वातद्वरणलाक्षारूणंजलंविभाव्यदेवींहृदिविसृज्यतज्ज
लेदक्षांधांमूलविद्यांयोनिमुद्रयाजपित्वातत्सादालक्ककलितेभवक्षंजनेनीर्थ
जलेश्रोत्रादिरंध्राणिभंगुष्ठाद्यैर्गुलिभिर्निरूध्यमूलविद्यांत्रीवारमुद्धार्यैन्त्रयंनिम
ज्यतेन ततोमूलविद्यामुद्धारन्नेवकलशमुद्रयाजलांजलित्रयंशिरसिक्षिपेत्सामुख
बाहूहृदयहृदयेचैकैकांजलिंदद्यात् ततोऽघमर्षणंकुर्यात् यथा दक्षिणकरेणज
लंगृहीत्वा मूलेनसप्तधाभिमंत्र्यवामांगुष्ठानामिकाभ्यांमूलेनैवत्रिःशिरोभ्यु
क्ष्यावशिष्टजलंवामहस्तेविधायतेजोरूपंमत्वाऽऽयांतःसमारूष्यनिरवलकल्मष
क्षालनेनकृष्णरूपंपिंगलायाविरेच्यपुनर्दक्षहस्तेजलंगृहीत्वासर्वांगेषुपापपुरु
षाकारेणध्यात्वावामभागेवज्रशिलांध्यात्वातत्र ॐ ह्रीं पशुंफट् इतिपाशु
पतास्त्रेणवासंताड्यतंचूर्णितंभूतंविचिंत्यइत्यघमर्षणंविधायततोरौरवम्यमूल

यैवत्सर्पयेत् ततोजलादुत्तीर्यमूलाभिमंत्रितेधौतेवाससीपरिधायावम्यतीर्थमभि
कादिनामूलेनऊर्ध्वंतिलकंकृत्वाभस्मवंदनादिनात्रिपुंड्रंनिर्माय इतिबालरूपास्नान
विधिः ततोवैदिकींसंध्यांवर्त्तयेत्तांत्रिकींसंध्यांकुर्यात् अत्रवैदिकंकुर्वतःकर्मतांत्रिकं
नविधीयते तांत्रिकंकुर्वतःकर्मवैदिकंनविधीयते इदंहेतुवचनात्स्वाचारभ्रष्टत्वापत्तेःद्वय
मपिकार्यं मूलविद्ययाबद्धशिखांवांतः प्राग्वदनोगुर्वादिवंदनपूर्वकंसंध्यांकुर्यात् सा
चत्रिधा प्रातर्मध्याह्नसायाह्नअर्धरात्रभेदात् तत्रविधिवदावम्यशिरसिगुरुपादुकां
स्मरन्मूलेनप्राणायामत्रयंविधायऋष्यादिकरषडंगन्यासान्विरच्यदेवीरूपमात्मानं
ध्यात्वाअस्त्रमंत्रशोधितताम्रादिपात्रेजलंपुरतोनिधायतत्रमिति धेनुमुद्रांप्रदर्श्यमूले
नाष्टवारमभिमंत्र्यतेनजलेनआकाराद्दिक्षांतैःसंबिंदुभिमातृकावर्णैःप्रत्यक्षरंशिर
संप्रोक्ष्यमूलेनत्रीःसंप्रोक्ष्यतज्जलंदक्षहस्तेनादाय २ लंवंरंयंहं इतिपांचभौ०ति
कबीजैर्मूलेनवत्रिरभिमंत्र्यवामांगुष्ठानामिकाभ्यांमूलविद्ययात्रिरशिरस्त्रिधाप्रो
क्ष्यावशिष्टंजलंवामहस्तेनादायज्योतिर्मयंमत्वातज्जलंवामनासयांतंभावयन्नीलास्वांत
स्थंकलुषंप्रक्षाल्यदक्षनासयाविरेच्यकृष्णवर्णंतज्जलंदक्षहस्तेकृत्वास्वयामभागेज्ञ

लद्वज्त्रिलांध्यात्वा ॐ ह्रीं पशुंहे फट् इतिपाशुपतास्त्रमंत्रेणतत्स्यामास्कल्यहस्तो
प्रक्षाल्यावमेत् आवमानंयथा वाग्भवकूटमुद्धार्यआत्मनत्वंशोधयामिस्वाहा कामकू
टंविद्यातत्वंशोधयामिस्वाहा शक्तिकूटंशिवतत्वंशोधयामिस्वाहा इतित्रिरावम्यएतद्वै
परित्येनत्रिरावमेत् शक्तिकूटंशिवतत्वंशोधयामिस्वाहा कामराजमुद्धार्यविद्यातत्वंशोध
यामिस्वाहा वाग्भवकूटंआत्मनत्वंशोधयामिस्वाहा इतित्रिरावम्य समस्तमूलेनत्रिरा
वमेत् मूलंसर्वतत्वंशोधयामिस्वाहा इतित्रिरावमेत् इतिनवधावमनं अथवाकूटत्र
यैसमस्तविद्ययावचतुर्धावमेत् त्रितत्वेनवत्रिधावेतियथाशक्त्यावरेत् इत्यावमन
विधिः अत्रसर्वत्रपंचदशाक्षर्युपासकोबालबीजाद्यंमूलविद्याकूटमुच्चरेत् बालाद्यामू
लोचेति चोडशाक्षर्युपासकश्चेत्केवलंविद्याकूटंकेवलंमूलविद्यासेवेतिसांप्रदायकाः
ततोजलमंजलिनादायो ॐ ह्रीं सूर्यमंडलोपरि यैर्देवैर्अर्घ्यत्रयंदद्यात् यथा ह्रीं श्री
वाग्भवकूटंत्रिपुरादेविविद्महे कामराजकूटंकामेश्वरायधीमहि -- यं -- त्रः प्रचोदयात्
श्रीमहात्रिपुरसुंदरीएषोअर्घ्यः स्वाहा इत्यनेनगंधपुष्पाक्षतानि
सूर्यांघ्रिमुरव्यत्रयमुत्सिपेत् मूलमुद्धार्यसूर्यमंडलस्थश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिश्रीपादु
कायैअर्घ्यंपरिकल्पयामिस्वाहा इत्यनेनतन्मंडलेदेवीध्यायन्गंधपुष्पाक्षतादिदे

व्येतदघ्रिमुरवंजलित्रयमुत्सिपेत् ह्रीं ह्रीं सः श्रीसूर्यनाथएषोर्घ्यः स्वाहा इत्यपोजलित्रयंमुत्सि
पेत्मूलंश्रीमहात्रिपुरसुंदरीश्रीपादुकांतर्पयामितृप्तित्रीः संतर्प्यसूर्यमंत्रमुद्धार्यश्रीसूर्यपा
दुकांतर्पयामितित्रीः संतर्प्यसोहमस्मि इत्युपस्थायपूर्तिविधायगायत्र्याअंजलिंदत्वाबी
जगायत्र्याअंजलिंदद्यात् नमथा आकाशोवह्निमंडलंध्यात्वाप्रातर्बालांवंपीतवर्णांमू
लाधारेवासाज्वेत्रिकोणात्मकवह्निमंडलमध्येकुंडलिन्यात्मकत्वेनध्यात्वातद्बीजोद्भू
तांवागीश्वरींकुमारींध्यायेत् पीतांपीतांबरांपीतस्रग्विभूषानुलेपनेनत्रिलोचनसमाभासां
बालामक्षस्रगुज्वलांपुस्तकाक्षकरांपीनोत्तुंगवक्षोजांवक्षिपीठनिषेदुषीं वाग्भवीवाग्भवोद्भूतांन्यक्ष
पाशस्मितांस्मरेत् इतिवागीश्वरींध्यात्वावाग्भवकूटमुद्धार्य त्रिपुरावागीश्वरीश्रीपादुकांपूज
यामिइतिगंधाक्षतानूत्विंतपुष्पोत्सेपणत्रीः संपूज्यबीजगायत्र्याअर्घ्यंदद्यात् वाग्भवंकूटं त्रि
पुरादेविविद्महे वागीश्वरायधीमहितन्नोमुक्तिः प्रचोदयात् वागीश्वरीएषोर्घ्यः स्वाहा इति
पुष्पाक्षतान्वितजलांजलित्रयमुत्सिपेत् वाग्भवेनत्रीः संतर्प्य शिरसिस्वगुरुपादुकांसं
विसप्राणायामन्यस्यादिकरषडंगेन्यासपूर्वकं२ मूलंकालनित्याहंमुः अंनमः इत्यादिमू
लविद्यांस्वदेहेमानकस्थनेविन्यस्यजपमारभेत् तत्रविद्यागायत्रीकूटगायत्रीदशधा

जपेत् ततोमूलविद्यांनवनाथासकलेनजपेत् तद्यथा प्रातर्मूलाधारगनेकर्मलेवह्निमंडले
वाग्बीजरूपानित्यांतांविकत्पत्रलभासुरां पुष्पबाणेक्षुकोदंडपाशांकुशलसत्करां स्वेच्छाय
हीनवपुषीयुग्मनित्याक्षरात्मिकां घटिकावरणेपेतांपरितःप्रांजलिनानथ ध्यानमुद्धावर
करानूवाग्भवोपासितसरान् नवनाथान्स्मरेन्मूलपंकजेयोनिमंडले दक्षाधः करमारभ्य
दक्षोर्ध्वकरपर्यंतमायुधध्याने इतिध्यात्वाजपेत् ह्रींश्रींमूलंकलनित्याहंसः अंआंइंईंउं
ऊंऋंॠंप्रकाशानंदनाथरूपिणीश्रीमहात्रिपुरसुंदरिश्रीपादुकांपूजयामि ह्रींश्रींमूलंक
लनित्याहंसः ऌंॡंएंऐंओंऔंअंअः विमर्शानंदनाथरूपिणीश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिश्रीपादु
कांपूजयामि ह्रींश्रींमूलंका०कं५आनंदनाथायरू० ह्रींश्रींमूलंका०चं५श्रीप्रानानंदना
थरू० ह्रींश्रींमूलंका०टं५श्रीसत्यानंदनाथरू० ह्रींश्रींमूलंका०तं५श्रीपूर्णानंदनाथरू०
ह्रींश्रींमूलंका०पं५स्वप्नावानंदनाथरू० ह्रींश्रीमूलंकाल०यं५प्रतिभानंदनाथरू०
ह्रींश्रींमूलंकालनित्याहंसःषं५सुभगानंदनाथरूपिणीश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिश्रीपादु
कांपूजयामि इतिनवनाथालकेनमूलविद्यांनवधाजपित्वा नवचक्रेश्वर्यात्मकलेन
मूलविद्यांकेवलंजपंनितत्संप्रदायांतरमस्ति अथघटिकापारायणलेनषष्टिजपंकुर्या

त् सवःपंचपिंदिवसैर्मातृकायाषडावृत्तिरूपः नतुक्रमेनत्रराजे आरभ्यभानोरुदयेमकरो
घटिकाक्रमात् एकैकंमातृकावर्णंपंचाशत्परिकीर्तिताः दिवसेःपंचभिस्तस्याःषडावृत्ति
रुदीरितावृति तस्याःमातृकायाः अयमर्थः चतुर्युगेषपि तत्रऋग्प्रथमदिनेसूर्योदय
कालेसूर्येणसहयकारउदेति द्वितीयघटिकादिपंचाशत्घटिकासुआकाराक्षांतःवर्णाः
विसर्गःस्वररहिताःस्वस्वघटिकोदयकालेसमुद्येति ततःएकपंचाशत्घटिकामारभ्य
त्रिषष्टद्यधटिकासुअकारादिक्षकारांतःदशवर्णासमुद्येति नेनाहोरात्रात्मकंषष्टिघटि
कासुषष्टिवर्णाःसमुद्येति द्वितीयदिनेसूर्योदयकालेप्रथमघटिकायांसूर्येणसहएका
रउदेति ततःएकारादिडकारांतःषष्टिवर्णासूर्योदयमारभ्यषष्टिघटिकासुस्वस्वघ
टिकोदयकालेसमुद्येति तृतीयदिनेसूर्योदयेवकारउदेति वकारादिपांताःषष्टिव
र्णाःसूर्योदयादिषष्टिघटिकासुस्वस्वघटिकोदयकालेसमुद्येति चतुर्थदिनेसूर्योद
येतकारउदेति तकारादिमांताःषष्टिवर्णाःसूर्योदयादिषष्टिघटिकासुस्वस्वघटि
कोदयकालेसमुद्येति पंचमदिनेसूर्योदयेयकारउदेति यकारादिक्षांताःपुनः अकारा
दिक्षांताषष्टिवर्णाःसूर्योदयादिषष्टिघटिकासुस्वस्वघटिकोदयकालेसमुद्येति॥

एवं पंचषष्टिर्दिवसैर्मालिकायाषडाम्नयोभवंति एवंक्रमेणैकषष्टिर्वर्णैर्घटिकापारायणा
र्थ्यः षष्टिजपः कार्यः तत्प्रकारः प्रदर्श्यते अकारादिक्षकारांतान्पंचाशद्वर्णान्विसर्गस्व
रर्हिताः दशादशभूत्वा पंचवर्गाः अपरेतनयनामानोभवंति तैः षष्टिजपः कार्यः तत्रप्र
योगो यथा प्रथमदिने ह्रींश्रींमूलंकालनित्याहंसः अंप्रभृतिक्षांतान्पंचाशद्वर्णान्ना
वर्त्यपुनः अकारादिल्पर्यंतंदशावर्णानावर्तयेत् एवंमूलविद्यायाःषष्टिसंख्याकोजपो
भवति द्वितीयदिनेह्रींश्रींमूलंका० एंप्रभृतिक्षांतंजपित्वाऽपुनराद्यवर्गद्वयंअकारादि
ऽतंजपेत् इतिषष्टिराम्नयोमूलविद्यायाःभवंति तृतीयदिनेवंप्रभृतिक्षांतान्त्रीन्वर्गा
नावर्त्यपुनराद्यान्त्रीन्वर्गान्अकारादिणांतानावर्तयेत् एवंषष्टिराम्नयोमूलविद्यायाः
भवंति चतुर्थदिनेह्रींश्रींमूलंका० तंप्रभृतिक्षौंतौद्वौवर्गौआवर्त्यपुनराद्यावचतुरोवर्गाःअ
कारादिमांताः आवर्तयेत् एवंमूलविद्यायाःषष्टिराम्नयोभवंति पंचमदिनेह्रींश्रींमूलं
कालनित्याहंसः यंप्रभृतिक्षौंतंवर्गंजपित्वापुनःपंचवर्गान्अकारादिक्षांतान्पंचाशद्व
र्णान्आवर्तयेत् एवंमूलविद्यायाःषष्टिराम्नयोभवंति इत्थंपंचषष्टिर्दिवसैरेकपर्यायः
षष्ठदिनेपुनःअकारादिनआरभ्योक्तरीत्याघटिकापारायणजपमनवरतंकुर्यात् ॥

राम
॥९॥

अत्राधुनावर्तमानसमयेसाधकैर्ज्योतिःशास्त्रोक्तप्रकारेणअहर्गणेनकलियुगस्य
गतदिनानिज्ञात्वास्यस्यवक्ष्यमाणेनदिनपर्यंतंगणयित्वापंचषष्टिहतेउर्वरितदिनेनउद
याक्षरंज्ञात्वायस्मिन्दिनेउदयाक्षरंअकारोभवति तस्मिन्दिनेप्रारभ्यघटिकापा
रायणंप्रोक्तक्रमेणकार्यमिति अयंषष्टिजपः प्रातरेवनमध्याह्नसायह्नयोरिति के
चित्वदंति तत्रप्रमाणंचिंत्यं वस्तुतस्तुत्रिसंध्यमेवैव नदुक्तंतंत्रराजे संध्यात्रयेष
ष्टिसंख्यंजपेन्नदिनविद्ययेति नदिनविद्यामूलविद्या नदिनशब्देनदिननित्या
कालनित्येत्यर्थः कालनित्यासहमूलविद्यायाषष्टिसंख्यजपःकार्यइतिसंप्रदायार्थः
सुदराचार्यस्वामिभिः नदिनशब्देनतन्निधिनित्याव्याख्यातानेवंतन्निधिनित्योजपंय
थाशक्तिंकुर्यात् शक्तिनामित्रमेवंनित्येनान्यदिति नदुक्तंतंत्रराजे संध्यात्रयेषष्टिसं
ख्याउक्तावाप्नोत्यरूपदृष्टि अयंकालात्मकोजपः इतिषष्टिजपः अथकेचित्पंचपरिपूर्णमूल
विद्यांमूलाधाराद्ह्रींरंधांतंस्फुरद्बालार्कवर्णंध्यायन् अष्टोत्तरशतंदशधाजपेदि
तिकेचित्मूलविद्याजपः इत्थंपूर्णायाःजपंकृत्वाबीजरूपायास्याः वाग्भवकूटअष्टो
त्तरशतंदशधाजपेत् ततोत्तरंन्यासंकृत्वावक्ष्यमाणसमर्पणमंत्रेणसमस्तंजपंदेव्याः

हरनेत्रसमर्थनलालुलाक्षमस्त्रेतिसंहारमुद्रयासूर्यमंडलाद्वह्निमंडलाच्चस्वहृदिमूलाधारे
वर्तांतांसमुद्वासयेदितिप्रातःसंध्यानुदितसूर्यांसमुपास्था प्रातःसंध्यामहंत्रागनिसर्व
कर्मसुसर्वदा कर्तव्यामेत्रिणाकालेमंत्रसिद्धिसमृध्ये प्रातःसंध्यांपरित्यज्यकर्मकुर्वन्
व्रजत्यधः पूजाहोमजपैनैवप्रातःसंध्याविनावरेत् संध्यानामपिसर्वासांप्रातःसंध्या
रीयसी तस्मात्तांनत्यजेद्विप्रस्त्यजन्नरकमाप्नुयात् इतित्रिपुरार्णववचनात्इयंअवश्य
कर्तव्यइतित्रिशवशासनं इतिप्रातःसंध्याविधिः अथमध्याह्नसंध्या तत्रउपस्थानप
र्यंतंप्रातःसंध्यावदेवविधायबीजस्रंसंध्यांजलिंदद्यात् तत्रमध्याह्नेहृदयेअनाहतचक्रे
मूलविद्यायाःकामराजाख्यंमध्यकूटंरक्तवर्णंध्यात्वावहन्त्रासापुटेनाकाशस्थंसूर्यमंडल
समावाह्यतद्बीजोद्भवांकामेश्वरींयुवतींध्यायेत् यथा रक्तोसुरक्तांबरभूषणाढ्योपाशांकु
शाक्षीतिवरंधरधानां भुविस्मितामुद्वहयौवनागींकामेश्वरींसंस्मरतस्त्रिनेत्रां इतिध्या
त्वाकामराजकूटमुच्चार्यत्रिपुराकामेश्वरीश्रीपादुकांपूजयामिइतिगंधाक्षतपुष्पांजलि
त्रयोत्क्षेपेणसंपूज्यकामराजकूटंत्रिपुरादेविविद्महेकामेश्वरीधीमहीतन्नोक्लिन्नामुक्तिः
प्रचोदयात् इत्यनेनत्रिधार्घ्यांजलिमुत्क्षिप्यैकामकूटेनत्रीःसंतर्पयेत् ततःप्राणया

MEMORIAL

मादिपूर्वकंपूर्ववन्मालकांविन्यस्यपूर्वोक्तुरियगायत्रींकामकूटंगायत्रींवदन्नाधाजपि
त्वाषट्त्रिंशत्तत्त्वात्मकलेनमूलविद्यांजपेत् नयथा मध्याह्नेहृद्यांभोजकर्णिकेसू
र्यमंडले कामराजालिकांदेवींअलक्तकसमारुणां प्रसूनपाशेक्षुशरासपाशांकुशान्वि
तां परितःश्वासमुद्रयाक्षिप्तषट्त्रिंशत्तत्त्वशक्तिभिः रक्तमाल्यांबरालेपभूषाकिप्रिवा
रितां युगनित्याक्षरमयीघटिकावरणांस्मरेत् पुष्पबाणेक्षुकोदंडधरांश्रोणापदपुर्यरा
ढृत्पंकजेवतां:कामराजोपासिपरायणाः इतिध्यात्वा ह्रींश्रीमूलेकालनित्याहंसः
अंत्रिशत्तत्त्वरूपिणीश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिश्रीपादुकांपूजयामि ह्रींश्रीमूलंका०कंरा
क्लिन्नतत्त्वरूपिणीश्री०ह्रींश्रींमूलंका०रंसदाशिवरूपिणी०ह्रींश्रींमूलंका०गंईश्वरतत्त्व
रूपिणी०४ ह्रींश्रींमूलंका०चंशुद्धविद्यातत्त्वरूपिणी०५ ह्रींश्रींमूलंका०ऊंमायातत्त्वरू
पिणी०६ ह्रींश्रींमूलंका०वंकालतत्त्व०७ २मूलंका०छंविद्यातत्त्व०८ २मू०का०ढं
प्रकृति०९ २मू०का०धंकालतत्त्व०१० २मू०का०णंनियतितत्त्व०११ २मू०का०
तंपुरुषतत्त्व०१२ २मूलंका०ढंप्रकृतितत्त्व०१३ २मू०का०उंअहंकारतत्त्व०१४ २
मू०का०ढंबुद्धितत्त्व०१५ २ मूलंका०णंमनस्तत्त्व०१६ २मू०का०तंश्रोत्रतत्त्व०१७

२ मू०का०थंत्वक्तत्वरू० १८ २ मू०का०दंचक्षुस्तत्वरू० १९ २ मू०का०धंजिह्वातत्वरू०
२० २ मू०का०नंघ्राणतत्वरू० २१ २ मू०का०पंवाक्तत्वरू० २२ २ मू०का०फंपाणि
तत्वरू० २३ २ मू०का०बंपादतत्वरू० २४ २ मूलंका०मंपायुतत्वरू० २५ २ मू०का
०मंउपस्थतत्वाम्यरू० २६ २ मूलंका०यंशब्दतत्वरू० २७ २ मू०का०रंस्पर्शतत्वरू
० २८ २ मू०का०लंरूपतत्वरू २९ २ मू०का०वंरसतत्वरू० ३० २ मू०का०शंगंधत
त्वरू० ३१ २ मू०का०षंआकाशतत्वरू० ३२ २ मू०का०संवायुतत्वरू० ३३ २ मू०का
०हंतेजतत्वरू० ३४ मू २ मू०का०लंजलतत्वरू० ३५ २ क्लींश्रीमूलंकालनित्याहंसः
सोऽपृथिवीतत्वरूपिणीश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिश्रीपादुकांपूजयामि ३६ इतिनवात्मको
जपः पूर्वोक्तषष्ठिजपस्तिथिनित्याजपश्च अथकेवलंमूलविद्यामूलाधारात्कुंडल्या
त्मकत्वेनस्फुरंतींहृदयाब्जस्थंध्यात्मरवंडोबालार्कवर्णांध्यायन् अष्टोत्तरशतंदशधा
वाजपेत् ततःकामराजकूटंजपेत् मूलाधारात्कुंडलिनीमुच्छ्रायपद्मदिदादशदलकम
लकर्णिकांतर्गतसूर्यमंडलेकामराजंकूटंस्फुरद्बालार्कवर्णंहृदयाब्जस्थंध्यायन राम
न् अष्टोत्तरशतंदशधावाजपेत् ततःप्राणायामऋष्यादिकरषडंगन्यासान्विधाय॥ ११

जपंसमर्प्यस्तुत्वानत्वासंहारमुद्रयादेवींस्वधामंडलात्स्वहृदिविसृज्यकामेश्वरींदेव्याः
हृदिविसर्जेत् इतिमध्याह्नसंध्याविधिः अथसायंसंध्याविधिः तत्रसूर्यतर्पणांतंपूर्व
वत्कृत्वावीजांजलौविशेषः यथा सायाह्नसूर्यमंडलेआवाह्यतत्रैवचंद्रमंडलेमू
लविद्यापूर्ववंन्यासः शक्तिबीजारण्यमंत्यकूटंभुद्रस्फटिकसंकाशंब्रह्मरंध्रस्थपूर्णेंदुमंड
लपर्यंतंध्यात्वावहनासापुटेनाशाकस्थसोममंडलेसमावाह्यतद्रूपांशक्तिरुद्रांध्या
येत् शुक्लांशुक्लांबरालेपस्रग्विभूषाविभूषितां जयाजूटधरांत्रेत्रयोद्वासिमुखांबु
जां ईषत्स्फुरिकदंष्ट्रावक्त्रवीक्षणरूपमास्थितां जरापलितसंकीर्णांलंबमानपयोधरां॥
पाशांकुशौपुस्तकंवास्फटिकाक्षस्रजंकरैः दधानांशक्तिबीजोच्छ्रांपूर्णेंदुमंडलस्थितां
ध्यायेदाध्यौपरांशक्तिंशक्तिमद्भिर्निषेवितां भोगमोक्षप्रदांशांतामनंतामंबिकेश्वरीं
इतिध्यात्वामूलविद्यायाः शक्तिबीजमुद्धार्यत्रिपुरांबिकेश्वरीश्रीपादुकांपूजयामि इति
गंधाक्षतपुष्पांजलिक्षेपणत्रीःसंपूज्य अंजलिंदद्यात् शक्तिकूटंत्रिपुरादेविविद्महे
सुरक्तीश्वरीधीमहि तन्नोक्लिन्नेप्रचोदयात् इतिशक्तिगायत्र्याअंजलित्रयंदद्यात्॥
शक्तिबीजंजपंत्रीसंतर्प्यजपमारभेत् तत्रप्राणायामादिपूर्वकंपूर्ववन्मंत्रन्यासंकृत्वा

स्यतुरीयगायत्र्यैत्रीशक्तिकूटगायत्रीदशधाजपित्वाषोडनित्यात्मकलेनमूलविद्यांजपेत् तद्यथा सायमाशासरेज वेदेवेडसमकनिः शक्तिबीजात्मकांवापवाणपाशांकु शोल्लिता युगनित्याक्षरांदेवींघटिकावरणांपरां चिंतयेत्वाभगवतीनित्याभिःपरिवारितां पुस्तकेवाक्षसूत्रेवरदधानाःस्मेरवक्त्रकाः नित्याःषोडशवाशायांसायंकालेनुसंस्मरेत् इतिदेवींध्यात्वाजपेत् ह्रींश्रींमूलंकानित्याहंसः अंऐंसकलह्रींनित्यक्लिन्नेमदद्रवेसोः कामेश्वरीनित्यरूपिणीश्रीमन्माहात्रिपुरसुंदरीश्रीपादुकांपूजयामि ह्रींश्रीं मूलंकानित्याहंसः ओंऐंभगमुगेभगिनिभगोदरि भगमालेभगावहेभगगुह्येभगयो निभागनिपातनिसर्वभागवशंकरीभागरूपेनित्यक्लिन्नेभगवस्वरूपेसर्वाणिभगं निमेह्यानयवरदेरेनेसुरेनेभगक्लिन्नेक्लिन्नद्रवेक्लेदयद्रावयअमोघेभगविद्वेषिणः क्षोभयसर्वसत्वान्भगेश्वरीऐंस्त्रैंत्रौंत्रूंभैंत्रौंत्रूंहैंक्लिन्नेसर्वाणिभगानिमेवशमानय स्त्रींहरवलेंह्रींभगमालिनित्यारूपिणीश्रीमन्मात्रिपुरसुंदरिश्रीपादुकांपूजयामि।। २ मूलंका० ईंह्रींनित्यक्लिन्नेमदद्रवेस्वाहानित्यक्लिन्नेनित्यारू० २ मू०का० ईंॐक्रौं ह्रौंक्रौंस्त्रौंछ्रौंत्रौंस्वाहा षोडशीनित्यारू० २ मू० का० उंॐ ह्रींवह्निवासिन्येनमः।। राम १२

वह्निवासिनीनित्यारू० मू०का० ऊं ह्रींक्लिन्नेऐंक्रौंनित्यमदद्रवेह्रींवज्रेश्वरिनित्यारू० २ मू० का० दंह्रींशिवादूत्येनमः शिवादूतीनित्यारू० २ मू०का० त्रैंॐ ह्रींहूंस्वेवज्रे स्त्रीस्त्रींह्रींफट्स्वाहा नित्यारू० २ मू० का० ल्रैंऐंक्रींसौंः कुलसुंदरीनित्यारू० २ मू० का० ल्हंहसाकालरुद्रेनसकलरुद्रीहसत्या० कलरुद्रोः उंनित्यानित्यारू० मू० का०।। ऐंह्रींक्रैंस्त्रूंक्रौंओंक्लींऐंक्लूंनित्यमदद्रवेहुंक्रैंह्रींनीपताकानित्या० २ मू०का० ऐंक्षम रयऊंओंविजयानित्यारू० २ मू०का० ओंस्त्रींसर्वमंगलानित्यारू० २ सर्वमंगलायेनमः सर्वमंगलानित्यारूपिणी० मू०का० ओंॐनमोभगवतीज्वालामा लिनीदेवदेवीसर्वदुष्टसंहारकारिकेजातवेदसिज्वलंज्वलं २ प्रज्वलं २ ह्रींह्रींहूंस ररररर ज्वालामालिनिहुंफट्स्वाहा ज्वालामालिनिनित्यारू० २ अंवक्त्रींवित्रानित्या रूपिणी० ह्रींश्रींमूलंकालनित्याहंसः अः मूलविद्याश्रीमन्माहात्रिपुरसुंदरिश्रीपा दुकांपूजयामि इषोडशानित्यात्मकलेनमूलविद्यांजपित्वापूर्ववत्षष्टिजपंतद्दिन नित्थिनित्यांजपंविधायकेवलमूलविद्यांजपेत् तत्रमूलाधारकुंडलिनीमुद्धाय नदात्मकलेनमूलविद्यांस्फुरद्दालाकंवर्णंमूलाधाराद्ब्रह्मरंध्रांतमखंडांभ्रुवोर्मध्ये

चंद्रमंडलेपद्मरागसमप्रभामकुलपद्मांतर्गतपूर्णेंदुमंडलांतंप्राप्तनादशिरबिंदुध्याय
न् अष्टोत्तरशतंदशधाजपेत् ततः शक्तिबीजंभ्रुवोर्मध्यादिपूर्णेंदुमंडलपर्यंतं
चंद्रकोटिसमप्रभंध्यायन् अष्टोत्तरशतंदशधाजपेत् पूर्ववज्जपंसमर्प्य सू
र्यमंडलांतर्देवींस्वहृदिस्थांध्यात्वा चंद्रमंडलादमृतेश्वरींभ्रूमध्येंदुरोसमुद्भासयेत् प
वंसायंसंध्यासूर्यदृष्टाउपासीत इतिसायंसंध्याविधिः अर्धरात्रेतुरीयसंध्यामुप
सीत सायथा अर्कमंडलेदेविध्यानंविनाप्राणायामाद्यावमनपर्यंतंपूर्ववद्विधा
यसहस्रारकमलेतुरीयंकूटंमूलविद्यात्रयोदशाक्षररूपंपद्मरागसमप्रभंध्या
त्वानहृन्नासापुटेनअर्कमंडलाद्बहिःपरमाकाशसमाद्भूतदक्षनाडीबालार्कमंडल
भासांचतुर्बाहुंत्रिलोचनांपाशांकुशौवरांश्चापंधारयंतीशिवांभजे इतिध्यानो
क्तरूपांश्रीमहात्रिपुरसुंदरिंध्यात्वा तुर्यतीयबीजमुच्चार्यश्रीमाहात्रिपुरसुंदरी
श्रीपादुकांपूजयामि इतिगंधाक्षतपुष्पांजलित्रयोत्सर्पेणसंपूज्य तुरीयगायत्रीमु
च्चार्यश्रीमन्माहात्रिपुरसुंदरिश्रीपादुकांपूजयामि येअर्घ्यंपरिकल्पयामिस्वाहा
इतित्रिरर्घ्यमुत्क्षिप्य पुनस्तुरीयकूटमुच्चार्यश्रीमाहात्रिपुरसुंदरिश्रीपादुकांतर्पयामि

इतित्रीःसंतर्प्य प्राणायामादिपूर्वकंचतुरीयगायत्रींदशधाजपित्वा सहस्रारकमलेतु
र्यबीजध्यानंमूलविद्यामष्टोत्तरशतंदशधाजपेत् तुरीयकूटमपितथाजपेत् न
त्वासुत्वाप्राणायामऋष्यादिकरषडंगन्यासंविधायसमर्पणमंत्रपूर्वकंदेयावाम
हस्तेदक्षेवाजपेत्समर्प्यसंहारमुद्रयासहस्रारेममुद्वास्यकामकलारूपमात्मानंध्या
त्वासुरंतिष्ठेदिति इतिचतुरीयसंध्याविधिः एतत्संध्याचतुष्टयंएतद्विधोपासना
मावश्यकं बाह्यसंध्योपासनाशक्तोश्रांतरंकुर्यात् तथा मूलविद्यायाः कूटत्रयंप्रा
दिसंध्यात्रयेआधारानाहतांतरंक्रमेणैकैकंकूटक्रमेणयथाशक्तिजपेत् तुरीय
कूटंतुरीयसंध्यायांसहस्रारेयथाशक्तिजपेदिति अथवाध्यानरूपंसंध्योपासनं
कुर्यादितिसंक्षेपः संध्यालोपोनकर्तव्यः रोगोरावेत्वमेयहि दीक्षितःसंध्ययाहीनो न
दीक्षाफलमश्नुते संध्याहीनोन्यसंध्यायांपूर्वसंध्याक्रियामपा विधायोत्तरसंध्या या
क्रियांकुर्यात्समाहितः इतिकश्चित् तंत्रराजे नित्यानिक्रमदोषाणांशांत्यैविद्यारा
जंजपेत् पूर्वसंध्यामनुपश्चोत्तरसंध्यामनोजपेत् इत्यकामतः कामतःपतनेपुन
र्द्विगुणमितिसंक्षेपः|इतिसंध्याप्रकरणं|अथतर्पणविधिः|तत्रस्वशाखोक्तमार्गेण

पितर्पणपर्यंतंवैदिकंविधायतांत्रिकमाचरेत् ततःप्रातःसंध्यानंतरंअथवामध्याह्ने
संध्यानंतरंकार्यं तत्रगुर्वादिवंदनपूर्वकंप्राणायामऋष्यादिकरषडंगन्यासंविधायत्रि
पुरात्मानंमत्वास्वपुरतोजलेक्रोमित्यंकुशाबीजेनअंकुशामुद्रयासूर्यमंडलात्तीर्थमाया
त्यवमित्यमृतबीजेनधेनुमुद्रयामृतीकृत्यमूलेनाष्टधाभिमंत्र्यतज्जलेश्रींत्रिं विभा
व्यत्रिखंडमुद्रांबध्वाअंतर्मुद्राप्रयोगेनकुंडलिनींहृदयांतरमुन्नीयतदात्मकंखेनमूल
विद्योत्फुरद्वालार्कवर्णांप्रवहन्नाद्यात्रिखंडामुद्रितकरकमलेसमानीयतत्रैकेसमा
वाह्यप्राणप्रतिष्ठांकृत्वातोसावरणोसंस्थापनादिपरमीकरणपर्यंततत्तन्मुद्राभिर्वि
धायसंक्षोभण्यादिनवमुद्रहेतिमुद्रावनुष्ठायवपुरदृश्य तोसावरणांललितांमत्वामूलेन
जलमयेरूपचारैर्देवींसंपूज्यदशावर्णीगुरुपंक्तित्रयषडंगयुवतिनेत्रावरणशक्तीरप
--ध्यायदेवीमायुधरेवतादशोनदेवताबलिदेवताश्चजलमयैरेकैकांजलिभिस्त
तन्मंत्रैःपूजयित्वा पुनर्मूलदेवींजलमयींजलिभिस्लाबूलांतानुपचारान्उपचर्य प्रसन्नां
ललितांध्यायन् ह्रींश्रीमूलंश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरीश्रीपादुकामहंतर्पयामि इमंने
नमंत्रेणाष्टोत्तरशतवारंतन्नीर्थजलैःपरमामृतेबुध्यापरदेवतांमुखकमलंतर्पयेत्

राम
१४

तरर्धंवाष्टविंशतिधावासंध्याजपदशांशंवामित्यपरे इतिमूलांसंतर्प्य आवरणदेवता
यथाक्रमंपूजोक्तैस्तत्तन्मंत्रैःपूजयामि इतिस्थानेतर्पयामिनमः इत्येतैरेकैकांजलि
नासंतर्पयेत् यथोक्तांगुलंगमवष्टुं परिवारयुतांदेवींसंतर्प्यगुरुपादुकां ततःसम
र्पणमंत्रेणसमर्प्यनत्वाहृन्मंत्रेणपरिवारदेवताःमूलदेवतायांसंयोज्यतोयथोक्तरूपां
ध्यात्वासंहारमुद्रयायथास्थानेविसृज्यप्राणायामपूर्वकमात्मानंतदात्मकंमन्येत॥
इतिसावरणपरदेवतातर्पणं. अत्रशक्तौबटुकादिचतुष्टयषडंगयुवतिगुरुपंक्तित्रय
पंचदशनित्याभिःसहत्रिकोणावरणशक्तियुतांमूलदेवींतर्पयेत् तत्रापशक्तौजलेमू
लदेवींयथोक्तरूपांध्यात्वा मूलमष्टधाजपित्वातेनजलेनपरामृतंबुध्याअष्टविंश
तिधावारंकेवलांमूलदेवींतर्पयेदितिसंक्षेपः इतितर्पणंविधायतद्दशांशेनहोमंउपहार
देशेसूर्यार्घ्यदानंकुर्यात् इतितर्पणविधिः सच्चिदानंदनाथेनउन्मन्यानंदसेविना वि
तंशुध्यर्थंमारब्धंत्रिपुरापूजनंक्रमः इतित्रिपुरापूजनक्रमेप्रातःस्मरणादितर्पणो
तःक्रियाभागस्योप्रथमपरिच्छेदः ०० ततोगुरुदिक्पतीन्प्रणम्यशुध्योदकपूर्णपा
त्रमादायहृदिस्वेष्टदेवतांस्मरन्स्तोत्रंजपन्मौनीस्वपदमात्रदृष्टिःस्वगृहमागत्य

X

द्वारिस्थित्वासूर्यःसोमोयमःकालोमहाभूतानिपंचत्व एतेभ्योभूताभूतस्येहकर्मणोन
वसाक्षिणः इतिपठित्वाहंफट्इतिपार्श्वद्वयमूर्ध्वमधश्चावलोक्यसुमनाभूत्वागृहां
तःप्रविश्यपादौहस्तौप्रक्षाल्याचम्यगृहांगणेसुसमयेगोमयोपलिप्तेसमूप्तदेशेया
गमंडपद्वारामिमुखंस्थासनमास्तीर्य २ ह्रींआधारशक्तिकमासनायनमः इत्या
सनंसंपूज्यतत्रप्राङ्मुखउपविश्यसूर्यार्घ्यदानंकुर्यात् यथा गुरुगणपतिस्वेष्टदेवतां
प्रणम्यआसनादिभूशुद्धिपाणायामप्रतिष्ठामातृकान्यासान्विधासूर्यतत्रस्थऋष्यादिन्या
सान्कुर्यात् तद्यथा अस्यश्रीघृणिमंत्रस्यदेवश्मार्गवायऋषयेनमः शिरसि गायत्री
छंदसेनममुखे श्रीआदित्यायदिव्यतेजायेनमः हृदि ममेष्टार्थसिध्यर्थेविनियोगायन
मः इतिकरसंपुटे इतिऋष्यादिन्यासः सत्यायतेजोज्वालामणिंहुंफट्स्वाहाहृदयाय
नमः ब्रह्मणेतेजोज्वालामणिंहुंफट्स्वाहा शिरसेस्वाहा विष्णवेतेजोज्वालामणिंहुंफ
ट्स्वाहाशिखायैवषट् रुद्रायतेजोज्वालामणिंहुंफट्स्वाहा कवचायहुं अग्नयेतेजो
ज्वालामणिंहुंफट्स्वाहानेत्रत्रयायवौषट् शक्तीयतेजोज्वालामणिंहुंफट्स्वाहाअ
स्त्रायफट् इतिषडंगन्यासः अथमूर्तिध्यानः ॐआदित्यायनमः शिरसि पंचवये

BHARAT ITIHAS SANSHODHAK MANDAL MEMORIAL

नमः उमानवेनमः हृदि ईंभास्करायनमः लिंगेऽअंसूर्यायनमः पादयोः यथाक्षरंन्यासः
ॐ ॐ शिरसि ॐ घृंमुखे ॐ णिकंठे ॐ सूहृदये ॐर्यकुक्षयोः ॐ आ नाभौ ॐ दि
लिंगे ॐ त्यः पादयोः मूलेनयापकन्यासत्रयंकृत्वा ध्यानमाह रक्ताब्जपुंगमाभय
दानरुस्तंकेयूरभूषांगदकुंडलाढ्यां माणिक्यमौलिंदिनभ्नाथमंडेबंधूककांति
विसत्रिनेत्रं इतिस्वेक्ष्येनध्यात्वामानसैरुपचारैःपूजयित्वासूर्यविद्यांयथाशक्ति
जपित्वासमर्पयेत्वाबाह्यपूजामारभेत् तत्रताम्रपात्रेवासोधारिस्थंडिलेवासुस
मेभूतलेवारक्तचंदनसिंदूराद्यन्यतमेनत्रिकोणाकारंसवितृमंडलंत्रपलिप्यतन्मध्ये
सकेसरमष्टदलंनिर्मायतद्बहिरष्टभिर्वज्रैरेवंतंवज्ररत्नत्रयंनिर्मायतद्बहिरष्टभिर्नत्र
यंभ्रामयेदितिपूजामंडलंकृत्वातत्रमूलेनपुष्पांजलिंदत्वायंत्रात्मनोमध्येपात्र
स्थापनंकुर्यात् येथामूलाभिमंत्रितेनवारिणात्रिकोणंवज्ररत्नमंडलंकृत्वातन्मू
लेनसंपूज्यतत्रमूलास्त्रक्षालितमाधारंसंस्थाप्यतत्रमंदशकलाध्यासबह्नि
मंडलायनमः इत्याधारंसंपूज्यतदुपरिअस्त्रक्षालितंकलशंसंस्थाप्यतस्मिन्
अंद्वादशकलाध्याससूर्यमंडलायनमः इतिसंपूज्यतंशुद्धोदकेरापूर्यजलेउं

षोडशकलात्मसोममंडलायनमः इतिसंपूज्यचंदनाक्षतकुसुमंनिक्षिप्यमूलेनाष्ट
धाभिमंत्र्यइतिकलशस्थापनांततःशंखेनतथैवसंस्थाप्यकलशोदकेनापूर्यतथैवसं
पूज्याभिमंत्र्यैतत्रयेदितिसामान्यार्घ्यः ततःपाद्यार्घ्याचमनंमधुपर्कस्नानपात्राणिकल
शोदकेनापिपूर्यकलशवत्संस्थाप्याभिमंत्र्य इतिपात्रस्थापनं ततःसामान्यार्घ्योद
केनमूलेनयंत्रंपूजोपकरणानिआत्मानंचसंप्रोक्ष्यपीठपूजामारभेत् यंत्रोपरिपीठपूजां
कुर्यात् तद्यथा २ मंमंडूकायनमः कंकालाग्निरुद्रायनमः प्रंप्रकृत्यैनमः ओंआधार
शक्तयेनमः कुंकूर्मायनमः अंअनंतायनमः वांवाराहय० पृपृथिव्यै० क्षींक्षीरसमुद्रा०
श्वेंश्वेतद्वीपाय० मंमणिमंडपाय० कंकल्पवृक्षाय० मंमणिमयंवेदिकाय० रंरत्नसिं
हासनाय० इतिमध्येऽपर्युपरिसंपूज्य चतुरस्रंसीतासनंतिनोपकल्प्यंन्यसेत्पूर्वादि
चतुर्दिक्षुमध्येचपूजयेत् प्रंप्रभूताय० विंविमलाय० संसाराय० संसाराराध्यायनमः
मध्येपंपरमसुखाय० ततःआग्नेयादिकोणेषु धंधर्माय० ज्ञांज्ञानाय० वैंवैराग्याय०
ऐंऐश्वर्याय० पूर्वादिदिक्षु अंअधर्माय० अंअज्ञानाय० अंअवैराग्याय० अंअ
नैश्वर्याय० पुनर्मध्ये अंअनंताय० पंपद्माय० आंआनंदकंदाय० संसर्वविभा

लाय० प्रंप्रकृतिमयपत्रेभ्योनमः विंविकारमयकेसरेभ्योनमः पंपंचाशद्वर्णबीजा
ढ्यकर्णिकायैनमः तदुपरि सोंसोममंडलाय० वंवह्निमंडलाय० संसूर्यमंडलाय०
इतिसंपूज्यअष्टदलकेसरेषुमध्येचपूर्वादिप्रादक्षिण्येनसौरपीठनवशक्तीः पूज
येत् २ रांरीत्यायै० २ रींसूक्ष्मायै० २ रूंजयायै० २ रैंपद्मायै० २ वेंविभूत्यै० २
रोंविमलायै० २ रौंअमोघायै० २ रंविद्युतायै० २ मध्येरः सर्वतोमुख्यैनमः २ बला
विद्युद्विकासकायसौरायसोगपीठायनमः इतिपीठमंत्रेणपुष्पांजलिनासमस्तपी
ठंसंपूज्य रवेरवखोल्कायनमः इतिमंत्रेणश्रीसूर्यमूर्तिंपरिकल्पयामि इतिपुष्पांज
लिंप्रक्षिपन्मूर्तिंपरिकल्प्यमूलेनमूर्तिंसंपूज्य कराभ्यांपुष्पांजलिमादायहृदय
कमलेपूर्वोक्तरूपंदेवंध्यात्वामानसंपूजयित्वा तेनोरूपतामापाद्यततेजः सुषुम्णा
मार्गेणाकरस्थपुष्पांजलौसमानीयमूलमुच्चार्य एह्येहिभगवन्सूर्यप्रकाशशक्ति
सहितग्रहराशिनक्षत्रतिथिवारयोगकरणपरिवारद्वादशकलात्मन्ग्रहमंडलेसं
निधींकुरुकुरु इतिमंत्रेणपुष्पांजलिक्षेपेणतत्तेजस्तन्मूर्तौनिधापयेत् यथोक्तरू
पंध्यात्वापूर्वोक्तषडंगन्यासेनसंकलीकृत्यप्राणप्रतिष्ठांविधाय मूलेनआसनंदत्वा

आवाहनादिमुद्राः प्रदर्श्यापसव्यं बिंबमुद्देश्यीयेत् पञ्चोपचारान् कुर्यात् पाद्यपात्रस्थंजलं गृहीत्वा २ मूलंएतत्तेपाद्यंनमः इतिपादयोः समर्पयेत् २ मूलंएषतेअर्घ्यंस्वाहाः इत्यर्घ्यपात्रंमूर्ध्निअर्घ्यंसमर्पयेत् २ मूलंएतत्तेआचमनीयंसुधाइत्याचमनपात्रात्मुखेदद्यात् २ मूलएषतेमधुपर्कः सुधाइतिमधुपर्कपात्रात्मुखेदद्यात् पुनराचमनीयंसुधा २ मूलंस्नानंनमः इतिस्नानपात्रात् जलंगृहीत्वास्नानमर्पयेत् मूलंवासंसीनमः २ मूलंएषतेउपवीतंनमः मूलंसैवेद्यंनमः मूलंताम्बूलंनमः एतत्तेअलंकरणंनमः २ मूलंएतत्तेगंधोनमः मूलंपुष्पाणिवोषट् मूलंधूपंनमः मूलंदीपंनमः मूलंनैवेद्यंनमः मूलंताम्बूलंनमः मूलंपुष्पांजलिंसमर्प्यप्रणामंसमर्पयेत् इतिषोडशोपचारैःसंपूज्यं आवरणानियजेत् तद्यथा कर्णिकायां ॐघृणिः सूर्यआदित्यश्रीपादुकांपूजयामि इति दोःसपूज्यदेवाग्रेअरुणायनमः इतिअरुणंसंपूज्य कर्णिकायामेवपूर्वादिचतुर्दिक्षुमध्येचपंचमूर्तिः पूजयेत् ॐआदित्यायनमः पूर्वे रंरवयेनमः दक्षिणे ॐभानवेनमः पश्चिमे ईंभास्करायनमः उत्तरे ॐसूर्यायनमः मध्ये ततो आग्नेयादिकोणेचतुष्टये उंउमायेनमः प्राग्ने यं प्रंप्रभा

येनमः नैऋत्ये प्रंप्रभायै० वायव्ये संसध्यायै० ईंज्ञान्येइतिकर्णिकायांपूजयेत् इतिप्रथमावरणं अष्टदलकेसरेषुअग्नीशासुखायव्यमध्यादिक्षुपूर्वोक्तांगानिपूजयेत् २ सत्यायनेजोज्वालामणिहुंफट्स्वाहाहृदायायनमः आग्नेये ब्रह्मणेनेजोज्वालामणिहुंफट्स्वाहा शिरसेस्वाहा ईंज्ञान्येविष्णवेनेजोज्वालामणिहुंफट्स्वाहा शिखायैवषट् नैऋत्ये रुद्रायनेजोज्वालामणिहुंफट्स्वाहा कवचायहुं वायव्ये अमनेनेजोज्वालामणिहुंफट्स्वाहानेत्रत्रयायवौषट् सर्वांपनेजोज्वालामणिहुंफट्स्वाहा अस्त्रायफट् इतिचतुर्दिक्षुरत्यंगपूजा इतिद्वितीयावरं ततोष्टदलेषुअष्टौग्रहान्पूर्वादिप्रादक्षिण्येनपूजयेत् २ सोंसोमायनमः २मंमंगलायनमः २बुंबुधाय० २बृंबृहस्पतयेनमः २शुंशुक्राय० शंशनैश्चराय० २रांराहवेनमः २कें केतवे० इतिग्रहावरणं तृतीयं ततश्चतुरस्त्रप्रथमरेखांदिक्पालान्पूजयेत् लंइंद्रायनमः रंअग्नये० यंयमाय० क्षंनिरतये० वंवरुणाय० यंवायवे० सोंसोमा० हंईशानाय० इतिपूर्वादिक्षुपूजयित्वा ईंईशानयोर्मध्येऽधॐब्रह्मणेनमः नैऋतिवरुणयोर्मध्येऽधः अंअनंताय० इतिचतुर्थावरणं चतुरस्त्रद्वितीयरेखांतदस्त्राणियजेत् २ वज्रायनमः शक्तयेन०

ऊर्ध्वप्रायनमः अधःवक्त्राय० इतिपंचमावरणं इत्थंआवरणानिसंपूज्यपुनःमूलेन देवंपंचोपचारैःसंपूज्यअर्घ्यदानंकुर्यात् यथा पूजामंडलात्मनोर्मध्येहृन्नाकारंमं डलंनिर्मायश्रीसूर्यायअर्घ्यदानमंडलायनमः इतिमंडलंसंपूज्यप्रस्थजोयग्राहीम नोरमंतामपात्रंअस्त्रक्षालितंसाधारंतत्रनिधायअंद्वादशकलात्मनेसूर्यमंडलाय० इतिसंपूज्यमूलेनशुद्धोदकैःपूरयित्वामूलमुच्चार्यकुशायवशालिश्यामाकतंडुलकुंकु मरोचनाचंदनकरवीरजपापुष्पाणिनिक्षिप्यरक्तचंदनमालोद्धूरक्तपुष्पाणिचनिक्षिप कुशैराछाद्य ॐघृणिसूर्यआदित्यइतिविद्ययाअष्टोत्तरशतंअष्टाविंशतिधावातसा त्रंस्पृशेत् जपित्वाश्रीसूर्यस्त्वेकेनध्यायन्जानुभ्यामवनीगतःकराभ्योंजलात्रमाम स्तकामध्यंतु ॐघृणिसूर्यआदित्यःप्रकाशशक्तिसहितद्वादशकलात्मनेसग्रहरा शिनक्षत्रतिथिवारयोगकरणपरिवारासनसंस्थितायश्रीसूर्यायअर्घ्यंसमर्पयामि स्वाहाइतिमंत्रेणमंडलस्थायसूर्यायअर्घ्यंदद्यात् ततोमहामुद्रयास्वदृष्टिपथमा छाद्यश्रीसूर्यंअर्घ्यास्त्रंपरिपुनंपरिभावयन्मूलेनपुष्पांजलिंदत्वा प्राणायामऋ ष्यादिषडंगन्यासपूर्वकंमूलमंत्रमष्टोत्तरशतंजपित्वापुनऋष्यादिपुनरन्यासं

राम १८

त्वागुह्यादिगुह्यगोप्तात्वंगृहाणास्मत्कृतंजपंसिद्धिर्भवतुमेदेवत्वत्प्रसादात्परेश्वर इतिमं त्रेणजपंसमर्प्यदिनेशेसुप्रसन्नत्वाक्षमस्वेतिपठित्वा गच्छगच्छपरंस्थानंस्वस्थानंपरमे श्वर यत्रब्रह्मादयःसर्वेसुरासिद्धेतिमेहृदिइतिमंत्रेणपुष्पांजलिंदत्वापरिवारदेवतयो र्मूलद्वयस्यैक्यंविभावयन्तेजोरूपंमूलाधारमुद्यानंतेजः सुषुम्णामार्गेणोत्तः समानीयहृदयेसंस्थाप्यमानसोपचारैःसंपूज्यत्वेसूर्यमंडलेविसर्जयेत् ततोऽर्घ्या न्येनिर्माल्येनतेजश्चंडायनमइतिपूजयेत् इतिसावरणपूजापूर्वकअर्घ्यदानविधिः अथमुख्यकल्पः अत्राशक्तौप्राणायामऋष्यादिकरषडंगन्यासान्विधायश्रीसूर्यं ध्यात्वामानसोपचारैःसंपूज्यत्वेग्निप्रत्यक्षसूर्यमंडलेमूलेनपुष्पांजलित्रयोत्क्षेपेण संपूज्यसांगंसावरणंध्यात्वाघोऽर्घ्योपचारैःपंचोपचारैसंपूज्यताम्रपात्रेणवापूर्णजलि नावाअर्घ्यमंत्रेणअर्घ्यंदद्यात् पुनःपुष्पांजलिंदत्वायथाशक्तिमूलंजपित्वाविसर्जये त् इतिसंक्षेपतोअर्घ्यदानं अतिसंकटेकेवलमंत्रेणार्घ्यंदद्यात् इत्थाकल्पः एवं पूजायाःपूर्वंसूर्यार्घ्यदानमावश्यकमिति ततःशिवलिंगंपूजयेत् तत्रपार्थिवंसर्व सिद्धिदमित्यागमोक्तं पार्थिवंप्रशस्तं तत्पूजनप्रकारस्तुयथा गोमयोपलिप्तेशु

चौदेशेपूर्वोक्तंआसनंसंपूज्यतत्रप्राङ्मुखउपविश्यगुरुवंदनंकृत्वाआद्येत्यादिनिष्कृतेर्ध्यं
स्थानांतेश्रीपरदेवतार्चनाधिकारार्थंपार्थिवलिंगपूजनमहंकरिष्येइतिसंकल्प्य सर्वाधा
रेधरेदेवीत्वदूपांमूर्तिकामिमां ग्रहीष्यामिप्रसन्नात्वंलिंगार्थंभवसुप्रभे इतिभूमिंपा
र्थ्य हरायनमः इतिशुस्थानात्शुभ्रांसुस्निग्धांमृदमादायसंशोध्य महेश्वराय० इ
तिलिंगसंघट्टनंविधाय शूलपाणये० इतिस्वपुरतोपीठादौसंस्थापयपुष्पांजलिमादा
यहृदि तेजोरूपंदेवंध्यात्वावहन्नासाध्यन्नावहनिर्मलार्थंकरस्थपुष्पांजलौनत्वेमं
संयोज्यपिनाकधृकूरहागच्छगच्छइतितस्मिन्लिंगेपुष्पांजलिक्षेपेणसमावाह्यआंसोंहइति
मंत्रेप्राणप्रतिष्ठांविधायशूलपाणेइहतिष्ठतिष्ठेतिसंस्थाप्यआवाहनादिमुद्राःप्रदर्श्यशि
वायनमः इतिमंत्रेणपाद्यअर्घ्यंआचमनंमधुपर्कंस्नानवस्त्रंयज्ञोपवीतंअलंकारंगंध
पुष्पाणिनीत्वाशोपचारान्समर्प्य लिंगवेद्यांस्थाग्रामारभ्यप्रदक्षिण्येनअर्चोमूर्तिःपूज
यित्वा यथा ॐशर्वायक्षितिमूर्त्तयेनमः ॐभवायजलमूर्त्तयेनमः ॐरुद्रायअग्निमूर्त्त
येनमः ॐउग्रायवायुमूर्त्तयेनमः ॐभीमायआकाशमूर्त्तये० ॐपशुपतयेयजमा
नमूर्त्तयेनमः ॐमहादेवायसोममूर्त्तयेनमः ॐईशानायसूर्यमूर्त्तयेनमः इतिसं

पूज्यप्रणालिकायां ॐउंउमायेनमः इतिपूजयेत् ततःसांगायसपरिवारायश्रीशिवाय
नमः इतिगंधाक्षतपुष्पैःपूजयित्वाशिवायनमः इतिमंत्रेणधूपदीपनैवेद्यतांबूलपुष्पां
जलिप्रणामान्समर्प्य स्तुवीत ॐसर्वज्ञज्ञानविज्ञानप्रदानैकमहात्मने नमस्तेदेवदेवे
शसर्वभूतहितेरतः १ अनेककीर्त्तिसंपन्नअनेतासनसंस्थित अनंतकोतिसंभोगप
रमेशनमोस्तुते २ परापरापरातीतउत्पत्तिस्थितिकारक सर्वार्थसाधनोपायविश्वे
श्वरनमोस्तुते ३ स्वभावनिर्मलोभोगसर्वव्याधिविनाशन योगयोगीमहायोगी
योगीश्वरनमोस्तुते ४ कृत्वालिंगप्रतिष्ठांतुस्तवमेनमुदीरयन् लिंगस्तवंमहापुण्यंयःश्रृ
णोतिसदानरः ५ नोपद्यतेवसंसारेस्थानंप्राप्नोतिशाश्वतं तत्मात्संपूज्यलिंगंव
श्रृणुयाल्लिंगसंस्तवं ६ पापकंचुकनिर्मुक्तोप्राप्नोतिपरमंपदं इतिस्तुत्वाअंगहीनंक्षि
हीनंमहेश्वर पूजितोसिमयादेवतत्समस्वप्नमात्रतं ८ यद्युपहितैःपुष्पैरपास्तैः
प्रावदूषितैः केशकीटापविद्धैश्चपूजितोसिमयाप्रभो ९ अन्यासक्तविचेतनक्रिया
हीनेनवाप्रभोः नमोवाक्यायदुष्टेनपूजितोसित्रिलोचन १० यज्ञोपहतपात्रेणदूषितध
र्मादिकंमया तामसेनस्वभावेनतत्समस्वममप्रभोः १९ मंत्रेणाक्षरहीनेनपुष्पेणवि

कलेनव पूजितोसि महादेवतत्सर्वक्षम्यतांमम १२ व्रतेसंपूर्णतायोलिफलंवाश्वमेधम
सुमे इतिपार्थनेविधायप्रदिणाप्रणामेःपरितोष श्रीमहादेवक्षमस्वइतिसंहार
मुद्रयास्वात्मनेविसृज्य निर्माल्यमादायवंडेश्वरायनमः इतिईशानकोणेनिक्षिप्य
तल्लिंगंनिर्माल्यपुष्पादिकंवृजलमध्येनद्यादौविसृजेत् अत्रपार्थिवलिंगपूजायां
पार्थिवलिंगंयथायथाबृहत् तथातथाफलबाहुल्यं यथायथासूक्ष्मंतथातथाफल
मल्पं सूक्ष्मेपिपलत्रयान्न्यूनंनकार्यं इतिपार्थिवलिंगपूजनं॥अथद्वारपूजनंकु
र्यात् तद्यथा कोटियोजनविस्तीर्णसुधार्णववतुष्टयं तन्मतंकोयोजनविस्तीर्णाय
तेमाहाद्वुतंनवरत्नमयंद्वीपंसहस्रादित्यतेजसंतन्मध्येतृतीयांशेसूर्यकोटिसमप्र
भंज्वलत्स्वर्णप्राकारवेष्टितंनानासुरभिशालितोरणद्वारंनानाविचित्ररत्नमंडितं
परितःसेवार्थसमायातेंद्रादिदेवगणसमाकुलंमणिमयंमंडपंध्यात्वा साधारंस्वजलं
स्वपुरतःपात्रेनिधायमूलेनाष्टधाभिमंत्र्यतेनजलेनमंडपंप्रोक्ष्यअक्षतंकुंकुमैःपू
जयेत् यथा २ सुगंधार्णववतुष्टायनमः नवखंडविराजितानवरत्नमयद्वीपाय
नमः २ नंदनोद्यानायनमः २ स्वर्णप्रकारायनमः स्वर्णप्राकारपूर्वद्वारस्यदक्षिणो

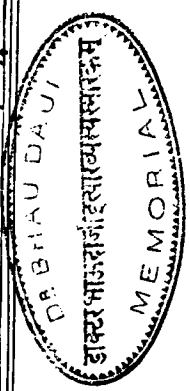

नरशाखयोरूपर्यधश्च २ गंगणपतिपादुकांपूजयामि २ क्षेक्षेत्रपालायपादुकांपूजया
मि २ द्वांद्वारश्रियापादुकांपू० २ देहलीपादुकांपू० २ इतिद्वारंसंपूज्यदक्षिणपादपुरः
सरंतःप्रविश्यप्रविष्टइतिमत्वा प्राकाराभ्यंतरेमणिमंडपाद्बहिः पूर्वादिदिक्षुचतु
र्ध्वीधःक्रमेणपादक्षिण्येनइंद्रादिशदशदिक्पालान्गंधाक्षतकुसुमैःपूजयेत् य
था २ लांवज्रायुधऐरावतवाहनइंद्रपादुकांपूजयामि २ रांशक्त्यायुधमेषवाहनअ
ग्निपा० २ यांदंडायुधमहिषवाहनयमपा० २ क्षांखड्गायुधप्रेतवाहननिर्ऋतिपादु०
२ वांपाशायुधमकरवाहनवरुणपा० २ यांअंकुशायुधमृगवाहनपवनपा० २ कुंग
दायुधनरवाहनकुबेरपा० २ हांत्रिशूलायुधवृषभवाहनईशानपा० २ ओंपद्मायुध
हंसवाहनब्रह्मपा० २ ह्रींचक्रायुधकूर्मवाहनअनंतपादुकांपूजयामि इतिदिक्पाला
न्संपूज्यमणिमंडपस्यपश्चिमद्वारंगत्वाभूमिंदर्भपाणिःह्रींआधारशक्तिकमलास
नायनमः इत्यासनेसंपूज्यतत्रप्राङ्मुखउपविश्यगुरुगणपतिदेवताःप्रणम्य ऋष्यादिक
रषडंगन्यासपूर्वकं इष्टदेवतात्मकमात्मानंध्यात्वात्मपुरतोदहल्यग्रतःकिंचित्वा
मभागमवलंब्यवक्ष्यमाणविधिनासामान्यार्घ्यंविधायअस्त्रमंत्रेणद्वारमर्घ्योबु

क्षिः प्रोक्ष्यद्वारपूजांसमारभेत् अथवा साधारंसजलपात्रंस्वपुरतोनिधायमूलेना
ष्टधाक्षिमंत्र्यतेनोदकेनआत्मानंप्रोक्ष्यद्वारंप्रोक्ष्यद्वारपूजामारभेत् यथा २क
दंबकाननायनमः तद्दक्षिणे २ क्लींकामदेवायनमः दुकां० २ रांरतिपा० तदुत्तरे २
वंवरसंनायनमःपादुकां० २ श्रींप्रीतिपा० द्वाराभिमुखोप्रविष्टोंवाराहींध्यात्वा तद्दिय
यांतांपूजयेत् ततोद्वारस्योर्ध्वशाखायांदक्षिणे २ मांमाहालक्ष्मीपा० वामे २ सांसा
रस्थीनीपा० मध्ये २ दुंदुर्गायां० २ द्वांद्वारश्रीपा० द्वारस्यदक्षिणवामशाखयोर
धोधः क्रमेण २ शंशंखनिधिवसुधारापा० २ पंपद्मनिधिवसुमतिपा० २ गंगणप
तिपा० २ क्षेंक्षेत्रपालपा० २ मांमायायैनमः २ खिंखिंछिन्नेपा० २ गंगंगापा०
२ यंयमुनापा० २ धंधात्रिपा० २ विंविधात्रिपा० २ ततोदेहल्यां २ दंदेहलीपादुकां०
२ द्वाराग्रे २ वंवरुणपादु० २ इतिसंपूज्य ततोतोरणांतःप्रविश्य २ रंरत्नसोपान
पंक्तयेनमः इतिसोपानपं० क्लींसंपूज्यनामारुह्यनत्रतिरस्करिणींपूजयेत् श्याम
वर्णांमदाघूर्णीरक्तनेत्रत्रयान्वितां कृष्णांबरांगदारत्नेंदुधंतींवक्त्रजद्वये दोर्भ्यांम
नोहराभ्यांवरकर्त्रीकुंभधारिणीं नीलतुरंगमारूढांप्रौढोपीनघनस्तनीं ॥

राम
२१

मुक्तकेशींविवसनांसर्वालंकारभूषितां स्वयोनिदर्शनान्मुह्यत्पशुवर्गाननुस्मरेत्
कृष्णांबरांस्वनेनाभ्यांनाभेरुर्ध्वांगेकृष्णवर्णप्रछादनपरां विवसनांस्वनेननाभेरधःव
स्त्ररहितांनग्नामित्यर्थः तद्दर्शनेनपशुवर्गान्मुह्यत् स्वजूर्त्रीकुंभः तैरजूर्त्री
रसभरितकुंभधारिणीमित्यर्थः अस्त्रंध्यात्वाद्वाराग्रेकिंचित्बहिः २ सुनमोभगवति मा
हेश्वरीपशुजनमनश्चक्षुस्तिरस्करणंकुरुस्वाहातिरस्करिणीदेवीपा० पालितेबहि
रंध्रायैः परमैश्वर्यशोभितेप्रपद्यपश्चिमद्वारंभवान्यामंदिरंमहत् अत्रस्थंपीठका
रस्यपूर्वद्वारेणांतःप्रविश्यप्रादक्षिण्येनमंडपस्यपश्चिमद्वारंगत्वातद्वारस्थमंडपंप्रदक्ष
णीकृत्यपश्चिमद्वारेणमंडपांतःप्रविश्यसाधकइतिक्रमः तत्रप्राकारासन्नंविघ्नमंडपस्य
पश्चिमद्वारंपूजयित्वातेनैवांतःप्रविश्येति मंडपामावेपिगोमयोपलिप्तायाः याग
भूमेःपश्चिमपार्श्वेवास्थित्वाउक्तक्रमेणपूजयेत् अत्रपश्चिमद्वारस्यैवपूजोक्ताआव
श्यकत्वात् अन्यत्द्वारत्रयपूजनंस्नानाद्यक्तमस्तिद्वारासन्नवेयागभूम्यांद्वारप
रिकल्प्यपूजयेत् ततोपश्चिमद्वारायमणिमंडपायनमइतिमंडपंसंपूज्यनालत्रय
पूर्वकंद्वारमुद्घाट्यअक्षतकुसुमान्यादाय २ॐ अपक्रामंतुभूतानिपिशाचाःप्रेतसं

द्यकाः येचात्रनिवत्यन्येदेवताभुविसंस्थिताः अपसर्पंतुयेभूताःयेभूताः भुविसंस्थि
ताः येभूताविघ्नकर्तारस्तेनश्यंतुशिवाज्ञया अस्त्रायफट्स्वुद्धरन्मंडपात्प्र
क्षिप्य पादांडकारिणोभूताभूमौयेचांतरिक्षगाः दिविलोकेस्थिताये चतेनश्यंतुशि
वाज्ञया अस्त्रायफट्स्वुद्धरन्दहन्यामेववामपादपार्ष्णिघातत्रयेणक्षोभान्करा
भ्यांउर्ध्वोर्ध्वंतातत्रयेणअंतरिक्षगान्तीक्ष्णदृष्ट्यवलोकनेनदिव्यानिनित्रिविधवि
घ्नानुत्सार्यनिर्गछंतोविघ्नसंघाश्चगान्नोवामांगसंकोचेनमार्गदत्वावामपादपुरः सरं
मंडपांतःप्रविश्य ततोमोनीविधात्माहृदिदेवीपरमस्त्रान् अवहिर्मानसोयोगीयागभू
मिमथाविशेत् इतिद्वारपूजा ७ मंडपांतःकांस्यघंटास्वनंकृत्वाद्वारमालाद्यवासस
पंचगव्यार्घ्यतोयाभ्यांप्रोक्ष्यमंडपांतरं घंटानादनपूर्वकंवस्त्रेणद्वारमालाद्यपेक्षगव्यतो
येन अस्त्रमुच्चार्यरन्मंडपांतःप्रोक्ष्यगोमयोपलिप्तायांभूमौपंचवर्णरंगमालानिर्विशि
त्रेकृत्वापुष्पमालाविताना द्यैर्मंडपमलंकृत्यसुस्थिरस्थापितोदीपान्अष्टदिक्षुप्रज्वाल्य
दशांगुगुग्गुलागरुधूपैर्मंडपं धूपयेत्ततोदक्षावेतादरो ध्यात्वा मंडपस्यनिऋतिकोणे
वांवास्तुपुरुषायनमः वास्तुपुरुषपा० २ वांवास्तुधीशायब्रह्मणेनमः वास्तुधीश्वर

ब्रह्मापा० ईशानभागेमहादीपंकृत्वातत्र २ रक्तवर्णाद्यदेवताशक्तिसहितश्रीदीपनाथपा०
अस्मिन्क्षेत्रेदीपनाथायनिर्विघ्नसिद्धिंहलवे श्रीचक्रक्रमपूजार्थमनुज्ञांदातुमर्हसि॥
इत्याज्ञांगृहीत्वा २ तीक्ष्णदंष्ट्रमहाकायकल्पांतदहनोपम भैरवायनमस्तुभ्यंअनुज्ञां
दीयतांमम इतिभैरवाज्ञामादाय अंस्यकूरं अस्त्रायफट्स्वुद्धरन्पूजायेद्यांगत्वा॥
तत्रपृथियाःमेरुपृष्ठऋषयेनमः शिरसि २ सुतलायछंदसेनमः मुखे पृथिव्यैदेव
तायेनमः हृदि पृथिवीप्रार्थनेविनियोगायनमः इतिस्पृष्ट्वाजलंनिर्वर्तेत् पृथिवीत्वयाधृ
तालोकादेवित्वंविष्णुनाधृता त्वंचधारयमांदेवीपवित्रंकुरुचासनं इतिपृथिवीप्रार्थ्यउ
पस्थानमूलमंत्रेणप्रोक्ष्यअस्त्रेणकुशैस्त्रीःसंताड्यकवचेनाभ्युक्ष्यइतिभूमिसंस्कारं
कृत्वातत्रमंमंडूकायनमः कालाग्निरुद्रायनमः प्रंप्रकृत्यैनमः अंआधारशक्तयेनमः
कूर्मायनमः अंअनंतायनमः वांवाराहायनमः प्रंपृथिव्यैनमः सुंसुरभिंधवेनमः वं
कल्पकोद्यानायनमः चिंचिंतामणिमंडपायनमः श्वेंश्वेतछत्रायनमः रंरत्नवेदिका
यैनमः तस्यांरत्नवेदिकायांस्थात्वासनाधारशक्तयेनमः इतिभुवंविभज्यआसा
सनस्थानंपृथक्कृत्वातत्रकामकलामालिन्यस्थासनमास्तीर्य २ मूलेनप्रोक्ष्य

नत्रमात्कोमोजंध्यात्वा क्रीं आधारशक्तिकमलासनायनमः इत्यासनंसंपूज्य तत्रपू
र्वादिदिक्षुमध्येचपंचप्रेतासनानिपूजयेत् यथा २ ॐ ब्रह्मणेपृथिव्याधिपतयेनमोब्रह्म
प्रेतासनपादुकांपू० ॐविष्णवेजलाधिपतयेनमोविष्णुप्रेतासनपा० ॐरुद्रायतेजोधिपत
येनमोरुद्रप्रेतासनपादु०२ ॐ ईश्वरायव्यधिपतेयेनमोईश्वरप्रेतासनपादु० ॐ२ सदा
शिवायआकाशाधिपतयेनमोसदाशिवप्रेतासनपादु० इतिध्यायेत् तेरेवआग्नेयादि
कोणेषु ॐगंगणपतिपा०२ ॐदुंदुर्गापादु०२ ॐसांसरस्वतिपा०२ ॐक्षौंक्षेत्रपालपा०
२ इतिस्वासनसंपूज्यतत्रप्राङ्मुखःपद्मासनोपविश्य गंधांबरस्त्रगाभरणभूषितः क
र्पूरमृगनाभिसुवासिलांगरागः प्रमुदितचित्तःशिवोहमितिभावयन् स्वपुरतः सुसमे
भूतले २ ॐदेव्यासनाधारशक्तयेनमः इतिसंपूज्य प्राणायामऋष्यादिषडंगन्यासं
विधायध्यात्वाश्रीचक्रमुद्धरेत् बिंदुत्रिकोणमष्टारंदशारद्वयसंयुतं चतुर्दशारत्रयु
गंधरणीसदनान्वितं एतच्चक्रंहस्तमात्रभूभागेसौंदूररजश्चालिखेत् हेमरोप्यता
म्रश्रीपर्णरक्तचंदनान्यतमपीठे अष्टगंधरोचनाकाश्मीररक्तचंदनचंदनान्यतमे
नवासुवर्णादिशलाकयालिखेत् अथवासिध्रंपात्रालेखंवोर्ध्वरेखं पूप्रस्थंस्था

राम
२३

स्थापयेत् अन्यत्राज्वयुगंनामअष्टदलकमलंषोडशदलकमलंवामित्यर्थः अथपूजना
धिकरणंन्याहकुलप्रकाशतंत्रे लिंगस्थंडिलवह्न्यप्सु अर्कुड्यपरेषुच मंडलेफलके
मूर्ध्निहृदिवादशाकीर्तिताः एषुस्थानेषुदेवेशियजंतिपरमंशिवं अरूपेरूपिणंकृत्वा
कर्मकांडरताजनाः गवांसर्वागजंक्षीरंस्त्रवेत्स्तनमुखाद्यथा तथासर्वगतोदेवप्रतिमा
दिषुराजते अग्निरूपाचबिंबस्यपूजायाश्चविशोषतः साधकस्यचविश्वासात्सा
न्निध्यंदेवताभवेत् देवस्यमंत्ररूपस्ययंत्रस्यासिमजानतां कृतार्चनादिकंसर्वव्य
र्थंभवतिशांभवि यंत्रेमंत्रमयेप्रोक्तंदेवतामंत्ररूपिणी यंत्रेसापूजितादेविसहसैवप्रसी
दति कामक्रोधादिदोषा ह्यसर्वदुःखनियंत्रिणात् यंत्रमित्याहुरतस्मिन्देवःप्रीणाति
पूजितः शरीरमिकजीवस्य दीपस्य स्नेहवत्प्रिये सर्वेषामपिदेवानांतथायंत्रंप्रति
ष्ठितं तस्माद्यंत्रंलिखित्वाथध्यात्वादासादृतीशिवां ध्यात्वागुरुमुखात्पूर्वंपूजयेद्वि
धिनाप्रिये इतियंत्रमहिमा तच्चक्रेणसमस्तिमंत्रेणपुष्पांजलिंदत्वा सूर्यस्यवाहरेर्वा
पित्रिवस्याग्नेगुरोर्यथा दीपस्यज्वलितस्यापिसन्निधानंप्रकल्पयेत् स्थापयेद्दक्षि
णेभागेपूजाद्रव्याणिवासनः सुवासितांबुसंपूर्णसत्यकुंभंसुशोभनं प्रक्षालना

र्थंकरयोःपात्रंपुष्टेनिवेशयेत् षाउन्ताक्षरमंत्रेणबलिंदत्वार्घ्येहृदं मूर्ध्नितस्याधायाप
श्यासूंकुर्यायथाविधिः इतिचक्रस्योत्तरेभागेत्रिकोणंवृत्तंचतुरस्रात्मकंमंडलंवि
रच्यह्रींव्यापकमंडलायनमः इतिमंडलंसंपूज्यतत्राधारोपरिअन्नव्यंजनांबुनापूर्ण
पात्रंसंस्थाप्यसर्वपुष्पबलिंदद्यात् ॐ ह्रींसर्वविघ्नभूतेभ्यसर्वभूतेभ्योहुंस्वाहा एवंभूते
भ्यएषतेबलिंनमः इतिवामकरस्यसर्वांगुलिभिर्जलदानेनबलिमुत्सृज्यनारायण
द्वाप्रदर्श्ययोनिमुद्रयाप्रणमेत् ततोगंधपुष्पादिकंपूजाद्रव्यंस्वस्यदक्षभागस्थंहुं
फट् इतिस्मरन्अस्त्रेणनारायणमुद्रयादिव्यदृष्ट्याविलोक्य वामभागस्थंजलपात्रं आ
मितिवामकरेणस्पृष्ट्वा सोमितिदक्षिणकराग्रेणतज्जलंस्पृष्ट्वारमितिदीप्तिरवा
स्पृष्ट्वाकरंप्रक्षाल्य २ गुंगुरुभ्योनमः वामांसे २ गंगणपतयेनमः दक्षांसे २
श्रीइष्टदेवतायेनमः हृदि इतिप्रणम्य मूर्ध्निसंघट्टमुद्रयागुरुपादुकांस्मरेत् यथा
दिव्यसिद्धमानवौघान्स्मृत्वा स्वगुरुपरंपरांस्मृत्वास्वगुरुपादुकांस्मरेत् गुरुपादुका
यथा २ ऐंह्रींश्रीं क्लीं ह्रीं सौः हंसमन्त्रवरयूंसहक्षमलवरयूंअमुकानंदनाथ ह्रीं सौः
क्लीं श्रीं ह्रीं ऐंअमुकानंदनाथअमुकाबाश्रीपादुकांपूजयामि इतिस्वगुरुपादुकांपू

पूजयित्वात्रिरसिगंधपुष्पादिभिर्गुरुंबलिंसंपूज्यनमस्कारमुद्राभिः प्रणम्य अंआंसौं
इतिसुगंधद्रव्यमर्दनेनकरौसुरभीकृत्यह्रीं इतिसुगंधपुष्पाण्यादायमर्दयित्वाघ्राप
२ ओंह्रींनमःसर्वविघ्नयंयांलुयोमांहिंसंतुह्रींसकाः मृत्युरोगभयक्लेशाःपतंतुरिपुम
स्तकेइतिपठित्वातानिपुष्पाणिउत्तरस्यांदिशिक्षिपेत् ततःअंनमःमध्यमयोः आंन
मः अनामिकयोःसौंनमःकनिष्ठिकयोः अंनमः अंगुष्ठयोः आंनमः तर्जन्योः॥
सौंःनमःकरतलकरपृष्ठयोः इतिस्थितिक्रमेणविन्यस्यपुनः अंआंसौंः इतिअ
न्योन्यमार्जनात्समस्तकरौशोधयेदिति करशुद्धिन्यासः अथआत्मारक्षांकुर्यात्
२ ऐंक्लींसौंः श्रीमन्महात्रिपुरसुंदरीमेरक्षरक्ष इतिस्वशरीरेमूर्धादिपादांतंत्रीण्या
पकंविन्यस्यपुनरुद्धार्यउर्ध्वाधस्तालत्रयेणपदत्रादिबंधनंकृत्वा पुनरुद्धार्यतर्ज
न्यंगुष्ठौसंक्षुद्यस्वमूर्धानंपरितस्त्रीपत्रामपेनअग्निप्राकारंचिंतयेत् इत्यात्मरक्षा
आत्मस्थानमनुद्रव्यदेवशुद्धिश्चपंचमी यावन्नकुरुतेदेवितावद्देवार्चनंनहि॥
सुस्नातभूतशुद्धिश्चप्राणायामादिभिःप्रिये षडंगाद्यविलेन्यासैरात्मशुद्धिरि
तीरिता संमार्जनानुलेपाद्यैर्दर्पणोदरवत्कृतं वितानधूपदीपादिपुष्पमालोलि

क्षोभितं पंचवर्णीरजश्चित्रं स्थानशुधिरिनीरिता ॐह ॐ सर्वकलंह्लूंलपं ह्रींपैंसओंकऔंलअं ह्रींअः कंहखंसगंकघंलहुं ह्रींवेंहलंस
जेंकसंहअंलटं ह्रींठंसऽकटंलपं ह्रींतथंदधंदसथंकनंलपं ह्रींकंहवंलमंकमंहयंल
रं ह्रींलंसवंकशंलषं ह्रींसंसंहक्षं ग्रथनं ग्रथित्वा मातृकावर्णैर्मूलमंत्राक्षरांश्च
क्रमोक्रमत्रिरावृत्या मंत्रशुधिरियंप्रवेत् पूजाद्रव्याणिसंप्रोक्ष्यमूलास्त्रमिति
धानविशेत् दर्भायेधेनुमुद्रावद्रव्यशुधिप्रकीर्तिताः पीठेदेवंप्रतिष्ठाप्यसकलीक
त्यमंत्रवित् मूलमंत्रेणदिग्न्यामालिन्यार्घोदकेनच त्रिवारंप्रोक्षयेद्विद्वान्देवशुधि
रियंप्रिये पंचशुधिर्विधायेत्थंपश्चाद्यजनमाचरेत् सापूजासफलाज्ञेयावान्यथा
निःफलाप्रवेत् इतिपंचशुधिः भूतशुधिंततःकुर्यात्प्राणायामपरायणः इति त
त्रआसनेसंगासीनोवामेनापूर्यरेचकं कुंभकेनत्रिरावृत्यादक्षिणेनेवरेचयेत् क
निष्ठनासिकांगुष्टेर्यनासापुटधारणं प्राणायामःसविज्ञेयस्तर्जनीमध्यमेविना इ
ति प्राणायामः एवंप्राणायामत्रयं मूलविद्यायाविधायभूतशुधिमाचरेत् तत्रप्र
थमंस्वदेहेपंचभूतस्थानानीचिंतयेत् ततःसुधशुधिंप्राप्यप्रतिष्ठांकुर्यात् भूतशु

DIGITAL MEMORIAL
अपूर्व मातृकाद्रव्यशुद्धिसाधकम्

धिविहीनेनकृथापूजानिष्फलंभवेत् विपरीतफलंदद्यात्अभक्त्यापूजनंयथा इतिवचना
दावश्यकीयमिति ततोदक्षनासापुटंनिरुध्यवामनासापुटेनावायोरुशमात्राः शनैःपू
रयेत् नासापुटद्वयंनिरुध्यशनैःषष्टिमात्राः कुंभयेत् दक्षनासापुटेनावायुंद्वात्रिंशन्मात्रा
विरेचयेत् एवंप्राणायामयोगेनअमृतमास्राव्य शुभस्फटिकसंकाशांश्रीगुरुमात्मनीहृ
न्मानंकुंडलिन्यासुषुम्नामार्गेणब्रह्मरंध्रंनीत्वातत्रस्थितंपरमात्मानंहंसबीजेनसंयोज्य
तत्रकिंचित्कालंसुखंविश्राम्यसदानंदरूपोहमित्यनुसंधायभूतशुधिंकुर्यात् यथा
पादादिजानुपर्यंतंपृथ्वीस्थानंचतुरस्रंवज्रलांछितंपीतवर्णंब्रह्मदेवतंनिवृत्तिकलाधि
ष्ठितंलंबीजयुक्तंध्यात्वा जान्वादिनाभिपर्यंतंआपस्थानंअर्धचंद्राकारंशुक्लवर्णंपद्मलां
छितंविष्णुदेवतंप्रतिष्ठाकलाधिष्ठितंबीजयुक्तंध्यात्वा नाभ्यादिकंठपर्यंतंवह्निमंडलं
स्वस्तिकोपेतंत्रिकोणाकारंरक्तवर्णंरुद्रदेवतंविद्याकलाधिष्ठितंरंबीजयुक्तंध्यात्वा कं
ठादिभ्रुवमध्यपर्यंतंवायुमंडलंषट्कोणाकारंषड्बिंदुलांछितंहरितोपेतंकृष्णवर्णंईश्व
रदेवतंशांतिकलाधिष्ठितंयंबीजयुक्तंध्यात्वा भ्रूमध्यादिब्रह्मरंध्रांतंआकाशस्था
नंवृत्ताकारंध्यजलांछितंधूमवर्णंसदाशिवदेवतंशांत्यतीतकलाधिष्ठितंहंबीजयुक्त

ध्यात्वा तत्रपद्मपत्रमध्येदेहधर्मकंदसमद्भूतं ज्ञाननालकमैश्वर्याष्टदलोपेतंपरवै
राग्यकर्णिकंहृदयाख्यविंदुतत्कर्णिकायांजीवात्मानंआराग्रमात्रंप्रदीपकलिकाभा
सुरंअनादिमलसंछिन्नंपरविद्रूपंसंचिंत्य मूलाधारकुंडलिनीमुत्थाप्यसुषुम्नाव
र्त्मनामूलाधारादनाहतांतचक्रेस्थवर्णवर्णाधिदेवताग्रसनीब्रह्मरंध्रांतंनीलातत्र
स्थितसहस्रदलकमलकर्णिकामध्यवर्तिनिपरमात्मज्योतिषिसकलवर्णावर्णा धि
देवताकंबकंजीवात्मनंहंसःइतिमंत्रेणसंयोज्यकुंडलिनीस्वस्थानमानीयतत्रसंहारं
कुर्यात् तत्रपृथिवीस्थानेपादेंद्रियगमनक्रियागंतव्यगंधघ्राणपृथिवीब्रह्मनिवृत्तिस
मानवायूनसंस्मृत्य ॐह्रींब्रह्मणेपृथिव्याधिपतयेनिवृत्तिकालात्मनेहुंफट्स्वाहा
इतिमंत्रेणतानूसर्वान्कुंडलिनीद्वारा आपोमध्येसंहरेत् ततोअपांस्थानेरसनेंद्रिय
दानव्यरसरसनाजलविष्णुप्रतिष्ठोदानान्संचिंत्य ॐह्रींविष्णवेजलाधिपतये प्रतिष्ठा
कालात्मनेलंफट्स्वाहा इतिमंत्रेणतानूसर्वान्वह्निस्थानेसंहरेत् ततोवह्निस्थानेपा
युविसर्गविसर्जनीयरूपचक्षुःवह्निरुद्रविद्याव्यानान्संचिंत्य ॐरुद्रायनेत्राधिपत
येविद्याकालात्मनेहुंफट्स्वाहा इतिमंत्रेणतान् सर्वान्वायुमंडलेसंहरेत् ततोवायुं

राम
२६

उत्स्थानउपस्थानंतेरसनविषयंस्पर्शीस्पृष्टव्यवायुरश्वरशोत्यपानान्संस्मृत्य ॐ
ह्रींईश्वरायवायव्याधिपतयेशोणितकालात्मनेहुंफट्स्वाहा इतिमंत्रेणतानूसर्वान्
आकाशस्थानेसंहरेत् ततोआकाशस्थानेवाग्वदनवक्तव्यशब्दश्रोत्राकाशसदाशि
वशांत्यंनीतप्राणान्सर्वान्कुंडलिन्यांसंहृत्यकुंडलिनींबिंदुशक्तीxसंस्मृत्य ॐ
ह्रींसदाशिवायाकाशाधिपतयेशोणीतकालात्मनेहुंफट्स्वाहा इतिमंत्रेणतान्
सर्वान्xसंहृत्यबिंदुशक्तिंपरमात्मनिसंयोज्यनादशक्तौनादशक्तिंपरशक्तौप्रण
वेनसंहृत्य ॐह्रींहुंफट्स्वाहा इतिमंत्रेणतांपरशक्तिंपरमात्मनिसंयोज्य केवलशा
रीरेवामकुक्षौपापपुरुषंचिंतयेत् यथा ब्रह्महत्याशिरस्कंवस्वर्णलेयपुजठरं सु
रापानहृदायुक्तंगुरुतल्पकटिद्वयं तत्संसर्गिपदद्वंद्वमंगप्रत्यंगपातकं उपपातकरोमा
णिरक्तश्मश्रुविलोचनं खड्गचर्मधरंकृष्णमंगुष्ठपरिमाणकं अधोमुखंत्रिनेत्रंवकु
क्षौपापंविचिंतयेत् इतिपापपुरुषंध्यात्वा वामनासारंध्रेण यंबीजेनसहवायुमापूर्य
कुंभकेनयंबीजंमार्तयन्नतद्वायुनापापपुरुषंस्वदेहंसंशोषयतेवायुंदक्षनासाया
विरेच्य पुनर्दक्षनासापुटारंबीजेनसहवायुमापूर्यकुंभकेनरंबीजमावर्तयन्नतद्वह्नि

नेनवक्रिनापापपुरुषं स्वदेहं रेचयामहेथो पापपूर्यमाणमनासहनंवायुंवामनासया
विरेच्यपुनर्वामनासयावंबीजेनसहवायुमापूर्यकुंभकेनवंबीजमावर्तयन् तन्निस्र
नामृतधारयास्वदेहमस्मसंसिंचयंतंवायुंदक्षनासयाविरेच्य पुनर्दक्षनासयालंबी
जेनसहवायुमापूर्यकुंभकेनलंबीजमावर्तयन् तदुत्थितेनतेजसाअमलप्रविनंपा
स्मप्रानीरूप्यंतंवायुंवामनासयाविरेच्य पुनर्वामनासयामायाबीजेनवायुमापूर्यकुं
भकेनमायाबीजमावर्तयन् तेनकरचरणाद्यवयवसमेतंस्वदेहं निष्पन्नंविभाव्यतंवा
युंदक्षनासयाविरेचयेदिति स्थूलशरीरं निष्पाद्यसूक्ष्मशरीरं निष्पादयेत् यथा
सहस्रारकमलस्थपरमात्मनः सकाशात् सकलजगत्सिसृक्षाविज्रंभितंपरब्रह्मे
स्थारूपिणींपरशक्तिं ॐह्रींनमः इतिमंत्रेणास्वस्थानमानीयततोनादशक्तिं ततो
बिंदुशक्तिंप्रणवेनसस्थाबिंदुशक्तेः सकाशात् सकलजगत्सृष्टिहेतुभूतांकुंडलि
नींप्रणवेनसस्थाततः ॐह्रींसदाशिवायाकाशाधिपतयेशांत्यतीतकलात्मनेन
मः इतिप्राणशांत्यतीतसदाशिवाकाशश्रोत्रशब्दव्यवहनवायुआकाशस्थाने
स्थापयेत् ततोआकाशमंडलात् ॐह्रेंईश्वरायवायव्याधिपतयेशांतिकलात्म

त्मनेनमइतिप्राणशांतिश्वरवायुस्पृष्टव्यस्पर्शतद्विषायानेंद्रियस्थानंवायुस्थानेस्थाप
येत् ॐंरुद्रायतेजोधिपतयेविद्याकलात्मनेनमइतिविद्यारुद्रतेजश्चक्षुरूपविसर्जनी
यविसर्गंपायून्अग्निस्थानेस्थापयेत् ॐह्रींविष्णवेजलाधिपतयेप्रतिष्ठाकलात्मने
नमइतिउदानप्रतिष्ठंविष्णुजलरसरसनादानव्यादानहस्तानपांस्थानेस्थाप
येत् ॐह्रांब्रह्मणेपृथिव्याधिपतयेनिवृत्तिकलात्मनेनमइतिसमानवृत्तिब्रह्म
पृथिवीग्राह्यागंधान्पृथिवीस्थानेस्थापयित्वा नादशक्तिंबिंदुशक्तिंपरशक्तीनां
प्रणवेनस्वदेहव्याप्तिंविभाव्यब्रह्मरंध्रस्थपरमात्मनः सकाशात् कुंडलिन्याजी
वात्मानंसहनवर्णावर्णाधिदेवतासहितमाकाशादिचक्रेषुतत्तद्वर्णवर्णाधिदेवतास्था
पयन् हृदयकमलमानीयसोहमितिमंत्रेणहृदयकमलेजीवात्मानंस्थापयित्वाकुंड
लिनींसुषुम्नामार्गेणमणिपूरादिचक्रेषुतत्तद्वर्णवर्णाधिदेवतास्थापयन् मूलाधारं
नीत्वातत्रतांस्थापयेत् ततःस्वशरीरंनिरस्तसकलकलुषंतेजोरूपंदेवताराधन
योग्यंब्रह्मरूपंविभाव्य॥ इतिभूतशुद्धिः॥ अथप्राणप्रतिष्ठांकुर्यात् अस्यश्रीप्राणप्रति
ष्ठामंत्रस्यब्रह्माविष्णुरुद्रेभ्योऋषिभ्योनमः शिरसि ऋग्यजुःसामभ्यो छंदेभ्योनमः

मुखे श्रीपराप्राणशक्तिदेवतायैनमः हृदि आंबीजायनमः गुह्ये ह्रींशक्तयेनमः पादयोः क्रौंकिलकायनमः नाभौ ममउत्पादितेशुक्लशोनितदेहे प्राणप्रतिष्ठापनेविनियोगः इतिरक्तांजलिंदद्यात् ॐआ ह्रीं क्रौंअं कं ५ आकाशवायुअग्निसलिलपृथिव्यात्मने आं हृदयायनमः ॐहां ह्रींक्रौंइं चं ५ शब्दस्पर्शरूपरसगंधात्मनेईं शिरसेस्वाहा॥ ॐ ह्रीं ह्रींक्रौंउं टं ५ श्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणात्मनेऊं शिखायैवषट् ॐ ऐं ह्रीं क्रौं एं ते ५ वाक्पाणिपादपायुउपस्थात्मनेऐं कवचायहुं ॐ ओं ह्रीं क्रौं ओं पं ५ वचनादानगमनानंदविसर्गात्मनेऔं नेत्रत्रयायवौषट् ॐ अं ह्रीं क्रौं अं यं ५ मनोबुद्धिहंकारचित्तात्मनेअं अस्त्रायफट् इतिषडंगंविधाय ॐ आं ह्रीं क्रौं यं रं लं वं शं षं सं हों हंसः इतिमंत्रेणव्यापकंविधाय ध्यायेत् रक्तांभ्रिपोतारुणपद्मसंस्थांपाशांकुशाक्षिशरासबाणान् शूलंकपालंदधतींकराब्जैःरक्तोत्पलत्रिनेत्रांप्रणमामिदेवीं इतिध्यात्वा हृदिहस्तंनिधाय ॐ आं ह्रीं क्रौं यं रं लं वं शं षं सं हों हंसः ममप्राणइहप्राणाः ॐ हों आं ह्रीं क्रौं यं रं लं वं शं षं सं हों हंसः ममजीवइहस्थितः ॐ आं ह्रीं क्रौं यं रं लं वं शं षं सं हों हंसः ममसर्वेंद्रियाणी ॐ आं ह्रीं क्रौं यं रं लं वं शं षं सं हों हंसः ममवाङ्मनश्चक्षुश्रो

त्रनिष्क्रामप्राणप्राणाः इहागत्यसुखंचिरंतिष्ठंतुस्वाहा इतिमंत्रेत्रिसकृद्वाजपित्वानिज वपुर्ज्योतिर्मयंध्यात्वा इतिप्राणप्रतिष्ठा अथमातृकान्यासः तत्रमातृकाप्राणायामंकुर्यात् अगस्त्यसंहितायां इडयापूरयेद्वायुंस्वरैर्वर्णैश्चकुंभयेत् रेचयेद्यादिकैर्वर्णैर्हितः पिंगलयापुनः प्राणायामत्रयंकृत्वाव्यापकन्यासमाचरेत् अकाराद्येःक्षकारांतैरापादतलमस्तकमिति मातृकायाःषडंगंचमातृकान्यासमेवच सर्वेषांप्रथमंकृत्वापश्चात्तंत्रोदितंन्यसेत् इतिवचनात्सर्वन्यासानांपूर्वमातृकायाःअवश्यकत्वमुक्तं ललितायास्तुवर्णसंततप्रोक्तैरष्टभिरेवच तेनतस्यास्तुलिपिरेवान्यासोनैवसमीरितः इतितंत्रराजवचनात् अविद्यायाप्रकारेणवर्णाद्यैःएथक्मातृकान्यासोनास्ति अष्टवाग्देवतान्यासस्येयमातृकान्वितत्वात्इतिकेश्चित् व्याख्यातं तथापितंत्रांतरात्पृथक्मातृकान्यासोबोधव्यः तथाच स्मृत्याचविन्यसेद्देवींमातृकांपूर्ववत्सुधियेइतिस्मानार्णववचनात् तथादुर्वासामुनींद्रोपि न्यासंकृत्वागणेशाग्रहगणमहायोगिनीराशिपीठैः षड्भिःश्रीमातृकावर्णैःसहितबहुकलैरष्टवाग्देवताभिः सश्रीकंठादियुग्मेर्विमलनिजननौकेशवाद्यैश्चतत्वैःषट्त्रिंशद्भिर्धराद्यैर्पगवतीयःस्मरेत्तत्स्वमेव इत्यादिप्रा

मणवचनैरवश्यंपृथक्मातृकान्यासः कार्यः सर्ववर्णमातृकाकलामातृकामूर्तिमातृका
प्रपंचयागमातृकाभेदात्चतुर्विधः तत्रश्रीविद्यांगभूतोवर्णन्यासोदशविधः तथाहि ॐ
शुध्धबिंदुयुतंविसर्गसहितंहृल्लेखयासंश्रितंबालासंपुनरिहतंतथैवपरयाश्रीविद्ययालंकृ
तं आरोहावरोहनश्चसततंन्यासंपुनर्हंसयोःयोजानातिसएवसर्वजगतांसृष्टिस्थिति
ध्वंसकृत् अत्रशुध्धविसर्गयोरपिसबिंदुनाकार्यासंप्रदायात् कलामातृकान्यासोपि
द्विधा तत्रोत्थकलान्यासोअष्टत्रिंशत्कलान्यासश्च मूर्तिन्यासेपिद्विविधा केशवादि
श्रीकंठदेवभेदात् चतुर्थःप्रपंचयागः तत्रादौशुध्धमातृकान्यासमाह स्वरैःपूरकंकृत्वापं
चवर्गैःकुंभकंकृत्वायादिदशभिःरेचयेत् इडयापाणायामत्रयंसकृद्वाकृत्वा ऋष्यादिन्या
समाह अस्यश्रीशुध्धमातृकान्यासस्यब्रह्मणोऋषयेनमः शिरसि गायत्रीछंदसेनमः
मुखे शुध्धमातृकासरस्वतीदेवतायैनमः हृदि हलोबीजेभ्योनमः गुह्ये स्वरेभ्योशक्ति
भ्योनमः पादयोः क्षमाकारायकिलकालायनमः नाभौ ममोपात्तसमस्तश्रीविद्यो
पासनसिध्धिद्वारायेतिन्यासेविनियोगः इतिकरसंपुटंवदेत् अथकरशुध्धिन्यासः अंनमः दक्ष
करतले आंनमः वामकरतले इंनमः दक्षकरपृष्ठे ईंनमः वामकरपृष्ठे उंनमः दक्ष

करअे ऊंनमः वामकरअे ऋंॠंऌंॡंएंऐंओंऔंअंअः एतान्दशवर्णान्नमोतान्
दक्षकनिष्ठामारभ्यवामांगुष्ठांतंविन्यस्य कादिसांतान्नमोतान्वर्णान्वामतर्जनीमा
रभ्यदक्षतर्जन्यंतंएकैकशोंस्पांशरावायांमूलोपमूलमध्याग्रक्रमाच्चतुरश्चतुरोविन्य
स्यहलावंगुष्ठयोःक्षकारंव्यापकंखनकरयोन्यसेत् इतिकरशुध्धिन्यासः अत्रसर्वत्र
न्यासपूजादौमायान्लक्ष्मीतिद्विनारंयोजयेत् अथषडंगः ह्रींश्रींकरवांघडङ्गं आंह
दयायनमः अंगुष्ठयोः ह्रींश्रींइंवंछंजंझंञंईं शिरसेस्वाहातर्जन्योः २उंटं५ऊं
शिखायैवषट् मध्यमयोः २एंतं५ऐंकवचायहुं अनामिकयोः २ ओंपं५औंनेत्र
त्रयायवौषट् कनिष्टिकयोः २अंयं१०अःअस्त्रायफट् करतलकरपृष्ठयोः २
अंकं आंहृदयायनमः २ईंवंएंशिरसेस्वाहा २उंटं५ऊंशिखायैवषट् २ऐंतं५
ऐंकवचायहुं २ओंपं५औंनेत्रत्रयायवौषट् २अंयं१०अःआस्त्रायफट् इतिकरंग
न्यासो ततोअकारादिक्षांतैः सबिंदुभिः नमोंतवर्णैरापादतलमस्तकंव्यापकन्या
सं कुर्यात् ततोसूक्ष्मध्यानं व्योमंहोरसनार्णकर्णिकमरोहद्वेस्युरक्तेसरंपत्रं
तत्तत्पंचवर्गायशालार्णादित्रिवर्गंक्रमात् आरभ्यत्रिपुलांतलांगलयुताक्षोणी

पुरेणाहृत्यवर्णान्वैविरासिस्थितेविघ्नहृद्ध्वंसिमृत्युंजयं व्योमहकारः इंदुसः ओस्व
रः रसनार्णवैविसर्गः इतिह्सौः बीजकर्णिकं स्वरहृद्गगनकेसरं वर्गाष्टपत्रं दिग्गतेलां
तंवंबीजं लांगलिहंबीजंदिग्गतंभूबिंबेनहृत्तेअमृतमयेमातृकायंत्रिरासिध्या
त्वा अंतमातृकान्यसेत् ततुक्तंदक्षिणमूर्त्तिसंहितायांकालपत्रांबुजेकंठेस्वरान्सप्त
कंप्रविन्यसेत् हृद्यर्कपत्रेतद्वर्णान्नाभीदशदलेन्यसेत् दशवर्णान्लिंगदेशेषट्द
लेषट्तथेश्वरि चतुर्दलेतथाधारेचतुर्वर्णांस्ततोन्यसेत् भ्रूमध्येद्विदलेहक्षाविन्यं
तमातृकांन्यसेत् ततुक्तंज्ञानार्णवे द्वयष्टमात्रांबुजेकंठेस्वरान्षोडशाविन्यसेत् द्वा
दशांतदृक्सरोजेकादीन्हांतान्विन्यसेत् दशपत्रांबुजेनाभौडकारादीन्न्यसेदवा
षट्पत्रमध्येलिंगेवबकारादीन्यसेत्ततः आधारेचतुरोवर्णान्वकारादीन्चतुर्दले
हृत्क्षोभ्रूमध्यगेपत्रेद्विदलेविन्यसेत्क्षिये इत्यंतमातृकान्यसेदिति आधारेलिंगना
भौप्रकल्पितहृदयेतालुमूलेललाटे दलत्रेषोडशौरे द्विदशदशदले द्वादशार्धेचतुष्के
वासांतेबालमध्येऽफकठसहितेकंठदेशेस्वराश्च हंक्षंतवार्थयुक्तेसकलदलग
तंवर्णरूपंनमामि अत्रविशुद्धचक्रमारभ्यषट्चक्रेषुतत्तद्वर्णान्बिंदुयुक्तान्नमो

तान्प्रादक्षिण्येनन्यसेत् ननुमूलाधारस्वाधिष्ठानमणिपूरानाहतविशुद्धाज्ञाचक्रमिति
चक्रक्रमः एवंचक्रक्रममुल्लंघ्यविशुद्धचक्रमारभ्यअंतमातृकाकिमितिउक्ता उच्यते ॥
मातृकायाःअकारादिक्षकारांतावधिवर्णक्रमश्लिष्यति विशुद्धचक्रेषोडशदलेषुअका
रादिषोडशंस्वारान्श्लिष्यंति अतोचक्रक्रममुल्लंघ्यमातृकावर्णक्रमेणविशुद्धचक्रमार
भ्यअंतमातृकान्यसेत् अंतमातृकायांलकारोनास्ति न्यासोयथा विशुद्धौकंठेषोड
शदलकमलंऊर्ध्वमुखंध्यात्वातत्रदलेषुपूर्वादिप्रादक्षिण्येन २अंनमः २आंनमः २
इत्यादिषोडशस्वरान्न्यसेत् अनाहतेहृदयेद्वादशदलंध्यात्वातत्रप्रादक्षिण्येन २
कंनमः २इत्यादिठांतान्द्वादशवर्णान्न्यसेत् मणिपूरनाभौदशदलेडादिफांतान्द्व
शवर्णान्प्रादक्षिण्येनन्यसेत् स्वाधिष्ठानेलिंगेषट्दलेबादिलांतान्षट्वर्णान्प्रा
दक्षिण्येनन्यसेत् मूलाधारेचतुर्दलेवादिसांतान्चतुरोवर्णान्प्रादक्षिण्येनन्यसे
त् आज्ञायांद्विदले २हंनमः क्षंनमः इतिदक्षयाक्रमेणन्यसेत् इतिअंतमातृकान्या
सः अथबहिर्मातृकान्यासः तत्रस्थूलध्यानमाह प्रपंचसारे पंचाशद्वर्णभेदैर्वि
हितवदनदोःपादयुक्कुक्षिवक्षोदेशांभास्वत्कपर्दीकलितत्रिवृत्तिकलाभिंदुकुंदावदा

DR. BHAU DAJI MEMORIAL डॉक्टर भाऊदाजी स्मारक

तां अक्षस्रक्कुंभवीणालालितवरकरात्यक्षपोनांपद्मसंस्थामष्टाकल्पंवतुंगस्तन
जघनभरांशोभारतींतांनमामि इतिबहिर्मातृकांध्यात्वान्यसेत् तत्रस्थानान्याह।
काननहृत्ते द्व्यक्षिश्रुतिनोगेष्टदंतपंक्तिमूर्धास्पदोयत्संध्यग्रेषुस्वपार्श्वद्वयएष्ट्ना
भिजठरेषु हृदोमूलापरागलकक्षेषुहृदादिपाणिपादयुगे जठराननयोर्व्यापसंहा
न्यसेदक्षराणिक्रमशः मूर्धास्येऽस्यत्रमूर्धातालुमूले आस्योनिह्वायां एषुस्थानेषु
न्यसेत् २अंशिरसि २ओंनमः मुखवृत्ते २ईंनमः दक्षनेत्रे २ऊंनमः वामनेत्रे २ऊंनमः
दक्षकर्णे २ऋंनमः वामकर्णे २ॠंनमःदक्षनासापुटे २ऌंनमःवामनासापुटे २ॡंन
मःदक्षकपोले २ॡंनमःवामकपोले २एंनमःऊर्ध्वोष्टे २ऐंनमःअधरोष्टे २ओंनमःऊ
र्ध्वदंतपंक्तौ २औंनमःअधोदंतपंक्तौ २अंनमःतालुमूले २अःनमःजिह्वायां २
कंनमःदक्षबाहुमूले २खंनमःकूर्परे २गंनमःमणिबंधे २घंनमःअंगुलिमूले
षु २ङंनमःअंगुल्यग्रेषु २चंनमःमैवामबाहुमूले २छंनमःकूर्परे २जंनमःमणि
बंधे २झंनमःअंगुल्यग्रेषु २ञंनमःअंगुल्यग्रेषु २टंनमःदक्षपादमूले २ठंन
मःजानुनि २डंनमःगुफे २ढंनमःअंगुलिमूलेषु २णंनमःअंगुल्यग्रेषु २तंनमः

वामपादमूले २थंनमःजानुनि २दंनमःगुफे २धंनमःअंगुलिमूले २नंनमःअंगु
ल्यग्रेषु २पंनमःअंगुल्यग्रेषु २पंनमःदक्षपार्श्वे २फंनमःवामपार्श्वे २बंनमःपृष्ठवं
शे २भंनमःनाभौ २मंनमःउदरे २यंनमःहृदये २यंनमःदक्षांसे २लंनमःअ
परगले २वंनमःवामांसे २शंनमःव्यापकलेनहृदयादिदक्षकराग्रांतं २षंनमः
व्यापकलेनहृदयादिवामकराग्रांतं २संनमःव्यापकलेनहृदयादिदक्षपादाग्रांतं २
हंनमःव्यापकलेनहृदयादिवामपादाग्रांतं २लंनमःव्यापलेनहृदयादिजठरा
नं २क्षंनमःव्यापकलेनहृदयादिआननांतं अत्रकश्चित्यकारादिषुलगादि
धातुयोजनंकुर्वंति ततोअकारादिक्षांतेमातृकावर्णेव्यापकंन्यसेत् इतिशुद्ध
मातृकान्यासः सच्चिद्रूपः अत्रशुद्धलेनपिनादबिंदुकालात्मकंअनुनासिकं
प्रत्येकमक्षराणामुपरिन्यासेबोध्यं तस्यचैतन्यरूपत्वात् तेनविनाऽर्थक्रि
यैकार्यकरणेअक्षमत्वात् तथाचतंत्रराजे बिंदुसंगोहसोतुर्यस्वरश्चेतिवपंचमं भा
रासामातृकादेहेविधिचैतन्यजंभपा तेनतेहिनरूपेणापालेमंत्राःविधात्तथापरे
निःप्राणेदेहयत्कार्यकरणेऽक्षमाःस्मृताः येयेमंत्राःप्रोक्तवर्णविहीनास्तेश्वयोजयेत्

नेननेबलवेनस्युः कार्येषुसफलान्विताः इतिमंत्रबिंदोरेवअनुनासिकमिति अथबिंदु
मातृकान्यासः तत्रबिंदुपूर्वकामिमान्यस्यसहस्रंस्यप्रतिलोमतः विद्यात् पूर्वादिनान्
विद्यान्ऋष्यादीन्पूर्ववद्युतामिति संयुतान्षडंगयुक्तान्इत्यर्थः ध्येयावर्णमयेपद्मेदेवी
गाग्यलुप्तशुभ्रोशिवा तत्रध्याने अक्षस्रजंहरिणपोतमुद्यत्कैटंकविद्योकरंदधा
नतंदधतींत्रिनेत्रांअर्धेंदुमौलिमरुणामरविंदासांवर्णेश्वरींप्रणमतस्तनभारमग्न
इतिवर्णान्ध्यात्वासंहारक्रमेणन्यसेत् तद्यथा-ह्रींश्रींक्षंनमः व्यापकत्वेनहृदयादि
आननांतं २लंनमः कायत्वेनहृदयाजठरांतं २हंनमः व्यापकत्वेनहृदयादिवामपा
दाग्रपर्यंतं २संनमः व्यापकत्वेनहृदयादिदक्षपादाग्रांतं २रत्यादि २अंनमः शिरसि इ
त्यंतंऋषेणयथास्थानेषुन्यसेत् ततोक्षकारादिअकारांतं प्रतिलोमेनव्यापकंकुर्यात्
इतिसबिंदुसंहारमातृकान्यासः अथविसर्गमातृकान्यासः अथन्यासादिकंपू
र्ववत् ३ध्यानेविशेषः सेंदूरकांतिमिलापरश्रींत्रिनेत्रांविद्याक्षसूत्रमृगपोतवरंद
धानां पार्श्वस्थितांभगवतीमपिकांचनाभांध्यायेत्करांबुरुहपुस्तकवर्णमालां।।
इतिध्यात्वास्थित्यादिन्यसेत् तत्रकां।खगः घः ङः चः छः प्रतिक्षः पर्यंतंयथास्थ

नेन्यसेत् अत्रबिंदुर्नालक्षते विसर्गस्यैवअनुनासिकत्वात् तथापिसोपदाहरणाः बिंदु
योजनांकुर्वंति ध्यानेवामाधः करमारभ्यदक्षमूर्ध्वकस्यपर्यंतंआयुधध्यानंशिवस्य।।
शक्तेस्तुवामदक्षकरद्वये इतिविसर्गस्थितिमातृकान्यासः अथह्रींलेखामातृकान्या
सः शक्तिपूर्वंतनोयस्यमातृकांमनुविद्यमइति अस्यश्रीशक्तिमातृकामंत्रस्यशक्ति
ऋषिः गायत्रीछंदः आदिशक्तिमातृकामयीभुवनेश्वरीदेवता श्रीविद्योगत्वेनन्या
सेविनियोगः इतिस्मृत्वामूर्धादिषुन्यसेत् ततः २अंकं५ आंह्रींहृदयायनमः २
इंवंईंह्रींशिरसेस्वाहा २उंटंऊंठुंशिखायैवषट् २एंतंऐंढंकवचायहुं २ओंपं५ औं
ह्रींनेत्रत्रयायवौषट् २अंयं५० अंरः अस्त्रायफट् षडंगदीर्घमायाबिजेनैवषडंग
मित्यपरे ध्यानं उद्यत्कोटिदिवाकरप्रतिपयत्तुंगोरुपीनस्तनीबद्धार्धेंदुकोटिकेलि
किरीटकोटिरत्नानमंनीरसंशोभिता बिभ्राणाकरपंकजेजपवटीपात्रांकुशौ
पुस्तकंदिस्याद्दोजगदीश्वरीत्रिनयनांपद्मेनिषण्णासुखं दक्षाधःकरमारभ्यवा
माधः करपर्यंतमायुधध्यानं इतिध्यात्वान्यसेत् २ह्रींअंनमः शिरसि २ह्रिंआं
नमः मुखवृत्ते २ह्रींइंनमः दक्षनेत्रे २ह्रींईंनमः वामनेत्रे इत्यादिह्रींक्षंनमः इत्यं

नंयथास्थानं न्यसेत् ततस्तेनैव व्यापकं न्यसेत् इतिवाग्भिमातृकान्यासः अथ बालासंपुटितमातृकान्यासः अस्यश्रीबालासंपुटितन्यासस्य दक्षिणामूर्त्तिऋषयेनमः शिरसि पंक्तिछंदसेनमः मुखे मातृकारूपिणीबालापरमेश्वरीदेवतायेनमः हृदि श्रीविद्यांगत्वेन न्यासे विनियोगः इतिकरसंपुटंवदेत् २ अंकं ५ आंऐं हृदयायनमः २ इंवंईंक्लींशिरसेस्वाहा २ उंटंऊंसौः शिखायैवषट् २ एंतं५ऐंसौः कवचायहुं २ ओंपं५ औंक्लींनेत्रत्रयायवौषट् २ अंयं५ अःऐंअस्त्रायफट् ध्यानं उक्तानीरयरकुंकुमांगदमणिश्रीवियहारोर्मिकाविद्योतदलयादिकंकंकणकटीसूत्रास्फुरन्नूपुरां माणिक्योदरबंधुरत्नमरालिंदोःकलांबिभ्रतीं श्रीपाशांकुशपुस्तकाक्षवलयोरस्रोध्वबाह्वादिनः पूर्णेंदुप्रतिमप्रसन्नवदनांनेत्रत्रयोद्भासितां इंदुक्षीरवलक्षगात्रविलसन्माल्यानुलेपांबरां पंचाशल्लिपिभिर्विभाजितविलजगत्वाग्देवतादेवतां मूलाधारसमुद्गतांभगवतीं वर्णांबुजेविंशयेत् इतिध्यात्वान्यसेत् २ ऐंक्लींसौः अंसौः क्लींऐंनमः शिरसि २ ऐंक्लींसौः आंसौः क्लींऐंनमः मुखवृत्ते २ ऐंक्लींसौः इंसौः क्लींऐंनमः दक्षनेत्रे २ ऐंक्लींसौः ईंसौः क्लींऐंनमः वामनेत्रे २ इत्यादिक्षपर्यंतंबालासंपुटितान् मातृकावर्णान् यथास्थ

नेन्यसेत् इतिबालासंपुटितमातृकान्यासः अथपरासंपुटितमातृकान्यासः अस्यश्रीपरासंपुटितमातृकान्यासस्यब्रह्मणेनमः शिरसि गायत्रीछंदसेनमः मुखे परामातृकादेवतायेनमः हृदि श्रीविद्यांगत्वेन न्यासे विनियोगः इतिकरसंपुटंवदेत् २ अंकं ५ आंसौंहृदयायनमः २ इंवंईंसौंशिरसेस्वाहा २ [illegible] ऐंतंऐंसौः शिखायैवषट् २ ओंपं५ औंसौंनेत्रत्रयायवौषट् २ अंयं५ अःसः अस्त्रायफट् ध्यानं ॥ अकलंकलशीकामाक्ष्यांवंदेकलावतीं मुद्रापुस्तकसद्दधतप्रसन्नामिमरंकलां ॥ इतिध्यात्वान्यसेत् २ सौः अंसौः नमः शिरसि २ सौः आंसौः नमः मुखवृत्ते २ सौः इंसौः नमः दक्षनेत्रे २ सौः ईंसौः नमः वामनेत्रे २ इत्यादिक्षपर्यंतंपरासंपुटितान् मातृकावर्णान् यथास्थानेन्यसेत् ततस्तेनैवव्यापकेन्यसेदिति परासंपुटितमातृकान्यासः अथश्रीविद्यामातृकान्यासः अस्यश्रीविद्यामातृकान्यासस्य दक्षिणामूर्त्तिऋषयेनमः शिरसि ॥ पंक्तिछंदसेनमः मुखे श्रीमातृकात्रिपुरसुंदरिदेवतायेनमः हृदि श्रीविद्यांगत्वेन न्यासे विनियोगः इतिकरसंपुटंवदेत् ह्रींश्रींअंकं ५ हृदयायनमः २ इंवं ५ ईंहं ६ शिरसेस्वाहा २ उंटं ५ ऊंसं ४ शिखायैवषट् २ एंतं ५ ऐंसं ४ कवचायहुं २ ओंपं ५ औंहं ६

नेत्रत्रयायवौषट् २अंयं१०अः ह५अस्त्रायफट् ध्यानं आरक्ताभांत्रिनेत्रांप्रणिमुकुटन्वतीं
रत्नताटंकरम्यांहस्ताभोजैःसपाशांकुशमदनधनुःसायकैर्विस्फुरंतीं आपीनोत्तुंगवक्षोरुह
तरविलुठल्लोरहारोज्वलांगीं ध्यायन्नमोस्त्वलमरुणविवसनेश्वरीमाश्रयामि वामदृ
योरायतदाघस्थपोरन्येदृस्यायुधध्याने इतिध्यात्वान्यसेत् ह्रींश्रींमूलंअंनमः शिर
सि २ मूलंआंनमःमुखवृत्ते २ मुलंईंनमःदक्षनेत्रे २ मुलंईंनमःवामनेत्रे २ इत्यादिक्ष
पर्यंतंमूलविद्यायामात्कावर्णान्यथास्थानेन्यसेत् तेनैवव्यापकमिति श्रीविद्यामात्
कान्यासः अथहंसमात्कान्यासः अस्यश्रीहंसमात्कान्यासस्यब्रह्मणेऋषयेनमः
शिरसि गायत्रीछंदसेनमःमुखे श्रीआद्याकालिकामात्कामूर्तिहरगौरीदेवतायैनमः
हृदि श्रीविद्योगत्वेनन्यासेविनियोगः २कंअंकं५ह्सौंहृदयायनमः २ ईंवंईंस्त्रीं शिर
सेस्वाहा २ उंटंऊंस्लूं शिखायैवषट् २एंतं५ ऐंह्सैंकवचायहुं २ओंपं५ औंस्त्रौंनेत्रत्र
यायवौषट् २अंयं१०अः ह्स्त्रः अस्त्रायफट् ध्यानं विद्युद्ज्ञानुस्फुरिततडिदाकारम
र्धांबिकेशोपाकोभीतिवरदपरशुंसंदधानंकराब्जैः दिव्याकल्पैर्नवमणिमयैश्शो
भिनेविश्वमूलंसोम्याग्नेयंवपुरयमुवश्वंइऊंवूंत्रिनेत्रं इतिध्यात्वान्यसेत् वामोर्ध्व

दिदक्षोर्ध्वकरपर्यंतंमायुधध्यानं २ हंसःअंनमः शिरसि २ हंसःआंनमःमुखवृत्ते २
हंसःईंनमःदक्षनेत्रे २हंसःईंनमःवामनेत्रे २इत्यादिक्षपर्यंतंसर्वान्यसेत् तेनैव
व्यापकमिति हंसमात्कान्यासः अथपरमहंसमात्कान्यासः अस्यश्रीपर
महंसमात्कान्यासस्य परमहंसायऋषयेनमःशिरसि विराट्छंदसेनमःमुखे २
परमात्मस्वरूपिणीचिन्मयीमात्कादेवतायैनमःहृदि श्रीविद्योगत्वेन्यासेविनि
योगः अथषडंगमाचरेत् तत्रप्रणवपुटितमात्कांगमंत्रैरेव २ॐअंकं५ॐहृदया
यनमः २ॐईंवं५ईंॐशिरसेस्वाहा २ॐउंटं५ऊंॐशिखायैवषट् २ॐएंतं५
एंॐकवचायहुं २ॐओंपं५ओंॐनेत्रत्रयायवौषट् २ॐअंयं१०अःॐअस्त्रा
यफट् ध्यानं श्रीमत्सरात्ममनुजप्रतिभातवर्णरूपांमनोरगम्यपदवींपरिशीयमानं विद्या
क्षसूत्राकलशांदधतींचमुद्राध्यायेत्समस्तजननीविशदांत्रिनेत्रां वामाद्यधःकर
योरादायेतरापूर्ध्वकरयोरन्येदृत्यायुधध्याने विद्यापुस्तकं मुद्राज्ञानमुद्रा ॐ इतिध्या
त्वान्यसेत् २ सोहंहृदयनमः व्यापकत्वेनहृदयादिआननांतं २सोहंनमः व्यापक
त्वेनहृदयादिदक्षपादांतपर्यंतं इत्यादिअंपर्यंतहंसारूढक्रमेणयथास्थानेन्यसेत्

तेनैवव्यापकमिति ऽनिपरमहंसमातृकाअवरोहन्यासः पुनर्हंसमातृकान्यासः न्यासंपु
र्हंसयोः इत्यत्रहंसपरमहंसपरमहंसयोरैक्यभावेनन्यासः ननऋष्यादिन्यासध्यानांतं पर
मौंहंसवत्कृत्वान्यसेत् यथा २ हंसः सोहं अंनमः २ हंसः सोहं आंनमः २ हंसः सोहं इं
नमः इत्यादिस्तंशुद्धमातृकास्थानेषुन्यसेत् इतिपुनर्हंसमातृकाऽनिर्देशाविधमातृका
नासः अथतारोछुकलान्यासः तथाच केवलोमातृकांन्यस्यशक्तिपसक्तीवमवेद्यादि ता
रोछुषिःकलाभिःस्थानेविन्यसेन्मातृकाक्षरान् ताराद्यवर्णसंयुक्ताःन्यस्तन्यासाः न
मोन्विताः स्थानेष्वेतेषुथपुनर्मातृकायाःकलान्यसेत् ताराद्यपंचदशेरेफ्यःपंचाशद्वर्णा
ः कलाः इति अस्यश्रीप्रणवकलान्यासस्य प्रजापतिऋषिः गायत्रीछंदः कलामातृका स
रस्वतीदेवता श्रींविद्यांगत्वेनन्यासेविनियोगः इतिऋष्यादिकंमूर्धादिषुविन्यस्यषडंगंसमा
चरेत् २ अंअंआंहृदयायनमः २ इंअंईंशिरसेस्वाहा २ उंअंऊंशिखायैवषट् २ एंअं
ऐंकवचायहुं २ ओंअंऔंनेत्रत्रयायवौषट् २ अंअंअः अस्त्रायफट् ध्याने हसैसैः पद्मंर
थांगंगुणमथहरिणंपुस्तकंवर्णमालांकंटंशूलंकपालंदरमस्तैलसहैमकुंभंवहंतीं मुक्तावि
द्युत्प्रयोदंस्फटिकनिभांपाबंधुरैः पंचवक्त्रैस्त्रिनेत्रोज्ज्वलांसकलशशिनिभांशार

DR BHAU DAJI MEMORIAL

दांतांनमामि वामाधःकरयोराद्ये तदायूर्ध्वयोरन्येतदायूर्ध्वयोरपरे तदायूर्ध्वयोरितरे
तदायूर्ध्वयोरंतेऽस्यापध्यानं दरंरवः गुणंपात्राः इतिध्यात्वावर्णारविंदेमानंसंपूजई
त्यान्यसेत् शुद्धमातृकास्थानेष्वं ह्रीं श्रीं ॐ अंनिवृत्त्यैनमः २ ॐ आंप्रतिष्ठायैनमः २
ॐ इंविद्यायैनमः २ ॐ ईंशांत्यैनमः २ ॐ उंईंधिकायैनमः २ ॐ ऊंदीपियैनमः २ ॐ ऋं
रेविकायैनमः ॐ ॠंमोचिकायैनमः २ ॐ ऌंपरायैनमः २ ॐ ॡंसूक्ष्मायैनमः २ ॐ
ओंव्योमरूपायैनमः २ ॐ अंअःअनंतायैनमः २ ॐ एंसूक्ष्मामृतायैनमः ॐ ऐं ज्ञाना
मृतायैनमः २ ॐ ओंआप्यायैनमः ॐ औंव्यापिन्यैनमः २ ॐ अं व्योमरूपा
यैनमः २ ॐ अंःआनंतायैनमः ॐ इतिस्वरसंभवाकालाः सदाशिवेनसंज्ञाताना
दादेताःसितलिषः अक्षस्रक्पुस्तकगुणकपालाढ्यकरांबुजाः इतिध्येयाः २ ॐ कं
सह्यैनमः ॐ खंक्रूरायैनमः २ ॐ गंसह्यायैनमः २ ॐ घंमेधायैनमः २ ॐ ङंकालायै न
मः २ ॐ चंलक्ष्म्यैनमः २ ॐ छंधरायैनमः २ ॐ जंस्थिरायैनमः २ ॐ झंस्थित्यैनम
२ ॐ ञंसिध्यैनमः एताःकवर्गीजाःकलाः अकाराद्धलणोत्पन्नाःसप्तस्वामीकरप
द्माः करांबुजनेजघनाक्षस्रक्पंकजाभयकुंडकाः इतिध्येया २ ॐ टं जरायैनमः २

ॐ ढं पालिन्यैनमः २ ॐ णं शोल्यैनमः २ ॐ तं ऐश्वर्यैनमः ॐ थं रत्यैनमः २ ॐ दं कामिकायैनमः २ ॐ धं वरदायैनमः २ ॐ नं दीर्घायैनमः २ एताः टवर्गजाताः कालाः उकारादिधनोमन्नन्नालमालदलसन्निभाः अभीतिदरत्व त्रिष्टबाहवः परिकीर्तिताः दरशंखः इष्टवरः २ ओं पं तीक्ष्णायैनमः २ ॐ फं रोद्र्यैनमः २ ॐ बं भयायै० ॐ भं निद्रायै० २ ॐ मं तंद्रायै० २ ॐ यं क्षुधायै० २ ॐ रं क्रोधन्यै० २ ॐ लं क्रियायै० २ ॐ वं उत्कायै० २ ॐ शं मृत्युरूपायै० २ एताः पयवर्गजाः कलाः रुद्रेण मार्गउत्पन्नाः शरच्चंद्रनिभप्रभाः उद्यद्दोर्भयवरूलं कपालं बाहुशिवरं इतिध्येयाः २ ॐ षं पीतायैनमः २ ॐ सं श्वेतायैनमः २ ॐ हं अरुणायैनमः २ ॐ लं असितायै० २ ॐ क्षं अनंतायैनमः २ एताश्च ऐईश्वरेणोद्भूताः विंदोर्जुम्भणकुसुमसन्निभाः अभयं हरिणं टंकं दधानाबाहुशिवरं इतिध्येयाः एकपंचाशदाख्याताः कलाः सर्वसम्मताः यः सदाविन्यसेन्मंत्रीसंरेद्याः पदमश्नुते इतिमातृकान्यासः॥ अथाष्टत्रिंशत्कलान्यासः २ अं अमृतायैनमः शिरसि २ आं मानदायै० मुखे २ इं पुषायैनमः दक्षचक्षुषि २ ईं तुष्यैनमः वामचक्षुषि २ उं पूषायै० दक्षकर्णे २ ऊं रत्यै० वामकर्णे २ ऋं धृत्यै० दक्षनासापुटे २ ॠं शशिन्यै० वामनासापुटे २ ऌं चंद्रिकायै० दक्षगंडे २ ॡं कांत्यै० वामगंडे २ एं ज्योत्स्नायै० ऊर्ध्वोष्ठे २ ऐं श्रीयै० अधरोष्ठे २ ओं प्रीत्यैनमः ऊर्ध्वदंते २ औं अंगदायै० अधोदंते २ अं पूर्णामृतायै० रसनायां २ कं पंततपित्र्यै० दक्षबाहुमूले २ खं वंतापित्र्यै० कूर्परे २ गं फंधूम्रायै० मणिबंधे २ घं पंमरीच्यै० अंगुलिसंधिषु २ ङं नं ज्वालिन्यै० अंगुल्यग्रेषु २ चं धंरुच्यै० वामबाहुमूले २ छं दंसुषुम्नायै० कूर्परे २ जं धंभोगदायै० मणिबंधे २ झं नंविश्वायै० अंगुलिसंधौ २ ञं पंबोधिन्यै० अंगुल्यग्रे २ टं धंधारिण्यै० दक्षपादमूले २ ठं उंक्षमायै० जानुनि २ डं पंधूम्रार्चिषे० गुल्फे २ ढं णंज्वालायै० अंगुष्ठसंधौ २ लं ज्वलिन्यैनमः अंगुल्यग्रे २ वं ज्वालिन्यै० वामपादमूले २ शं विस्फुलिंगिन्यै० जानुनि २ षं सुश्रीयै० गुल्फे २ सं सुरूपायै० अंगुलिसंधौ २ हं कपिलायै० अंगुल्यग्रे २ लं हव्यवाहिन्यै० मस्तके २ क्षं कव्यवाहिन्यै० व्यापकेकुर्यात् इतिअष्टत्रिंशत्तनेनः कलान्यासः अथकेशवादिमूर्तिमातृकान्यासः तथाचअग्निसंहितायां मायाद्यैः पुटितान्वर्णान्केशवादिभिनथामरान् न्यासक्रियान्न्यसेद्वर्णान्मस्तकादिक्रमेणतु केशवाद्यास्मरेन्नामान्

रोरवक्त्रकलसत्करः शंखचक्रगदाधरः पीतांबरसमानोग्यः
पंकजाभयबाहुवः इतिशामूर्त्तिध्यानं अस्यश्रीद्वात्रिंशन्मात्रकान्यासस्यसाध्यनारायणा
यऋषयेनमः शिरसि देवीगायत्रीछंदसेनमः महालक्ष्मीनारायणोदेवतायेनमः हृदि
श्रीविद्यांगत्वेनन्यासेविनियोगः इतिकरसंपुटंवदेत् २ ॐश्रींॐनमोनारायणायहंसः
सोहंअंकं५आंह्रींहंसः सोहंॐनमोनारायणायवक्त्रोल्कायस्वाहाश्रीदेव्येहृदयायनमः
२ॐश्रींॐ ॐनमोनारायणायहंसः सोहं इं५ ईं ह्रींहंसःसोहंॐनमोनारायणायम
होल्कायस्वाहा श्रीपक्षिन्येशिरसेस्वाहा २ ॐश्रींॐनमोनारायणायहंसःसोहं उं ऊं
ह्रींहंसःसोहंॐनमोनारायणायविरोल्कायस्वाहा श्रीविष्णुपत्न्यैशिखायैवषट् २ॐश्रींॐ
नमोनारायणायहंसःसोहं एं५ ऐं ह्रींहंसःसोहंओंनमोनारायणायविद्युल्कायस्वा
हाश्रैंवरदायैकवचायहुं २ॐश्रींॐनमोनारायणायहंसःसोहंओंपं५श्रौंह्रींहंसःसो
हंॐनमोनारायणायसहस्रोल्कायस्वाहा श्रींकमलरूपायैनेत्रत्रयायवौषट् २ॐ श्रींॐ
नमोनारायणायहंसःसोहंअंयं०अः ह्रींहंसःसोहंॐनमोनारायणायमनोल्कायस्वाहा
अःअस्त्रायफट् अथध्यानं हस्तैर्दधानांनवनीलरामांश्रींखंचक्रंगदांवपद्मं

कौस्तुभरियुक्तामिनिसुंदरांतांश्रीकेशवीयांतनुमाश्रयेहं इतिध्यात्वा प्रसेकंअनुलोमविलोम
हृल्लेखा श्रीकामबीजसंपुटितमात्रकाकेशवादिशक्तिमूर्त्तिःशुभमात्रकास्तेनेषुन्य
सेत् यथा ह्रींश्रीं क्लींअंक्लींश्रीह्रींकेशवादिकेशवाय ह्रींश्रीक्लींअंक्लींश्रीह्रींनारायणाय
कायेनमः २ ह्रीश्रीक्लींअंक्लींश्रींह्रींमाधवतुष्यनमः २ ह्रींश्रींक्लींईं३गोविंदायतुष्यो० ३
उं३विष्णवेधत्यो० ३ ऊं३मधुसूदनायशांत्यै० ३ ऋं३त्रिविक्रमायक्रियाय० ३ ॠं३वा
मनायदयायै० ३ ऌं३श्रीधरायमेधायै० ३ ॡं३हृषीकेशायहृषायै० ३ एं३पद्मना
भायश्रध्यायै० ३ ऐं३दामोदरायलज्जायै० ३ ओं३संकर्षणायरत्यै० ३ औं३वा
सुदेवायसरस्वत्यै० ३ अंप्रद्युम्नायप्रीत्यै० ३ अः अनिरुद्धायरत्यै० ३ कं३चक्रिणेजया
यै० ३ खं३गदिनेदुर्गायै ३ गां३शार्ङ्गिणेप्रभायै० ३ घं३खड्गिणेसत्यायै० ३ ङं३शरि
खिनेनंदायै० ३ चं३हलिनेवाण्यै० ३ छं३मुसलिनेविलासिन्यै० ३ जं३भूसिनेवि
जयायैनमः ३ झं३पाशिनेविरजायै० ३ ञं३अंकुशिनेविश्वायै० ३ टं३मुकुंदायविम
विमरायै० ३ ठं३नंदनायसुनंदाय० ३ डं३नंदिनेसत्यै० ३ ढं३नरायऋध्यै० ३ णं३
नरकघ्नेसमृध्यै० ३ तं३हरसेशुभ्रो० ३ थं३कृष्णायशुक्त्यैनमः ३ दं३सत्यायबुध्यै० ३

धं३सात्वतायमर्त्यै०३नं३नृसिंहायेक्षमायै०३पं३भूतायरमायै०३फं३जनार्दनाय मायायै०३बं३भूधरायक्लिन्यै०३भं३विश्वमूर्त्तयेक्लिन्नायै०३मं३वैकुंठायसु धायै०३यं३त्वगात्मनेपुरुषोत्तमायवसुदायै०३रं३असृगात्मनेबलिनेषड्वायै०३ लं३मांसात्मनेबलानुजायपराण्यै०३वं३मेदात्मनेबलायसूक्ष्मायै०३शं३अ स्थ्यात्मनेदर्पघ्नायसंध्यायै०३षं३मज्जात्मनेक्षमायप्रतायै०३सं३शुक्रात्मनेहंसा यप्रभायै०३हं३प्राणात्मनेवाराहायनिशायै०३लं३जीवात्मनेविमलायअमोघा यै०३ह्रींश्रींक्लींक्ष्रौंक्ष्रीं श्रीं ह्रींपरमात्मनेनृसिंहायविद्महेनमः केशवादिन्यां रयेन्यासोन्यासमात्रेणदेहिनां अच्युतानंतगोविंदाःवसत्येसत्यनसंशयः अत्रएतावत् कर्त्तुमशक्तानांकेवलनारायणमंत्रस्यपुष्टिवर्द्धनः षडंगः श्रीबीजपुटितवर्णैन्यासः इतिकेशवादिमातृकान्यासः अथश्रीकंठमातृकान्यासः तत्रऊं अज्ञायादिकादिक ऊवर्णान्मातृकायाःस्यत्रात्रिकाद्यश्रीकंठादिकान्नोवान्यसेत्स्थानेषुतेषुहि॥ अस्यश्रीश्रीकंठमातृकान्यासस्य अंतरीक्षायऋषयेनमः शिरसि अनुष्टुप्छं ६ दसेनममुखे अर्धनारीश्वरोदेवतायेनमः हृदि हलोबीजायेनमः गुह्ये ०

स्वराःशक्तयेनमः पादयोः श्रीविद्यांगत्वेनन्यासेविनियोगः ज्ञानविज्ञानार्थेऊंऐंह्रींअंकंप आंहृदयायनमः ऐंह्रींइंचंईंशिरसेस्वाहा ऐंह्रींउंटंऊंशिखायैवषट् ऐंह्रींएंतंऽपैंकवचा यहुं ऐंह्रींओंपेऽओंनेत्रत्रयायवौषट् ऐंह्रींऔंयेऽअंःअस्त्रायफट् ध्याने बंधूककांचन निभंरुचिरास्यमालंपाशांकुशोवरंनिजबाहुदंडैः बिभ्राणबिंदुसकलाक्षरपंक्तिनेत्रंअ र्धेंबिकेशमनिशंवपुरात्मयामः इतिध्यात्वान्यसेत् ऐंह्रींअंश्रींकंठंत्र्यायपूर्णोदर्यनमः शि रसि एवंशुक्लमातृकास्थानेषुन्यसेत् ऐंह्रींआंअंनंतंत्र्यायविरजायेनमः ऐंह्रींइंस्वस्मै त्र्यायशाल्मल्यै० ऐंह्रींईंत्रिमूर्तित्र्यायलोलाक्ष्यै० ऐंह्रींउंअमरेत्र्यायवर्नुलाक्ष्यै० ऐंह्रींऊं अर्धीत्र्यायदीर्घघोणायै० ऐंह्रींऋंभारभूतीत्र्यायदीर्घमुख्यै० ऐंह्रींॠंतिथीत्र्यायगोमुख्यै० ऐंह्रींऌंस्थाण्वीत्र्यायदीर्घजीह्वायै० ऐंह्रींॡंहरेत्र्यायकुंडोदर्यैनमः ऐंह्रींएंमिंडीत्र्यायोर्ध्व केश्यै० ऐंह्रींऐंभौंत्रिलिंकेत्र्यायविकृतमुख्यै० ऐंह्रींअंअक्रूरेत्र्यायश्रीमुख्यै० ऐंह्रींओं सद्योजातायज्वालमुख्यै० ऐंह्रींऔंअनुग्रहेत्र्यायोल्कामुख्यै० ऐंह्रींअंअक्रूरेत्र्यायश्री मुख्येनमः ऐंह्रींअंः महासेनेत्र्यायविद्यामुख्यै २ कंक्रोधीत्र्यायमहाकाल्यै० २ खंचंडी त्र्यायसरस्वत्यै० २ गंपंवींतकेत्र्यायसर्वसिद्धिगौर्यै० २ घांडिंयात्तमत्र्यायत्रैलोक्यविद्यायै

:२ ईं एकरुद्रेशायमंत्रशक्तये:०२ संअजेशायद्राविण्ये०२ अंसर्वेशायनागर्यै०२
टंसोमेशायरक्षेवर्यै०२ ढंलांगलीमंजर्यै०२ उंदारुकेशायरुपिण्ये०२ टंअर्धनारीश्वरा
यविरिण्ये०२ णंउमाकांतीयेशायकाकोदर्यै०२ तेअषाढीशायपूतनायै०२ थंदंडीशा
मद्रकाल्यै०२ दंअत्रीशाययोगिन्यै०२ धंमीनेशायशोखिन्यै०२ नंमेषेशायगर्जिन्यै०
२ पंलोहितेशायकालरात्र्यै०२ फंशिखीशायकुर्दिन्यै०२ बंगछले३शायकपर्दिन्यै०
२ भंद्विडीशायवज्रायै०२ मंमहाकालेशायजयायै०२ यंलुगात्मनेबलीशायवीरुप्यै०
सुमुख्यै०२ रंअस्यगात्मनेपिंगलेशायवायवेश्वर्यै०२ लंमासात्मनेशायसुमुख्यै०
२ वंमेदात्मनेखड्गीशायवारुण्यै०२ शंअस्थ्यात्मनेबकेशायवायव्यै०२ षंमज्जात्मनेश्वे
तेशायरक्षोवधारिण्यै०२ संशुक्रात्मनेसृग्वीशार्यैंद्राण्यै०२ ऐंह्रीं क्षंपरमात्मनेसं
वर्तकेशायमहामायायैनमः२ इतिविन्यस्य अत्ररुद्रात्मतारक्षाधृतशूलकपालकाः।
शक्तयोरुद्रपीठस्थाःसिंदुरारुणविग्रहाः रक्तोत्पलकपालाढ्यांमलंरुद्रवपुर्भुजाः इति
श्रीकंठमातृकान्यासः अथप्रपंचयागमातृकान्यासः प्रपंचसारे अथानयाप्रपंचविधेर्
मिश्रयाप्रपंचयागस्यविधिः प्रवक्ष्यते कृतेनुयस्मिन्निहसाधकोनमाः प्रयातिनिर्वाण
५८सरुनायेनमः२ हंप्रणात्मनेनकुलीशायमहालक्ष्म्यै०२ लंभीमीवात्मनेशीवेशाय ५५

पदंतदव्ययं नत्रमहागणपतिबीजगणपतिगणपतिऋत्रागणपतिमालामंत्रश्रुत्यमात्र
कापलनत्स्मरणपूर्वंकंत्रयागंकुर्यात् मंत्रअस्यश्रीमहागणपतिमंत्रस्यगणकायऋषयेनमः
शिरसि निरुहागायत्रीछंदसेनमः मुखे श्रीमहागणपतिदेवतायैनमःहृदि प्रपंचयाग
त्वेनजपेविनियोगः ॐगांहृदयायनमः श्रींगींशिरसेस्वाहा ह्रींगूंशिखायैवषट् क्लीं
गैंकवचायहुं क्लौंगौंनेत्रत्रयायवौषट् गंगःअस्त्रायफट् ध्यानं हस्तींद्राननमिंदुवृ
उनरुणछायांत्रिनत्रंसदाबाभ्रिंप्रिययासपद्मकरयास्वांकस्थयासंततं श्री
जापूरगदाधनुस्त्रिशिरविधुकत्रकाञ्चपाशोत्पलश्रीहयग्रस्वविषाणरत्नकलशान्
हस्तैवहंतीमजे १ गंउपालिगनेत्रहानपूरलसमानसान् द्विरेफानुकर्णतालो
प्याबारयंतमुहुर्मुहुः दक्षोर्ध्वकरमारभ्यवामपःकरपर्यंतमायुधध्यानं। रत्नकल
शंभुंडाग्रे त्रिशिखंत्रिशूलं इतिमहागणपतिंध्यात्वा ॐश्रींह्रींक्लींग्लौंगंगणप
तयेवरवरसर्वजनंमेवशमानायस्वाहा इतिमंत्रमष्टधाजपित्वा अस्यश्रीबीजग
णपतिमंत्रस्य गणकायंऋषियेनमः शिरसि निरुहछंदसेनममुखे विघ्नेश्वरोदे
वतायेनमः हृदि प्रपंचयागत्वेनजपेविनियोगः गांहृद० गींशि० गूंशिखा० गैंक०

गौंने० गः अ० ध्यानं सींदूरापंत्रिनेत्रंपृथुतरजठरंहस्तपद्मैर्दधानं दंतंपाशांकुशौ
ष्टानुरुकरविलस द्वीजपूराभिरामं बालेंदुद्योतमौलिं करिपतिवदनं दानपूराईगंडं
भोगीशवक्षभूषंभजतगणपतिरक्तवस्त्रांगरागं इतिध्यात्वा चतुश्चत्वारिंशद्वारं गद्य
तिगणपतिबीजंजपेत् वामाधःकरमारभ्यदक्षाधःकरपर्यंतमायुधध्यानं दुष्टोवरः कू
करःशुंडादंडः ततोऽंगणानांत्वागणपतिंहवामहेकविंकवीनामुपमश्रवस्तमंज्येष्ठराजं
ब्रह्मणांब्रह्मणस्पतआनःशृण्वन्नूतिभिःसीदसादनं इतिमंत्रेणमेकवींरंजपेत् ततोऽं
हींक्रोंगंनमः सर्वविघ्नाधिपायसर्वार्थसिद्धिदायसर्वदुःखप्रशमनायएहिएहिभगव
न्सर्वान्रक्षोद्वयस्तंभयहींगंगंग्लौंनमः स्वाहा क्रोंहींइतिगणपतिमालामंत्रंवतुरारभि
जपेत् ततःपूर्वोक्तांशुभ्रमातृकांकृत्वादिषडंगध्यानपूर्वकांयथास्थानेन्यसेत् ततःप्रणं
वयागंन्यसेत् तद्यथा अस्यश्रीप्रणवयागन्यासमंत्रस्य ब्रह्मऋषयेनमः शिरसि गायत्रीछंदसेनमः मुखे सकलपरार्थानुगतपरिपूर्णस्वप्रकाशसच्चिदानं
दपरंज्योतिःपरमात्मादेवतायैनमः हृदि श्रीविद्यांगत्वेनप्रणवयागमातृकान्यासवि
नियोगः इतिकृतांजलिर्वदेत् २ॐहींअंकंपंओंस्वाहाहृदयायनमः २ॐहींइं

DR. BHAU DAJI MEMORIAL

वंपर्ईसोहंशिरसेस्वाहा २ॐहींउंदंऊंहंसःशिखायैवषट् ॐहींएंलंऐंहींकवचायहुं
२ॐहींओंपं५ओंॐनेत्रत्रयायवौषट् २हींअंयं१०अःॐहींहंसःसोहंस्वाहाअ
स्त्रायफट् २ इतिषडंगविधाध्यायेत् नारदिपेवमुनिभिःपरिसीयमानंमानैरगम्यमनि
र्वाजगदेकमूलं सच्चित्समस्तगमनेश्वरमच्युतंनंतेजःपरंभजतसांद्ररूपंबुराभिं
इतिसकलप्रपंचातिरिक्तःसर्वसाक्षीनिरवित्रायानंदविद्विलासाविर्भूतःपरिपू
र्णसच्चिदानंदोहमितिस्वात्मानंध्यात्वाश्रीपरदेवतापरमात्मनिवक्ष्यमाणंतत्स्थानयुक्त
न्जुहोमितिधियास्वस्मिन्वर्णान्जुहुयात् प्रथमंसंहारक्रमेणसविंदुकान्विन्य
स्यपश्चात्सृष्टिक्रमेणसविसर्गान्विन्यसेत् तद्यथा २ॐहींसंनमःहंसःसोहंस्वा
हाव्यापकत्वेनहृदयादिमुखांतं २ॐहींलंनमःहंसःसोहंस्वाहाव्यापकत्वेनहृद
यादिजठरांतं २ॐहींक्षींहंनमःहंसःसोहंस्वाहाव्यापकत्वेनहृदयादिनाभिपादाग्रपर्यंतं
२ॐहींसंनमःहंसःसोहंस्वाहाव्यापकत्वेनहृदयादिदक्षपादाग्रपर्यंतं इत्यादि २ॐहींअं
नमःहंसःसोहंस्वाहा इत्यंतंसंहारक्रमेणततस्थानेषुन्यसेत् पुनः२ॐहींअंनमःहंस
सोहंस्वाहाशिरसि २ॐहींआंनमःहंसःसोहंस्वाहामुखवृत्ते २ॐइंनमःहंसःसोहं

स्वाहादृङ्नेत्रे २ ॐ ह्रीं हृदयं नमः हंसः सोहं स्वाहा वामनेत्रे इत्यादि २ ॐ ह्रीं क्षः नमः हंसः
सोहं स्वाहा इत्यं तंसृष्टिक्रमेणात्मतत्स्थानेषु न्यसेत् इष्टं विन्यस्य आत्मा षोडशाक्षरमंत्रयथा
न्निजपेत् एवंवर्णमयं होममूलादिव्यतनुर्भवेत् प्रजपत्सकलान्मंत्रान्ततः सिद्धिमवा
प्नुयात् प्रपंचयागस्यविधेर्विधाताभवेत्समंत्रीकृतकृत्यएव सर्वेस्फुरंतः प्रभवंतिमंत्राः स
दात्मध्यानीतिनिगद्यतेसः एतस्यहोमस्यनकोऽपिभागेनतुल्यंमत्र्यंधनमग्निहोत्रं
एवंविधानेखलुयत्नतश्चरीरयातेपिभवेद्विमुक्तः तथाचप्रपंचसारः प्रपंचयागस्तुवि
द्येषतोवियत्प्रपंचसंसारविशेषपावकः परंवनित्यंभजतामयत्नतः परस्यधाम्नस्य
निवेदकःसदा इतिप्रपंचयागफल इतिप्रपंचयागमातृकान्यासः न्यस्यमंत्रीयथान्या
यंदेहेविश्वस्यमातरं जपेन्मंत्रान्यजेद्देवान् हुनेदग्निमभेदधीः देवोभूत्वा यजेद्दे
वान्नादेवोदेवमर्चयेत् एवमाहुःश्रुतिःसाक्षादतोग्रेविन्यसेद्बुधः इतिसर्वमातृका
न्यासः समाप्तः श्रीरस्तु अथषट्त्रिंशत्तत्वन्यासः तथाचोक्तं दुर्वासामुनिं
द्रैः तत्वैः षट्त्रिंशद्भिधरायैरिति ततोविशेषकत्वोक्त न्यासान्कृत्वा समावरेदि
दिति तत्रेतिसमस्तमातृकान्यासानंतरमित्यर्थः तद्यथा २ क्षंक्षंपृथिवीतत्वात्म

नेनमःपादयोः २ लंअपूतत्वात्मनेनमः हृदि २ हंतेजस्तत्वात्मनेनमहृदि २
संवायुतत्वात्मनेनमःमुखे २ षंआकाशतत्वात्मनेनमःशिरसि २ शंगंधतत्वात्मने
नमःपादयोः २ षंरसतत्वात्मनेनमलिंगे २ लंरूपतत्वात्मनेनमःहृदि २ संस्पर्शतत्व
त्मनेनमः मुखे २ यंशब्दतत्वात्मनेनमःशिरसि २ मंउपस्थतत्वात्मनेनमःलिंगे २ क्षं
पायुतत्वात्मनेनमःगुदे २ वंपादतत्वात्मनेनमःनासिकयोः २ लंपाणितत्वात्मनेन
मः ४ फंपायुतत्वात्मनेनमःपाण्योः २ पंवाकतत्वात्मनेनमःमुखे २ नंघ्राणतत्वात्मनेनमः ४
जिह्वायां २ दंचक्षुस्तत्वात्मनेनमःचक्षुषोः थंत्वक्तत्वात्मनेनमःसर्वांगे २ तंश्रोत्रतत्वात्म
नेनमःकर्णयोः णंमनस्तत्वात्मनेनमः हृदि २ दंबुद्धितत्वात्मनेनमः हृदि २ डंअहंको
रतत्वात्मनेनमःहृदि २ ठंप्रकृतितत्वात्मनेनमः सर्वांगे २ टंपुरुषतत्वात्मनेनमः सर्वगा
त्रे २ ञंनियतितत्वात्मनेनमः सर्वगात्रे २ ङंकालतत्वात्मनेनमः सर्वगात्रे २ ञंरागा
त्मतत्वात्मनेनमः हृदि २ लंविद्यातत्वात्मनेनमःहृदि २ चंकालतत्वात्मनेनमः हृदि २
टुंमायातत्वात्मनेनमःहृदि २ घंशुद्धविद्यातत्वात्मनेनमःहृदि २ गंईश्वरतत्वा
त्मनेनमःहृदि २ खंसदाशिवतत्वात्मनेनमःग्रीवायां २ कंशक्तितत्वात्मनेनमः मू

लाधारे २ अंत्रिशक्तये नमः शिरसि २ ततो अंकंरवेंगंरत्यादि स्वमित्यंतं शिवादि
शिखांतानि तत्तत्स्थानेषु ध्यात्वा शिरःपादपर्यंतं व्यापकं कुर्यात् इति षट्त्रिंशत्तत्त्वन्यासः स
च्छिदानंदनाथेन उन्मन्यानंदसेविना चिन्मुद्ध्यर्थमाख्यातस्त्रिपुरापूजनक्रमः इति श्रीत्रि
पुरापूजनक्रमे द्वारपूजनादितत्त्वन्यासो नाम द्वितीयपरिच्छेदः अथ मंत्रन्यासमाह
तथा वोक्तं शारदायां संहारसृष्टिमार्गेण मातृकान्यसनं विग्रहः मंत्रन्यासेन ततः कुर्यात्
देयात्मावसिध्यर्थे ततस्तितत्त्वन्यासानंतरमित्यर्थः उपास्यमंत्रस्य मंत्रसंबंधिन्या
सः तदुक्तं वैनायनसंहितायां ततउपास्यमंत्रस्य न्यासान् ऋष्यादिकान् न्यसेत्॥
यस्यमंत्रस्य येन्यासाः कर्तव्याः सिद्धिमिच्छता जपतर्पणहोमार्चासिध्यमंत्रकृताअपि
अंगरन्यासादिभिर्हीनाः नरास्यैर्न्यतिफलान्यपि न्यासान्यक्षोपन्यसतः स्वदेहेत्रैलो
क्यमेतदत्रामेतिपुंसः पापानिसंघः प्रशमंप्रयातिन्यस्यंतिरक्षोसिसपन्नगानि अथो
गकरन्यासस्तत्तोमुद्राःप्रदर्शयेत् इतिक्रमः पुनरस्यांविद्यायांत्रिविधा षोढाश्रीच
क्रकरशुध्यादिभेदात् तत्रषोढादिधः पूर्वोत्तरभेदात् तत्रपूर्वषोढान्यासः सर्वमंत्रो
पयोगः उत्तरषोढान्यासोऊर्ध्वाम्नायविषयः उत्तरषोढा महाषोढाश्रीचक्रन्यास

स्त्रिविधः संहारसृष्टिस्थितिभेदात् करशुद्ध्यिन्यासस्तुबहुविधः पंचाशत्त्रिपुराकाम
रतिन्यासादीनामपितत्रैवोत्तमीषात् अथषोढान्यासश्रीचक्रन्यासोमूलविद्यान्यासः क
रशुद्ध्यादिन्यासश्चेतिचतुर्विधः तदुक्तंयोगिनीहृदये एवंचतुर्विधोन्यासः कर्तव्योवीर
वंदिते षोढान्यासोणिमाद्यश्चमूलविद्यादिकःप्रिये करशुद्ध्यादिकश्चैवसाधकेनाशुसि
द्धये प्रातःकालेथवापूजासमयेहोमकर्मणि जपकालेथवानेषांविनियोगःपृथक्पृथक्
पूजाकालेसमस्तंवा कृत्वासाधकसत्तमः इति तत्रादौपूर्वषोढान्यासोयोगिनीहृदये
न्यासान्निवर्तयेद्देवीपूर्वषोढापुरःसरं गणेशग्रहनक्षत्रयोगिनीराशिपीठके षोढान्या
सस्त्वयंप्रोक्तः सर्वत्रैवपरिज्ञातः तथाचोक्तानार्णवे षोढान्यासंततःकुर्यात्ययेनक्षत्रतां
रूपकः विराट्स्वरूपांवर्णार्णोत्तांशिवःसाक्षान्नसंशयः अथपूर्वषोढान्यासः अस्य
श्रीपूर्वषोढान्यासस्यदक्षिणामूर्तिऋषयेनमः हींश्रींईंचंफ्रेंक्रींशिरसेस्वाहा हींश्रीं
उंटंकंसोः शिखायैवषट् हींश्रींएंतंपंतेंसोः कवचायहुं हींआंओंपं फ्रेंक्रींनेत्रत्र
यायवौषट् हींश्रींअंयं ५० अः ऐंअस्त्रायफट् ध्यानं उद्यत्सूर्यसहस्राभांपीनोन्नत
पयोधरां रक्तमाल्यांबालेंदुरक्तभूषाविभूषितां पाशांकुशाधनुर्बाणभास्वत्त्राणिच
तुष्टयं रक्तनेत्रत्रयीवर्णमुकोद्दाडसिचंद्रिकां गणेशग्रहनक्षत्रयोगिनीराशिरूपिणीं

देवीपीठमर्चयेद्ध्यात्वामालकांसुंदरीपरां इतिश्रीचंडिकोत्तमदृष्टिरूपेणपरमानंदघनांध्यात्वागणेशादिरूपंध्यायन्न्यसेत् वामाद्यूर्ध्वकरयोराद्यौतदाद्यधस्तयोरन्येरन्यायुधध्यानं अथगणेशन्यासः अस्यश्रीगणेशबीजमंत्रस्यगणकऋषिःनिचृद्गायत्रीछंदःविघ्नराजो देवतासर्वविघ्नोपशांतयेन्यासेविनियोगः ध्यानं तरुणादित्यसंकाशान्गजवक्त्रान्त्रिलोचनान् पाशांकुशवरामीतिहस्तांकुरासमन्वितान् नासत्सौदूररक्ताभाःसर्वालंकाररूषिताः एकहस्तधृतोत्पलाःसितरात्लिंगितःप्रियाः वामोर्ध्वकरमारभ्यवामाधःकरपर्यंतमायुधध्यानं शक्तीनांवामकरेकमलंदक्षकरेणप्रियालिंगनमितिध्यात्वान्यसेत् यथा नारद्यंसर्वत्र २गं अंविघ्नेश्वरायश्रियेनमः २गं त्रविघ्नराजायह्रिये० २गं इंविनायकायतुष्ट्येन० २गं ईंत्रिशोत्तमायशांत्ये० २गं उंविघ्नकर्त्रेपुष्ट्ये०२गं ऊंविघ्नहर्त्रेसरस्वत्ये०२गं ऋंविघ्नराजेरत्यै०२गं ॠंगणनायकायमेधायै०२गं ऌंएकदंतायकांत्यै०२गं ॡंकंगणनाथायकामरूपिण्यै०२गं ऌंदिदंतायकामिन्यै०२गं एंगजवक्त्रायमोहिन्यै०२गं ऐंनिरंजनायतंद्रायै०२गं ओंकर्णिनेनीद्रायै०२गं औंदीर्घवक्त्रायजालिन्यै०२गं अंशंकुकर्णायनंदनायै०२गं अःवृषध्वजायसुरक्तायै०२गं कंगणनाथायकामरूपिण्यै०२गं खंगजेंद्रायउग्रायै०२गं गंशूर्पकर्णायजयिन्यै०२

गं घंत्रिनेत्रायसत्यायै०२गं ङंलंबोदरायविघ्नेश्यै०२गं चंमहानादायसुरूपिण्यै०२गं छंचतुर्मूर्तयेकामदायै०२गं जंसदाशिवायमदविह्वलायै०२गं झंअमोदायविकटायै०२गं ञंदुर्मुखायधूम्रायै०२गं टंसुमुखायभूत्यै०२गं ठंप्रमोदायभूम्यै०२गं डंएकपादायपसत्यै०२गं ढंद्विजिह्वायरमायै०२गं णंभूतायमानुष्यै०२गं तंवीरायमकरध्वजायै०२गं थंपण्मुखायधिकर्णायै०२गं दंवरदायशुक्लायै०२गं धंवामदेवायलज्जायै०२गं नंवक्रतुंडायदीर्घघोणायै०२गं पंद्विरदायधनुर्धरायै०२गं फंसेनान्येयामिन्यै०२गं बंग्रामिण्येरात्र्यै०२गं भंमालायवंदिकायै०२गं मंविघ्नायरात्रिप्रभायै०२गं यंमत्तवाहनायलोलायै०२गं रंजटिनेचंचलाक्ष्यै०२गं लंमुंडिनेक्रूध्यै०२गं वंखड्गिनेदुर्भगायै०२गं शंवरेण्यायसुभगायै०२गं षंकेतवेशिवायै०२गं संपाशपाणयेदुर्गायै०२गं हंमेघनादायकालिकायै०२गं ळंगणपायकालजिह्वायै०२गं क्षंगणेशायविघ्नहरिण्यै०२

इतिगणेशन्यासः अथग्रहन्यासः ध्यानं रक्तंश्वेतंतथारक्तंरक्तामंपीतंतथापांडुरं धूम्रंरक्तंतथाधूम्रंधूम्रंधूम्रंविचिंतयेत् रविमुख्यान्कामरूपान्सर्वाभरणभूषितान् वामोरुन्यस्तहस्ताब्जसहस्रेवरप्रदान् शक्तियोषितथाध्येयाःवराभयसमन्वितान् इतिध्यात्वान्यसेत् यथा २अं १५सूर्यायरेणुकांबायेनमः हृदयाधोभागे २यं १६लं

वंद्रायत्र्यमृतांबायेo २ पत्रयोर्मध्ये २ कं ५ मंगलायधर्मांबायेo २ नेत्रयोः २ वं ५ बुधाय
ज्ञानरूपांबायेo हृदयोपरि २ रं ५ बृहस्पतयेत्रात्रिन्यंबायेo कंठे २ लं ५ शुक्रायशांकर्यंबा
येo हृदयमध्ये २ षं ५ शनैश्चरायशान्त्यंबायेo नाभौ २ क्षं ५ राहवेकृष्णांबायेo मुखे २
लं ५ केतवेधूम्रांबायेनमः पादयोः इतिग्रहन्यासः अथनक्षत्रन्यासः ध्यानं ज्वलत्काला
ग्निसंकाशावरदाभयपाणयः नतिपाण्यश्विनीमुख्यासर्वाभरणभूषिताः इतिध्यात्वा
न्यसेत् २ अंअांअश्विन्येनमः ललाटे २ इंईभरण्येनमः दक्षनेत्रे २ उंऊंकृत्तिकायेo वा
मनेत्रे २ ऋंॠंरृंॠंरोहिण्येo दक्षकर्णे २ एंमृगशीर्षयेo वामकर्णे २ ऐंआर्द्रायेo दक्षना
सायां २ ओंऔंपुनर्वसवेo वामनासायां २ कंपुष्येo कंठे २ खंगंआश्लेषायेo दक्षस्कंधे
२ घंङंमघायेo वामस्कंधे २ चंपूर्वाफाल्गुन्यैo दक्षकूर्परे २ छंजंउत्तराफाल्गुन्यैo वाम
कूर्परे २ झंञंहस्तायेo दक्षमणिबंधे २ टंठंचित्रायेo वाममणिबंधे २ डंढंस्वात्यैo दक्षतले
ढंणंविशाखायेo वामतले २ तंथंदंअनुराधायेo नाभौ २ धंनंज्येष्ठायेo दक्षकट्यां २
पंफंमूलायेo वामकट्यां २ बंपूर्वाषाढायेo दक्षोरौ २ भंउत्तराषाढायेo वामोरौ २
मंश्रवणायेo दक्षजानुनी २ यंरंधनिष्ठायेo वामजानुनि २ लंवंशतभिषायेo दक्षजं
घायां २ शंषंसंहंपूर्वाभाद्रपदायेo वामजंघायां २ षंसंहंउत्तराभाद्रपदायेo दक्षपादे २

लंक्षंत्र्योंअः रेवत्यैo वामपादे इतिनक्षत्रन्यासः अथयोगिनीन्यासः तत्रविभुद्योषोउ
ग्रारक्तकमलकर्णिकायांत्वत्कुलानुदेवतांउग्रतुंडीध्यायेत् यथा रक्तोरक्तोत्रिनेत्रांपशु
जनभयदशूलखड्गहस्तांवामेसेवंदधानांवषकमपिसुरांपूरितंचैकवक्त्रां असुग्रासुख
दंष्ट्राअरिकुलदमनींपायसान्नेप्रसक्तांकंठस्थानेमनोधैः परिचिन्तयेपूर्वादिभावयेत्उडाकिणीनां
दक्षोर्ध्वाधः भूलखड्गायेवामोर्ध्वाधः खेटवषकेइतिध्यात्वान्यसेत् ऊंडींडूंडैंऊंडः डुम
लंवरयूंडाकिनीमांरक्षरक्षममत्वकुलंरक्षरक्षसर्वसत्ववंकरिदेविओंगछआग
छइमांपूजांगृहणहूंघोरेदेविहींसःपरमघोरेहुंघोररूपेपरिपरिहनमश्रांमुंउड
लंकसहेंश्रीमत्त्रिपुरसुंदरिदेविवरदेविश्वे ॐ रं५ विभुद्यपीठस्थेविभुद्यडाकिनी
विभुद्यनाथदेवश्रीपादुकांपूजयामिनमः इतिकर्णिकायांविन्यस्यनदयादिपरिवृत्त
दावरणासरश्चिन्यसेत् यथा अंअंमत्तायेनमः २ भांआकर्षिण्यै० २ इंईद्राण्यै० २
ईंईशान्यै० २ उंउमायै० २ ऊंऊर्ध्वकेश्यै० २ ऋंॠधिरायै० २ ॠंॠषायै० २ लृंलृकारा
यै० २ लॄंलॄषायै० २ एंएकपादायै० २ ऐंऐश्वर्यात्मिकायै० २ ओंओकारात्मिकायै० २
औंओषधात्मिकायै० २ अंअंबिकायै० २ अःअक्षरात्मिकायै० २ इतिप्रादक्षिण्येन

न्यसेत् एताः राकिनीवध्ययाः ततोऽनाहतेद्वादशदलकमलेरक्तधातुदेवतां
राकिणीसावरणांध्यायेत् यथा श्यामांभूलाज्जेरुहस्तांडमरुकसहितांतीक्ष्णदंष्ट्रांवह
न्तीद्वास्यांरक्तत्रिनेत्रांस्फुटविलसद्दृष्टिदंतप्रभाभिः दिव्यास्यांदेवदेवींहृदयकम
लगांरक्तधात्वेकनाथां शुद्धास्त्रेषुप्रसक्तांमधुमदमुदितांवीक्षयेद्राकिणीतां दक्षाध
करमारभ्यदक्षोर्ध्वकरपर्यंतंआयुधध्याने इतिध्यात्वेतन्मंत्रकर्णिकायांन्यसेत् ॥
रांरींरूंरैंरौंरः रमलवरयूंराकिनीमारक्षरक्षमममरक्तधातुंरक्षरक्षसर्वसत्ववशंकरी
देवीआगच्छ२इमांपूजांगृह्ण२ऐंघोरेदेविह्रींपरमघोरहुंघोररूपे२ह्रींरंहानम
श्रीमुंडोरलकसहेश्रीमहात्रिपुरसुंदरादेवीवरदेविद्वेकं१२अनाहतपीठस्थेअना
हतराकिनीअनाहतनाथश्रीपा० इतिकर्णिकायांविन्यस्यदलेषुतत्तदावरणा
न्राकिनीन्यसेत् २कंकालराज्ञेनमः२खंख्यातीनाथे०२गांगायत्र्यै०२घंघंटधारि
ण्ये०२ङुंङुनेणीत्रिकायै०२चंवामुंडायै०२छंछत्रायै०२जंजयायै०२झंझंकारिण्यै०२
ञंअर्णात्रिकायै०२टंवटुकहस्तायै०२ठंठंकारिण्यै०२इतिद्वादशदलेषुविन्यस्य
ताःराकिनिवध्येयाः ततोमणिपूरकेदशदलकमलेमांसधातुदेवतांलाकिनींसावर
णांध्यात्वान्यसेत् यथा रक्तांदेवींत्रिवक्त्रांत्रिनयनलसितांदंष्ट्रिणीसुप्तरूपांवज्रंश

MEMORIAL

क्लिंवदंडाभयभयरददरानूदक्षयोमेदधानं ध्यात्वानाभिस्थपद्मेदशदलविलसत्क
र्णिकेलाकिनींतांमांसस्थांगोडभक्तोत्सुकंहृदयवर्तीविन्यसेत्साधकेंद्रः दक्षाधुर्ध्वपो
राद्येतदाद्यघस्रष्योरन्येतदाद्यघस्रष्योरपरेरित्यायुधध्याने इध्यात्वान्यसेत् लांलींलूं
लैंलोंलः लमलवरयूंलाकिनीमांरक्षरक्षममांसधातुंरक्षरक्षसर्वसत्ववशंकरीदेवीआ
गच्छ२इमांपूजांगृह्ण२ऐंघोरेदेवीह्रींरः परमघोरहूंघोररूपेपरि२नमश्रीमुंडोरलक
सहेश्रीमहात्रिपुरसुंदरिदेविवरदेविद्वेडुंम १० मणिपूरकपीठस्थेमणिपूरकलाविनी
मणिपूरकनाथदेवश्रीपा० २इतिकर्णिकायांविन्यस्यपरितस्तदावरणशक्तिन्यसेत्
डुंडामर्यैनमः२टंटंकारिण्यै०२पंपांकारिण्यै०२तंतामस्यै०२धंस्थानदेव्यै०२
दंदाक्षायिण्यै०२धंधात्र्यै०२नंनंदायै०२पंपार्वत्यै०२फंफट्कारिण्यै०२इतिविन्य
सेत् एताःलाकिनीवध्येयाः ततःस्वाधिष्ठानेषट्दलकर्णिकायांमेदोधातुदेवतां
काकिनीसावरणांध्यायेद्यथा स्वाधिष्ठानाख्यपद्मेरसदललसितेबेदवक्त्रांत्रिनेत्रांपीता
भांधारयंतींत्रिशिखगुणकपालाक्षयान्यान्तगर्वां मेदोधातुप्रविष्टामलिमदमुदितांबारिनी
त्यादितांतांध्युत्वेसक्तचित्तामभिमतफलदांकाकिनीभावयेत्ता दक्षोर्ध्वकरमारभ्यदक्षा

पः करपर्यंतमायुधध्यानं इतिध्यात्वान्यसेत् कों कीं कूं कैं कौं कः कमलवरयूं काकिनि मांरक्ष २ ममामेदोधातुंरक्ष २ सर्वसत्ववशंकरिदेवीआगच्छ २ इमांपूजांगृह्ण २ ऐंघो रेदेविहींसः परमघोरहूंघोररूपेएहि २ नमश्चामुंडेउरलकसहेंश्रीमहात्रिपुरसुं दरिदेविवरदेविज्ञेबंध ४ स्त्राधिष्ठानपीठस्थेस्त्राधिष्ठानकाकिनिस्त्राधिष्ठानाथ देवश्रीपादु० इतिकर्णिकायांविन्यस्यपरितस्तद्दलेषुपरिवारदेवताः न्यसेत् २ बंबंन्य सेत् २ खंभद्रकाल्यै० २ मंमायायै० २ यंयशश्विन्यै० २ रंरमायै० २ लंलंबोदर्यै० २ इतिविन्यस्यताः काकिनीवश्येयाः ततोमूलाधारेचतुर्दलकमलकर्णिकायांअस्थि धातुदेवतांसाकिनीध्यायेत् यथा देवींज्योतिःस्वरूपांत्रिनयनविलसत्खेचरीक्रोसु दंष्ट्राहस्तोभोजेक्षुकापंसरणिमपिदधतींपुस्तकंधानमुद्रां मूलाधारस्थपद्मेनिरिवल पद्मुजनोन्मादिनीमस्थिसंस्थांमुद्राभ्रप्रतियुक्तांमधुमदमुदितांचिंतयेत्साकिनींतां वामाद्यूर्ध्वयोराद्येनदाद्यधस्त्र्योरन्ये इत्यायुधध्यानं अत्रइक्षुकापग्रहणात्तत्रैव पुष्पबाणानध्यायेत् धनुर्बाणयोरत्रैवसाहचर्यात् इतिध्यात्वाकर्णिकायां न्यसेत् सांसींसूंसैंसौं सः समलवरयूं साकिनिमांरक्ष २ ममास्थिधातुंरक्ष २

सर्वसत्ववशंकरिदेविआगच्छ २ इमांपूजांगृह्ण २ ऐंघोरेदेविहींसः परमघोरहूंघोररूपेए हि २ नमश्चामुंडेउरलकसहेंश्रीमहात्रिपुरसुंदरिदेविवरदेविज्ञेवं ४ मूलाधारपीठस्थेमू लाधारसाकिनीमूलाधारनाथदेवश्रीपा० इतिकर्णिकायांविन्यस्यतद्दलेषुपरिवा इतिविपरिवारदेवताः न्यसेत् २ वंवराह्यै० २ रांशक्तिन्यै० २ षं षंढायै० २ संसरस्वत्यै० इतिविन्यस्यताः सकिनिवश्येयाः नाभ्यूर्ध्वभूमध्येआज्ञाचक्रेमज्जाधातुदेवतांहाकिनींध्या येत् भ्रूमध्येबिंदुपद्मेद्विदलसुललितेशुक्लवर्णांवरज्ञेवर्विभ्राणांधानमुद्रांउमरुक रुहिनामक्षमालाकपालं षड्वक्त्रांमज्जसंस्थांत्रिनयनलसितांहंसवत्यादियुक्तां।हा रिद्राभिप्रसक्तांसकलसुरनुतांहाकिनींध्यायेत्तां दक्षाद्यूर्ध्वयोराद्येनदाद्यधस्त्र्योर न्ये इत्यायुधध्यानं इतिध्यात्वान्यसेत् हौंहौंहूंहैंहौंहः हमलवरयूंहाकिनिमांरक्ष २ म ममम्जाधातुंरक्ष २ सर्वसत्ववशंकरिदेविआगच्छ २ इमांपूजांगृह्ण २ ऐंघोरेदेविहीं सः परमघोरहूंघोररूपेएहि २ नमश्चामुंडेउरकसहेंश्रीमहात्रिपुरसुंदरिदेविवरदे विज्ञेहं ४ संआज्ञापीठस्थेआज्ञाआंहाकिनिचाज्ञानाथदेवश्रीपा० इतिविन्यस्यतद्द लेषु २ हंहंसवश्येनमः २ क्षंक्षमावश्येनमः २ इतिविन्यस्यहाकिनिवश्येयाः ततोब्र

ब्रह्मरंध्रेसहस्रदलकमलकर्णिकायांशुक्रधातुदेवतांयाकिनीध्यायेत् मुंउड्डीयस्थ
ब्रह्मेसकलदलपुतेयाकिनीभैरवीनाथसिद्ध्यांद्यौसमस्तायुधलसितकरांसर्ववर्णीसमष्टि
उदितीसर्ववक्त्रांसकलसुखकरींसर्वधातुस्वरूपांसर्वज्ञेसकलविद्योपरशिवरसिकांभा
वयेत्सर्वरूपां इतिध्यात्वा यांयींयूंयैंयौंयः यमलवरयूंयाकिनिमोरक्षरक्षममशुक्रा
दिसर्वधातून्रक्ष२ सर्वसत्त्वान्रक्षकरिदेविआगच्छ२ओंपूजांगृह्ण२ऐंघोरदेविहिंस
परमघोरेहूंघोररूपेएहि२नमश्चामुंडेउरुलकसंहेंश्रीमहात्रिपुरसुंदरिदेविवरदेविछे
अकारादिक्षांतं५१ ब्रह्मरंध्रपीठस्थेब्रह्मरंध्रयाकिनिंब्रह्मरंध्रनाथदेवश्रीपां०२
इतिविन्यस्यपरितःएकपंचाशत्तवर्णदेवतान्पूर्वोक्तान्न्यसेत् २ अंअमृतायै०२
ओंआकर्षिण्यै०२ इंइशान्यै०२ ईंईशान्यै०२ उंउमायै०२ ऊंऊर्ध्वकेश्यै०२ ऋंऋ
ध्यै०२ ॠंॠषायै०२ ऌंऌकारायै०२ ॡंॡषायै०२ एंएकपादायै०२ ऐंऐश्वर्यै०२
ओंओकारिण्यै०२ औंऔषधात्मिकायै०२ अंअंबिकायै०२ अःआक्षतात्मिकायै०
२ कंकालरात्र्यै०२ खंखरवाहिनायै०२ गंगायत्र्यै०२ घंघंटाधारिण्यै०२ ङंङर्णीत्मि
कायै०२ चंचामुंडायै०२ छंछायायै०२ जंजयायै०२ झंझंकारिण्यै०२ ञंञोर्णरूपा
यै०२ टंटंकहस्तायै०२ ठंठंकारिण्यै०२ डंडामर्यै०२ ढंढंकारिण्यै०२ णंणकारिण्यै०२

तंतामस्यै०२ थंस्थानदेव्यै०२ दंदाक्षायण्यै०२ धंधात्र्यै०२ नंनंदायै०२ पंपार्व्यै०२
फंफट्कारिण्यै०२ बंबंधिन्यै०२ भंभद्रकाल्यै०२ मंमहाकाल्यै०२ यंयशस्विन्यै०२
रंरमायै०२ लंलंबाष्यै०२ वंवरदायै०२ शंशशिन्यै०२ षंषंढायै०२ संसरस्वत्यै०२
हंहंसवत्यै०२ क्षंक्षमावत्यै०२ इतिमातायोगिनीन्यासः अथविस्तारःक्रौंशक्तो
संक्षेपतोयोगिनीन्यासंकुर्यात् तद्यथा सितासितारूपाकदुचित्रायांतांश्चविंश
येत् चतुर्भुजासमैर्वक्त्रैःसर्वाभरणभूषिताः इतिविशुद्धादिषट्चक्रेषडयोगिनी
र्ध्यात्वामानसंपूजयित्वायथाक्रमंन्यसेत् २ओंडींडुंडमलवरयूंप्रविन्यै०२ अंआं
१६ममलकधातुंरक्षरक्षत्वगात्मनेनमः इतिविशुद्धौ कंठे २ रांरींरूंरमलवरयूंरा
किन्यैनमः कं१२ममरक्तधातुंरक्ष२ असृगात्मनेनमः हृदि २ लांलींलूंलमलवर
यूंकाकिन्यैनमः उं१० ममांसधातुंरक्ष२ मांसात्मनेनमः नाभौ २ कांकींकूंकम
लवरयूंकाकिन्यैनमः बं ९ ममंमेदोधातुंरक्ष२ मेदस्वरूपायैनमः लिंगमूले २
सांसींसूंसमलवरयूंसाकिन्यैनमः वं८ शंवसंममास्थिधातुंरक्ष२ अस्थिरूपायै०२
मूलाधारे २ हांहींहूंहमलवरयूंहाकिन्यैनमः हं७ ममंमज्जाधातुंरक्ष२ मज्जारूपा

यैनमः पुंमध्ये २ यांयींयूंयमलवरयूं यकिंयेनमः अंआंमित्यादिक्षमिंयंनमः
मशुक्रधातुरक्षः २ शुक्ररूपायेनमः ब्रह्मरंध्रेन्यसेत् इतिलघुयोनिनीन्यासः ॥
अथराशिन्यासः तत्रमूलेनप्राणायामंकृत्वाराशिनांध्यानंकुर्यात् यथा रक्तंश्वेतं
हरिद्वर्णंपांडुचित्रंसितंस्मरेत् पिंगोपिंगलंकटुकर्पूरारुणधूमलांन् इतिमेषादी
नूक्तमेषाध्यात्वान्यसेत् २ अंआंइंईरक्तवर्णायप्राणरूपायमेषायनमः दक्षगुल्फे
२ उंऊंऋंॠंश्वेतवर्णायअपामरूपायऋषभायनमः दक्षजानुनी २ लृंॡंहरिद्वर्णी
यउदानरूपायमिथुनायनमः दक्षऋषणे २ एंऐंपांडुरवर्णायध्यानरूपायकर्कटा
नमः दक्षकुक्षौ २ ओंऔंचित्रवर्णायसमानरूपायसिंहायनमः दक्षस्कंधे २ अं
अः शंषंहंसंसितवर्णायनागवायूरूपायकन्यारात्रायेनमः दक्षशिरोभागे २ कं ५
पिंगलवर्णायकूर्मवायुरूपायतुलारात्रायेनमः वामशिरोभागे २ खं ५ पिंगलवर्णाय
देवदत्तवायुरूपायवृश्चिकायनमः वामस्कंधे २ टं ५ कटुवर्णायदेवदत्तवायुरूपाय
धनुराशयेनमः वामकुक्षौ २ तं ५ कर्पूरवर्णायधनंजयवायुरूपायमकरराशयेनमः
वामऋषणे २ पं ५ अरुणवर्णायजीवात्मरूपिणेकुंभायनमः वामजानुनि २ यंरंलंवं

शंषूस्रवर्णायपरमात्मरूपायमीनायनमः वामगुल्फे इतिराशिन्यासः अथपीठन्या
सः तत्रप्राणायामपूर्वंनिजदेहेपंचात्मापीठंनिध्यायेत् सितासितारुणश्यामं
हरित्पीतान्यनुक्रमात् पुनःपुनःक्रमादेवंपंचात्मास्थानसंचये पीठानिसंस्मरेद्दिव्या
न्सर्वकामार्थसिद्धये इतिध्यात्वान्यसेत् २ अंकामरूपपीठायनमः ओंवाराणसी
पीठायनमः २ रंनेपालपीठायनमः २ उंपोंड्रवर्धनपीठायनमः उंपुरस्थिरपीठाय
नमः २ ऊंकाश्मीरपीठायनमः २ ऋंऊंकान्याकुब्जपीठायनमः २ ऋंपूर्णगिरिपीठा
यः २ ॠंअर्बुदपीठायः २ लृंआम्रातकेश्वरीपीठायः २ लृंएकाम्रपीठायः २
एंतिस्रोतःपीठायनमः ऐंकामकोटपीठायः २ ओंकेलासपीठायः २ औंश्रीपर्व
पीठायः २ अंकेदारपीठायः २ अः वंइंपुरपीठायः २ कंश्रीनगरपीठायः २ खंओं
कारपीठायः २ गंजालंधरपीठायः २ घंमालवपीठायः २ ङंकुलांतकपीठायः २
चंदेवीकोटिपीठायनमः २ छंगोकर्णपीठायः २ जंमारुतेश्वरपीः २ झंअट्टहासपीः २
ञंविरजपीः २ टंराजगृहपीः २ ठंमहापक्षपीः २ डंकोलगिरिपीठाः २ ढंएलापुरिपी
ः २ णंकालेश्वरपीठाः २ तंजयंतिकापीः २ थंउज्जयिनीपीः २ दंवारिनपुरपीः २

घंशिरकेपी०२ नंहस्तिनापुरपीठा०२ पंओड्डीशपी०२ फंप्रयागपी०२ बंराष्ट्रीशा
पी०२ भंमायापुरपी०२ मजलेश्वरपी०२ यंमलयगिरिपी०२ रंश्रीशैलपी०२ लंमे
रुपीठाय०२ वंगिरिवरपी०२ शंमहेंद्रपी०२ षंश्रीमन्नपुरपी०२ सेंहिरंण्यपुरपी०२ हं
महालक्ष्मेपुरपीठा०२ लंवओड्डीशपी०२ क्षंछागलांत्रापुरपीठायनमः २ इत्येक
पंचाशत्पीठानिमातृकास्थानेषुन्यसेत् इतिपीठन्यासः एवंयोन्यस्तगात्रस्तुसं
पूज्यःसर्वयोगिभिः नास्त्यस्यपूज्यालोकेषुपितमुद्योजनः सएवपूज्यः सर्वेषांस्व
सत्यंपरमेश्वरः षोढान्यासविद्देनंयंप्रणमेदेवपार्वति सोऽविद्यान्मृत्युमाप्नोति
नरकंचप्रपद्यते इतिलघुषोढान्यासः समाप्तिमगमत् ७ ७ ७ अथश्रीचक्रन्या
सः नचक्रंयोगिनीहृदये एवंषाढापुरस्कृत्याश्रीचक्रंन्यासमाचरेत् श्रीमत्त्रिपुरसुंद
र्याश्चक्रन्यासंशृणुप्रिये यन्नकस्यविदाख्यातंतनुशुद्धिकरंपरं अथसंहाश्रीच
क्रन्यासप्रयोगः तत्रमूलविद्यया प्राणायामत्रयंकृत्वा ऋष्यादिकरषडंगन्यासा
न्विधायपरदेवतात्मानमात्मानंध्यात्वाश्रीचक्ररूपंनिजदेहंध्यायेत् यथा॥
शरीरंविनयेद्देवीनिजंश्रीचक्ररूपिणं गत्वाधाकारनिर्मुक्तंज्वलत्कालाग्निस

राम ४९

प्रभं इतिनिजशरीरंश्रीचक्ररूपंध्यात्वास्वशिरसिद्वादशांतस्थंसहस्रकमलक
र्णिकांतर्गतत्रिकोणोपरिविदाकारेश्रीगुरुंध्यायेत् द्वादशांतेविदाकारेशिवत्र
यात्मकंगुरुं परंज्योतिर्ध्यायेद्योगमोक्षफलाप्तये इतिध्यात्वातच्चरणारवि
न्दमकरंदधाराभिरात्मदेहंपरिप्लुतंमत्वा आनंदमानंदकरंप्रसन्नंज्ञानस्वरूपं
निजभावयुक्तं योगीड्यंसर्वरोगघ्नंश्रीमद्गुरुंनित्यमहंनमामि इतिनत्वा
नदात्मानंमत्वानदनुज्ञयाश्रीचक्रन्यासंन्यसेत् तद्यथा २गंगणेशायनमः २वा
मनाभौ २खंक्षेत्रपालायनमः वामांसे २यांयोगिनीभ्यो० दक्षांसे २बंबटुकाय०
दक्षजानौ २लांक्षंक्षाय० दक्षपादाग्रे २रांआनंदाय० दक्षजानौ २यांयमाय० दक्ष
पार्श्वे २क्षांनिऋतये० दक्षांसे २वांवरुणाय० वामांसे २यांवायवे० वामपार्श्वे २
कुंकुबेराय० वामजानौ २हांईशानाय० वामपादाग्रे २ओंब्रह्मणे० ब्रह्मरंध्रे २
हींअनंताय० मूलाधारे २इतिगणेशादिक्षेत्रपालान्विन्यस्य २त्रैलोक्यमोहने
चक्राय० इतिसर्वांगेव्यापकंविन्यस्य २चतुरस्राधारेवायवे० इत्यनेनापिव्यापकं
कृत्वान्यसेत् २अणिमासिध्यै० दक्षांसदेशे २लघिमासिध्यै० दक्षपाण्यग्रे २

महिमासिध्यै० दक्षस्फिजि २ इत्वासिध्यै० दक्षपादांगुलिषु २ वशित्वसिध्यै० वामपादांगुलिषु २ प्राकाम्यसिध्यै० वामस्फिजि २ मुक्तिसिध्यै० वामपाण्यग्रे २ इच्छासिध्यै० वामांसदृष्टे २ प्राप्तिसिध्यै० चूडाधः २ सर्वकामसिध्यै० दृष्टे २ इति दक्षसिद्धिर्विन्यस्य चतुरस्रमध्येरेखायै० इतिव्यापकंकृत्वान्यसेत् २ आस्यै० पादांगुष्ठद्वये २ माहेश्वर्यै० दक्षपार्श्वे २ कौमार्यै० मूर्धनि २ वैष्णव्यै० वामपार्श्वे २ वाराह्यै० वामजान्वोर्बहिः २ इंद्राण्यै० दक्षजान्वोर्बहिः २ चामुंडायै० दक्षांसाद्बहिः २ महालक्ष्म्यै० वामांसाद्बहिः २ चतुरस्रात्रेरेखायै० इतिव्यापकंकृत्वा २ द्रां सर्वसंक्षोभिणीमुद्रायै० पादांगुष्ठद्वये २ द्रीं सर्वविद्राविणीमुद्रायै० दक्षपार्श्वे २ क्लीं सर्वाकर्षणीमुद्रायै० मूर्धि २ ब्लूं सर्ववशंकरीमुद्रायै० वामपार्श्वे २ सः सर्वोन्मादिनीमुद्रायै० वामजान्वोर्बहिः २ क्रों महांकुशमुद्रायै० दक्षजान्वोर्बहि २ स्त्रैं श्रं सर्वखेचरिमुद्रायै० दक्षांसाद्बहिः २ ह्रौं सर्वबीजमुद्रायै० ववामांसाद्बहि २ ह्सैं ह्स्क्लीं ह्सौं सर्वत्रिपुरवंशमुद्रायै० हृदये २ एं सर्वयोनिमुद्रायै० पादांगुष्ठयोः २ इतिविन्यस्यहृदये २ अं आं सों० त्रिपुरचक्रोधयै० नमः तस्याः दक्षेअणिमासिध्यै० वामेद्रां सर्वसंक्षोभिणीमुद्रायै० ॥

DR. BHAU DAJI MEMORIAL डाक्टर भाऊदाजी स्मारक

इतिविन्यस्य एताः प्रकटयोगिन्यस्त्रैलोक्यमोहनचक्रेसमुद्राः ससिध्यः सायुधाः सवाहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः पूजिताः संतुनमः इतिव्यापकंन्यसेत् इतिप्रथमावरणं सर्वाशापरिपूरकचक्रायनमः इतिव्यापकंविन्यस्य २ अकामाकर्षिणिनित्याकलायै० दक्षश्रोत्रदृष्टे २ आंबुध्याकर्षिणीनित्याकलायै० दक्षांसे २ इंअहंकाराकर्षिणीनित्याकलायै० दक्षकूर्परे २ ईंबलाकर्षिणीनित्याकलायै० २ दक्षकरदृष्टे २ उंप्रज्ञाकर्षिणीनित्याकलायै० दक्षोरौ २ ऊंक्षुधाकर्षिणीनित्याकलायै० दक्षजानुनि २ ऋंतृषाकर्षिणीनित्यायै० दक्षगुल्फे २ ॠंगंधाकर्षिणीनि० दक्षपादतले २ ऌंविनाकर्षिणीनि० वामपादतले २ ॡंधैर्याकर्षिणीनि० वामगुल्फे २ एंस्मृत्याकर्षिणीनि० वामजानुनि २ ऐंनामाकर्षिणीनि० वामोरौ २ ओंबीजाकर्षिणीनि० वामकरदृष्टे २ औंआत्माकर्षिणीनि० वामकूर्परे २ अंअमृताकर्षिणीनि० वामांसे २ अः शरीराकर्षिणीनि० वामश्रोत्रदृष्टे २ ऐंक्लीं सौः त्रिपुरत्रिवक्त्रेश्वर्यैनमः हृदये २ तस्याः दक्षे २ लघिमासिध्यै० वामे २ द्रीं द्राविणमुद्रायै० इतिविन्यस्य एताः गुप्तयोगिन्यः सर्वाशापरिपूरकेचक्रसमुद्राःस्मारियापकंकुर्यात् इतिद्वितीयावरणन्यासः

नमः सर्वसंक्षोभणचक्रायनमः इतिव्यापकंविन्यस्य २कं ५अनंगकुसुमेषियायेव० दक्ष
रोरे २वं ५अनंगमेखलायेव० दक्षजत्रणि २टं अनंगमेनेमदनायेव० दक्षोरो २ तं ५अनंगमद
नातुरायेव० दक्षगुल्फे २पं ५अनंगरेखायेव० वामगुल्फे २यं ४अनंगवेगिन्यैव० वामोरो २त्रों
४अनंगांकुशायेव० वामजत्रणि २लं ३अनंगमालिन्यैव० वामश्रोत्रे २ ह्रीं क्लीं सौः त्रिपुर
सुंदरिचक्रेश्वर्ये० हृदि २महिमासिध्ये० तस्याः दक्षे २ क्लीं आकर्षिणीमुद्रायेव० तस्याः
वामे २ इतिविन्यस्यएताः गुप्ततरयोगिन्यसर्वसंक्षोभणेचक्रेमुद्राइत्यादिव्यापकंकु
र्यात् इतितृतीयावरणंन्यासः २ सर्वसौभाग्यदायकचक्रायनमः इतिसर्वांगेव्याप
केकुर्यात् २कं सर्वसंक्षोभिणीशक्त्यैव० ललाटदक्षभागे २ खं सर्वविद्राविणीशक्त्यै०
दक्षकपोले २गं सर्वाकर्षिणीशक्त्यैनमः दक्षांसे २घं सर्वाह्लादिनीशक्त्यै० द
क्षपार्श्वे २ उं सर्वसंमोहिनीशक्त्यै० दक्षोरो २ चं सर्वस्तंभिनीशक्त्यै० दक्षजंघायां २
छं सर्वजृंभिनीशक्त्यै० वामजंघायां २ जं सर्ववशंकरीशक्त्यै० वामोरो २ झं सर्वरंजिन्यै
नीशक्त्यै० वामपार्श्वे २ ञं सर्वोन्मादिनीशक्त्यै० वामांसे २ टं सर्वार्थसाधिनीशक्त्यै०
वामकपोले २ ठं सर्वसंपत्त्पूरिणीशक्त्यै० ललाटवामभागे २ डं सर्वमंत्रमयीशक्त्यै०

ललाटे २ ढं सर्वद्वंद्वक्षयंकरीशक्त्यै० चूडाग्रः इतिविन्यस्य एताः संप्रदाययोगिन्य
सर्वसौभाग्यदायकेचक्रेसमुद्राइत्यादिव्यापकंन्यसेत् इतिचतुर्थावरणंन्यासः सर्वार्थ
साधकचक्रायनमः इतिव्यापकंकृत्वा २णं सर्वसिद्धिप्रदेव्यै० दक्षनेत्रे २ तं सर्वसंपत्प्रदा
देव्यैनमः नासामूले २ थं सर्वप्रियंकरीदेव्यै० वामनेत्रे २ दं सर्वमंगलकारिणीदेव्यै० वाम
कुक्षेरुपरि २ धं सर्वकामप्रदादेव्यै० वामकुक्षेरधः २ नं सर्वदुःखविमोचनीदेव्यै० वामजा
नुनि २ पं सर्वमृत्युप्रशमनीदेव्यै० दक्षजानुनि २ फं सर्वविघ्ननिवारिणीदेव्यै० गुदे २
बं सर्वांगसुंदरीदेव्यै० दक्षकुक्षेरधः २ भं सर्वसौभाग्यदायिनीदेव्यै० दक्षकुक्षेरुपरि २
मं ह्रीं क्लीं सौः त्रिपुराश्रीचक्रेश्वर्यै० हृदि २ यं त्रैलोक्यसिध्ये० दक्षे २ रः उन्मादिन्यैनीमु
द्रायेव० वामे २ एताकुलकौलयोगिन्यःसर्वार्थसाधकेचक्रेसमुद्राइत्यादिव्यापकंकुर्यात्
इतिपंचमावरणं २ सर्वरक्षाकरचक्रायनमः इतिव्यापकंकृत्वान्यसेत् २ मं सर्वदुर्गे
व्यै० दक्षनासापुटे २ यं सर्वशक्तिदेव्यै० दक्षसक्थिनि २ रं सर्वैश्वर्यप्रदादेव्यै० दक्षस्त
ने २ लं सर्वज्ञानमयीदेव्यै० दक्षमुष्के २ वं सर्वव्याधिविनाशिनी० सीवन्यां २ त्रों सर्वाधा
रदेव्यै० वाममुष्के २ षं सर्वपापहरादेव्यै० वामस्तने २ संसर्वानंदमयीदेव्यै० वामसक्थिनि

ॐ हंसवैरसास्वरूपिणीदेव्यै० वामनासापुटे २ संसर्वाभिलषितफलप्रदादेव्यै० नासायें २
ह्रीं क्लीं क्लूं त्रिपुरमालिनीचक्रेश्वर्यै० हृदये २ प्राकाम्यसिध्ये० दक्षे २ क्रौं महाकुलासमुद्रा
यै० वामे २ एतानिगर्भयोगिनीन्यः सर्वरक्षाकरेचक्रेसमुद्राइत्यादिव्यापकंकुर्यात् इ
तिषष्टमावरणंन्यासः २ सर्वरोगहरचक्रायनमः इतिव्यापकंविन्यस्यअं ९ ब्लूंत्रि
पुरावाग्देवतायै० त्रिबुदकक्षभागे २ कं ५ कलह्रीं कामेश्वरीवाग्देवतायै० कंठदक्षभागे २
वंह्रीं मेदिनीवाग्देवतायै० हृदयदक्षभागे २ टं ब्लूं विमलावाग्देवतायै० नाभेर्दक्षभागे २
तं श्रीं अरुणावाग्देवतायै० नाभेर्वामभागे २ पं ५ ह्सलव्यूं जयिनीवाग्देवतायै०
हृदयवामभागे २ यं ५ ह्स्त्रूं सर्वेश्वरीवाग्देवतायै० कंठवामभागे २ त्रां ५ ह्स्त्रीं कौलि
नीवाग्देवतायै० त्रिबुकवामभागे २ ह्रीं श्रीं सौः त्रिपुरासिद्धाचक्रेश्वर्यै० हृदये २ मु
क्तिसिध्ये० दक्षे २ ह्स्त्रौं खेचरिमुद्रायै० वामे एताःरहस्ययोगिन्यः सर्वरोगहरेचक्रे
समुद्राइत्यादिव्यापकंकुर्यात् इतिसप्तमावरणंन्यासः ततोहृदयत्रिकोणाद्बहिरष्ट
कोणांतराले दक्षपार्श्वादक्षेषुआयुधानिन्यसेत् २ आंह्रीं क्रौं ब्लूंसः योरांलांवांसां
जंभनेभ्यः कामेश्वरे कामेश्वरीबाणेभ्यो नमः २ धं पं मोहनाभ्यां कामेश्वरकामेश्वरी

पाशाभ्यां २ आंह्रीं वशांकरणाभ्यां कामेश्वरकामेश्वरीपाशाभ्यां २ क्रोंक्रौं संभ
नाभ्यां कामेश्वरकामेश्वरीअंकुशाभ्यांनमः इतिआयुधान्यासः २ सर्वसिद्धिप्रदे
चक्रायनमः इतिव्यापकंविन्यस्य हृदयत्रिकोणेअग्रवामदक्षकोणेषुन्यसेत् २ आ
द्यकूटं अग्निचक्रेकामरूपपीठेमित्रीशानाथात्मकेजाग्रदवस्थाधिष्ठेव्यापकेइच्छा
शक्त्यात्मकरुद्रात्मशक्तिः श्रीकामेश्वरीदेव्यै० अग्रकोणे २ द्वितीयकूटं सूर्यचक्रे
जालंधरपीठेत्रासीशानाथात्मकेस्वप्नावस्थाधिष्ठायकेज्ञानशक्त्यात्मकविष्णुरा
त्मशक्तिश्रीवज्रेश्वरीदेव्यै० वामकोणे २ तृतीयकूटं सोमचक्रे पूर्णगिरिपीठेऽनु
त्तराशानाथात्मकेसुषुप्तिदशाधिष्ठायकेक्रियाशक्त्यात्मकब्रह्मात्मशक्तिश्रीभग मा
लिनीदेव्यै० हृदयत्रिकोणस्यदक्षकोणे २ ह्सैंह्सौं सौः त्रिपुराबालाचक्रेश्वर्यै० हृदये २ इच्छा
सिध्ये० दक्षे २ सौः बीजमुद्रायै० कामे २ एताःपरापररहस्ययोगिन्यः सर्वसिद्धिप्रदेचक्रेस
मुद्राइत्यादिव्यापकंकुर्यात् इतिअष्टमावरणंन्यासः २ सर्वानंदमयचक्रायनमइति
व्यापकंविन्यस्य २ मूलंब्रह्मचक्रेओड्यानपीठेवर्णनाथात्मकेतुरीयातीतदशाधिष्ठा
यकेपरब्रह्मात्मकशक्तिश्रीमहात्रिपुरसुंदरिदेव्यै० हृदयत्रिकोणस्थबिंदुमध्ये

२तुरीयविद्यामुद्धार्यशून्याशून्यविवर्जितानामाख्यादेव्यै० २षोढामुद्धार्यपरब्रह्मस्व
रूपिणीश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरीदेव्यै० बिंदवेव २मूलंश्रीमहात्रिपुरसुंदरिचक्रेश्वर्यैनमः
हृदये २शक्तिसिध्यै०२सर्वकामसिध्यै०दक्षे २ऐंयोनिमुद्रायै० २ह्रीं त्क्लीं सौः त्रिखंड
मुद्रायै० वामे २एताःपरापरातिरहस्ययोगिन्यःसर्वानंदमयेमहाचक्रेपरब्रह्मस्वरू
पिणीपरामृतशक्तिःसर्वमंत्रेश्वरीसर्वविद्येश्वरीसर्ववीरेश्वरीसर्वयोगेश्वरीसर्व
वागीश्वरीसर्वसिद्धेश्वरीसकलजगदुत्पत्तिमालकासर्वचक्रासदेवतासमुदायःससि
धीःसायुधाःसास्त्रनाःसवाहनाःसपरिवाराःसालंकाराःसर्वोपचारैःश्रीमन्महात्रि
पुरसुंदरीपरयाचापरयाचपरयाचपरयाचसपर्ययापूजितास्तुनमः इतिव्यापकंकुर्यात्
इतिनवमावरणंन्यासः अत्रसर्वावरदेवतानांनमोंतःप्रयोगोलिखितः सांप्रदायि
कास्तुपाद्कांपूजयामि इतिप्रायोगंवदंति ततोहृदयत्रिकोणाग्रमारभ्यवामावर्त्तेन न
पंचदशस्वरान्पंचपंचविभेदेनविन्यसेत्पुरःकामेश्वर्यादिनित्यापंचदशकंपूर्वो
क्तंतन्मंत्रेणवामावर्त्तेनविन्यस्यमध्यस्थबिंदोर्विसर्गस्वरंमूलषोढात्रींन्न्यां
न्यसेत् तदितिथिनित्यांचबिंदावेवन्यसेत् ततोहृदयत्रिकोणस्यएष्टभागेरेखा

त्रंपंविभाव्यतत्रपूजाप्रकरणेवक्ष्यमाणगुरुपंक्तित्रंयंन्यसेत् हृदयत्रिकोणस्यबहि
श्चक्रीयासुरवायव्यमध्येदिक्षुवक्ष्यमाणषडंगंयुवतीःविन्यस्य ततोमूलविद्यामुच्चार्य
महोद्यानपीठनिलयेसर्वचक्रेश्वरीध्यानंपंचश्रीपंचकोशापंचकल्पलतापंचकामउद्य
पंचरत्नदेवतावृंदमंडितासनसंस्थितेसर्वदर्शनसेवितषडंगयुवतिसुतवसुःसमर्पये
वतापूजितमहासौभाग्यजननमहामोक्षप्रदशून्याशून्यविवर्जितशक्तिसहितानंद
परब्रह्मश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरीश्रीपादुकांपूजयामिइतिमूर्धादिपादांतंव्यापकंकुर्यात्
ततोशिरसिद्वादशांतसहस्रदलकमलकर्णिकायांश्रीगुरुंध्यायेत् द्वादशांतेवि
दाकाशेशिवशक्त्यात्मकंगुरुं सूक्ष्मात्सूक्ष्ममयेस्थानेस्फुरद्रूपंप्रकाशितं इतिध्यात्वा
२अमुकानंदनाथश्रीपादुकांपूजयामि इतिगुरुमंत्रेणपादुकांविन्यस्य मूलाधा
रेस्वगुरुरूपस्वनामविन्यस्य स्वात्मानंकामकलारूपंध्यायेत् इतिसंहारश्रीच
न्यासः न्यासफलमाह एवंयोविन्यस्यसेद्देहेसाधकस्थिरमानसः विमुच्यमानुषंभा
वंससद्यःशिवतांव्रजेत् त्रिकालंधारयेद्यस्तुनस्यसर्वांगसंगतं सततंमासमेकंतु
मस्तंयोगिनीपदं भूतप्रेतपिशाचाद्याबाधितुंनेवशक्यते सिद्धवद्भूतलोकेनापत्तिर्वि

वर्जितः यत्रयोगीश्वरोन्यत्रैस्तत्तस्मादारभ्यसर्वैर्यैत्राः धरणीसेत्रतांयांतियावद्वारत्र
योजनं एतन्नैकचित्तेभईन्यासंत्रैलोक्यदुर्लभं इतिश्रीवक्त्रन्यासफलं अथकरशु
धादिन्यासः तद्रूक्तंयोगिनीहृदये तत्तश्चकरशुध्यादिन्यासंकृत्वासमाहित
इति तत्तश्रीवक्त्रन्यासांनंतरमित्यर्थः अत्रआदिपदग्रहणेनश्रीविद्यांगभूतानांन्या
सानांअत्रैवांतरभावइत्यभिप्रायेणात्रअनुक्रमेणसर्वेन्यासाः लिख्यंते तत्रादौ
करशुद्धिन्यासः २अंनमः शिरसेस्वाहा षट्मध्यमयोः २आंनमः कवचायहुं अना
मिकयोः २सौः नेत्रत्रयायवौषट् कनिष्टिकयोः २अंनमः हृदयायनमः अंगुष्ठ
योः २आंनमः शिरसेस्वाहा तर्जन्योः २सौः नमः अस्त्रायफट् करतलकरपृ
योः २इतिकरशुद्धिन्यासः अथऋष्यादिन्यासः अस्याः ललितादेव्यास्त्रिपुरा
सुंदर्याः मंत्रस्यदक्षिणामूर्तिऋषयेनमः शिरसि २पंक्तिछंदसेनमः मुखे श्रीम
न्महात्रिपुरसुंदरिदेवतायेनमः हृदि बा० वाग्भवकूटबीजायनमः गुह्ये तृतीयंकू
टंशक्तयेनमः पादयोः कामराजकूटंकीलकाय० नाभौ श्रीपरदेवताप्रीत्यर्थंजपे राम
विनियोगः इतिकरसंपुटंवदेत् इतिऋष्यादिन्यासः अथासनन्यासः सचद्वि ८५४

धः चतुरासनषडासनभेदात् तत्रादौचतुरासनन्यासः २ह्रीं क्लीं सौः त्रिपुरसुं
दरीदेव्यात्मासनायनमः पादयोः हैं स्त्रौं त्रिपुरवासिनीसर्ववक्त्रासनायनमः
जंघयोः २ह्सैं स्क्लीं स्त्रौं त्रिपुराश्रीः सर्वमंत्रासनायनमः जान्वोः ह्रीं क्लीं ब्लैं त्रिपुर
मालिनिसाध्यसिद्धासनायनमः मूलाधारे इतिचतुरासनन्यासः अथषडासन
न्यासः २अंआंसौः त्रिपुरासुधार्णवासनाय० पादयोः २ऐं क्लीं सौः त्रिपुरेश्वरीपो
तांबुजायनमः जंघयोः २ह्रीं क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरीदेव्यात्मासनाय० जान्वोः २ह्रैं ह्रीं
स्त्रौं त्रिपुरवासिनीसर्ववक्त्रासनाय० ऊर्वोः २ह्सैं स्क्लीं स्त्रौं त्रिपुराश्रीः सर्वमंत्रास
नाय० लिंगे २ह्रीं क्लीं ब्लूं त्रिपुरमालिनीसाध्यसिद्धासनाय० मूलाधारे इतिषो
डासनन्यासः अथषडंगन्यासः सचत्रिविधः रक्षाषडंगन्यासोमूलषडंगन्या
सोषडंगयुवतीन्यासश्चेति तत्रादौरक्षाषडंन्यगन्यासः २ऐं क्लीं सौः नमः श्री
मन्महात्रिपुरसुंदरिमांरक्षरक्षहृदयायनमः एवंषडंगेन्यसेदिति इतिरक्षषडंगः
वाग्भवकूटंहृदयायनमः इतितर्जनीमध्यमाअनामिकाभिर्न्यसेत् २कामराज
कूटंशिरसेस्वाहा इतिमध्यमानामिकाभ्यांन्यसेत् २तृतीयंशिखायैवषट् इति

मुख्यंगुष्ठेनन्यसेत् २ वाग्भवंकवचायहुं इतिदक्षिणेन्यसेत् २ कामराजंनेत्रत्रया
यवौषट् इतिहृदयेन्यसेत् २ तृतीयंअस्त्रायफट् इतितर्जनीमध्यमाभ्यांन्यसेत्
इतिमूलषडंगः अथषडंगयुवतीन्यासः सर्वबालामूलविद्यायोगात् द्विविधः तत्रा
दोबालायोगन्यासः २ ऐं सर्वक्षोभायै० हृदि २ क्लीं नित्यक्लिन्नायै० शिरसेस्वाहा २ सौः
अनादिबोधायै० शिखायै० २ ऐं स्वतंत्रायै० कवचायहुं २ क्लीं नित्यमदद्रवायै० नेत्रत्रया०
२ सौः अनंतशक्तयै० अस्त्राय० २ इतिबालायोगन्यासः अथमूलयुवषडंगयुवतीन्या
सः २ वाग्भवकूटंश्रीमहात्रिपुरसुंदरिसर्वक्षोभाशक्तिधाम्नेहृदयाय० २ कामकूट
श्रीमहात्रिपुरसुंदरिनिखिलक्लेदनशक्तिधाम्नेशिरसेस्वाहा २ तृतीयश्रीमहात्रिपुरसुं
दरिअनादिबोधशक्तिधाम्नेशिखायैवषट् २ वाग्भवंश्रीमहात्रिपुरसुंदरिस्वतंत्र
शक्तिधाम्नेकवचायहुं २ कामराजंश्रीमहात्रिपुरसुंदरिनित्यमदद्रवशक्तिधाम्ने
नेत्रत्रयायवौषट् २ तृतीयंश्रीमहात्रिपुरसुंदरिअनंतशक्तिधाम्नेअस्त्रायफट्
इतिषडंगयुवतीन्यासः अथवाग्भवदेवतान्यासः २ अं १५ २ ब्रह्मविष्णुरुद्रेश्व

MEMORIAL

रीवाग्देवतायैनमः मूर्ध्नि २ कं १ कलहींकमेश्वरीवाग्देवतायै० भाले २ वं २ न्त्रीं मोदिनीवा
ग्देवतायै० भ्रूमध्ये २ टं ३ विमलावाग्देवतायै० कंठे २ लं ५ न्त्रीं अरुणावाग्देवतायै० हृदि
२ पं ५ संहरसकलत्र्यंजयिनीवाग्देवतायै० नाभौ २ यं ६ स्म्रं सर्वेश्वरीवाग्देवतायै० मूलं
२ त्रों ६ स्त्रीं कौलिनीवाग्देवतायै० मूलादिपादतलं २ इतिवाग्देवतान्यासः अथषड्दि
ग्बंधोन्यासः २ आद्यंकूटंवामकर्णे २ द्वितीयंदक्षकर्णे २ तृतीयंचुबुके २ आद्यं
त्रींरवे २ द्वितीयंदक्षत्रींखे २ तृतीयंमुखे २ आद्यंवामनेत्रे २ द्वितीयंदक्षनेत्रे २ तृतीयंना
सिकायां २ आद्यंवामांसे २ द्वितीयंदक्षांसे २ तृतीयंहृदि २ आद्यंवामकूर्परे २ द्वितीं
यंदक्षकूर्परे २ तृतीयंनाभौ २ आद्यंवामजानुनि २ द्वितीयंदक्षजानुनि २ तृतीयंमेढ्र
ने २ आद्यंवामपादे २ द्वितीयंदक्षपादे २ तृतीयंगुदे २ आद्यंवामपार्श्वे २ द्वितीयंदक्षपार्श्वे
२ तृतीयंवक्षसि २ आद्यंवामस्तने २ द्वितीयंदक्षस्तने २ तृतीयंकंठे २ इतिबहिर्नवयोनिन्या
सः अथअंतर्नवयोनिन्यासः मूलाधारस्वाधिष्ठानमणिपूरानाहतविशुद्धाज्ञाचक्रल
लाटासीमंतब्रह्मरंध्रेषुनवस्थानेषुवसुरुद्रात्मस्थाभिमुख्यः नवयोनिः परिकल्पिनास्
कूटत्रयमनसास्मरन्नंतर्बहिर्गंधंस्पर्शेत् अंतर्नवयोनिन्यासः अथमुद्रान्यासः आद्यैत्रि

रवायां २परंबुबुके २अत्यंमुखे २पुनराद्यंमुखे २परंकंठे २अंत्यंबुबुके २पुनराद्यंबुबुके २परंहृदि २अंत्यंकंठे २पुनराद्यंकंठे २परंनाभौ २अंत्यंहृदि २पुनराद्यंहृदि २परंलिंगे २अंत्यंनाभौ २पुनराद्यंनाभौ २परंगुह्ये २अत्यंलिंगे २पुनराद्यंलिंगे २परंऊर्वोः २अंत्यंगुदे २पुनराद्यंगुदे २परंजान्वोः २अंत्यंऊर्वोः २पुनराद्यंऊर्वोः २परंपादयोः २अंत्यंजान्वोः २इतिषट्खलान्यासः अथचतुःपीठन्यासः आद्यकूटंअग्निवक्त्रंकामगिरिपीठेमि-शानाथात्मकेजाग्रदवस्थाधिष्ठायकेइच्छाशक्त्यात्मकरुद्रात्मकशक्तिश्रीकामेश्वरीदेव्यैनमः मूलाधारे २द्वितीयकूटंसूर्यवक्त्रंजालंधरपीठषष्ठीशानाथात्मकेस्वप्नदशाधिष्ठायकेज्ञानशक्त्यात्मकविष्ण्वात्मकशक्तिश्रीवज्रेश्वरिदेव्यैनमः हृदये २तृतीयकूटंसोमवक्त्रंपूर्णगिरिपीठेउड्डीशानाथात्मकेसुषुप्तिदशाधिष्ठायकेक्रियाशक्त्यात्मकेब्रह्मशक्तिश्रीभगमालिनीदेव्यैनमः भ्रूमध्ये २मूलब्रह्मवक्त्रंओड्यानपीठेवर्षानंदनाथात्मकेस्फुरत्तादशाधिष्ठायकेपरब्रह्मशक्तिश्रीमहात्रिपुरसुंदरिदेव्यै० ब्रह्मरंध्रे २इतिचतुःपीठंन्यासः अथकामेश्वर्यादिन्यासः वैरोचनवक्त्रंकामेश्वर्यैकूटंनमः वामपादांगुष्ठादिनाभ्यंतं २क्लींकामराजकूटंवज्रेश्वर्यै० नाभेः कंठांत

सोःतार्तीयकूटंभगमालिन्यै० कंठास्थिरोंतं इतिकामेश्वर्यादिन्यासः अथतत्त्वादिदेवतान्यासः २ॐह्सैंआत्मतत्त्वाधिपतयेब्रह्मणेनमः दक्षपादांगुष्ठादिनाभ्यंतं ॐह्सूंविद्यातत्त्वाधिपतयेविष्णवेनमः नाभ्यादिकंठांतं २ॐह्सौंःशिवतत्त्वाधिपतयेरुद्रायनमः कंठादिशिरांतं इतितत्त्वादिदेवतान्यासः अथतत्त्वन्यासः २वाग्भवकूटंआत्मतत्त्वात्मनेश्रीमहात्रिपुरसुंदर्यैनमः नाभ्यादिपादांतं २कामराजविद्यातत्त्वात्मनेश्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै० कंठादिनाभ्यंतं २तृतीयशिवतत्त्वात्मनेश्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै० मूर्धादिकंठांतं इतितत्त्वन्यासः अथकामकलापरंपर्यान्यासः तत्रप्रथमंप्राग्वच्छिरसिस्थगुरुपादुकांसंपूज्यप्रणम्य दक्षांसेवाग्भवकूटंहंसःप्रकाशवराभ्यांनमः वामांसेकामराजकूटंसोहंविमर्शवरणाभ्यांनमः हृदयेतार्तीयकूटंहंसःसोहंप्रकाशविमर्शवरणाभ्यांनमः मूर्ध्नीतुरीयविद्यामुद्वायहंसःशिवःसोहंनिर्वाणवरणाभ्यांनमः इतिकरसंपुटेनवरणावतुष्टयंप्रणम्यअस्यश्रीकामकलान्यासस्यकामेश्वरऋषयेनमः शिरसि पंक्तिछंदसेनमः मुखे परमशिवकलाश्रीमहात्रिपुरसुंदरिदेवतायैनमः हृदि परदेवताप्रसादसिध्यर्थेजपेविनियोगः इतिकरसंपुटंवरेत् २ॐ ईं ॐ औंहृदयायनमः २ॐ ईं ॐ ईंशिरसेस्वाहा २ॐ ईं ॐ ऊं

शिरवायेवषट् २ॐ ईंऐंक्रव्यायहुं २ॐ ईंओंऔंनेत्रत्रयायवौषट् २ॐ ईंॐ अः
अस्त्रायफट् ततोईंमूलं ईंइतिकामेकालापुटितमूलेनव्यापकत्रयंविन्यस्यध्या
येत् यथा प्रकाशमध्यसंस्थितविश्वरूपांवराभयेसंदधतींत्रिनेत्रां सींदूरवर्णीम
तिकोमलांगिंमायामयींतत्त्वमयींमुपासे इतिध्यात्वा मूलादिब्रह्मरंध्रांतर्गतांमू
लपंचदशाक्षरींप्रागुक्तरूपांविभाव्यतस्याः एकैकाक्षरलयेननूर्यस्वररूपांअंति
मकालंध्यायन्न्यसेत् यथा २ईंनमः इतिअंगुष्ठमध्यमातर्जनीमध्यमानामासि
ब्रह्मरंध्रत्रिकोणमध्येन्यसेत् २सच्चिदानंदमयीतूर्यस्वरूपापरिपूर्णासच्चिदानंदप
रमसवित्ईंनमः तस्यवामभागे २सच्चिदानंदपरमसंवित्ईंनमः तस्यदक्षभागे एतत्
द्वयंमध्यमानामागुष्ठैर्न्यसेत् ततश्चरणश्चतुष्टयंन्यासः शिरस्थितत्रिकोणेषुमध्येवन्यसे
त् २ईंवाग्भवकूटंहंसः प्रकाशावरणाभ्यांनमः अग्रकोणे २ईंकामकूटंसोहंविमर्शी
वरणाभ्यांनमः वामकोणे २ईंतानीयंहंसःसोहंप्रकाशविमर्शीवरणाभ्यांनमः दक्ष
कोणे २तुरीयविद्यामुच्चार्यहंसःशिवःसोहंनिर्वाणवरणाभ्यांनमः मध्ये इतिवर

णचतुष्टयंशिवःशक्त्यात्मकंदक्षवामकरधृतसप्तरंमुद्रयाविन्यस्य त्रिकोणएष्ट
रेखायांगुरुपंक्तिंपूजयेत् यथा २सकलानंदनाथश्रीगुरुपादुकांपूजयामि २कलानं
नंदनाथश्रीपा० २नादात्मानंदनाथश्रीपा० २अकूरानंदनाथश्रीपा० इतिगुरुचतुष्ट
यंपंक्तिक्रमेणदेविदक्षात्प्रिणादिवामांतंविन्यस्य २ईंपरमसंवित्कलाश्रीमहात्रिपुरसुंदरि
श्रीपादुकांपूजयामि इतियोनिमुद्रायातत्त्रिकोणमध्येविन्यस्य २ईंसपरार्धकलानं
दनाथार्ध्वबिंदुवक्त्रायनमःमुखे ईंसपरार्धकलानंदनाथाधोबिंदुद्वयस्तनद्वयाय
नमः स्तनद्वये एतद्द्वयमपियोनिमुद्रायान्यसेत् ततोयोनिमुद्रयाप्रणम्ययथाश
क्तिकामकलांजपेत् इतिकामकलापारंपर्यंविन्यस्य अंतःकामकालान्यासंकुर्यात्॥
सर्वपरापरत्रयंतिमध्यमावैखरीरूपाचतुर्विधः तत्रश्रीमूलविद्यायाःषट्त्रिंशत्तत्त्व
क्तपंचाशद्वर्णविग्रहस्तानेषुमिपिवर्णानांपराद्रिपेदपिंनपरशिवात्मकलाशक्तिव
शक्त्यात्मकत्वेमिति तत्रपरशिवस्यैवपराघवस्यसदत्वमुक्तंतंत्रराजे स्यात्सेछा
शक्तिघातेनप्राणवायुस्वरूपतः मूलाधारेसमुत्पन्नःपराव्योमादसंभवः सएवोर्ध्व
नयानीतःस्वाधिष्ठानेविजृंभितः पश्यंत्यारव्यामगाद्भोतितताश्चोर्ध्वंतयेरितः अ

नाहलेबुद्धितत्वसमेतोमध्यमाशिरः तेयातयोर्ध्वनीतःसन्विशुद्धौकंठदेशातः
वेखर्यारव्यतत्तःशीर्षकंठनाल्वोष्ठदंतगः जिह्वामूलाग्रष्ठष्टस्तुस्तथानासागतःक्र
मात् कंठंठनाल्वोष्टकंठोष्टदंतष्टद्यनस्तथा समुत्पन्नान्यक्षराणिक्रमादादि
क्षकावधिरिति अथपरान्यासोयथा तत्रस्वशिरसिब्रह्मरंध्रस्थितसहस्रदल
योमांबुजकर्णिकांतर्गतत्रिकोंडमंडलमध्यगतकुलश्रृंगादोदरेस्फुरदादित्यसंका
शांपरशक्तिंस्वस्वीयसुधाधारावर्षिणींब्रह्मरंध्रप्रविष्टांसुषुम्नामार्गेणागत्यमूलाधा
रस्थितांकुलश्रृंगाटेकुंडल्यासंज्ञितांविभाव्यतांमकुलकुंडलिनींसुषुम्नामार्गतो
रूत्थाषट्चक्रभेदक्रमेणापरिचिन्मयशिवेनसहसामरस्यंविभाव्यपुनःस्वस्था
नमागतांध्यायेत् इतिपरान्यासः अथपश्यंतीन्यासः तत्रस्वशिरसित्रिकोणंवि
भाव्यतस्यरेखात्रयेनवदेवताभिन्यसेत् २वामायै०ज्येष्ठायै०रौद्र्यै०इतिवा
मरेखायां २इच्छायै०२ज्ञानायै०२क्रियायै०२इतिदक्षरेखायां २अकारात्म
ने०२उकारात्मने०२अंतरात्मने०२इतिदक्षरेखायां इतिपश्यंतीन्यासः अथ
मध्यमान्यासः सचद्विविधः सूक्ष्मस्थूलभेदात् तत्राद्यमाह २अनंतनाथात्मने

अनंतनादायनमः ब्रह्मरंध्रे २अकारात्मनेशून्यनादायनमः ललाटे २बिं
दुद्वयात्मनेस्पर्शनाथायनमःभ्रुवोर्मध्ये २षट्कोणरेखात्मनेनादायनमःमुखे २
अर्धचंद्रात्मनेध्वनिनादाय०कंठे २वृत्तात्मनेबिंदुनादाय०हृदि २एकारात्मनेत्रि
कोणनादाय०नाभौ २बिंदुनादात्मनेबीजनादाय०लिंगे २हंसनादात्मनेअक्षरना
दाय०मूलाधारे २इतिसूक्ष्ममध्यमान्यासः अथस्थूलमध्यमान्यासः अंईंउंऊं
लृंनमःब्रह्मरंध्रे २ओंऐंऔंऊंऋंॠंलृंनमःललाटे एंऐंओंऔंनमः भ्रूमध्ये २हंयंरंवं लं
नमःमुखे २ईंभंणंनंमंशंनमःकंठे २कंचंटंतंपंनमःहृदि २छंरंघंफंसंनमःना
भौ २घंझंढंधंषंसंनमःगुह्ये २गंजंडंदंबंलंनमःमूलाधारे २इतिस्थूलबीजात्म
कोस्थूलमध्यमान्यासः अथवैखरीन्यासः ह्रींॐअस्यस्थाननियमोऋषिःसंके
तपश्यंआधारेलिंगनाभौहृदयसरसिजेतालुमूलेललाटेद्वेपत्रेभ्रूवोरुभारेद्वि
दशदशदलेद्वादशार्धेचतुष्के वासांतेबालमध्येउपकंठसहितेकंठदेशेस्वराणां
हंसंतत्वार्धयुक्तंसकलदलगतंवर्णरूपंनमामि अस्यविवरणं आधारेमूर्वो

क्लक्ष्मणेवाग्भवबीजंत्रिवशक्तिकदंबकंवन्येह्यात्मकंपीतालंकारपूषितं
त्रिवांचतुर्भुजांपीतालंकारवसनांपुलाक्षमालावरभयधारिणीं प्रतिदलेष्व
न्योन्यालिंगितारमणासुकांसुषुम्नानाड्यानादरूपांकृत्वामूलाधारस्थम
ध्यशृंगाटेयंत्रराजेकोणाकारमकथादित्रिरेखांहृच्छाख्यंतरंअकृत्वायवि
नंमध्येआद्यवर्णनादरूपंहकारार्धत्वात्कामकलात्मकंतद्विदूर्ध्वंत्रिवशक्त्या
त्मकंबाह्यलिंगाकारंआघनशून्यंतद्बीजंकलारूपंप्रसुप्तभुजगाकारंतन्म
ध्यादुद्यंतींवेश्वानरींकलांध्यात्वान्यसेत् २बं ह्सौंनमः २भं ह्सौंनमः २षं ह्सौंन
मः २सं ह्सौंह्सौंनमः २इतिमूलाधारेपूर्वादिचतुर्दलेषुविन्यस्य ततोस्वाधिष्ठा
नेपूर्वोक्तलक्ष्मणेवाग्भवबीजंत्रिवशक्तिकदंबकंप्रतिदलेविचिंत्यतन्मध्यशृं
गाटमध्यातंत्रिवशक्त्यात्मकंवेश्वानरंकलांमूलाधारादुद्यंतींध्यात्वातद्दले
षु २बं ह्सौंनमः भं ह्सौंनमः मं ह्सौंनमः यं ह्सौंनमः २रं ह्सौंनमः २लं ह्सौंन
मः २इतिअग्रादिप्रादक्षिण्येनषट्दलेषुन्यसेत् ततोमणिपूरे पूर्वोक्तलक्ष्म

णेकामराजबीजयुतांत्रिवशक्तिरक्तालंकारवसनांएकत्रासनसंगतांसालिंगि
तांरमणासुकांपाशांकुशावापबाणधारिणींप्रतिदलेध्यात्वा २डं क्लींनमः२ढं क्लीं
नमः२णं क्लींनमः२तं क्लींनमः२थं क्लींनमः२दं क्लींनमः२धं क्लींनमः२नं
क्लींनमः२पं क्लींनमः२इतिमणिपूरेदशदलेषुअग्रादिप्रादक्षिण्येनन्यसेत्॥
ततोअनाहतेपूर्वोक्तवह्निसंयुक्तनादायंत्रिवशक्तिवर्णकंदंबकंकामबीजंरक्त
वसनालंकारभूषितांतन्मध्यशृंगाटोदरेसमुद्यतींअन्योन्यरमणासुकांप्रति
दलंविचिंत्यतन्मध्येन्यसेत् कंसक्लींनमः २खं क्लींनमः २गं क्लींनमः घं क्ल्ल्ल्
क्लींनमः २ङं क्लींनमः २चं क्लींनमः २छं क्लींनमः २जं क्लींनमः २झं क्लींनमः २
ञं क्लींनमः २टं क्लींनमः २ठं क्लींनमः २इत्यनाहतेविन्यस्य शुद्धविशुद्धौ पूर्वोक्तल
क्ष्मणेशक्तिबीजंत्रिवशक्तिवर्णकंदंबकंजटामुकुटास्थिमालाधारंत्रिशूलडमरुखट्वां
गकपालधरंशुक्लवस्त्रालंकारभूषितांअन्योन्यालिंगितरमणासुकांप्रतिदलं
विचिंत्यतत्शृंगाटोदरेसूर्यसोमसंसक्तनादत्रिरेखांहृदयाद्युद्यंतीं कामकलांरूपांवि
चिंत्य २अं ह्सौंनमः २आं ह्सौंनमः २इं ह्सौंनमः २ईं ह्सौंनमः २उं ह्सौं० २ऊं ह्सौं० २

ऋंस्रौं: नमः २ ॠंस्रौं: नमः २ ऌंस्रौं: नमः २ ॡंस्रौं: नमः २ एंस्रौं: नमः २ ऐंस्रौं० २
ओंस्रौं० २ औंस्रौं० २ अंस्रौं० २ अः स्रौं० २ इति षोडशदले अग्न्यादिशादक्षिण्येन
विन्यस्य भ्रूमध्येपूर्वोक्तमोंकारं विभाव्य तन्मध्यश्रृंगाटोदरकामकलापूरं लिंगा
कारं ब्रह्मरंध्रावधि विचिंत्य परामृतासारानुसंधानं विधाय तन्निबीजं पूर्ववत्स्रिंद
लंस्फुरंतं विचिंत्य ह्रींश्रीस्रौं नमः ह्रींश्रींक्लीं स्रौं नमः इति विन्यस्य ततो ब्रह्मरंध्रोत्थि
कोणं पूर्वोक्तरूपेध्यात्वा तत्र अवक्रांतांवयवित्रिनेत्रमृतधारास्वरूपिणं सहस्रदलात्
हृत्सरोजेनीत्वा तत्र सहस्रधारवक्रांदेध्यानरीकलाउद्यंतीं हृत्सरोजेनीत्वा लिंगाकार
रूपयापरयोनीमुद्रितां निरंतरनिषिंचंतं स्वस्वरामृतधारानुसंधानेनपरापरशिव
योरैक्यानुसंधानंविधायदेवीरूपमात्मानंध्यायेत् इतिवेरीन्यासः इतिअंतःकाम
कलान्यासः अथबहिःकामकलान्यासः मत्रकामकाक्लाभूतस्यबिंदुतुर्यस्वरस्यादि
बिंदुदेवीरूपस्यात्मनः केशनेत्रकर्णनासिकाद्यवयवसमेतंवक्रंपरिकल्पयेत्तस्याधोदि
दृक्षयंबाहुचतुष्टयाद्यवयवसमेतंस्तनद्वयंध्यात्वातस्याहार्धकलांपादद्वयाद्यवयवस
मेतांयोनिंविभाव्य २ वाग्भवकूटमुद्धार्यं ईकारः स्योर्ध्वबिंदुसमेनश्रीमहात्रिपुर
सुंदर्याः केशाद्यवयवसहितायवक्त्रायनमः मूर्धादिकोटांत २कामराजकूटं मूर्धार्यं

DR BHAU DAJI MEMORIAL डाक्टर भाऊदाजीदयाराम्यस्मारकम्

ईकारस्याधोबिंदुद्वयात्मनेश्रीमाहात्रिपुरसुंदर्याः बाहुचतुष्टयाद्यवयवसहितस्तन
द्वयायनमः कंठादिनाभ्यांतं २ सार्धीपकूटं इकारस्यहार्धकलात्मनेश्रीमहात्रिपरसुं
दर्याः पादद्वयाद्यवयवसहितयोनयेनमः नाभ्यादिपादाग्रपर्यंतं २ समस्तमूलमूर्ध्वार्य
समस्तकामकलात्मकश्रीमहात्रिपुरसुंदर्याः सर्वांगायनमः इतिव्यापकंन्यसेत् ततो
समष्टिकामकलाभूतपरमाहारमयं सर्वावयवसंपूर्णं परमसौंदर्यवतींकमेश्वरींकाम
ल्यांसर्वाभरणसंपन्नांदेवीमात्मानंध्यायेत् इतिबहिःकामकूटांन्यासः अथक
मरतिन्यासः अस्यश्रीकामरतिन्यासस्यरतिर्मोहनायऋषयेनमः शिरसि गायत्री
छंदसेनमः मुखे श्रीकामोदेवतायेनमः हृदि क्लीं बीजायगुह्ये ईंशक्तये० पादयोः कं
ककाराय० नाभौ विद्यागतेनजगद्वशार्थंजपेविनियोगः क्लींक्लींमितिषट्दीर्घकाम
बीजेनषडंगंविधायध्यायेत् अथकामान्यसेद्वीरादिमीकुसुमोपमान् वामांकरा
ब्जिसहितांन्पुष्पबाणेक्षुकार्मुकान् शुक्लयःकुंकुमनिभाःसर्वाभरणभूषिताः नीलोत्प
लकराध्येयाःत्रैलोक्याकर्षणक्षमाः इतिस्वैरेणध्यात्वान्यसेत् २ क्लींअंकामयरत्यैनमः
२ क्लींआंकामरायप्रीये० २ क्लींइंकांतायकामिन्ये० २ क्लींईंकांतिमतेमोहिन्ये० २
क्लींउंकामगायकमलाये० २ क्लींऊंकामशरायविलासिन्ये० २ क्लींऋंकामिनेकल्प

लनाये०२ क्लीं ऋं कामुकायश्यामलाये०२ क्लीं ॡं कामवर्धनायविस्मिताये०२ क्लीं ॡं कामायविस्मयाये०२ क्लीं एं रमायविशालाक्ष्ये०२ क्लीं ऐं रमणायलेलिहनाये०२ क्लीं ओं रतिनाथायदिगंबराये०२ क्लीं औं रतिप्रियायरमाये०२ क्लीं अं रात्रिनाथायकुत्सिताये०२ क्लीं अः रमाकांताधराये०२ क्लीं कं रमणानित्याये०२ क्लीं खं निशावरायकुत्स्याप्ये०२ क्लीं गं नंदकायभोगिन्ये०२ क्लीं घं नंदनाययमेदाये०२ क्लीं ङं नंदनेसुलोचनाये०२ क्लीं चं नंदयित्रेसलाटन्ये०२ क्लीं छं पंचबाणायमर्दिन्ये०२ क्लीं जं रतिसखायकलहप्रियाये०२ क्लीं झं पुष्पधन्विनेवरास्त्रिण्ये०२ क्लीं ञं महाधनुषेसुमुख्ये०२ क्लीं टं पत्त्रामणायेनलिन्ये०२ क्लीं ठं पत्त्रमणायजयिन्ये०२ क्लीं डं पत्त्रमणायपालिन्ये०२ क्लीं ढं पत्त्रमयत्रियाये०२ क्लीं णं पत्त्रीतायशुद्धाये०२ क्लीं तं पत्त्रामकायरमाये०२ क्लीं थं भृंगायपत्त्रामाये०२ क्लीं दं पत्त्रमवाहायसुवंचलाये०२ क्लीं धं मोहनायदीर्घजीङ्घाये०२ क्लीं नं मोदकायमत्ये०२ क्लीं पं मुग्धायलोलाक्ष्ये०२ क्लीं ऊं फ्लीं फें मोहवर्धनायरंगिण्ये०२ क्लीं बं मोहकायवपुष्टाये०२ क्लीं भं मन्मथायनाथाये०२ क्लीं मं मतंगायमालिन्ये०२ क्लीं यं भृंगनाथायहंसिन्ये०२ क्लीं रं गायकायविश्वतोमख्ये०२ क्लीं लं गीतप्रायनंदिन्ये०२ क्लीं वं गीतप्रियेजगदानंदिन्ये०२ क्लीं शं नंतकायरंगिन्ये०२ क्लीं षं खेलाय

कांये०२ क्लीं संउन्मत्तायकलकंठेनमः२ क्लीं हं मन्नकारकोदर्ये०२ क्लीं लं विमलायमेघस्यामाये०२ क्लीं क्षं कामवर्धनायपुरुषोत्तमाये०२ इतिमातृकास्थानेषुन्यसेत्
इतिकामरतिन्यासः अथपंचवात्रिपुरान्यासः अस्यश्रीऋष्यादिकंश्रीविद्यालंकृतमालवदेव अंकामिनीत्रिपुराये० आंमोदिनीत्रिपुराये०२ इंमदनायत्रिपुराये०२ ईंउन्मादिनीत्रिपुरायेनमः२ ऊंद्राविणीत्रिपुराये०२ ऊं खेचरीत्रिराये०२ ऋं घंटिकात्रिपुराये०२ ॠं कलावतीत्रिपुराये०२ ऌं कुंदिनीत्रिपुराये०२ ॡं शिवदूतीत्रिपुराये०२ एं सुभगात्रिपुराये०२ ऐं भगात्रिपुराये०२ ओं विद्वेशीत्रिपुराये०२ औं महालक्ष्मीत्रिपुराये०२ अं कोलिनीत्रिपुराये०२ अः सुरेश्वरीत्रिपुराये०२ कं कुलमालिनीत्रिपुराये०२ खं व्यापिनीत्रिपुराये०२ गं भगानंदात्रिपुराये०२ घं नागीश्वरीत्रिपुराये०२ ङं वषट्कारीत्रिपुराये०२ चं पिंगलात्रिपुराये०२ छं भगसर्पिणीत्रिपुराये०२ जं सुंदरीत्रिपुराये०२ झं नीलपताकात्रिपुराये०२ ञं त्रिपुरात्रिपुराये०२ टं सिद्धेश्वरीत्रिपुराये०२ ठं अमोघात्रिपुराये०२ डं नरत्नमालिनीत्रिपुराये०२ ढं मंगलात्रिपुराये०२ णं भगमालिनीत्रिपुराये०२ तं नित्यात्रिपुराये०२ थं रौद्रित्रिपुराये०२ दं त्रैलोक्येश्वरीत्रिपुराये०२ धं अंबिकात्रिपुराये०२ नं अट्टहासात्रिपुराये०२ पं आपायनीत्रिपुराये०२

फंवज्रेश्वरीत्रिपुरायै० २ वंसोमघंटीत्रिपुरायै० २ पंशांभवीत्रिपुरायै० २ मंसंक्षिणीत्रिपुरा
यै० २ यंअनंगकुसुमात्रिपुरायै० २ रंरक्तात्रिपुरायै० २ लंशुक्लात्रिपुरायै० २ वंअपराजितात्रि
पुरायै० २ सैंसर्वसिद्धिकात्रिपुरायै० २ षंत्रिमलात्रिपुरायै० २ संघोरात्रिपुरायै० २ हंअघोरात्रि
पुरायै० २ लंबिंदुभैरवीत्रिपुरायै० २ क्षंसर्वाकर्षिणीत्रिपुरायै० २ इतिमातृका स्थानेषु न्य
सेत् इतिपंचाशत्त्रिपुरान्यासः अथनित्यान्यासः ऐंसकलह्रींनित्यक्लिन्नेमदद्रवेसौः
२ कामेश्वरीनित्यायेनमः ब्रह्मरंध्रे २ ऐंभगसर्पेभगमालिनिभगोदरिभगमालेभग
गावहेभगगुह्येभगयोनिभगनिपातिनिसर्वभगवशंकरिभगरूपेनित्यक्लिन्नेभगस्वरू
पेसर्वाणिभगानिमेह्यानिपवरदेवेनेभगक्लिन्नेक्लिन्नद्रवेक्लेदयद्रावयअमोघेभगविच्चे
क्षुभःक्षोभयसर्वसत्वान्भगेश्वरीऐंब्लूंजंब्लूंपंक्लूंमोब्लूंहेब्लूंहींक्लिन्नेसर्वाणिभगानि
मेवशमानयस्त्रीहरबलेह्रींभगमालिनिनित्यायै० मुखरत्ने २ ह्रींनित्यक्लिन्नेमद्
द्रवेस्वाहानित्याक्लिन्ननित्यायै० दक्षनेत्रे २ ओंक्रौंक्लेत्रींक्रौं स्त्रौं ह्रौंज्रोंस्वाहाभेरुं
डानित्यायै० २ वामनेत्रे २ ॐ ह्रींवह्निवासिन्यैनमः वह्निवासिनीनित्यायै० दक्षकर्णे २ राम
ह्रींक्लिन्नेऐंक्रोंनित्यमदद्रवेह्रींवज्रेश्वरीनित्यायै० वामकर्णे २ ह्रींत्रिवाद्यैनमः शि ६२

वदूतीनित्यायै० दक्षनासापुटे २ ॐह्रींहंरवेवल्लेसः स्त्रींहंस्वेह्रींफट्त्वरितानित्यायै० वा
मनासापुटे २ ऐंक्लींसौः कुलसुंदरिनित्यायै० दक्षगंडे २ हसकलह्रींहसकलह्रींहस
कलरडीः नित्यानित्ये० वामगंडे २ क्लींक्रैंह्रींक्रोंआंक्लींऐंबूंनित्यमदद्रवेहुंफ्रेंह्रींनीलपता
कानित्यायै० ऊर्ध्वोष्ठे २ ऐंभमरयऊंओंविजयानित्यायै० अधरे २ स्त्रौंसर्वमंगलायै०
सर्वमंगलनित्यायै० ऊर्ध्वदंतेषु २ ओंनमोभगवतीज्वालामालिनीदेवदेविसर्वभूतसं
हारकारिकेजातवेदसिज्वलंतिज्वलज्वलप्रज्वलप्रज्वलह्रींह्रींहूंरररररररज्वालामालि
निहुंफट्स्वाहाज्वालामालिनिनित्यायै० अधोदंतेषु २ चक्रौंचित्रनित्यायै० जिह्वामू
ले २ मूलेंमहानित्यायै० जिह्वाग्रे इतिनित्यान्यासः अथप्रकृतिवक्त्रन्यासः अंआंसौः
त्रैलोक्यमोहनचक्रस्थाभ्यःप्रकटयोगिनीभ्योनमः मूलाधारे २ ऐंक्लींसौः सर्वाशा
परिपूरकंचक्रस्थाभ्योगुप्तयोगिनीभ्योनमः स्वाधिष्ठाने २ ह्रींक्लींसौः सर्वसंक्षोभ
णचक्रस्थाभ्योगुप्ततरयोगिनीभ्योनमः मणिपूरे २ हसक्लींसौः सर्वसौभाग्यदायकच
क्रस्थाभ्यःसंप्रदायकयोगिनीभ्योनमहृदये २ ह्सौंक्लींसौः सर्वार्थसाधकचक्रस्थ
भ्यः कुलकौलयोगिनीभ्योनमः कंठे २ ह्रींक्लींब्लूंसर्वरक्षाकरचक्रस्थाभ्योनि

निगर्भयोगिनीभ्योनमः भ्रूमध्ये २ ह्रींश्रींसौः सर्वरोगहरचक्रस्थाभ्योहरस्ययोगिनी
भ्योनमः ललाटे २ ह्स्रैंसहकलह्स्रौः सर्वसिद्धिप्रदचक्रस्थाभ्यः परापररहस्ययोगिनी
भ्योनमः सीमंते २ मूलंसर्वानंदमयचक्रस्थाभ्यः परापरातिरहस्ययोगिनीभ्योनमः
ब्रह्मरंध्रे २ समस्तंप्रकटगुप्तगुप्ततरसंप्रदायकुलकौलनिगर्भरहस्यपरापररहस्य
परापरातिरहस्ययोगिनीभ्योनमः इतिव्यापकंकुर्यात् इतिप्रकटादिचक्रन्यासः॥
अथअमठन्यासः ओंसरस्वत्यैनमः मूर्ध्नि ह्रींपार्वत्यैनमः ललाटे श्रंसवित्रेनमः दक्ष
नेत्रे मंअम्बायैनमः वामनेत्रे ठंवेदमात्रेनमः मुखे श्रीं श्रियैनमः जिह्वायां स्वाहा
इंतिनेनमः कपोलये मध्यमांगुष्ठाभ्यामयंन्यासः कार्यः इतिअमठन्यासः इतिक
रशुद्धान्यासः अथमूलविद्यान्यासः सवकूटाक्षरसमस्तमेदात्त्रिविधः २ वाग्भ
वकूटंनमः मूलाधारे २ कामराजकूटं० हृदि २ नारायणकूटं० भ्रूमध्ये २ तुरीयवि
द्यामुच्चार्य० ब्रह्मरंध्रे २ मूलमुच्चार्यनमः सर्वांगेव्यापकं इतिमूलविद्यान्यासः॥
अथपरः २ ह५ मूर्ध्नि २ ह५ गुह्ये २ स४ हृदये २ ह५ दक्षनेत्रे २ ह५ वामनेत्रे २ राम
स४ ललाटे २ नेत्रे २ ह५ दक्षकर्णे २ ह५ वामकर्णे २ स४ मुखे २ ह५ दक्षभुजे २ ६६

ह५ वामभुजे २ स४ हृष्टे २ ह५ दक्षजानुनि २ ह५ वामजानुनि २ स४ नाभौ २ इति
विद्यान्यासः अथवर्णन्यासः हंनमः ब्रह्मरंध्रे २ संनमः गुह्ये २ कंनमः हृदये २ लंनमः
दक्षनेत्रे २ ह्रींनमः वामनेत्रे २ हंनमः ललाटेनेत्रे २ संनमः दक्षकर्णे २ कंनमः वामकर्णे २
हंनमः मुखे २ लंनमः दक्षभुजे २ ह्रींनमः वामभुजे २ संनमः हृष्टे २ कंनमः दक्षजानु
नि २ लंनमः वामजानुनि २ ह्रींनमः नाभौ इतिमूलविद्यान्यासः अथसमस्तमूलवि
द्यान्यासः यथा २ मूलंब्रह्मरंध्रे मूलंनमः गुह्ये एवंमूर्ध्निगुह्येहृदयेदक्षवामनेत्रेद
यललाटेनेत्रदक्षवामकर्णेमुखेवामकर्णेमुखेदक्षवामभुजेहृष्टेदक्षवामजाननी
नाभौइतिपंचदशस्थानेषुहृष्टकंसमस्तमूलविद्यांन्यसेत् इतिसमस्तमूलवि
द्यान्यासः अथायुधान्यासः २ द्रांद्रींक्लींब्लूंसः यांरांलांवांशांषांसांजंभंञंयः कामेश्व
रकामेश्वरीवाणेभ्योनमः दक्षाधःकरे २ धंथंमोहनाभ्यांकामेश्वरकामेश्वरीवा
णाभ्यांनमः वामाधःकरे २ आंह्रींक्रोंस्तंभनाभ्यांकामेश्वरकामेश्वरीपाशा
भ्यांनमः वामोर्ध्वहस्ते २ क्रौंक्रांसंक्षोभणाभ्यांकामेश्वरकामेश्वरीअंकुशा
भ्यांनमः दक्षोर्ध्वेहस्ते २ अस्त्रायफडितनमुद्रयाकार्यः इत्यायुधन्यासः॥

ततो मूलविद्यायामस्त्रकादिपादतलांतं न्यापकं कुर्यात् अत्र मूलविद्या पूर्ववदशा
क्षरीलोपामुद्राहादिविद्याउक्तालिखितार्चनवेदिकादिनिबंधेषु कामराजविद्येवउक्ता
ज्ञानार्णवदक्षिणामूर्तिसंहितास्कंधरतंत्रस्थपूर्ववत्तुदैत्यांकामराजविद्यालो
पामुद्रापिउध्रत्यैतास्ति तंत्रराजेतुलोपामुद्राविद्येवउधृतास्ति कामकेश्वरतंत्रस्थउ
त्तरवत्तुःशक्त्यायोगिनीहृदयदीपिकाकारैः मंत्रसंकेतेलोपामुद्राविद्यानानाविधार्थै
र्व्याख्यातास्ति अतोऽत्रलिखिता ततोषोढान्यासमाह तत्रप्राणायाम
त्रकुर्यात् नउक्तरक्षिणामूर्तिसंहितायां मूलमंत्रेणपादेवेत्रिवामेनापूर्यउदरं कुंभके
नत्रिरावत्सादक्षिणेनविरेचयेत् । कनिष्ठानामिकांगुष्ठैर्न्यासापुटधारणं प्राणाया
मस्यविज्ञेयस्तर्जनीमध्यमेविना अयमर्थः एकवारंमूलमंत्रंजपन्वामनासया
वायुमापूर्यतातोकनिष्ठानामिकांगुष्ठैरक्षवामनासापुटंनिरुध्यमूलमंत्रंत्रिवारं
जपन्कुंभकंकुर्यात् ततोवामनासापुटंनिरुध्यद्विवारंमूलमंत्रंजपन्दक्षवामना
सयारेचकंकुर्यात् अयंप्राणायामः एवंप्राणायामत्रयंकृत्वाषडंगंकुर्यात् श्रीं ह्रीं क्लीं रे राम
सोः हृदयायनमः ॐश्रींशिरसेस्वाहा २ वाग्भवकूटंशिखायैवषट् २ कामराजकूटं ६४

कवचायहुं नारायणकूटंनेत्रत्रयायवौषट् २सौः रंक्लीं ह्रीं श्रीं अस्त्रायफट् इतिदिग्बंधः स्वरत्व
धार्णांसंपूर्णांविद्यांब्रह्मरंध्रेअरुणप्रभांसंचिंत्यवामांशेसौभाग्यदंडिनीमुद्रामुक्तनर्जनी
कंकरंमूलविद्यांस्मरन्भ्रामयत्वारिपुजिह्वाग्रहांमुद्रांगर्भितांगुप्तमुष्टिविद्यांस्मरन्पाद
धार्ण्यंस्यत्रैलोक्यस्याहंकर्त्तेतिसंचिंत्यविद्यांस्मरन्त्रिखंडांतिलकेन्यसेत् मुख्यानुत्त
लयेनमंत्रीतर्जनीदंडवत्तर सौभाग्यदंडिनीनामरिपुंदंडयवेशपणात् अंगुष्ठमुष्टिगां
कुर्यात्रिपुजिह्वाग्रहाभवेत् अत्रैवविशेषमाहज्ञानार्णवे वामहस्तेनमुष्टिंतुबध्वा
कर्णप्रदेशके तर्जनीसरलांकृत्वाभ्रामयेन्मंत्रविन्नमः सौभाग्यदंडिनीमुद्रान्यासकालेतु
सूचिता पाणिद्वयंमहेशानिपरिवर्त्तनयोगतः योजयित्वातर्जनीभ्यामनामेधारयेत्सि
ये अंतरंगुप्तमभ्यातुनिरुंधन्जगतीमिमां रिपुजिह्वाग्रहामुद्रान्यासांगसकलिप्र
योपिता इतित्रैलोक्यसौभाग्यन्यासः संपूर्णांविद्यांव्यापकंकृत्वान्यस्यपुनः संपूर्णांग
लादिशिरोन्तंन्यसेत्संपूर्णांगलादिपादांतंन्यसेत् योनिमुद्रांमुखेन्यस्यनमस्कुर्यात् इ
तित्रैलोक्यसौभगन्यासः अनामिकामूर्धानंपरिवर्त्तःपरिभ्राम्यमणिबंधंस्मरं
ध्रेन्यस्यललाटेअनामिकांक्षिपेत्त्रैलोक्यमरुणंध्यायन्संपूर्णांविद्यांस्मरेत् इति

संमोहनन्यासः श्रींमत्पादयोः ह्रींनमः जंघयोः क्लींनमः कट्योः सौः नमः लिंगे ॐनमः
पृष्ठे ह्रींनमः नाभौ श्रींनमः पार्श्वयोः हं५नमस्तनयोः हं५अंसयोः स४नमः कर्पयो
सौः नमब्रह्मरंध्रे ऐंनमः वदने क्लींनमः लिंगे ह्रींनमः कंठे श्रींनमः व्यापकत्वेनकरयो। इ
तिसंहारन्यासः श्रींब्रह्मरंध्रे ह्रींललाटे क्लींनेत्रयोः ऐ० कर्णयोः सौः० घ्राणयोः ॐ०
ओष्ठयोः ह्रींनमः दंतांतरे श्रीं० दंतोर्ध्वे हं५जिह्वायां हं५उदरकूपे स४पृष्ठे सौः० स
र्वांगे ऐं० हृदये क्लींनमः मध्यमयोः ह्रींकुक्षौ श्रींलिंगे इतिसृष्टिन्यासः श्रींनमः अंगु
ष्ठयोः ह्रींनः तर्जन्योः क्लीं० मध्यमयोः ऐंनमः अनामिकयोः सौः नमः कनिष्ठिकयो
ॐनमः ब्रह्मरंध्रे ह्रींनमः मुखे श्रींनमः मुखहृदये हं५नमोनाभ्यादिपादपर्यंतं ह
नमोगलादिनाभ्यंतं सं४नमोमूर्धादिकंठपर्यंतं सौः नमापादोगुष्ठयोः ऐंनमः
पादतर्जन्योः क्लींनमः पादमध्यमयोः ह्रींनमः पादानामिकयोः श्रींनमापादक
निष्ठिकयोः इतिस्थितिन्यासः श्रींनमः शिरसि ह्रींनमः मुखे क्लींनमः नेत्रे ऐं
नमः दक्षनेत्रे सौः नमः वामकर्णे ॐनमोदक्षकर्णे ह्रींनमः वामनासिकायो॥
श्रींनमोदक्षनासिकायां हं५नमोवामगंडे हं५नमोदक्षगंडे सं४नमोऊर्ध्वो

LIBRARY MEMORIAL

ष्ठे सौः नमः अधरे ऐंनमः मुखांतरे क्लींनमः ऊर्ध्वदंतेषु ह्रींनमोऽधोदंतेषु इति
सौभाग्यन्यासः श्रींनमोमूर्ध्नि ह्रींनमः सीमंते क्लींनमोललाटे ऐंनमोभ्रूमध्ये सौः
नमः घ्राणयोः ॐनमोमुखे ह्रींनमोदक्षजत्रणि श्रींनमोदक्षकूर्परे हं५नम
प्रकोष्टे हं५नमोदक्षकरांगुलिमूले सं४नमोअंगुल्यग्रे सौः नमः वामजत्रणि
ऐंनमोवामकूर्परे क्लींनमोवामप्रकोष्टे ह्रींनमोअंगुलिमूले श्रींनमोअंगुल्यग्रे इ
तिमुखकरन्यासः श्रींनमः शिरसि ह्रींनमः सीमंते क्लींनमोललाटे ऐंनमोहृदये॥
सौः नमः मुखे ॐनमोजिह्वायां ह्रींनमोदक्षोरौ श्रींनमोदक्षजानौ हं५नमः दक्षगुल्फे
हं५पादांगुलिमूले सं४पादांगुल्यग्रे सौः नमः वामोरौ ऐंनमोवामजानौ क्लींनमो
वामगुल्फे ह्रींनमोवामपादांगुलिमूले श्रींनमोवामपादांगुल्यग्रे इतिमुखपादान्या
सः षोडशवर्णान्ह्रस्वस्थानेषुन्यसेत् इतिचक्रन्यासः श्रींनमः ललाटे ह्रींन
मोगले क्लींनमोगहृदये ऐंनमोनाभौ सौः नमः मूलधारे ॐनमोब्रह्मरंध्रे ह्रींन
मोमुखे श्रींनमोगलौ हं५नमोमूलाधारे हं५नमोहृदये स४नमोब्रह्मरंध्रे सौः
नमः दक्षकरे ऐंनमः वामकरे क्लींनमोदक्षपादे ह्रींनमोवामपादे श्रींनमोहृदये॥

इतिमहासौभाग्यन्यासः ततःसंपूर्णविद्यांहृदयेन्यस्येत् ततोसंपूर्णविद्ययाव्याप
कंकुर्यात् इतिमूलविद्यान्यासःसमाप्तः एमेघोऽग्नीर्णाभिषिक्तैःकार्यं-ऊर्ध्वाम्नायदी
क्षासकानामावश्यका इतिसर्वाम्नायसाधारणाःन्यासःउक्ताः तत्रकामकलापारंपर्य
पूर्णाभिषिक्तैःकार्यं ऊर्ध्वाम्नायदीक्षितानांतुतंत्रोक्तन्यासानाह यथोर्ध्वाम्नायन्यासः
सचत्रिविधः महाषोढान्यासोश्रीसुंदरीषोढान्यासोषडन्ययंत्रोक्तषडन्यासश्चेति त
त्रऊर्ध्वाम्नायप्रश्नोसा नदुर्गाकुलप्रकाशतंत्रे शृणुदेविप्रवक्ष्यामियन्मांत्वंपरिपृ
च्छसि तस्यश्रवणमात्रेण देवतासुप्रसीदति १ नकस्यचिन्मयाख्यातमितःपूर्वसुरे
श्वरि कथयामितवस्नेहादूर्ध्वाम्नायंशृणुप्रिये २ ममपंचमुखेभ्यश्चपंचाम्नायाः
विनिर्गतः पूर्वश्चपश्चिमश्चैवदक्षिणश्चोत्तरस्तथा ३ ऊर्ध्वाम्नायश्चपंचैतेमोक्ष
मार्गाःप्रकीर्तिताः चतुराम्नायवेत्तारोबहवःसंतिपार्वति ४ ऊर्ध्वाम्नायमलक्षौविर
लोविरवंदिते सर्वमंत्रानहंवेत्तिनान्याजानातिकश्चन ५ मत्प्रसादेनयःकोपि
वेत्तियानवकोपुरुषु एकाम्नायंचयोवेत्तिससुक्तोनात्रसंशयः ६ किंपुनश्चतु
राम्नायवेत्तासाक्षाच्छिवोपवेत् चतुराम्नायविज्ञानादूर्ध्वाम्नायःपरःशिवे ७॥

राम
६६

तस्मात्तदेवज्ञानीयाद्यदिच्छेच्छिवमात्मनः ऊर्ध्वत्वात्सर्वमंत्राणांऊर्ध्वाम्नायःप्रशं
स्यते ८ ऊर्ध्वंनयत्यधस्थस्यऊर्ध्वाम्नायस्तीरितःअनंतश्चेद्भुवनोर्द्धविंदुयुगान्वि
तः ॐx३र्निर्वाणलक्षणेशानिध्वस्तसंसारसंकटात् ९ ऊर्ध्वलोकैकसेव्यत्वात्ऊ
र्ध्वाम्नायस्तीरितःx१०॥श्रीप्रासादाम्नेमंत्रमुक्तिमुक्तिप्रदायकः रामप्रसादमंत्र
सुसादिरुक्तःकुलेश्वरी ११ प्रकाशयानंदरूपलास्यस्यफलदानतः प्रसन्नवि
न्नरम्यत्वात्प्रसिद्धार्थनिरूपणात् १२ प्राक्तनाघप्रशमनात्प्रपन्नार्तिनिवारणा
त् प्रसादकरणाच्छीघ्रप्रासादमनुरीरितः १३ परतत्त्वस्वरूपत्वात्परमार्थप्र
काशनात् परमानंदजननात्परमैश्वर्यकारणात् १४ परोक्षफलदानाच्च
परधर्मनिदर्शनात् परत्वात्सर्वमंत्राणांपरामंत्रइतीरितः १५ इतिमंत्रप्रशंस्य
अथऋष्यादिन्यासंकुर्यात् अस्यश्रीप्रासादमंत्रस्यपरशुंशोभुऋषयेनमः
शिरसि व्यक्तगायत्रीछंदसेनमः मुखे सर्वमंत्रेश्वरीप्रासादपरांबादेवतायै
नमःहृदि ह्रांस्रांबीजायनमःगुह्ये स्त्रींस्त्रींशक्तयेनमःपादयोः स्रूंस्रूंकील
कायनमः नाभौ विद्यांगत्वेनन्यासेविनियोगः ह्रांस्रांहृदयायनमः स्त्रींस्त्रीं

शिरसेस्वाहा ५ सूं स्रूं शिखायैवषट् ह्रौं स्रैं कवचायहुं ह्रौं स्रौं नेत्रत्रयायवौषट्॥
ह्रः स्फ्रः अस्त्रायफट् इतिषडंगः अथत्र्यंगन्यासः तत्रप्रथमंपांचांगुलिन्यासः॥
ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौं: स्रौं: हों ईशानायनमः अंगुष्ठयोः ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौं: स्रौं: हूं तत्पुरुषाय
नमः तर्जन्योः ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौं: स्रौं: हुं अघोरायनमः मध्यमयोः ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौं: स्रौं:
हिं वामदेवायनमः अनामिकयोः ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौं: स्रौं: हौं सद्योजातायनमः कनि
ष्ठिकयोः इत्यंगुलिन्यासः अथपंचवक्त्रंन्यासः ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौं स्रौं: हों ईशानायन
मः ऊर्ध्ववक्त्रेमूर्ध्निअंगुष्टेनन्यसेत् ५ हूं तत्पुरुषायनमः पूर्ववक्त्रेमुखेतर्जन्योस्प
शेत् ५ हुं अघोरायनमः दक्षवक्त्रेदक्षकर्णेमध्यमांस्पशेत् ५ हिं वामदेवायन
मः उत्तरवक्त्रेवामकर्णेअनामिकयास्पशेत् ५ हौं सद्योजातायनमः पश्चिमव
क्त्रेकंधरोपरिशिरः एष्भागेकनिष्ठिकयास्पशेत् ५ इतिपंचवक्त्रंन्यासः अथषड
ंगन्यासः ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौं: स्रौं: हों ईशानायनेमहृदयायनमः ५ हूं तत्पुरुषा
यशिरशेस्वाहा ५ हुं अघोरायशिखायैवषट् ५ हिं वामदेवायकवचायहुं ५ हौं स
द्योजातायनेत्रत्रयायवौषट् ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौं: स्रौं: पंचवक्त्रायअस्त्रायफट् इतिषड

ंगन्यासः मूलेनत्रिव्यापकंकृत्वाध्यायेत् यथा पंचवक्त्रंचतुर्बाहुंसर्वाभरणभूषितं
चंद्रसूर्यसहस्राभंशिवशक्त्यात्मकंजपेत् इतिध्यात्वामहाषोढान्यासंकुर्यात् तदुक्तं
कुलप्रकाशतंत्रे महाषोढाहृदयंन्यासंतनःकुर्यात्समाहितः वक्ष्यमाणेनविधिनादेवता
भावसिध्ये यस्यकस्यापिनैवोक्तंतत्स्नेहाद्दर्शयाम्यहं प्रपंचोपघनंमूर्तिर्मंत्रदेवतम
नरः महाषोढाहृदयोन्यासः सर्वन्यासोत्तमोत्तमः अस्यप्रयोगोयथा ह्सौं: स्रौं: अ
प्रपंचरूपायेप्रियेनमः ह्सौं स्रौं आं द्वीपरूपायेमायायै० ह्सौं: स्रौं: ईं जलधररू
पायै० ह्सौं: स्रौं: ऊं गिरिरूपायेविष्णुवल्लभायै० ह्सौं: स्रौं: ऊं पत्तनरूपायेप्रधा
रिण्यै० ह्सौं: स्रौं: ऋं पीठरूपायेसमुद्गनयै० ह्सौं: स्रौं: ॠं क्षेत्ररूपायेलोकमात्रे० प्रा
सादपरापरप्रासादबीजंआधेयोजनीयं २ ऌं वनरूपायेकमलवासिन्यै० २ ॡं आ
श्रमरूपायेइंदिरायै० २ एंगृहारूपायेमायायै० २ ऐंनदिरूपायेरमायै० २ ओं वत्स
रूपायेपद्मायै० २ ओं उद्भिजरूपायेनारायणप्रियायै० २ औं स्वेदजरूपायेसिंधुल
क्ष्म्यै० २ अंअंडजरूपायेराज्यलक्ष्म्यै० २ अः जरायुजरूपायेमहालक्ष्म्यै० २ कंलवरू
पायेआर्यायै० २ खंतरिरूपायेउमायै० २ गंकालरूपायेचंडिकायै० २ घंकाष्ठरूपा

येदुर्गायै० डुं निमिषरूपायैशिवायै० २ ढुं श्वासरूपायैअपर्णायै० २ णुं घटिरूपायै अं
बिकायै० २ तुं मुहूर्तरूपायैसत्यै० २ थुं प्रहररूपायैरुद्र्यै० २ दुं दिवरूपायैशोभायै० २
धुं संध्यारूपायैरुद्राण्यै० २ नुं रात्रिरूपायैपार्वत्यै० २ पुं तिथिरूपायैसर्वमंगलायै० २ फुं वार रू
पायैदाक्षायण्यै० २ बुं नक्षत्ररूपायैहैमवत्यै० २ भुं योगरूपायैमहामायै० २ मुं करण रू
पायैमाहेश्वर्यै० २ यं पक्षरूपायैमृड्यै० २ रुं मासरूपायैरुद्रायै० २ लुं रात्रिरूपायैशार्व
ण्यै० २ वुं ऋतुरूपायैपरमेश्वर्यै० २ शुं अयनरूपायैभवान्यै० २ षं संवत्सररूपायैकात्या
इन्यै० २ सुं युगरूपायैगौर्यै० २ हुं प्रलयरूपायैभवान्यै० २ यं पंचभूतरूपायैब्राह्म्यै० २
रं पंचतन्मात्रायैवागीश्वर्यै० २ लं पंचकर्मेंद्रियरूपायैवाण्यै० २ वं पंचज्ञानेंद्रियरूपायै
सावित्र्यै० २ शं पंचप्राणरूपायैसरस्वत्यै० २ षं गुणत्रयरूपायैगायत्र्यै० २ सं अंतः क
र्णचतुष्टयरूपायैवाक्प्रदायै० २ हुं अवस्थाचतुष्टयरूपायैशारदायै० २ लं सप्तधा
तुरूपायैभारत्यै० २ स्त्रौं: स्त्रौं: सन्निपातदोषरूपायैविद्याम्बिकायैनमः इतिमात्रका
स्थानेषुन्यसेत् ततो स्त्रौं: स्त्रौं: ओं। इत्यादि समस्तंनंमात्रकामुच्चार्यसकलप्रपंचा
धिरूपायैपरांबादेव्यैनमः स्त्रौं: स्त्रौं: इति व्यापकंकुर्यात् इतिप्रपंचन्यासः अथभु

वनन्यासः स्त्रौं: स्त्रौं: अंआंइंअनललोकनिलयशक्तिकोटिगुह्ययोगिनीमूलयुताधार
शक्त्यंबादेव्यैनमः पादयोः स्त्रौं: स्त्रौं: ईंउंऊंवितललोकनिलयशक्तिकोटिगुप्ततरानंतयो
गिनीमूलदेवताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः गुल्फयोः स्त्रौं: स्त्रौं: ऋंॠंऌंॡंसुतलललोकनिल
यशक्तिकोटिगुह्यातिगुह्ययोगिनीमूलदेवताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः जंघयोः २ लृंएंऐं
महातललोकनिलयशक्तिकोटिमहागुह्यरहस्ययोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यं
बादेव्यैनमः जान्वोः ओंऔंतलातललोकनिलयशक्तिकोटिपरमगुह्यरहस्ययोगिनी
मूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यै० ऊर्वोः अंअः रसातललोकनिलयशक्तिकोटि
रहस्यरहस्ययोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यै० गुह्ये कं५ पातालललोकनि
लयशक्तिकोटिरहस्यतरक्रियायोगिनीदेवतायुधेताधारशक्त्यंबादेव्यै० मूलाधारे
चं५ भूर्लोकनिलयशक्तिकोटिअतिरहस्यडाकिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादे
व्यै० स्वाधिष्ठानेटं५ भुवर्लोकनिलयशक्तिकोटिमहारहस्यराकिनीयोगिनीमूल
देवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यै० मणिपूरे २ तं५ स्वर्लोकनिलयशक्तिकोटिपरमरहस्य
लाकिनीयोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यै० अनाहते २ पं५ महर्लोकनि

लयज्ञानकोटिगुप्तकाकिनीयोगिनीमूलदेवतायुताधारज्ञानक्ष्यंबादेव्यै० विभुधौ २ यं
४ जनोलोकनिलयज्ञानकोटिगुप्ततरसाकिनीयोगिनीमूलदेवतायुताधारज्ञानक्ष्यंबा
देव्यै० आधायो २ त्रां ४ नपोलोकनिलयज्ञानकोटिअतिगुप्तहाकिनीयोगिनीमूलदे
वतायुताधारज्ञानक्ष्यंबादेव्यै० भाले २ ल्रीं सत्यलोकनिलयज्ञानकोटिमहागुप्तयाकि
नीयोगिनीमूलदेवतायुताधारज्ञानक्ष्यंबादेव्यै० ब्रह्मरंध्रे २ ह्सौः ह्सौः अकारादिक्षांतमा
तृकामुच्चार्यवसुदेवाभुवनाधिपायैश्रीपरांबादेव्यैनमः इतिव्यापकंकुर्यात् इतिभु
वनन्यासः अथमूर्तिन्यासः ह्सौः ह्सौः अंकेशवअक्षय्याभ्यांनमः शिरसि ह्सौः
ह्सौः आंनारायणओघघ्न्यांनमःमुखे ह्सौः ह्सौः इंमाधवदृष्टदाभ्यांनमः दक्षस्कंधे
ह्सौः ह्सौः ईंगोविंदईशानीभ्यांनमः वामस्कंधे २ उंविष्णुउग्राभ्यांनमः दक्षपार्श्वे २
ऊंमधुसूदनऊर्ध्वनयनाभ्यांनमः वामपार्श्वे २ ऋंत्रिविक्रमऋधिभ्यांनमः दक्षक
टौ २ ॠंवामनरूपीणीभ्यांनमः वामकटौ २ ऌंश्रीधरगुप्ताभ्यांनमः दक्षोरौ २
ॡंऋषीकेशलूनदोषाभ्यांनमःवामोरौ २ एंपद्मनाभएकनाईकाभ्यांनमः दक्षजा
नौ २ ऐंदामोदरऐंकारिणीभ्यांनमः वामजानौ २ ओंवासुदेवओघवंतीभ्यांनमः

दक्षजंघायां २ औंसंकर्षणअर्कमालाभ्यांनमः वामजंघायां २ अंप्रद्युम्नअंजनप्रभाभ्यां
नमः दक्षपादे २ अःअनिरुद्धअस्थिमालाधराभ्यांनमःवामपादेद्वये २ कंमत्स्यकरभ
द्राभ्यांनमःदक्षपादाग्रे २ खंवंशार्वरवगबलाभ्यांनमः वामपादाग्रे २ गंकूर्मरुद्रगौरिमा दि
फलप्रदाभ्यांनमःदक्षपार्श्वे २ घंपंपशुपतिधेयपद्मधराभ्यांनमः वामपार्श्वे २ ङंनंउ
ग्रनंदाभ्यांनमःदबाहुमूले २ चंधंमहादेवचंद्रधराभ्यांनमः वामबाहुमूले २ छंदंभी
मलोहमयीभ्यांनमः कंठे २ जंथंईशानजगत्स्थानाभ्यांनमः ऊर्ध्ववक्त्रेशिरसि २
झंतंतत्पुरुषबलप्रमाथाभ्यांनमःपूर्ववक्त्रेमुखे २ ञंणंअघोरज्ञाननादाभ्यांनमः दक्षव
क्त्रेदक्षकर्णे २ टंदंसद्योजातंकटंकधराभ्यांनमःपश्चिमवक्त्रेऽधः २ ठंडंवाम
देवढंकारुतिउमरीभ्यांनमः उत्तरवक्त्रेवामकर्णे २ यंब्रह्मलयक्षसिणीभ्यांनमः मूला
धारे २ रंप्रजापतिरंजिनीभ्यांनमःस्वाधिष्ठाने २ लंवेधालक्ष्मीभ्यांनमःमणिपूरे २
वंपरमेष्ठीवज्रिणीभ्यांनमःअनाहते २ शंपितामहशांधराभ्यांनमः विशुद्धौ २
षंविधात्रष्ठाधारलयाभ्यांनमःआज्ञायां २ संविरंचिसर्वनाईकाभ्यांनमःभाले २
हंस्रष्टहसितानंनाभ्यांनमःसीमंते २ ळंवक्त्रानंदललिताभ्यांनमः शिरसि २

ह्रंहिरण्यगर्भाक्षमाभ्यांनमः भाले २ हंस्त्रष्टाहसिनानमाभ्यांनमः ब्रह्मरंध्रे ह्रौंः स्रौंः सं
पूर्णमातृकामुद्धार्यत्रिमूर्त्यात्मिकायेपरादेव्यंबायेनमः व्यापकंकुर्यात् इतिमूर्त्तिन्यासः अथ
मंत्रन्यासः ह्रौंः स्रौंः अंआंईएकलक्षकोटिभेदप्रणवाद्येकाक्षरात्माखिलमंत्राधिदेवतायै
सकलफलप्रदायैएककूटैश्वर्यबादेव्यैनमः मूलाधारे ह्रौंः स्रौंः ईउंऊंद्विलक्षकोटिभेदहं
सादिद्व्यक्षरात्माखिलमंत्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायैद्विकूटैश्वर्यबादेव्यैनमः स्वाधिष्ठा
ने ऋंॠंऌंत्रिलक्षकोटिभेदवह्न्यादित्र्यक्षरात्माखिलमंत्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायै
त्रिकूटैश्वर्यबायैदेव्यैनमः मणिपूरे २ ह्रौंश्रींनुंचतुष्कोटिभेदचतुरात्माखिलमंत्राधि
देवतायैसकलफलप्रदायैचतुष्कूटैश्वर्यबादेव्यैनमः अनाहते २ ओंओंअंअः पंचलक्ष
कोटिभेदसूर्यादिपंचाक्षरात्माखिलमंत्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायैपंचकूटैश्वर्य
बादेव्यैनमः विशुद्धौ २ कंखंगंघंङलक्षकोटिभेदस्कंदादिषडाक्षरात्माखिलमंत्रा
धिदेवतायैसकलफलप्रदायैषट्कूटैश्वर्यबादेव्यैनमः आज्ञायां २ चंछंजंझंञसप्तलक्षको
टिभेदगणेशादिसप्ताक्षरात्माखिलमंत्राधिदेवतायैसप्तकूटैश्वर्यबादेव्यैनमः विशो २
ठंजंढंणंअष्टलक्षकोटिभेदबटुकाद्यष्टाक्षरात्माखिलमंत्राधिदेवतायैसकलफल

DR. BHAU DAJI MEMORIAL डाक्टर भाऊदाजी इंस्टीट्यूट

फलप्रदायैअष्ट-ैश्वर्यबायैदेव्यैनमः ऊर्ध्वोष्ठे २ अंटंठंनवलक्षकोटिभेदब्रह्मादिनवा
क्षरात्माखिलमंत्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायैनवैवकूटैश्वर्यबादेव्यैनमः रोधिन्यां २
डंढंणंदशलक्षकोटिभेदविष्वादिदशाक्षरात्माखिलमंत्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायै
दशकूटैश्वर्यबायदेव्यैनमः नादे २ तंथंदंएकादशलक्षकोटिभेदरुद्रोद्यैकादशाक्षरात्मा
खिलमंत्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायैएकादशकूटैश्वर्यबादेव्यैनमः नादांते २ धंनं
पंद्वादशलक्षकोटिभेदवाण्यादिद्वादशात्माखिलमंत्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायै
द्वादशकूटैश्वर्ययबादेव्यैनमः शक्तौ २ फंबंभंत्रयोदशलक्षकोटिभेदलक्ष्म्यादित्रयोदशा
क्षरात्माखिलमंत्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायैत्रयोदशकूटैश्वर्यबादेव्यैनमः व्यापि
कायां २ मंयंरंचतुर्दशलक्षकोटिभेदगौर्यादिचतुर्दशात्माखिलमंत्राधिदेवतायै
सकलफलप्रदायैचतुर्दशकूटैश्वर्यबादेव्यैनमः समनास्थाने २ लंवंशंषंसंवद्
शलक्षकोटिभेदरुद्रीदिपंचदशाक्षरात्माखिलमंत्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायै
पंचदशकूटैश्वर्यबादेव्यैनमः उन्मन्यां २ ह्रौंः स्रौंः हंसंहंलंक्षंपंचदशलक्षकोटिभे
दत्रैपुरादिषोडशाक्षरात्माखिलमंत्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायैषोडशकूटैश्वर्यै

वादेयेनमः शिवस्थानेध्रुवमंडले विंद्यादीनांदशानकलापांस्थानानिआधारकादू
र्ध्वेएकोकांगुलमानेनपर्युपरिनिर्दिशेत् ध्रुवमंडलं ब्रह्मरंध्रावसानभूमिःसदाशिवस्थ
नंमहाबिंदुरित्यर्थः ततोह्सौः स्फ्रोंः अंआंइसादिक्षांतंसर्वमंत्राधिपायेपरांबादेयेनमः
इतिव्यापकंकुर्यात् इतिमंत्रन्यासः अथदेवतान्यासः ह्सौंः स्फ्रोंः अंआंसहस्रकोटिऋ
षिकुलसेविनायेनिष्कलेबादेयेनमः दक्षपादांगुष्ठे ह्सौंः स्फ्रोंइंईंसहस्रकोटियोगि
नीकुलसेविनायेनिष्कलांबादेयेनमः वामपादांगुष्ठे उंऊंसहस्रकोटितपस्वीकुलसेविनायै
विद्याबादेयेनमःदक्षगुल्फे २ऋंॠंसहस्रकोटिशांतकुलदेवीसेविनायेशांत्यंबादेयेन
मः वामगुल्फे २ऌंॡंसहस्रकोटिमुनिकुलसेविनायेशांत्यंतांबादेयेनमः दक्षजं
घायां एंऐंसहस्रकोटिदेवकुलसेविनायेहृदलेस्थांबादेयेनमःवामजंघायां २ओं
औंसहस्रकोटिराक्षसकुलसेविनायेगगनांबादेयेनमःदक्षजानुनि २अंअःसह
स्रकोटिविद्याधारकुलसेविनायेरक्तांबादेयेनमःवामजानुनि २कंखंसहस्रको
टिसिद्धकुलसेविनायेमहोल्लुप्तांबादेयेनमःदक्षोरौ २गंघंसहस्रकोटिसाध्य
कुलसेविनायेकरालिकांबादेयेनमःवामोरौ २ङंचंसहस्रकोटिव्यंतरःकुलसे

विनायेजयंतेबादेयेनमःदक्षकट्यां २छंजंसहस्रकोटिगंधर्वकुलसेविनायेविजयंबा
देयेनमः वामकट्यां २झंञंसहस्रकोटिगुह्यककुलसेविनायेअजितांबादेयेनमः द
क्षपार्श्वे २टंठंसहस्रकोटिरक्षकुलसेविनायेअपराजितांबादेयेनमः २वामपार्श्वे २डं
ढंसहस्रकोटिकिंनरकुलसेविनायेवामांबादेयेनमः दक्षस्तने णंतंसहकोटिपन्नगकु
लसेविनायेज्येष्ठांबादेयेनमःवामस्तने २थंदंसहस्रकोटिपितृकुलसेविनायेरौद्र्यंबा
देयेनमः दक्षकक्षे २धंनंसहस्रकोगणेशकुलसेविनायेमायांबादेयेनमःवामकक्षे २
पंफंसहस्रकोटिसेरवकुलसेविनायेकुंडलीत्र्यंबादेयेनमःदक्षभुजे २बंभंसहस्रकोटि
बटुकुलसेविनायेकाल्यंबादेयेनमः वामभुजे २मंयंसहस्रकोटिक्षेत्रपालकुलसेवि
नायेकालरात्र्यंबादेयेनमःदक्षस्कंधे २रंलंसहस्रकोटिप्रथमकुलसेविनायेभग
वत्यंबादेयेनमःवामस्कंधे २वंशंसहस्रकोटिब्रह्मकुलसेविनायेसर्वैश्वर्यबादेयेनमः
दक्षकंठभागे २षंसंसहस्रकोटिविष्णुकुलसेविनायेसर्वज्ञांबादेयेनमः वामकंठभागे
२हंलंसहस्रकोटिरुद्रकुलसेविनायेसर्वकर्त्र्यंबादेयेनमःदक्षशिरोभागे २ह्सौंः स्फ्रों
क्षंसहस्रकोटिवराहकुलसेविनायेकुलशांत्यंबादेयेनमः वामशिरोभागे २ह्सौंः स्फ्रों

अंआंइत्यादिक्षांतंसकलदेवताधिपायेपरोबादेव्येनमः इतिव्यापकंकुर्यात् इतिदेवतान्यासः अथमातरंन्यासः क्लौंक्लौंकं५अनंतकोटिकुलसेवितायेओंक्षांमंगलोबार्यैदेव्ये आंक्षांब्रह्माण्यैबादेव्येअनंतकोटिभूतकुलसहितायअंक्षांमंगलनाथायअंक्षांअसितांगभैरवायनमः मूलाधारे क्लौंक्लौंचं५अनंतकोटिरक्तेश्वरीकुलसेवितायेइंलांचर्चिकांबादेव्येईलामाहेश्वर्यैबादेव्येअनंतकोटिपातालकुलसहितायईंलंचर्चिकनाथायईंलंरुरुभैरवायनमः स्वाधिष्ठाने २टं५अनंतकोटिपातालचारीकुलसेवितायेऊंह्रांयोगेश्वर्यैबादेव्येऊंह्रांकौमार्यैबादेव्येअनंतकोटिपिशाचकुलसहितायऊंह्रांयोगेश्वरनाथायऊंह्रंचंडभैरवनाथायनमः मणिपूरे २तं५अनंतकोटिदिक्चरीकुलसहितायेऋंसांहरसिध्यैबायेॠंसांवैष्णव्यैबादेव्येअनंतकोटिअघोरःकुलसहितायऋंसंहारसिंधनाथायॠंसक्रोधभैरवनाथायनमः अनाहते २पं५अनंतकोटिसहचरीकुलसहितायेॡंषांऽट्यैबादेव्येॡंषांवाराह्यैबादेव्येअनंतकोटिब्रह्मराक्षसकुलसहितायॡंषंभट्टनाथायॡंषंउन्मत्तभैरवनाथायनमः विशुद्धौ २यं रंलं वं अनंतकोटिगिरिचरीकुलसहिता

येऐंशांछिलिकिलांबादेव्येऐंशांरंडाप्यैबादेव्येअनंतकोटिवेटककुलसहितायऐंशांकिलिकिलनाथायऐंशांकापालीभैरवनाथायनमः आज्ञायां २शंषंसंहं अनंतकोटिवनचरीकुलसहितायेओंवांकालरात्र्यैबादेव्येओंवांचामुंडायैबादेव्येअनंतकोटिप्रेतकुलसहितायओंवंकालरात्रिनाथायनमः फाले २क्लौंःक्लौंःअनंतकोटिजलचरीकुलसहितायेअः लांक्षींक्षणांबादेव्येअः लांमहालक्ष्म्यैबादेव्येअनंतकोटिकूष्मांडकुलसहितायअलंक्षींक्षणनाथायअः लंसंहारभैरवनाथायनमः ब्रह्मरंध्रे २क्लौंःक्लौंःअंआंइत्यादिक्षांतंसमस्तमातृभैरवाधिपायेपरांबादेव्येनमः व्यापकं कुर्यात् इतिमातृकान्यः ततःक्लौंस्त्रौंह्रीं स्त्रीं इतिषट् दीर्घबीजेनषडंगं विधायदेवंध्यायेत् ध्यानमाहकुलप्रकाशतंत्रे॥एवंन्यस्तदनुर्देवीध्यायेद्देवीमनन्यधी अमृतार्णवमध्यस्थेरत्नद्वीपेमनोरमे कल्पवृक्षवनांतस्थेनवमाणिक्यमंडपे नवरत्नमयंश्रीमत्सिंहासनगतांबुजे त्रिकोणांतःसमासीनंचंद्रसूर्याग्नियुक्तमपि २अधोविकासमायुक्तं नवरत्नविभूषणं कोटिकंदर्पलावण्यंसदाषोडशवार्षिकं ३मंदस्मितमुखांभोजंत्रिनेत्रंचंद्रशेखरं दिव्यांबरस्रग्गालेपंदिव्याभरणभूषितं ४ पानपात्रंचविभ्रतं

ततः३

द्रांत्रिशूलंपुस्तकंकरैः विद्यासंसदिविघ्नाणांसदानेदमुत्वेक्षणं ५ महाषोढादिन्यासेन
देवतागणसेवितं एवंचिंतांचुजेध्यायेदर्धनारीश्वरंशिवं ६ पुरुषंवास्मरेद्देवीस्त्रीरूपंवा
विचिंतयेत् अथवानिष्कलंध्यायेत्सच्चिदानंदविग्रहं संदर्शयेन्मुद्रांदत्वाकंपरमेश्वरीं
योनिलिंगंरसुरक्षिंहेतिमुद्रावनुष्टयं ८ वनमालांमहामुद्रांनमोमुद्रामपिक्रमात्
यथाशक्तिजपेन्मूलंमंत्रंश्रीपादुकामपि ९ हेतिमुद्राकपालंचानत्रिशूलपुस्तकमिति
इतिमुद्राप्रदर्शी प्रासादपरापरा प्रासादिक्तिकमूलमंत्रंश्रीगुरुपादुकांचयथाशक्तिज
पित्वाशिरसिगुरुंस्मरेत् ऊर्ध्ववक्त्रेवमूर्ध्निसंचिंतयेद्देवीश्रीगुरुंशिवरूपिणं सह
स्त्रदलपंकजेसकलशीतरश्मिप्रभांवरापाशयकाभांकुजंविमलगंधपुष्पांबरां प्रसन्नव
नेक्षणंसकलदेवतारूपिणंस्मरेच्छिरसिहंसगंतदाभिधानपूर्वंगुरुं इतिध्यात्वाप्र
णम्यस्वगुरुक्तस्वनाममूलाधारेस्मरत्वांशिवरूपंस्वात्मानंचिंतयेत् एतन्न्यासकृ
न्नुःफलमाह तत्रैव एवंन्यासेकृतेदेविसाक्षात्सरशिवोभवेत् मंत्रीनवात्रसंदेहो
निग्रहानुग्रहेक्षमः १ महाषोढाकृयंन्यासंयःकरोतीहपार्वती दिव्यक्षेत्रंसमुद्दिष्टंस राम
मंतादृशायोजनं २ कृत्वान्यासमिमंदेवियत्रगच्छतिमानवः तत्रस्याद्विजयोलाभः ७२

सन्मानंपौरुषंप्रिये ३ महाषोढाकृतन्यासस्तदर्तयदिवंदिते मासान्मृत्युमवाप्नोतियदि
त्राताशिवस्वयं ४ वज्रपंजरनामेदंएवंन्यासंकरोतियः दिव्येनरिक्षभूतोलुजलाद्र
ण्यनिवासिनः ५ उद्दंडभूतवेतालदेवदैत्योग्रहादयः पतत्रक्षेनमनसोनेक्षंते
तंकुलेश्वरी ६ महाषोढाकृयंन्यासंबलाविष्णुशिवादयः देवाःसर्वेपिकुर्वंतिऋषियोगी
मुनीश्वरः ७ बहुनोक्तेनकिंदेविन्यासमेतन्ममप्रिये नापुत्रायवदेद्विनाप्यशिष्यायप्र
काशयेत् ८ आशासिद्धिमवाप्नोतिरहस्यन्यासमाचरेत् अस्मात्परतरंरक्षादेवतासा
क्षिसिद्धिदा ९ लोकेनास्तिनसंदेहोसत्यंसत्यंवरानने अयंन्यासस्तनेकजन्मार्जितपु
ण्येःप्राप्यतेइत्यनभाह १० उर्ध्वाम्नायवेशाश्चपरापरासादचिंतनं महाषोढापरिज्ञानना
ल्पस्यतपसःफलं ११ इतिमहाषोढान्यासःसमाप्तः ७ अथमहाषोढाकृयंन्यासंविधा
यऊर्ध्वाम्नायांगभूतंविश्रोतिवरणन्यासंकुर्यात् तत्रादौस्वशिरसिगुरुपादुकांन्य
स्यवरणन्यासंकुर्यात् ह्रीश्रींहंसःशिवःसोंःसोहंतुरीयविद्यासुधार्यसच्चिदानंद
ज्योतिरहं ह्रींश्रींहंसःशिवःसोंःसोहंतुरीयविद्यासुधार्यसच्चिदानंदज्योतिरहमे
व ह्रींश्रींहंसःशिवःसोंःसोहंतुरीयविद्यासच्चिदानंदज्योतिरहमेवास्मिइतिसंघ

दृमुद्रयाशिरसिविन्यस्यश्रीपादुकांविभाव्यश्रीभुवरणंन्यसेत् ह्रींश्रींहंसःशिवःह्रींसो
हंतुरीयविद्याॐयोहमसिअहमस्मिब्रह्माहमस्मिसोहंस्वप्रकाशपरिपूर्णप
रापरमहाप्रकाशपरिपूर्णानंदनाथश्रीपादुकांपूजयामिइतिशिरसिसंपद्मुद्रया
न्यसेत् ततःस्वात्मानंसकलप्रपंचोत्तीर्णसंविदेकस्वभावंआनंदमयंविचिंत्य कृतस
त्योस्मितिभावयेत् अत्रविश्रांत्यादिवरणत्रयेषुविद्याकूटत्रयंश्रीभुवरणंतुरीयकू
टमितिसोपदायिकाः इतिवरणचतुष्टयंन्यासः इतिऊर्ध्वाम्नायन्यासः अथष
ण्मतशिवन्यासः तत्रशिरसिगुरुपादुकांसंविन्यश्रींभवंन्यसेत् अस्यश्रीषोड
शार्णश्रींभवमंत्रस्यदुर्वासाऋषिः गायत्रीछंदः षट्श्रींभवप्रधानपरमेश्वरप
रमेश्वरीदेवता विद्यांगत्वेनन्यासेविनियोगः ऐंह्रींश्रीत्र्यंत्र्यंसौंः ऐंफेंहृदयायनमः
ऐंह्रींश्रीत्र्यंत्र्यंसौंः ऐंफेंशिरसेस्वाहा ५ ऐंफेंशिखा०५ ऐंफेंकवचाय०५ ऐंफेंनेत्रत्र०५
ऐंफेंअस्त्राय०५ अथध्यानं सहस्रसूर्यसंकाशोमहादीसिधरोविभुः षडंन्यासा
श्वरःश्रीमान्परत्रंपुरजोव्ययः इतिस्वेवनध्यात्वाश्रींभवंवरणंन्यसेत् यथा
ॐ ऐंह्रींश्रीत्र्यंत्र्यंसौंः ह्रस्त्रौंऐंफेंह्रस्त्रौंत्र्यंसौंः त्र्यंश्रींह्रींऐंओंपरेश्वरानंदनाथश्रीं

परेश्वरीपरांबाश्रीपादुकांपूजयामिइतित्रयोदशाक्षरश्रींभवविद्यांआत्मानंत्रयंन्यसे
सेत् ऐंह्रींश्रींत्र्यंत्र्यंसौंः विश्वेश्वरानंदनाथविश्वेश्वर्यंबात्र्यंसौंः त्र्यंश्रींह्रींऐंश्रीपां०
विभुश्रीं।। ऐंह्रींश्रींत्र्यंत्र्यंसौंः हंसेश्वरानंदनाथहंसेश्वर्यंबात्र्यंसौंः त्र्यंश्रींह्रींऐंश्रीपा०
मणिपूरे ऐंह्रींश्रींत्र्यंत्र्यंसौंः हृत्पेश्वर्यानंदनाथहृत्पेश्वर्यंबायैत्र्यंसौंः त्र्यंश्रींह्रींऐंश्रीं
पा०स्वाधिष्ठाने ऐंह्रींश्रींत्र्यंत्र्यंसौंः नवात्मेश्वरानंदनाथवात्मेश्वर्यंबात्र्यंसौंः त्र्यंश्रीं
ह्रींऐंश्रीपादुकांपूजयामि आधारे इतिषडुन्यासंविन्यस्यश्रींभवात्मानमात्मानंध्या
येत् इतिश्रींभवंन्यासः अथदीपनीषडंगमाह २ ऐंवदवदवाग्वादिनिऐंहृदयायनमः २
क्लीं०क्लिन्नेक्लेदिनिक्लेदयमहास्रोभंकुरुकुरु क्लींशिरसेस्वाहा २ सौंःमेसंकुरुकुरुसौंःशिखा
येवषट् २ ऐंवदवदवाग्वादिनिऐंकवचायहुं २ क्लींक्लिन्नेक्लेदिनिक्लेदयमहास्रोभंकुरु २क्लीं
नेत्रत्रयायसौंवषट् सौंःमोभंकुरु २ सौंःअस्त्रायफट् इतिदीपनीषडंगः॥ कूटत्रयेष्वदीपि
न्यादिरात्यापडंगके कारयन्मंत्रवित्सम्यक्कुलदीक्षानिरूपये इतिफलं अथराशिन्या
सोलिख्यते॥ षोडाक्षयंवन्यस्यत्रराशिन्यासंसमाचरेदिति तत्रप्रथमंजगद्यून्याकारंनि
रालंबंध्यात्वाईंएथियैनमः इतिस्वासनंपृथिवींसंपूज्यस्वासनंयामहस्रेनमस्त्रान्ह्रींनमः

इतिसप्तवारंजपित्वा बालां ऐंक्लीं सौः कामराजलोपमालामंत्रंजपित्वा जयायैनमः विजयै० जयायै० अपराजितायै० अजितायै० संगमायै० रंभायै० इतिस्वासनेसप्तशक्तयः संपूज्य मूलेनप्राणायामंत्रयंकृत्वा न्यासमारभेत् अथातः संप्रवक्ष्यामि शक्तिन्यासंसुरेश्वर येनदे हेनयुक्तेनशक्तितुल्योभवेनरः १ येनांगन्यासमात्रेणादित्यदेहकृतेनव कुपितंकुरुतेयोगी त्रैलोक्यस्यापिपातनं शक्तिन्यासकृतोवीरनमस्कारेणवाकर स्फोटनंकुरुतेसाक्षात्पा पाप्रतिमादिषु ॐअस्यश्रीमहाशक्तिन्यास्यपरमशिवस्यऋषिः अतिजगतीछंदः श्री पराशक्तिर्देवता ऐंबीजं सौः शक्तिः क्लीं कीलकं न्यासेविनियोगः ऐंक्लीं श्रीं २ हृदयस्था षडंगन्यासेनऐंश्रींविन्यसेद्योनौ हांक्लीं हूं नाभिमंडले द्रांद्रीं द्रूं कामकंदेवश्रीं श्रीं श्रूं दक्षकर्णे लिंगमूलेवश्रां श्रीं श्रूं स्त्रांस्त्रीं स्त्रूं उबुकमुर्धानि ऐंक्लीं सौः इतिमूर्ध्निवि न्यस्य अकारबीजंकुरुहसमंडलेसमस्तवर्णान्कुरुदेहजीविते तदेवलीनांकुरुय त्रविधतेतांविधिसाकमलोकलाषडाश्रयो यथाउग्धेस्थितंसर्पिर्यथातेलंतिलेषुव न्थावर्णेषुसर्वेषुॐकारःपरिकल्पते अकारःकथ्यतेलोकेमातृकावेदमातृका अकी राद्दिसकारांतायोजानातिसदेशिकः ॐअंबीजंब्रह्मरंध्रेषुआंबीजंतालुदेशिके

DR. BHAU DAJI MEMORIAL

ईंबीजंनासिकामध्ये ईंबीजंपश्चिमलिंगके उंबीजंगुदमध्येतु ऊंबीजंषष्ठमध्यगे ऋ बीजंकथितंमध्येतुसंधौतु ॠंबीजंसप्तमंतरे ऌंबीजंषष्ठवंशेतु ॡंबीजंलंघकेन्यसेत्॥ ऐंबीजंराजदंतेतुऐंबीजंव्यापकेन्यसेत् अकारंविधिरेखायांत्रिरेखायोनिरुच्यते यो निरेखागतंबीजंईंयाजानातिसदेशिकः योनिरित्युच्यतेशक्तिरेखाब्रह्माअग्निदेवी लयंविनालयंदेहंततोबिंदुरितिस्मृतः द्विसप्ततिसहस्रेषुनाडीदेहेषुपंजरं व्याप्यमा नामज्जीवाशक्तिः कामिनीनांऋतुक्रमे नाडीचक्रगतंरक्तंयोनिमार्गेविरेचयेत् पुष्पी भूतेभगेयत्रमासपक्षादिकंक्रमात् योनिरेखागतंबिंदुंरक्तंजानीहिपंचके मारुतो पिभगाकारेऐंकारेबिंदुसंस्थितः ऐंकारोपिस्मयंयोनिनात्रकार्यावियारणा न्यसे त्तापत्रदेवीशैत्रैलोक्यंसचराचरं॥ ओंबीजंविन्यसेन्नित्यंब्रह्मदंडेषुसाधकः ओंक रंनादमध्येतुअंनादंतेप्रकल्पयेत् अःकंठेयोजितंकुर्यात्कंबीजंहृदिपंकजे खंबीजं रेखेस्थितंप्राज्ञंगंबीजंजघयोन्यसेत् घंबीजंस्तनयुग्मेवङंबीजंनासिकागतं चबी जंचेद्रिकास्थाने छंबीजंवामकुक्षिगे जंबीजंदक्षकुक्षेतु झंबीजंपादमूलकं ञंबीजंद तपंक्तीषुटंबीजंविधिज्ञिरुया ठंबीजंमुखमध्येतु डंबीजंकुक्षिपार्श्वके ढंबीजंवास्थि

संधोतुपं बीजंवक्षसिन्यसेत् वंबीजंकूर्परेसंधोतुयंबीजंश्रीकपोलके दंबीजंहनु
मूलेषुधंबीजंकर्णकोटरे नंबीजंनयनेन्यस्यपंबीजंचोर्ध्वपंकजे फंबीजंमध्यपत्रे
तुबंबीजंस्कंधलिंगके मंबीजंभ्रूयुगेन्यस्यमंबीजंगंडयुग्मके यंबीजंमंडलेकुंद्वरं
बीजंनासामूलके ॰लंबीजंसरसनामध्येवंबीजंवायुचक्रगे शंबीजंशंखिनीमध्येषं
बीजंरोमकूपके संबीजंसप्तसंधातुहंबीजंपरमस्थले लंबीजंसर्वगात्रेषुक्षंबीजं
वांगुलीषुच प्राग्रुक्तमूलाधारेस्थितकुंडलिन्यां ॐमितिविन्यस्यसमस्तमातृकासु
द्यार्यंतांकुंडलिनीसुषुम्नामार्गवर्त्मनाषट्चक्रभेदक्रमेणब्रह्मरंध्रेनीलाब्जस्थाकु
लसहस्रदलकमलकर्णिकामध्यस्थिपरयात्मनिक्षिवेविलीनांविभाव्य ॐकारंकुं
डलिमार्गेणकुंडल्यापिमहाबिले विलीयमानाप्रकर्तव्यावर्णोद्धारेणशंकरं स्त्रीयमानां
निजानीहिनिरालंबेमहापथे अप्रमाणेविरूपाक्षे ॐकारंकुंडलीकुरु एवंबीजानि
विन्यस्यरक्षरक्षेतुशूलिनी वक्तव्यसाधकेंद्रेणत्रैलोक्यानंददायिनी रक्षमंत्रीपुरा
त्रिदेविरक्षमोपरमेश्वरी रक्षरक्षमहादेविीअस्मदीयमिदंवपुः ॐऐंह्रींश्रींह्रूं
क्रूंह्रौंह्रौंस्त्रूंफेंश्रींह्रींऐंसमयिनीमदिरानंदसुंदरी सकलसुरासुरवंदिता श्रीं

ह्रींऐंभुजगाभूपालमौलिमालार्चितफणावरणकमलेविकटदंतजयाटोपनिवारिणीमदीयंश
रीरंरक्षरक्षपरमेश्वरीहुंफट्स्वाहा ॐभूःस्वाहा ॐभुवःस्वाहा ॐस्वःस्वाहा ॐभूर्भु
वस्वःस्वाहा नरोत्तमालासरणाभूषितेमहाकौलिनीमहाब्रह्मवादिनीमहाधनोन्मादिका
रिणीमहाभोगप्रदेअस्मदीयंशरीरंवज्रमयंकुरुकुरुउर्जनानूहनुरमहीपालान्क्षोभय२
परचक्रंभंजय२जयंकरीगगनगामिनीत्रैलोक्यस्वामिनीसमलवरयूंसमलवरयूंश्री
भैरवीप्रसीदस्वाहा एषाविद्यामहाविद्यासमयाबलवत्तरा समस्तेषुसमानायासूर्यको
टिसमप्रभा द्वात्रिंशदक्षरावेषापवतिहिभवानिति कुलांगनाकुलंसर्वमदीयंत्रिपुरे
श्वरी देवीरक्षतुदिव्यंगंदिव्यासाभोगदायनी रक्षमांत्रिपुरादेवीक्षरंमांत्रिपुरेश्वरी
रक्षरक्षमहादेवीशरीरंपरमेश्वरी मदीयंमेदिरानंदमापादतलमस्तकं जयाविजं
यं यावेवर्जतीवापराजिता अजितासंगमारंभाएताःसंतुममास्त्रने त्रिकोणंहस्तमाच
तुश्चक्रिन्यासासनंभवेत् रक्तचंदनकाष्टेननिर्मितंविधिपूर्वकं अलाभेचंदनस्यापि
कर्तव्यंतिलकेनतु रौप्यंस्वर्णादिभिःकार्यंशक्तिन्यासमहासनं अथतत्राधिनिष्ठसु
मंत्रीध्यानपरोभवेत् निरालंबेमहातत्त्वेलयमानसुरेश्वराः रकारंततःस्त्रा

पूजयेद्भूमिमंडले पूजांतेवामहस्तेन ह्रींकारं त्रिगुणंजपेत् पश्चात्त्रिपुरमंत्रेणमूलमंत्रे
णपात्रंकर मालामंत्रेणाभिधानेनक्रमेणोद्धारणेनतु मालामंत्रोयथा अस्यश्रीक्षुधमा
लामंत्रस्यउपस्छेंद्रियाधिष्ठायीनरुपादित्यऋषिः गायत्रीछंदः सात्विक ह्रींकारभ
ट्टारकपीठस्थितकामेश्वरोकमिविष्टनित्याकामेश्वरीललितामहात्रिपुरसुंदरीदेव
तारक्षुधसिध्यैविनियोगः नाहरोखड्गमाप्नोतियेनहस्ताधतेनवै अष्टादशमहादीपं स
माहूयोक्तामविष्यति ऐं ह्रींश्रींऽनमस्त्रिपुरसुंदरीहृदयदेवीशिरोदेविकवचदेवि
नेत्रदेविअस्त्रदेविकामेश्वरीभगमालिनीनित्यक्लिन्नेमेरुंडवह्निवासिनीमहावज्रे
श्वरीशिवदूतीत्वरितेकुलसुंदरिनित्येनिलपताकेविजयेसर्वमंगलेज्वालामालिनी
चक्रेमहानित्येपरमेश्वरिपरमेश्वरिमित्रेशमयीषष्टिशमयीउड्डाशमयीनाथ
मयीलोपामुद्रामयीअगस्त्यमयीकालतापनमयीधर्माचार्यमयीमुक्तकेशीश्वर
मयीदिपकलानाथमयीविष्णुदेवमयीप्रभाकरदेवमयीतेजोदेवमयीमनोजदेवम
यीकल्याणदेवमयीरत्नदेवमयिवासुदेवमयिश्रीरामनंदमयिअणिमासिधे लघिमासि राम
धे महिमासिधे इशित्वसिधे वशित्वसिधे प्राकाम्यसिधे मुक्तिसिधे इछासिधे प्राप्तिसि ७७

धे सर्वकामसिधे ब्राह्मि माहेश्वरी कौमारी वैष्णवी वाराही इंद्राणीचामुंडालक्ष्मी
सर्वसंक्षोभणीसर्वविद्राविणी सर्वाकर्षणीसर्ववशंकरिसर्वोन्मादिनि सर्वमाहनकुशेसर्वखेच
रिः सर्वबीजेसर्वयोनेसर्वत्रिखंडे अत्रैलोक्यमोहनचक्रस्वामिनिप्रकटयोगिनिकामाक
र्षणीबुध्याकर्षणिअहंकारकर्षिणिशब्दाकर्षणिस्पर्शाकर्षणिरूपाकर्षणी रसाकर्षणी
गंधाकर्षणीचित्ताकर्षणी धैर्याकर्षणीस्मृत्याकर्षणीनामाकर्षणीबीजाकर्षणीआत्माकर्ष
णीमनाकर्षणीशरीराकर्षणीसर्वाशापरिपूरकचक्रस्वामिनीगुप्तयोगिनी अनंगकुसुमेअ
नंगमेखले अनंगमदने अनंगमदनातुरे अनंगरेखे अनंगवेगिनि अनंगांकुशे अ
नंगमालिनी सर्वसंक्षोभणचक्रस्वामिनिगुप्तयोगिनि सर्वसंक्षोभणि सर्वविद्राविणि
सर्वाकर्षणि सर्वह्लादिनि सर्वसंमोहिनी सर्वस्तंभनि सर्वजृंभिनि सर्वशंकरी।
सर्वरंजनी सर्वोन्मादिनीसर्वार्थसाधकेसर्वसंपत्तिपूरिणी सर्वमंत्रमयी सर्वद्वंद्वक्षय
करी सर्वसौभाग्यदायकचक्रस्वामिनि संप्रदायोगिनि सर्वसिद्धिप्रदे सर्वसंपत्प्रदे
सर्वप्रियंकरिसर्वमंगलकारिणी सर्वकामप्रदे सर्वदुःखविमोचनिसर्वमृत्युप्रशमनीस
र्वविघ्नविनाशनीसर्वमंगलेबालसुंदरीसर्वसौभाग्यदायनी सर्वार्थसाधचक्रस्वामिनी।

कुलोत्तीर्णयोगिनी सर्वज्ञेसर्वशक्ते सर्वैश्वर्यप्रदायिनिसर्वज्ञानमयिसर्वव्याधिविनाशिनि
सर्वाधारस्वरूपे सर्वपापहरेसर्वानंदमयीसर्वरक्षास्वरूपिणी सर्वेप्सितफलप्रदे सर्वरक्ष
करचक्रस्वामिनिनिगर्भयोगिनी बाणिनिकामेश्वरिमोदिनिनिमले अरुणाजयिनीस
र्वेश्वरिकौलिनिसर्वरोगहरचक्रस्वामिनिरहस्ययोगिनि बाणिनिवाणिनिपाशिनि अंकु
शनिमहाकामेश्वरिमहायज्ञेश्वरिमहाभगमालिनिमहाश्रीसुंदरिसर्वसिद्धिप्रद चे
क्रस्वामिनिअतिरहस्ययोगिनित्रिपुरेत्रिपुरेत्रिपुरसुंदरित्रिपुरवासिनित्रिपुराश्रीः
त्रिपुरमालिनीत्रिपुरसिद्धे त्रिपुराबेमहात्रिपुरसुंदरिमहामाहेश्वरि महामहारज्ञि
महामहाशक्ते महामहागुप्ते महामहाहृदये महाहमहानंदेमहामहास्कंदेमहामहाशये महा
महाश्रीचक्रनगरसाम्राज्ञिनमस्तेनमस्तेस्वाहा श्रीं ह्रीं ऐं ॐ ॐ ऐं भगवतीत्रिकोणेनमः ॥
अथातःसंप्रवक्ष्यामिकामराजमिमंपरं त्रिपुराख्यामहादेविभुक्तिमुक्तिफलप्रदां नगरो
सदृशात्मानदेवःश्रीकरोपमः नकौलिकात्परोयोगीनविद्यात्रिपुरासमा नदीक्षांतेपरं
ज्ञानंनहिशांतःपरंसुखं नचशक्तिसमोन्यासोनविद्याषोडशीसमा दर्शनेषुसम
स्तेषुपाखंडेषुविशेषतः दिव्यरूपमहादेविसर्वत्रपरमेश्वरि पीठोपपीठशिरस्थान

गगनगिरिभुवनगोकुलवासिनीजयंतिकुलशक्तिमहापातालवासिना ॐकुलकौलि
विज्ञेदिनिसकलजनानंदकारिणीकरोतुममचित्तंशत्रुमेकंजैरवीपुनातुपरमेश्वरी
तुभ्यनेमउलीलविनीसप्तकोटिसहस्राणांमंत्राणांपरमेश्वरी त्रिपुरायेमहामंत्रंकथ्यते
सर्वसिद्धिफलं मंत्रोयेदेवदेवेशजनानंदसुरेश्वरा वेरेशाननलोकानांसर्वसिद्धिफलप्रदः
सिद्धिसंबंधयोगाश्चयानिकर्माणिभूतले तानिकर्माणिसिध्यंतिमंत्रेणानेनशंकर ॐ
ऐंभगवतित्रिकोणेत्रिधावर्णेषगलिंगालंहलेत्रैलोक्योत्सादिनीसिद्धिप्रलयकारिणी सहलह्रीं
कंदर्पानंददायिनीत्रींब्रह्मरंध्रेरेरेसःहींविष्वग्यशोंद्रांपात्रांकुशालंहलेवदवदवाग्वादिनी
श्रीअष्टमहीपालराज्यप्रदेऐंवरदाश्रितकल्पसमस्तजनानंदकारिणींह्रींक्लीं कामराजबीज
श्रीतेद्रांद्रींक्लींब्लूंसःस्फोंस्फयस्फोंमयस्फोंमिणीद्रौंदहरहसौंः मथ२ अभयमुखप्रदायिनी
चतुर्भुजेत्रिनेत्रेप्रेतासनस्थायिनीमत्तमायकपालमालालंहलेवंद्रार्धेखटशेखरेत्रिपुरेत्रि
नेत्रेभुक्तिमुक्तिफलप्रदेऐंॐनमःसिद्धं आरिक्षांतंसारिक्षांतंअनुलोमविलोमवर्णान्
उच्चरेत् ध्वंसिमःन ॐऐं ध्वऐंॐसर्वबीजंमातश्रीसमयिनीमनोरथंदेहि २ स्वाहा ॥
एवंजपित्वा ऐंह्रींसौंः श्रीमंत्रराजायनमः इतित्रिपुरामंत्रस्यपूजांविधाय त्रिपुरायामहा

नाम्नाचतुरस्रोदशमहाविद्याःप्रपूजयेत् ह्रौंस्रौंस्त्रींस्त्रौंआदित्रिपुरायैनमः ऐंसहौंसह
लह्रींसहहांसहंह्रींसहहूंकामत्रिपुरायेनमः २ऐंह्रींक्लींसौंःत्रिपुराप्रेरवीत्रिपुरायै
नमः ३ ऐंह्रींसःवाक्त्रिपुरायैनमः ४ ऐंह्रींश्रींसौंःमहालक्ष्मीत्रिपुरायैनमः ५
ऐंह्रींसौंःवह्नित्रिपुरायैनमः ६ऐंसौंःक्लींमोहिनीत्रिपुरायैनमः ७ क्लींभूंस्त्रींभ्रामरी
त्रिपुरायै० ८ ऐंह्रींश्रींक्रेंसौंः त्रैलोक्यस्वामिनीत्रिपुरायै० ९ऐंउंऊंउंःऊंसौंत्रिपुरायै०
१० ऐंएंसौंःकौलिनीत्रिपुरायै०११ ऐंक्लींसौंः चंडिकात्रिपुरायै० १२ ऐंऐंसौंःतालुमध्यगा
यैत्रिपु १३ ऐंऐंसौंःकपालंकुरुवासिनीत्रिपुरायै० १४ ॐठंठंठंस्वाहायथाशक्तिजपि
त्वा रक्तपुष्पैःस्वशिरसिऐंईसौंःआत्मदेहायनमः इतिसप्तधासंपूज्य सप्तधापूजय
ईद्दैरक्तपुष्पैश्चमस्तकं आत्मानेकवीरेणनोवेकोसुंपकेसरैः पूजितेमस्तकेदेव ह
त्वविहग्रहधूपनं ऐंईसौंःश्वेतबीजाभिध्यानयुक्तंविचिंतयेत् ध्यानंतेश्रीमहारुद्र
मंत्रीश्लोकंशतंपठेत् उत्तराभिमुखोमंत्रीरक्तांबरविभूषितः रक्तचंदनकर्पूरतथास्रि
द्वरकुंकुमैः लिप्तागौररक्तपुष्पैश्चत्रिमालालंकृतःसुधीः कंठदेशेमहादेवयथारुद्रेणपू राम
षितं तथात्रास्थितोयोगीजायतेशंकरोपमः ७ अथातःसंप्रवक्ष्यामिशक्तिन्यासंस ७९

रेश्वरं शक्तिन्यासप्रथमंत्रनामबीजाक्षरैःक्रमात् १ शक्तिरुद्रमयंदेहंमदीयंत्रिपुरे
कुरु रेहिमेदेवदेवेशीनित्यंनित्यमपीप्सितं २ मस्तकेमंगलादेविललाटेकुलसुंदरी
नेत्रयुग्ममलकालिकपोरिसुतकुंडला ३ कपालीकर्णरंध्रेतुकपोलेकमलावती दंतान्
रसनुचमुंडाचुबुकेमेरुवासिनी ४ ओष्ठमध्येकंठदेशेवरदामेघनेश्वरी निहाह्मसर
स्वतीरसेत्तालुकोतानुवासिनी ५ स्कंधेतुमेकपिलास्कंधेस्कंधोत्कुलमालिनी स्कंधौ
विनायकीस्कंधानुजयानंदसमन्वये ६ कंठकूपेमहालक्ष्मीहृदयेरुद्रमेववा ब्रह्माणीना
भिदेशेवस्कंधानुकालानलीनदे ७ लिंगेलिंगप्रियारेवमुदिनीमदमंडले नाभिचक्रेमहा
वेगाडइराद्दक्षिणेकरे ८ वामहस्तेमहामायाविद्याहस्तांगुलीषुच वैष्णवीवामपादे
वस्कंधानुचक्रयुधान्विता ९ तथादक्षिणपादेपिएकपादसुरेश्वरी पादांगुलीषुकोटे
रीरोमकूपेमहाद्रया १० मंडलीनरवमूलेषुवारुणीमेढ्रमंडले जालंधरीजलस्था
नेकामाक्षाकाममध्यगे ११ उड्डयानाभिलिंगंतेनासांतेप्रेमपीठिका एष्टवंशो
जयादेवि अस्थिसंधिषुवर्षिका १२ धर्मधारीत्वचापीनुस्कंधानुनिरुंजरात्रया॥
रक्तमध्येमनोनेवस्कंधानुमेहासिनीसदा १३ माहेश्वरीकुमारीवद्राक्षेनेस्कंधानुवांगये:

वामदक्षिणयोर्भ्रूमध्ये धीरालीकटिसंधिषु १४ देवीरक्षतुमेगात्रंमस्तकेकुलगामिनी दृष्टि
व्यसेजवायुश्चआकाशंकुलसुंदरी १५ दृष्टिव्यापकस्थाने जोवायुराकाशमेवच पंचपू
तेषुभूतेषुसदारक्षतुमेकुलं १६ राज्यज्येष्ठातुमेदेवपत्नीमध्येमहावने रक्षनेत्रा
हादेवीकरोतुममचिंतितं १७ समयंसमारक्षेविधोविधाकुलागमे साधकानांजगं
नाथपूर्तिमुक्तिफलप्रदः १८ आणाःकरोतुमेसिद्धित्रैलोक्यविजयामुखे पंचालिया
महाशक्तिःसामेयछतुमेगलं १९ सप्तकोटिमहास्त्राणांमंत्राणांनायकातुया सामेरक्षे
रेश्वरीदेवीसदासिद्धिंप्रयछतु २० उल्कामुखीमुखेस्थातुमालीरीदेहरंध्रेषु षट्चक्र
लीतुयाविद्यासामेस्थातुशिखंमूर्धे २१ त्रिकोणेवत्रिधावेतित्रिपुरंत्रक्रमुनमं मस्तके
स्थातुमेनित्यंतस्योनेबिंदुरूपिणी २२ पूर्वोक्तात्रिपुराशक्तिःस्थातुमेमन्मथेस्थितः॥
भोक्षयंतीजयात्सर्वंमदिरानंदविह्वला २४ शिवकुर्युगुरुशिवादेवीसांप्रतंदियो
गिनी रेरेहिहिंमहादेवीसिद्धयोगिनमेकुले २५ राजरूपोघातनार्थायजंतूनांभोगदायिनी
महायोगिनीदेहेस्थिरंसर्वदानिलयंकुरु २५ माहेंद्रीवशिरस्थास्थातुयोनिमध्येग
णेश्वरी प्रेतासीनामविख्याताकरोतुकुशलंमम २६ डाकिनीपूर्वभागेतुममसौख्यंप

MEMORIAL

यछतु साकिनीपश्चिमांगेतुदक्षिणेवापिराक्षसि वामभागेमहामाया करोतुकुशलंमम
२७ साम्मदीयंशिरस्थातुसदारक्षतुभैरवी यायिशालाविशालाक्षीनिर्मलामलवर्जिता २८
सयोगिनीमहायोगास्थातुश्रीमलकेमम यकालःकलितःकालीकालरात्रीतुगीयते २९ सा
योगिनीमहायोगास्थातुश्रीमम० ३० यानिशाचरजनैरन्यपूजितावनिशाचरी सायोगि
नी० ३१ यावोर्ध्वकेशिनीनाममुक्तकेशामहाप्रभा सायोगिनी० ३२ यावीरेतिसमा
ख्याताधीराणीजयदायिनी सायोगिनी० ३३ मामालिनीसमाख्याताना साग्रेबिंदुमा
लिनी सायोगिनी० ३४ याकंकालकरालांगीवंदेकंकालकुंडला सायोगिनी० ३५ प्रच
ण्डविरूपाक्षीविरूपाक्षांतिरूपिणी सायोगिनी० ३६ लियोगिनीप्रसिद्धाचयोलोके
श्रूयतेकलौ सायोगिनी० ३७ धूम्राक्षीयामहादेवीशास्त्रेस्मिन्योगिनीमते सायो०
३८ घोररूपामहादेवीकथितावकुलागमे सा० ३९ प्रेतासीकथ्यतेयावत्फूत्कारोत्कार
वर्जिता सायो० ४० विश्वरूपाविशेषेणकरोतिवृजगत्त्रयं सायो० ४१ पंचयेकपरिस
माहिष्यायोक्तावेकुलागता सायो० ४२ कपालमालिकायुक्तायादेवीमुंडधारिणी
सायोगिनी० ४३ चंडीषंडीभैरवीयाचभैरवाष्टकपरिता सायोगिनी० ४४ प्रेतासीदीर्घ

लंबोष्ठीमहामायामहाबला सायो० ४५ रक्तदंतीयामहाशक्तिःसंसारार्णवतारिणी।
सायो० ४६ यासप्तमंत्रेषुमंत्रेषुप्रोच्यतेमंत्रवादिनी सायो० ४७ कालघ्नीकथ्यतेयावद्युगां
तेपरमेश्वरी सायो० ४८ मोहिनीतिसमाख्याताऽसुरासुरमहोरगैः सायो० ४९ चक्रि
णीगद्यतेयावदेकपादात्रिलोचना सायो० ५० याविश्ववाहकादेवीविश्वनाथप्रिया
सदा सायो० ५१ दशनेषुसप्तमंत्रेषुवेदितासुवनेश्वरी म सायो० ५२ कंटकछेदना
र्थायशास्त्रेषुकंटकीमता सायो० ५३ कीलकीकथ्यतेयावत्सहस्रामहाबला सा
यो० ५४ संग्रामेयामहादेवीमहामारीतिकथ्यते सायो० ५५ यमदंष्ट्रेतिविख्या
तासुरासुरमहोरगैः सायो० ५६ करालीतिमहादेवीमहामायामहाबला सायो० ५७
ललितायामहाराज्ञीसर्वचक्रैकनायका सायो० ५८ नासाग्रेकोलिनीस्थातुमदनाक्षी
तथासुखे मायो० ५९ रोमकूपेकपोलेषुनालुकेवारुहासिनी ५९ द्रविणीस्रोपिणी
चैवसप्तसिनीमोहिनीतथा रौद्रकर्मीमहाघंटाऽमरीत्वरितामरी ६० ऐंह्रींश्रींकु
ल्यातावत्काकदृष्टिरधासुखी कपालकुंडलाचैवकपालीकुलमालिनी ६१ पृथिव्यां
पत्तयानेजोवायुराकाशमेवच पंचपत्तेषुभूतेशीसदारक्षतुमेकुलं ६२ राज्यंद

दातुमेचेंद्रीप्रजांचैवप्रजापती मायाददातुमेनित्यंधनंधान्ययशस्तथा ६३ रणेराजकुलेचैव
द्यूतमध्येमहाजने रक्षनेत्रामहादेवीकरोतुममसर्वतः ६४ साधकानांजगन्नाथसामेसि
द्धिफलप्रदा दिग्जतीत्रिजगतीप्रोक्ताकदलीदलिनारिवला ६५ गायत्रीसावित्रीसाराधार्वतीकम
लाप्रभा मादिनीमदनोद्भावामादनीमदनातुरा ६६ विषाणाशीषणानामप्रेतासिद्धाविशी
षणी सुधासंस्थातथानिद्राकोतिर्दृष्टिस्तथाद्युतिः ६७ संध्याधृतिरतिश्शांतिस्तुष्टिर्नित्यांपरि
कीर्त्यते सुनायकेतिविख्याताना नागरेवरदेवता ६८ ग्रामदेवीसंधिष्ठात्रीपीठेपीठेश्वरीवटु
कावेरीनर्मदाचैवगंगेतियमुनोच्यते ६९ गोदावरीमहापुण्याप्रोच्यतेवाप्यरुंधती त्रैलोक्ये
पिमहादेवीस्त्रीनाम्नोयंप्रकीर्तिता ७० सादेवीरूपपक्षेतुस्थातुश्रीहृदयेमम सुवर्णरेखि
नीप्रोक्ताविशेषाप्रोच्यतेफिला ७१ निर्मूलिनीभुजंगानांयाकरोतुसुखंमम गुरुकुलेति
विख्याताप्सिराजसुखोद्भवा ७२ याविद्यासामहारूपानिद्रायेस्थातुमेसदा ॐकारिणी
तिविख्यातादेहेस्थातुसदाममा ७३ विषापहारीपीविद्याकालरूपाविहारिणी मेरुंद्रास्थातुमेकं
ठेनीलाऽस्थातुमस्तके ७४ तथासुश्वेतरेखासुमूलेस्थातुसदाममा गालिनीविघ्ननाशायवा
क्सिधिकरोतुमे ७५ सर्वसिद्धकरीविद्याशुक्तिमुक्तिफलप्रदा अहंब्रह्माअहंविष्णुरह

मेवमहेश्वरः ७६ सर्वभूतनिवासोहंलोके।त्रिशक्तिविनकः शक्तिन्यासयुतोनात्रपूजिता
नासुरासुराः ७७ प्रदत्तादेशमात्रेणआद्यकुर्वेतिसर्वदा यस्त्रिविधोगिनीरूपंत्रैलोक्यस्य
स्तिशंकर ७८ तत्सर्वसिद्धतेदेहशक्तिन्यासंकृतेसति कामिनीकुरुतेवापियोन्यासंशक्ति
निर्मिते ७९ नोदेवीदिव्यरूपस्थांससारत्रिपुरोद्विदुः नमोस्तुतेजगन्मातःनमोस्तुभुवनेश्व
री ८० नमस्तेभगमदेवीनमोदेवीमहेश्वरी नमःसंसारसारस्थानमोनिर्वाणदायनी ८१ नमो
स्तुतेमहादेवीनमःसंसारतारिणी प्रकृत्यगोपितासर्वानिर्गुणीभैरवीशिवा ८२ सोमभावि
जनीहंसासुभगाजलदेवता यस्त्रिपीवूडकन्यावतथावाकाशगामिनी ८३ भूचरीतथा
कुंभीवरसर्वागमनिवासिनी रंगिणीदेवमेनीवप्रसिद्धाखेदिरालिका ८४ पूजितासर्व
सिध्यर्थंशास्त्रेस्मिन्योगिनीमते क्लीपिनीगघनेसद्भिःसानंदीवनेवासिनी ८५ पतु
षड्याश्रयादेवीत्रिवर्गोर्थप्रदायनी ८६ इत्युक्तारुमहादेवीयोगिन्योयेनविजिता श्री
पारंस्त्रियमानासुसयोगी योगसिद्धेवत् ८७ ललाटेमंडलास्थानुविद्धेस्थानुमस्तके
एकास्याद्विभुजेस्कंधेवामेवैवत्रिलोचना ८८ जयंतीस्थानुमेकुक्षौकरोकंदर्पकुंडला ॥ राम
मालिनीलिंगसंधौतुहृदिस्थानुसमाधिनी ८९ अंबिकाष्टवंशेतुपार्श्वयोस्थानुमेदिनी ८२

दिग्याजागीकरायेषुनोत्रैगोद्विनरवसंधिषु ९० व्याघ्रीवकीवजंघायांस्थानुपादतलेमही अमृता
शोविनीरंध्रेलोचनेवविलोचनी ९१ कलींद्रीमूलजिह्वावत्कोरस्तुरक्तिनी जोगुडीरोगुडीरस
दंसिपोवच्छिसंधिषु ९२ मज्जिनीदेहमज्जोवत्सुकेश्वरीतथा तत्वंरक्षतुवेतालीममरोग
पूणाशानी ९३ उड्डयाकुरुतेशोणितंसदेयममविग्रहे पादापादतलेस्थलपृथिरस्तुपृथिनी ९४॥
रोगग्रिराजसर्पभोपायरस्तुप्रेरणी दुष्टानोदृष्टि[illegible]वेधवत्सदाकरोतुवेधिनी ९५ चक्रेयनामवि
द्यासामेरुरोतुमंगलां मकरीघटकर्णीवहनुमंतीवरावणी ९६ युधुरीतिवविख्यातारंध्रेविद्या
वतुष्टयं चेटकाख्यानरविद्याकोमारीवरणांगुली ९७ विद्याराक्षेत्रकानामतनुष्टासंज्ञानरूपि
णी मूलाकाशस्थिताहंसीपताकीदलनोद्यता ९८ रक्षोनामेत्रविद्यास्तुतिष्ठेत्तुममस्तके
भ्रुमामेवाग्रतस्थानुयोगिनीस्थानुदक्षिणे ९९ वामोगेरतिकालेवपश्चिमेस्थानुशंखला
शिरायांकोविनीरक्षेद्वस्त्रेवस्त्रावतीभुवा १०० कवचेकवयोगीवनेत्रेनेत्रेकुलाशिवा ति
ष्टंतीयोगिनीरूपात्रैलोक्यसुखराचरे १ योगिन्योयास्तुताःसर्वादुष्टंकुर्वंतिमेरिपुः पुत्राणां
वनथादेयंभक्तानांविशोषनः २ शक्तिन्यासमिमंदेयंनदेयंयस्यकस्यचित् मानुषाणांमहा
लोकेविंतितार्थफलप्रदं ३ यःकरोतिमिमंन्यासंषोडान्यासात्मिकांप्रभो सजीवेछक्तिरू
पेणत्रैलोक्यंन्मूलनक्षमः ४ शक्तिन्यासेकृतेजीवेमःकश्चिद्धुद्रोपवत् कर्मणामनसावा

वातस्यपातोभविष्यति १०५ इतीश्रीयोगिनीमतेश्रीमहात्रिपुरसुं न्यासेसमाप्तं श्रीरस्तु अ
थकुलुकेन्यासः तत्प्रमाणमाहरुद्रयामले ईश्वरउवाच कुलुकोमूर्ध्निसंस्मृत्यहृदित्रोनुविशे
त्तयेत् महारेतुंविशुद्धोतुनिर्वाणंमणिपूरके श्रीदेव्युवाच कुलुकाकीदृशीनाथसेतुर्वा
कीदृशोवद महासेतुःकीदृशोवानिर्वाणोत्थकीदृशी ईश्वरउवाच गुह्याद्गुह्यतरंदेविनव
स्नेहेनकथ्यते विनायेनमहेशानिनिःफलंजपादिकं वाग्भवंकामराजंचलज्जाबीजेम
तःपरं बालाबीजत्रयंपश्चात्परंभगवतीतिच अग्निजायान्वितोमन्त्रःशृणुमात्राणवल्लभे
श्रीमत्त्रिपुरसुंदर्याःकुलुकाद्यात्रयक्षरी अज्ञात्वाकुलुकामंतंजपतेयोधमःप्रिये सन्
प्रोक्तिपदस्यास्यःसिद्धिहानिश्चजायते ज्ञातस्मात्सर्वप्रयत्नेनप्रपञ्चे मूर्ध्निकुलुकं अथ
सेतुंप्रवक्ष्यामितत्शृणुष्वप्रियंवदे यस्यज्ञानेनसफलंजपहोमादिकंभवेत् विप्राणांप्रणा
वस्तेतुस्त्रियाणांतथैवच वैश्यजातोफडंतस्यान्मायाशूद्रस्यकथ्यते महासेतुश्चदेवे
शिसुंदर्यासुवनेश्वरी अथवक्ष्यामिनिर्वाणंशृणुदेवीवरानने प्रणवंपूर्वमुच्चार्यमात्र
काद्यंसमुच्चरेत् ततोमूलंमहेशानिअंतेवाग्भवमुच्चरेत् एवंपुटितमूलंतुप्रजपेन्मणि राम
पूरके एतन्निर्वाणमीशानीयोनजानातिपामरः वर्षकोटिशतेनापिसिद्धिस्तस्यकथं ८३

भवेत् ऋष्यादिन्यासजानंवैकृत्वासर्वप्रयत्नतः ततश्चकुलुकान्यासंकुर्याद्देवीसुदुर्लभं मा
तर्वाग्यंआकारःसंप्रदायानुसविंदुकः प्रणवअकाराभ्यांसंपुटितंसवाग्भवंमूलमित्यर्थः
मूलंमूलविद्याअर्थेनिर्वाणः एतत्प्रकारेणन्यासप्रयोगमाह २ ऐंक्लींह्रीं ऐंक्लींसौः भगवतित्रि
हकुलुकायेनमः शिरसि ॐसेतवेनमःहृदि ह्रींमहासेतवेनमः केढे ॐ ॐ मूलविद्या
यैॐॐनिर्वाणायनमः नाभौ इतिकुलुकेन्यासः ततोमूलंपंचावदन्नास्यामहाघोड
श्यावमस्तकादिपादांतंत्रिव्यापकंकृत्वाशिवोहमितिमत्वासंक्षोभणादिनवमुद्राहेनि
मुद्रातुष्टयंदर्शयित्वात्रिरवंउमुद्रांवध्वासर्वावयवभावेनश्रीमहात्रिपुरसुंदरीं ध्या
येत् ध्यानंवामकेश्वरतंत्रेयथा उद्यद्भास्करोदयसुध्यरक्तपीयूषवारिधे मध्येहेममयी
क्ष्मिस्मेरन्माणिक्यमंडितं १ तन्मध्येनवनोद्यानंदमनोन्मादनंमहत् नित्याभुदित
पूर्णेंदुज्योत्स्नाजालविराजितं २ सदासहस्रसंतेनकामदेवेनरक्षितं कदंबवृक्षपुंजागलोल
केसरवेपकैः ३ बकुलैःपारिजातैश्चसर्वर्तुकुसमोज्ज्वलैः ४ संकारमुखरैर्भृंगै मु
जद्भिःकोकिलैःशुकैः ५ नानावर्णैरपाक्षेश्चहिंसासंघैर्निषेवितं शिवविकारै
रुद्दंसापेनानापक्षिभिरावृतं ६ नानापुष्पलतागुल्मैःशोभितंरक्षवेदकैः ॥

पर्यंकरूपीर्घिकोत्फुल्लकमलोत्पलसंपदेः ६ राजोपिधूसुरेसम्यक्सेवितेकमलानिले
ध्यात्वैनंनेदनोद्यानंनंदनःप्रांगणेस्मरेत् ७ शुभ्रकांचनसंकाशंवसुधाशिरलंकृतं
प्रांगणेचिंतयेत्तेजःसुरसिद्धनिषेवितं ८ तन्मध्येमंडपंध्यायेत्रत्नस्तंभशतोज्ज्वलं
सहस्रादित्यसंकाशंचतुरस्रंसुशोभितं ९ रत्नकोटिप्रभाकुंजापिंजरीकृतदिग्मुखं
रवं मध्यस्तंभविनिर्मुक्तंकोणस्तंभसमन्वितं १० महामाणिक्यवैडूर्यरत्नकोवनभूषितं
मुक्तारामविनाताढ्यंरत्नसोपानमंडितं ११ मंदवायुसमाकीर्णतंगंधधूपनरंजितं
रत्नदामघंटादिविनोनिरुपशोभितं १२ जातिचंपकपुन्नागकेतकीमल्लिकादिभिः रक्तोत्पलत्रानोभोजमाधवीभिःसुपुष्पकैः १३ बध्वाभिश्चित्रमालाभिःसर्वत्रसमलंकृतं तिर्यगूर्ध्वलसद्रत्नपुत्तलीकोटिमंडितं १४ नानारत्नादिभिर्दिव्यैः निर्मितंविश्वकर्मणातन्मध्येविपुलोध्यायत्वेदिकोत्तमयोजनो १५ सहस्रादित्यसंकाशकोटिमाणिक्यमंडितां चतुद्वारसमोपेतोमाणिक्यद्वारतोरणो १६ प्रतीपपूर्णकुंभेश्चसर्वतःसमलंकृतां हेमाभिषालिकाभिश्चसांकुराभिरलंकृता १७ रत्नपीठस्थितेदिव्येरागमेःपरिशोभितो तदंतरांतराप्रोद्यन्मणिदर्पणमंगलो १८ मधुरोदारविविधगंधर्वस्तोत्र

राम ८४

बृंहितो शृंगारसंसंस्नेहनेवयौवनलंपटैः १९ भ्रमरैर्निकरैर्नामणिभूषितभूषितैः वीणावेणुमृदंगादिवादनेनवनृत्यकैः २० प्रीणयद्भिर्महादेवींपरितोपरितःसदा रत्नसिंहासनेतस्यांवै रामध्येस्मरेद्धुधं २१ विधिंविधिंचतुर्देवारूपपादचतुष्टयं सदाशिवमयंसाक्षात्तस्मिन्परि शिवालके २२ पुष्पपर्यंकमास्तीर्यतत्रश्रीवक्त्रनायकं तन्मध्येयोनिमध्यस्थं श्रीमद्योन्यान पीठके २३ पर्यंकवपुषंविलसत्स्वस्तिकासनशालिनी ध्यायेत्सरक्तशोकस्थंबंधूककुसुमप्रभां २४ रक्तपद्मनिभांदेवींबालार्ककिरणारुणां जपाकुसुमसंकाशांदाडिमीकुसुमोज्ज्वलां २५ पद्मरागपतीकाशांकुंकुमोद्दरसन्निभां स्फुरन्मुकुटमाणिक्यकिंकिणीजालमंडितां २६ कानालिकुलसंकाशांकुरिलालकपल्लवां प्रत्यग्रारुणसंकाशवदनांभोजमंडलां २७ किंचिद्धसितकुटिललललाटमदुपट्टिकां पिनाकधनुराकारभ्रूलतांपरमेश्वरि २८ आनंदमुदितोल्लोललीलानेत्रालिनलीवनां स्फुरन्मधूरसंघातविलसद्धेमकुंडलां २९ विश्वकर्मादिनिर्माणसूत्रसुस्पष्टनासिकां नाम्रविद्रुमबिंबाभरक्तोष्ठीमसनेश्वरी ३० दाडिमीबीजवज्राभरत्नपंक्तिविराजितां रत्नदीपजगद्वासीजिह्वामधुरभाषिणी ३१ रक्तोत्पलदलाकारसुकुमारकरांबुजां करांबुजनखज्योतिर्विराजितनभस्थलां ३२ स्मितमाधुर्यविजितमाधुर्यरससागरां अनोपम्यगुणोन्नत

मुक्ताहारलतोपेतसमुन्नतपयोधरां त्रिवलीवलनायुक्तमध्यदेशाभुशोभितां ३४ लावण्य
सरिदावर्त्तकारनाभिविभूषितां अनर्घ्यरत्नघटितकांचीयुक्तनितंबिनी ३५ नितंबबिंबवृद्धि
रलैदरोमराजिवराकुशां कदलीललितसंभृकुसुमोरुश्रीश्वरीं ३६ लावण्यकदलीत
ल्यजंघायुगलमंडितां गूढगुल्फपदद्वंद्वप्रभाजितकच्छपां ३७ ब्रह्मविष्णुशिवारत्ननिष्ट
ष्टवरणांबुजां तनुदीर्घांगुलीपाणिस्वच्छनखेंदुविराजितां ३८ श्रीनाभुवानसंकाशाकां
तिसंतानहासिनीं लोहित्यजितसंध्यारुणजपाराशिकरागिणीं ३९ रक्तवस्त्रपरीधानांपा
शांकुशाकरोद्यतां रत्नपुष्पनिविष्टोत्तरलाभरणभूषितां ४० चतुर्भुजांत्रिनेत्रांवपुषाबा
णधनुर्धरां कर्पूरवाक्कालोन्मीश्रतांबूलापूरिताननां ४१ महामृगमदोद्दामकुंकुमा
रुणविग्रहां सर्वशृंगारवेषाढ्यांसर्वालंकारभूषितां ४२ जगदाह्लादजननीजगच्चैत्र
जनकारिणीं जगदाकर्षणकरीजगत्कारणरूपिणीं ४३ पद्मासनस्थेरमेरेःस्तूयमा
नात्मवैभवां विद्याधरपुरंध्रीभिर्विजितानेकचामरां ४४ गंधर्वराजकन्याभिश्चालि
तानेकचामरं विश्वावसुमुखैःकृतजयशब्दपरंपरां ४५ सर्वमंत्रमयींदेवींसर्वसं
भाग्यसुंदरीं इतिस्वकेनसंनेरमयीनित्यापरमानंदनंदितां ४६ एवंध्यायेसे

MEMORIAL

शानींमहात्रिपुरसुंदरी इतिस्वकेनध्यात्वामूलविद्ययाशिरसिपुष्पोजलिंदत्वा पुनर्हृदयकम
लेअरुणांकरुणातरंगितापांगीधनुपाशांकुशपुष्पबाणपाणां अणिमादिसिराद्यतांमयूखैरह
मित्येवविभावयेभवानीमितियथोक्तरूपांभगवतीसाणोसावरणांध्यात्वानैवेद्यांतेमानसोप
चारैरभ्यर्च्यमोजनावसरेसंतर्वैश्वदेवंकुर्यात् यथोक्तं ध्यात्वायजेश्वरींनाथेमानसैर्मो
जनांतिकैः भोजनावसरेसंतर्वैश्वदेवंसमाचरेत् अंतश्चैश्वदेवोयथा तत्रस्थमूला
धारेआत्मानंरक्तंपरमात्मानंतालेसात्मचतुष्टयकुलचतुष्टरस्त्रंकुंडल्यग्निसमुज्ज
लंकुंडंध्यात्वातत्रश्रीपरदेवतांध्यात्वातन्मूलेमूलविद्यां अहंनाजुहोमिस्वाहा इत्यादि
अहंनासत्यपेक्ष्यकामक्रोधलोभमोहमदमात्सर्याणिसुषुम्नासरुक्रुवेनमनःस्रुवे
णप्रत्येकंहुत्वापुनर्हृदयकमलेभुक्तवंतीदेवीध्यात्वोत्तरापोशानादिसर्वोपचारैराराध्यंमू
लविद्योयथाशक्तिजपित्वाप्राणायामादिपूर्वकंवक्ष्यमाणविधिनाजपंसमर्प्यश्रीगुरुंप्रणं
म्यदेवींरूपमात्मानंध्यायेत् इतिश्रीनर्वैश्वदेवः अत्रन्यासप्रकरणेमातृकादिसर्वन्यासः
तत्सदृशान्यासन्यासाः षडंगेनुविशेषः षडंगमारभ्यदेवेः षड्भिर्मंत्रैःस्थितिप्रदैः त्रिद्वैकदशा
कत्रिद्विसंख्यांगुलिगतक्रमात् अपेक्षकारसंहारकारणेदर्शितोस्ति न्यासोत्तरेषपिम

त्रयत्रमुद्राविशेषोस्ति तत्रतत्रतन्मुद्रायोगेनन्यासाःकर्तव्याः येषुन्यासेषुविशेषोनोमुद्रानो
क्तेषुसर्वसाधारण्येननत्वमुद्रान्यसनंकुर्यात् नत्वमुद्रामुदस्यनाभिकोगुप्तयोगेनोक्त
सच्चिदानंदनाथेनउन्मन्यानंदसेविना चित्तशुध्यर्थमारब्धात्रिपुरापूजनक्रमः इतिश्री
३१ त्रिपुरापूजनक्रमेमंत्रन्यासानारभ्यश्रीनवचक्रेश्वरीतारभ्यस्तृतीयपरिछेदः ३ अथ
पूजामाह एवंन्यासविधिंज्ञात्वाध्यात्वाचोनःप्रपूजयेत् श्रीनाथोमंत्रतःकृत्वायंत्रपूजो
मारभेत् तथाचोक्तंमहार्णवे चक्रपूजासमंनास्तिपुण्यमन्यज्जगत्त्रये तस्माद्योपू
जयेच्चक्रंयोगमुक्तिमुक्तोःसभोजनं इहामुत्रफलंदद्यात्पूजितासुवधूरिव अपूजि
तात्देवेशिदुरवदाकुवधूरिव तस्मात्सर्वप्रयत्नेनचक्रपूजारतोभवेत् लभतेसर्वसि
द्धिंश्चनात्रकार्यविचारणा सम्यक्स्नातक्रतूनुक्तायत्फलंसमवाप्नुयात् तत्फलं
समवाप्नोतिसकृत्चक्रार्चनं पूर्णाभिषेकसहितोवेदशास्त्रार्थतत्ववित् देवतागुरुभक्त
श्चनियतात्मार्चयेच्छिवो सर्वागमरहस्यज्ञोदेवताराधनोत्सुकः गुरूपदेशसंयुक्तोपूज
येत्कुलनायकं मंत्रयोगेनदेवेशिकुर्याश्रीचक्रपूजनं तरहस्यत्वयाकार्यंसाधकैरणहोमि राम
स्वयमादरात् इतिवचनात्पूजारंभात्पूर्वंयंत्रोद्धारादिपात्रस्थ ८६

पनेकुर्यात् उक्तेरत्नानार्णवे मंडलंयामलः कुर्यात्जलेनचतुरस्रकं वहलरामांदेवेशितत्रा
धारमनोहरं तथाचार्णवे मंडलेनविनापूजाविफलायस्थितापिये तस्मान्मंडलमालिख्यविधि
वत्तत्रपूजयेत् अखंडमंडलाकारंविश्वंव्याप्यव्यवस्थितं त्रैलोक्यमेतेनेतिंयेनमंडलनछिद्र
संकं अत्रमंडलमेवोक्तंतद्रचनाप्रकारः तंत्रतरात्बोध्यः उक्तंचपद्महिन्यां वेदास्त्र
रत्नषट्कोणरत्नत्र्यस्त्रार्धचंद्रिकामिति तत्रस्वकामपीठेदेव्यास्तनोर्मध्येचंदनपंकावलि
प्तभूमौशुध्योदकेनवहुच्छासयुक्तकराभ्यांधृतमंडलमुद्रयाचतुरस्ररत्नषट्कोणरत्नत्र्य
स्रार्धचंद्रात्मकंमंडलंनिर्मायतन्मध्येकामकलामालिख्यतत्रहीश्रीश्रीमत्त्रिपुरसुंद
र्यैःकल्पाधारमंडलायनमः गोधास्तनकुसुमेस्तन्मंडलंसंपूज्यचोरवमुद्रामुद्रितवाम
करांगुष्ठेनमंडलेस्पृशन्दक्षकरेणास्तोयंगृहीत्वात्रिकोणांतःअर्धचंद्रात्मकबिंदौकाम
कलायांनमोतन्मूलेनसंपूज्य त्रिकोणाग्रवामदक्षकोणेषुत्रिकूटैःसंपूज्य त्रिकोणा
हिरत्नेचतुर्दिक्षुवाग्भवकूटंकामरूपपीठायनमः कामराजजालंधरपी० तृतीयंपूर्ण
गिरिपी० मूलंओड्यानपीठायनमः त्रिकूटाद्विरात्यभ्यादिप्रादक्षिण्येनषट्को
णेषुसंपूज्यचतुरस्रात्याग्नेयादिचतुःकोणेषुमध्येचतुर्दिक्षुचषडंगानिपूजयेत् यथा

वाग्भवंहृदयायनमः कामराजबीजंशिरसेस्वाहा शक्तिबीजंशिखायैवषट् वाग्भवबीजंक
वचायहुंकामराजबीजंनेत्रत्रयायवौषट् शक्तिबीजंअस्त्रायफट् इतिषडंगानिसंपूज्य त
त्रसौवर्णादिरचितंभगमाधारंसंस्थाप्यपूजयेत् अधारलक्षणमुक्तंकुलार्णवे अभ्यर्च्यमंड
लंसम्यक् आधारंतत्रस्थापयेत् आधारेणविनाभद्रेनीनवत्यंतिमातरः तस्माद्विधि
वदाधारंकल्पयेत्कुलनायके आधारंत्रिपदंप्राहुः षट्पदंवाचतुःपदं अथवावर्तुलाकारंकु
र्यादविमनोहरं ताम्रार्णवेसौवर्णीरौप्यताम्रादिरचितेपात्रजातिजे एवमुक्त्वान्यतम
माधारंअस्त्रमंत्रेणगृहीत्वा २श्रीपरमदेवतायाः कलात्रयाधारंस्थापयामितिसंस्था
प्यतत्र २ हं ५ संवह्निमंडलायधर्मप्रदकलात्मनेश्रीमहात्रिपुरसुंदर्याः कलात्रयाधाराय
नमः इत्याधारंसंपूज्य तत्रदशकलाः पूजयेत् यथा यंमूंग्निविनमः २ रंउष्मायै० २ लंज्वलि
न्यै० वंज्वालिन्यै० २ शंविस्फुलिंगायै० २ षंसुश्रियै० २ संसुरूपायै० २ हंकपिलायै० २
लंहव्यवाहिन्यै० २ क्षंकव्यवाहिन्यै० २ इत्याधारंसंपूज्य तत्रसुवर्णादिरचितंकलशंस्था
पयेत् उक्तंचकुलतंत्रे स्वर्णरौप्यशिलाकूर्मकपालालंबुमृन्मयं नारिकेलंशंखमुक्ता
शुक्तिकावस्त्रमुद्भवं पुण्यदारुकृतंरम्यंपात्रंकुर्याद्विचक्षणः अतिसूक्ष्ममतिस्थूलं

नातिदीर्घविवर्जितं ताम्रार्णवेतुसौवर्णीरौप्यताम्रादिपात्रंसंस्थापयेत्पियेति पलप्रमा
णेपात्रेतुपलद्वयमथापिवा तत्प्रमाणेजलेग्राह्यंपात्रंकुर्यान्महेश्वरी एवमुक्तेषुसौवर्ण
राजतेताम्रनित्यनैमित्तिकार्चनेकार्ये अन्यानिपात्राणितत्फलोद्देशेनकार्याणि तत्र
सुवर्णादिरचितंकलशंमूलास्त्रमुच्चार्यहेब्रह्मांडवपुषायस्वाहाइतिवामकरेणप्रक्षालि
तेधूपवासितेश्रीमहात्रिपुरसुंदर्याः कलात्रयंस्थापयामिइत्याधारोपरिसंस्थाप्य २ हं ६
अंअर्कमंडलायअर्थप्रदद्वादशकलात्मनेश्रीपरदेवतायाः कलात्रयायनमः इतिसंपूज्य
तत्रिण्यादिद्वादशकलाःपूजयेत् यथा कंकंतापिन्यैनमः २ खंबोधिन्यै० २ गंधूम्रायै० २
घंमरिच्यै० २ ङंज्वालिन्यै० २ चंदंसुषुम्नायै० २ छंभोगदायै० २ जंनिश्चायै०
२ झंबोधिन्यै० २ टंधारिण्यै० २ ठंक्षमायै० २ डंक्षमायै० २ इतिसंपूजनतत्रमू
लांतेविलोममातृकामुच्चरन्शुभोदकेनापूर्य २ ऐंह्रींश्रींनाभिकाक्ष्यांपुष्पेणतत्तोत्रस्थ
जलमालोड्यतत्पुष्पंनिरस्य क्लींइतिगंधाष्टकलोलितंपुष्पंतन्मध्येनिक्षिप्य २ सोः
सौः इतिगालिनीमुद्रयानिरीक्षयेत् नउकंतत्रराजे हेमादिपात्रंसाधारेस्थापयेदर्घ
मंबुना रोचनाचंद्रकाश्मीरनखकस्तूरिकायुतं इति तथाचयामकेश्वरतंत्रे श्रीकौलामि

स्नपयस्कपूतेनमाक्षिकेणवा अर्घ्यपात्रंसमापूर्यसोमस्यमंडलंजयजेदिति अत्रनेत्र
राजोक्तशुभलक्षणनिस्यनेमिनिकर्वनंकार्यं वामकेश्वरतंत्रोक्तद्रव्यैः कार्योर्चन
मिति अन्यत्तद्द्रव्यानराणिवर्णविभेदेनोक्तानि तदुक्तेज्ञानार्णवे सविकल्पस्यदेवस्य
वर्णानुक्रमभेदतः कथ्यतेद्रव्यभेदेनैक्यक्रमेणवरवर्णिनि क्षीराज्यमधुमेरेयद्रव्यभेद
मवंतिहि तथाहि क्षीरंब्राह्मणस्यप्रशस्तं आज्यंक्षत्रियस्य मधुमाक्षिकंवैश्यस्य।
मेरेयंमदिराभूद्रस्य प्रशस्तमिति तथाचलघुस्तवेशंकराचार्यवरणैः विप्राःक्षोणि
भुजोविशस्तदितरे क्षीराज्यमध्वासवैस्त्वांदेवित्रिपुरे परापरकलांसंतर्प्यपूजाविधौ
क्षीरंगोदुग्धंविशेषस्तुकपिलायाः तथैवघृतं मधुमाक्षिकः हिंसमनोत्रयाणां
क्रमेणद्रव्यत्रयमुक्तं अंत्यवर्णास्त्यांत्यमित्यर्थः ततः २ सः ४ उंसोममंडलायकाम
प्रदोउंशकलासनेश्रीपरदेवतायाःकलशामृतायनमः इतिसंपूज्यतत्रअमृता
दिषोउंशकलाः पूजयेत् यथा २ अंअमृतायैनमः २ आंमानदायै० २ इंपुषायै० २
ईंतुष्यै० २ उंपुष्यै० २ ऊंरत्यै० २ ऋंधृत्यै० २ ॠंशशिन्यै० २ लृंचंद्रिकायै० २ लृंकांत्यै० २
एंज्योत्स्नायै० २ ऐंश्रियै० २ ओंप्रीत्यै० २ औंअंगदायै० २ अंपूर्णायै० २ अः पू

र्णामृतायै० २ इतिसंपूज्यतन्मध्येत्रिकोणंरुनवसुरस्रात्मकंमंडलेविभाव्यमध्यत्रिकोण
अकथादित्रिरेखंहलक्षाभ्यंतरंहसमध्यंविभाव्यतत्रआद्यबिंदुमुरवींनादबिंदुयुगलम
ध्योर्धविद्याकामकलापूर्णबिंदुमंडलंस्त्रवंतींविचिंत्यतत्रमूलेनसंपूज्यकूटत्रये
त्रिकोणंसंपूज्यकामापूओतिपीठानिचतुर्दिक्षुसंपूज्य २ हंसःसमलवरयूंआनंदभै
रवायवषट् आनंदभैरवपादुकांपूजयामितर्पयामि २ सहःसमलवरयींआनंदभै
रवीवषट् आनंदभैरवीपादुकांपूजयामितर्पयामि इतिभैरवंमिथुनंसंपूज्यसंतर्प्य दत्ता
संस्कारान्कुर्यात् यथा मूलेननिरीक्ष्य अस्त्रेणप्रोक्ष्य तेनैवकुशत्रयेणत्रिःसंतड्य
कवचेनाप्युक्ष्य कामराजेनदृष्ट्वा रुद्ध्या परमामृतपदंनीलाह्वंभाव्यानानीयंजपन्
सुधयासंपूज्यपरमुद्रयाआछाद्य कलशोस्पृशन् मूलविद्यामुच्चार्यश्रीमहात्रि
पुरसुंदरिकलशाघ्यममृतीकरोमिनतिसप्तवारमावर्त्याअमृतीकृत्यवमितिधेनुमु
द्रांप्रदर्श्यसंनिरुध्य अवगुंठ्य अस्त्रेणसंरक्ष्य गंधादिनापूजयित्व अस्मिंमंत्रयेत्।
यथा हंसःशुचिषदितिमंत्रस्यगोतमपुत्रोवामदेवऋषिः सूर्योदेवताजगतीछंदः कला
शाभिमंत्रणेविनियोगः ॐहंसःशुचिषद्वसुरंतरिक्षसद्धोतावेदिषदतिथिर्दुरोणसत्

ललि० ९९
MEMORIAL

नषट्रसदलसत्र्योमसदक्षागोजाऋतजाअजाऋतं प्रतद्विष्णोरितिमंत्रस्यदीर्घतमाविष्णुऋषिः त्रिष्टुप्छंदः विष्णुर्देवता कलशाभिमंत्रणेविनियोगः प्रतद्विष्णोस्तवतेवीर्येपाम्गोनभीमः कुचरोगिरिष्ठाः यस्योरुषुत्रिषुविक्रमणेष्वधिक्षयंतिभुवनानिविश्वा त्र्यंबकंइतिमंत्रस्यवसिष्ठऋषिः अनुष्टुप्छंदः त्र्यंबकरुद्रोदेवता कलशाभिमंत्रणेविनियोगः ॐत्रियंबकंयजामहेसुगंधिंपुष्टिवर्धनं उर्वारुकमिवबंधनान्मृत्योर्मुक्षियमामृतात् गायत्र्याविश्वामित्रऋषिर्गायत्रीछंदः सवितादेवता कलशाभिमंत्रणेविनियोगः ॐतत्सवितुर्वरेण्यंभर्गोदेवस्यधीमहीधीयोयोनःप्रचोदयात् विष्णुर्योनिंकल्पयतुइतिमंत्रस्य तृष्णागर्भकण्वोऋषिः अनुष्टुप्छंदः श्रीविष्णुर्देवता कलशाभिमंत्रणेविनियोगः विष्णुर्योनिंकल्पयतुत्वष्टारूपाणिपिंशतु आसिंचतुप्रजापतिर्धातागर्भंदधातुमे इतिपंचऋषिःअभिमंत्र्य ऐंक्लीं सौंजूंसः अमृतेअमृतोद्भवेअमृतेश्वरिअमृतवर्षिणीअमृतंस्रावयस्रावयस्वाहा इत्यमृतेश्वरीविद्यायात्रिरभिमंत्र्य ऐंवदवदवाग्वादिनिऐंक्लींक्लेदयमहाक्षोभंकुरुकुरुसौंः इतिशीघ्रिनीविद्ययात्रिरभिमंत्र्य योनिमुद्रयाप्रणमेत् इतिकलशास्थापने अथसामान्यार्घ्यविधिः ततःकल

मेक्लेरनि

राम ९९

शादक्षभागेशुद्धादकेनचतुरस्रवृत्तत्रिकोणात्मकंमंडलंविधायनमोंतमूलेनसंपूज्यकूर्मत्रयैःकोणत्रयंसंपूज्यत्रितारद्वितारंपंचतारंएकतारंश्चतुर्विधैःप्रणवैश्चतुरस्रंसंपूज्यतन्मूलेनसालितामाधारंसंस्थाप्यवाग्वाग्भवकूटंवह्निमंडलायधर्मप्रददशकलात्मनेपरदेवतायाःसामान्यार्घ्यपात्राधारायनमः इतिसंपूज्यतदुपरिवह्निदशकलाःपूर्ववत्संपूज्यतदुपरिमूलेनशालितंशंखंसंस्थाप्य २ कामराजंभंअर्कमंडलायअर्थप्रदद्वादशकलात्मनेपरदेवतायाःसामान्यार्घ्यपात्रायनमइतिसंपूज्यतत्रपूर्वोक्तमंत्रेणपुष्पादिद्वादशकलाःसंपूज्य कलशोदकेनतज्जातीय-जलेनपूर्यतत्रामृतादिषोडशकलाःपूर्ववत्संपूज्यवमितिधेनुमुद्रयामृतीकृत्यसोः इतिगालिनीमुद्रयानिरीक्ष्यअग्नीशामृतायस्वयमध्येदृशुभंगेःसंपूज्यमूलेनाष्टधाभिमंत्र्यशंखमुद्रांप्रदर्श्यधेनुमुद्रयामृतंसंरक्ष्यकवचेनावगुंठ्यमूलेनसंदीक्ष्यगंधादिभिःपूजयित्वायोनिमुद्रयाप्रणमेत् इतिसामान्यार्घ्यविधिः अथविशेषार्घ्यः ततःसामान्यार्घ्यदक्षभागेवक्त्रात्पूर्वोर्ध्वेदेव्याः सप्तरत्नसामान्यार्घ्यसलिलयुक्तचंदनेनकलशमंडलंविधायकलशपदस्थानेविशेषार्घ्यंपरंदलानथैवसंपूज्यतथैवक्षालितमा

धारं संस्थाप्य तत्रैव संपूज्य तदुपरि पूर्ववत् स्थालितः सौवर्णादिकं पात्रं संस्थाप्य कलशावत् सूर्यकलोतं संपूज्य मूलमुच्चार्य विलोममातृकाकामुच्चरन् क२लशाम्
तेनतत्रमापूर्य सोमकलाषडंगं पूर्ववत् संपूज्य तत्र चतुरस्रत्रिकोणात्मकं मं
डलंविभाव्य त्रिकोणं अकथादि त्रिरेखं कोणत्रये कूटत्रयं मध्ये बिंदोकामकलांतत्पार्श्वे
योः सबिंदुहसौंतस्थं लकारं विभाव्य पुष्पाक्षतगर्भितो योनिमुद्रां बध्वामूलाधा
रकुंडलिनीमुद्वास्यब्रह्मरंध्रेनीत्वा वंइमंडलेसोयोज्य २ वंइमंडलसंभूतमरीष
रससंयुतं आपूरितममृतपात्रेपीयूषरसमाहवे ऐंक्लीं ब्लूंसः अमृतेअमृतो
द्भवेअमृतेश्वरीअमृतवर्षणिअमृतं श्रावयश्रावयस्वाहा इतिअंजलिनादमृतं
अर्घ्यसंयोज्य वमितिधेनुमुद्रांप्रदर्श्य ॐ क्षींहंसः सोहंस्वाहास्यात्माक्षरेण
त्रिरभिमंत्र्य २हसक्षमलवरयूंआनंदभैरवायषट् सहक्षमलवरयींआनंदभैरव्ये
वोषट् इतिभैरवमिथुनंविद्ययात्रिरभिमंत्र्यतारोक्षपंचात्मकलाहक्षमलवरयीं
भिः पंचहंसइत्यादिऋष्यभिमंत्रयेत् तद्यथा २ कंरक्ष्येनमः २ खंरुध्ये०
२ गंरस्से० २ घंमेधाये० २ ङंकास्से० २ चंलक्ष्मे० २ छंद्युत्से० २ जंस्थिरायै० २

स्वपुष्पप्रक्षेपेण

झंस्थित्यै नमः २ ञंसिध्ये० २ हंसः शुचिषदितिगोनमपुत्रोवामदेवःसूर्योजगती विरोषार्थ्याभि
मंत्रणेविनियोगः ॐ हंसः शुचिषद्वसुरंतरिक्षसद्धोतावेदिषदितिथिर्दुरोणसत् नृषद्वरस
दृतसद्व्योमसदब्जागोजाऋतजाअद्रिजाऋतं बृहत्पते नमः इत्यभिमंत्र्य ततः२टं जरायैनमः
२ ठंपालिन्यै० २ डंशांत्यै० २ ढंरेवत्यर्यायै० २ णंरत्यै० २ तंकामिन्यै० २ थंवरदायै० २ दंरौद्र्यै
न्यै० २ नंदीघ्रायै० २ प्रनदिस्त्रोदितिर्दीर्घतमा विष्णुस्त्रिष्टुप् अभिमंत्रिणेविनियोगः ॐ प्रतद्विष्णु
स्तवतेवीर्येणमृगोनभीमःकुचरोगिरिष्ठाः यस्योरुषुत्रिषुविक्रमेणेधिक्षियंतिभुवनानिविश्वा
विल्वेनमः इत्यभिमंत्र्य ततः २पं तीक्ष्णायै० २ फंरौद्र्यै० २ बंभयायै० २ भंनिद्रायै० २ मंतंद्रायै०
२ यंसुधायै० २ रंकोधिन्यै० २ लंक्रियायै० २ वंउत्कायै० २ शंमृत्युरूपायै० २ ष्यंषडंकवसिष्ठो
रुद्रोनुष्टुप् अभिमंत्रिणेविनियोगः त्र्यंबकंयजामहेसुगंधिंपुष्टिवर्धनं उर्वारुकमिवबंधना
न्मृत्योर्मुक्षियमामृतात् रुद्रायनमः इत्यभिमंत्र्य ततः सं पीतायै० २ सं श्वेतायै० २ हं अरुणा
यै० २ लं असितायै० २ क्षं अनंतायै० २ गायत्र्याविश्वामित्रसवितागायत्रीअभिमंत्रिणेवि
नियोगः ॐ तत्सवितुर्वरेण्यंभर्गोदेवस्यधीमहि धीयोनःप्रचोदयात् ईश्वरायनमः इत्य
भिमंत्र्य अंनिवृत्यैनमः २ आं प्रतिष्ठायैनमः २ इं विद्यायै० २ ईं शांत्यै० २ उं रूपिकायै० २ ऊं

दीपिकायै०२ ऊंरेविकायै०२ ॠंमोविकायै०२ ऌंपरायै०२ ॡंसूक्ष्मायै०२ एंसूक्ष्मामृतायै०२
ऐंशानामृतायै०२ ओंआप्यायिन्यै०२ औंव्यापिन्यै०२ अंव्योमरूपायै०२ अः अनंतायै०२
विष्णुयोनिमिनित्वष्टारूपाणिपिंशतुआसिंचतुप्रजापतिर्धातागर्भंदधातुमे सदात्रीवायनमः॥
इत्यभिमंत्र्य ऐंअंखंउंकरसानंदकरेपरासुधात्मनि स्वच्छंदस्फुरणादत्रनिधेह्यमृतरू
पिणी क्लींअकुलस्थामृताकारोशुक्लशरीरकलेवरे अमृतेतंनिधेह्यस्मिन्स्वस्तुनिक्लिन्न
रूपिणि सौः तद्रूपेणैकरस्यंसंपाद्यैनंस्वरूपिणि पद्मेपरामृताकारेमयिचित्
स्फुरणंकुरु इतिमंत्रेरभिमंत्र्य ऐंपुं ह्रौंजूंसः अमृतेअमृतोद्भवेअमृतेश्वरिअमृतव
र्षिणि अमृतंश्रावयश्रावयस्वाहा इतिअमृतेश्वरिविद्यया त्रिरभिमंत्र्य ऐंषदक्षर्या
त्मादिनीऐंक्लींक्लिन्नेक्लेदिनिक्लेदयमहास्वामंकुरुकुरु क्लींसौः मोंसंकुरुकुरुसौः इति
दीपिनीविद्यया त्रिरभिमंत्र्य बालयात्रिरभिमंत्र्यपंचाशत्स्तानिस्त्रापिः सकृत्सकृद्भि
मंत्रिरभिमंत्र्याप्रासादपरापरात्रासादविद्यया त्रिरभिमंत्र्यषोडशाक्षरश्रीभवविद्य
यासकृदभिमंत्र्यमूलेनाष्टवारमभिमंत्र्यतत्रदेवीमायाद्यगंधादिभिःसंपूज्यषडंगन्या

सेनसकलीकृत्यसमस्तप्रकरेतिसमभिमंत्रेणपुष्पांजलिंदत्वासंप्रोक्षणादिनास्त्रमुद्राहृदि
मुद्रावर्तुल्यंवप्रदक्षिणप्रणाममुद्राभिः प्रणमेत् इतिविशेषार्घ्यस्थापनं ततःदक्षभागेवि
शेषार्घ्यवत्मंडलेसंपूज्यआनंदपीठंमिथुनपर्यंतंविशेषार्घ्यवत्संपूज्यअस्त्रेणसंरक्ष्य
कवचेनावगुंठ्यमूलेनसंवीक्ष्यमूलेनगंधादिभिःसंपूज्यअमृतेश्वरिविद्यादिपिनीविद्या
त्रिरभिमंत्र्यमातृकयासकृदभिमंत्र्यनित्याविद्याभिःसकृदभिमंत्र्यतद्दिनित्थिनि
त्ययात्रिरभिमंत्र्यकालनित्ययात्रिरभिमंत्र्यकामकलयात्रिरभिमंत्र्यमूलेनाष्टवारम
भिमंत्र्यसमस्तावरणदेवताःध्यात्वासमस्तप्रवेतिसमिष्टमंत्रेणपुष्पांजलिंदत्वा
धेनुयोनिमुद्रेपदर्शयोनिमुद्रयाप्रणमेत् इतिश्रीपात्रस्थापनं ततश्चविशेषार्घ्यजलेत
नमूलदेयासंतर्पणं श्रीपात्रामृतेनसमस्तावरणदेवतासंतर्पयेत् चतुर्थीद्यावरणसमर्प
णमपिकुर्यात् अनेनगंधकुसुमतन्मावरणसमर्पणं गंधाद्युपचारादिसमस्तपूजासमर्पणं
मपिभवेत्नवीनजलेनकार्यं पाद्यादिपात्रजलेननत्नपंचोपचारसमर्पणंकार्यं गुरुपा
त्रेणगुरुपादुकांतर्पयामि इत्यर्घ्यप्रतिपत्तिः ततस्तदग्रभागेसामान्यार्घ्यमंडलंवर्म
उलंसंपूज्यसामान्यार्घ्यपरस्थानेगुरुपात्रंपरंदद्यात् ततःसमस्तपूजनंसामान्यार्घ्य

वत्पूजयेत् मूलविद्यामिमंत्रणंगुरुविद्यामिमंत्रणंराधाकुर्यात् अस्त्रेण्यरिविद्य
यात्रिरक्षिमंत्रसंरक्षणादिसामान्यवत्कृत्वातत्रगुरुंविसार्यप्रणमेत् पूरणंकलशा
जलेनेति गुरुपात्रस्थापनं ततस्तदधस्त्वनुक्रमेणपाद्यअर्घ्यआचमनमधुपर्कस्ना
नदृतिपात्रेपंचकंसामान्यार्घ्यविधिनास्थापयेत् तत्रपाद्यपात्रेदूर्वाकमलंविष्टुक्रांता
श्यामकान्गंधोदकंवापूर्य अर्घ्यपात्रेसर्षपादूर्वादर्भाग्रयवनंडुलगंधपुष्पजलान्पूर्य
जातीफलकंकोलकर्पूरलवंगासुगंधजलआचमनीयपात्रेक्षिपेत् मधुपर्कपात्रेदुग्ध
दधिघृतमधुशर्करापानीयंवापूर्य मधुपर्कंसौवर्णंराजतंपात्रं ताम्रंवज्रंजैकांस्यंवाप
रात्रे स्नानपात्रेनानातीर्थोद्भवानिनानापुष्पवासितानिजलानिपूरयेत् बलिपा
त्रंपिशुनंतत्कालेस्थापयेत् ततोमूलविद्यासुस्मरन् विशेषार्घ्यंविंदुपात्रोत्तरेणा ह
त्यकलशादिसर्वपात्रेषुदद्यात् इतिपात्रसाधनविधिः तोतोविशेषार्घ्यमृतेनमूलास्त्रमं
त्रेणपूजोपकरणानिप्रोक्ष्यधेनुमुद्रांसर्वत्रप्रदर्शयेत् ॐनमोवज्रानार्णवे श्रीक्षतैर्येतेन
वात्मानंपूजोपकरणानिव सर्वत्रश्रीक्षणंकुर्यात्सर्वंब्रह्ममयंभवेदिति इतिद्रव्यशुद्धिः
ततःपुष्पादिनाविशेषार्घ्यविंदुनास्वदेहंसंप्राप्यअंतर्यागंकुर्यात् तत्रकेकुलयंत्रे य

राम ९२

थैवांतरात्मःप्रियास्त्वनेवहिश्चराः तथांतर्यागनिष्ठायेप्रियामेदेविनापरे नमःपरिवृतंवेश्मयथा
दीपेनदृश्यते तथामायावृतात्मात्मांतर्यागेनदृश्यते तत्रमुखवंदनपूर्वंकंप्राणायामऋष्यादि
षडंगंविधायध्यात्वागुरुमूलेनशिरसिपुष्पांजलिंदत्वागुरुंपात्रमतेनशानततमुद्राभ्यांअस्त्र
तत्रुसुमेयथासंप्रदायंनोथान्पूजयेत्सर्वत्रेच्छ तदुक्तंदक्षिणामूर्तिसंहितायां अंगुष्ठान
मिकाभ्यांतुवामहस्तेनसुंदरि तत्वमुद्रासमाख्यातामहापापनिकृंतनी अंगुष्ठतर्जनीभ्यां
तुज्ञानमुद्रासमीरिता अनयाशुद्धिनेनंनंकार्यंनयामर्पणमाचरेत्इति तथाचवामकेश्वर
तंत्रे अनामांगुष्ठयोगेनपूजयेच्चक्रदेवताइति तथाचमहार्णवे अंगुष्ठोमेरवोदेविअ
नामावैहरिकाप्रिये अनामांगुष्ठयोगेनतर्पयेत्कुलसुंदरि अत्रहस्तद्वयेनपूजनमुक्तं
दक्षहस्तस्थज्ञानमुद्रयाअस्त्रमंत्रक्षेपपाद्यपाद्यकोद्यजयामिइतिपूजोक्ता वामहस्तस्थत
त्वमुद्रयाधेनुपुष्पेणार्घ्यमृतेनतर्पयामीतितर्पणमुक्तंजलंप्रक्षेपेण तत्रराजेतुना
थानांसर्वशक्तिनांदेवतानांचपूजयेत् सप्ताक्षर्यांतायारेविपूजयेन्नामपूर्वकं ह्रयंसप्त
शशक्तिकान्शक्तिनंत्रेषुसिद्धिदा शक्तिनंत्राद्हिर्भूतनंत्रेषुनमस्कारस्थितिः सप्ताक्षरीपा
दुकांपूजयामीति नामपूर्वकंमरोद्धारानंतरंनामांतेपादुकांपूजयामीतिप्रयोगः ७

यत्र नाममंत्रस्तत्र दंतेत्यर्थः त्रासिमंत्रादहिर्भूतनेत्रेषुशेषवैष्णवगणापत्यसोरनंत्रेषुनमस्का
स्थितिः शिवायनमइतिप्रयोगः नेत्रराजेपादुकांपूजयामीतिपूजनमुक्तं अन्यत्रनेत्रेषु
पूजनतर्पणेअत्रस्वगुरुसंमतेकार्ये उक्तंच आगमानामनेकत्वात्कर्तव्यंगुरुसंमतमिति
अथनाथपूजने तउक्तनेत्रराजे अथनाथान्प्रवक्ष्यामिमद्रूपान् नित्यविग्रहान् विधावतार
सोपानपूजनंतथा प्रकाशोथविमर्शश्चत्वानंदोपरइत्यपि नामभेदादहंलोके
कल्पितोहिदिव्यरूपतः २ त्रयस्तेभ्यःसमुत्पन्नाःसिद्धाश्चत्वयएवते ज्ञानःसत्यःपूर्ण
इतिश्रीसुरवासेसमन्वितः ३ दिव्याःनंदंतिकेनित्याःसिद्धाःभूमाविहापिच निवसं
तिततस्तेभ्यःसमुत्पन्नास्त्रयस्तथा ४ स्वभावःप्रतिभस्तत्वंसुभगश्चेतिनामतः तेभूमावेवसततंनिवसंति
मदात्मकाः ५ एतेदिव्यादिषुनाःप्रकाशाःकारसंयुताः प्रसन्नवदनास्मेराःवराभयकरान्विता
नाः ६ पूजाएवंविधाःस्वस्वमंडलादिषुपूजने देवश्रीचक्रसंस्थाःस्युर्व्याकारसदाश्रया ७
त्रियक्षरभिधानास्तेसर्वेप्यानंदसंयुता स्वमंडलेषुनाथोनःशक्त्याताःदेविमंडले ८ माया
लक्ष्म्यादिकास्तद्भवान्तांतुमयाभवेत् नवानांनवनामानिनवार्णानिपृथक्पृथक् ९ तानि
सप्ताक्षरीयोगात्प्रत्येकंयोउशाक्षरी नित्याषोउशस्याणितानिज्ञेयान्यतुक्रमात् १० ने

षोनवानांनामानिमंडलीकरणेप्रिये पारंपर्यमितिप्रोक्तमाप्तविद्यालयस्थितौ ११ तेनभुक्तेनश्र
चिस्यादिद्यायामन्यथान्यथा गुरुमंडलपूजासुसर्वत्रनवयोदितं १२ अथप्रयोगः स्वस्तिरस्तिशि
वात्रयंविभाव्यतत्रगुरुपंक्तिं प्रपूजयेत् यथा २ दे व्योद्यायः परात्रयेभ्योगुरुभ्योनमः इतिपु
ष्पांजलिंप्रथमरेखायांनिक्षिप्यपूजयेत् ह्रीं श्रीप्रकाशानंदनाथपादुकांपूजयामितर्पयामिनि
वा २ विमर्शानंदनाथपादुकांपूजयामि इतिद्व्योद्याः २ सिद्धौद्येभ्यःपरापरात्रयेभ्योगुरुभ्यो
नमः इतिपुष्पांजलिंद्वितीयरेखायांक्षिपेत् ह्रीं श्रीज्ञानानंदनाथपादुकांपूजयामि २ श्रीसत्या
नंदनाथपादुकां २ श्रीपूर्णानंदनाथ २ इतिसिद्धौद्यः २ मानवौद्यौभपरात्रयेभ्योगुरुभ्यो
नमः इतिपुष्पांजलिंतृतीयरेखायांक्षिपेत् ह्रीं श्री स्वभावानंदनाथपा० २ प्रतिभानंदनाथ
पा० २ सुभगानंदनादपूपादुकांपूजयामि इतिरेखात्रयेस्वदक्षादिवामांतंपूजयेत् इतिमा
नौघः इतिनेत्रराजोक्ताःलोपामुद्राप्रपारंपर्यगुरवः अथज्ञानार्णवे लोपामुद्रास्तुविद्यायागुरु
न्प्रणवादिनमोन्ते परमादिशिवश्चाद्यः कामेश्वर्यंबिकांतथेति पूर्वोक्तरेखात्रयंविभाव्यतत्र
ओघत्रयेस्वदक्षादिवामांतंजपेत् यथा २ परमशिवानंदनाथपा० २ कामेश्वर्यंबापा० २
दिव्योघानंदनाथपा० २ महोघानंदनाथपा० २ सर्वदानंदनाथपा० २ त्रासादेव्यंबापा० २ प्र

कांशानंदनाथपा०२ इतिदिव्यौघः २ दिव्यानंदनाथपा०२ चित्रानंदनाथपा०३ रमादेव्यंबापा०२
कमलानंदनाथपा०२ परमानंदनाथपा०२ ४ चित्रानंदनाथपा०२ कैवल्यसंध्यंबापा०२ महोदया
नंदनाथपा०२ इतिसिद्धौघः सिद्धानंदनाथपा०२ विश्वानंदनाथपा०२ ४ मनोहरानंद
नाथपा०२ स्वात्मानंदनाथपा०२ प्रतिमानंदनाथपा०२ इतिमानौघः दक्षिणामूर्तिसंहितायां
मपिलोपामुद्रागस्त्ययोश्चपारंपर्यसमेप्सवेदित्युक्तत्वात् इयंगुरुपंक्तिपूजालोपामुद्राऽगस्त्य
योःप्रस्तारद्वयेसमा अथवाकामराजगुरवः २ परप्रकाशानंदनाथपा०२ परशिवानंदनाथ
पा०२ परशक्त्यंबापा०२ कौलेश्वरानंदनाथपा०२ शुक्रेश्वर्यंबापा०२ शुक्रेश्वरानंदनाथ
पा०२ कामेश्वर्यंबापा०२ इतिदेव्यौघः भोगानंदनाथपा०२ क्लिन्नानंदनाथपा०२ समया
नंदनाथपा०२ सहजानंदनाथपा०२ इतिशिवौघः २ गंगानंदनाथपा०२ विश्वानंदनाथपा०२
विमलानंदनाथपा०२ मदनानंदनाथपा०२ भुवनानंदनाथपा०२ लीलानंदनाथपा०२ स्वा
त्मानंदनाथपा०२ प्रियानंदनाथपा०२ इतिमानवौघः २ इतिसप्तचतुरष्टसंख्याकाःलोपा
मुद्राकामराजयोर्विद्यागुरवः ज्ञानार्णवदक्षिणामूर्तिसंहितोक्ताः संपूज्य ततःस्वगुरुपं राम
क्तिंपूजयेत् मानवौघोक्तिके तत्पंक्तावेव स्वगुरूनर्चयेत् तत्रस्वगुरोःपूर्वपूर्वानुक्रमे ९४

णऽष्टमपर्यंतं २ अमुकानंदनाथपा०२ ततःगुरूक्तसंकेतिनामनिजगुरोर्मुखादिज्ञायतन्न
न्नामसप्तासप्तयास्वगुरुपारंपर्यंसंपूज्यस्वगुरुविद्यायास्वगुरुपादुकांपूजयेत् ऐंह्रींश्रींक्लींह्सौंः सहक्ष
मलवरयूंसहक्षमलवरयूंअमुकानंदनाथह्सौंः क्लींश्रींह्रींऐंश्रीअमुकानंदनाथश्रीअमुकांबापा०२
इतिस्वगुरुपादुकांविद्यायास्वगुरुंसंपूज्यगुरुमूलेनपुष्पांजलिंदत्त्वाप्रणमेत् इतिस्वगुरुपंक्तिपूज
जा नतुक्तज्ञानार्णवे बह्व्यःसर्वप्रकाशानांमानौघाष्टकादयः गुरवोनवसंख्याकाः ऋक्षसंख्यानिताः
यदा मानवौघेतदादेविदत्रासप्तसप्ततिहि नवचक्रेश्वरीयस्मान्नाद्यसुभगोदयकाशयेत् पश्चात्संकी
र्त्तयेसुभगोदयनवमंश्रीगुरुंपूजयेत् स्वगुरुपंक्तौचयानोपूजनंअत्यावश्यकमिति तंत्रराजेपि स्व
गुरुमंडलपूजासुसर्वत्रनवकोदितमितिवचनात्विद्यापारंपर्यनवनाथात्मकंस्वगुरुपारंपर्य
मपिनवनाथात्मकंनवचक्रेश्वरीयउपचाराः सर्वत्रैवनवनाथात्मकमिति गंधपुष्पं नथाधूपदीपंनैवेद्य
कंतथा तांबूलेनमनस्तोत्रंस्वात्मनेतिसप्तमीरिताः उपचाराःप्रकर्तव्याः नवैवगुरुमंडले ॥
स्वात्मनाआत्मार्पणेनसहेति इतिलोपामुद्रागस्त्यकामराजप्रस्तारत्रयेणगुरुक्रमःस्व
गुरुक्रमश्चोक्ताः अथअन्यत्समस्तप्रस्तारगुरुक्रमोच्यते दक्षिणामूर्तिसंहितायां भ
न्यासांसर्वविद्यानांसमानाःगुरवःप्रिये २ परप्रकाशानंदनाथपा०२ परविमर्शानंदनाथपा०२

कामेश्वर्यंबापादु०२ मोक्षानंदनाथपा०२ अमृतानंदनाथपा०२ पुरुषानंदनाथपा०२ आद्यो
रानंदनाथपा०२ इतिदेव्योद्यः प्रकामानंदनाथपा०२ सहुर्वानंदनाथपा०२ सिद्धोद्यानं
दनाथपा०२ उन्मानंदनाथपा०२ इतिसिध्योद्यः उन्मानंदनाथपा०२ परमानंदनाथपा०
२ सर्वज्ञानंदनाथपा०२ स्वच्छानंदनाथपा०२ सिद्धानंदनाथपा०२ गोविंदानंदनाथपा०२
शंकरानंदनाथपादु०२ मानवोद्यानंदनाथपादु०२ इतिमानवोद्यः इतिसंपूज्य तदंतेस्वगुरु
पारंपर्यपूजयेदितिसंक्षेपार्चनक्रमः अथकुलार्णवेगुरुपंक्तिक्रमः मूर्ध्निस्वगुरुपंक्तिंसमू
धोरेखापादुकां दिव्यौघपादिनाथश्चसदाशिवः१ तत्तत्पंक्तिश्चसदाशिवः१ तत्तत्पंक्ति
मार्यागुरुश्चनद्धु विष्णुश्चेतिस्त्रियाब्रह्मानंदकालोदादशेरिता २ इत्यत्रयेसिद्धौघेसनक
श्चैवसनंदनसनातनौ सनत्कुमारश्चसनत्सुजातश्चारुणूषिता ३ दत्तात्रेयोरेवलकोवा
मदेवस्ततःपरं ततोव्यासशुकश्चापिएकादशसमीरिताः ४ मनवोद्यत्तसिंहश्चमहेशो
भास्करस्तथा माहेंद्रोमाधवोविष्णुःषडेतेपरिकीर्तिताः ५ नमोनेयोजयेद्देशिक्यौद्यो
परमःशिवं महाशिवंवसिध्यौघेमानवोद्येसदाशिवं ६ इतिवोद्यत्रयंउर्ध्वाम्नायविष
यंप्रसंगेनलिखितं अथाज्ञानौद्यत्रयेगुरुपंक्तिमाह ज्ञानार्णवे अज्ञानगुरुशिष्य

DR. BHAU DAJI MEMORIAL

णांकथयामिवरानने गुरुभ्योनमउच्चार्यपादुकाभ्योनमोलिखेत् गुर्वंतेपरमांतेवगुरुभ्योनम
इत्यपि एतेषांपादुकास्तद्वदावार्यंध्यानमोवदेत् आचार्यपादुकास्तद्वत्पूर्वसिध्यास्तथादि
धा सामान्यगुरुशिष्याणांगुरुपंक्तिरियंभवेत् गुरुपंक्तिंसपूज्याथस्वयंश्रीत्रिपुरांभवेत्
गुरुपंक्तिविहीनस्तुपुरुषःपंक्तिवर्जितः समान्यगुरुपंक्त्यानुनभवेत्संक्तिवर्जितः पुष्पसंकी
र्णमार्गोयंमयासिद्धः सूतःप्रिये कृपयापरमेशानिसाधकानांहितायव प्रयोगोयथा २
गुरुभ्योनमः २ गुरुपादुकाभ्योनमः इतिद्योद्यः २ परमगुरुभ्योनमः २ परमगुरुभ्योनमः २
इतिसिध्योद्यः २ आचार्यभ्योनमः २ आचार्यपादुकेभ्योनमः २ पूर्वसिध्येभ्योनमः २ पूर्वसि
सिध्यपादुकेभ्योनमः २ इतिमानवोद्यः स्वगुरुपंक्तौनवानामज्ञाने गुरुनामाप्यज्ञानेगुरुक्रम
माह दक्षिणामूर्तिसंहितायां ओंइत्यत्रयावसानेतुस्वगुरुत्रितयंभवेत् मानवोद्याश्चकोमेतु
पुष्पांसंकीर्णयेनरा गुरुत्रयेतुसंयोज्यंभन्यथानष्टसंततिः जानोमंत्रीतदादेवीपंक्त्यहो
नभवेत्यसौ अतश्चगुरुसंकीर्णोनकर्तव्यंकदाचन पारंपर्यविहीनायेज्ञानमंत्रेणवर्जिताः
तेषांसमयलोपेनविघ्नंभवंतिनिश्चयः गुरुंविनाक्रमंयस्तुकरुतेपरमेश्वरि महाहानिस्त
स्यदेविजायतेनात्रसंशयः अस्तित्रयेणगुरवःसंपूज्यासिद्धहेतवे गुरुमंत्रेणनाम्नापि

नित्यंसंपूजयेद्गुरुं यथा २अमुकानंदनाथपादुकांपूजयामीतिगुरूनामागुरुत्रयं
पूजयेत् स्वगुरुंवानमंत्रेणपूजयेत् नामाज्ञानेज्ञानार्णवे परमेष्ठिगुरुःपश्चात्गुरुः
परमसांतकः स्वगुरुश्चमहेशानिपूजेत्रयेत्गुरुत्रयं अथवामाद्याने एकंस्वगुरुमर्च
येत् प्रयोगः २परमेष्ठिगुरुभ्योनमः २परमगुरुभ्योनमः २ गुरुभ्योनमः इतिसा
मान्यगुरुपंक्तिपूजा दक्षिणामूर्त्तिशिष्यापांगुरुक्रमउदाहृतः संप्रदायाद्यनेकैश्च
ज्ञानव्याप्तस्वगुरुक्रमात् संप्रदायविहीनस्यनधदाप्तंक्तिमुनमो साधारणास्त
गुरवः सर्वभेदेषुवेसमाः इतिज्ञानार्णववचनात् अथेगुरुक्रमः दक्षिणामूर्त्तिशिष्या
णामेव अन्येषानंदभैरवादयः संप्रदायाबहवः संतनेस्वगुरुमुखात्ज्ञातव्याः इ
तिसर्वप्रस्तारसाधारणगुरवः न्यासध्यानपूजादिकं सर्वप्रस्ताराणां समानं एवंगुरुपं
क्तिसंपूज्यहृदयेयथोक्तरूपांदेवीध्यायन्मूलंश्रीमहात्रिपुरसुंदरीश्रीपा० इति
विन्दोषार्घ्यस्तेन त्रिवारंसंपूज्यसंतर्प्य समष्टीमंत्रेणसमस्तपरिवारदेवतापां०
श्रीपात्रास्तेनसंपूज्य संतर्प्य ततोन्यासक्रमेण स्वदेहेमंडूकादिपूजयेत् यथा २
मंमंडूकायनमः २मूलाधारे २कांकालाग्निरुद्रायनमः स्वाधिष्ठाने २ प्रेप्रकृत्यै० नाभौ २

ओंआधारशक्त्यै० २कुंकुर्मायनमः २अंअनंताय० २वांवाराहाय० २ऐंपृथिव्यै० २ सौंसुधासिंधवे०
२रंरत्नद्वीपाय० २कंकल्पकौद्यानाय० २ चिंचिंतामणिमंडपाय० २ श्वेंश्वेतछत्राय० २ रंरत्नवेदि
काये० २ रंरत्नसिंहासनाय० २ इतिसर्वहृदये २ धंधर्मायं० २ दक्षोसे २ ज्ञांज्ञानाय० २ वामोसे २
वैंवैराग्याय० २ वामोरौ २ ऐंऐश्वर्याय० २ दक्षोरौ २ अंअधर्माय० २ मुखे० २ अंअज्ञानाय० २ वाम
पार्श्वे २ ओंअवैराग्याय० नाभौ २ अंअनैश्वर्याय० २ दक्षपार्श्वे २ पंपंकजाय० २ कंकंदाय० २ नां
नालाय० २ पंपत्रेभ्योन० २ केंकेसरेभ्यो० २ कंकर्णिकायै० २ अंअर्कमंडलाय० २ उंसोममंडला० २ एंवह्नि
मंडला० २ सौंसत्वाय० २ रंरजसेन० २ तंतमसे० २ ओंआत्मने० २ अंअंतरात्मने० २ पेंपरमात्मने० २ ज्ञां
ज्ञानात्मने० २ ज्ञांज्ञानतत्वात्मने० २ मांमायातत्वात्मने० २ कंकालतत्वात्मने० २ विंविद्यातत्वात्मने० २
पंपरतत्वात्मने० २ ओंशक्तये० २ विंविश्वेन० २ रुंरुद्राय० २ ईंईश्वराय० २ सांसदाशिवा० २ इति
सर्वहृदये २ त्रिपुरायै० २ त्रिपुरेशंदर्यै० २ त्रिपुरवासिन्यै० २ त्रिपुराश्रियै० २ त्रिपुरमालिन्यै० २ त्रि
पुरसिद्धायै० २ सिद्धायै० २ त्रिपुरांबायै० २ इतिहृदयेष्टदलेषु महात्रिपुरसुंदर्यै० २ इतिहृदयकर्णिकायां
इति संपूज्यसदेवीरूपंमत्वात्मदेहंगंधाक्षतपुष्पैरलंकृत्यनत्वेशवम्यश्रनुसंधानपूर्वकंकिंचित्सं
जप्यगुरुदेवतात्मानौरैक्यंविभाव्यतत्पादिषडंगंविधायजपंसमर्प्यप्रणमेत् ॐ इतिअंतर्यागः

त्रिपुरेशै० २

ततोबहिर्जयेत् गुरुवंदनानंतरंमूलेनप्राणायामत्रयंकृत्वाऋष्यादिषडंगंविधायध्यात्वासामान्यार्घ्यंतोये
नपीठंप्रोक्ष्यमूलेपुष्पांजलिंदत्वापीठपूजामारभेत् २ पीठंसिंहासनाकारेणासंसिद्धयुतत्रमंडूकादि
न्यजेत् २ मेमंडूकपादुकांपूजयामिइतिसर्वाधोआधारभूतः २ कोंकालाग्निरुद्रपादुकांपूज
यामि २ पंपरब्रह्मपा०२ आंआधारशक्तिपां०२ कुंकूर्मपा०२ अंअनंतपा०२ वांवाराहपा०२ इतिउपरि
परिसंपूज्य वाराहदंष्ट्रायां २ दंदधिक्षीरपा०२ दधियाःउपरि २ सुंसुरागंधासिंधुपा०२ सिंधुमध्ये रंरत्न
द्वीपपादुकां० द्वीपस्यपरितः २ कंकल्पकोद्यानपा०२ तन्मध्ये २ चिंचिंतामणिमंडपपा०२ मंडपमध्ये
२ श्वेंश्वेतछत्रपादुकां०२ तदधो २ रंरत्नवेदिकापा०२ वेदिकायां २ रंरत्नसिंहासनपा०२ इतिसंपूजि
ठमध्येपूजयेत् पीठस्यअग्निनिर्ऋतिवायुईशानकोणेषु २ धंधर्मपा०२ ज्ञांज्ञानपा०२ वैंवैराग्यपा०२
ऐंऐश्वर्यपा०२ पीठस्यपूर्वदक्षिणपश्चिमोत्तरादिषु २ अंअधर्मपा०२ अंअज्ञानपा०२ अंअवैराग्यपा०
२ अंअनैश्वर्यपा०२ इतिसंपूज्य पुनःपीठमध्ये २ मांमायायैपा०२ विंविद्यायैपा०२ तत्रैवपंकजंपू
जेत् २ पंपंकजपा०२ कंकंदर्पपा०२ नांनालपा०२ पंपत्रपा०२ कंकेसरपा०२ कंकर्णिकपा०२ आंअर्क
मंडलपां०२ उंसोममंडलपा०२ मंवह्निमंडलपादुकां०२ संसत्वगुणपा०२ रंरजोगुणपा०२ तंत राम
मोगुणपादुकांपू०२ इतिमध्येसंपूज्य पूर्वादिचतुर्दिक्षुगात्रचतुष्टये २ ओंआत्मापा०२ अंअंतरात्मा० ९७

पंपरमात्मापा०२ ज्ञांज्ञानात्मापा०२ इतिसंपूज्य गात्रचतुष्टयसंधिषु २ ज्ञांज्ञाननलपा०२ मांमायानल
त्यपा०२ कंकालनलपा०२ विंविद्यानलपा०२ मध्ये २ पंपरनलपा०२ अग्निनिर्ऋतिवायुईशानापादल
तुष्टये २ ओंब्रह्मापा०२ विंविष्णुपा०२ रुंरुद्रपा०२ ईंईश्वरपा०२ मध्ये २ संसदाशिवपा०२ इतिपीठंस
पूज्यतत्रश्रीचक्रेत्रिमायांतत्रनवचक्रेश्वरीपीठशक्तिर्यजेत् २ अंआंसोः त्रिपुराचक्रेश्वरिपा०२ ऐंक्लींसौं
त्रिपुरेशीचपा०२ क्लींक्लींसोः त्रिपुरसुंदरीचपा०२ हेक्लींसौः त्रिपुरवाशीनीचपा० २ ह्सौंसौं
सौः त्रिपुराश्रीचपा०२ ह्रींक्लींब्लूंत्रिपुरमालिनीचपा०२ श्रींश्रींसोः त्रिपुरसिद्धाचपा०२ ह्सौं
सौंसौः त्रिपुरांबाचपा०२ मूलेश्रीमहाचक्रेश्वरीपादुकांपूजयामिइतिनवचक्रेषुवर्जयेत् २
ततोह्रींश्रींअंआंइतिमातृकामंत्रेणसद्योजातशिवशक्तिसदाशिवेश्वरशुद्धविद्यामायाविद्याविद्यारा
गकालनियतिपुरुषप्रकृतिअहंकारबुद्धिमनः श्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणवाक्पाणिपादपा
युउपस्थवाक्स्पर्शरूपरसगंधशब्दाकाशवायुअग्निसलिलपृथिव्यात्मनेषट्त्रिंशत्तत्वात्मने श्री
महात्रिपुरसुंदर्यांयोगपीठायनमः इतिपुष्पांजलिंक्षिपेत् इतिपीठपूजा पीठस्यपरितनैर्कृत्या
द्याग्नेयोत्तरगणेशास्सूर्यविष्णुशिवाःसकेः चतुरायतनमंत्रैःपीठंचतुष्कंपूजयेत् ततःस्वगुरुमं
त्रेणस्वगुरुपादुकांशिरसिसंपूज्यश्रीगुरोर्दक्षपार्श्वमूर्तिंसकानुग्रहविग्रह अनुज्ञांदेहिभगवन्

श्रीचक्रपूजनायमेऽनिगुरोराज्ञांप्रार्थ्य प्राणायाम ऋष्यादिषडंगविधायकराभ्यांपुष्पांजलिंमा
पूर्यमाणकोणोजलेनकल्पइत्वात्रिखंडामुद्रां १ वध्वाअंतर्मुद्रांप्रयोगेनकुंडलिनीमुच्छाप्यशिव
शक्तिसामरस्यसुखमनुभूयरमामनंपीत्वापुनरावृत्यमूलादिब्रह्मरंध्रांतमूलविद्युद्घोरनूत्नवर्णा
विभाव्यतन्नेजसासुरक्तमिजवपुःसमस्तजगत्साक्षिणीसंविदेकस्वरूपांपरमानंदनुद्रिलांप
रब्रह्मशक्तिंविभावयेत् ततःकाचिदनुत्तरब्रह्मैक्यसमस्तजगद्घात्र्यापिनीसोहमितिध्यात्वातामेवचिच्छक्तीम
क्तानुग्रहसूत्रारिणांशुघटादित्यमंडलकोटिकांतीस्वहृदयेविचिंत्यप्राणप्रतिष्ठांसंपूज्यित्वातामेवतेजोविद्यु
त्पुष्पाजलौत्रिखंडमुद्रामध्येप्रवहन्नार्ध्वनासमानीतामेवतेजोग्निषेरोषदेवतासंध्यायेत् बालार्कम
ंडलाभासांचतुर्बाहुत्रिलोचनांपाशांकुशावरान्श्चापंधारयंतींत्रिवोभजेत् इतिध्यात्वात्रिखंडमु
द्रांनःसन्निविष्टामत्वाहृत्पद्मेत्र्यंबकेत्यादिसायुधेसवाहनेसपरिवारेश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिनमोमहा
पद्मवनांतस्थेकारणानंदविग्रहे सर्वभूतहृदिनेमातरेहिपरमेश्वरि एह्येहिदेवदेवेशित्रिपुरे
वपूंजिते परामृतपरेत्वीघ्रंसान्निध्यंकुरुसिद्धिदे अस्मिन्मंडलेसान्निध्यंकुरुकुरुस्वाहा इत्या
वाहनमंत्रेणतेजोरूपांतांपुष्पांजलिप्रक्षेपणश्रीचक्रमध्येविंदौकामेश्वरीकेसन्निवेशयेत् त
तःसन्निरुध्यमुद्रांप्रदर्श्यश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिइहागच्छागच्छइत्यावाहनमुद्रांप्रदर्श्य देवेशिमा

मन्निकटमेत्यारणागतवत्सले यावत्त्वांपूजयिष्यामितावत्त्वंसन्निधेहिभव इतिप्रार्थ्य सम श्रीमहा
त्रिपुरसुंदरिइमासनंकल्पयामीत्यासनंदत्वा कुशलंमातःइतिस्वागतंपरिपृच्छ्य स म
श्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिनिष्ठनिष्ठेनिसंस्थाप्यन्याआसनेसंस्थाप्य स म सन्निधोभवेतिसन्नि
धापिन्यासंनीधीकृत्य स म सन्निरुध्यस्वेतिसंनिरोधिन्यासंनिरुध्या स म सन्मुखीभवेति
सन्मुखीकरिण्यासन्मुखीकृत्या स म अवगुंठितोभवेतिसन्मुखीकरिण्यासन्मुखीकृत्य स म
अवगुंठितोभवेतिअवगुंठनमुद्रयावगुंठ्य षडंगन्यासेनसंकलीकृत्य धेनुमुद्रयामृतसि
अमृतधारांचिंतनेनअमृतीकृत्य स म मुद्रामुद्रयापरमीकुर्यात् अस्यामिप्रायमहासंस्था
पनंपीठेस्थितिकरणं सन्निधापनंस्वसान्निध्यकरणं सन्निरोधनंइतःअन्यत्रगमननिरोधः
सन्मुखीकरणंस्वसन्मुखता अवगुंठनंस्वस्यावालोकनंअन्यत्रदृष्टेःकुंठनं अमृतीकरणंअ
मृताभिषेकः संकलीकरणंचित्तप्रसन्नता धेनीकरणंउत्सुकता इतिसंस्थापनादिमुद्रादर्श
नंतृतीयंकूटेनकुर्यात् पूजायहणेतत्पूर्वोक्तप्राणप्रतिष्ठामंत्रएवमत्रेतिपदस्थानेश्रीमहा
त्रिपुरसुंदर्याःपदंप्रक्षेपेणेवप्राणप्रतिष्ठांकुर्यात् ततोविशेषमुद्राःप्रदर्शयेत्तत्रादौसंक्षो
भद्रावणाकर्षवश्योन्मादमहांकुशाः खेचरीबीजयोन्यात्मयानवमुद्राःप्रकीर्तिताः द्रांद्रींक्लीं

सः क्रों क्रीं क्रूं ह्रौः ऐं इति नवबीजसहिताः प्रदर्शयेत् ततः पाशांकुशाधनुर्बाणहेतिमुद्राश्चतुष्टयं प्रदर्शयेत् ओं ह्रीं क्रों क्रों घेंघें द्रों द्रीं क्लीं ब्लूं सः योगांगवांसांइति बीजसहिताः प्रदर्शयेत् ततो हिताललितांबाणचापपाशाङ्कुशिः करैः दधानोकामराजांकेयंत्रितोमुदितोस्मरेत्॥ इतिसर्वावयवपावेनचक्रमध्येदेवीध्यायन्पुष्पांजलिंकुर्यात् मूलंश्रीमन्महात्रिपुरसुंदर्यैरिश्रीपादुकांपूजयामिइतिपूजामंत्रेणगंधाक्षतानून्वितपुष्पांजलिंत्रयंदत्वा पुनर्मूलंश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिपादुकांतर्पयामिइतितर्पणमंत्रेणवामांगुष्ठानामिकासंयोगरूपतयातत्तन्मुद्रयाधृतपुष्पचंदनविषोषार्घ्यबिंदुभिस्त्रिः संतर्प्य उपचारान् कुर्यात् तेतुषोडशा तदुक्तध्यानार्चावे उपचारैषोडशभिः पूजयेत्परदेवताइति तथावक्ष्यमाणेत्रराजविद्यातृतीयखंडेनकुर्यात् पूजोपचारकान् पाद्यार्घ्याचमनस्नानवसनाभरणानिच॥ गंधपुष्पंधूपदीपंनैवेद्यंसाचमंतथा तांबूलमर्चनंस्तोत्रंपुष्पांजलिनमस्क्रिया एवंसंपूज्यपुरतःप्रोक्तयोगसमन्वितमिति उपचाराः यथा॥स४श्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिश्रीपादुकाभ्यांपाद्यंपरिकल्पयामिनमः इतिमंत्रेणदेव्याः पादयोः पाद्यपात्रस्थंजलंरक्तोत्पलाद्यैर्दद्यात् ततः सामान्यार्घ्यजलेनार्घ्यंसमर्पयामीतिनिवेदयेत् ततः स४श्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिअर्घ्यंपरिकल्पयामि

राम
९९

नमः इतिमंत्रेणार्घ्यपात्रस्थजलेनदेव्याःशिरसि॥ अर्घ्यंदद्यात् सामान्यार्घ्यजलेनंनिवेदयेत् स४श्रीम० आचमनीयंसुधाइति आचमनीयपात्रिजलेनमुखेदद्यात् तथानिवेदनं उपचारेषुमधुपर्कस्याचमनांतर्गतत्वात्पृथक्नोक्तः स४ श्रीम० मधुपर्कंकल्पयामिस्रुक्घाइतिमधुपर्कपात्रस्थंमधुपर्कंहस्तेदत्तंप्रासितमितिभावयन्सामान्येनविवेदयेत् पुनराचमनीयंसुधेतिआचमनपात्रात् निवेदनंपूर्ववत् स४श्रीम० स्नानीयंकल्पयामिनमइतिसंकल्प्यरत्नपादुकेदत्वाभगवतिस्नानायरत्नमंडपंगच्छेदितिप्रार्थ्यस्नानवस्त्रंदद्यात् ततःस्नानमंडपंसमानीयसिंहासनेविनिवेश्य महाराजाभिषेकोपचारवत्अर्घ्योद्गतनंकारयित्वापंचामृतेनस्नापयित्वाउष्णोदकेनस्नापयेत् ततोमूलमंत्रेणअभिमंत्रितैरत्नकलशैनानातीर्थादाहृतैःकर्पूरकस्तूरिकुंकुमनानापुष्पासोदसुगंधजलैःसंस्नाप्यआचमनीयंदत्वाकेशांगप्रोंछनार्थंवस्त्रंदत्वाप्रोंछनंविधायेतिस्नानंसमर्पयेनिवेदनंपूर्ववत् एतावत्कृतमितिभावयेत् स४श्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिपादुकाभ्यांवाससीपरिकल्पयामिनमइतिनानारत्नखचितंरक्तवस्त्रद्वयंदद्यात् समर्पणंसामान्यजलेनकुर्यात् ततोरत्नपादुकेउपनीयभगवतीमलंकारायतनमंडपंगच्छेतिप्रार्थ्य तत्रनीत्वासिंहासनेसमुपवेश्य स४श्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिश्रीपादुकाभ्यांअलंकारान्समर्पयामि

नमरूतिसामान्यतः संकल्प्यमकुटमौक्तिकतिलकताटंकग्रैवेयकअंगदहारकांचीदामनूपु
रपादांगुलीयकादिसमस्ताभरणानिसमर्प्य कर्पूरकस्तूरीकुंकुमागरुमिश्रंदिव्यचंदनंपात्रे
दत्वासर्वांगेमृगमदामोदितांकुंकुमानुलेपनंसमर्प्य कंठेकल्हारमालामवलंबयेत् वस्त्रेषी
व्यकज्जलैरंजितेकृत्वाशुध्यसीदूरैः सीमंतमापूर्यअलकैःपरदृंदृंरंजितंभावयेत् इतिअ
लंकारान्समर्प्यनिवेदनपूर्ववत् ततोरत्नपादुकेउपनीयभगवत्पादुकायुगमारुह्यपंचवा
द्यपुरःसरंयागमंडपमायाहिपरिवारगणैःसहेतिप्रार्थ्यप्रधानमंडपेनीत्वाकामेश्वरीकेसमु
पविष्टांमत्वा सद्य श्रीम० अष्टगंधोनमः इतिअष्टगंधंशुध्यचंदनेवासमर्प्य चंद्रचंदनकस्तू
रीरोचनागरुकुंकुमैः सचौरैःकर्पिसंयुक्तैःशक्तिंगधाष्टकंविदुः चंद्रकर्पूरः चोरःकचोरःकपि
रक्तचंदनः रोचनगोरोचनं कुंकुमकेशर इतिअष्टगंधः गंधनिवेदनंसमान्यजलेन सद्य श्री
म० पुष्पाणिवौषट् इतिनानासुगंधिपुष्पाणिसमर्प्यनिवेदनपूर्ववत् ततःसारांगारंधूपपात्रं
आनीयसोऽस्त्रायफट् इतिमंत्रेणासामान्यजलेनप्रोक्ष्य अंगारेषुधेनुमुद्रांप्रदर्श्यतेषुदशांगा
दिधूपंकल्पनमः स्वाहाइतिमंत्रेणनिक्षिप्य वामभागेघंटांनिधायसोऽस्त्रायफट्इतिसामान्य
जलेनप्रोक्ष्य ॐजगध्वनिमंत्रमातः स्वाहाइतिघंटामंत्रेणगंधाक्षतपुष्पैरभ्यर्च्य सद्य श्रीमन्म

MEMORIAL

हात्रिपुरसुंदरिश्रीपादुकाभ्यांधूपंपरिकल्पयामिनमइतिवामकरणेघंटांवादयन्दक्षिणेनधूपपात्रमा
दायवनस्पतिरसोत्पन्नोगंधाढ्योगंधउत्तमः आघ्रेयःसर्वदेवानांधूपोयंप्रतिगृह्यतां इतिदेव्याः ना
साग्रेदर्शनेदर्शनेत्तियंकृत्वात्रयंवालयन्नीत्वाधूपंनिवेदयेत्निवेदनपूर्ववत् ततस्त्रांदेव्याःवाम
भागेस्थापयेत् नतुकंकालिकापुरतोवामतस्तुतथाधूपंमाग्नेयान्नतुदक्षिणेदेव्याः इतिशेषः अ
थदीपपात्रमानीयसुगंधघृतेनापूर्यतत्ररक्तपट्टसूत्रमयींवर्तिंवाकार्पासमयींवाकर्पूर
गर्भितांवर्तिंनिक्षिप्यंहीत्यात्रमालिंत्रेणमइतिमंत्रेणावर्तीप्रज्वाल्यधेनुमुद्रांप्रदर्श्यमहामुद्रयाप
रामृश्य सद्य श्रीम० दीपंपरिकल्पयामिनमः इतिउत्सृज्यपूर्ववत्घंटावादयन्दीपपात्रमादायसु
प्रकाशोमहादीपःसर्वत्रतिमिरापहः सबाह्याभ्यंतरंज्योतिर्दीपोयंप्रतिगृह्यतांइतिदेव्याःवामभागा्ग्रे
रणपर्यंतमानीयपुनर्दक्षभागेमस्तकस्योर्ध्वपर्यंतंनिवेदयेत्दृश्येवंत्रीःप्रदर्शयन्दीपंनि
वेदनपूर्ववत्प्रदद्यात् दीपपात्रंदेव्याःदक्षिणेस्थापयेत् नतुकंकालिकायै दक्षिणेसर्पिषादीपंतिल
तैलेनवामतः अथवैवेद्यंनिवेदयेत् घृतेनवर्तकरादुग्धंअपूपंकदलीफलं क्षीरंगुडंनारिकेलंफ
लंलाजान्तिलादधि पृथुकंचणकंमुद्गंपायसंचनिवेदयेत् प्रतिपदातिथिमारभ्यक्रमात्सेवेद्रास्त्र
पिकामेभ्यदिशक्तीनांसर्वासामपिवोदितं आद्यायाललितायस्तुसर्वान्येतानिसर्वदानि।।

नंत्रराजे शुद्धस्फटिकसंकाशांबरश्मिसमप्रभं शालिसन्दुलंदेविवारशुद्धोदनंप्रिये हिंगु
जीरकमरीचाद्यराढ्यकैरवितःप्रिये वटकःकुंकुमाकारःपायसान्नसमन्वितं दुग्धसंपारसकर्मगंधार्कशर्करापूर्प
रितं कपित्थाष्टसंयुक्तंमूर्जेचक्रमंडकाप्रिये शर्करांफणितादेविसूपंसुद्गोद्भवंतथा नानाविधानिरसयानि
व्यंजनानिबहून्यपि द्यत्याद्यन्नसमोपेतंनैवेद्यंकल्पयेद्बुधः मनःकल्पितरूपंवात्रिपुरायैनिवेदयेत्॥
इत्युक्तंभक्ष्यवर्ज्यंचोष्यलेह्यपेयात्मकंपंचविधमन्नंअन्याधनिवेदितंषड्रसोपेतंस्वर्णादिपात्रेस्थंआनी
यमूलविद्ययाभिरीक्ष्यसौःअस्त्रायफट्इतिप्रोक्ष्यपुनस्तेनैवकुन्त्रात्रयेणताडयित्वाऐंकवचायहुंइति
अष्टधाप्यैवंचतुर्विधसंस्कारंविधाय देव्याःपुरतश्चतुरस्रमंडलंविलिख्यगंधपुष्पाक्षतैरभ्यर्चतत्रा
धारंविन्यस्यतत्रनैवेद्यपात्रंस्थापयेत् ततःसामान्यार्घ्यजलेनमूलेनप्रोक्ष्यवक्ष्यमुद्रांप्रदर्श्ययित्वा
तदुपरिमूलविद्यामष्टधाजपित्वाधेनुमुद्रयामृतीकृत्यमहामुद्रयापरमीकुर्यात् ततोऽर्घ्यजलंचु
लुकेनादाय सश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरीपादुकाभ्यांनैवेद्यंपरिकल्पयामिसुधाइतिनैवेद्यजलम
र्पयेत् हेमपात्रगतंदिव्यंपरमान्नंसुसंस्कृत्यैतंपंचधाषड्रसोपेतंगृहाणत्रिपुरेश्वरिइत्युच्चार्यज
लममृतीकृत्य ॐअमृतोपस्तरणमसिस्वाहेतिदेव्याहस्तेजलंदद्यात् ततोवामकरेणविकटो राम
त्पलसन्निभांश्चासमुद्रांप्रदर्श्यदक्षिणेनप्राणादिमुद्राःप्रदर्शयेत् पंचग्रासान्ग्राहयेत् यथा १०१

ऐंप्राणायस्वाहाइत्यंगुष्ठकनिष्ठिकानामिकाभिः क्लींअपानायस्वाहाइत्यंगुष्ठतर्जनीमध्यमाभिः
सौःव्यानायस्वाहाइत्यंगुष्ठनामिकाभिः ऐंक्लींउदानायस्वाहाइत्यंगुष्ठनामिकामध्यमातर्जनीभिः
ऐंक्लींसौःसमानायस्वाहाइत्यंगुष्ठादिदिसर्वाभिःइतिप्राणाहुतीग्राहइत्वात्सकारयेत् ऐंआत्म
तत्वव्यापिकाश्रीमहात्रिपुरसुंदरीतृप्यतु क्लींविद्यातत्वव्यापिश्रीमहात्रिपुरसुंदरितृप्यतु सौः
शिवतत्वव्यापिकाश्रीमहात्रिपुरसुंदरीतृप्यतु ऐंक्लींसौःसर्वतत्वव्यापिकाश्रीमहात्रिपुरसुंदरी
तृप्यतु इतितृप्तरूपोविभाव्यअस्त्रायफट्इतिअस्त्रमंत्रेणादरोवेष्टयेत् ततोवस्त्रायंतर्हित
देवीसुजनाध्यायेत् यथा ब्रह्मरंध्रेसरसमितःसूर्यावेष्टेसमेतासिंजद्धालव्यजननिकरै
र्वीज्यमानासखिभिः वर्मक्रीडाप्रहसनपरापेतिसोकुंकुमद्रवसंतीभुक्तेपात्रेकनकरजतेष्वनुसान्न
विद्धिलास्वा इतिध्यात्वा क्षणंविश्राम्यदेवीसुकृतीविभाव्यधेनुमुद्रयाजलममृतीकृत्य
नमस्तेदेवदेवेशिमहात्रिपुरसिकरंपरं शुद्धंस्फटीकसंकाशंस्वादुग्रहाणजलमुत्तमं इतिजलंसम
र्प्य ॐअमृतापिधानमसिस्वाहेतिदेव्याहस्तेउत्तरापोशानंदत्वाहस्तप्रक्षालनंगंडूषजलंद
त्वापुनराचमनीयंदत्वाहस्तप्रोंछनार्थसूक्ष्मवस्त्रंविधायतस्मैहापनयनापवरणेनकरोद्वर्त

नंकारपिलातादृशीभावयेत् ततोगतसारं नैवेद्यं नेत्रकृत्यादिस्थापयेत् ततःस्थानमध्येपात्रं
प्रोक्ष्यदेव्यैशुद्धावमनंदद्यात् ततःसामान्यार्घ्यजलेननैवेद्यनिवेदनंकुर्यात् ततोदेव्यैतां
बूलंदद्यात् स४ श्रीमहात्रिपुरसुंदरिपादुकाभ्यांताम्बूलंपकल्पयामिनमः इतिअस्त्रेणप्रोक्षि
तंपूगीफलेसकर्पूरंनागवल्लीदलेर्युतं सचूर्णंसखदिरंताम्बूलंप्रतिगृह्यतां इतिताम्बूलंसम
र्प्यनिवेदनंपूर्ववत् ततोमूलश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिपादुकांपूजयामितर्पयामिइतित्रीः
संपूज्यविशेषार्घ्यामृतेनतर्पयेत् ततः सामान्यार्घ्यजलेनअर्घंनंनिवेदयेत् ततः स४
श्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिश्रीपादुकाभ्यांसकलसिद्धिंपरिकल्पयामीति द्वादशश्लोक्यास्तुयात् द्वाद
शश्लोकीयथा गणेशग्रहनक्षत्रयोगिनीराशिरूपिणी देवीमंत्रमयीनौमिमातृकांपीठ
रूपिणी १ प्रणमामिमहादेवीमातृकांपरमेश्वरीं कालहल्लोलकल्लोलनादहल्लोलकल्लोलनादराम
कारिणी २ यदक्षरैकमात्रेणसंसिद्धेस्पर्धतेनरः रविताक्ष्यंदुकंदर्पशंकरानलविष्णुभिः ३
यदक्षरराशिज्योत्स्नामंडितंभुवनत्रयं वंदेसर्वेश्वरीदेवीमहाश्रीसिद्धमातृकां ४ यदक्षरमहासूत्र राम
प्रोतमेतज्जगत्त्रयं ब्रह्मोडुदिकलानाथंनमोवंदेसिद्धमातृकां ५ यदेकादशमाधारबीजकोणत्रयोद्भवं २०२
ब्रह्मोडुदिकहीनंजगदाप्यायिदृश्यते ६ अकचादिटतोनह्पयशीक्षरवर्गिणी ज्येष्ठांगबाहु

दृष्टकटिपादनिवासिंनी ७ नामीकाक्षरोद्धारांसाराक्षरांपराक्षरां प्रणमामिमहादेवींपर
मानंदरूपिणीं ८ अद्यापियस्याजानंतिनमनागपिदेवताः केयंकस्मात्कुतोनेतिस्वरूपा
रूपभावनः ९ वंदेतामहमक्षय्यक्षकाराक्षररूपिणीं देवीकुलकलोलप्रलुसंतींपरांशिवां
१० वर्गानुक्रमयोगेनयस्यांमात्राष्टकंस्थितं वंदेतामष्टवर्गोत्थांमहासिद्धाष्टकेश्वरीं ११
वमपूर्णजकाराख्यश्रीपीठोत्थंनिवासिंनी चतुरास्यांकोटिसूर्यतानौमिश्रीत्रिपुरामहं १२ इति
द्वादशश्लोकैस्तवनंसर्वसिद्धिप्रदं देव्यास्त्रिखंडरूपायास्तवनंस्तवनप्रियः १३ इति
द्वादशीश्लोकी इतिस्तुत्वानिवेदनंपूर्ववत् ततोमूलंश्रीमहात्रिपुरसुंदरिश्रीपादुकाभ्यांपुष्पां
जलिंसमर्पयामि इतिपुष्पांजलित्रयंक्षिपेत् ।।निवेदनंपूर्ववत् ततः स४ श्रीमन्महात्रि
पुरसुंदरीश्रीपादुकाभ्यांअष्टांगेप्रणामंसमर्पयामिइतिप्रणमेत् अष्टांगोप्रणामोयथा उरसा
शिरसावैवमनसावचसातथा पद्भ्यांकराभ्यांजानुभ्यांप्रणामोष्टांगईरितः दंडवापंचवा
देवित्रयंवापिएकमेववा दंडप्रणामंकुर्वीतसाष्टांगोदेहभूशिरुत् एवंसाष्टांगंनत्वापंचप
णाममुद्रांसिर्नमेत् संरोधोसन्निधापश्चकमठंवितनंतथा योनिश्चेतिसमाख्याताः
प्रणामाः पंचमुद्रयामितिनिवेदयेत् निवेदनंजलंदद्याग्रतः क्षित्वात्रोत्तरेस्यजेत्।।

इतिषोडशोपचारपूजा इतिषोडशोपचारैःपूजयित्वालयांगखेनदेव्यंगेषडंगानिपूजयेत् यथा
हृ५ हृदयायनमः हृ५ शिरसेस्वाहा स४ शिखायैनमः हृ५ कवचायनमः हृ५ नेत्रत्र
यायनमः स४ अस्त्रायनमः इतिषडंगेषुध्यानमुद्रयापुष्पैःसंपूज्य मूलश्रीमन्माहात्रि
पुरसुंदरिपादुकांपूजयामितर्पयामिइतिविशेषार्घ्यामृतेनत्रीःसंतर्पयेत् ततःकरौमु
कलीकृत्यसविन्मयेपरेदेविपरामृतवरुप्रिये अनुज्ञांत्रिपुरेदेविपरिवारार्चनायमे
इत्यनेनदेव्यनुज्ञांगृहीत्वावाह्यावरणदेवतापूजयेत् तद्यथा तत्रादौषोडशनित्यापू
जयेत् तत्रबिंदुचक्रेपश्चिमेषोडशीनित्यांसंपूज्यतस्यांतद्दिनतिथिनित्यांपूजयित्वापुनः
षोडशींसंपूज्य यथाक्रमंनित्यामंडलंपूजयेत् इतिक्रमः तदुक्तंवामकेश्वरतंत्रे गीतवा
द्यैश्चनृत्यैश्चपूजयित्वामहेश्वरीं तत्रैवपूजयेन्नित्यांषोडशीतिथिरूपिणी मिति तथा
ज्ञानार्णवे कामेश्वर्यादिकानित्याविचित्रोतामहेश्वरि प्रतिपत्पौर्णमास्यंतंतिथिरू
पाःपूजयेत् प्रतिपत्तिथिमारभ्यपौर्णमास्यंतमद्रिजे एकैकंपूजयेन्नित्यांसर्वसौभाग्य
मापुयात् रुद्रयामलेमहेशानिपूजनेयेनिथिमंडलं विचित्राद्यावरारोहेयावत्कामेश्वरीम्
वेत् कामेश्वर्यादिकानित्याःपूजयित्वाक्रमान्ततः तिथिनित्यात्रिधादेविपूजयेद्ध्यानेन

तये पुनश्रीत्रिपुरानित्यांयजेत्सौभाग्यहेतवे इतिअस्यार्थः शुक्लपक्षेप्रतिपत्तिथिमारभ्यपौर्णि
मास्यंतंकामेश्वर्यादिविचित्रोतामतन्तिथिनित्याभवेति तत्तत्तिथौमहानित्यासंपुटितततद्दिन
तिथिनित्यांसंपूज्यततःकामेश्वर्यादिविचित्रोताःपंचदशपक्षेतुप्रतिपदारभ्यअमांतंविचित्रा
दिकामेश्वर्यंतान्ततदिनतिथिनित्याभवेतिदशनित्याक्रमेणततस्वस्वस्थानेषुपूजयेदितिक्र
मः अत्रकामेश्वर्यादिपंचदशतिथिनित्यानांपूजनेऽप्यपक्षेपिअनुलोमेनैवकार्यं॥
ततदिनतिथिनित्यानांपूजनंतुकामेश्वर्यायनुलोमेनशुक्लपक्षेकार्यं कृष्णपक्षेतुविचित्रादि
प्रतिलोमेनकार्यंशुक्लप्रतिपदिविचित्रातद्दिनतिथिनित्याभवेति द्वितीयेत्यादि द्वितीयायां
भगमालिनीतिक्रमः कृष्णप्रतिपदिविचित्रातद्दिनतिथिनित्याभवति द्वितीयायांभगमा
लिनीतिक्रमः ततःकामेश्वर्यादिपंचदशनित्याःक्रमेणयजेत् इतिनित्यापूजनं अथमे
रुयंत्रेवोक्तं विभाव्यबमहत्यस्यमध्यरक्षोत्तरक्रमात् रेखासुविलिखेत्तत्रपंचपंचक्रमेणहि
श्रावणाद्याःकृष्णिताःदक्षिणायादिविचिंतयेत् ततश्चपूर्वरेखायांदीर्घकोणादिपंचकं विलि
ख्योत्तररेखायांशक्त्यादिस्वरपंचकं अनुस्वरोत्तमनेनतुविसर्गांषोडशीमजेत् वामावर्तेन
देवेशिनित्याःषोडशकीर्तिताः इति तत्रमध्यत्रिकोणरेखास्थितिवतुःत्रातिमिलने तदु

३७भयपक्षेपि

ऋंनत्रेव त्रिकोणेतत्पुरनाथ्यौ यांप्रतिबिंबाकृतिंयजेत् तत्तिथिमयीनित्यांकाम्यकर्मानुसारि
णीमिति बिंदुचक्रेपरेतित्रराजमतं नदुक्तंनत्रेव मध्यस्थदेवीहृत्कैवषोऽउक्षाकारतस्थिता
यतस्तस्मात्तनोतस्यास्त्वन्याःपरदेवताश्चयेदिति तनोविंदात्यर्थः नदुक्तंमन्यत्र महाविं
दुमयीनित्यांयजेत्त्रिपुरसुंदरिमिति तथाचक्राद्बहिःस्वपुरःत्रिकोणंकृत्वातत्रतिथिनित्याः
पूजयेदितिकेषांचिन्मतं एवंमतभेदेसर्वगुरुसंमतमविरुद्धं नदुक्तंसकेतपत्रयां आगमा
नामतंत्रात्तुकर्तव्यंगुरुसंमतमिति तत्रपूजाक्रमः बिंदुचक्रेत्रिकोणेविभाव्यतस्यअग्नेको
णादक्षिणकोणांतंदक्षरेखायां अंआंइंईंउंऊंइतिपंचस्वरान्विभाव्य दक्षकोणादाम्रकोणां
तंपूर्वरेखायांऊंऋंॠंऌंॡंइतिपंचस्वरान्विभाव्य वामकोणादग्नितंउत्तररेखायांएंऐंओं
औंअंइतिपंचस्वरान्विभाव्य अःइतिमध्येभावयेत् तद्यथा ह्रींश्रींअःमूलंअःश्रीमन्महा
त्रिपुरसुंदरिमहानित्याश्रीपादुकांपूजयामितर्पयामिइतिविशेषार्घ्यंमूलेनत्रींःसंपूज्यसंतर्प्य
ननोतत्तत्स्वरसंपुटितंतत्तिथिनित्यांक्रमेणाश्रुकृतदिनतिथिनित्याश्रीपा०इतिविशेषार्घ्यं
मूलेननैवत्रींःसंपूज्यसंतर्प्यपुनःअःमूलंअःश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिमहानित्याश्रीपा०नद्विंदु
नात्रींःसंपूज्यतर्पयेत् इतिमध्येविसर्गीस्थानेपूजयेत् ततःकामेश्वर्यादिनित्याःस्वस्वस्थानेषु

यजेत् यथा दक्षरेखायां २अंऐंसकलह्रींनित्क्लिन्नेमदद्रवेसौः अंकामेश्वरीनित्याश्रीपादुकांपूजया
मितर्पयामि २ओंऐंभगाभृगोभगिनिभगोदरिभगमालेभगवहेभगगुह्येभगयोनिभगनिपातनिसर्व
भगवशंकरिभगरूपेनित्यक्लिन्नेभगस्वरूपेसर्वाणिभगानिमेवशमानयवरदेरमेस्मरेतेभगक्लिन्नेक्लिन्न
द्रवेक्लेदयशवयअमोघेभगविषेसुभगक्षोभयसर्वसत्वान्भगेश्वरिऐंद्रुंजंबूंसंबूंमोंबूंहेबूंहेक्लिं
न्नेसर्वाणिभगानिमेवशमानयस्त्रींहरखेंह्रींओंभगमालिनीनित्यांश्रीपा०ईंह्रींनित्यक्लिन्नेमद
द्रवेस्वाहाईंनित्याक्लिन्नित्याश्रीपा०२ईंॐक्रोंक्ष्त्रोंक्रोंस्त्रोंह्स्त्रौंज्त्रौंस्वाहा ईंपेरुंडानित्याश्रीपा०
२उंॐह्रींवह्निवासिन्यैनमः उंवह्निवासिनिनित्याश्रीपा०२द्वितीयरेखायांऊंह्रींक्लिन्नेऐंक्रोंनि
त्यमदद्रवेह्रींऊंवज्रेश्वरिनित्याश्रीपा०२ऋंह्रींशिवादूत्यैनमः ऋंशिवादूतीनित्याश्रीपा०२
ॠंह्रींहुंखेचरेद्वेषः स्त्रींहुंखेंफट्ऌंक्लेदिनीनित्याश्रीपा०२ऌंऐंह्रींक्लींसौः ऌंकुलसुंदरिनित्या
श्रीपा०२ॡंसकलरंडेंहसकलरंडीहसकलरंडोः ॡंनित्यानित्याश्रीपा०२तृतीयरेखायां२एंह्रींक्रें
स्त्रूंक्रोंओंक्लींऐंबूंनित्यमदद्रवेहुंफेंह्रींएंनीलपताकानित्याश्रीपा०२ऐंभमरयंक्रौंऔंऐंविजयानि
त्याश्रीपा०२ओंस्त्रोंओंसर्वमंगलानित्याश्रीपा०२ओंॐनमोभगवतिज्वालामालिनिदेवदेविस
र्वभूतसंहारकारिकेजातवेदसिज्वलतिज्वलज्वलप्रज्वलहांह्रींहूंरररररररज्वालामालिनिहुं

फट्स्वाहा ओंज्वालामालिनिनित्याश्रीपा०२ अंवकोंअंवित्रानित्यापादुका० इतिरेखात्रयेसंपूज्यपु
नःमध्येमहानित्यासंपुटितनद्दिनतिथिनित्योंत्रीःसंपूज्यसंनर्पयेत् ततोनिथिनित्यांपंचोपचारै
संपूज्यततनतिथिविहितनैवेद्यंदद्यात् यथा प्रतिपदिघृतं द्वितीयायांशर्करा तृतीयायांदुग्धं॥
चतुर्थ्यांभक्ष्यं पंचम्यांकदलीफलं ६षष्ठ्यांमाषिकं ७सप्तम्यांगुडं ८अष्टम्यांनारिकेलं ९नवम्यां
लाजा १० दशम्यांनिलाः ११ एकादश्यांदधिः १२ द्वादश्यांविपीटकाः १३ त्रयोदश्यांवणकाः १४ चतुर्द
श्यांमुद्गाः १५ पौर्णिमास्यांपायसं १६ एवंतत्तन्निथौतत्तन्निथिनिसायाःततनैवेद्यंसमर्प्यपंचदशा
मालासुततन्मालामंत्रेणपुष्पांजलिंदद्यात् तात्तत्त्व शुक्लमालातोमालास्वाहामालातर्पणमा
लाजयमालाइतिपंचधा तत्रशक्तिमालापंचकं शिवमालापंचकं मिथुनमालापंचकं एवंपंचदशा
मालाःक्रमेणाप्रतिपदादिपौर्णिमास्यंतंपंचदशनिथिषुजपेत् तत्रक्रमः शुक्लप्रतिपदिमहानित्या
संपुटितकामेश्वरीततिथिनित्यांमध्येसंपूज्यपुनःकामेश्वर्यादिचित्रांतापंचदशनित्याःत्रिकोणानि
रेखास्वतत्तत्स्वरेषुक्रमेणपूजयित्वापुनर्मोहानित्याःसंपुटितांकामेश्वरींततिथिनित्यांविसर्गपूज
यित्वागंधादिरीपांतैरुपचारैरुपचर्यघृतंनैवेद्यंदत्वाशुक्लशक्तिमालयापुष्पांजलिंसमर्प्ययो
निमुद्रयाप्रणमेत् ततःशुक्लद्वितीयायांमहानित्यांसंपुटिततत्तिथिनित्यांभगमालिनीसंपू

BHAU DAJI MEMORIAL

ज्यपुनःकामेश्वर्यादिपंचदशनित्याःक्रमेणसंपूज्यपुनर्मोहानित्यांसंपुटितांभगमालांपूजयित्वारीपां
तैरुपचारैरुपचार्यघृतंनैवेद्यंदत्वातन्मोशक्तिमालयापुष्पांजलिंसमर्प्ययोनिमुद्रयाप्रणमेत्
एवंशुक्लतृतीयायांतत्तन्नित्याक्लिन्नांसंपूज्यदुग्धंनैवेद्यंनिवेद्यस्वाहाशक्तिमालयापुष्पांजलिस
मर्प्यप्रणमेत् शुक्लचतुर्थ्यांतथैवभक्ष्यैरंतःसंपूज्यअभ्यर्चनैवेद्यंदत्वातर्पणशक्तिमालयापुष्पांजलिः
पंचम्यांवह्निवासिनीसंपूज्यकदलीफलंनैवेद्यंजयजयशक्तिमालयापुष्पांजलिः ततःपौर्णिमा
स्यांनेत्रमेषांततनिथिनित्यांसंपूज्यततनैवेद्यंदत्वाततन्मालयापुष्पांजलिः एवंकृष्णपक्षेपि॥
कृष्णप्रतिपदिमहानित्यासंपुटितचित्रांततिथिनित्यांसंपूज्यकामेश्वर्यादिचित्रांतापंचदशनित्याः
क्रमेणपूजयेत् पुनर्मोहानित्यासंपुटितांचित्रांसंपूज्यनथैवोपचार्यपायसंनैवेद्यंदत्वा२मिथु
नशक्तिमालयापुष्पांजलिंसमर्प्ययोनिमुद्रयाप्रणमेत् एवंकृष्णद्वितीयायांमहानित्यासंपुटितां
ज्वालामालिनीततिथिनित्यांसंपूज्यकामेश्वर्यादिनित्याक्रमेणपूजयित्वापुनस्तथैवज्वाल्म
मालिनींपूजयित्वामुद्गनैवेद्यंदत्वामिथुनतर्पणमालयापुष्पांजलिंनिवेद्यप्रणमेत् एवंअमां
तंततत्तिथिषुकामेश्वर्यंतास्तत्तन्नित्याःसंपूज्यततनैवेद्यंसमर्प्यततन्मालयापुष्पांजलिंदत्वा
योनिमुद्रयाप्रणमेत् उक्तयथाविन्यासेनैवमत्रतत्तत्तिथिनित्यापूजनेक्षयतिथौएकस्मिन्दिने

नित्याद्वयं दक्षिणाम्न्यांऽकानित्यादिनद्वयेपूजयेत् उदयव्यापिनीन्येवअहोरात्रिव्यापिकेति
संप्रदायः वोऽस्तानित्यापूजाक्रमः अत्रमहानित्यांतनिधिनित्यांविशेषार्घ्यमंत्रेनैवतर्पयेत्
कामेश्वर्यादिपंचदशनित्याः श्रीपात्रामृतेनतर्पयेत् अथगुरुपंक्तिपूजाक्रमः मध्यप्राक्
त्र्यस्रमध्यांतनिधिनित्यार्चनादधः श्रीभोग्यापूजयेत्मंत्रीगुरुपादुकामावलिं तथा नाथां
स्कष्टमोदिव्याः जयनिधिमलोत्तरमिति तथाच मध्यत्रिकोणष्टांतरालेरेखात्रयेस्मरेत्
नास्कदिव्यौघसिध्यौघमानवौघत्रिकंयजेत् तथयथा मध्यप्राक्त्र्यस्रमध्यांतरलेखि
मलाजयिन्योर्मध्येदक्षिणोत्तरायतास्तिस्त्रोरेखाःस्मरेत्तासुस्वदक्षादिवामोत्तरदिव्यौ
घसिध्यौघमानवौघान्पूजयेत् तत्रप्रथमरेखायां २ दिव्यौघेभ्यो: परारत्रेभ्योगुरुभ्यो न
मः इतिपुष्पांजलिंनिक्षिप्यपूर्वोक्तदिव्यौघान्पूजयेत् अत्रअमुकानंदनाथश्रीपादु
कांपूजयामितर्पयामि इतियोगः नाथपदस्थानेत्रोक्तिपदंदद्यात् स्वमंडलेषुनाथांता
न्कांश्चाः देविमंडलेमिननेत्रराजवत्रनात् द्वितीयरेखायांपरापरारत्र्यौघसिध्यौघगु
रुभ्योनमः इतिपुष्पांजलिर्निक्षिप्यपूर्वोक्तसिध्यौघान्पूजयेत् २ तृतीयरेखायां
पराररत्र्यौघमानवौघगुरुभ्योनमः इतिपुष्पांजलिर्निक्षिप्यपूर्वोक्तसिध्यौघान्पूजये

त् मानवौघांतिकेस्वगुरुपंक्तिंसंपूज्यस्वगुरुपादुकाविद्ययास्वगुरुंसंपूज्यगुरुमूलेनपुष्पांजलिंदत्वा
योनिमुद्रयाप्रणमेत् अत्रगुरुपूजनंअंतर्यागोक्तंकार्यं इतिगुरुपंक्तिपूजा श्रीगुरोर्दक्षिणामूर्ति
भक्तानुग्रहविग्रह अनुज्ञांदेहिभगवन्श्रीचक्रपूजनायमे इतिगुर्वनुज्ञांप्राप्यार्घ्यंअंगपूजांकु
र्यात् अस्मिन्नेवसमयेपंचपंचिकाविधिमिःपंचासिहासनंयजेदिति ज्ञानार्णवदक्षिणामूर्ति
संहितायोर्मतं नवावरणपूजांतेपूजयेत्पंचपंचिकामितियामलादिमते उभयोर्मध्येउत्तरपक्षः
समीचीनइतितांत्रिकाः ज्ञानार्णवादिसुस्वीकटाहन्यायेनप्रसंगयतिनत्योक्तरिति वामकेश्व
रतंत्रराजोक्तपंचपंचिकापूजनमेवनोक्तं ततोऽष्टारत्रिकोणाष्टकोणारंतरालेषुआनीत्वाक्रमा
यव्ययमध्यरिक्तवेगेपूजनमितिसुक्तं भोगांगरेखनाःध्यात्वायजेत् तुषारस्फटिकरूप्यमनी
लरक्तारुणासिंधः वरदाभयधारिण्यःप्रधानतःनवस्त्रियः इतिध्यात्वापूजयेत् २ह्रः
सर्वज्ञायेहृदयायनमः हृदयशक्तिश्रीपा० आग्नेये २ह्रः नित्यतृप्तायेशिरसेस्वाहाशिरः
शक्तिश्री० ईशान्ये २स्रः अनादिबोधायेशिखायैवषट् शिखाशक्तिश्रीपा० नैऋत्ये २
ह्रः स्वतंत्रायैकवचायहुंकवचशक्तिश्रीपा० वायव्ये २ह्रः निस्समलुप्तायैनेत्रत्रयायवौष
ट्नेत्रशक्तिश्रीपा० इतिमध्ये २स्रः अनंतशक्तयेअस्त्रायफट्अस्त्रशक्तिश्रीपा० वसु

दिक्षु॥संपूज्यसतर्प्य॥षडंगयुवतिपूजा॥अथनवावरणपूजा॥तत्रैव२समस्तप्रकटनिसमष्टिमंत्रेण
पुष्पांजलिनासमस्तचक्रंसंपूज्य॥पश्चात्व्यष्टिचक्रपूजामारभेत्॥यथा॥२ॐश्रींसौंत्रैलोक्य
मोहनचक्रायनमःप्रकटयोगिनीभ्योनमःइतिचतुरस्रेपुष्पांजलिंदत्वा॥२चतुरस्राग्रेरक्तवर्णेन
मङ्गलिपुष्पांजलिंदत्वोद्व्यष्टादिदिक्षुरेखात्रयेमध्येनिर्ऋतिवरुणयोर्मध्येनिवृत्तयेमध्येदशसिद्धिपाशांकुशयु
क्तषड्भुजकराःरक्तवर्णाःसान्नाय्यवरासिद्धिवाहनस्वाध्यायंपूजयेत्॥तत्रपश्चमादिद्वारचतुष्टयस्यद
क्षभागे२अणिमासिद्धिश्रीपादुकांपूजयामितर्पयामि२लघिमासिद्धिश्रीपा०२महिमासिद्धिश्री
पा०२ईशित्वसिद्धिश्रीपा०२वशित्वसिद्धिश्रीपा०२प्राकाम्यसिद्धिश्रीपा०
२भुक्तिसिद्धिश्रीपा०२इच्छासिद्धिश्रीपा०२दक्षेशानयोर्मध्येऊर्ध्वप्राप्तिसिद्धिश्रीपा०२निर्ऋति
वरुणयोर्मध्येअधःसर्वकामसिद्धिश्रीपा०चतुरस्रमध्येरेखात्रयेनमः इतिपुष्पांजलिंदत्वातत्रत्रिकोणे
रक्तहस्तानीलवर्णीरक्तवस्त्राभरणाःब्राह्मादयोष्टमातर्ऊर्ध्वाद्यायुधाद्यग्रादिकूटद्वाराणांवामभागेषुवि
दिक्कोणेषुवापूजयेत्२ब्रां ब्रह्मीश्रीपा०२मां माहेश्वरीश्रीपा०२कौं कौमारीश्रीपा०२वैं वैष्णवी श्रीपा०२ राम
वाराहीश्रीपादु०२इंद्राणीश्रीपा३०२चामुंडाश्रीपा०२महालक्ष्मीश्रीपा०अत्राष्टमातरोदीर्घस्वराद्याः १०७
पूज्याःइतिकेचित्॥तत२ॐअंआंश्चतुरस्रेरेखायेनमःइतिपुष्पांजलिंदत्वातत्रत्रिकाःपाशांकुशाःख

३४ क्लीं सर्वाकर्षिणीमुद्राश्रीपा०२ब्लूं सर्वविद्रावणीमुद्राश्रीपा०२सः सर्वोन्मादिनीमुद्राश्रीपा०क्रों सर्वमहांकुशामुद्राश्रीपा०४३

मुद्राकिलमस्तकाःअनुग्रहंकुरुमेभीष्टंमुद्रादेवताःपाशांकुशास्वस्वमुद्रांकिलवहंतुभुजाःरक्ताःत्रि
नेत्राःसालंकाराःदेवामुद्राःध्यात्वा प्रथमरेखायांतत्रादिशिष्यंनपूजयेत्२मुं मुद्रांसर्वसंक्षोभिणीमुद्रा
श्रीपा०द्रीं सर्वविद्राविणीमुद्राश्रीपा०क्लीं क्लेंसर्ववशंकरीमुद्राश्रीपा०२ब्लूं सर्वबीजमुद्राश्रीपा०ऐंस
र्वयोनिमुद्राश्रीपा०क्लीं सर्वत्रिखंडमुद्राश्रीपा०२ततोअणिमासिद्धेपुरः त्रिपुरास्फटिकाभासा
मुक्तारत्नविभूषिताः पुस्तकंवरदंपाशमालंचकपालंपद्ममुत्तमं बिभ्रतीसिद्धयेवीत्यामहापाशपविनाशनी इ
तिध्यात्वा२ॐओंसौंत्रिपुरचक्रेश्वरिश्रीपा०तस्याः दद्मे२अणिमासिद्धिश्रीपादुकां०नमः ऐं क्लीं सर्वसं
क्षोभिणीमुद्राश्रीपा०२द्रांसर्वसंक्षोभिणीमुद्रांप्रदर्श्य२एताःप्रकटयोगिन्यस्त्रैलोक्यमोहनेचक्रेसमुद्राः
ससिद्धयःसायुधाससनाःसवाहनाःसपरिवाराःसर्वोपचारैःपूजिताःसंतुमेनमः इतिसामा
न्यार्घोदकगंधपुष्पाक्षतैश्चक्रेश्वरीयामहस्तेचक्रंपूजांसमर्प्यमूलंश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरीश्रीपा०
इतिशेषार्घ्यंतेन पुनःमूलंअभिष्टसिद्धिमेहृदेहिशरणागतवत्सले भक्त्यासमर्पयेत्तुभ्यंपूजा
मावरणार्चनं इतिपुष्पांजलिंसमर्प्यपुनर्मूलमुच्चार्यप्रकटयोगिनीमयूरखंडायेश्रीमहात्रिपुरसुंदरी
यैनमः इतियोगिनीमुद्रांप्रणमेत्॥इतिपथमावरणं२ऐं क्लीं सौंः सर्वाशापरिपूरकचक्रायनमः
गुप्तयोगिनीभ्योनमः इतिषोडशारेषुपुष्पांजलिंदत्वातद्रेषुदेव्यष्टदलमारभ्यनामावर्चनं

कामाकर्षिण्यादिनित्याकलाः षोडशासंपूज्यतर्पयेत् यथा रक्ताः पाशांकुशाकराः कलानित्याः क
लानिधेः आकर्षसुमनमाभिष्टषोडशाक्षरिशक्तयः २ ॐ कामाकर्षिणी नित्याकलाश्रीपा०२ ॐ
बुध्याकर्षिणीनित्याकलाश्रीपा०२ हूं अहंकाराकर्षिणीनित्याकलाश्रीपा०२ ईं शब्दाकर्षिणीनित्या
कलाश्रीपा०२ उं स्पर्शाकर्षिणीनित्याकलाश्रीपा०२ ऊं रूपाकर्षिणीनित्याकलाश्रीपा०२ ऋं रस
कर्षिणीनित्याकलाश्रीपा०२ ॠं गंधाकर्षिणीनित्याकलाश्रीपा०२ ऌं चित्ताकर्षिणीनित्याकला
श्रीपा०२ ॡं धैर्याकर्षिणीनित्याकलाश्रीपा०२ एं स्मृत्याकर्षिणीनित्याकलाश्रीपा०२ ऐं नामा
कर्षिणीनित्याकलाश्रीपा०२ ओं बीजाकर्षिणीनित्याकलाश्रीपा०२ औं आत्माकर्षिणीनित्याश्री
पा०२ अं धर्माकर्षिणीनित्याकलाश्रीपा०२ अः शरीराकर्षिणीनित्याकलाश्रीपा०२ कामा
कर्षण्यङ्कुशीभुभ्रोगरागरूपगोकपूरशकलोज्वलां पाशांकुशौमहेच्छानिदक्षवामकरेणवे वर
दाभयशोभाढ्यासमरूपारश्चतप्रदोधृतिध्यात्वा २ ऐं क्लीं सौः त्रिपुराचक्रेश्वरीश्रीपा० तर्पये २
लघिमासिद्धिश्री०२ खामेशीसर्वसिद्धाविणीमुद्राश्रीपा०२ द्रीद्रांविमुद्रांप्रदर्श्य २ एतागुप्त योगि
न्यः सर्वक्षोभणचक्रेसमुद्रास्त्यादिपूर्ववदुच्चार्यसामान्यार्घ्योदकेनचक्रेश्वर्याः वामहस्तेचक्र राम
पूजोसमर्थ्यमूलेनमूलदेवीसंपूज्यसंतर्प्यमूलं अभिष्टसिद्धिमदेहीतिपुष्पांजलिंसमर्प्यपुनर्मूलंगुप्त १०८

योगिनीमयुक्तायैश्रीमहात्रिपुरसुंदर्यैनमः इतियोगिनीमुद्रयाप्रणमेत् इतीद्वितीयावरणं २ क्लीं क्लीं
सौः सर्वसंक्षोभणचक्रायनमः गुप्ततरयोगिनीभ्योनमः इत्यष्टदलेषुपुष्पांजलिंनिक्षिप्य अनंगकुसु
मागाढ्यरक्तरक्तकंचुकशोभिताः वेणीतललसत्केशाश्चापपाशधराः शुभाः इतिध्यात्वाद्यः पृष्ठद
लमारभ्यपूर्वादिचतुर्दिक्षुअग्न्यादिविदिक्षुप्रादक्षिण्यक्रमेणअष्टावनंगशक्तीः पूजयेत् २ कं ५
अनंगकुसुमश्री०२ वं ५ अनंगमेखलाश्रीपा०२ टं ५ अनंगमदनाश्रीपा०२ तं ५ अनंगमदनातु
राश्रीपा०२ पं ५ अनंगरेखाश्रीपा०२ यं ४ अनंगवेगिनीश्री०२ शं ४ अनंगांकुशाश्री०२ लं क्षं अ
नंगमालिनीश्रीपा० अनंगकुसुमाद्येसुंदरिकेकुमलायासर्वालंकारभूषिता पुस्तकेक्षसमा
लांवविभ्रतीवरदाभये २ क्लीं क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरीचक्रेश्वरीश्रीपा० तर्पयामहिमासिद्धिश्री
पा० वामे २ क्लीं आकर्षिणीमुद्राश्रीपा० आकर्षिणीमुद्रांप्रदर्श्य २ एतागुप्ततरयोगिन्यः स
र्वसंक्षोभणेचक्रेसमुद्रास्त्यादिपूर्ववदुच्चार्यसामान्यार्घ्योदकेनचक्रेश्वर्याः वामहस्तेचक्रपूजां
समर्प्यपुनर्मूलयादेवीमाराध्य २ मूलमुच्चार्यआपीष्टसिद्धिमदेहीत्युच्चार्यतृतीयावरणा र्चन
मिति देव्यैपुष्पांजलिंनिक्षिप्य पुनर्मूलमुच्चार्यगुप्ततरयोगिनीमहात्रिपुरसुंदर्यैनमः इति
योगिनीमुद्रयाप्रणमेत् इतितृतीयावरणं २ ह्रीं क्लीं ह्सौः सर्वसौभाग्यदायकचक्रायनमः॥

संप्रदाययोगिनीभ्योनमः इतिचतुरश्रारेपुष्पांजलिंदत्वादेव्यग्रेकोणमारभ्यवामावर्त्तेनसर्व
संक्षोभिण्यादिचतुरश्रान्तर्गीर्ध्यात्मापूजयेत् इंद्रगोपनिभांसर्वासर्वावामंत्रदेवताः पात्रांकु
शोदर्पणंचपानपात्रंसुधामयं विभ्रत्यः सर्वसौभाग्यौः ध्यातव्याः परमेश्वरि २ कंसर्वसंक्षोभिणी
शक्तिश्रीपा॰२ खंसर्वविद्राविणीशक्तिश्रीपा॰२ गंसर्वाकर्षिणीशक्तिश्री॰२ घंसर्वाह्लादिनी
शक्तिश्री॰२ ङंसर्वसंमोहिनीशक्तिश्रीपा॰२ चंसर्वस्तंभिनीशक्तिश्री॰२ छंसर्वजृंभिणीश
क्तिश्री॰२ जंसर्ववशंकरीशक्तिश्री॰२ झंसर्वरंजनीशक्तिश्री॰२ ञंसर्वोन्मादिनीशक्तिश्री॰
२ टंसर्वार्थसाधिनीशक्तिश्री॰२ ठंसर्वसंपत्तिरूपिणीशक्तिश्री॰२ डंसर्वमंत्रमयीशक्तिश्री॰
२ ढंसर्वद्वंद्वक्षयंकरीशक्तिश्री॰२ सर्वसौभाग्यदायचक्रायनमः सर्वसंक्षोभिण्यग्रेसर्वालंकारसंपन्नापुस्तकंचाक्षमालिकां
वरामयेवरदधतीवासिताहसिताननाहेंक्लींह्सौंः त्रिपुरवासिनीचक्रेश्वरीश्रीपा॰ तद्ध्सेहरि
त्वसिद्धिश्रीपा॰ वामेभ्रूंवशंकरीमुद्राश्रीपा॰२ भ्रूंवशंकरीमुद्रांप्रदर्श्य २एताः संप्रदाययोगिन्यः
सर्वसौभाग्यदायकेचक्रेसमुद्राद्यादिपूर्ववदुद्धार्यश्रीपात्रोदकेनचक्रेश्वरीवामहस्तेचक्रपूजां
समर्प्यवित्रोषार्घ्यजलेनमूलदेवींसंपूज्यसंतर्प्य २ मूलमुद्धार्यअभिष्टसिद्धिमिस्याशुद्धार्यचतु
र्थावरणार्चनमितिदेव्यैपुष्पांजलिंनिवेद्यपुनर्मूलंसंप्रदाययोगिनीमपूरयेत्श्रीमात्रिपु

रसुंदर्यैनमः इतियोनिमुद्रयाप्रणमेत् इतिचतुर्थावरणं २ ह्रैं ह्रींह्सौंः सर्वार्थसाधकचक्रायनमः
कुलकौलयोगिनीभ्योनमः इतिबाह्यदशारेपुष्पांजलिंदत्वाध्यायेत्तूजेत् शुभ्रांवराभयशूलो
वंदेविश्वकुलेश्वरि सर्वसिद्धिप्रदाद्यास्ताः स्वनामार्थफलप्रदा एवंध्यात्वादेव्यग्रेकोणमारभ्यव
मावर्त्तेनसंपूज्य २ णंसर्वसिद्धिप्रदादेवीश्रीपा॰२ तंसर्वसंपत्प्रदादेवीश्रीपा॰२ थंसर्वप्रियंकरी
देवीश्रीपा॰२ दंसर्वमंगलकारिणीदेवीश्रीपा॰२ धंसर्वकामप्रदादेवीश्रीपा॰२ नंसर्वदुःखविमो
चनीदेवीश्री॰२ पंसर्वमृत्युप्रशमनीदेवीश्रीपा॰२ फंसर्वविघ्नविनाशनीदेवीश्रीपा॰२ बंसर्वी
गसंदरादेवीश्रीपा॰२ भंसर्वसौभाग्यदायिनीदेवीश्रीपा॰२ सर्वसिद्धिप्रदाग्रेआरक्तलोच
नप्रांतमहामदविघूर्णिता त्रिपुराश्रीमहेशानिपीनशृंगघनस्तनी उद्यद्भानुसहस्राभादि
व्यालंकारमंडिता पुस्तकंजपमालंवरदंवामयेकरैः दधतीसकलानाम्नाध्येयाःसर्वसम्प्र
दाय इतिध्यात्वा २ ह्रैं ह्रींह्सौंः त्रिपुराश्रीचक्रेश्वरीश्रीपा॰२ तद्ध्से २ वशिलसिद्धिश्रीपा॰२
वामेसः सर्वोन्मादिनीमुद्राश्रीपा॰ सः उन्मादिनीमुद्रांश्रीपा॰ सः उन्मादमुद्रांप्रदर्श्य एताः कु
लकौलियोगिन्यः सर्वार्थसाधकेचक्रेसमुद्राद्यादिपूर्ववदुद्धार्यश्रीपात्रोदकेनचक्रेश्वरीहस्ते
चक्रपूजांसमर्प्य मूलयात्रोषार्घ्योदकेनदेवीमाराध्यपुनर्मूलमुद्धार्यकुलकौलयोगिनी

मयूखायैश्रीमहात्रिपुरसुंदर्यैनमः इतियोनिमुद्रयाप्रणमेत् इतिपंचमावरणं २ ह्रींक्लींब्लूं सर्वरक्षाकरचक्रायनमः निगर्भयोगिनीभ्योनमः इतिपुष्पांजलिं अंतर्द्वारेनिक्षिप्यतत्र सर्वज्ञादिशक्तीर्ध्यात्वापूजयेत् सर्वरक्षाकरेचक्रेसर्वरक्षाकरापराः सर्वज्ञाद्याःस्थिताःश्चेताःसहपुस्तकमालिकाः इतिध्यात्वादेव्यग्रकोणमारभ्यवामावर्त्तेनदेवीःपूजयेत् २ मंसर्वज्ञादेवीश्रीपा० २ यंसर्वशक्तिदेवीश्रीपा० २ रंसर्वैश्वर्यप्रदादेवीश्रीपा० २ लंसर्वज्ञानमयीदेवीश्रीपा० २ वंसर्वव्याधिविनाशिनीदेवीश्रीपा० २ शंसर्वाधारस्वरूपादेवीश्रीपा० २ षंसर्वपापहरादेवीश्रीपा० २ संसर्वानंदमयीदेवीश्रीपा० २ हंसर्वरक्षास्वरूपिणीदेवीश्रीपा० २ लंसंसर्वेप्सितफलप्रदादेविश्रीपा० २ सर्वज्ञाग्नेदूतोपनिषादेविपाशांकुशाकपालिनीमें॥ महात्रिपुरसुंदरीप्रत्यंगदेवतामनीसाधकानांसपरिवाराणां २ ह्रींक्लींब्लूंत्रिपुरमालिनीचक्रेश्वरीश्रीपा० २ तद्दक्षे प्रा० काम्यसिद्धिश्रीपां० वामेक्रोंमहांकुशामुद्राश्रीपा० क्रोंमहांकुशामुद्रांप्रदर्श्य २ एताःनिगर्भयोगिन्यःसर्वरक्षाकरेचक्रेसमुद्रास्त्यादिपूर्ववदुद्वार्यश्रीपात्रामृतेनचक्रेश्वरीहस्तेचक्रं पूजांसमर्थ्यमूलयादेवीमाराध्य २ मूलमुद्वार्यअभिष्टसिद्धिमित्याद्यावर्यषष्ठमावरणार्चनमितिदेव्यैपुष्पांजलिंनिवेद्यपुनर्मूलंनिगर्भयोगिनीमयूखायैमहात्रिपुरसुंदर्यैनमः॥

MEMORIAL

इतियोनिमुद्रयाप्रणमेत् इतिषष्ठमावरणं ह्रींश्रींसौः सर्वरोगहरचक्रायनमः रहस्ययोगिनीभ्योनमः इतिअष्टारेपुष्पांजलिंनिक्षिप्यतत्रवशिन्याद्याःरक्तवर्णावराभयकरान्विताः पुस्तकेजपमालांवदधानाःसिद्धयोगिनी इतिध्यात्वादेव्यग्रकोणमारभ्यवामावर्त्तेनाष्टारेअष्टौवाग्देवताःपूजयेत् २ ॐओं १६ र ह्रूं वशिनिवाग्देवताश्रीपा० २ कं५ कलह्रींकामेश्वरीवाग्देवताश्रीपा० २ वं५ क्लीं मोदिनीवाग्देवताश्रीपा० २ टं५ सौं विमलावाग्देवताश्रीपा० २ तं५ ज्म्रीं अरुणावाग्देवताश्रीपा० २ पं५ ह्स्त्र्यूं जयिनीवाग्देवताश्रीपा० २ यं५ ह्स्त्रीं सर्वेश्वरीवाग्देवताश्रीपा० २ रों ६ ह्स्त्रीं कौलिनीवाग्देवताश्रीपा० २ वशिनीपुरतःसिद्धयपरमेश्वरीज्ञानींध्यायेद्बीजविलासिनीं पाशांकुशौकपालंवामपार्श्वेवदधतींकरे ह्रींश्रींसौः त्रिपुरासिद्धाचक्रेश्वरीश्रीपा० नदक्षेपुस्तकंसिद्धिश्रीपा० ह्स्त्रूं क्रेवरीमुद्राश्रीपा० खेचरीमुद्रांप्रदर्श्यएताः रहस्ययोगिन्यःसर्वरोगहरेचक्रेसमुद्रास्त्यादिपूर्ववदुद्वार्यश्रीपात्रामृतेनेश्वरीहस्तेचक्रंपूजांसमर्थ्यविद्येषार्घ्यामृतेनमूलयादेवीमाराध्य मूलंउभिष्टसिद्धिमितिउद्वार्यसप्तमावरणार्चनमितिदेव्यैपुष्पांजलिंनिवेद्यपुनर्मूलं रहस्ययोगिनीमयूखायैश्रीमहात्रिपुरसुंदर्यैनमः इतियोनिमुद्रयाप्रणमेत् इतिसप्तमावरणं त्रिकोणाष्टकोणयोरंतरालेदेव्यास्तंत्रदुर्वासस्थानेवाय

वादीशानांतंवामावर्त्तेनआयुधशक्तीपूजयेत् आयुधास्त्रिशिरक्ताभास्वाःयुधोज्वलमस्तका
वरदाभयहस्ताश्चपुंस्त्रीवशविधायिनः यांरांलांवांसांशांक्षींह्रींब्लूंसेःसर्वजनंमनकामेश्वरी
बाणशक्तिश्रीपा०वायव्ये २यंधेसर्वमोहनकामेश्वरकामेश्वरीधनुषशक्तिश्रीपा०नैऋत्ये।
२हींओंसर्ववशीकरणकामेश्वरकामेश्वरीपाशशक्तिश्रीपा०आग्नेये २क्रोंक्रोंसर्वस्तंभनका
मेश्वरकामेश्वरीअंकुशशक्तिश्रीपा०ईशान्ये नेदमावरणंवक्त्रेश्वरीवक्त्रनामाभावात् इ
तिआयुधपूजा ह्रैंह्रींह्रौंः सर्वसिद्धिप्रदचक्रायनमः परापररहस्ययोगिनीभ्योनमइति
त्रिकोणेषुपुष्पांजलिंदत्वा देव्यादक्षेवामकोणेषुकामेश्वरीदिकाध्यात्वायजेत् यथा पाशां
कुशाभयतलपालवराभयांकेहस्तेश्चतुर्भिरभिरामंमहारुणांगीं कोणाग्रगात्रिनयनांतरु
टांरुवृडाकामेश्वरीममदासुसमस्तकामान्ध्रदिध्यात्वा ह५ अग्निवक्त्रेकामगिरिपीठे
मित्रीशानोथात्मकेजाग्रद्शाधिष्ठायकेइच्छाशक्त्यात्मकरुद्रात्मशक्तिश्रीकामेश्वरीदेव्यंबा
श्रीपा० अग्रकोणे बालप्रवालरुचिराकारषट्कसंगिबाणेक्षुपाशस्त्रिपुस्तकमातुलिंगा
वज्रेश्वरीप्रथितदक्षिणकोणवामावज्रोज्वालाभिदिशोममबोधितानि ह५ सूर्यव
क्त्रेजालंधरपीठेषष्ठीशानाथात्मकेज्ञानशक्त्यात्मकविष्णुवासुकशा

क्तिश्रीवक्त्रेश्वरीदेव्यंबाश्रीपा०दक्षकोणेऽक्षशशांकरुचिराश्रितवामकोणेपाशांकुशाक्ष
गुणपुस्तकशस्तहस्ता उड्डाषयन्तिशामडूनपूरित्वाक्तिपीगर्ग्याश्रियंभगवतीभगमालि
नीमे स५ सोमवक्त्रेपूर्णगिरिपीठेउड्डीशनाथात्मकेपुंसुषुप्तिदशाधिष्ठायकेक्रियाशक्त्या
त्मकब्रह्मशक्तिश्रीभगमालिनीदेव्यंबाश्रीपा०वामकोणे कामेश्वर्यग्रे पंचमुंडासनासीनां
मुंडमालाविभूतां पाशांकुशाभयकरांध्यायेद्वदनमातरो इतिवक्त्रेश्वरींध्यात्वा ह्रैंह्रीं
स्त्रीः त्रिपुरांबावक्त्रेश्वरीश्रीपा०नदक्षेइच्छासिद्धिश्रीपा०वामेसोः बीजमुद्राश्रीपा०स्त्रीः बी
जमुद्रांप्रदर्श्यएताःपरापररहस्ययोगिन्यः सर्वसिद्धिप्रदेवक्त्रेसमुद्रादित्यादिपूर्ववदुद्धार्यश्री
पात्रामतेनवक्त्रेश्वरीहस्तेवक्त्रंपूजांसमर्प्य विशेषार्घ्यंस्वेनमूलदेवीमाराध्यपुनर्मूलमु
द्धार्यअभिष्टसिद्धिमेदेहिशरणागतवत्सले भक्त्यासमर्पयेत्तुभ्यंअष्टमावरणार्चनमि
तिदेव्यैपुष्पांजलिंनिवेद्यपुनर्मूलंपरापररहस्ययोगिनीमयूरव्यायेश्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै
नमः इतियोनिमुद्रयाप्रणमेत् इतिअष्टमावरणं २मूलंसर्वानंदमयचक्रायनमः आ
नंदरहस्ययोगिनीभ्योनमः इतिबिंदुचक्रेपुष्पांजलिदत्वा सूर्येंदुवह्निमयभास्वरपीठगे
हास्वेतारुणसितरुणिपाशाब्जेक्षुरुचांवालेंदुमौलिमरुणाभत्रिणेत्रांनिजानमामि

महतीमहनीयमूर्त्तिं इतिध्यात्वा मूलपंचवदनीमुद्धार्यब्रह्मबक्त्रेओड्यानपीठेवर्यानाथात्मके तुरीयदशाधिष्ठायकेपरब्रह्मशक्तिश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिश्रीपा० २ मूलषोडशीमुद्धार्यब्रह्मानं दपीठेब्रह्मनाथात्मकेतुरीयातीतदशाधिष्ठायकेपरब्रह्मस्वरूपिणीश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरिश्री० २ तुरीयविद्यामुद्धार्यशून्याशून्यविवर्जितेअनामाख्यदेवीश्रीपा० २ इतिविंशबक्त्रेसंपूज्यदेवेशे पादांबुजौशिरोधायेंत्रिलोचनं प्रसन्नवदनोनित्योनोमिबक्त्रेश्वरीपरां॥ इतिध्यात्वा मूलंपंचवदनात्रिपुरीविद्यामुद्धार्यश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरीबक्त्रेश्वरीश्रीपा० २ नदक्षभागे प्रोक्षसिद्धिश्रीपादुकांपू० २ सर्वकामसिद्धिश्रीपा० वामे २ योनिमुद्राश्रीपा० २ ह्रैंक्लीं ह्रीं: सर्वत्रिखंडमुद्राश्रीपादुकां० योनिमुद्रांत्रिखंडामुद्रांप्रदर्श्य २ एताःअति रहस्ययोगिनीसर्वानंदमयेमहाबक्त्रेबैंदवेपरब्रह्मस्वरूपिणीससुद्राससिद्धासायुधासा सन्नासवाहनासपरिवारासर्वोपचारैःपूजिताःतर्पिताःसंतुनमइतिविशेषार्घ्यंमूलेनगंधाक्ष तांकुसुमैश्चक्रपार्श्वयोःवामहस्तेबक्त्रपूजांसमर्प्यपुनर्मूलेनमूलदेवींसंपूज्यसंतर्प्य॥ पुनर्मूलमुद्धार्यअभिष्टसिद्धिमेदेहिशरणागतवत्सले भक्त्यासमर्पयेत्तुभ्यंनवमावर णार्चनं इतिदेव्यैपुष्पांजलिंनिवेद्यपुनर्मूलमुद्धार्यअतिरहस्ययोगिनीमयूरबाणेश्रीमहात्रिपु

रसुंदर्यैनमः इतियोनिमुद्रयाप्रणमेत् इतिनवमावरणं सच्चिदानंदनाथेनउन्मन्यानंदसेवि ना चित्तशुद्ध्यर्थमाख्यातंत्रिपुरापूजनक्रमः इतित्रिपुरापूजनक्रमेअर्घ्यस्थानादिनवमा वरणानांनाख्यश्चतुर्थपरिछेदः अत्रपूजिताःसर्वावरणदेवताःमूलदेव्याश्चमुद्रयोपविष्टाज्ञानद्या: स्तनवावरणार्चननित्यमावश्यकं अत्रप्राचीदिशेवप्राचीनपूज्यपूजकयोरंतरालेप्राची अणि मापश्चिमेपूज्याद्यत्रदेव्यायदलस्थाख्यानात् देव्यग्रदलंपश्चिमदिक्भवति सायथास्थितप श्चिमा अग्रदलंतुपूज्यपूजकयोरंतरालंभवति नथावाच्यत् अनंगकुसुमापूर्वआत्रापिदेव्याः पृष्टदलस्थाख्यानात् देव्याःपृष्ठभागएवप्राचीसायथास्थितपूर्वा अत्रसमंतंनथावर्त्तं देव्यग्रेस्थ स्थवापश्चेनतुप्राचीप्रकल्प्येत् प्राच्येनप्राचीवेदिथमंत्रशास्त्रविदोबुधैः ५अतएवज्ञानार्णवे दक्षि णाज्ञामुखोमंत्रीयदादेवीप्रपूजयेत् दक्षिणाज्ञोवपूर्वाज्ञानदाभवतिनिश्चितं पश्चिमाज्ञामुखो मंत्रीयदादेवीप्रपूजयेत् पश्चिमाज्ञोवपूर्वाज्ञानदाभवतिनिश्चितं उत्तराज्ञामुखोमंत्रीयदादेवी प्रपूजयेत् उत्तराज्ञोवपूर्वाज्ञानदाभवतिनिश्चितं पूर्वाज्ञामिमुखोमंत्रीयदादेवीं प्रपूजयेत् पूर्वाज्ञोव नुपूर्वाज्ञानदाभवतिनिश्चितं तस्मात्देव्यग्रदलंपश्चिमाज्ञा देवीपृष्टदलंपूर्वाज्ञाइतिसिद्धांतः नवावरणपूजासुप्रारंभेदेवताग्रतः दूत्यादिवाक्येषुक्रमभंगोभवति अणिमापश्चिमे अनंगकु

रूपमार्च्चे इतिक्रमेस्यदेवतोग्रएवसमायातं तदाक्रमतंगोपवसेव अमंक्रनंगकुमावीत्या
तिरिक्तसर्वावरणेषुपश्चिमादिवामावर्त्तनेतिवदंति तत्रापिअग्रदलदारभ्येति व्याख्या अतोऽपिमा
याःदेव्याग्रभागेपूजनं अनेगकुसुमायाःपृष्टभागेपूजनमितिसाप्रदायिकाः तस्मान्महाविद्योपासना
यांदेव्याःपृष्टदलेप्रावी देव्यग्रदलंपश्चिमा अन्योपासनार्थंपूजापूजकयोरन्तरालंप्रावीतिव्या
ख्यं तत्राह देवस्यमुखमारभ्यदिशंप्रावीप्रकल्प्यतेरिति इतिप्रावीविधानं अत्रआयुधपूजा
देव्यास्तद्वुजस्थानेत्रिकोणाद्वहिरितिकेदिमतेपश्चिमादिचतुर्दिक्स्थितेनिसातंत्रेप्रतिपा
दनाद्दिक्त्यःदेव्यास्तद्वुजस्थानेकोर्थः वायव्यादीशानांतंकोणचतुष्टयेत्यर्थः अत्रैवस
मयेविमलाजयिन्योंतरालेनाथाः पूज्याइतिकामादिमतं अत्रैवसमयेआयुधपूजानंतरं
मित्यर्थः नित्यातंत्रेतुयथातथोक्तमधस्तात् ग्रहआयुधपूजानंतरं अंगदेव्योयष्टव्याइतिकेचि
त् अन्येतुमध्येदेवीमपिपूज्यांगदेवताःपूज्याइत्याहुः एदेव्याःशरीरएवादावंतेवापूज्याइत्य
एकरसंप्रदायः इहैवसमयेपूर्वोक्तःपंचदशानित्याःदेव्याशरीरेपूजयेदितिकामादिमतं आवर्य
पापूजांतःपूर्वमेवदेव्यास्तनोत्रिकोणत्रिरेखासुवाइतिनित्याकौलिनंत्रादिके अत्रसर्वत्रपाडुकांपूजया
मीत्यस्यपूर्वंश्रीगुरुंवुकिञ्चशक्तिगुरुंसंप्रदायादिछंतितिकेचित् काचिन्मतेदिमतेतुकामेश्वर्यादित्रि

कएवश्रीगुरुंदेवीगुरौतेयोसंप्रदायात् एवंमहात्रिपुरसुंदर्यांमहाछद्मश्रीगुरुयुगंदेवीगुरुंवद
यात् त्रिपुराद्यासुवक्त्रेश्वरीषुबीजद्वयंवक्त्रेश्वरीगुरुंवदद्यात् नवमवक्त्रेश्वर्यां२श्रीगुरुयुगंवक्त्रेश्व
रीगुरुंवदद्यात् इतिमनोरमाकारः अत्रसंहारक्रमेणपूजोक्ताः केचित्सृष्टिक्रमेणेतिसंप्रदायइत्यैतिष्ठ
न्ति नित्यार्चनेसृष्टिसंहारयोर्मध्येएकतमेनकार्यं नैमित्तिकार्चनंतुचतुरस्रादिंदुवक्त्रांतंचतुरस्रांत
मितिप्रतिलोमानुलोमतःकार्यमितिविशेषः अत्रचतुरस्रषोडशदलाष्टदलवक्त्राणिसंहारवक्त्राणि
चतुर्दशारबहिर्दशारांतर्दशारवक्त्राणिस्थितिवक्त्राणि अष्टारत्रिकोणबिंदुवक्त्राणिसृष्टिवक्त्राणि
इतित्रिधात्रिगुणात्मकश्चक्रसंकेतः अत्रसर्वत्रविशेषार्घ्यसंतर्पणमूलदेव्यास्तर्पणं समस्तावरणदेव
तातर्पणंश्रीपात्रामृतेनेति ततोमूलेनपुष्पांजलिंदत्वापूर्वोक्तैःषडंगमंत्रैर्देव्याःशरीरेअंगानिपूज
येत् अथफालिपिपूजा ततोभूतमंत्रैर्देव्याःशरीरेयजेदितितंत्रराजमंत्रं तद्यथा २अआएक
वटनपयणप्राणशक्तिपा०२ईईरवक्रठथफरसअग्निशक्तिपा०२उऊंओंगजडदबलईशा
त्मशक्तिपा०इतिभूतलिपिपूजा२ऋॠंओंपसटधफबसअंबुशक्तिपा०२ऌॡंअंः अपानमरुद्
त्मशक्तिपा० इतिभूतलिपिपूजा ततोआत्माक्षरैरेणपूजनंयेत् यथा ॐह्रींहंसःसोहंस्वाहा
आत्मशक्तिपा० अत्रआत्मपूजायांसप्ताक्षरीयोगोनास्ति आत्मनेनमः इतिप्रयोगः देवीमंत्रेस

प्रारंरी योगेनत्रात्मकंपूजयेत् इतिविंदौविशेषविंजलेनत्रयंजेत् इतिआत्मपूजा ततोअस्मिन्नेवस
मयेपंचपंचिकाविद्याभिपंचसिंहासनंयजेत् तदुक्तंदक्षिणामूर्तिसंहितायां श्रीविद्यावत्तथालक्ष्मी
महालक्ष्मीतथैवच त्रिशक्तिःसर्वसाम्राज्यलक्ष्मीःपंचप्रकीर्तिताः तत्रबिंदुचक्रेमध्यवायव्यईशा
नअग्निनैऋत्येषुतत्तन्मंत्रेणमध्यादिप्रादक्षिण्येनयेजेत् २ यथा २मूलंपंचदशीमुच्चार्यमहा
लक्ष्मीश्वरीहृदंमंडितासनसंस्थितासर्वसौभाग्यजननीश्रीमहात्रिपुरसुंदरीलक्ष्म्यंबा
श्रीपा० इतिमध्येसंपूज्यविंशोपार्घ्यामृतेनतर्पयेत् २श्रीमहालक्ष्मीश्वरीहृदंमंडितासनेसं
स्थितासर्वसौभाग्यजननीलक्ष्म्यंबाश्रीपा० वायव्यकोणे २ ॐश्रींह्रींकमलेकमलालयेप्रसीद
प्रसीदश्रींह्रींश्रीॐमहालक्ष्म्यैनमः महालक्ष्मीश्वरीहृदंमंडितासनसंस्थितासर्वसौभाग्यज
ननीमहालक्ष्म्यंबाश्रीपा० ईशान्ये २श्रींह्रींक्लींमहालक्ष्मीश्वरीहृं० त्रिशक्तिलक्ष्म्यंबाश्रीपा०
आग्नेये २श्रीसहकलह्रींमहालक्ष्मीश्वरिहृं० सांम्राज्यलक्ष्म्यंबाश्रीपा० नैऋत्ये २रत्नचतुष्ट
यंश्रीपात्रामृतेनतर्पयेत् इतिपंचलक्ष्मीः ततोमध्येवायव्यादिकोणचतुष्टयेपंचकोशाविद्याः
पूजयेत् श्रीविद्यावपैरंज्योतिःपरनिष्कलदेवताः अजपामातृकावेतिपंचकोशाःप्रकीर्तिताः
२ मूलंमहाकोशेश्वरीहृदंमंडितासनसंस्थितासर्वसौभाग्यजननीश्रीमहात्रिपुरसुंदरि

DR. BHAU DAJI MEMORIAL

कोशांबाश्रीपा० इतिविंशोपविंदुनामध्येपूजयेत् ॐह्रींहंसःसोहंस्वाहामहाकोशेश्वरीहृ० परंज्यो
तिकोशांबाश्रीपा० २ॐ महाकोशेश्वरीहृ० परनिष्कलकोशांबाश्रीपा० २ हंसःमहाकोशेश्वरीहृ०
अजपाकोशांबाश्रीपा० २समस्तमातृकाअ११महाकोशेश्वरीहृं० मातृकाकोशांबाश्रीपा० इतिपात्रा
मृतेन इतिपंचकोशाः ततोमध्येवायव्यादिकोणचतुष्टयेप्रादक्षिण्येनपंचकल्पलताःपूजयेत् श्री
विद्यापारिजातेश्रीपंचकामेश्वरीतथा पंचबाणेश्वरीबालापंचकल्पलताप्रिये २ मूलंमहाकल्पल
तेश्वरीहृंदमंडितासनसंस्थितासर्वसौभाग्यजननीश्रीमहात्रिपुरसुंदरिकल्पलतांबाश्रीपा० इ
तिविंशोपजलेन ओंह्रींह्रींॐसरस्वत्यैनमः महाकल्पलतेश्वरीहृं० पारिजातेश्वरिकल्पलतां
बाश्रीपा० २ह्रींक्लींऐंबूंस्त्रींमहाकल्पलतेश्वरीहृंदमंडिता० पंचकामेश्वरीकल्पलतांबाश्रीपा० २
द्रांद्रींक्लींब्लूंसःमहाकल्पलतेश्वरीहृं० पंचबाणेश्वरीकल्पलतांबाश्रीपा० २ क्लींऐंसोःमहाकल्पलते
श्वरिहृं० कुमारीकल्पलतांबाश्रीपा० श्रीपात्रामृतेनेति इतिपंचकल्पलताः ततोमध्येवायव्या
दिकोणचतुष्टयेपादक्षिण्येनपंचरत्नविद्याः प्रपूजयेत् श्रीविद्यासिद्धिविद्यामातंगीभुवनेश्वरी
बालाहीतिचसंपोक्ताः पंचरत्नप्रकीर्तिताः २मूलंमहारत्नेश्वरीहृंदमंडितासनसंस्थितासर्वसौभाग्य
जननीश्रीमहात्रिपुरसुंदरिरत्नांबाश्रीपाद० ॐह्रींश्रींक्लींनमोभगवतिमाहेश्वरिअन्नपूर्णेस्वाहा

रत्नेश्वरीवं० अन्नपूर्णारत्नोंबाश्रीपा० २ ऐंक्लीं सौः ऐंह्रीं श्रीं ॐ नमो भगवति मांतंगेश्वरि सर्वजनम
नोहरि सर्वराजवशंकरि सर्वमुखरंजनि सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरी सर्वदुष्टप्रदुष्टवशंकरि सर्वलोकवशंक
रि ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं महारत्नेश्वरीवं० मातंगेश्वरिरत्नोंबाश्रीपा० २ ह्रीं महारत्नेश्वरिवं० भुवनेश्वरिरत्नों
बाश्रीपा० २ ऐं ग्लौं ऐं नमो भगवति वाराहि वाराहि लिवाराहि वाराहि मुखि वाराहमुखि अंधे अं
धिनि नमः रुंधे रुंधिनि नमः जंभे जंभिनि नमः मोहे मोहिनि नमः स्तंभे स्तंभिनि नमः
सर्वदुष्टप्रदुष्टानां सर्वेषां सर्ववाक्चित्तचक्षुर्मुखगतिनिर्द्रावणं कुरु कुरु श्रीं घ्रीं वश्यं कुरु कुरु
ऐं ग्लौं ढः ढः ढः ढः हुं फट् स्वाहा महारत्नेश्वरीवं० वाराहीरत्नोंबाश्रीपा० इति श्रीपात्रामृतेन इति
पंचरत्नेश्वरी ततो मध्यवाय्यादिकोणचतुष्टये प्रादक्षिण्येन पंचकामदुघाः पूजयेत् २ श्रीवि
द्यासंजीवनीसुधाकरामृतेश्वरी अन्नपूर्णेति संप्रोक्ताः पंचकामदुघाप्रिये अत्रकल्पलता
नांतरं कामदुघाः पूज्याः पश्चात्तु रत्नदेवतेति मंतव्ये २ मूलं महाकामदुघेश्वरिवं० दमंडितासन सं
स्थितासर्वसौभाग्यजननीश्रीमहात्रिपुरसुंदरिकामदुघोंबाश्रीपा० विद्योद्यन्मूर्त्तिनेत्रमेत्र २ ह्रीं हंसः संजीवनीजूंजीवप्राणाग्रंथिस्थं कुरु सः स्वाहा महाकल्पदुघेश्वरीवं० अमृतसंजीवनि
कामदुघोंबाश्रीपा० २ वरवरवाग्वादिनि क्लीं क्लेश्वरिनि महाक्षोभं कुरु कुरु हूं क्रीं ॐ मोक्षं कुरु

राम
२१५

कुरु ह्रौं: महाकामदुघेश्वरीवं० सुधासूः कामदुघोंबाश्रीपा० २ ऐं पूं ह्रौं जूं सः अमृतेअमृतोद्भवेअमृतेश्वरि
अमृतवर्षिणिअमृतश्रावयश्रावय स्वाहा महाकामदुघेश्वरीवं० अमृतेश्वरिकामदुघोंबाश्रीपा० २ ह्रीं
सौः श्रीं क्लीं नमो भगवति अन्नपूर्णे मम सिलषितं अन्नं देहि स्वाहा महाकामदुघेश्वरीवं० दमंडितासन सं
स्थितासर्वसौभाग्यजननीअन्नपूर्णीकामदुघोंबाश्रीपा० इति श्रीपात्रामृतेन तर्पयेत् इति पंचकाम
दुघाः कल्पलतासुद्वितीयावरिनेतिनिस्थानेचं संहितायांतुयथोक्तं प्राक् एवंरत्नविद्यासंहि
तीयासिद्धलक्ष्मीसंहितायांमंत्रभेदव्यवस्थाज्ञेया इति पंचपंचिकापूजा अथपंचसिं
हासनेविद्याः बिंदावेवपूजयेत् यथा मूलमुच्चार्यउर्ध्वसिंहासनविद्याश्रीमत्त्रिपुरसुंदरीश्रीपा० ऐं क्लीं
सौः पूर्वसिंहासनविद्यात्रिपुरेश्वरीश्रीपा० २ ह्रीं ऐं क्लीं सौः १ २ क्लीं २ सौं सः क्लीं सौः ३ दक्षिणेसिंह
सनविद्यालालिताकामेश्वरीरक्तनेत्राश्रीपा० २ ह्रीं हंसः संजीवनीजूंजीवंप्राणाग्रंथिस्थं कुरु सः
स्वाहा २ वरवरवाग्वादिनि क्लीं क्लेक्लिन्ने क्लेदिनि महाक्षोभं कुरु कुरु ह्रौं: २ क्लीं क्लिन्ने ऐं क्लीं नित्यमदद्रवे ह्रीं ३ २
ह्रौं हंसकलह्रीं सौः उत्तरसिंहासनविद्यासंजीवनिमृत्युंजयावज्रप्रस्तारणित्रिपुरभैरवीश्रीपा० हंसैं
सकलह्रौं ४ पश्चिम ४ उत्तरसिंहासनविद्याडामरभैरवीश्रीपा० इति श्रीपात्रामृतेन तर्पयेत् इतिपंचसिं
हासनविद्यापूजा ५ स्त्रीस्त्रीश्रीसकलह्रीं पूर्वाम्नायेदुर्गाभगमालिनीदेवीश्रीपा० चतुर्दक्षात्रि

केबिंदौवा ॐऐंक्लीं नेंक्लीं नदइवेकुलेस्त्रौं: दक्षिणाम्नायेश्वरीभोगिनीदेवीश्रीपां० चतुर्दशा
दित्रिकेबिंदौवा ऐंह्रींश्रीं स्त्रेंह्रौं: नमोभगवतित्रैलोक्यकुब्जिकायैक्षौं क्ष्रीं हुं अघोरेअघोरेमुखिविच्चि
च्चिकिणिकिणिविच्चे त्रौं: स्त्रैं त्रौंश्रीं ह्रीं ऐंपश्चिमाम्नायेश्वरिकुब्जिकादेविश्रीपा० अष्टारा
दित्रिकेबिंदौवा २ स्त्रेंक्रैं महावेउयोगेश्वरिउत्तराम्नायेश्वरिकालिकादेवीश्रीपा० समष्टिवक्रे
बिंदौवा इतिश्रीपात्रामृतेनपूजयेत् इतिचतुराम्नायपूजा २त्रौं: अनुत्तराम्नायदेवतापरांबाश्री
पा० इतिविद्येषार्घ्यामृतेनाबिंदौपूजयेत् इति अनुत्तराम्नायपूजा अथविद्येश्वरूपांकामकलां
पूजयेत् तद्यथा बिंदौपंचदशाक्षरीरूपेपातांएकैकाक्षरलेयेनांनिमनुरीयस्वरावद्येषेणेश्वरस्व
रूपांप्रकाशशक्त्यात्मकपरमत्रिकोणगतविश्वरूपांप्रकाशमानांध्यात्वा २ ईंपरमसंवित्कला
श्रीमहात्रिपुरसुंदरिश्रीपा० इतिविद्येषार्घ्यामृतेनत्रीसंपूज्यसंतर्प्य तत्रैवाग्रेवामदक्षमध्ये
षुचरणचतुष्टयंपूजयेत् २ईंह्रैं ईंह्रीं: प्रकाशचरणश्रीपा० २ ह्रैंग्रेंरैं ईंह्रीं: सोहं विमर्शचरणश्री
पां० वामे ईंस४हंसैं: सोहं प्रकाशमर्शमंत्रीचरणश्रीपा० दक्षे २ईंतुरीयविद्याहंसः त्रिकः त्रौं: सो
हं निर्वाणचरणश्रीपा० मध्ये इतिविद्येषार्घ्यबिंदुनासंपूज्यतर्पयेत् इतिकामकलापूजा पूर्णाभिषेकं
कार्यनान्यैरिदाश्रवणात् अथऊर्ध्वाम्नायपूजांसंतर्प्यश्रीसुचरणेपूजनंकुर्यात् २ऐंह्रींश्रीं

बिंदुचक्रे २त्रौं: प्रासादपरांबाश्रीपा० २ त्रौं: परप्रासादपरांबाश्रीपा० इतिविद्येषार्घ्यामृतेनसंतर्प्यश्रीसु
चरणपूजनंकुर्यात् २ऐंह्रींश्रीत्रौं: त्रौं: ह५सच्चिदानंदज्योतिरहंप्रकाशचरणश्रीपा० २ऐंह्रींश्रीत्रौं:
त्रौं: ह५सच्चिदानंदज्योतिरहमेवविमर्शचरणश्रीपा० २ऐंह्रींश्रीह्रौं: त्रौं: स४सच्चिदानंदज्योति
रहमेवास्मिसोहंस्वप्रकाशपरिपूर्णपरापरविश्रांतिचरणश्रीपा० ऐंह्रींश्रीत्रौं: त्रौं: तुरीयविद्याॐ
सोहमसिअहमस्मिब्रह्माहमस्मिसोहंस्वप्रकाशपरिपूर्णपरापरमहाप्रकाशपरिपूर्णानंदना
थचरणश्रीपा० विद्येषार्घ्यामृतेनसंपूज्यतर्पयेत् इतिऊर्ध्वाम्नायपूजा इयंऊर्ध्वाम्नायोपा
सकैः कार्यानान्यैरिति ततोबिंदुचक्रेविद्येषार्घ्यामृतेनश्रीपादुकचरणंपूजयेत् तद्यथा ॐऐंह्रींश्री
त्रैंह्रौं: स्त्रूंऐंफें स्त्रूंत्रौं: त्रैंश्रींह्रीं ऐंॐपरेभ्यरानंदनाथशुक्लचरणश्रीपा० ॐऐंह्रींश्रीत्रैं
त्रौं: स्त्रूंऐंफें स्त्रूंत्रौं: त्रैंश्रींह्रीं ऐंॐपरेभ्यपरमेष्ठिनाथचरणश्रीपा० ॐऐंह्रींश्रीत्रैंत्रौं: स्त्रूं
ऐंफें स्त्रूंत्रौं: त्रैंश्रींह्रीं ऐंॐपरेश्वरपरेश्वरीमिश्रचरणश्रीपा० इयंश्रीपादुकादीक्षितैः कार्या
नान्यैः इतिश्रीपादुकचरणपूजा इयंआम्नायपूजांकृत्वासमयपूजांकुर्यात् बिंदौअग्रेवादक्षम
ध्येचतुःसमयदेवताःपूजयेत् यथा २पूर्वोक्तांकामेश्वरिनित्यामुद्यायेकामेश्वरीसमयदेवताश्री
पा० दक्षेत्रे २पूर्वोक्तवज्रेश्वरीनित्यामुद्यायेवज्रेश्वरीसमयदेवताश्रीपा० वामे पूर्वोक्तभगमालि

नित्यामुद्यार्यभगमालिनीसमयदेवीतर्पयेत् देवतात्रयंश्रीपा०दक्षे २मूलंश्रीमहात्रिपुरसुंदरिसमयदे
वताश्रीपा०मध्ये इतिविशेषार्घ्यान्तेन मूलदेवीतर्पयेत् देवतात्रयंश्रीपात्रामृतेन इतिवतुसमयपू
जा ततःषट्दर्शनानियजेत् यथा २ॐह्रींश्रींहुंफट्नारादेव्यधिष्ठितबौधदर्शनश्रीपा०त्रैलोक्य
मोहनचक्रेचतुरस्रे ॐभूर्भुवस्वःतत्सवितुर्वरेण्यंभर्गोदेवस्यधीमहिधीयोयोनःप्रचोदयात् गा
यत्र्यधिष्ठितवेदिकदर्शनश्रीपा०इतिषोडशदले २ॐह्रींहौंनमः दिवायरुद्रदेवताधिष्ठितशै
वदर्शनश्रीपा०इतिअष्टदले ॐह्रींघृणिःसूर्यादित्यःश्रीसूर्यदेवताधिष्ठितसौरदर्शनश्रीपा०
चतुर्द्वारे २ॐनमोनारायणायविष्णुदेवताधिष्ठितवैष्णवदर्शनश्रीपा०दशारद्वये ह्रींभुवने
श्वरीदेवताधिष्ठितशाक्तदर्शनश्रीपा०नवयोनिचक्रे इतिश्रीपात्रबिंदुभिस्तर्पयेत् इतिदर्शनद
त्तावामकेश्वरतंत्रानुसारात् नित्यातंत्रेतुशैवशाक्तब्राह्मवैष्णवसौरबौधानीतिदर्शनक्रमः इति
दर्शनपूजा ततः २मूलंसमस्तप्रकटगुप्तगुप्ततरसंप्रदायकुलकौलनिगर्भरहस्यपरापररहस्यअति
रहस्ययोगिनीहृदयसहितश्रीचक्रगतसमस्तदेवताःपादुकाःपूजितास्तर्पिताःसंतुष्टाःसंतुनमः इति
पुष्पांजलिंनिक्षिप्यश्रीचक्राद्बहिःइंद्रादयो वज्रितारूपाःपूज्याः यथा २लेइंद्रशक्तिभ्योनमः २
रंअग्निशक्तिभ्योनमः २यंयमशक्तिभ्योनमः २क्षंनिर्ऋतिशक्तिभ्योनमः २वंवरुणशक्तिभ्योनमः २यं

वायुशक्तिभ्योनमः २सेसोमशक्तिभ्योनमः २हंईशानशक्तिभ्यःईशानयोर्मध्येऽनंतशक्तिभ्यः
ओंब्रह्मशक्तिभ्योनमः निर्ऋतिवरुणयोर्मध्ये २ह्रींअनंतशक्तिभ्योनमः इतिपूर्वादिदशादिक्षुसंपूज्य॥
इतिदिक्पालपूजा ततइंद्रादीनांसमीपेतदस्त्राणिपूजयेत् यथा वज्रशक्तिभ्योनमः २शक्तिश
क्तिभ्योनमः २दंडशक्तिभ्योनमः २खड्गशक्तिभ्योनमः २पाशशक्तिभ्योनमः २अंकुशशक्तिभ्योनमः २गदाश
क्तिभ्योनमः २त्रिशूलशक्तिभ्योनमः २पद्मशक्तिभ्योनमः २ऊर्ध्वचक्रशक्तिभ्योनमः २अधः इतिसंपूज्यश्री
पात्रबिंदुभिस्तर्पयेत् इतिअस्त्रपूजा इतिलोकपालावरणं पुनर्मूलेनमूलदेवीसंपूज्यसंतर्प्यसम
स्तचक्रेश्वरीमूलेनगंधादिदिपोत्तेरुपचारैरुपचर्यप्राग्वन्नैवेद्यंनिवेद्यमूलदेवीधाजपित्वासमर्प्य
योनिमुद्रयाप्रणमेत् नित्यहोमंकुर्यात् ततुक्तशारदातिलके एवंसंपूज्यविधिवन्नैवेद्यांतेत
तोगुरुः दक्षिणेस्थंडिलंकृत्वातत्राधायहुताशनं संस्कृत्यविधिवद्विद्वान्वैश्वदेवंसमाचरेत्
दक्षिणेपूजास्थानादक्षिणस्यांदिशिस्थरसेवादेवीदक्षभागेवेतिनैवेद्यांतेनित्यहोमहुतिदक्षि
णामूर्तिस्थानार्पणप्रपंचसादशारदातिलकदीनांमतं तंत्रराजेतुजपांतेनित्यहोमः वामकेश्वरतंत्र
षट्शतीमतयोर्विसर्जनांतेनित्यहोमइति नमस्कृत्यविसर्ज्यथथोक्तफलसाधकः जुहु
याद्विधिवद्विधिज्ञोदशांशेनसमाहितमिति दशांशेननित्यजपदशांशेन तंत्रोक्तरेतुमूलेन

षोऽग्नाहुतीरावरणानांएकैकाहुतिरिति भुजंगवल्यां ज्ञानार्णवनित्यासंहितयोस्तंवृप्रा
णमंत्रैःपंचाहुतिरिति तंत्रराजेषोऽग्नाहुतिरिति अत्रनित्यहोमाकारणाशक्तौनित्यहोमसंख्या
द्विगुणांजपंकुर्यादिति तत्रपूजामंडलस्यईशानभागेगोमयोपलिप्तायांभूमौसलक्षणंकुंडं अ
थवाचतुरंगुलोच्चंवाअंगुष्ठपर्वोच्चंवाअंगुष्ठतलमात्रोच्चंवालुकागौरमृत्तिकाशालितंडुलचूर्णगो
धूमचूर्णान्यतमानिर्मितस्थंडिलंहस्तमात्रायामविस्तारंवायथेष्टप्रमाणंवेदिकांवाचक्रघ
टितमृन्मयीलोहमय्यन्यतमांशाकटीवाबुलीवायथाशक्तीहोमस्थानंविधायतत्रप्राङ्मुखस्था
सनेसमुपविश्यहोमंकुर्यात् यथा तत्रादौगुरुवादेनपूर्वकंमूलेनप्राणायामंविधायमूलवि
द्ययाःऋष्यादिकरषडंगन्यासकरशुद्धिंचतुरासनषडंगयुक्तिंवादेवतान्यासान्विधायमूले
नाग्निमंत्रंध्येनुमुद्यामतीत्यनेनजलेनमूलेनकुंडेकुंडादिकंप्रोक्ष्य कुंडादौमूलविद्यांदि
निनित्यांविद्यामुच्चार्यप्रागग्रायांउदग्ग्राश्चतश्रश्चतस्रोरेखाःकुशामूलेनविलिख्यपुनर्मूले
नकुंडेःप्रोक्ष्यमन्मयादिपात्रेवह्निमानीय २ क्रव्यादेभ्योहुंफट्स्वाहाग्निमंत्रेणपात्रव्यादांशमेकमंगा
रंनैर्ऋत्यादित्रिपरित्यज्यअवशिष्टदेवांशंमूलेनाग्निमंत्रंध्येनुद्यामतीत्यमध्येकोष्टेवह्निं
स्थापयेत् ततस्तदुपरिशुष्ककाष्टानिविन्यसेत्यमूलविद्यांदिनिनित्यांविद्यांवोच्चरन्मुखेनफु

त्कृत्यैवमंत्रैःप्राज्वालयेत् ततोव्यजनादिनाअनलंपटुकृत्य २ अग्निंप्रज्वलितंवदेज्ञातवेदहुता
शानं सप्तवर्णंवर्णमननंसमिधंसर्वतोमुखं इत्यनेनप्रणमेत् वह्नारिश्वेत्यस्यमंत्रस्यगौत
मऋषिः अग्निर्देवतात्रिष्टुप्छंदः अग्निमूर्त्तिध्यानेविनियोगः ॐवह्नारिश्वेतिमंत्रस्यो अस्यपा
रादेशीर्षसप्तहस्तासोअस्य त्रिधाबद्धोवृषभोरोरवितिमहादेवोमर्त्यांआविवेशेति अग्निंध्या
त्वा सप्तजिह्वामुद्रांप्रदर्श्य ततोमूलविद्ययादिनित्यांविद्ययावह्निंत्रीःपरिषिंच्यउदग्रेःप्राग
ग्रेश्चदर्भैरीशानादिशानपर्यंतंप्रादक्षिण्येनपरिस्तीर्य अग्निमंत्रस्यभृगुऋषिः गायत्रीछंदः
अग्निर्देवता अग्निपूजनेविनियोगः ॐभूर्भुवस्वःहृदयायनमः अग्निर्जातवेदसिरसेस्वाहा
रुहावहशिखायैवषट् सर्वकर्माणिकवचायहुं साधयनेत्रत्रयायवौषट् स्वाहाअस्त्रायफ
ट् अंसप्तरूपवर्णमालमरुणस्रक्वदनालंरक्तं ज्वालोपुंजजटाकपालविलसन्मौलिंस
शुक्लांशुकं शक्तिंस्रुक्स्रुवदर्भमुष्टिकजपाक्षस्रक्करुक्रयाक्षीवरान्दोर्भिर्बिभ्रतमंबिकांत्रि
नयनंरक्तांगमग्निंभजे अस्यार्थः स्कंधस्थितहेममालाधारयंतं आरक्तपुष्पवदनैरलंकृतं
ज्वालापुंजरूपजटाभिःरक्तमुकुटं श्वेतोदरंधारयंतं त्रिनेत्रं एवमग्निंध्यात्वा २ अग्नेत्वंसुहो
गच्छागच्छेत्यावाह्य २ अष्टभुजेरक्तभुजैःशक्तिंदर्भमुष्टिंस्रुवेअक्षयेदधानं वामभुजैःस्रुक्स्रुवकारमाबुध

Digitized by Siddhanta eGangotri Gyaan

आवाहनादिमुद्राःप्रदर्श्य विज्योतिषस्यमंत्रस्यदत्राऋषिः अग्निर्देवता त्रिष्टुप्छंदः अग्नि
सन्मुखीकरणेविनियोगः विज्योतिषारहनाभात्यग्निराविर्विश्वानिकृणुतेमहित्वा प्रादेवीर्मा
यासहलेदुरेवासीसीतेश्रंगोरक्षसेविनिक्षेएषहिदेवः प्रदिशोनुसर्वाःपूर्वीहिजातःसउगर्भे
अंतः सविजायमाणः सजनिष्यमाणः प्रत्येंमुखास्तिष्ठतुविश्वतोमुखः सन्मुखोभव
इत्यग्निंसन्मुखीकृत्य ॐभूर्भुवस्वः अग्निर्जातवेदइहावहसर्वकर्माणिसाधयस्वाहा अ
ग्निपादुकांपूजयामिनमः इतिपुष्पांजलिंदत्वा अग्नयेआवाहनंकल्पयामिनमः इत्यासनंद
त्वा विश्वानिनोइतिनिसप्तांआग्नेयोवसुश्रुतऋषिः अग्निर्देवतात्रिष्टुप्छंदः अग्निअ
लंकरणेविनियोगः विश्वानिनोदुर्गहाजातवेदसिंधुंननावादुरितातिपर्षि अग्नेअत्रिव
न्मनसागृणानोअस्माकंबोध्यविताततनूनां।यस्त्वाहृदाकीरिणामन्यमानोमर्त्यंमर्त्यजोहवीमि जातवे
दोयशोअस्मासुधेहिप्रजाभिरग्नेअमृतत्वमश्याः। इत्यष्टपोदेरष्टदिक्षुपूर्वादिप्रादक्षिण्येनसंपूज्यप्रार्थयेत्
यस्मेत्वंसुकृतेजातवेदउलोकमग्नेकृणवःस्योनं।अश्विनंसपुत्रिणंवीरवंतंगोमंतंरयिंनशतेस्वस्ति।
इतिकरसंपुटंप्रार्थ्य ॐभूर्भुवःस्वःअग्निर्जातवेदइहावह।सर्वकर्माणिसाधयस्वाहा।इत्यग्निमंत्रेणगं
धपुष्पैर्नैवेद्यांतैरुपचारैरग्निमभ्यर्च्यतत्परितोअष्टदलेषुअग्नाप्रादक्षिण्येनपरिवारपूजांकुर्यात्।ॐ

DR. BHAU DAJI MEMORIAL डॉक्टर भाऊदाजीद्वारास्थापितम्

जातवेदसेनमः।सप्तजिह्वायनमः ॐहव्यवाहनायनमः।ॐअश्वोदरायनमः।ॐवैश्वानराय
नमः।ॐकौमारतेजसेनमः।ॐविश्वतोमुखायनमः।ॐदेवमुखायनमः।इतिसंपूज्यतत्परितो
पूर्वादिसप्तकोष्टेषुप्रादक्षिण्येनसप्तजिह्वांपूजयेत्।२।हिरण्यायेनमः।कनकायेनमः२रक्तायै
नमः।२कृष्णायै२सुप्रभायै२अतिरक्तायै२बहुरूपायै।पुनरग्निंअग्निमंत्रेणसंपूज्यआज्य
मानीयमूलेनार्घ्यादकेनप्रोक्ष्यवमितिधेनुमुद्रयाअमृतीकृत्यमूलेनत्रिवारमभिमंत्र्यॐ
भूर्भुवःस्वःअग्निर्जातवेदइहावहसर्वकर्माणिसाधयस्वाहा।इत्यग्निमंत्रमुच्चार्यआज्याकुति
त्रयंअग्निमुखेकृत्वाअग्नयइदंनमइतिपठित्वा।ततःहिरण्यायेस्वाहाइतिसप्तजिह्वाना
सप्ताकुतिंकृत्वायोनिमुद्रयाप्रणमेत्।ततोवह्नेर्देवीमावाह्यसाधारणंध्यात्वामूलेनपुष्पां
जलिंनिक्षिप्यपंचोपचारैरभ्यर्च्यावह्निदेवतयोरैक्यंविभाव्यमित्यहोमद्रव्यंमूलेनार्घ्योदके
नप्रोक्ष्यप्रश्नोणसंरक्ष्यकवचेनावगुण्यमूलेनसंवीक्ष्यइतिचतुःसंस्कारैःसंस्कृत्यवमिति
धेनुमुद्रयाअमृतीकृत्यमूलेनाष्टधाराभिमंत्रतेनद्रव्येणपंचायतनीचेत्।गणेशविष्णुसू
र्यशिवेभ्यस्तत्तन्मंत्रेणप्रत्येकमाकृतित्रयंएकांवाकृत्वामूलदेवेमूलंस्वाहा।श्रीमहात्रिपुरा
सुंदर्यैइदंनममइतिषोडशाकृतिंकृत्वापूजाक्रमेणप्रत्येकंपरिवारदेवताभ्योएकैकामाकृतिंकृ

हुयात् अथवा समस्तावरणदेवताप्रीत्यर्थं समष्टिमंत्रेण स्वाहांतेन आहुतित्रयं जुहुयात् ततो ॐ भूः स्वाहा अग्नये इदं न मम ॐ भुवः स्वाहा वायवे इदं न मम ॐ स्वः स्वाहा सूर्याय इदं न मम ॐ भूर्भुवस्वः स्वाहा प्रजापतये इदं न मम इत्येकैकां आहुतिं हुत्वा ततो हृतः पूर्वं प्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतो जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यवस्थासु मनसा वाचा कर्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यां उदरेण शिश्ना यत्स्मृतं यदुक्तं यत्कृतं तत्सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु स्वाहा। इत्याकुतिमेकां जुहुयात्। ततो वोषडंतया मूलविद्यया द्वात्रिंशं जुहुयात्। इति पूर्णाहुतिः ततो प्रधानहोमसमसंख्यं जपित्वा। गुह्यातिगुह्यगोप्त्रीत्यनेन दैव्या हस्तेजपंनिवेद्य योनिमुद्रया प्रणमेत्। नित्यहोमद्रव्याणि तु। घृतान्नपायसतिलतंडुलतदुभयं रक्तपुष्पाणि सुगंधपुष्पाणि किंशुकपुष्पाणि बिल्वदलानि एषु द्रव्येषु अन्यतमेन त्रिमधुयुक्तेन होमः कार्यः। ततो मूलविद्यया देवीं संपूज्य स्कंदं वा प्रणम्य वह्निसकाशात् संहारचक्रं यावद्विसृज्य भो भो वह्ने महाशक्ते सर्वकर्मप्रसाधक कर्मांतरेपि संप्राप्ते सांनिध्यं गुरुसादरं। इति वह्निं प्रार्थ्य संहारमुद्रया गच्छ गच्छ परस्थानं स्वस्थानं परमेश्वरि यत्र ब्रह्मादयः सर्वे करास्तिष्ठंति मे हृदि इत्यग्निं स्वात्मनि संहृत्य ततो विभूतिधारणं कुर्यात्। मूलमंत्रेण मानस्तोक इत्यस्य मंत्रस्य कुत्सऋषिः। ऋग्वेदे दृतीयमंडले महाव्रते ब्रह्मणाच्छंसिशस्त्रे त्रिष्टुप्छंदः। विभूतिधारणे विनि०। मानस्तोके तनये मान आयौ मानो गोषु मानो अश्वेषु

रीरिषः वीरान्मानो रुद्रभामितोवधीर्हविष्मंतो नमसा विधेमते सदमित्त्वा हवामहे आयुषं जमदग्नेः कश्यपस्य त्रियायुषं अगस्त्यस्य त्रियायुषं यद्देवानां त्रियायुषं तन्मेअस्तु त्रियायुषं सातायुषं ॐ त्र्यंबकं यजामहे सुगंधिं पुष्टिवर्धनं उर्वारुकमिव बंधनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात्

वषट् सर्वकर्माणि कवचायहुं साधय नेत्रत्रयाय वौषट् स्वाहा अस्त्रायफट् आसासक्त सुवर्णमाले
मरुणास्त्रकृत्संदनालंकृतं ज्वालापुष्पसजटाकलापविलसन्मौलिं सश्मश्रुकांशुकं वह्निं स्वस्तिकपीठदर्भ
मुष्टिकजपाक्षसूत्रकुक्कावाक्षीवरान् दोर्भिर्बिभ्राणमंबिकंत्रिनयनंरक्ताभमग्निं भजे इतिध्यात्वा।।
विद्यातृतीयखंडादिनित्याभ्यो वह्निं परिषिंच्य कुशैः परिस्तीर्य ॐ भूर्भुवस्वः अग्निर्जातवेद इहावह
सर्वकर्माणि साधय स्वाहा इत्यग्निमंत्रेणअग्निपात्रेः संपूज्यतत्परितः पूर्वादिप्रादक्षिण्येन सप्त
जिह्वाः पूजयेत् हिरण्यपाउकांपूजयामि २ कनकपा०२ रक्तापा०२ कृष्णापा०२ सुप्रभापा०२ बहुरूपा०
२ अतिरक्तापा०२ इतिसंपूज्य ॐ भूर्भुवस्वः अग्निर्जातवेद इहावह सर्वकर्माणि साधय स्वाहा
अग्नयइदंनममा इत्याज्याहुतित्रयंहुत्वातत्परितःहिरण्यायेस्वाहा इतिसप्तजिह्वाहुनिंहुत्वापुनः
अग्निमंत्रेणअग्निपाउकांपूजयामि इतिवह्निकुंडेपुष्पांजलिंदत्वाप्रणम्यवह्नेदेवीमावाह्यआवाह
नादिमुद्राः प्रदर्श्यमूलेनपंचोपचारैः संपूज्य आज्यादिकंविद्यातृतीयखंडादिनानित्याभ्यांप्रो
क्ष्यमूलेनत्रिधाभिमंत्र्यमूलंस्वाहाश्रीमहात्रिपुरसुंदर्यैइदंनममा इतिस्वाहान्तेनमूलेनषोडशा राम
वारंहुत्वासमस्तपक्वेतिसमष्टिमंत्रेणस्वाहान्तेनत्रिवारंहुत्वादद्येमूलेनपुष्पांजलिंदत्वाहुतसमं सप्तरत्नं १२९
मसंस्थंजपित्वासमर्प्ययोनिमुद्रयाप्रणम्यतत्र ऋष्यादिषडंगंविधायदेवीं यथास्थानेविन्य

ज्यंजेत् क्रोधोवह्निमहाराक्षसेसर्वकर्मसाधक कर्मांतरेसप्रोक्षेसान्निध्यंकुरुसादरं इतिव
ह्निं प्रार्थ्यसंहारमुद्रयास्वात्मन्युद्वास्यनमस्कुर्यात् इतिनित्यहोमः मणिबंधस्थितौकृत्वा
प्रसृतौजिह्मिकौकरौ कनिष्ठांगुष्ठयुगलेमिलितौतः प्रसारयेत् सप्तजिह्वारूपमुद्रेयंदेव्यानरपि
येकरी इतिसप्तजिह्वमुद्रा इतिसर्वतंत्रसंमतोहोमः कादिमतेतु कुंडेवास्थंडिलेवाविद्यातृतीय
खंडादिनित्याभ्यांअर्घ्यंविनाकुशैरास्तृत्यकुशामूलेनप्रागग्रउदगग्राश्चतस्रश्चतस्रोरेखाः कृत्वा
तत्रनवमेमध्येकोष्ठेतृतीयखंडादिनित्याभ्यांपरिषिंच्यकुशैः परिस्तीर्यतत्रैववह्निंसंपूज्यवह्नेर्दे
वीश्चक्रमानीयमूलेनसंपूज्यविद्यातृतीयादिनित्याभ्यांतज्जिह्वास्मरणपूर्वकंसप्तवारंहुतिंजुहुयात्
ततःपूजाक्रमेणसर्वाभरणदेवताभ्योहुत्वादद्येषोडशवारंहुत्वापूजयित्वाहुतसमंसप्तरत्नं
जपित्वादेवींबिंदुगेधाभिसयोजयेत् इतिकादिमतोक्तहोमः नित्यातंत्रसहितेयोक्तपूर्व
वद्देवीस्थापयित्वापूज्यमूलेनाहुतीः पंचहुत्वाषडंगमंत्रैः षडाहुतिर्दद्यादितिनित्यहोमः अ
थदेव्याः पार्श्वदेवीभ्योकुरुकुल्लादिभ्योबलिंदद्यात् तत्रादौकुरुकुल्लाबलिः तत्रदेव्यग्रेकिंचित्त्व
वामेभूमौवंदनादिनाचतुरस्रंरत्नत्रिकोणमंडलंकृत्वा ॐ कुरुकुल्लेस्वाहा इतिसप्तार्णमंत्रेण

अनयैवदिशीयपात्रेदद्यात् कुरुकुल्लायाः ॐकुरुकुल्ले ह्रींममसर्वजनंवशमानयह्रींस्वाहा ×
×नयैवदक्षीयपात्रेदद्यात् अथएकस्मिन्पात्रेमंत्रत्रयमुच्चार्यकुरुपुत्रेएषतेबलिर्नमइतिदक्षि×

संउलंसंपूज्य तत्रसाधारंसान्नव्यंजनंबुपूर्णंसगंधपुष्पंपात्रंसंस्थाप्यएवंमंउलत्रयेणपात्रत्रयंस्व
वामादिक्रमेणसंस्थाप्यएकंवापात्रंसंस्थाप्यातत्रद्विषार्घ्यंविंदूंदत्वाकुरुकुल्लायाः बलिंदद्या
यनमःइतिसंपूज्य तत्रकुरुकुल्लायाः ॐकुरुकुल्लेह्रीःस्वाहाइतित्रयोदशार्णमंत्रेणावाह्यआ
कर्षनादिमुद्राःप्रदर्श्यविकीर्णकुंतलारक्तांरक्तमानंदविग्रहांदधानांवीक्षयंतंवामपार्श्वस्थ
णिःकरैःइतिध्यात्वा बालाबीजत्रयषडंगेनसंकल्पीकृत्य कुरुकुल्लायाः कुरुकुल्लेह्रींममसर्व
जनंवशमानयह्रींस्वाहाइतिपंचविंशार्णमंत्रेणपुष्पांजलिंदत्वा ह्रींश्रीं ॐकुरुकुल्लेस्वाहा
ह्रींकुरुकुल्लेएषतेबलिर्नमः इतिदक्षिणहस्तोधृतविशेषार्घ्यजलधारांवामकरांगुलिभिः
सहप्रथमपात्रेदद्यात् ॐ२ कुरुकुल्लाया ॐकुरुकुल्लेह्रीः स्वाहाहंसोधृतविशेषार्घ्यजलधारां
वामकरांगुलिभिःसहदद्यात् नारावमुद्रांप्रदर्श्यपंचविंशार्णमूलविद्ययापुष्पांजलिंदत्वा॥
तत्रकासहिन्योनिमुद्रयाप्रणमेत्। इतिकुरुकुल्लाबलिः तेनोकुरुदेव्यग्रेकुरुकुल्लादक्षेत्रिको
णवृत्तचतुरस्रंमंउलंकृत्वा तत्रवाराहिबलिमंउलायनमः इतिसंपूज्य तत्रसाधारंसा
न्नव्यंजनांबुपूर्णपात्रंनिधाय तत्रऐंनमोभगवतिवाराह्यै नमः इतिमंत्रेणावा
ह्याभावाहनादिमुद्राःप्रदर्श्यमूलेपुष्पांजलिंदत्वा ऐंनमोभगवतिवातालिवाराहिवाराहि

मुखीअंधेअंधिन्येनमःरुंधेरुंधिन्येनमःजंभेजंभिन्येनमःमोहेमोहिन्येनमःस्तं
भेस्तंभिन्येनमःसमुकंस्तंभयस्तंभयसर्वदुष्टप्रदुष्टानांमर्वेषांसर्वेजिह्वांस्तंभंकुरुकुरुशीघ्रंवश्यं
कुरुकुरुऐंक्लोंठंठंफट्स्वाहाश्रीवाराहिएषतेबलिर्नमः इतिविशेषार्घ्यंजलधारांवामकरांगुलि
भिर्बलिभिबलिपात्रंदत्वा नारावमुद्रांप्रदर्श्ययोनिमुद्रयाप्रणमेत्॥जयंवारामंत्राः तंत्रराजोक्ताःपंच
चिकायासहितोक्तोलिखितोस्ति॥इतिवाराहिबलिः॥श्रीचक्रस्यईशानभागेप्रबोधदेवनचंदनादिना
त्रिकोणवृत्तचतुरस्रात्मकंमंउलंकृत्वाऐंह्रींव्यापकमंउलायनमः इतिमंउलंसंपूज्यतत्रसान्नव्यंजनांबु
पूर्णंसाधारंपात्रंसंस्थाप्यतत्रबाबुकायनमः इतिमंत्रेणावाह्य बांबीबुबैबौबइतिषडंगेनसकलीकृत्य
कपोतयोनिमुद्रेप्रदर्श्यबांबटुकायनमः इतिपुष्पांजलिंदत्वा २ रौंहिरेविपुत्रबटुकनाथकपिलजटा
भारभास्वरत्रिनेत्रज्वालमुखसर्वविघ्नान्नाशयनाशयसर्वोपचारसहितंबलिंगृह्णगृह्णस्वा
हाबटुकएषतेबलिर्नमः इतिदक्षहस्तोधृतश्रीपात्रोदकधारांवामांगुष्ठानामिकाभ्यांसहबलि
पात्रेदद्यात्मूलेनावमुद्रांप्रदर्श्य पुष्पांजलिमादायबलिदानेननसंतुष्टोबटुकःसर्वसिद्धिदः शां
तिंकरोतुमेनित्यंभूतवेतालसेवितः इतिपुष्पांजलिंदत्वा योनिमुद्रयाप्रणमेत् इतिबटुकबलिः
ततोश्रीचक्रस्याग्निकोणेत्रिकोणवृत्तंचतुरस्रंमंउलंकृत्वा ऐंह्रींव्यापकमंउलायनमः इतिमंउलंसं

पूज्य तत्रसाधारंसान्नव्यंजनांबुपूर्णंसाधारंपात्रंसंस्थाप्यतत्रयोगिनीभ्यःस्वाहा इतिमंत्रेणावाह्यआवाहनादिमुद्राःप्रदर्श्य योगीयूंयैंयोंयः इतिषडंगेसकलीकृत्य योनिमुद्राप्रदर्श्य ऊर्ध्वज्वलांउतोवारिविगगनतलेभूतलेनिष्कलेवापातालेवानलेवापवनसलीलयोयत्रकुत्रस्थितावा क्षेत्रेपीठेपीठेषुवरूतपदाधूपरीपादिकेनप्रीतादेव्यःसदानःशुभबलिविधिनापालुवरंददंधाः योगिनीभ्यःस्वाहास्वसर्ववर्णे योगिनीहुंफट्स्वाहा इतिमंत्रेणदूर्वासहस्रोक्षतश्रीपात्रोदकधारांगासकरांगुष्ठमध्यमानामिकाभिर्योन्याकारेणयोनिनाभिःसहबलिपात्रेदद्यात् नारावसुरांप्रदर्श्यपुष्पांजलिमादाययाकाचियोगिनीक्षेत्रेऽस्मिन्सोम्याभयोरत्नपुरा खेचरीभूचरीयोमचरीश्रीनाथक्षेमंसदाइतिपुष्पांजलिंदत्वायोनिमुद्रयाप्रणमेत् इतियोगिनीबलिः चक्रस्यनिऋतिकोणेत्रिकोणरत्नचतुरस्रंमंडलंविधाय ऐंह्रींव्यापकमंडलायनमः इतिमंडलंसंपूज्यतत्रसाधारंसान्नव्यंजनांबुपूर्णंपात्रंसंस्थाप्यतत्रक्षांक्षेत्रपालायनमः॥ इतिमंत्रेणक्षेत्रपालमावाह्य क्षांक्षींक्षूंक्षैंक्षौंक्षः इतिषडंगेनसंकलीकृत्य २ क्षांक्षींक्षूंक्षैंक्षौंक्षः स्थानक्षेत्रपालधूपदीपादिसहितंबलिंगृह्णगृह्णस्वाहा इतिनामागुष्ठकनिष्ठानामिकाभिर्योन्याकारेणयोनिनाभिःसहदूर्वासहस्रोक्षतश्रीपात्रोदकधारांबलिपात्रेदद्यात् नारावसुरां

प्रदर्श्यपुष्पांजलिमादायसर्वेषांसर्वकार्याणिनिर्विघ्नंसाधयेन्मम शांतिंकरोतुसततंविघ्नराजःसदाशिवः २ इतिपुष्पांजलिंदत्वायोनिमुद्रयाप्रणमेत्॥ इतिगणपतिबलिः ततोस्वदक्षिणेश्रीचक्रस्योत्तरभागेत्रिकोणरत्नचतुरस्रंमंडलंकृत्वा ऐंह्रींव्यापकमंडलायनमः इतिसंपूज्यतत्रसाधारंसान्नव्यंजनांबुपूर्णंपात्रंसंस्थाप्यतत्र २ सर्वभूतेभ्योनमः इत्यावाह्यह्रांह्रींह्रूंह्रैंह्रौंह्रः इतिषडंगेनसकलीकृत्य २ॐह्रींसर्वविघ्नेभ्यःसर्वभूतेभ्योहुंस्वाहा इतिवामकरस्यतत्रमुद्रयासहदूर्वासहस्रोक्षतश्रीपात्रोदकधारांबलिपात्रेदद्यात् नारावसुरांप्रदर्श्यपुष्पांजलिमादायभूतायेविविधाकाराःदिव्याःभूम्यंत

नरिक्षगाः पातालतलसंस्थिताश्चशिवयोगिन भाविताः क्रूराद्याः ज्ञातसंख्याकाःपाश्व
ऽद्याः व्यवस्थिताः ध्रुवाद्याः सप्तसंख्याश्चरंद्राद्याश्चव्यवस्थिताः तर्पयंतुप्रीतमनसोभूताः॥
गह्लूंविमंबलिं। इतिपुष्पांजलिंदत्वायोनिमुद्रयाप्रणमेत्। इतिसर्वभूतबलिः॥अथोर्ध्वाम्ना
यदीक्षितानांराजराजेश्वरबलिंदद्यात्॥तत्रोद्धे। वटुकस्यसमीपेभूतमध्येत्रिकोणाष्टत्त
चतुरस्रमंडलंविधाय। ऐंक्लीव्यापकमंडलायनमः। इतिसंपूज्यतत्रेसाधारंसान्नव्यंजनां
बुपूर्णपात्रंसंस्थाप्यतत्र२राजराजेश्वरायनमः। इत्यावाह्यआवाहनमुद्राःप्रदर्श्य-क्लींक्लीं
क्लूंक्लैंक्लौंक्लः इतिषडंगेनसंकल्पीकृत्यऐंक्लींश्रीं अमुकक्षेत्रपालराजराजेश्वइमांपूजांब
लिंगृह्णस्वाहा। इतिवामांगुष्ठमध्यमाभ्याहस्तोहस्तेधृत्वश्रीपात्रोद्धारंबलिपात्रेदद्यात्। अं
गुष्ठानामिकाभ्यांमितिवानाराजमुद्रांप्रदर्श्यपुष्पांजलिमादायअनेनबलिदानेनबटुवर्ग
समन्वितः।राजराजेश्वरोदेवःसर्वदामेप्रसीदतु।इतिपुष्पांजलिंदत्वायोनिमुद्रयाप्रणमेत्।अमुक
क्षेत्रशब्देनसाध्यक्षेत्रानामादिदेशः कार्यः।प्रयागक्षेत्रपालइतिवाराणशीक्षेत्रपालइतिनैरृ
तक्षेत्रपालइति॥ इतिराजराजेश्वरबलिः।अत्रप्रत्येकबलिदानाशक्तौदेव्यग्रतोएकस्मिन्न
वमंडलेएकमेवपात्रंनिधायतत्रमध्येगुरुकुलांसंपूज्यईशानादिकोणेचतुष्टयेबटुकयोगिनी

MEMORIAL

क्षेत्रपालगणपतिभ्योबलीन्दत्वाउत्तरप्राग्गोसर्वभूतबलिंदद्यात् वाराहिराजराजेश्वरबलिःदत्वाहृतः द
तेवाराह्याःकुरुकुल्लासमीपेराजराजेश्वरस्यसर्वभूतसमीपेबलिंदद्यात् बलिमेत्रक्षकुरुकुल्लावाराह्यो
संवराजोक्ताः बटुकयोगिनीक्षेत्रपालगणपतिसर्वभूतानांनित्यातेत्रोक्ताः राजराजेश्वरस्यार्पणक्ष
इदंबलिदानंविधाय२सर्वेभ्योबलिदेवताभ्योनमः इतिपुष्पांजलिनासमस्तबलिदेवताःसंपूज्य
तान्त्रयंदत्वानारायमुद्रांबध्वा२बलिदानेनसंतुष्टास्तमध्वंबलिदेवताः यथासुखंविहरंतुयथेष्ट
मुदिताभव बटुकाद्याःसुराःसर्वसर्वसिद्धिविधायिनः मेशांनिपुष्टित्यष्टश्चसंतुतत्प्रसादतः॥
इत्युद्वार्यतान्विसृज्य प्रसन्नासांतीश्रीभुक्तोदकेनात्मानंप्रोक्षयेत् इतिबलिदानविधिः अ
थसत्रियादयोअस्मिन्नेवसमयेछागादिबलिंददतः तत्रथा सर्वलक्षणसंपन्नंपशुमूलमंत्रेण
स्नाप्यगंधपुष्पादिभिरलंकृत्यदेव्यग्रेस्थापयित्वामूलमंत्रेणप्रोक्षणीजलेनसोमान्यार्घोदकेन
वाप्रोक्ष्यअस्त्रेणसंरक्ष्यकवचेनावगुंठ्यवमितिधेनुमुद्रयामृतीकृत्य२सर्वदेवतारूपिणेबलिरूपा
यअमुकपशवेनमइतिगंधादिभिःसंपूज्यतस्यदक्षिणकर्णे ॐपशुपाशायविद्महे विघ्नकर्णीधी म
हीतन्नोजीवःप्रचोदयात् इतिमंत्रेणगंधादिभिःपशुगायत्रीत्रीःपठेत्ताएरतः खड्गंनिधाय ॐह्रींका
लिकालिवज्रेश्वरिलोहदंडायेनमः इतिमंत्रेणगंधादिभिःसंपूज्य तस्यमुखिदेवो २वागीश्वरी

बलाय्यानमः मध्येलक्ष्मीनारायणाभ्यानमः अग्रे २उमामहेश्वराभ्यानमः इतिसंपूज्यतंधत्वाअभि
मंत्रयेत् रवङ्गायासुरनाद्यायदेवकार्यायतत्पर पशुछेदास्त्रयाशीघ्रंरवङ्गनाथनमोस्तुते इतिमंत्रेणारव
ङ्गमभिमंत्र्य गंधाक्षतजलादिकमाद्यमूलविद्यामुच्चार्य आद्येत्यादितिथ्युल्लेखनांतेअमुकगोत्रअमु
कवर्मःअमुकगुप्तः अमुकदासोहमितिदीर्घायुष्यदुर्मित्रनिरर्तिपरमानंदाश्वमेधफलध्वजमालाकु
लश्रिमानारोहणपूर्वकंदेवीलोकगमनोत्तरंशाश्वतविभवाखंडविद्याकामःश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरीदे
वीप्रीत्यर्थंपशुत्वेनमहंसंपददे इत्युक्त्वापुष्पाक्षतजलादिकंपशोःशिरसिनिक्षिपेत् ततःपशोःशिरोधृत्वा ॐ
यज्ञार्थेपशवःसृष्टाःयज्ञार्थेपशुघातनं अतस्त्वाघातयाम्यस्मिन्मद्धर्मेवधोऽवधः शिवायमिदंवि
ष्णुंअतःस्वंशिवतांगतः उद्बुध्यस्वपशोत्वंहिनाशिवस्त्वंशिवोहि इतिबोधयित्वा रवङ्गमादाय
सोऽस्त्रायफडितिविधिस्त्राहाइतिमंत्रेणारवङ्गंतस्यस्कंधेयोजयेत् ततःस्वयंदेवीरूपोभूत्वा
निर्विकल्पकस्त्रमेकेनप्रहारेणछिंद्यात् सविकल्पकःसाधकस्त्रपरहस्तेनछेदयेत् एतद्बलि
र्ब्राह्मणातिरिक्तैर्देयः इतिछागादिबलिदानविधिः इतिबलिदानंविधायमूलदेवीप्रणम्य सुव
र्णादिपात्रस्थंजलंधेनुमुद्रयामृतीकृत्यमूलविद्यात्रिरभिमंत्र्यमूलंश्रीमहात्रिपुरसुंदरिश्री
पादुकायेजलंसमर्पयामि इतिमुच्चार्यसलिलंपावनंदेविशीतलंसुमनोहरं मयानिवेदितांभ

क्त्वागृहाणपरमेश्वरि इत्यनेनदेव्याःवामांगेजलपात्रंनिवेदयेत् ततोमूलंश्रीमहात्रिपुरसुंदरि
तृप्तासीतिविचार्यसुवर्णादिपात्रस्थंजलंधेनुमुद्रयामृतीकृत्यतंमूलेनाभिमंत्र्यअमृतापिधानम
सिस्वाहा इतिदेव्याःवामभागेदक्षिणहस्तेकिंचित्जलंदत्वातयाप्रासिमन्नंविभाव्यगंधसारंनैवेद्यं
उद्धृत्यनेक्रत्यादित्रिसंस्थाप्यअस्त्रमंत्रेणागोमयोदकेनतत्स्थानंशोधयित्वाहस्तप्रक्षालनार्घंज
लंदत्वाकर्पूरादिसुवासितजलेःगंडूषाणिकारयित्वाकर्पूरखंडंदंतशोधनंकारयित्वापुनर्गंडूषा
निकारयित्वाचरणोप्रक्षाल्यावमनीयंनैवेद्यसूक्ष्मवस्त्रेणाकरचरणयोर्जलापनयनंकृत्वा
सुगंधद्रव्यैःकरोद्वर्तनंकृत्यसुगंधानुलेपनमाल्यानिसमर्प्यतांबूलमानीयमूलंश्रीमहात्रि
पुरसुंदरितमालदलकर्पूरपूर्वभागंतरंगितं संशोधितंसुगंधंचतांबूलंमनुस्मृतं इतितांबू
लंनिवेद्य छत्रचामरव्यजनआदर्शादिराजोपचारान्दत्वाप्रणमेत् अथप्रसन्नपूजांकुर्यात्
मूलेनपुष्पांजलिंदत्वापुनर्मूलविद्यामुच्चार्यप्रसन्नायेश्रीमहात्रिपुरसुंदरिपादुकायेगंधंसम
र्पयामीतिगंधपुष्पधूपदीपांश्चप्रसन्नायैइतिनिवेदयेत् इतिप्रसन्नपूजा अथाआर्तिकंकु
र्यात् तत्रसुवर्णादिपात्रेकुंकुमादिनाअष्टदलकमलंविलिख्यतन्मध्येदलाष्टकेवर्तार्कराडु
गधमिश्रयवगोधूमादिपिष्टेनरक्तपक्केनचतुरंगुलोन्नतान्ऽमरकाकारान्त्रिकोणान्रचा

अतिसुंदरान्नूकर्षाज्यग्राहिणोनवदीपान्दत्त्वासंस्थाप्यघृतेनापूर्यैककर्परगर्भितांवार्तीनिक्षिप्य
स्वयामग्नेत्रिकोणंषट्कचतुरस्रमंडलंकृत्वामूलेनमध्येकूटत्रयैःत्रिकोणंसंपूज्य चतुरस्रआ
ग्नेयादिकोणचतुष्टयेभंगचतुष्टयंअग्नेनेत्रंचतुर्दिक्षुअस्त्रंइतिषडंगेसंपूज्यतत्रस्थलकं
निधायपुनर्नेत्रेणार्घ्यादीपान्प्रज्वाल्यश्रींह्रींग्लूंस्त्रूंम्लूंक्लूंन्लूंस्त्रींश्रीइतिरलेश्वरीविद्यया
भिमंत्र्य चक्रमुद्रांप्रदर्श्यमूलविद्ययाभ्यर्च्यमूलेनत्रिवारमभिमंत्र्यमूलेनदेव्याःपुष्पांजलिं
दद्याउद्यायतमात्रमामस्तकमुद्धृत्यघंटावादनपूर्वकंदेव्याःमूलकेपादांतेमूलांतेअन
लेनोवहिस्तेजएकीकृत्यमिलप्रभं त्रिधारेद्युपरिक्षाम्यकुलद्वीपान्निवेदयेत् समस्त
चक्रचक्रेशीयुतेदेवीनवात्मिकेआरार्त्रिकमिदंदेवीग्रहाणसुरवंदिनि इतिमंत्रेनवधा
पठन्नवरत्योनीराजयेत् ततस्तन्मंडलेसंस्थापयसमुपविशेत् आर्त्रिकमध्यदीपसन्मु
खान्बहिस्तेजोदीपमालामयंमहःपश्यन्बहिस्तेनसविन्नेत्रद्वाराअंतःसंविद्रूपेणस्थि
तेतिध्यायेत् आर्त्रिकमध्यदीपसन्मुखान्अष्टदीपान्प्रज्वालयेत् इतिआर्त्रिकवि
धिः ततस्तिष्ठन्पुष्पांजलिमापूर्यवेतःसमाधायमथोक्तरूपांध्यात्वामूलमंत्रांतेमा
लामंत्रंपठन्समस्तप्रकरणगुप्तगुप्ततरसंप्रदायकुलकौलनिर्मर्हस्यपरापसहस्य

अतिरहस्ययोगिन्यस्त्रैलोक्यमोहनसर्वाशापरिपूरकसर्वसंक्षोभणसर्वसौभाग्यदायक
सर्वरक्षाकरसर्वरोगहरसर्वसिद्धिप्रदसर्वनरमयेषुसमुद्राःससिद्धयःसवाहनाससपरि
वाराःसालंकाराःसर्वोपचारैःपूजितास्तर्पितास्तुष्टाःसंतुनमः इतिपुष्पांजलिंदेव्या
श्चरणारविंदयोः समर्पयेत् अत्रप्रतिपदादिपौर्णिमांतंपंचदशतिथिषुपंचदशमालम
त्रैःपुष्पांजलिंदद्यात् इतिपुष्पांजलिः ततःसाष्टांगंदंडवत्प्रणम्यपंचमुद्राःप्रणम्यक्षमा
पयेत् विधेरज्ञानेनद्रविणविरहेनालसतयाविधेयाशक्त्याज्ञात्वात्वदीयपदयोर्यत्पूजनमर्च
नं तदेतत्सकलंपरिपूर्णमस्तु यज्जननिस्नेहकलोधारणिस्त्रिवेकुपुत्रोजायेतक्वचिदपिकुमातानभवति इशा
द्राधीयान्योदरदलितनीलाम्बुजरुचादयापांगःसंदीनंस्नपयतिकृपयामामपिशिवे अनेना
हंधन्योभवतिनचतेहानिरियतावनेवाहर्म्यवासमकरनिपातोहिमवतः इतिश्लोकद्वयंप
ठन्क्षमापयित्वासनेसमुपविशेत् अष्टांगप्रणामलक्षणं जरसाशिरसाहस्त्यावक्षसामन
सातथा पद्भ्यांकराभ्यांजानुभ्यांप्रणामोष्टांगईरितः एवंदशसंपंचत्रयोपेकमेववाप्रणा
मंकुर्यात् इतिप्रणामः ततःकुमारीसुवासिनीवटुदेवताःबुध्यादेवीप्रीतयेपूजयेत् सर्वलक्ष
णसंपन्नांसुस्नातांशुचिर्भूतांकुमारीसुवासिनीवटुसमानीययेनस्याःपादौप्रक्षाल्यसूक्ष्म

वस्त्रेणमार्जयित्वाआसनेउपविश्य २ तत्राक्षरमयीलक्ष्मीरूपमातृकारूपधारिणी नवदुर्गात्मिकां
साक्षात्कन्यासावाहयाम्यहंइत्यावाह्यबालाविद्यांमुद्रांयुकुमारीश्रीपादुकांपूजयामिइतिनत्वा
पादौसंपूज्यगंधपुष्पधूपदीपांतेरूपचारैः बालयैवंसंपूज्यतस्यांमूलेनमूलदेवीआवाह्यअवाहना
दिमुद्राःप्रदर्श्यमूलदेवीरूपांतांध्यायन्संक्षोभणादिशक्तिमुद्राःप्रदर्श्यमूलेनपुष्पांजलिंद
त्वाप्रागवत्पीठांतेरूपचारैःरूपचार्यभोजनंदत्वाआचमनंचनिवेद्यतांबूलंसमर्पयवस्त्रालंकार
दक्षिणादिकंयथाशक्तिदत्वाप्रणम्यविसृजेत् सुवानीपसेफुवनेश्वरीविद्यासर्वोपचारै
लक्ष्येवंसंपूज्यविसृजेत् आषोडशाद्वाकुमारीं ततःऊर्ध्वंसुवासिनीतिलांत्रिकसिद्धांतः तत्रा
यवाहिनाअतिफलदेतिशेषंअत्रसप्तवर्षंकुमारीं सुवासिन्यांपावेविंदुवक्रेकुमारीवि
द्यांकुमारिश्रीपादुकांपूजयामि ॐसुवनेश्वरीविद्यायाशक्तिश्रीपा० श्रीपात्रामलेनसंपूज्य
संतर्प्य इतिकुमारीशक्तिपूजाविधिः ततोदेवीप्रीत्यैपुरत्रबुध्याॐकुंकुमारायनमः इत्यने
नयथाशक्त्युपचारैर्देवीप्रीत्यैकुमारीमयीपूजयेत् आपंचाद्वाकुमारः अष्टाब्दपर्यंतंअविवा
हितोबटुकः इतिकुमारपूजा ततोगुरुरूपादुकांविद्यांमुद्रांपूर्वंशिरसिपुष्पांजलिंदत्वापुरुपादुकां

विद्याश्रीगुरुपादुकांपूजयामितर्पयामिइतिगुरुपात्रोदकेनसंपूज्यतर्पयेत् प्रत्यक्षगुरुसान्नि
ध्यंवेत्तगुरुपादुकाविद्ययापाद्यादिभोजनांतैरुपचारैःसंपूज्यगुरुपात्रोदकेननिवेदयेत् तदभा
वेतुतुल्यायनिवेदयेत् ततस्तालेरावम्यमूलेनप्राणायामत्रयंकृत्वा ऋष्यादिषडंगांश्चविधा
यदेवीध्यात्वापंजपमालामानीयवक्षिसात्रेवामपार्श्वेनिधायमूलेनसामान्यार्घ्योदकेन
प्रोक्ष्य २ ॐमांमालेमहामायेसर्वशक्तिस्वरूपिणी चतुर्वर्गस्त्वयिन्यस्तस्तस्मान्मेसिद्धिदा
भवॐह्रींसिध्येनमः इतिगंधादिभिःसंपूज्य अधिष्ठेकुरुमालेत्वंजपकर्मयथाविधिःप्रसी
दसिद्धेसिद्धिदेदेवीयावत्संख्यावसानकं इतिप्रणम्यदक्षिणेहस्तेमालांगृहीत्वागुरुमंत्रंदेवतांत
नोरेकंविभाव्यमंत्रार्थरूपचिन्होहृदयसमीपेमालामानीयदक्षहस्तस्थमध्यमांगुलिमध्य
पर्वणिसंस्थाप्यएकचित्तोमुग्धयीवोन्नतमुकयःस्वयमुन्नतः कंचुन्मीलनरहितः खटवैखटवादि
शब्दमकुर्वन्प्रतिवर्णनकालेसंघट्टमकारयन्मेरुसंस्थानस्थापितस्थानान्स्थानांतर
मप्रापयन्नदोलयन्मेरुमलंघयन्४अंगुष्ठाग्रेणवालयन्तर्जन्यामाला४परिवर्तनकाले
संघट्टमकारयन्अंगुष्ठाग्रेणमध्यपर्वस्थंबीजंपरिवर्तयन्प्रणवोच्चारपूर्वकमारभ्यअस्मिन
नसंख्यंजपंसमाप्यपुनःप्रणवमुच्चार्यत्वंमालेसर्वदेवानांप्रीतिदाभवशुभंकुरुष्वमामदे

यशोवीर्यंवसर्ववेदा इतिमंत्रेणमालांशिरसिसंस्थाप्यपुनःप्राणायामत्रयंऋष्यादिषडंगांश्चकृत्वा
अंगमंत्राश्चदत्तात्रेयोजपिलागुह्यादिगुह्यगोप्त्रीत्वंगृहाणास्मद्गृहनेजपं सिद्धिर्भवतुमेदेवि
तत्प्रसादात्त्वयिस्थिता इतिमंत्रेणसामान्यार्घ्यादिकंनदेव्याःवामहस्तेजपंसमर्प्यप्रागुक्तमं
त्रेणमालांसंपूज्यहृःस्थापयेत् इतिजपमालाविधिः मालाभावेकरमालयैवजपंकुर्यात् सा
त्वनाभिकामध्यपर्वादितर्जनीमूलपर्यंतंदशपर्वरूपाः अनाभिकामूलपर्वादिमध्यमामूल
पर्वीनावा इतिकरमाला मातृकामालयानुसवोत्कृष्टोजपः सात्वनुलोमविलोमअका
रादिलकारांतंसबिंदुवर्णात्मिकांशिवेरूपांत्रिवारंस्मरन्नवार्णरूपाअवर्गाष्टवर्गयोगेनअशेषनरत्रा
त्मकरूपामूलादिब्रह्मरंध्रांतंसुषुम्नांतःकुंडलिनीसूत्रेणग्रथिताइति वर्गाष्टकजपस्कउक्तवि
धिसहस्रादिसंख्यावासनेकार्यः ननुप्रत्याहनिरिति इतिमातृकामाला नित्यजपस्कसह
स्रेशतंवापंचवत्वारिंशान्नरंशतंवाकुर्यात् तदुक्तंत्रैराजे सहस्रं
पुरतोदेव्याःशतंतुदिनजंतुवा संध्यात्रयंषष्टिसंख्याउक्तंवाप्रोक्तरूपतः तद्दिनजंवाधतत्वा
नित्याघटिकास्मरंजनितपंचवत्वारिंशदुत्तरशतद्वयंजपोभवति संध्यात्रयंषष्टिसंख्याअ
शीत्युत्तरंशतंजपोभवति प्रोक्तरूपतःउक्तसंख्यावतुष्टयेश्वन्यतसंख्यंजपंकुर्यात् अंग

मंत्राश्चअष्टाक्षेश्वरीमंत्रालतिथिनित्यामंत्रश्चेतिनवावद्वयकाः तत्रतिथिनित्याकामनया
अधिकापिजाया शक्तोनुपेवरशतनित्याविद्याःपंचपंचिकानांविंशतिविद्याःपंचसिंहासनानांनव
विद्याःचतुरायाम्नायानांचतुरस्रेविद्याःअनुत्तरपंचविद्याकुरुकुल्यात्रयोविद्याःकामकलाचि
द्याप्रासादपरापरापासादविद्याद्वयेशेषुवरपंचविद्याषोडशाक्षरश्रीपंचवक्त्रपत्रयविद्यात्रयंषट्कू
टेनविद्याषट्कूटेपंचषष्टिविद्याजाप्याःपंचायतनविद्याःअन्यत्रगुरुपरिष्टाविद्याजाप्याः इतिजपवि
धिः ततोमूलविद्यापुष्पांजलिंदत्वायोनिमुद्याप्रपद्यशंखघंटावादनपूर्वंकंसवराजसहस्रनाम
सोभाग्यकवचंवेःस्तवसंहितोक्तश्लोकद्वयेनस्तवीत श्रीमत्श्रीकौशाद्वयेपंचसिंहासनात्मकं
फलेकल्पलतानांवरारत्नसस्तुस्तकलं चतुसायतनानंदिवतुरन्वयकोशगं नित्यानंदपरंब्रह्म
धामनौमिस्तवास्पदं २ इतिस्तुत्वासर्वमंगलमांगल्येशिवेसर्वार्थसाधके शरण्यत्र्यंबकेगौरी
नारायणिनमोस्तुते इतिश्लोकंत्रिधापठेत् इतिस्तुतिदेव्याश्चरणयोसमर्प्यपुष्पांजलिंदत्वा
प्रणम्यकरसंपुटंकृत्वाप्रार्थनांस्तवंपठेत् यथा किंकिंदुःखदनुजदलिनिक्षीयतेनस्मृतायांका
कार्तीर्निःकुलकमलिनीव्याप्यतेनस्मृतायांकाकासिद्धिःस्फुरतिनतेप्राप्यतेनार्चितायांकंकंपो
षंगोलयिनविनतुनेविघ्नमालंवितायां १ सर्गस्थित्यंतसंरंभस्फारितायोधचित्रंमे विश्वंदृम
उल्लासंस्वेनमस्तेहरवनुते २ जगदानंदनधोनयोगमोगेविभोनिर्गिनि स्थितिभावस्थि

तेगौरीनमस्त्रिगुणेप्रियेंबिके ३ भावाभावद्वयैकभावस्वभावोदयधर्मिणि चैतन्यपंचकेदेवीनम
स्तुत्येहरोगमे ४ सृष्टिस्थित्युपसंहारमृत्युरहितपदोदये विद्मिश्रीमहासत्तासूत्रमात्रेनमो
स्तुते ५ वन्द्यकर्कशीतकिरणाब्जस्वकोलरोदिते चतुःपीठेश्वरिशिवेनमस्त्रिपुरसुंदरि ६
चराचरमिदंबिम्बंप्रकाशयसिपोस्यचे मातृकारूपमास्थायतस्यैमातर्नमोस्तुते ७ स्मृताभव
भयध्वंसिपूजितासिप्रपंकरि स्तुतालंबोछितंवस्तुदासिकरुणाकरे ८ भक्तस्यमेनित्यपूजा
युक्तस्यपरमेश्वरि वाग्भवादिमहासिद्धिदेहत्रिपुरसुंदरि ९ परमानंदसंदोहप्रमोदरसनि
र्भरे दुःखत्रयपरिम्लानंवदंनंत्राहिमोशिवे १० शाम्भवसमयेस्वच्छेदेवित्रिपुरसुंदरी यथा
शक्तिजपंपूजांगरहाणमनुग्रहात् ११ अज्ञानादल्पबुद्धित्वादालस्याद्दुष्टभावतः स्खलि
तापराधंकृपयाक्षंतुमर्हसिमांशिवे १२ अक्षानामेसमर्थानामस्थानापिनिवेदनां अव
स्थबलमस्माकंशिवभूनोहरवल्लभे १३ कृपामयमयांगंमोकैसकृन्मयिनिपातय तावता
हंकृतार्थोस्मिनतेकिंवनहीयते १४ द्रव्यहीनेक्रियाहीनंमंत्रहीनंवयद्भवेत् तत्सर्वंकृप
यादेवीसमस्तपरमेश्वरी १५ यन्मयाक्रियतेकर्मनाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिषु तत्सर्वंतावकीपूजा
भूयाद्भवेवमेशिवे १६ यन्मयोक्तिमिहाज्ञानन्महत्स्वल्पमेवा हनत्स्वंजगद्धात्री

DR. BHAU DAJI MEMORIAL

स्तंत्रयमयमंजलिः १७ इतोदेनमहामोहरात्रीस्वपणसमःभास्वानीकोरजगोत्येकोगणे
शोनाक्षिसयुतः १८ प्रतिभासागरोह्लासोनिशाकरइवापरः मूर्त्तियुक्तःसमयनिबद्धकलो
उक्तःवेतः १९ वदूचिंत्रातत्वविभवंक्षेत्रेयःपालसलं सेत्रेशीतमहेशिवारूपस्थमहाबली
चतुःपीठनिवासिन्योयोगीश्वर्योमहाबलाः चतुःषष्टिप्रकाराख्याः नित्यंवेदकुलांगनाः २१
वेदाम्नोमहामोहविवर्तपरिमंडितां आपूरयेतीसमयोद्धात्रिंशार्णोनमास्यहं २२ इत्यने
नदेव्याः प्रार्थनांकृत्वाप्रणमेत् इतिप्रार्थनस्तवः भूमौस्खलितिपादानांभूमिरेवावलंब
नंत्वयिजातापराधानांत्वमेवशरणंशिवे १ अपराधोभवत्येवसेवकस्यपदेपदे कोपरः स
हतोलोके केवलंत्वामृतेविना २ अपराधसहस्राणिक्रियंतेहर्निशंमया दासोयमि
तिमांमत्वासमस्तपरमेश्वरी ३ ज्ञानतोज्ञानतोवापियन्मयाक्रियतेशिवे ममतत्कर्मसि
सर्वमितिमातःसमस्वमे ४ इतिबहुधाप्रणिपातपूर्वकं समाप्य ततःसामान्यार्घोदकंदत्त्वा
हस्तौप्रक्षाल्य ऐंह्रींश्रीं इतःपूर्वंप्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतो जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिष्ववस्थासु
मनसावाचाकर्मणाहस्ताभ्यांपद्भ्यामुदरेणशिश्नेभ्यायत्स्मृतंयदुक्तंयत्कृतंतत्सर्वंपरब्रह्म
रूपार्पणमस्तुस्वाहा इतिमंत्रेणदेव्याश्चरणारविंदयोरर्पितोदकेनात्मानमर्चयेत्

इतिआत्मार्पणं ततोपुष्पांजलिंदत्वास्तोत्रंजपेत्। ॐपदंतेपात्रिमात्रपत्रेपुष्पफलंजलंनिवेदितंत्व
नेवेद्यंतद्गृहाणानुकंपया १ आवाहनंनजानामिनजानामिविसर्जनं पूजाम्नागंनजानामिक्षंगतिःपरमे
श्वरि २ कर्मणामनसावाचालतोनान्यागतिर्मम अंतश्चोरेणभूतानांदृष्टिरूपेपरमेश्वरि ३
मातयोनिसहस्रेषुयेषुयेषुव्रजाम्यहं तेषुतेष्वच्युताभक्तिरच्युतेस्तुसदात्वयि ४ देवीत्रीवरदेवी
श्रीवदेवीसर्वमिदंजगत् देवीजयतिसर्वत्रयादेवीसाहमेवच ५ यदक्षरपदभ्रष्टंमात्रा
हीनंचयद्भवेत् क्षंतुमर्हस्यशेषेणकस्मात्तनस्तुविलंबिनः ६ क्षमस्वदेवदेवेशीत्रिपुरेदेव
पूजिते नवपादांबुजेनित्यंनिजलाभक्तिरस्तुमे ७ इतिसर्वसमाप्यंयोनिमुद्रयाप्रणमे
त् ततःश्रींरवमुध्रुत्यमूलेनदेयुपरिन्यासंकृत्वा ॐसाधुवासाधुकर्मयद्यदाचरितम्
मया तत्सर्वंरूपयादेवीगृहाणाराधनंमम इतिमंत्रमुच्चार्यदेव्याःदक्षहस्तेश्रींरवजल
किंचित्दत्वा यथास्थानेनिवेदयेत् तज्जलंकिंचित्स्वामहस्तेनिधायतस्मिन्नपूजावस्तु
कंकिंचिदुंधमालोड्यमूलेनाभिमंत्र्यतेनात्मानमभ्युक्ष्य अन्यानपिश्रींरवजलेनप्रो
क्षयेत् देवनार्चनवस्तुसंलिलंश्रींरवमध्यगं अंगलग्नमनुष्याणांब्रह्महत्यांव्यपो
हतु ततःपुष्पांजलिमादायेॐरक्षश्रीरूपामहादेव्योअत्रपूजितदेवताः श्रीसुदर्शनाली

नात्माःसंमुखंसर्वेसुखावहाः इतिपुष्पांजलिंदत्वापरिवारदेवताःदेव्योगोलीनाःइतिविसर्जयेत्
व्याःमंत्रंपूर्णमायुधंतत्सर्वंनिजदेहविलियदेवीरूपमात्मानंध्यायन् खेचरीमुद्रांबध्वात्व
द्वीजेनदेवीप्रणम्यमूलविद्यांतेश्रीमत्त्रिपुरसुंदरीसमक्षेतितालत्रयेणदेवीप्रबोध्यतेओमंबी
विलिंग्य ॐगच्छगच्छपरंस्थानंस्वस्थानंपरमेश्वरि यत्रब्रह्मादयोदेवाःनविदुःपरमंपदं इ
त्युच्चार्यतेजोरूपांतांसंहारमुद्रयानिर्माल्यपुष्पेणतत्तेजःसमुध्रुत्यआघ्रायपूरकंयोगेनस
हस्रदलकमलंप्रापयेत्पतत्रक्षणेतेजोमयींध्यात्वासुषुम्नावर्त्मनाहृदयायनमः इति
हृदयकमलेमानीयतत्रत्ययोक्तरूपांध्यायन् ॐतिष्ठदेवीपरेस्थानेस्वस्थानेपरमेश्वरी
यत्रब्रह्मादयःसर्वेसुरास्तिष्ठंतिमेहरि इतिहृदयकमलेस्थापयेत् इतिविसर्जनं ततोर
क्तान्यांदिशिश्रींरवजलेनत्रिकोणवृत्तचतुरस्रंमंडलंकृत्वातोषिकांबलिंमंडलायनमः इति
संपूज्यतत्रतोषिकांनिर्माल्यवासिनीतन्मंत्रेणावाह्यषडंगन्यासेनसकलीकृत्यतत्रतांध्या
त्वोयेत् वीणावाद्यविनोदगीतनिरतांनीलांशुकोल्लासिनींबिंबोष्ठीनवयावकार्द्रचरणा
माकीर्णकेयूज्वलां हृद्यांगीनवरत्नकुंडलधरांमाणिक्यभूषोज्वलांमातंगीप्रणतोस्मि
सुस्मितमुखदेवीं रक्तुकरयामलां इतिगजोन्मोहिनींनिर्माल्यवासिनींध्यात्वा निर्माल्य

पुष्पैःपुष्पांजलिंदत्वा २ऐंनमउच्छिष्टचंडालिमोतंगीसर्ववश्यंकरिस्वाहा रोषिकाश्रीपादुकां०
इतिनिर्माल्यपुष्पैःसंपूज्यनिर्माल्यपुष्पैःसंपूज्यनिर्माल्यवरणोदकादिभिपाद्यादीषांतत्तुपत्वा
रेनिवेद्यशतोत्रंसहस्रंशतंवातज्जपेत्वरणोदकेनैवसमर्प्यनिर्माल्यपुष्पांजलिमादायलेप्रबोध्यात्र
पानादिनांबूलंस्वखिलेपनं उच्छिष्टभोजनेतुभ्यंदरामिश्रीशिवाज्ञया इत्यनेनपुष्पांजलिंद
त्वाप्रणिपत्यक्षमस्वेतिविसर्जयेत् इतिरोषिकापूजा ततःरौरवजलेनपूजावशिष्टंगंधादि
कंदेव्याःपरिवारिकेभ्योनमःइतिभूमौनिक्षिपेत् ततोऽहंदेवनाथगुरोःस्वामीनूदेशिकस्वा
मनायकत्राहित्राहिरूपासिंधोपूर्णांतरंकुरु इतिश्रीगुरुपार्थुकराभ्यांश्रीपादुकां
नेपयोमिमस्तकमध्यस्थिरंस्थिरंस्थिनायगुरवेसमर्प्य २श्रीगुरुपादुकाविघोतेभस्तु
कानंदनाथश्रीपादुकांतर्पयामीतितिस्रीःसंतर्प्यतत्पात्रंयथास्थानेनिवेद्यपतदग्रहेणतत्स्व
यमनंकुर्यात् यथा ततःपात्रांतरेणस्वदक्षकरेश्रीपात्रामृतवुल्लकमादायवामांगुष्ठानां
मिकाभ्यांस्पृशन् २प्रकृत्यहंकारबुद्धिमनःश्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणवाक्पाणिपाद
पायुपस्थशब्दस्पर्शरूपरसगंधाकाशवाय्वग्निजलपृथिव्यात्मकाभूक्षेत्रंविशोधितं
त्वसहितंस्थूलदेहं अंआंइंईंउंऊंऋंॠंऌंॡंएंऐंओंऔंअंअः १ह्रीं हंसःआत्मतत्त्वंशो

के

धयामिस्वाहा इत्यावम्यपुनश्चुलकमादायरमायाकलाविद्यारागकालनियतिपुरुषा
त्मकंशुद्धाशुद्धसप्ततत्त्वसहितंसूक्ष्मदेहंवंगंघंङंचंछंजंझंञंटंठंडंढंणंतंथंदंधंनंपंफंबंभंमं
क्लींहंसःविद्यातत्त्वंशोधयामिस्वाहा इत्यावम्यपुनश्चुलकमादाय २शिवशक्तिसदाशिवेश्वर
शुद्धविद्यात्मकंशुद्धषट्तत्त्वसहितंकारणदेहंयंरंलंवंशंषंसंहंलंक्षं १० सौंः स ४ शिवतत्त्वं
शोधयामिस्वाहाइत्यावम्य पुनस्तथैवचुलकमादाय २शिवशक्तिसदाशिवेश्वरशुद्धवि
द्यामायाकालविद्यारागंकालनियतिपुरुषप्रकृत्यहंकारबुद्धिमनःश्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वा
घ्राणवाक्पाणिपादपायूपस्थशब्दस्पर्शरूपरसगंधाकाशवाय्वग्निसलिलपृथिव्यात्मकप
ञ्चत्रिंशद्भेदभिन्नशुद्धतत्त्वसहितंस्थूलसूक्ष्मपराख्यदेहत्रयाभिमानिनंमहाकारणदेहं
अकारादिक्षांतनामांतकंमुद्धार्य अं ११ ऐंक्लीसौंः मूलसर्वतत्त्वं शोधयस्वाहा इत्यावम्य
नवतुष्पंशोधयित्वापुनरवशिष्टंजलंगृहीत्वामूलविद्यांगुरुपादुकांविद्यांवोद्धार्यप्र
काशामर्शहर्षाख्यांमंत्रवर्णान्मनीस्वे धर्मोधर्मफलस्वरूपंहृत्पद्मकोशेध्यात्वा
स्वाहाइतिमंत्रेणात्मज्ञलंप्राश्नीयात् ततोरिक्तासिसंज्ञानिषद्भिःशरीरंतत्तत्पुष्पा

र्यआकारादिक्षांतमातकामुच्चार्यमस्तकादिपादांतं व्यापकंकुर्यात् इतिन्यासशोधनं ततो
देवीप्रीत्यर्थंब्राह्मणानांचरणक्षालनंकृत्वागंधपुष्पधूपदीपांतेरूपचारैरभ्यर्च्यतेभ्योभो
जनंदत्वादक्षिणादिभिःपरितोष्यनत्वाकलशोदकेननिवेदयेत् इतिब्राह्मणपूजा॥
ततोबलिविसर्जनंकुर्यात् पूर्वस्थापितकुरुकुल्लादिसर्वबलिपात्रस्थमन्नादिकंएक॥१
स्मिन्पात्रांतरेकृत्वानत्रहीलासोदकपात्रहस्तोपूजागृहीत्वाबहिर्निर्गत्यशुचौदेशे
जलधारयात्रिकोणंवृत्तंचतुरस्रमंडलंकृत्वातत्रऐंह्रींश्रींक्लिन्नेक्लेदिनिमेदिनिक्षोभिणि
क्रुंक्रुंहुंफट्स्वाहा २ इतिमंत्रेणान्नंहस्तेनमंडलेनिक्षिप्यनारावमुद्रांसंप्रदर्श्यह
स्तोपादौप्रक्षाल्याचम्यतत्रैवप्रक्षाल्यउदकेनार्घ्यंदत्वादक्षिणस्थितिब्रूयात्
ततोनःप्रविश्यस्वासनेउपविश्यतत्रान्नजलेविशोषार्घ्यजलबिंदुंदत्वामूलेनाभिमंत्र्यान्ने
नजलेनात्मानंप्रोक्ष्यसकीन्नअभिषिंचन् शांतिसूक्तंपठेत् इतिबलिसर्जनं शांति
सूक्तंवामकेश्वरतंत्रोक्तंयथा नश्यंतुव्याधयःसर्वेनश्यंतुदुष्टदानवाः नश्यंतुदुष्टकूष्मांडाः नश्यंतुदुष्टकाःनराः साधकानां राम
शिवःसंतुआम्नायपरिपालनं जयंतुमातरःसर्वाःजयंतुयोगिनीगणाः जयंतुसिद्धडा १३२

किन्योजयंतुगुरुपंकजयः २ नदंतुअणिमासिद्धोनंदंतुभैरवादयः नंदंतुदेवताःसर्वाःसिद्धविद्या
धरादयः ३ येआम्नायविशुद्धाश्चमंत्रिणःशुद्धबुद्धयः सर्वेनंदंतुहृदयाःनंदंतुकुलपालकाः ४
ये३ द्याःसर्पिताःसंतुतर्पयंतुवासुदेवताः चंद्रसूर्यादियोदेवाःस्तुवंतुममभक्तिनः ५ नक्षत्राणि
ग्रहायोगाःकरणाद्यास्तथापरे सर्वेनेसुदिनःसंतुमासाश्चतिथयस्तथा ६ तर्पयंतुपितरःसर्व
ऋतवोवत्सरादयः रविवराःभूवराश्चेवतर्पयंतुममभक्तितः ७ अंतरिक्षवरायेवयेवान्येदेवयो
नयः सर्वेनेसुदिनोयंतुसर्वेनद्याश्चपक्षिणः ८ पद्मावस्तरवश्चैवपर्वताःकंदरागुहाः ऋषयो
ब्राह्मणाःसर्वेशांतिंकुर्वंतुमेसदा ९ शिवंसर्वत्रमोक्षस्तुपुत्रदाराधनादिषु राजानःसुदिनःसं
तुसेमामार्गीस्तुमेसदा १० शुभमस्तुदिवसायांतुमित्रेतिस्तुमेशिवं साधकाजयिनोसंतुशिवाः
सिद्धंतुपूजकाः ११ येयेपापधियःस्वभूषणरताःमन्निंदकाःपूजनेदेवाचारविरोधनेहृदयाःदुष्टा
श्चयेसाधका १२ हत्वावज्रमपूर्वमंदहृदयाएपूजकाद्वेषकास्तेयांतुविनाशमंत्रसमयेश्रीभैर
वस्याज्ञया १३ द्वेषारःसाधकानांवसदेवाम्नायदूषकाः डाकिनीनांमुखेयांतुतत्क्षणंक्षितिगोलगु
ताः १३ यत्रयोनाशमायांतुममनिंदाकराश्चये द्वेषारःसाधकानांवविनश्यंतुशिवाज्ञया १४
येनिंदकालेविलयंप्रयांतुयेसाधकास्तेप्रणवेप्रसिद्धाः सर्वत्रदेवीकरुणावलोकापुरःपरंयो

ममसन्निधंनं इतिशांतिसूक्तं ततोवैदिकैःसूक्तैःशांतिंपठित्वाविशेषार्घ्यपात्रमुत्थाप्याग्य
त्रशिरस्थितायगुरवेदिं॰निवेद्यतथैवानुज्ञांकृत्वाउर्वीःसंतर्प्यमूलविद्यायगुरूपादुकांविद्यांतेस्वा
हांतिदेवीप्रसादरूपांजलंप्राश्नीयात् ततस्ताम्रादिपात्रेगंधपुष्पाक्षतान्वितंजलंगृहीत्वा ॐ
नमोविश्वस्यतेब्रह्मन्नमास्यतेविष्णुतेजसे नमःसवित्रेशुचयेःपवित्रेकर्मदायिने ह्रीं ह्रीं स्वः
श्रीसूर्यायेदंअर्घ्यंःस्वाहा इतिसूर्यायअर्घ्यंदत्वाकृतांजलिः यत्तछिद्रंनपछिद्रंयछिद्रंपूजनेम
म तच्छिद्रंसर्वमछिद्रमस्तुभास्करस्यप्रसादतः इतिअछिद्रमवधारयेत् ततसामान्या
र्घ्यजलेनसमस्तपात्राणिसंप्रोक्ष्यउत्थापयेत् ततोमूलविद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋ
ष्यादिकरषडंगंन्यासान्कृत्वाषडासनषडंगयुवतिवाग्देवतान्यासान्विधायप्रा
ग्वत्गुरुस्तोत्रंपठित्वाश्रीगुरूंप्रणम्यप्रागुक्तदेवीस्तोत्रंद्वादशश्लोकात्मकंपठित्वाप्रणम्यमूलेन
निर्माल्यंशिरसिधृत्वामूलयैववरणोदकंस्त्रीशूद्रस्यश्रीपरदेवतापीठकंप्रोक्षनैवेद्यादिकंविस
र्ज्यदत्वास्वयमपिसुहृद्बुधजनैःसार्धंभुंक्त्वात्मानंदेवीस्वरूपंभावयेत् इतिश्रीपर
देवतायाःनित्यपूजाविधिः एवंनित्यक्रमंपूज्यसर्वसिद्धीश्वरोभवेत् ॐमंगलंमंगल्यं राम
शिवशक्त्योःप्रसादतः विस्तरशक्तौसंक्षेपतोनित्यापूजांकुर्यात् तत्रशुचिर्भूत्वाशुभा १३३

सनेउपविश्यगुर्वादिवंदनपूर्वकंभूतशुद्धिंशुद्धमातृकान्यासंकृत्वाप्राणायामत्रयंविधायमू
लविद्यायाऋष्यादिकरषडंगन्यासान्विधायकरशुद्धिंषडासनषडंगयुवतिवाग्देवताष्टकंत
पीठंचतुस्तत्वात्मकंन्यासषडंगंविधायमुद्रादर्शनांतेयथाशक्तिमानसपूजांविधायसंक्षेपतःसो
मान्यार्घ्यविशेषार्घ्यंचस्थापयित्वाआत्मपूजांविधायपीठपूजांकृत्वामंडूकादितत्त्वंचायतनदेव
ताःसंपूज्यश्रीचक्रंपूर्ववत्मूलदेवीमावाह्यवोडशभिर्द्रव्यैर्मूलमंत्रेणषोडशोपचारैर्वायथाशक्तिंनासंपूज्यप्रा
यश्चित्तिथिनित्यामेउत्तादिषडंगयुवत्यैःपूजयित्वानवावरणदेवताःपूजयेत् ततोयथाविधि
पूजाशेषंसमापयेदितिअनुकल्पः इतिसंक्षेपपूजा गंगापुष्करनर्मदायमुनागोदावरीगोम
तिगंगासागरगयप्रभासानुत्तराद्रेरर्बुदाद्रेसर्वतीर्थसहस्रकोटिगुप्तातिश्रीचक्रपादोदकं १ भस्मा
यशक्तौप्राणायामऋष्यादिषडंगंचतुरासनाष्टवाग्देवतात्मकंन्यासंचतुष्टयंकृत्वामुद्रादर्शनां
तेयथाशक्तिमानसपूजांविधायसंक्षेपतोअर्घ्यस्थापनंकृत्वात्मपूजांविधायवनवचक्रेभ्यो
त्मकंपीठंपूजयित्वाततोमूलमंत्रेणपंचायतनपूजांकृत्वामूलेनमूलदेवीमावाह्यआवाहनी
दिमुद्राःप्रदर्श्ययथोपचारैःसंपूज्यतिथिमंडलादिअंगपूजांतंपूजयित्वाचतुरश्रारमारभ्यवि
ंदुचक्रांतमावरणत्रयंपूजयित्वा अथवाअष्टारमारभ्यबिंदुचक्रांतमावरणत्रयंपूजयित्वा

शेषंसमापयेत् इतिअपरकल्पः अत्रायत्रांकोप्रापयामरुद्राद्यारिषडंगेविधायश्रीचक्रेमूले
नपुष्पांजलिंदत्वापंचोपचारैःसंपूज्यतदनंतिथिनित्यांपूजयित्वास्वगुरुसंपूज्यअंगपूजांविधा
यसायुधत्रिकोणंबिंदुचक्रंचयथाविधिपूजयेत् इतिपरमापरकल्पः अत्रश्रीचक्रपूजायांपंचप
र्यायाउक्ताः तत्रनवावरणादिलोकपालांतापूजायथाविधिपूजयेदितिएकःपर्यायः ततो
नित्यागुरुपंक्तिसांगंचतुर्दशारादिबिंदुचक्रांतंनवावरणपूजनांतोद्वितीयःपर्यायः ततः
सनित्यागुरुपंक्तिसांगचतुर्दशारादिबिंदुचक्रांतस्त्रीयःपर्यायः अथवासनित्यागुरुपं
क्तिसांगअष्टारादिबिंदुतंआवरणपात्रयंचतुर्थःपर्यायः ततस्तिथिनित्यास्वगुरुसांग
सायुधत्रिकोणंबिंदुचक्रंचपूजयेदितिपंचमःपर्यायः नडुक्तंतत्रराजे अशक्तानोचेद्वि
स्मारेतथापल्लवस्थाने अन्यथानर्थकारीस्यात्संकोचार्यनमीश्वरि हेतिपिर्मध्यमा
र्यंस्याद्द्वितीयेनवयोषु चतुर्दशारावंध्यंताः चतुर्थंप्रोक्तरूपतः पंचमंसर्वदुरापार्ति
नाशनंबांछितपदं तत्सकारंतदेवेशिकुरुकुल्लार्चनंभ्रुवं इतिपंचप्रकारावीप्राक्तास
वीर्थसिद्धिदाइति इतिसंकोचार्चा बलिदानमपिप्राग्घपर्यायेसर्वबलीन्दद्यात्
द्वितीयपर्यायेवाराहीराजराजेश्वरातिरिक्तबलिंदद्यात् अथनित्यातंत्रोक्तबटुकयो

DR. BHAU DAJI MEMORIAL
डॉक्टर भाऊदाजी लाड आयुर्वेद संशोधक

गीनीस्तत्रगणपतिसर्वेभ्यइतिबलिपंचकंदद्यात् पर्यायत्रयेषुतंत्रराजेषुकुरुकुल्लाबलिर्दद्यः
इतिबलिसंकोचः सागादिबलिरुक्तब्राह्मणानांनास्त्येव अत्रप्रसंगात्लिख्यते प्रवासेपथिदुर्गमस्थान
परचक्रयागमेसीहव्याघ्रवीराद्युपद्रवभयेकारायंहापवेशनादिसंभवेमनोभवेबहुजनेस्थानपू
जासाधनायत्नाभावेस्नानसंध्यादिकंयथाशक्तिविधायन्यासादिकमर्घंयथाशक्तिनिर्वर्त्ययथावि
धिंध्यात्वाद्यपूजाविधिनैवअर्घ्यसाधनपीठपूजापंचायतनपूजापुरःसरंमानसीमेवश्रीच
क्रपूजांयथाविधिविधायहोमजपादिकमपिमानसमेवविधायसमापयेत् इतिमानसप्रजासमय
श्चविधिश्च एवमपिनकरोतिसोधोयातिनसंशयः इत्थंसंक्षेपपूजाशास्त्रनामनर्थकारिणीस्यात्
विभवेसतियोमोहात्नकुर्यात्विधिविस्तरं ततस्तमवाप्नोतिप्रलोभाक्रोतमानसः इतिभवि
ष्योत्तरेचनात् तस्मादापत्समयेसंकोचार्चांविधेया एवंनित्यक्रमेणपूर्णिमातिथेःफलमाह
त्रादायां पूर्वपक्षेनुपोष्यात्रेनांपरदेवतां योभजेद्भक्तिमार्गेणसभवेत्सुंदरांपदं तथादे
वामकेश्वरतंत्रे चक्रपूजांविशेषणयोगनीनांसमावरेत् मरीचीन्प्रीणयत्येवबलभक्तेःपूर्णबोधनं
प्रसहंमरीचीन्अवरणदेवतान्चक्रपूजनेनप्रीणयेत् अन्यथापूर्णिमायोगवैफल्यमित्यर्थः एवंपू
र्णिमफलमाह बलभक्तेःपूर्णबोधनं पूर्णबोधोनिर्विषयबोधलक्षणोनिरावरणाविद्रूपंस्वात्मस्व
रूपलंप्राप्नोतीत्यर्थः एवंभावःकेनवाकियताकालेनवाप्यते तत्राह एवंभावस्तुदेवेशिदिवि

केंद्रप्रसादतः महाज्ञानमयःशुभः नरैः प्राप्यते नरैः एवंभावपूर्णबोधभावः नरैरुपसर्वै
देशिकेंद्रप्रसादतः यस्यकृपाकटाक्षपातेनपात्रजाडंविलिख्यते सपरशिवःकेवलोदेशिकें
द्रतत्प्रसादतः तत्प्रसादग्रहणेनशुभसन्महाज्ञानमयोनिरावरणविन्मयःसद्यःसंप्रपद्यते।
देशिकेंद्रसमवाप्तिसमयेसंप्राप्तेत्यर्थः इतिश्रीकृत्फलं सच्चिदानंदनाथेनउन्मन्यानंदसाध
नाविनशुध्यर्थमाख्यातात्रिपुरापूजनक्रमः इतिश्रीत्रीपुरापूजनक्रमेप्रथमसाधनादिपूजा
फलांतःपंचमपरिछेदः एवंनित्यजपंकृत्वापुरश्चरणमाचरेत् नेतुकंरुद्रयामले अथातःसं
प्रवक्ष्यामिपुरश्चरणसाधनं विनायेननसिद्धिःस्यान्मंत्रोवर्षशतैरपि १ कृतेनयेननभवेत्सा
धकोवांछितंफलं पुरश्चरणसंपन्नोमंत्रोहिफलदायकः २ अतःपुरश्क्रियांकुर्यान्मंत्रवि
त्प्रथमंबुधः सम्यक्सिध्येकमंत्रस्यसाध्यंविद्यंवेत्तिवित् ३ बहुमंत्रवतःपुंसःकाकपक्षशिव
एवसः किंहोमैःकिंजपैश्चकिंमंत्रन्यासविस्तरैः ४ रहस्यानांहिमंत्राणांयस्मिन्स्यात्पुर
श्क्रिया पुरश्क्रियाहिमंत्राणांप्रधानेबीजमुच्यते ५ बीजहीनोयथामंत्रीसर्वकर्मसुनक्षमः
पुरश्चरणहीनोहिनयामंत्रप्रकीर्तितः ६ अतोमंत्रस्यपुरश्चरणंआवश्यकमिति ज्ञानार्णवे चक्रमभ्यर्च्यसकलंविधिवत्परमेश्वरि श्रीगुरोरुपयादेवीसर्वज्ञःसर्वतत्त्ववित् १ यत्र

वाकुत्रचिद्वागेलिंगंसत्पश्चिमामुखं स्वयंभूबाणलिंगंवारुषशून्यंजलस्थितं २ पश्चिमायतनं
वापिहृत्पद्मंवापिसुव्रते शक्तिक्षेत्रेषुगंगायानद्योपर्वतमस्तके ३ एवंविधेसुस्थलेदेविपूर्वोक्तप्रस
न्नधीः तत्रस्थित्वाजपेल्लक्षंसाक्षाद्देविस्वरूपवान् ४ ततोभवतिविद्येयंत्रैलोक्यवशकारिणी॥
एवंजप्त्वायथान्यायंकृत्वादोसाधकोनमः ५ किंभुक्तैर्हवनंकुर्यात्तदशांशेनवरानने कुसुंभकु
सुमेर्वापिमाधुरत्रयमिश्रितैः ६ विधिनोक्तप्रकारेणविघ्नौघंनाशयेत्क्षणात् सर्वकामप्रदाराज्य
मुक्तिमुक्तिफलप्रदा ७ पश्चिमायतनंपश्चिमाभिमुखंस्थित्वाजपेत् ७ इतिरुद्रलिंगंपर्वतलिंगंब्र
ह्मणिर्यादौ यथाशक्तिपुरश्चरणोक्तनियमावरणंशक्त्यानुसारेणं यद्वाहोमेनससंबंधः अ
त्रैकसुमद्वयोक्तेःशक्त्यपेक्षणादिति आदौनवलक्षप्रयोगजपस्यअन्यथाख्यातप्रसंयेने
वहोमादित्वाशक्तेरादिपदवेय्यर्थ्यादिति विघ्नौघंप्रयोगसिद्धिप्रतिबंधकंनाशये सर्वकाम
प्रदाप्रयोगसाधनसामर्थ्यात्पुरश्चरणमेवदशांशाहोमस्यतधर्मस्यसर्वकामप्रदत्वादिफ
लस्यवाप्यभिधानात् अतस्तधर्मोपदेशात्प्रयोगादौविधानात् उक्तानांप्रयोगानांकर्म
सिद्धिरित्याकांक्षायां पुरश्चरणपूर्वोसौविनियोगविनिर्मितइतिवचनात्तदभिधानस्यैवयो
ग्यत्वात् इतिलक्षमात्रमिति नवनवलक्षपुरश्चरणमितिवाक्येएकएकफलाभिधानात्

होमानधिधानाच्च वामकेश्वरतंत्रेएवमेवोक्तमिति तंत्रराजेतुलक्षत्रयंपुरश्चरणमुक्तं॥
तदेवतंत्रांतरविकल्पः तत्रहोमादेरशक्तेः एतत्कृतयुगेगपरं कलौचतुर्गुणमितितांत्रिकसिद्धांतः
नहुकोतंत्रराजे संध्यात्रयेपिजपवान्सहस्रैर्मौनंसंयुतः मोवागुत्तमोपेतंपयःपायसपर्यंत
तत् नीराजनंचकपूरैः कुर्यात्संध्यासुतास्वपि होमंदत्त्वोत्थितःकुर्यात्तर्पणंचेदुमंउलैः स्वस्ति
त्यात्पूर्वतोजापंत्रिसहस्रंदिनं प्रति कुर्यात्तेनमंत्रेतूर्वलक्षंपूर्णंतमीश्वरी एवंलक्षत्रयं
प्रोक्तंप्रथमेतुकलेयुगे त्रेतायांद्विगुणंप्रोक्तं द्वापरेत्रिगुणंस्मृतं कलौचतुर्गुणंप्रोक्तंअक्ष
राणांतुसंख्यया इतितंत्रराजे यस्मिंश्चनिगदेनैवजपसंख्याविधीयते तत्रसर्वत्रमंत्रा
णांसंख्याऽधिर्युगक्रमात् कल्पोक्तैश्चैवकलेसंख्यात्रेतायांद्विगुणास्मृता द्वापरेत्रि
णाप्रोक्ता कलौसंख्याचतुर्गुणा अथवासर्वमंत्राणांवर्णसंख्याकलौयुगे एषांजपेव
होमेवसंख्यानोक्तामनीषिभिः तथामष्टसहस्राणिसंख्यस्याजपहोमहोयोः सं
ख्यानुक्तोयतंचाष्टसहस्रंवाजपादिषु इतिजपसंख्यानियमः एवंपुरश्चरणंजपः कृत्वो
पविश्यःकर्तायत्तदर्थेकर्मचक्रमाह शारदायां दीपस्थानंसमाश्रित्यकृतंकर्मफलप्रदं चतुर
स्रंभुवंलिखित्वाकोष्ठानांनवकंलिखेत् पूर्वकोष्ठादिविलिखेत्सप्तवर्गानानुक्रमात् क्षमौ

राम
१३६

रोमध्यकोष्ठेस्वरान्युग्मक्रमालिखेत् रिक्तपूर्वादितोयत्रक्षेत्रस्याधस्तरंस्थितं सु
खंतत्रजानीयाद्दक्षावुपरतः स्थितो कोष्ठेकुक्षीउभौपादौद्वौशिरंपुलमीरितं क्रमेणा
नेनविधिनाजेत्मध्यस्थमपिप्रागतः दीपस्थानंकुर्मस्यमुखंतत्रस्थित्वाचेन्मंत्रंसाधयति वि
तरासफलोभवति तत्रधानार्थमेतत्कर्मचोक्तं क्षेत्राण्यर्थमुक्तप्रयागनैमिषादिती क्षे
त्रपदमुपलक्षणं देवास्यग्रामस्यस्यगृहस्यवाभूमीचतुरस्रंकृत्वाप्रयागादिसकल
स्यक्षेत्रस्यवाभूमिंतत्र दीर्घत्वादिकरणात् अनुमानेनविचारः तत्रप्रयागादिक्षेत्रस्याष्ट
दिक्षुवर्गाष्टकंविन्यस्यस्वरद्वंद्वमपिपूर्वाद्यष्टदिक्षुविन्यस्यप्रयागक्षेत्रस्याधस्तरंप्रका
रः यस्मिन्दिक्प्रदेशेतिष्ठतितत्रक्षेत्रकूर्मंमुखंजानीयात् तत्प्रदेशेशुक्लभूमौसम
चतुरस्रस्थानेप्राक्पश्चिदक्षिणोत्तरचतुश्चतुः सूत्रदानेननवकोष्ठान्कृत्वातत्रपू
र्वादितःप्रादक्षिण्येनईशकोणंयावत्कुचटतुयुपत्रोमिवर्गसप्तकंविलिखेद्दशान
कोष्ठंसेतिवर्णद्वयंलिखेत् एवंभकारादिस्वरान्मध्यकोष्ठेयुग्मक्रमाः शेषादिक्रमेणा
विलिखेत् ततक्षेत्रनामाद्यवर्णंग्रामनामाद्यवर्णंगृहनामाद्यवर्णंयस्मिन्कोष्ठेभवतितत्कू
र्मस्यमुखंज्ञेयं ततदीपस्थानंजपस्थानंदेवतत्रैवहोमःकार्यः मुखस्यपरितःनिकटवे

र्त्रिकोष्ठयुग्मं हस्तसंधं तदधोवर्त्रिकोष्ठयुग्मंउभयतःकुक्षिपार्श्वेच त्रिष्ठंपुच्छं अनेनैव
क्रमेणमुखादीन्यष्टस्थानानिकल्पयेत् क्षेत्रमध्येयामेयाममध्येपेकाशालातत्रकूर्मचक्रं
विलिख्यमुखंज्ञानीयात् यत्रक्षेत्राधीशास्तत्रतत्रमाद्यक्षरेणयोजयेत् यथावाराणस्यां
विश्वेश्वरक्षेत्राधिपस्तन्नाम्नाकूर्ममुखंज्ञानीयात् एवंसर्वत्र बनादिषुतत्तद्देवानाम्ना
ज्ञेयं ग्रामेग्रामनाम्ना स्वगृहेस्वनामाद्यवर्णेनकूर्ममुखंज्ञेयं एवंचतुःप्रकारेणकूर्ममुखं
ज्ञेयं लङ्केतंत्रराजे कूर्मस्थितिमविज्ञेययोजपादिविधौस्थितः सनाप्नोतिफलान्युक्ता
न्यन्यथानाशमेवत् तस्मात्कूर्मविधानंतु विज्ञायाखिलमाचरेत् सर्वसुधीस्थितोलो
केतस्कारश्रुप्रिये प्रथमंतुवरःकूर्मःततोदेवागतस्तथा ग्राम्येणोगृहगश्चेतिचतु
र्धातेध्रुवास्थितिः देवांग्रामंस्वेगृहंवाविपञ्चेन्नवधातनः प्रागादिपश्चिमांतंतुकोदि
मांतंतुविन्यसेत् अक्षराणिसमान्येवचत्वारिपरयोर्न्यसेत् ईशाद्यमथोमध्येस्वरा
न्प्रागादिविन्यसेत् ईशांतंद्विद्विधःपश्चात्नानावर्णैर्यतोन्यसेत् विधायवर्गतिष्ठे
कंआद्यंन्नाम्निपकल्पयेत् व्योजनंदेवाकूर्मस्थान्यामकूर्मस्वरास्तथा गृहकूर्मेनद्वि
तीयंवनकूर्मंतृतीयकं तन्मुखंपार्श्वयोःपोपिंकुक्षीमादौतमस्ततः पुच्छमकं ततोमध्ये
एवमेवंषडंगयुक्तं मुखेसर्वार्थानसिद्धिस्यात्करयोरल्पसिद्धिरुक्तं ऊरुजानुमिसनेधल्पंपरं

योःसर्वदुःखरुक्तं पुच्छेमृतिस्तुनियतानष्टेसर्वार्थदायकं तस्मात्साधुविज्ञेयकुर्यात्सर्वसमीहि
तं एवंकूर्मविभोगायमीरितस्तवसुविधः मंत्राणांयेनसिद्धिस्यात्सर्वेषांसर्वदःसदा वरकूर्मःक्षेत्रा
धिपः तथावोक्तानामानिर्वै क्षेत्राधिपस्वनाम्नाहिदीपस्थानेविचारयेत् दीपस्थानेजपंकुर्यात्सोमंत्र
फलदंसदा तथाचतंत्रांतरे स्थानाधिपाद्यक्षरमस्मियत्रतेदीपदेवीप्रवदंतिसत् तस्मात्स्थानाधि
पाद्यक्षरेणअरण्यादौदेशाक्षरेणग्रामेग्रामाद्यक्षरेणगृहेस्वनामाद्यक्षरेणकूर्ममुखंज्ञेयमितिमंत्रि
काः अत्रसाधकः स्वाद्यक्षरेणयस्यवैरंतदाद्यक्षरेणगृहेस्वनामकंनद्वारक्षेत्रादित्यजेदेव तद्वैर
तेवं रिपुत्वमुद्दयस्यस्यात् यकारेणपरस्परं उद्दयस्यरकारेणऋॠयुग्मद्दयस्यचा अंकारस्यषका
रेणप्रवयोर्नटयोरपिलउयोःपथयोर्वैरंरक्षयोःसधयोरपि कूर्मस्यवरिपुस्थानंसधकोयलत
स्त्यजेत् तंत्रांतरेपि अवर्णस्यगकारेणऋवर्णस्यवकारेणलृवर्णस्यषकारेणओकारस्यपकारे
णऔकारस्यटनाम्नस्यरेणउस्यतेनफस्यधेनमस्यरेफेण एवंयस्ययेनारित्वं यत्रस्थानसाधकयो
राद्याक्षरेणारित्वंतत्स्थानंत्याज्यमिति अनुक्तानांवर्णानांसर्ववर्णेषुमैत्री अत्रयत्नोविदमि
त्रस्यअर्बुदक्षेत्रंअमरेश्वरस्यगयागणेशस्यामर्दकं आचार्यस्यगजपुरं एवमाद्यदाहर्त्य कूर्मचक्रं
फलमाह मुखस्थालक्ष्मीसिद्धिंकस्थःस्वल्पसिद्धिरुक्तं उदासीनःकुक्षिसंस्थःपादस्थोदुःख
माप्नुयात् पुच्छस्थःपीडयतेमंत्रीबंधनोच्चाटनारिभिः तंत्रराजे इष्टेसर्वार्थदायकमितिएष्टस्थानम्

मण्डूकं कर्मवक्त्रमिदंत्रोक्तमंत्राणांसिद्धिसाधकं तस्मान्मुखेसमाश्रित्यसर्वकर्मसमाचरेत् कूर्मव
क्त्ररहितानिश्रेष्ठस्थानान्याह पुण्यक्षेत्रंनदीतीरंगुहापर्वतमस्तकं तीर्थप्रदेशाःसिध्नांसंगमः
पावनंवनं उद्यानानिविविक्तानि बिल्वमूलंतटंगिरे देवतायतनंकूलंसमुद्रस्यनिजगृहं साध
नेषुप्रसस्तंयेतेस्थानान्येतानिमंत्रिणां एतानिस्थानानिमंत्रसाधनेश्रेष्ठानि एषुस्थानसाधक
योवेरंनास्ति पुण्यक्षेत्रंवाराणस्यादि नदीतीरंगंगातीरं तीर्थप्रदेशाःपुष्करादितीर्थनिकटं सिं
धूनांनदीनांस्थानमःप्रयागादि पवित्रापावनानिनेमिषादंउकारण्यादीनि उद्यानानीतुलसीवा
कापुष्पवाटिकाविविक्ताएकांतापवति बिल्वमूलं बिल्ववृक्षाधः गिरेस्तटंपर्वतनिकटवर्तिभूमि
देवतायतनंदेवायनप्रासादाः समुद्रकूलं गुहाहिरिगुहा पर्वतमस्तकंगिरेश्रृंगं निजगृहगृहांत
पातीगोष्ठं एषुस्थानेषुप्रागुक्तस्थानार्णवोक्तस्थानेषुवपुरश्चरणजपःप्रशस्तःस्थानेषुफलाधि
क्यमहोरात्रेजपःसमप्रोक्तःगोष्टेशतगुणस्मृतः पुण्यारण्यमहारण्यसहस्रगुणमुच्यते तथैववा
टिकायांसबिल्वमूलेतताधिकं अयुतंपर्वतेषुपुण्यगुहायांतुतथैवच नद्यांलक्षगुणंप्रोक्तंसमुद्रे
तुततोधिकं पुण्यक्षेत्रेदशलक्षंशतंक्षेत्रेतथैवच कोटिर्देवालयेप्राहुरनंतंशिवसन्निधौ शि
वसन्निधौपूर्वोक्तसर्वलिंगसन्निधौ इतिस्थानमहिमा एषुस्थानेषुअन्यतमस्थानमाश्रि
त्यतत्रकूर्ममुखेजपार्थंकुर्यात् तत्रभूमिपरिग्रहमाह पुण्यक्षेत्रादिकेगत्वाकुर्याद्भूमिपरि

ग्रहं तयाग्रमुकमंत्रस्यपुरश्चरणसिध्यर्थे मयेयंगृह्यतेभूमिर्मंत्रोमेसिध्यतामिति भूमेपरिग्रहंकृ
त्वापरिमाणंचसर्वतः नदीपर्वतदृक्षादीपरिमाणंनविद्यते पुरश्चर्यार्थंवामानंकृत्रिमानंनविद्य
ते ग्रामेक्रोशमितंस्थानंनद्यादौस्वल्पयामतं नगरादावर्धक्रोशंक्रोशयुग्मथापिवा आहारार्थं
विहारार्थंतत्रतीर्थभूमिमाक्रमेत् अभ्यर्च्यवरपूर्वान्यद्योधाःक्षीरवृक्षाद्यान्कीलान्अस्त्रमंत्राभिमंत्रितान् निखनेद्दक्षादिग्भागेवास्त्रंवपूजयेत् क्षेत्रेचकीलतेमंत्रीनविघ्नै
परिभूयते क्षेत्रपालादिकंतत्रपूजयेद्विधिवत्ततः दिक्पतिभ्योबलिंदद्यात्ततःक्षेत्रंसमाश्र
येत् इतिक्षेत्रादौकूर्मवक्त्रंविसृज्यतन्मुखेसमंततः दूर्वाहस्तेपरिमितंजपस्थानंकुर्यात् तत्र
अमुकमंत्रस्यपुरश्चरणसिध्यर्थे मयेयंगृह्यतेभूमिर्मंत्रोमेसिध्यतांइतिमंत्रेणभूमौहस्तस्पर्शं
नभूमिपरिग्रहंकृत्वातत्रितःक्षीरवृक्षाभवान्वितसिमितान्कीलान्दक्षास्त्रजप्तमास्त्र
मंत्रेणाभिमंत्र्यपूर्वादिषुदिक्षुईशानयोर्मध्येनिऋतिवरुणयोर्मध्येनिखनेत् अस्त्रेणपू
जयेत् ततोमध्येसांक्षेत्रपालायनमः इतिक्षेत्रपालंगंधादिभिःसंपूज्यततोमंत्रेणबलिंदद्यात्त
ततःगगणपतयेनमः इतिसंपूज्यतन्मंत्रेणबलिंदद्यात् ततःवीरकपुरुषायनमः इतिवीरक
पुरुषंसंपूज्य ततोपूर्वादिदक्षादिक्षुक्रमेणलंइंद्रायएषतेबलिर्नमः इतिगंधपुष्याक्षतान्वित

ते

वलिंसमर्पयेत् एवंदिक्पतिभ्योबलिंदत्वा अभिमंत्र्यस्नानेहस्तमात्रखननेनभुवंसंशोध्यतत्रआस
नंकुर्यात् स्वासनस्यईशानभागेदीपंकुर्यात् आसनस्यपुरतश्चक्रंदेवतार्चनंस्नानंकुर्यात्
अन्यत्स्वलंआहारार्थंविहारार्थंकुर्यात् इतिभूमिपरिमाणं जपस्थानंम्लेछदुष्टमृगव्यालशो
कारहितंनिंदाकासत्यवादीदुर्जनबहुजनगमनागमनरहितं एकांतं धार्मिकश्रेष्ठदेवताभ
क्तजनाश्रयंयोगिमहापुरुषश्रीगुरुसन्निध्यंकुर्यात् इति अथजपमाला रुद्राक्षमालिका
सूत्रेजपेनस्वमनोरथान् पद्माक्षैर्विहितामालाशत्रूणांशमनीमता कुशग्रंथिमयीमालाब
धंपापप्रणाशनी पुत्रजीवैफलैर्मालाकुरुतेपुत्रसंपदं निर्मितारौप्यमणिभिर्जपमालेप्सितं
प्रदा हिरण्मयैर्विरचितासर्वान्कामान्प्रयच्छति प्रवालैर्विहितामालाप्रयच्छेत्पुष्कलंधनं सौ
भाग्यस्फटिकामालामौक्तिकैर्विहितांश्रियं निर्मितांरत्नमणिभिःकुरुतेकीर्तिमक्षयां सर्वैरे
तैर्विरचितामालास्यान्मुक्तयेनृणां रुद्राक्षःप्रसिद्धः पद्माक्षेपद्मफलानिपक्वानितेःनिर्मितां
कुशग्रंथिभिर्मणीन्मूत्वा एकेतुकुशरज्जुंकृत्वातत्रग्रंथिकरणमाह पुत्रजीवोद्भवस्तत्फलैः
अथकरमाला सात्वनामिकामध्यपर्वादितर्जनीमूलंपर्वपर्यंतंदक्षपर्वरूपाभवति अनामा
मूलपर्वादिमध्यमामूलपर्वांतानां अथमातृकामाला मातृकामालया सर्वोत्कृष्टोजपः सा

DR. BHAU DAJI MEMORIAL
डाक्टर भाऊदाजीदृश्यावस्तुसंग्रहालयम्
राम
१३८

त्वनुलोमविलोमअकादिलकारांतसबिंदुवर्णात्मिकाक्षेमरुद्राक्षनाक्षररूपाभवर्गाष्टवर्गयोगो
नअष्टोत्तरशतनाक्षररूपामूलादिब्रह्मरंध्रांतंसुषुम्नांतःकुंडलिनीसूत्रेणग्रथिता वर्गाष्टकन
पक्षउद्दिष्टसहस्रादिसंख्यावसानेकार्यः नतुप्रत्याहनिरिति इतिमातृकामाला वैष्णवेतुल
सीमालाशिवदैवीगणेश्वरि त्रिपुरायाजपेद्रुद्राक्षैःरक्तचंदनैः महाशंखमयीशेषानीलसा
रस्यतेमनो स्फटिकीवसदाप्रोक्तासरस्वत्याजपेत्सुधा रुद्राक्षमालिकाप्रोक्तासिद्धसान्निध्यका
रिणी सूर्यस्यजपसंख्योक्तापवालोद्भवमालया अथमालासुउत्कृष्टमाह अंगुलिजपसंख्या
नेएकमेवउदाहृतं पुत्रजीवैर्दशगुणंशतंशंखैःसहस्रकं प्रवालैर्मणिरत्नैश्चदशसाहस्रकं
मतं तदेवस्फटिकैःप्रोक्तंमौक्तिकैर्लक्षमुच्यते पद्माक्षैर्दशलक्षंस्यात्तदाजतैःकोटिरुच्यते
हेमैर्दशगुणंतस्यकुशग्रंथ्यानतोदशा रुद्राक्षैर्विहितामालाअनेनगुणितापरेवत् मातृकाव
र्णसंभूतमालयाःमहिमामया कोटिवक्त्रैर्महेशानिवर्णितुंनैवशक्यते मालासुसिद्धिनांगणना
माह शतेवाथतदर्धेवासर्वसाधारणेजपे अष्टोत्तरशतेःसर्वसिद्धिरुक्ताहतस्त्रजा पेवाशा
द्भिःकाम्यकर्मसिद्धिस्याच्चतुरुत्तरैः मोक्षार्थीपंचविंशत्याधनार्थीत्रिंशताजपेत् अरुण्या
नामिकामध्यात्प्रदक्षिणमनुक्रमात् तर्जनीमूलपर्यंतं जपेद्रासुपर्वसु अंगुलीदृढसल्ल

नाः किंचित्संकोचयेत्तलं ॥ अंगुलीनांवियोगेतुछिद्रेष्वश्वत्तेजपः ॥ अंगुल्यग्रेतुयज्जप्तंयज्जप्तं
मेरुनलंघयेत् पर्वसंधिषुयज्जप्तंतज्जप्तंनिःफलंभवेत् गणनाविधिमुल्लंघ्ययोजपेत्तुप्रमादतः
ग्रहंतिराक्षसास्तस्मात्नियतंगणयेद्बुधः अथमालासंस्कारमाह तत्रतावत्कालः वि
ष्टोद्वादशीपूर्वाह्णादि त्राक्तेअष्टमीचतुर्दशीरात्रिः त्रिवस्यत्रयोदशीदिवा अन्येषांति
थिनियमोनास्ति अथसंस्कारः विष्टोःकार्यासपद्मसूत्रं देव्याःपद्मसूत्रं त्रिवस्यापी
पवंवाल्कलंवा प्रियंकार्पासंवेतब्राह्मणस्तंसमानवर्णांवाक्षत्रस्तंवात्रिणांत्रिगुणीकृतं
अथप्रतिष्ठा मणीनूसूत्रंतुप्रक्षाल्याएकैकंसूत्रेयोजयित्वाग्रसूत्रंथिकुर्यात् मुखेमु
खंतुसायुज्यपुच्छेपुच्छंतुयोजयेत् गोपुच्छसदृशाकार्यावासपंक्तिःश्रुमा तत्संजा
तीयमेकाक्षंमेरुंसर्वोपरिन्यसेत् एवंवरचितांमालांकृत्वासात्रेनिधायतस्यांगणे
त्रासूर्यविष्णुरुद्रान्॥दुर्गांश्चावाह्यसंपूज्यहोंमंत्रेणगोसूत्रंगोमयदधिघृतकुशा
जलात्मकंपंचगव्यंनिक्षिपेत् ततस्तांतस्मादुन्मील्यस्वर्णादिपात्रेपिप्पलदलेवापया
दधिघृतक्षीरशर्करात्मकंपंचामृतंघृतवासितंसंस्थापयेत्तत्रमालांनिक्षिपेत्ततः श्री
तलजलेस्थापयेत् ततश्चंदनकस्तूरीकुंकुमकर्पूरागरुसिरनुलेप्यतस्यांहोंमंत्रंअष्ट

राम
१४०

तरशतंजपित्वातांग्राहान्लोकपालांश्चसंपूज्यतिलदूर्वाक्षतांश्चयथाशक्तिहुत्वाकार
नंयथाशक्तिदक्षिणांदत्वागुरुंवस्त्रादिभिःपरितोषयेत् गुरुरुत्तादेवगृह्णीयात् तांरह
सिस्थापयेत् गुरुंप्रकाशयेत्श्रीमान् मंत्रंयत्नेनगोपयेत् मंत्रमुद्राक्षमालांचगुरोरपिन
दर्शयेत् भूतराक्षसवेतालाःगंधर्वासिद्धकिंनराः हरंतिप्रकटंयस्मात् तस्माद्गुप्तं
तुकारयेत् ॐजीर्णसूत्रेपुनःसूत्रंग्रंथित्वातेनैवगोपयेत् गोसुवंलक्षणैर्युक्तंरुद्रात्तत्रै
विनिक्षिपेत् अशुचिस्पृष्टोदोषंनाकरात्स्पृष्टंनकारयेत् तर्जन्यानस्पृशेत्सेयंप्रकटा
नांवधारयेत् एवमादिदोषेषुजपेदष्टोत्तरंशतं दूर्वामालासंस्कारः अथविहितानि स्नानाश्वत्थपंचगव्येनकेवलामलकेनवा श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तमंत्रैःस्नानादनंतरं
स्वमंत्रमंत्रितेस्तोयेरपिषेकंप्रकल्पयेत् त्राक्तोत्रिषवणस्नानमन्यथाद्विसप्त
तथा अस्नातस्यफलंनास्तिपितृतर्पणमाचरेत् देवतातर्पणंकृत्वारात्रिमोनन
माचरेत् मनःसंहरणंमौनंमंत्रार्थचिंतनं अन्ययत्नअनिर्वेदःशांतिश्चशांत
येवच अक्रोधत्वंजपोत्साहःस्वधर्माचरणंतथा संतुष्टागुरुनतितथावेंद्रियनि
ग्रहः ब्रह्मचर्यंसाधुसंगः बालवृद्धादिनोरुपा गोभूभूषादिकंकार्यंदयासर्वत्रकार्य

येन सत्येनापि वमाषेत जपहोमार्चनादिषु अथ निषिद्धानि स्त्रीशूद्रपतितोच्छिष्ट
त्वनास्तिकमाषणं असत्यमाषणं चैव कौटिल्यं परिवर्जयेत् करं जम्भीतकयोछा
यायां क्रमणं तथा तैलाभ्यंगं गंधलेपं पुष्पधारणमेव च प्राणिहिंसनं कुर्वीत पुरश्चर
णरतः नरः अस्नातश्चाद्विजान् शूद्रान् स्त्रियो नैव स्पृशेत् तदा स्पृष्टे दुष्टोदकस्ना
नं अनिवेदितभोजनं नरिकाभोजनं कार्यं काम्यकर्म तथैव स्याश्रमादिहिनं कर्म
निषिद्धं वनवासरतः कांस्यपात्रे भोजनं वा असद्वाक्यं वनावरेत् नवान्यभूजनं शोरं
नवासाधुसमागमः वर्जयेद्गीतवाद्यादिश्रवणं नित्यदर्शनं मैथुनं तत्कथालापस्त
दृष्टकमपि त्यजेत् स्मरणं कीर्तनं केलिः प्रेक्षणं गुह्यभाषणं संकल्पोध्यवसायश्च
क्रियानिष्पत्तिरेव च एतन्मैथुनमष्टांगं प्रवदंति मनीषिणः उष्णीषिकं चुकीनयो
मुक्तकेशो गलावृतः अपवित्रकरोशुचिः प्रलपन्नप जपेत्कदाचित् अप्राकृतो करो
त्वाशिरसा प्रावृतोपि वा चिंताव्याकुलचित्तो वा क्रुद्धो भीतस्त्वरान्वितः निरास
नः शयानो वा गच्छन्नुत्थितएव वा रथ्यापामध्वशिवस्थाने न जपेन्निमिरालये उपा
नद्गूढपादो वा यानशय्यागतोपि वा पादुकाधारणे यानशय्यारोहणे तथा प्रमा

र्यनजप्तादो विकलीकृतमानसः नैकयासा जपेन्मंत्रं बहुवस्त्रा कुलोपि वा पतितानां त्यजानांद
र्शनेभाषणेषु च स्पृष्टेधोवायुगमनेऽशुचेर्जपमुत्सृजेत् उच्छ्वासावन्यतस्तुष्येत् प्राणायामषडंग
कं कृत्वासम्यक्जपेद्वेषं यद्वासूर्यादिदर्शनं अथजपनियममाह जपश्चद्विविधप्रोक्तोवाचि
कोमानसस्तथा आद्योपांशुरुच्चैश्चद्विविधःपरिकीर्तितः द्वितीयोपिद्विधाप्रोक्तोजिह्वाचिन्
प्रसेदतः यदुच्चनीचस्वरितैः शब्दस्पष्टपदाक्षरैः मनुरुच्चारयेद्वाससउक्तोवाचिकोजपः
उच्चैर्जपाद्विशिष्टस्यात्उपांशुर्दशभिर्गुणैः जिह्वाजपःशतगुणःसाहस्रोमानसोजपः सा
नसःसिद्धिकामस्तुपुष्टिकामैरुपांशुकः वाचिकोमारणेचैवप्रकाशस्तोजपईरितः मंत्रसा
धयमानस्तुत्रिसंध्यंदेवमर्चयेत् द्विसंध्यमेवसंध्यावानमंत्रंकेवलंजपेत् देवतांहृत्पद्मे
स्थापयित्वाहृदयंस्थिरं शिवादीश्चगुरूंस्तुत्वाजपेन्मंत्रंसमाहितः शनैश्शनैरविस्पष्टमु
च्चैर्नविलंबितं नन्यूनंनाधिकंवापिजपंकुर्यादिनेदिने नैरंतर्यविधिप्रोक्तोनदीनंव्यतिले
घयेत् दिवसातिक्रमोसोपिसिद्धिरोधःप्रजायते अनन्यमानसःप्रातःकालमध्यंदि
नावधि प्रजपेदुक्तसंख्यातुनातोधिसर्जयेन्मनुं अथआसनान्याह सर्वसिध्यैर्यो
ग्यंमोक्षानसिद्धिध्येमृगाजिनं वस्त्रासनंरोगहरंवेत्रजंश्रियवर्धनं कौशेयंपुष्टिकेपो

ऋंकोंबलंदुःखमोचनं अग्निवीरूक्षवर्णरक्तंवश्यादिकर्मणि शांतिकेधवलंप्रोक्तंचित्रकं
सर्वकर्मसु नादीक्षितश्चोपविशेत्कृष्णसारजिनेग्रही विशेद्यतिनवस्त्रश्चब्रह्मचारीवस्त्रा
नकः सद्मासनंतयाकुर्यात्स्वतुरंगुलमुच्छ्रितं एकहस्तंद्विहस्तंवाचतुरस्त्रंसमंततः निषिद्धा
सनानि वासासनेचदास्थ्यंदौर्भाग्यंदारुजासने धरण्योदुःखसंभूतिःपाषाणेव्याधि
संभवः तृणासनेयशोहानिःपल्लवेचित्तविभ्रमः सर्वसाधारणंपद्मासनमाह॥ वामोर्वोप
रिदक्षिणंचरणंसंस्थाप्यवामंतथा वाम्योरूपरिपश्चिमेनविधिनाधत्तेकराभ्यांदृढं अं
गुष्ठौहृदयेनिधायचुबुकंनासाग्रमालोकयेत्एतद्व्याधिविघातकारियमिनांपद्मासनं
प्रोच्यते अथजपपूर्वदिनकृत्यं प्रातःस्नात्वानित्यक्रियांविधायभोजनवस्त्रभूषणेब्रास्म
णांस्तोषयित्वास्वगुरुमपिवित्तवस्त्रभूषणादिभिःसंतोषयेदिति ततश्चक्षौक्षेत्रपालो
यनमः इतिक्षेत्रपालंसंपूज्यतन्मंत्रेणदध्योदनादिभिःबलिंदत्त्वोपविशेत् प्राक्तश्चे
त्तत्रिरात्रिंकुर्यात् अथनदिनकृत्यं तिथिवारादिशुद्धदिवसेप्रातःस्नात्वागुरुविप्रा
मादायकुशहस्तः ॐस्वस्तिनइंद्रोवृद्धश्रवाः इतिस्वस्तिवाचनंविधाय ॐसूर्यसोमो रामः
यमःकालोसंध्येभूतान्यहःक्षपा पवनोदिक्पतिर्भूमियकाशंखवरामराः ब्राह्म्यंरास १४२

नमास्थाय कल्पध्वमिहासन्निधिं इतिपठित्वाकुशतिलाक्षतजलान्यादायोदंमुखः कैसंकल्पंकु
र्यात् ॐ अद्यःअमुकमासिअमुकरासिगतेसवितरिशुक्लपक्षेअमुकतिथौ भारतवर्षे ख्य
भूप्रदेशाविशेषेक्षेत्रेवेत्अमुकक्षेत्रेअमुकगोत्रः श्रीअमुकोहंअमुकमंत्रसिद्धिकामः अमु
कमंत्रस्यपुरश्चरणमहंकरिष्येइतिसंकल्प्य निष्कामाणंतुसाक्षात्कारः फलं ततोगुरुगणेशा
दुर्गामातृनत्वापूजांसमाप्यमूलमंत्रेणप्राणायामत्रयं कृत्वामालांवामहस्तेकृत्वित्यत्रे
वासंस्थाप्यमूलेनार्घ्यतोयेनाभ्युक्ष्य ॐमोमालेमहामायेसर्वरक्षास्वरूपिणी चतुर्वर्ग
स्त्वयिन्यस्तस्तस्मान्मेसिद्धिदाभव इतिगंधपुष्पाभ्यांसंपूज्य अविघ्नंकुरुमालेत्वामिति
मंत्रेणदक्षिणहस्तेगृहीत्वास्वशिरसिगुरुकंठेमंत्रंहृदिस्वइष्टदेवतांध्यात्वा गुरुमंत्रदेवता
मनोरेकंविधाय्यमंत्रार्थचैतन्यंहृदयसमीपेमालामानीयदक्षिणहस्तेमध्यमागु
लिपर्वपर्वणिसंस्थाप्यएकचित्तोभूयग्रीवःस्वयमुन्नतःकंडूम्लानरहितःस्वस्वरादि
त्रयमकुर्वन्प्रतिबीजमंत्रमुच्चरन्पूर्वबीजंजपसमयेपरबीजंसंस्मरन्प्रणवमुच्चार्य
प्रातःकालमध्यंदिनावधिअग्निमतसंख्यं जप्त्वाप्रणवमुच्चार्य त्वंमालेसर्वदेवानां
प्रीतिदाभुक्तिदामम सिद्धिंकुरुष्वमेभद्रेयशोवीर्यंचसर्वदा ह्रींसिध्येनमः इतिमालांशि

रसितंस्थापयपुनः प्राणायामत्रयं कृत्वाणुप्राणिगुह्येतिसमर्पणांमंत्रेणजपंदेवतादहस्तेअर्घो
दकेनसमर्प्यंमालेसर्वदेवानीमितिमंत्रेणमालांसंपूज्यनत्वारहः स्थापयेत् जपसम
यकृत्यमाह आलस्यंजृंभणंनिद्राक्षुतंनिष्ठीवनंभयं नीवांगस्पर्शनंकार्यंजपकालेनि
वर्जयेत् अत्याहारंप्रयासश्चप्रजल्पोनियमाग्रह जनसंगंचलोल्यंचषड्भिर्मंत्रो
नसिध्यति जाड्यदुःखंतृणछेदंविवादंदुर्मनोरथं बहिःसंगंदेहयामंनजपकाले
निवर्जयेत् शांतःशुचिर्मिताहारोनिर्व्याजभक्तिमान्वशी निर्द्वंद्वःस्थिरधीर्मौनीसं
यितात्माजपेत्सुधीः सुगंधपुष्पाभरणः×विश्वासमास्तिक्यकरुणाश्रद्धानियमनि
श्चयो सततंशुद्धधर्मादिपुणेयुक्तोजपेत्सुधी×वस्त्रादिभिरलंकृतः तत्रहृल्लगता
सिद्धिनान्यस्यजपकोटिभिः तन्निष्ठस्तद्गतप्राणस्तत्प्रियंसत्परायणः तदर्थानुसंधानंकुर्वन्
मंत्रंजपेत्तिये जपाद्भूतःपुनर्जपेत् जपध्यानादियुक्तस्यक्षिप्रंमंत्रंप्रसिध्यति ततोमध्याह्
स्नानतर्पणादिकंविधायपुनः पूजांविस्मारतः कृत्वाप्रतिदिनहोमपर्यंतंजपदशांशहोमंवि
धायवैश्वदेवादिकंकृत्वा पूजांपूर्वमिमंमंत्रमापठ्यपूजयेत् आहारमाह पेक्ष्यंहविष्यशाक्ष
निविहितानिफलंयथः मूलंसक्तुर्यवोसन्नंअशान्येतानिमंत्रिणो पेक्ष्यंसिध्यान्नं ब्रूसर्वा

रियद्योः सिध्यान्नेअधिकारः नग्रहस्थस्य पिक्षानांमधुमांसव्यतिरिक्तं हविष्यथालाभं
सर्वश्रेष्ठं पेक्ष्यान्नाधिकारिणांहविष्यमितिविहितं यथा हेमंतिकंसितास्विन्नंधान्यंमुद्गास्ति
लायवाः कलायंकंगुनीवाराकक्कलंकंहीलमोचिकाशाकंप्रसिद्धं षष्टिकाःकला
शाकंचमूलकंश्वेतकंचतत् लवणोसैंधवसामुद्रंगव्यंदधिसर्पिषा यवोऽनुधतसारंफल
सांद्रहरीतकी कदलीलवलीधात्रीफलान्यणुमेक्षवं अतैलपक्वमित्येतत्हविष्यान्नंप्रव
क्षतइति शाकानिविहितानिपवित्राणि विहितपरंनिषिद्धतंतुलीयकादिवर्जनार्थं फले
विहितपरंबिभीतकादिफलवर्जनार्थं पयःगव्यमेव मूलंकंदादि यवोसन्नंयवान्नं निषि
ध्यमाह मधुमांसंतथाक्षारंलवणंतैलमेववा स्विन्नंपर्युषितंचैवनुच्छिष्टंकीटदूषितं कोज्ञि
कंरक्तहजनेबिल्वंकलिंगंतैलशुक्तंषविषयं मसूरंकोद्रवंमाषंमंडूकंवणकादिकं तांबूलंका
स्यपात्रंवरिक्तभोजनमेववा एवमादिनिवान्यानिवर्जयेत्साधकोत्तमः भोजनविधि
माह ब्रह्मपत्रेतुभुंजीतमध्यपात्रेविवर्जिते दक्षंब्रह्मोत्तरंविष्णुमध्यपात्रंमहेश्वरः तत्रसा
धकः स्वेष्टदेवताप्रसादान्नंमध्यपत्ररहितपलाशपात्रावल्यांसंस्थापयत्येवमंत्रेणप्रोक्ष्यप्र
तिद्रव्येमूलमंत्रंसप्तधाजपित्वामोनीहितंमितंपवित्रंहृन्मंत्रेणाभीयात् द्वात्रिंशद्विमंत्रि

तंजलंपिबेत्तैदिति अथप्रतिग्रहप्रतिषेधमाह विहायवक्त्रं नहिवस्त्रकिंचित्याद्येपरेभ्यः
सतिसंभवेत् असंभवेतीर्थबहिर्विशुद्धात्पर्वातिरिक्तेप्रतिगृह्णन्पात् अत्रासमर्थानुदि
नेविशुद्धात्यावेतयावद्दितमात्रमेष्यं गृह्णंतिरागादधिकंनसिधिः प्रजायतेकल्पतेः
रमुष्य अमुष्यसाधकस्येत्यर्थः तथाकुलपकान्नातंनेयस्यान्नपानपुष्पंगःकुरुतेधर्मसं
वयं अन्नदातुःफलेलुब्धकर्तुश्चार्धनसंत्रायः तस्मात्सर्वप्रयत्नेनपरान्नंवर्जयेद्बुधः पुर
श्चरणकालेविसम्यक्कर्मनदीश्वरी जिह्वादग्धापरान्नेनकरोद्दग्धोप्रतिग्रहात् मनोदग्ध
परस्त्रीभिःमन्त्रेस्मृतेकर्यसिधिर्वरानने वैमनोन्यत्रशिवान्यत्रशक्तिरन्यत्रमारुतः नसि
ध्यंतिवरारोहेलक्षकोटिजपादपि वादार्थपठ्यतेविद्यापरार्थक्रियतेजपः काम्यर्थंदेवतायात्रा
कर्थसिधिर्वरानने अथशयने कुशानिर्मितायांशय्यायांप्रक्षालितायांतादृशंवस्त्रमास्तीर्य
तांमूलंमंत्रेणसप्तधाभिमंत्र्य ॐयज्ञागतोदूरमुदेतुदेवंतदुसुप्तस्यतथैवेति दूरंगमंन्योधि
षांज्योतिरेकंतन्मेमनःशिवसंकल्पमस्तु १ येनकर्माण्यपसोमनिषिणोयज्ञेकृण्वंतिविदथेषु
धीराः यदपूर्वंयक्षमंतःप्रजानांतन्मेमनः२ यत्प्रज्ञानमनुतेचेतोधृतिश्चयज्ज्योतिरंतर
मृतंप्रजासु यस्मान्नऋतेनकिंचनकर्मक्रियतेतन्मेमनः३ येनेदंभूतंभुवनंभविष्यत्परि

DR. BHAU DAJI MEMORIAL

गृहीतममतेनसर्वं येनयज्ञस्तायतेसप्तहोतान्मेमन०४ यस्मिन्नृचःसामयजूंषियस्मिन्प्रति
ष्ठारथनाभाविवाराः यस्मिंश्चित्तंसर्वमोतंप्रजानांतन्मेमन०५ सुषारथिरश्वानिवयंमनुष्यान्ने
नियतेभिश्वपिवाजिनइवा हृत्प्रतिष्ठंयदजिरंयविष्ठंतन्मेमनःशिवसंकल्पमस्तु ६ इतिमंत्रोच्चि
वारंपठित्वा ॐभगवन्देवदेवेशशूलपाणेवृषवाहन इष्टानिष्टप्रभावज्ञमम सुप्तस्यशाश्वत
ॐहिलिहिपुरुषपशुपतयेस्वाहा नीलग्रीवायनिनेत्रायपिंगलायमहाग्रासायविश्वरूपायस्वे
प्राधिपतयेनमः स्वप्नंकथयमेतच्यंसर्वकार्यविशेषतः क्रियासिधिंविधास्यामिलक्ष्मीसदा
महेश्वरः ॐनमःसकललोकायविष्णवेप्रभविष्णवे विश्वायविश्वरूपायस्वप्नाधिपतयेनमः॥
इतिमंत्रांश्चसप्तत्यठित्वा प्राक्शिरःदक्षिणपार्श्वशायीस्वप्नंपरीक्षयेत् तत्रसुप्तानांप्रथम
प्रहरेदृष्टस्यस्वप्नस्यवर्षेण द्वितीयेषड्भिर्मासैस्तृतीयेमासत्रयेणचतुर्थेमासेननिश्चितं
सद्यःफलंतेयमिति अथसिधिनोवदर्शनंनृत्यगीतयोःउत्सवेससुरामांसेदर्शनस्यदर्शने
तथा पूजनंदेवतानांवस्त्रस्रग्गंधानांचभाजनेह॥ हर्षसंतोषयुक्तानांदर्शनंभाषणंतथा शुभ
विज्ञानिवेतानिज्ञातव्यानिमनीषिभिः तेनोत्तरेतु प्रासादेसुप्तःस्वस्येष्टदेवतागुरूनिर्मल
शशिसूर्यमंगलंगंगागोसरस्वतीसन्यासीशिवलिंगानां गोदर्शनं १ रूमिलाघरुससुप

रणंयुद्धजयहोमवह्निपूजादर्शनं हंसचक्रवाकमयूरसारसरथारोहणं कन्याछत्रध्वजोप
प्रासादपर्वतगजवृषभमाल्यानिसमुद्रसमीपेप्रफुल्लवृक्षपर्वतपवित्रममांसतुरंगसुराआसव
स्त्रीदर्शनं नदीसमुद्रतरणंआकाशगमनमनग्रहनक्षत्रदर्शनहास्यप्रासादसेश्वरपर्व
तशिखरगजअश्ववृषभानांआरोहणंविमानगमनदेवीदर्शनानि क्रमिपुरीषानुलेपन
मस्तिष्कपानमांसभक्षणरक्तविलिप्तेकरलोमचरणादिदर्शनानि अथअशुभस्वप्नफलः ।।
निंद्यानिश्वशुरदेवस्त्रीविघ्नानर्थकराणिच रूक्षवर्णैर्भटैश्चप्रहारक्षोलपलेपनं मैथुनं
परदारासुइंद्रियव्यसनंतथा रात्रौलोपोवह्निवायुजलस्त्रिविदिवुधघातनं गुरोरुपेक्षाबु
द्धिश्चपशूनांघातनंतथा अन्यमंत्रार्चनेश्रद्धाविघ्ननिवारणेत्रिवं अशुभानांवस्व
र्वेषांदर्शनेनिंद्यलक्षणं निंद्यानांदर्शनेवेवप्रायश्चित्तंद्विधार्चनं अष्टोत्तरशतंजापं
दीपत्रोक्तेनतथैवच गुरोरन्यत्रनस्वप्नंनवदेत्तस्यसिद्धिमिछता तत्तुल्यायवसिद्धायवदे
नान्यत्रकुत्रचित् तंत्रांतरे चंडालकाकभुन्यगतीअमंगलद्रव्यैतैलाभ्यंगेनग्नएकवस्त्र
कंटकतरुतलरहितप्रासाददर्शनेरोदनंच तत्रप्रायश्चित्तं नृसिंहमंत्रेपठित्वादुस्वप्न
सूचितानदेशान्जहिजहिपुननृसिंहमंत्रंस्याहा इत्यष्टोत्तरशतंअथवानृसिंहमंत्रे

अष्टोत्तरशतंजपेत् स्वप्नवेदनं गुरुचरणारविंदं प्रणम्यपुष्पहस्तस्तस्मैस्वप्नंनिवेदयेत् गुरोर
न्यत्रनस्वप्नंकथयेत् अथसिद्धविघ्नानि चित्तप्रसादःतुष्टिस्वल्पाज्ञानंनिद्राजयः ज्योतिर्दर्शी
नं आकस्मिकांतिहर्षः अंतरिक्षस्थंदुंदुभिशब्दमधुरवाद्यनानागीतश्रवणकर्पूरादिगंध
प्राप्तिःसूर्यकिरणाकीर्णकाशबलोकनादिनि अथपुरश्चरणेकर्मप्रकारमाह ततोजप
दशांशेनहोमंकुर्यादिनेदिने अथवालक्षसंख्यायोहोमस्तावत्करेत् होमदशांशतःकुर्यात्तर्प
णंदेवासुरे तर्पणस्यदशांशेनमार्जयेदात्ममूर्धनि मार्जनस्यदशांशेनकुर्यावद्ब्राह्मणभो
जनं अभोजितेहुविप्रेषुनसांगंफलमश्नुते विप्राराधनमात्रेणन्यूनंसांगंभवेद्ध्रुवं सर्वथा
भोजयेद्विप्रान्हीनसांगंवसिध्यते होमाशक्तौजपंकुर्याद्धोमसंख्यांचतुर्गुणं द्विगुणं
वाजपंकुर्यात्पुरश्चरणसिध्यै अथपुरश्चरणान्यःपर्यायः अथवान्यप्रकारेण
पुरश्चरणमीर्यते चंद्रसूर्यपरागेतुसिद्धिर्वमुपोषितः न्यासपूजाविधायादौस्थंडि
लेधिसुसाधकः नद्यांसमुद्रागामिन्यांनाभिमात्रेजलेस्थितः स्थंडिलादिमुक्तिपर्यंतं
जपेन्मंत्रंसमाहितः जपांदशांशतोहोमंतद्दशांशेनतर्पणं मार्जनंतद्दशांशेनद
शांशेविप्रभोजनं एवंसुसिद्धमंत्रस्यजायतेसिद्धिरुत्तमा तत्रराशिसूर्योपरागे

त्रिरात्रमेकरात्रंवाउपोष्य एकपत्नीकोविधायग्रहणंदृष्ट्वा आद्याअमुकमासिअ
मुकराशिगतेसवितरिशुक्लपक्षेकृष्णपक्षेवापौर्णिमास्यांअमायोगेपरत्नवर्षा
रभ्यपूर्वदेशेअमुकतीर्थेअमुकगोत्रोअमुकमंत्रंसिद्धिकामः अमुकग्राहणोस्य
र्शादिमुक्तिपर्यंतंजपमहंकरिष्येइतिसंकल्प्यविमुक्तिपर्यंतंजपेत् स्पर्शीत्व
र्वैन्यासपूजादिकंविधायस्पर्शानंतरंनाभिमात्रेजलेस्नात्वासंकल्पंकृत्वाप्राणाया
ऋष्यादिषडंगंविधायध्यात्वामुक्तिपर्यंतंजपेत् विमुक्तोतुपुनस्नात्वातीरमागम्यस्वास
नेसमुपविश्यपूजात्रोषंसमाप्यजपदशांशेनहोमंकुर्यात् तत्रग्रहणकालीजपदशांशेनहोमम
हंकरिष्येइतिसंकल्प्य तदशांशेहोमसंख्यादिगुणंजपंकुर्यात् तत्रापिहोमसंख्या।६।दि०
गुणजपमहंकरिष्ये ततोतर्पणंमार्जनंविप्रभोजनंगुरुदक्षिणांकुर्यात् इतिग्रहणवि
धेः अपरंतु कृष्णाष्टमीसमारभ्ययावत्कृष्णचतुर्दशी पर्यंतंप्रत्यहमेकसहस्रंअयुतावधी
नुष्ठयं एवंकृत्वाविधानेनमंत्रसिद्धिप्रजायते अत्रआद्येत्यादिअमुकमंत्रसिद्धिकामः राम
कृष्णाष्टमीमारभ्यचतुर्दशीपर्यंतंअमुकमंत्रस्यअयुतचतुष्टयंजपमहंकरिष्येइतिसंक १४६
ल्पंकृत्वा अष्टम्यांप्रथमदिनेसप्तशताधिकंपंचसहस्रंजपेत् ततोनवमीमारभ्यत्रयोद

शीपर्यंतंप्रत्यहंसप्तशताधिकंपंचसहस्रंजपेत् चतुर्दश्यांसप्तमदिनेअष्टादशाभ्यधिकंपंच
सहस्रंजपेत् एवंकृतेसप्तदिनावधिअयुतचतुष्टयंस्यात् तदशांशेनहोमंकुर्यात्होमसंख्यादिगु
णंजपंकुर्यात् अत्रापियथाशक्तिन्यासपूजाविधायजपेत् तर्पणमार्जनादिकमपिकुर्यात् अ
न्यःपर्यायमाह सप्तिसप्तयोगेनमातृकोसंपुटंमनुं शतावर्त्तनमात्रेणमासिसिध्योषधेन
नुः ऋमोक्षममातृकासंपुटितंमंत्रंप्रतिदिनमष्टोत्तरशतंजपेत् आद्येत्यादिअमुकमंत्र
सिद्धिकामः ऋमोक्षममातृकासंपुटितस्याऽमुकमंत्रस्यमासमात्रंप्रतिदिनमष्टोत्तरशतं
जपेन्महंकरिष्येइतिसंकल्प्य होमतर्पणादिकंप्रतिदिनमेतावदंशेनकुर्यात् तर्पणां
तरमाह मंत्रीतुप्रजपन्मंत्रंभूतलीप्यासंपुटं ऋमोक्षमशतावर्त्तिमासमात्रेणसिध्यति॥
तथाचकुलप्रकाशतंत्रे मंत्रंजपेन्महारविभूतलिप्यर्णसंपुटं ऋमोक्षमासहस्रंतुतस्य
सिध्योषधेन्मनुः पूर्ववत्संकल्पंकृत्वाभूतलिपिसंपुटितंमंत्रंमासमात्रंजपेत् सर्वंपूर्ववत्॥
अन्यच्च रात्रौत्रिकालपूजनंकुर्यात् आद्येत्यादिअमुकमंत्रसिद्धिकामः रात्रौत्रिकालपूज
नमहंकरिष्येइतिसंकल्पः इदंत्रिकालपूजनंकुर्वंदिनकार्यंअन्यत्रमातृकावर्णौषधिनि
र्मितवर्णसंख्यागुटिकानांधारणंविलेपनेकथनेपूजावसानेस्नाननद्यस्नधारणंतत्कृषय

स्नानेन पंचाशद्दोषधान्युच्यते चंदनागरुकर्पूरोशीरगोजलघुसृणकंकोलजातीमांसीमु
स्तोरग्रंथिरोचनानागपत्राः पिप्पलबिल्वगुहारुणतृणकलशीकाहकुंकुमीवंदिन्यः सो दुंब
रिकाद्विमिरिकास्थिराकंदरपुष्पकामपूरशिरवा १ प्लक्षोग्निमंथसिंहीकुशाकंदर्शाश्वत्थकृष्ण
रत्पुष्पी रोहिणीदुष्कृहनीपाटलिवित्रातुलस्यपामार्गा शतमत्वलताद्विरेफेविष्णुक्रांतामु
शल्यंबुजलिनी दूर्वाश्रीदेवीसहदेवीलक्ष्मीसदाभद्रे इतिओषध्य अपरश्च भूर्जपत्रेगोरोच
नागंधाभ्यांअष्टदलंपद्मंनिर्मायकर्णिकायांसाधकानामवर्णाविदर्भितंमंत्रंविलिख्य आद्य
तंसकलंनामपदंबहिर्विलिख्यपत्रेषुस्वरान्दिशाअग्न्यादिप्रादक्षिण्येनविलिख्यपवित्रतंतु
नासंवेष्यमधुरत्रयपूरितस्वपूर्णपात्रेतन्निक्षिप्यक्षीरपूरितेनवीनेकुंभेतत्पात्रंनिक्षिप्य
ॐआधेत्यादिअमुकमंत्रसिद्धिकामःमंत्रसाधकयोरेकःसिध्यर्थंअष्टोत्तरसहस्रंजप
महंकरित्वे अष्टोत्तरशतंत्रिमधुरैर्होममहंकरित्वेतिसंकल्प्य जप्त्वा दुग्धाज्याक्तांतिलां
कुंभेसपातंनिक्षिप्यहोमांतेतंकुंभंजलाशयेनिक्षिपेत् श्रीगुरुंब्राह्मणांश्चगंधादिभिःसंपू
ज्य अन्नादिभिस्तोषयेत् पुनस्तावत्प्रजप्त्वातैस्तत्सिद्धोभवेत्स्वं पुनश्चानुष्ठितोमं
त्रोयदिसिद्धोनजायते यदिमंत्रोनसिध्यति मंत्रसाधकयोरेकंभवति एवंविधैःपुरश्चर

उपायस्तत्र कर्तव्याः सप्तत्रोंकरभाषिताः द्रावणंरोधनंचैव वश्यपीडनंपोषशोषणेदाहनंतथा
मनःकुर्यात् ततःसिद्धोपवेधवं तत्रद्रावणं वरुणबजग्रथितंमंत्रंकर्पूरकुंकुममनः शि
लागोरोचनाउशीरैर्भूर्जेविलिख्यदुग्धमधुघृतजलमेकीकृत्यकृतन्मध्येनिक्षिप्यपूजाहो
मानुकुर्यात् अथरोधनं नागपत्रपुटितंमंत्रंअष्टोत्तरशतंजपेत् अथवशीकरणं भूर्जपत्रेचं
दनदारुहरिद्राकस्तूरीनैमनःशिलाकिःमंत्रमालिख्यकंठेधारयेदिति अथपीडनं अधरोत्तर
भावेनप्रतिलोमानुलोमेनमंत्रंप्रजपदेवतामपिध्यात्वाअर्कदुग्धेनभूर्जेमंत्रमालिख्यापादेना
क्रम्यधैअधरोत्तरक्रमपठितमंत्रेणअष्टोत्तरशतंहोमंकुर्यात् अथशोषणं बालातृतीयबीज
पुटितंमंत्रंगव्यदुग्धमधुघृतैर्विलिख्यहस्तेधारयेत् अथशोषणेऽपत्यभस्मनावायुबीजं
विदर्भितंमंत्रंभूर्जेविलिख्यकंठेधारयेत् अथदाहनं पलाशतैलेनक्लिबीजसंपुटितंमं
त्रंस्यकेकाक्षरंभूर्जेविलिख्यप्रतिवर्णंअधश्चोर्ध्ववह्निबीजंमालिख्यकंठेधारयेदिति एष
संस्कारेषुअनुरूपजपहोमसंख्यायांअष्टोत्तरशतं सर्वेषुआवरपूजाहोमादिकंकृत्वायेके
कंदिनेधारयेदिति शोषणसंस्कारेवायुबीजविदर्भितंमंत्रेतिरेदित्युक्तंतत्रविदर्भिमाह
मंत्रार्णंहृन्मध्यस्थंवायुबीजंसमालिखेत् विदर्भणंविद्वेषः तदुक्तंतंत्रराजे आदौयोगो

मवेदन्नैपल्लवःसंपुटोद्वयोः एकांतरंयथनंविदर्भो द्योतरीतनः अथमंत्राणोदशासंस्कारान्व
ह नदुक्तंशारदानिलके जननंजीवनंपश्चाताउनंबोधनंतथा अथाभिषेकोविमलीकर
णाप्यायनेपुनः तर्पणंदीपनंगुप्तिदशैतेमंत्रसक्रियाः दशासंस्काराःमंत्रसिध्यैहिलुप्तानां
तत्रजननमाह मंत्राणांमातृकामध्यादुधारोजननंस्मृतं फूर्जीदौकुंकुमादीनामातृ
कामलंसमालिख्ययथाविधिमातृकांसंपूज्यक्रमेणमंत्रानूत्समुध्यनेनैवडव्येणएथक्
लिखेत् एतन्मंत्रस्यजन्म जीवनमाह प्रणवांतरितान्रूत्वामंत्रवर्णान्जपेत्सुधीः ए
तज्जीवनमित्याहुमंत्रतंत्रविशारदाः प्रणवंततोमंत्रार्णमेकंपुनः प्रणवंपुनर्मंत्रार्णमेकंपु
नःप्रणवंअनेनप्रकारेणमंत्रांतरितान्त्वएवमष्टोत्तरशतसंख्यायामंत्रंजपेःकार्यः मंत्रजी
वनमेतत् यथा ॐ ॐ ॐनऽॐमः ॐह्रीॐवाॐयॐइति अस्यसंस्कारस्यजीवनं
रक्षिणास्याःवंदंति बीजनेकाश्मीराःवदंति ताउनमाह मंत्रवर्णान्समालिख्यताउर्ध्व
ऊर्ध्वनांभसा प्रत्येकंवायुनामंत्रीताउनंतदुदाहृतं फूर्जीपीठदौकुंकुमगोरोचनादिद्रव्येण
मंत्रंविलिख्यवंदनवारिणायमिनिवायुबीजमुच्चरन्पुष्पेणतज्जलमादायप्रत्येकंमंत्रवर्णा
न्ताउर्ध्वेतआसमाप्तिः एतन्ताउनंबोधनमाह विलिख्यमंत्रंतन्मंत्रीप्रसूनैःकरवीर

जैः तन्मंत्राक्षरसंज्ञातेर्हन्यायोनेनबोधनं फूर्जीदौकुंकुमादीनामंत्रंविलिख्यमंत्राक्षरसं
ख्यायाकरवीरपुष्पाण्यादायएकमेकाक्षरंएकैकेनपुष्पेणयोनेनसानुस्वारेणरेफेणरहितेने
नप्रत्येकंक्रमेणहन्यात्यावन्मंत्रस्यसमाप्तिः एतद्बोधनं प्रोक्षणमाह स्वातंत्र्योक्तविधा
नेनमंत्रीमंत्रार्णसंख्यया अभ्यक्तपल्लवैर्मंत्रंमभिषिंच्येद्विशुद्धये पूर्ववन्मंत्रविलिख्यमं
त्रार्णसंख्ययापिप्पलपल्लवैरेकैकपल्लवेनएकमेकंमंत्रार्णक्रमेणगंगागतीर्थांबुनाअमुष्य
मंत्रस्यरुद्रमक्षरमभिषिंचामिनमः एवंविधयोगेनमंत्रनामपतेर्पणनामतच्चरन्अभिषि
ंचेत् सांप्रदायिकास्तुअमृतबीजपूर्वकमभिषेकमाहुः पल्लवास्तुमंत्रार्णसंख्याकाःहेयाः
एतत्प्रोक्षणं विमलीकरणमाह संचिंत्यमनसामंत्रंज्योतिर्मंत्रेणनिर्दहेत् मंत्रंमलत्रयं
मंत्रंविमलीकरणंत्विदं नारव्योमाग्निमनुपुकूर्दंडीज्योतिर्मनुर्मनः तरंप्रणवं व्योमहकारः
अग्निःरेफः मनुश्चतुर्दशस्वरः दंडीअनुस्वरः विंदुःसोमिति ज्योतिर्मंत्रोयं मंत्रंमन
सास्मरन् ॐह्रींअमुष्यमंत्रस्यआगंतुमलंविनिर्दहामिनमः एवंप्रयोगः पुनर्मंत्रमु
च्चार्य ॐह्रींअमुष्यमंत्रस्यसहजमलंनिर्दहामिनमः पुनर्मंत्रमुच्चार्य ॐह्रींअमुष्यमं
त्रस्यकार्मकमलंनिर्दहामिनमः विमलीकरणमेतत् ततःपूर्वज्योतिर्मंत्रसर्वमंत्रसाधा

रणीयंदीपिनीविद्या साध्यमंत्रंमनसाध्यायन् ज्योतिर्मंत्रमष्टरूत्या जपेत् तदनुसोध्याजपः प
वेरूतेमंत्रोदीप्तोभवति यस्यमंत्रस्यविशोषतयादीपिनीउक्तावर्तेतेतस्यैवदीपिनीविशेषोत्प
अनुक्तस्येयंसामान्यादीपिनीरितिशेषदायिकाः वंदंति आप्यायनमाह कुशोदकेनजलेनप्र
त्यर्पणेक्षणमंत्रोः तेनमंत्रेणविधिवत्यतदाप्ययनमतं भूर्जेकुंकुमादिनामंत्राक्षराणिविलिख्यकु
शोदकमष्टोत्तरशतवारंमंत्रितंगृहीत्वाकुशैर्नैवमूलमंत्रमुच्चार्यएकैकमस्त्रंक्षेप्तव्यंतत्
यावन्मंत्रसमाप्तिः एतदाप्ययनं अत्रापिमंत्रांतेअमुष्यमंत्रस्यअमुकमस्त्रमाप्याययामिन
मः इतिप्रयोगेपाभाव्यं तर्पणमाह मंत्रेणवारिणामंत्रेतर्पयेत्तर्पणंस्मृतं भूर्जोदेकुंकु
मादीनामंत्रंविलिख्यमूलमुच्चार्यमअमुकबीजंवाअमुकमंत्रंतर्पयामिनमः इतिप्रयोगे
णाभुक्षवारिणा अंजलिनापात्रेणवालिखितमंत्रस्योपरिअष्टोत्तरशतवारंतर्पणंकुर्यात्
दीपनमाह तारमायायोगोमनोदीपनमुच्यते तारः प्रणवः मायास्वबीजंश्रीरमाश्रीः एतद्बीज
त्रमुच्चार्यैतदंतेसाध्यमंत्रंवदेत् यथा ॐह्रीश्रींॐनमः शिवायेतिससप्तलाजपेत्तदीप
नमेतत् गुप्तिमाह जप्यमानस्यमंत्रस्यगोपनंप्रकाशनं जप्यमानसाध्यमंत्रंकदाचित्
कस्यापिनवदेत् अस्योगोपनसंस्कारः मूलमष्टोत्तरशतवारमुपांशुजपेत्तदयंगुप्तिः ॥

DR. BHAU DAJI MEMORIAL

संस्कारदशासंप्रोक्ताः सर्वमंत्रेषुगोपिताः यानूक्त्वासंप्रदायेनमंत्रीवांछितमश्नुते अत्रसर्वत्रसुवर्ण
दक्षिणाकपालेखननंकार्यं इतिदशासंस्कारः एवंसंस्कारेमंत्रंसंशुद्ध्यउक्तनियमपूर्वकंवर्णल
क्षंपुरश्चरणंकृत्वाहोमादिकंकुर्यात् अथवाअनेकपर्यायाः पुरश्चरणएवप्रोक्तास्तेःसर्वैः
पुरश्चरणंकुर्यात् अथवातेषुअन्यतमप्रकारेणपुरश्चरणंविधायपलाशकुसुमादिभिःद
शमंशंहोमंकुंडेस्थंडिलेवाग्निस्थापनंकृत्वाहोमंकुर्यात् तद्दशांशेनतर्पणंतद्दशांशेनमा
र्जनंतद्दशांशेब्राह्मणभोजनंकृत्वामंत्रसिद्धिर्भवति देवताप्रसन्नास्यात् तदुक्तंकुलप्रका
शतंत्रे जप्यंध्यानंस्तवोयंत्रंनापरोस्तिहेकश्चन तस्माज्जपेनधर्मार्थकाममोक्षांश्चसाधयेत्
संसारेदुरंभूपिष्टेयदच्छेत्सिद्धिमात्मनः एवंगोपासनेनैवमंत्रजापीसुखंभजेत् पूजात्रैकालि
कीनित्यंजपतर्पणमेवच होमोब्राह्मणभुक्तिश्चपुरश्चरणमुच्यते यद्यदंगंविहीयेतत्तत्संख्या
द्विगुणोजपः कुर्याद्विस्तरतः पंचसंख्यांसाधकोन्मः कुर्वीतसंसारंसिध्यर्थंतदशांकी
यमन्वितः सर्वेदंगविहीयेतमंत्रीनष्टमवाप्नुयात् अनेश्चतुर्विधैर्विपदार्थैः षड्डुसान्वि
तैः सुपक्वाजितेषुविप्रेषुसर्वंहिसफलंभवेत् सम्यक्सिध्येकमंत्रस्यपंचांगोपासनेनैवच ॥
सर्वमंत्राश्चसिध्यंतितत्प्रभावाल्कुलेश्वरी उपदेशस्यसामर्थ्यात्श्रीगुरोश्चप्रसादतः ॥

मंत्रप्रभावाद्वत्यावमंत्रसिद्धिप्रजाते सिद्धमंत्रोगुरोर्वक्त्रात्लब्धोयंसिद्धिभाक्प्रभवेत्
पूर्वजन्मकृताभ्यासान्मंत्रोवासीघ्रसिद्धिदः दीक्षापूर्वकुलेशानिपारंपर्यक्रमागतं न्या
यलब्धंतुयेमंत्रंतत्रसिद्धिस्संशयः सच्चिदानंदनाथेनउन्मन्यानंदसेविनाविनश्यु
ध्यर्थमाख्यातात्रिपुरापूजनक्रमः इतिश्रीत्रिपुरापूजनक्रमेपुरश्चरणाख्यःषष्ठः
परिच्छेदः एवंपुरश्चरणंगजपंवोल्काकामनाजपमाह तत्रुक्तंकामकेश्वरिमतेत्रयो
लक्षमात्रजपाद्देवीमहापापैःप्रमुच्यते लक्षद्वयेनपापानिसप्तजन्मकृतान्यपि नाशय
त्रिपुरादेविसाधकस्यनसंशयः जप्त्वालक्षत्रयंह्येमंत्रीयंत्रितोमंत्रविग्रहः पातकैना
शयेदाशुयद्विजन्मसहस्रजं जप्त्वाविद्यांवतुर्लक्षंमहायोगीश्वरोभवेत् पंचलक्ष
दरिद्रोपिसाक्षाद्देश्रवणायते जप्त्वाषट्लक्षमेवास्यान्महाविद्याधरोभवेत् जप्ते
वसप्तलक्षाणिखेचरीमेलनंभवेत् अष्टलक्षप्रमाणंतुजप्त्वाविद्यामहेश्वरिं अपि
माद्यष्टसिद्धीशोजायतेदेवपूजितः नवलक्षंप्रमाणंतुजप्त्वात्रिपुरसुंदरी विधिव
ज्जपतेमंत्रीरुद्रमूर्तिरियापरः कर्त्ताहर्त्तास्वयंसाक्षाल्लोकेत्रतिहतप्रभः निगदेन
वयज्ञलंचोपांशुनास्मृतं मानसेनमहेशानिकोटिजाप्यफलंलभेत् इतिका

म्यजपः अथहोमविचारः तत्रवाप्यासंहितायां अथअग्निकार्यंवक्ष्यामिकुंडेवास्थंडिलेपिवा॥
वेद्यामप्यायसेपात्रेमन्मयेवानवेश्मसे तथाज्ञानार्णवे नित्यंनैमित्तिकंहोमंस्थंडिलेवासमा
चरेत् गोमयेनोपलिप्तायांपूर्वोत्थस्थलरूपकं हस्तमात्रंतुतत्कुर्यात्वालुकाभिसमुद्भवं॥
अंगुलोत्सेधसंयुक्तंचतुरस्रंसमंततः तथाचत्रिष्टः हस्तमात्रेस्थंडिलेंवासंक्षिप्तेहोमकर्म
णि अत्रसंक्षिप्तइत्यभिधानात्सहस्रादिसंख्याहोमोस्थंडिलेकर्त्तव्यइतिकेचित् तन्न॥
हेमाद्रिलिखितवचनस्यविरोधात् वायुपुराणे होमंसमाचरेत्कुंडेस्थंडिलेवाथपूजिते अ
ग्निप्रणयनंकृत्वाह्याचार्यःसर्ववेदवित् तिलहोमंव्याहृतिभिःशतोत्तरसहस्रकं तथाव
ह्निपुराणे कुंडेवास्थंडिलेवापितत्रहोमंविधीयते अयुतोहोमसंख्यावपालाशसमिधस्तथे
ति अथकुंडं तत्रवाताधिकेपवेदशोहीनेधेनुधरेनक्षयः यत्रकुंडेनुसंतापोमरणंलि
ंगमेखले मेखलारहितेशोकोभ्यधिकेवित्तसंक्षयः भार्याविनाशकंप्रोक्तंकुंडयोन्याविं
नाशनं अपत्यध्वंसनंप्रोक्तंकुंडंयत्कंठवर्जितं इतिविश्वकर्मवचनात् न्यूनाधिकप्रमा
णायत्कुंडंस्रुवैरमेखलं श्रृंगाररहितंयच्चयजमानविनाशनं इतिक्रियासारवचनात्॥
मानहीनपवेद्याधिरधिकेशत्रुवर्धनं योनिहीनेजपस्मारोवाकुंडेःकंठवर्जिते इतिसिद्धां

तत्रोक्तखरवचनात् सूत्राधिकेसुहृद्वेषोमानहीनेदरिद्रता वाग्रोधः कंठहीनेस्यात् असिधिर्न
नखवतके असिधिकेवास्करोभागोमानेनाधिकमेखले व्याधयः संप्रवर्धतेवियोनोस्यात्पर
पुस्त्रीतिः उक्तारस्फुटितेछिद्रेसंकुचोवाक्यतोभवेत् इतिजयद्रथयामलवचनात् न्यूनाधिका
दोषिंदाश्रवणाद्यथोक्तलक्षणमेवकुंडंकर्तव्यं तत्रप्रथमसारे विंशद्विश्वतुरधिकाभिरंगुलीभिः
सूत्रेणाथपरिसूत्र्यभूमिभागं तामिश्वप्रखनुतावतीभिरंशैत्यत्कावांगुलिमपिरखश्च
कार्यः तावतीभिश्चतुर्विंशतिभिः तथावधानार्णवे कुंडविरच्यविधिवत् सर्वलक्षणालक्षि
तं योनिकुंडंवाकूपदस्यादशुभिःकरणंतथा १ लक्ष्मीप्रदंवर्तुलंवत्रार्धेहृदयंभवेत् नव
त्रिकोणकुंडंवरवैरीसिद्धिदायकं २ चतुरस्रंशोभिलक्ष्मीपुष्टिध्यासुगारकं भवेत्सर्व
समध्येहिधनसौभाग्यवर्धनं ३ पद्मकंसर्वसपत्तिःकारकंसुरवंदिते अष्टपत्रंवरारोहे
समीहितफलप्रदं ४ एतानिसर्वकार्याणिचतुरस्रेभवंतिहि शृणुदेवीप्रवक्ष्यामिचतुरस्र
स्यलक्षणं ५ चतुरस्रंसमंहस्तांमात्रंविरिच्ययेसुधी मेखलासहितंदेवीशृणुलक्षणमु
त्तमं ६ पंचदशांगुलात्खातंरमणीयंयथाभवेत् कंठदेशांगुलत्यक्तानवांगुलसमुन्नता ७
षडंगुलस्फुविस्तारामेखलाप्रथमाभवेत् द्वितीयामेखलादेविचतुरंगुलविस्तरा ८ ॥

सप्तांगुलोच्छ्रायकर्तव्यातृतीयामेखलाततः पंचांगुलोच्छ्रायदेवेशीविस्तारेद्व्यंगुलोभवेत् ९ कुंडस्यपश्चि
मेभागेयोनिंकुर्यात्सुलक्षणां द्वादशांगुलिदीर्घांतुचतुरंगुलविस्तरां १० अश्वत्थपर्णरूपांतुत्रिकोणां
वाविलक्षणः चतुरंगुलविस्ताराषडंगुलसमुन्नता ११ तथाचशारदातिलके हस्तमोन्नमितोभूमे
परितःपरिसूत्रयेत् समानंकुंडमेतस्यात्चतुरस्रंशुभावहं हस्तमात्रंसूत्रंकृत्वा तेनआग्नेयां
दिक्कृत्वाऽरेखांन्यांमाकृष्यतत्रऋजुंकृत्वातेनऋजुंयेआग्नेयादाकृष्यतत्रदिक्कृत्वावायव्येआकृष्य
तत्रदिक्कृत्वादिदिगंतदिक्चतुष्टयंभवेत् दिक्चतुष्टयेरज्जुंप्रासार्यचतुरस्रंसाधयेत् य
तनंतत्रैव यावत्कुंडस्यविस्तारःखननेतादेवहि विश्वकर्माप्याह यावन्मात्रंकुंडविस्तारउक्त
स्तावन्मात्रंतस्यखातंप्रतिदिष्टं वायवीयसंहितायांकुंडविस्तारवन्निम्नमिति तथाप्रयोगसारे
चतुरस्रंचतुष्कोणंसूत्रैःकृत्वापथापुरा हस्तमात्रंततन्मध्येतावन्निम्नायतंखनेत् तथागुणेपरा
मर्शिन्यां चतुर्विंशांगुलायामंतावत्खातसमन्वितमिति तथादक्षिणामूर्तिसंहितायां चतुर्दिशं
तिसंख्याभिरंगुलीभिःसुविस्तृतं खातंतुरचयेत्कुंडंसर्वत्रसमानोहरमिति एतावताखननंमेख
लादिवत्कुंडांगंभवति अत्रकेचिन्मेखलायाःसहहस्तंखातंवदंति तदुक्तहोमसारोत्तरे॥
हस्तमात्रंखनेत्तत्रपर्यंतऊर्ध्वमेखलायासहेति प्रतिष्ठासारसंग्रहे पंचत्रिमेखलोच्छ्रायंकृत्वा

शषमध्यःखनेदिति तथाविश्वकर्मामाह व्यासात्खलःकरंपोक्तेनिम्नंनिध्यंगुलेनैतु प्रथमतं
त्रिपि खातंजिनोगुलैस्तीर्यक्कूर्ध्वंमेखलयासहेति तथासिद्धांतशेखरे खातेकुंडप्रमाणेस्य
ऊर्ध्वंमेखलयासहेति एतत्सर्वकुंडेषुन खातेकुंडायतेस्तुल्यंअंगत्वंतस्यकीर्त्तिनं सन्निपा
त्योपकारेण मेखलादेर्विशिष्यते इतियोगिनीहृदयवचनात् अंगंगिनोःसहावर्योत्स्वध
र्मइति न्यायात् धर्मधर्मिणोःसाहचर्यंस्यात् उक्तपक्षस्यैवयुक्तत्वात् तस्मान्मेखलयास
हखात × सन्निपत्योपकारकोगंखातंभवति आराउपकारकांगलंमेखलयाःअतोखातस्यमेख
लायाःसहनिर्वाहोनोचित्यात् × वचनान्निरस्तिकहस्तादिकुंडेषुपंचाशादादिहोमविधानेखा
ताधिक्यप्रयोजनाभावात् तद्विषयाणीतेहेयं अथमेखलामाह क्रियासारे नाभियोनिस
मायुक्तंकुंडंश्रेष्ठंत्रिमेखलं कुंडंद्विमेखलंमध्यंनीचंस्यादेकमेखलं अप्रधानमेखलेस्वेधंमुक्त
मंत्रनवांगुलं तद्वाग्रमेखलोत्सेधंपंचांगुलमितिस्मृतं तद्वाग्रमेखलेत्सेधमंगुलद्वितयंक
मात् चतुस्त्र्यंगुलोत्सेधमेखलात्रितयस्यतु तथालक्षणसंग्रहे प्रथमाद्यंगुलायामउन्न
तासनवांगुलेः मध्यमात्र्यंगुलाद्वाद्येतनीयात्तयमांगुलो तथावकपिलमूहापंचरात्रे कुंड
षड्भागिकलाद्यादितायाऽष्टांशाकास्मला तृतीयाद्वादशांशास्यादिति तथासिद्धांतशेखरे

चतुर्विंशतिमोभागः कुंडनालंस्मृतं तथासोमशंभोय— तुर्विंशोभागःसांगुलसंज्ञकः विभा
ज्यानेनकर्तव्यामेखलाकुंडनाभयः इतिद्विहस्तादोक्तमयारीत्यामेखलाःकर्तव्याः प्रपंच
सारे सलक्षणपूर्वकगुणान्वितः क्रमाद्वादशाष्टचतुरंगुलोच्छ्रिताः सर्वतोंगुलचतुष्कविस्तृता
मेखलाः सकलासिद्धिदामताः तथापयोगसारे सात्रिकीमेखलाप्रथाविस्तृत्याद्वादशां
गुलाः द्वितीयाराजसीप्रोक्तामेखलांष्टांगुलेस्मृतः तृतीयामेखलारयातातामसीचतुरां
गुला एषकुविस्तारमेतासुचतुरंगुलमानतः तथायोगिनीहृदये मेखलाश्चपुमेदेद्विह
स्तादिषुविशेषतः षट्नागांकसमंभागेर्मिताःस्फोगीपिताःशुभाः तथामेखलद्वयपक्षे
षष्टांशेनाष्टमांशेनमेखलाहृदयेमतामितिएकमेस्त्रीखलपक्षे पिंगलमते एकषडंगुलोत्सेध
विस्तारमेखलामता सिद्धांतशेखरे कुंडनोमेखलाकुर्यात्एकोत्तरात्रिरंगुलैः शक्तिष
ड्भं तथाकपिलः चतुर्थांशविस्तारएकामेखलेति अथकंठः तत्रवशिष्टः कंठोष्टपवमात्र
स्यात्कुंडलेनुकरमात्रके तत्रथाखातादाद्यांगुलः कंठः सर्वकुंडेष्वयंविधिः चतुर्विंशतिमे
भागेअंगुलंपरिकल्प्येरिति तथाकपिलः चतुर्विंशतिभागेनकंठोवेपरिकीर्तितइति अ
धयोनिः तत्रसोमशंभुः नाभ्यासुपरियोनिःस्यात्मध्येभ्वष्टदलाकृतिः तथाक्रियासारे होम

कूसुरतस्थापदक्षिणपश्चिमेपिवेति तथा शारदातिलके होतुरग्नेयोनिरासातुपर्यश्वत्थपत्रवदं
ति मुष्टयरत्नेकहस्तानांकुंडानांयोनिरितिषट्चतुर्थैर्ध्यंगुलायामविस्तारोन्नतित्रांगुलिनी प
कांगुलंतुयोन्यग्रंकुर्यादीषदधोमुखं तथाषट्चतुःद्वादशांशैरायामविस्तारोन्नतियुक्तासर्व
त्रयोनिः कार्यत्यर्थः उक्तंच तुर्यषष्ठंद्वादशांशैर्योनिःकुंडायतेर्पिवेत् आयतविस्तृतातुंगासिनां
द्वीननद्यंकमिति केचित्द्वादशांगुलदैर्ध्यांअंगुष्ठांगुलविस्तारा द्व्यंगुलोच्छ्रिताद्दति तदुक्तं
स्यंपुराणे मेरवलामध्यतोयोनिःकुंडार्धांत्र्यंशविस्तृता सिक्थोनदीर्घखरे दीर्घांकर्णवीमिर्योनि
विस्तारत्र्यंशभागतः उन्नतिर्द्व्यंगुलोनास्याःइति प्रयोगसारे त्रिभागमध्यतोयोनिरायामे
द्वादशांगुला द्व्यंगुलोच्छ्रिताकुर्यात्किंचिदुन्निवेरानीति एवंबहुमतेषुसिद्धयाहं होता
होमकर्तात्वस्यायंभागेआस्तेमेरवलानामध्येप्रथममेरवलायाःमध्यभागेयोनिर्निवेश्य वतु
र्विंशांशेनयोन्यग्रेंषट्अधोमुखंकुंडंप्रविष्टंकुर्यादितिसर्थः तथाचवशिष्टः योनिश्चपश्चिमे
भागेप्राङ्मुखीमध्यतःस्थिता दृष्टान्नानागजोष्टवक्षछिद्रावाग्रनिम्नगा विस्तरतोनाव
दादिभागेअश्वत्थपत्रवदिस्मृतेः अथनालमाह शारदातिलके स्थलादारभ्यनालंस्याद्यो
निमध्येसरंध्रकं नवांशतृतीयमेरवलासंलग्नस्थलतः योनेःपश्चार्धमध्यपर्यंतंनालंविदध्यात्

राम
१५३

एतस्यदैर्घ्यंमेरोर्दीर्घतास्थलात्योनिमध्यंयावत् नालस्यमध्यंसरंध्रमीप्सिते तत्रर्षिकादि न
नाकार्यं नालेतुमन्त्रिकायाकार्यं उक्तंचपेरशत्रे स्थलादारभ्यनालंस्याद्वाह्यमेरवलयासहेति
प्रयोगसारे योन्यापश्चिमतोनालमायामेचतुरंगुलं त्रिदोकांगुलविस्तारंक्रमोन्यूनाग्रमीप्सित
इति अथनाभिः शारदातिलके कुंडानांकल्पयेदेतन्नाभिमंबुजसन्निभं ततःकुंडानुरूपंव
मानमस्यनिगद्यते मुष्टयरत्नेकहस्तानांनाभिरत्नेधनुःशतमः नेत्रवेदांगुलोपेतःकुंडेषन्येषु
वर्धयेत् कुंडरत्नमध्येअष्टदलकमलाकारेणनाभिरत्नंस्थापयेत् नाभिरंध्रेत्रिधामिला
मध्येकुर्यान्नकर्णिकां बहिरंशद्वयेनाष्टोपत्राणिपरिकल्पयेत् पद्माकारंकुंडाकारंवानाभिरत्ना
रत्नमध्येस्थापयेत् नाभेरकरणेनिंदाश्रवणात्अवकाशोकार्यः प्रपंचसारादौनोक्तः अथ
अंगुलिमानं तत्रशारदातिलके कर्तुर्दक्षिणहस्तस्यमध्यमांगुलिपर्वणि मध्यस्यदीर्घमान
नमानांगुलिमितिरितं त्रिंशदंगुलिमध्यतः पर्वणोनंतरार्धमा
नांगुलमुदाहृतं यागोपकरणान्यत्रकुर्यान्मानांगुलेनवे आदित्यपुराणे जालांतरगतेभानौ
यत्सूक्ष्मंदृश्यतेरजः प्रथमंतत्प्रमाणानांत्रसरेणुप्रचक्षते तत्रत्रेणुस्तुदिसेयोयेष्टोस्फः प
रमाणवः त्रसरेणवस्तुतेसप्तेष्टोरथरेणुस्तुसंस्मृतः रथरेणवस्तुतेसप्तेष्टोवालाग्रंतत्स्मृतंबुधैः

वालाग्रन्यष्टनिष्कानुपूकालिक्षाष्टकंस्मृतं अष्टौयुकायवेमाहुःअंगुलेनुयवाष्टकं रलिस्तेगुणि
पर्वाणिविज्ञेयास्त्वेकविंशतिः चत्वारिविंशतिश्चैवहस्तस्यादंगुलान्वितः अंगुष्ठांगुलमोवयत्र
यत्रोपदिश्यते तत्रतत्रहस्तर्वग्रंथिभिर्मायतेसदा आगमेषुनुपूर्वयस्युर्मध्यमोंगुलिपर्वणः॥
मध्यस्यदेध्यमानेयत्तदंगुलमुदाहृतं तेश्चतुर्भिर्भवेन्मुष्टिर्विलस्तैस्त्रिभिरुच्यते अर
लिस्तद्वयेनस्याध्यस्तस्तद्वयतःस्त्रिवे अरलिहस्तोपर्यायवाचको तथावपेवरात्रे वाताप्यनप
थेपाप्ययोनिरविरन्ध्रमयः तेषुसूक्ष्माविसर्पनेरेणवस्त्रसरेणवा परमाणवस्तेष्टस्युःरेणवः
स्युस्तदष्टभिः तेष्टोवालाग्रकंतेष्टोलिक्षाएकानदृष्टकं तदृष्टकंयवास्तेष्टोअंगुलंसमुदाहृतं॥
विन्यस्तैस्तीर्यगष्टाभिर्यवैर्मानांतरांगुलं ऋजुन्यस्तैस्त्रिभिर्मानोत्तरांगुलं अथहोम
संख्याकुंडमानमाह मुष्टिमात्रमितंकुंडंज्ञानार्थंसंप्रकीर्तितं ज्ञानहोमेरत्निमात्रंहस्तमात्रं
हस्तैस्त्रके द्विहस्तमथवेतलक्षेचतुर्हस्तमुदीरितं दशलक्षेषषट्हस्तकोय्यमष्टकरस्मृतं
पक्षांतरमाह एकहस्तमितंकुंडंलक्षहोमविधीयते लक्षार्णादशकंयावन्नावक्षस्तेनवर्धं
येत् दशहस्तमितंकुंडंकोटिहोमेविधीयते एकहस्तमितेकुंडेलक्षहोमंआज्यादिहोमा
दिपूर्वंतेयंमितिपक्षांतरं लक्षहोमेएकहस्तकुंडोक्तिः तथाद्विलक्षहोमेद्विहस्तं त्रिलक्षेत्रि०

DR. BHAU DAJI MEMORIAL
डाक्टर भाऊदाजी लाड्यसंग्रहालयस्य संग्रहाकम्
रम
१५४

एवंएकैकलक्षहोमेवृध्या एकैकेहस्तंवर्धयेत् दशलक्षहोमेदशहस्तंहस्तंकुंडंकुर्यात् तत्रश्चकोटिहो
मात्ऊर्ध्वहोमसंख्यानास्ति दशहस्तकुंडादूर्ध्वंकुंडंनास्ति तदुक्तंमंत्रदर्पणे दशहस्तान्नकुंडंहिपर
मस्तिमहीतले कोटिहोमात्परोहोमोनास्तीतिजगतीतले अत्रहस्तमितंचतुरस्रंस्यात्वासनाभ्रीधरार्य
रुक्ता समलेबकचतुरस्रेत्र्यस्रेसेत्रेवज्रायनेकरणे फूवदूनंसमासार्द्धमध्यलंबनेनसगुणयेदि
दिति अत्रचतुरस्रस्यफूश्चतुर्विंशत्यंगुलात्मिका वदनंचतावन्मितं अनयोःसमासेहतेअष्टाचत्वा
रिंशदंगुलानिस्युः एतदर्धंचतुर्विंशत्यंगुलमध्यंलंबनेनचतुर्विंशत्यंगुलात्मकेनगुणयेत् अत्र
सदृशाद्विराशिघातोजातः एतस्यरूपमितिस्यात्या सदृशाद्विराशिकेघातःरूपनिरिनवनात्
एवंरूपेषट्सप्तत्युत्तरशतीअंगुलानांक्षेत्रफलंभवति एतत्क्षेत्रफलंसर्वत्रयोज्यानिसर्वकु
ंडसाधारणंभवति एतत्क्षेत्रफलंद्विहस्तस्यद्विगुणंत्रिहस्तस्यत्रिगुणंचतुर्गुणंचतुर्ह
स्तस्यएवंदशहस्तानांतेयं एतेनएकहस्तस्यकर्णसूत्रेद्विहस्तायामसूत्रेद्विहस्तत्रिहस्तचतु
र्हस्तपंचहस्तानांकर्णसूत्राणि षट्हस्ताष्टहस्तदशहस्तानामायामसूत्राणिभवंति तेयं॥
तथाचलीलावत्यां भास्कराचार्यैः समश्चतोतुल्यचतुर्भुजेपितथायतेस्तद्गुनकोटिघातः स
क्कोत्यादिषमाकृतिंद्विगुणयेन्मूलंसमेतहतेसक्कालब्धकृतानदारिविषमालब्धंद्विनिघ्नंन्य

सेतत् पंक्त्यापंक्तिहसमेन्यविषमात्यक्तात्ववर्गीफलं पंक्त्यायद्विगुणंन्यसेदिति मुहुःपक्तेर्दलंस्या
त्तदं इतिभास्कराचार्योक्तपर्यायेणमूलमानयेत् इतिकुंडविचारः अथकुंडानांस्वनामाहज्ञाना
र्णवे द्वात्रिंशद्दंगुलेकुंडंत्रिकोणंपरितःपृथक् खातंतुपूर्ववत्कुर्यात्कंठेहित्वागुलंतथा पूर्वमे
खलाकार्यैकापिखातथाभवेत् योनिस्तद्वन्महेज्ञानित्रिकोणंपरिकीर्तितं चतुरस्त्रेणकुंडेनसमं
कुंडंयथाभवेत् तथापिपरितेकुर्यात्त्रिकोणादिकमर्हिजे योनिकुंडेयोनिरूपेभगोकंभगरूपकं॥
कुर्यात्त्रिकोणवद्वृत्तेवीचतुरस्त्रस्यसंख्यया चतुर्हस्तमितंसूत्रंवर्तुलाकृतियोजयेत् वर्तुलंय
त्वयेत्तेनखननंपूर्ववद्भवेत् मेखलापूर्ववद्योनिस्तथैवपरिकीर्तिता अर्धचंद्रंतुकुंडंहिपरिवेषक्र
मेणच चतुर्हस्तमितंकुर्याद्दर्द्वंद्वयथाभवेत् मेखलायोनिसहितापूर्ववत्सुरसेश्वरी नव
त्रिकोणकुंडमुक्तंयत्तन्मिवरानने मध्यत्रिकोणादेवेशि त्रिकोणमिवपूर्ववत् मेखलारहितेनेननवकोणंयथाभवेत् संधिभेदक्रमेणैवनतःकोणाष्ट
केप्रिये खनेत्तत्रकरैरेणगणितेनयथाक्रमं मेखलापूर्ववत्कार्योत्यक्तकंठेंगुलक्रमात्॥ राम
योनितंथैवखनेत्सर्वसौभाग्यवर्धनी अष्टपत्रंमहेज्ञानिकमलाकृतिवैभवेत् चतुरस्रस्य १५५
मानेननयावाष्टदलंभवेत् एकत्रखननंवास्यतथानेत्रसुखप्रदं मेखलापूर्ववत्कार्यापद्मा

कृतिसुखावहा योनिस्तथैवदेवेशिकुर्यात्सर्वेसमृद्धये एकंकुंडानिसर्वाणिकुर्याद्धीमान्विचक्षणः
अथवर्णविशेषकुंडविशेषमाह ज्ञारदातिलके विप्राणांचतुरस्रंस्यात्तत्राक्षोवर्तुलमिष्यते वैश्यानां
मर्धचंद्राभंशूद्राणांत्र्यस्रमीरितं चतुरस्रंतुसर्वेषांकेचिदिच्छंतिसूरयः विप्रादीनामुक्तचतुरस्रादिकुं
डानिसाधारण्येनभवंति अन्यानितुकामनाविशेषाकांक्षायांभवंतीत्यर्थः एकेआचार्याः चतुरस्रं
सर्ववर्णसाधारण्येनभवंतिहुः सर्वकामनासमंचाणाहुः इतिकुंडनिरूपणं अथश्रीकरस्वो ज्ञारदाति
लके श्रीपर्णीत्रिंशुपाक्षीरज्ञारविश्वैकतमंगुरुः गृहीत्वाविप्रजेत्यस्तुमात्रेषट्त्रिंशतापुनः त्रिंशत्से
मविदंउवेदीनेरष्टभिर्भवेत् एकोद्योनिमितःकंठःसप्तभागमितंमुखं वेदीत्रिंशेनविस्तारःकंठस्यप
रिकीर्तितः मुखंकंठसमानंस्यान्मुखमार्गप्रकल्पयेत् कनिष्ठांगुलिमानेनसर्पिषोनिर्गमायव
वेदीमध्येविधातव्याभागेनैकेनकर्णिका विदधीतबहिस्तस्यमेकांद्योनाभिवोवटं नस्यखातेत्रिभिर्भा
गैर्वृत्तमर्धांशतोबहिः अंशेनैकेनपरितोदलानिपरिकल्पयेत् मेखलामुखवेद्योस्यात्परितो
धींशमानतः दंडमूलाग्रयोःकुंभोगुणवेदांगुलैःक्रमात् गंडीयुगंयमांशेस्यात्तदूर्ध्वस्यानाहईरितः
षड्भिरंशैःपृष्ठभागोवेद्याःकूर्मोन्नतिर्भवेत् हयस्यवाहस्तिनोवापोत्रिणोवामुखंखनेत् मुखस्यपृ
ष्ठभागेस्याःसंप्रोक्तंलक्षणंस्वं श्रीपर्णीकाश्मिरीसिवनीतिप्रसिद्धा त्रिंशुपासिसवा क्षीरया

रिक्तनभश्चक्षुर्वस्वंशैरङ्गुलादिमध्येऽन्यतमस्याङ्गुलस्यादायहस्तमात्रेदीर्घाकारेणागृहीत्वातत्
अंगुलमात्रंषट्त्रिंशद्भागैर्विभजेत् तत्रमूलभागात्त्रिंशद्भागैर्दंडोभवेत् ततःअष्टभिरंशैर्वेदी
भवेत् तस्याग्रेएकभागोमानेनैवविस्तृतंशिरश्चयेत् तत्रएतंत्रामितंकंठंकुर्यात् सप्तभागमि
तंमुखंकुर्यात् तत्रकनिष्ठांगुलिमानेनमुखेप्रणालिकाकारेणआज्यनिर्गमनायमार्गंकुर्यात्॥
तन्मार्गःकंठैरंशैर्वाविभिन्नाकर्णिकांतंकुर्यात् नंयथा तत्रस्थआज्यान्नघृतमायाति तदुक्तंमेत्र
मुक्तावल्यां कंठाधःकारयेन्मार्गंविद्वान्मार्गेनाज्यस्यनिर्गमेवेधंवतुर्थेखतःकुर्यात्तत्रशलो
हशिलाकयेति वसिष्ठसंहितायां सुषिरंकंठदेशंस्याद्दिशोद्याक्कनीयसीति कनीयसीक
र्णिकायां वेदीरचनामाह वेदीति अष्टांशायतनाविद्वत्तासमन्वतुरस्राविदिः तस्याःमध्ये
एकांशमानेनकर्णिकांरचयेत् कर्णिकारचानमध्येवाकार्या कर्णिकायाःअर्धमानेन
पत्रमणात्अवटंरचयेत् एवंरूपेभागत्रयात्मकमवटंभवति रचानंगंभीरत्वंत्रिभिर्भागै
रेवकुर्यात् अवटस्यपरितःपादार्धमानेनमध्यात्पत्रमणात्रत्नेभ्रमयेत् तत्राद्दहिःएकां
शाध्यामध्यात्पत्रमणेनरत्नंरचाअष्टदलंपद्मंरचयेत् अत्रपद्मरचनारूपनिरूपनया
त्रिनेत्रसंपरायात्पत्रेषुरचननानुपदेशात् एवंषड्भागाःजाताः ततःपत्राद्दहिःअंशा

र्धमानेनमध्यात्रत्नंभ्रमयेत् तत्रमेखलांअंशार्धमानेनरत्नाकारस्यात् एवंसप्तभागाः
जाताः वेद्यामेखलायाःपरितोअर्धांशमानेनरत्नंरचयेत् अन्यश्चएवमेवतिष्ठति तद्बहिश्च
तुरस्रंस्यात् मुखस्यापिप्रणालिकायाःपरितोअर्धोभागमानेनमेखलाकार्या त्रिभिर्भागैरं
गुलिद्वयेनबहिरवटस्यमेखलेति अर्धांशमानेनमुखेपिमेखलारत्नाकाराकार्या नेनत्रैकेन
कर्णिकाद्वाभ्यांअवटः एकेनरत्नंअंशाद्वयेनदलानि एकेनमेखला अर्धार्धभागेनपरितः
समचतुरस्रसीमाघटनाकार्यः उक्तंमेत्रमुक्तावल्यां अर्धांगुलाभावेत्रोमासमावात्रिभिर्वा
अर्धांगुलाअर्धांशेति कुंभघटनामाह विंशत्यंशैःदंडउक्तः तस्यमूलभागेघटस्त्रिभिरंशैः
स्यात् घटमुखंतुवेदेःसंमुखतयाकार्या दंडाग्रभागस्तोघटश्चतुर्भिरंशैःस्यात्वेदीसंलग्नं
घटमुखंकार्यं अंशात्रयेअंगुलवाविंशाद्या मूलंकुंभलग्नाद्यंशागंडीकंकणाकाराकार्या न
दुक्तंसोमशंभुना मूलेत्रायेवदंडस्यगंडीकंकणवद्भवेत् एतेनएकादशांशाःगताः नवांशमितो
दंडोधारणार्थमवशिष्यते तदुक्तंचकपिलेन रसांगुलैर्भवेद्दंडइति रसांगुलैःषडंगुलैरिति
अस्याःऋजवअनाहोविज्ञाताःषड्भिरंशैः तदुक्तंमेत्रमुक्तावल्यां षडंगुलपरिणाहोदंडमध्यत
दाहृतइति अस्याश्चवःमुखस्यएष्टमागेहंसारेमुखलिखेदिति संबंधः वेद्याःअधस्तात्
अंशत्रयमितरत्नार्धेनभ्रमणात्षडंगमितरत्नेनकछपाकारंतांष्टमागेसंपादयेत् कूर्मिका

रतया उपरि वेद्यार्धः मध्यभागे उन्नतखलवत् मध्ये संग्रहः कार्यः प्रणालिका स्रुक्मुखस्याधोभागे
हंसास्यमुखं हस्तिनोवाक्राहस्यवामुखाकारनीकुर्यात् एवंस्रुक्लक्षणं अथस्रुवमाह श्रुवश्चे
तुर्विंशांगुलमितनिम्नमागेरोवायेतन्मूले द्वात्रिंशत्यादंमानंअंशोरतंस्यप्रकीर्तितं दंडमूलायवो
गंडीभवेत्कणाक्षुण्णिता स्रुवस्यविधिरारब्धानृतिश्रुवः हस्तमितेश्चतुर्भिरंशोनाहः कर्षाग्र्यो
हितशिरः अंशाद्वयेननिखननमेतत् पंकेमृगपदाकृतिश्चषट्त्रिंशादंशैर्विभक्तस्यस्रुवस्तुर्यांशभा
गमितः हस्तस्यतृतीयांशोनमितोश्रुवोपवर्तते श्रुवोपिश्रीपर्ण्यादिदारुजोत्र एवंकुर्यात्
विभागदर्शनात्श्रुवदीर्घताचषट्त्रिंशादंशैर्विभजेत् तत्रद्वात्रिंशादंशैर्दंडः अंशाचतुर्थमुखस्य
अनाहःदैर्घ्ये तन्मुखंतथाकुर्यात् यथाकर्षमात्रस्यघृतस्ययाहीभवति कर्षलक्षणंश्रीधरावा
र्यीये माषोद्वात्रिंशद्गुंजःस्यात्तोडत्रामाषोनिगद्यतेकर्षः अशीतिरिंशिकानांकर्षः पंकेमृगपदंयथा
दृश्यतेतदाकारेणमध्येसीमासहितंश्रुवमुखेउभयतोवृत्तार्धकारेणअंशाद्वयमितंखनेत्॥
खनेत्तोत्राद्वयमितंनिम्नंकुर्यात् दंडस्यमूलायवोःपूर्वोक्तंदंडीकुर्यात् दंडमूलभागेचतुर्भि
रंशोन्नयभागेद्वयेनदंडिकेफणालंकृताकार्या अवशिष्टोदंडोधारणार्थंवर्तुलःकार्यः कुंभोपूर्व
वत् त्रिदोषविधानाभावादिति वायवीयसंहितायां स्रुक्श्रुवेतेजसोग्राह्योनकांस्यायस
सीसकोयसदारुमयोवापितोत्रिकोत्रिलिंगसंमतो पर्णीवृक्षस्यवृक्षादेरछिद्रेमध्यतस्थिते

कू

पालाशपर्णीपिप्पलोडुंबरेति इतिस्रुक्श्रुवलक्षणं अथसमिधः नारदपंचरात्रे
समित्सादेशमात्रेणसमछेदान्वितानघा विस्तीर्णाद्विदलाकृत्वाचक्राम्रकृशादिभा स्व
मिदश्चदीर्घाश्चनिस्स्रवःपरिवर्जिताः विस्तीर्णाएःक्षयंकुर्यात्द्विदलाव्याधिसंभवा कृ
स्वायोमरणमाप्नोतिवक्राविघ्नाकरीतथा स्थूलाग्निर्हरतेलक्ष्मीकृशायोजायतेक्षयः द्वि
धायोनेत्रदोषास्युःकीटदष्टार्थनाशिना हेयंप्रकुरुतेदीर्घाप्राणघ्नीनिस्स्रवस्मृताः सक्षी
रानाधिकान्यूनासमिधःसर्वकामदाः आदत्स्वधामदीधयेदानजेन्यंगुलवर्तुलां ईदृशीहो
मयेत्साक्षात्प्राप्नोतिविपुलांश्रियं श्रौतेस्मार्तेचतेत्रोक्तेसमिधःपरिकीर्तिताः वायवीसंहिता
यां ताःपलाशपरागपियलीयाःद्वादशांगुलाः अथकाअस्पर्शमुक्ताःसत्वचोनिर्व्रणाःसमाः
द्वादशांगुलाविहिताःकनिष्ठांगुलिसंमिताः प्रादेशमात्रालाक्षासेवहोतव्याःसकलाअपि प्र
योगसारेपि श्लेष्मांतकपिप्पलावतरुंसक्कान्यग्यःसोमयेत्समिधाःइति तथागोभिलः अ
थेध्मानमुकल्पयेत्खदिरान्पलाशान्वाखदिरपलाशाभावेबिल्वार्कनिंबुकाम्रनी
पनिंबराजवृक्षशाल्मलीबदरिपकोविरंदरश्लेष्मांतकर्जे सर्ववनस्पतीनांरूक्षोयधा
र्थस्यात् इतिसमिधालक्षणं अथहोमकालः तत्रनारदपंचरात्रे शुभग्रहेसुनक्षत्रे

शुक्रपर्यंतिथिष्वपि शुभग्रहेपुरश्चरणोक्तग्रहादौ अथग्रहचक्रमाहहोमादौ मिहरबितभ्यु
मास्करीवेदमःकुजस्करेज्यविधूनुदकेतुषु रविभतोदिनभंगणयेत्क्रमात्पतिगतंत्रिन
यंत्रितयंन्यसेत् सौम्येसौख्यंविजानीयात्क्रूरेदुःखस्यसंभवः अत्रहोमारंभकालेसूर्य
नक्षत्रात्दिननक्षत्रपर्यंतंगणयित्वात्रिपिग्रहेषुन्यसेत् दिननक्षत्रंयस्मिन्ग्रहेआयाति
तस्मिन्दिनेतत्ग्रहमुखेआहुतिः सौम्येग्रहेहोमसिद्धिः क्रूरेअनिष्टफलंददाति तथा
चतंत्रोत्तरे ।त्रीणित्रीणिन्यसेद्भानिसूर्यर्क्षादनुक्रमात् आदित्येवसवेद्रोगोबुधेवैवध
नागमः शुक्रेलाभंविजानीयात्स्नानोपीडानशंतायः वंद्रोलाभप्रदश्चैवभोमेवधबंधन
बृहस्पतौसुतश्चाग्निःसराहुःकेतोवहानिदो इतिग्रहचक्रं अथहोमादौअग्निचक्रमाह५
तिथिवारंचैकमिश्रंवृतुभिर्भागमाहरेत् एकेनवसनिस्वर्गो द्वाभ्यांपातालगःस्त्रियी त्रि
भिःभूलोकसंस्थोज्ञेअग्निश्चक्रमुदाहृतं अथतिथिवारमिलितंगणनोरुत्वावतुर्भिर्भा
गंहृत्वायल्लब्धंशिष्टंतत्र एकसंख्यावशिष्टेस्वर्गवासीवह्निःप्रमाणनाशकृत् द्विसंख्याव
शिष्टेपातालवासीवह्निःअर्थनाशकृत् त्रिसंख्यावशिष्टेभूलोकवासीअग्निःशुभःसो
म्यकृत् एवंप्रारंभदिनेपश्येत् तथाचतंत्रोत्तरे स्तोकातिथिवारयुताकृत्वात्रीषेगुणाभ्रेषु

विवर्द्धितासः सौख्यायचंद्रद्वितयावशेषप्राणार्थनाशोदितिभूतलेच भूतलेवास्थलेस्थितिः एतच्चक्र
द्वयंनित्यनैमित्तिकहोमेकृतात्कृतं काम्येअत्यावश्यकं एवंविचार्य शुभकालेहोमारंभःकार्यः तत्र
प्रातःस्नात्वानित्यक्रियांविधाय न्यासादिस्नात्वाचक्रमंसमाधायकुंडसमीपेआगत्यस्वासनंसंपूज्यतत्रपा
स्त्रउपविश्यआद्येत्यादितिथूलेखनांतेअमुकमंत्रपुरश्चरणस्यदशांशहोमंमहंकरिष्यइतिसंकल्प्य
ज्ञानार्णवदक्षिणामूर्तिशारदातिलकादितंत्रानुसारेणअग्निमुखेलिखेत् तत्रादौकुंडंअष्टदलासं
स्कारैःसंस्कुर्यात् तत्रपूर्ववत्सामान्यार्घ्यसंस्थापनजलैःकुंडादिनामभिस्तथाकुर्यादितिसंपदय
तत्रमूलमंत्रंसंस्मरन्दिव्यदृष्ट्याकुंडंनिरीक्ष्य १मूलास्त्रेणकुशैरर्घ्यजलेप्रोक्ष्य २कुशास्त्रेणकुशैस्त्री:
संताड्य ३मूलमंत्रकवचेनधेनुमुद्रयाअर्घ्यजलैरभ्युक्ष्य ४मूलास्त्रेखानित्रेणखननंकुर्यात् ५अ
स्त्रमंत्रेणोत्करमुत्सृज्य बहिर्नयेत् ६मूलहृन्मंत्रेणफलकादिनाविषमभागंपूरणेनदृढीकरणं ७मूला
स्त्रेणपितिपूर्योःसुसमीकरणं ८कवचेनअर्घ्यजलेनविरलमुष्टिनाअर्घ्यजलेनसेचनं ९अस्त्रेणकु
टनं १०कवचेनकुशैर्मार्जनं ११कवचेनेवगोमयार्द्रलेपनं १२मेखलासुमध्येप्रागादिदिक्षुत्रीण्यु
नीतशांतिविद्यापतिष्ठानिरूपितः इतिकवचेनेवलाप्यंकंकवचेनेवविभाज्य १३तेनैवस्त्रेणमेखला
त्रयंत्रिस्त्रीःसंवेष्ट्य १४मूलेनअमुककुंडायनमइतिकुंडंगंधादिभिःसंपूज्य १५अस्त्रमंत्रेण

कुंडवज्रवत् दृढतरं संचिंत्य १६ हृन्मंत्रेणमेखलासुप्रागादिउदग्यान् कुशान् प्रक्षिपेत् १७ कव
चमंत्रेणअक्षतान्निधायाकरेणमद्धरणं १८ सर्वेंद्रियाणिमुद्धाटनभावनंअक्षतान्वुधिः मद्
धरणं संप्रादायात् अस्त्रकववादिकंपुरश्चरणमंत्रस्येववक्ष्यति एवंअष्टवारंसंस्कोरःकुंडसंस्क
त्य स्थंडिलंमुदीक्षणप्रोक्षणताउन प्रागग्रास्तिस्रोरेखादिलिखिताः मंदर्भयित्वा प्राक्संस्थाःउदग्
ग्रास्तिस्रोरेखाःविलिख्यताः वैबीजेनार्घ्यजलेनकुशैःप्रोक्ष्यप्रागग्रासु ॐविघ्नेशायनमः ॐईश्व
रायनमः ॐइंद्रायनमः इतिरेखात्रयेदेवतात्रयंसंपूजयउदग्ग्रासु ॐब्रह्मणेनमः ॐयमा
यनमः ॐसोमायनमः इतिरेखात्रयेदेवतात्रयंसंपूजयेत् इतिरेखाधिदेवतांसंपूज्य स्थंडि
लेतुप्रागग्रउदग्ग्राश्चतस्रोरेखाःकुशामूलेनविलिख्यप्रोक्षयेत् ततःकुंडमध्येत्रिकोणंषट्कोण
वसुपत्रंभूबिंबमालिख्यविभाव्यवातत्रकामेश्वरीमंत्रेणपुष्पांजलिंदद्यात् ततःकामबीजेन
प्राणायामत्रयं कृत्वाकामेश्वरीमंत्रस्यसंमोहनऋषयेनमःशिरसि गायत्रीछंदसेनमःमु
खे श्रीकामेश्वरीदेवतायैनमःहृदि कंबीजायनमःगुह्ये ईंशक्तयेनमःपादयोः लंकील
कायनमःनाभौ ममाभिष्टसिध्यर्थेविनियोगः क्लींहृदयायनमः क्लींशिरसेस्वाहा क्लींशि
खायैवषट् क्लैंकवचायहुं क्लौंनेत्रत्रयायवौषट् क्लूंअस्त्रायफट् इतिषडंगेविन्यस्यध्यायेत्

DR. BHAU DAJI LAD MUSEUM ORIENTAL MEMORIAL

जपाकुसुमसंकाशांधनुर्बाणधरांस्मरेत् नानालंकारसुभगांमोहयंतींजगत्त्रयं ममंडूकायनमः कं
कालात्मनेनमः प्रकृत्यैनमः आधारशक्त्यैनमः ४ इतिध्यात्वामानसंपूजयित्वामूलेनार्घ्यपरि
कल्प्यपुष्पेणार्घ्यजलेनपीठंसंप्रोक्ष्यपीठपूजांकुर्यात् ४ कूर्मायः अनंतायः वाराहायः पृथिव्यैः स
धार्णवायः रत्नद्वीपायः कल्पकोद्यानायः चिंतामणिमंडपायः श्वेतछत्रायः रत्नवेदिकायनमः रत्न
सिंहासनायः तस्याग्नेयादिकोणचतुष्टयेधर्मायः ज्ञानायः वैराग्यायः ऐश्वर्यायः सिंहरस
नस्यप्रागादिदिक्षुचतुर्षुअधर्मायः अज्ञानायः अवैराग्यायः अनैश्वर्यायः मध्येमायायैः वि
द्यायैः अनंतायः पद्मायः कंदायः पत्रेभ्यः केसरेभ्यः कर्णिकायैः अर्कमंडलायः सोममंडला
वह्निमंडलायः सत्त्वायः रजसेनमसेआत्मनेः परमात्मनेः ज्ञानात्मनेः अग्न्यादिचतुष्टयेज्ञानात्म
त्मनेः मायात्मनेः कलात्मनेः विद्यात्मनेः मध्येपरतत्त्वात्मनेः इतिसंपूज्य
अष्टदलकेसरेषुस्वाग्रेमारण्यमोहन्यैः शोभण्यैः वशिन्यैः संभिन्यै क्षोभ्यैः
मथेक्लेदिन्यैः इतिपीठशक्तीःसंपूज्यक्लीं सर्वशक्तिकमलासनायनमः इतिसमस्तंपीठंसंपूज्य
कराभ्यांपुष्पांजलिंगृह्यहृदयकमलात्यधोमुखरूपांतेजोमयीकामेश्वरीकरस्थपुष्पांजलौ
सुषुम्नावर्त्मनावामनासापुटद्वारेणनिःसार्यकुंडमध्यस्थयंत्रमध्येपुष्पांजलिंक्षिपेणआत्मा

ह्याकाहनादिपरमीकरणं ततन्मुद्रयाविधाय प्राणप्रतिष्ठांकृत्वाधनुर्बाणपाशांकुशयोनिमुद्राः प्रदर्श्यस्वसमा
नवर्णायुधभूषणादियुक्तकामेश्वरयुतं सवामांऋतुमतींकामेश्वरीध्यात्वाआसनंसमर्पयामि
युपचारैरभ्यर्च्यकूटकामेश्वरीश्रीपादुकांपूजयामिइतिकर्णिकायांसंपूज्यतस्याःदक्षवामयोःद्वांद्रा
यणीश्रीपा०द्रींक्लोम्निणीश्रीपा०इतिकर्णिकायांतःसंपूज्य त्रिकोणेषुकूंवशीकरिणीश्रीपा०अग्र
कोणे बूंआकर्षिणीश्रीपा०दक्षकोणेसःसंमोहिनीश्रीपा०वामकोणेइतिसंपूज्यषट्कोणेषुदेव्या
द्यादिपादक्षिण्येनषडंगानिपूजयेत् ततोअष्टदलेषुदेव्याद्यादिपादक्षिण्येनअंगानंगरूपिणीश्री
पा०अनंगमदनाश्रीपा०अनंगमन्मथाश्री०अनंगकुसुमाश्रीपा०अनंगमदनातुराश्रीपा०अ
नंगक्षोभिराश्रीपा०अनंगमेखलाश्रीपा०अनंगरोपिकाश्रीपा०इतिसंपूज्य चतुरस्रप्रथमवीथ्यां
लोकपालान्संपूज्यद्वितीयवीथ्यांतदस्त्राणिचसंपूज्यकामबीजेनधूपादिनाबलिंतानुपचारा
न्परिकल्पयेत् योनिमुद्रयाप्रणमेत् ततस्तत्रअग्निस्थापनंकुर्यात् सुवर्णरजतताम्रनूत
नमृण्मयपात्राण्यतमेपात्रेअरणिमवंरसूर्यकांतादिमण्यूद्भवंवोहपाषाणोद्भवंवाश्रीयंत्र
हात्अस्त्रेणाग्निमादायकवचमंत्रेणसजातीयपात्रांतरेणविधायअग्निमानीयास्त्रमंत्रेणपी
ष्ट्वापिधानपात्राण्यिष्कास्यक्रव्यादेभ्योनमः इतिवायवेनक्रव्यादांशमेकमंगारनैर्ऋत्येत्यजेत्

ऋंयंप्रमावास्यंरमशानस्थंअइतिनमूक्षकमंशंत्यजेत् अवशिष्टंदेवीभ्यांस्वपुरतःसंस्थाप्यमूलमंत्रेण
वीक्ष्यमूलास्त्रमंत्रेणप्रोक्ष्यअस्त्रेणावकुंठ्यत्रीन्ताउंयेमूलकवचेनाष्टधुत्प्रणवेनाभिमंत्र्यधेनु
मुद्रयामृतीकृत्यमूलास्त्रेणसंरक्ष्यकवचेनावगुंठ्यंजानुप्यामवनीगत्वा तमात्रंकराभ्यामादायकुंडस्यो
परित्रिःपरिभ्राम्यप्रणवमुच्चरन्कामेश्वर्यःयोनौकामेश्वरस्यबीजमितिध्यायन्स्वाग्निमुरुकुं
डमध्येअग्निंनिक्षिप्यकामेश्वरकामेश्वर्योरात्मनेदंतास्वनाभिमंडलेजठराग्निंसंचिंत्यस्वब्र
ह्मरंध्रेअग्निषोमात्मकंमहाबिंदुमध्यगंबोधदग्निंसंचिंत्यसुषुम्नाकर्मनाजठराग्निंविद्यौसं
योज्यतोवहन्नासाध्वनानिःसार्यकुंडमध्यस्थपार्थिवाग्नौसंयोज्यकामेश्वरीगर्भवह्निमूर्तिसंचिंत्य
मूलविद्योच्चार्यसोहंवह्निचैतन्यायनमः इतिहस्तांमूर्तौवह्निचैतन्यंस्वहृदयात्उद्भवमुद्रयासंयोज्य
उद्भवमुद्रयाघ्रंगुल्यग्राणिसंयोज्यऊर्ध्वीयाणितुदेवीकः पुनःप्रसारयेत्प्रेउद्भवाख्यामवेक्षि
वे अंजलोकनिष्ठमूलेअंगुष्ठयोगात्उद्भवमुद्राइतिकेचिदाहुः क्रींवह्निमूर्तयेनमः इतिवह्नि
मूर्तिसंपूज्यतदुपरिकुशानास्तृष्टकाष्टसकलानिनिक्षिपेत्तत्पिंगलहननदहदहपंचपंचसर्वज्ञा
पयस्वाहाइतिमंत्रेणमुखेनफूत्कृत्यतमग्निंप्रज्वाल्यअग्निंप्रज्वालितंवंदेजातवेदहुताशनं सु
वर्णवर्णमनलंसमिध्मंसर्वतोमुखं इतिज्वलंतंअग्निंउपतिष्ठेत् तिष्ठनूवह्निंप्रणम्यस्वासनेउ

पवित्रैस्त्रयवक्ष्यमाणवह्निमात्रेणप्राणायामत्रयंकृत्वाऋगुरुषयेनमः शिरसि गायत्रीछंदसे
नमः मुखे अग्नयेदेवायेनमः हृदिहोमार्थेविनियोगः इतिकृतांजलिर्वदेत् सहस्रार्चिषेहृदया
यनमः स्वस्तिपूर्णायशिरसेस्वाहा उत्तिष्ठपुरुषायशिखायैवषट् धूम्रव्यापिनेकवचायहुं।
सप्तजिह्वायनेत्रत्रयायवौषट् धनुर्धरायअस्त्रायफट् इतिषडंगेविधाय जिह्वान्यासंकु
र्यात् स्त्रूंहिरण्यायेनमःलिंगे प्रूंगगनायेनमःगुदे श्रूंरक्तायेनमःशिरसि व्रूंरक्ताये
मुखे ल्रूंसुप्रभायेनासिकायां र्यूंबहुरूपायेनेत्रयोः पर्यूंअतिरक्तायेसर्वांगे इ
तिजिह्वाबीजैर्न्यसेत् जिह्वाबीजानियथावह्निरोचिर्विशेषयुक्ताः स्वादियंताःसबिंदवः
वर्णमंत्राःसमुद्दिष्टाः जिह्वानांसर्वदेवीनांवह्निरेफः ईरोवायुर्यकारः अर्धीशःश्रीकं
ठादौऊकारः एभिस्त्रिभिर्वर्णैःसंयुक्ताःसकारायंताःविलोमनसप्तवर्णाःउक्ताःतेस
प्तवर्णाःप्रथमयोज्याः रेफयकारयोःप्रांतेउकारयोगः तदुपरिबिंदुरनुस्वरः एवंसप्तजि
ह्वाबीजानि जिह्वास्तास्त्रिविधाःप्रोक्ताःगुणभेदेनकर्मसु हिरण्यागगनारक्तरूक्षान्या
गलोहितानंतरंश्वेताधूम्रिनीचरकालिकाः राजस्योरसनावह्निर्विहितोकाम्यकर्मसु
विश्वमूर्तिस्तदुद्दिष्टिस्तिन्योधूम्रवर्णामनोजवा लोहितान्याकरालाख्याकालीना
मस्यनिरिताः एताःसप्तनियुंज्यंतेक्रूरकर्मसुमंत्रिभिःसात्विकाःसप्तशुभकर्मणियोज्याः

राम
१६९

सप्तरात्रस्यःकाम्यकर्मसुयोग्यः सप्तनामस्यः मारणोच्चाटनादिषुक्रूरकर्मसुयोज्याः
अथसप्तजिह्वान्यासमाह ॐअग्नयेजातवेदसेनमःमूर्ध्नि ॐअग्नयेसप्तजिह्वायनमःवामस्क
न्धे २ ॐअग्नयेहव्यवाहनायनमःवामपार्श्वे ३ ॐअग्नयेअश्वोदरजायनमःवामकट्यां
४ ॐअग्नयेवैश्वानरायनमःगुदे ५ ॐअग्नयेकौमारतेजसेनमःदक्षकट्यां ६ ॐ
अग्नयेविश्वमुखायनमःदक्षपार्श्वे ७ ॐअग्नयेदेवमुखायनमःदक्षस्कंधे ८ इतिन्य
स्यसप्तजिह्वामुद्राबध्वाष्टशक्तिस्वरूपिकाःनिमुचेदीर्घदीप्तिधी
रयंतंजपात्रं हेमकल्पंपद्मसंस्थंत्रिनेत्रंध्यायेद्दक्षिबध्नमौलिंजयाद्यैः दृष्टवरं
त्रीक्तिःसेहधीसंततिलोकेहेमनिर्मितंसत्रीकंअग्नीतिरमयं एवंध्यात्वास्रुक्स्रुवौ
आज्यस्थालीप्रणीतप्रोक्षणीपात्रंबाहुमात्रसमित्पंचलूनमूलकुशमुष्टीपवित्रत्र
यंघृतेनाज्याद्यानिद्रव्याणिद्रव्याधारणादिबलिद्रव्याणिचयोगोपकरणानिसंपाद्यकुंडस्योत्त
रभागेकुशास्तरेस्रुगादिपात्राणिअधोमुखानिसंस्थापयेत्अन्यानिद्रव्याणिचयथाय
थंनिधाय नमःप्रणीतपात्रंप्रक्षाल्यस्वपुरतःकुशास्तरेनिधायकुशोदकेनपूर्यंगं
धाक्षतान्निक्षिपेत्तत्रापवित्रमुत्तरार्द्धेनिधायउत्तानाहस्तद्वयांगुष्ठानामिकाभ्यां

पवित्रायप्रक्षाल्यविधृत्यअधोमुखोहस्तोरक्षाअस्त्रमंत्रेणतज्जलेविंदुंपवित्रमध्येनभूमौत्रीं
निक्षिप्य तत्रघृतंघृतेविंदुंदत्वापाणिभ्यांसामस्तकंमुखंकुंडस्योत्तरेकुशास्तरेतत्साग्रं
निधायतदुपरिकुशान् निक्षिपेदितिप्रणिताप्रणयनं ततःप्रोक्षणीपात्रंप्रक्षाल्यस्वपुरतः
कुशास्तरे निधाय तज्जलोदकेनाप्यर्थतत्रप्रणीताजलंकिंचित्निक्षिप्य प्राग्वत्पवि
त्रंतत्रनिधायप्राग्वत्पवित्रेणोत्तरंनृक्षालनेनोदकेनहोमोपकरणानि प्रोक्ष्यतत्रत्यं
दक्षिणेकुशास्तरेस्थापयेत् ततःप्रोक्षणीपात्रेजलेनवह्निमेरवलोपरिस्वपरिषिंचयम
ध्यमेरवलोपरिदुदगग्रेःप्रागग्रेश्चदर्भैरीशानादिशानांतंप्रादक्षिण्येनपरिस्तीर्यतत्र
स्वदक्षिणेब्रह्मासनमास्तीर्यअमुकदैवज्ञामकर्मणिअमुकगोत्रोअमुकशास्त्राध्यायीअमुकशर्मा
त्वामहंवृणेतत्कर्मसुसम्यक्त्वंब्रह्मासनेतिब्राह्मणमुपवेश्यतदभावेकुशावटुंवापूजयेत् ततःकुंड
ध्येकामेश्वरीगर्भेवह्निंसंचित्यतत्रत्रिकोणषट्कोणाष्टदलंवृत्तंचतुरस्रंवह्निमंअ
ग्निमंडलंविभाव्यतत्रआधारशक्त्यादिशानांतंपर्यंतंपीठंसंपूज्यअष्टदलकेसरेषुमध्येवस्वा ॥ राम
द्यादिप्रादक्षिण्येनपत्रशक्तीःपूजयेत् पीतायैनमः श्वेतायै०अरुणायै०कृष्णायै०धूम्रायै० १६२
नीलायै०संकुलिन्यै०स्थूलायै०ज्वालिन्यै०इतिवह्नेःपीठशक्तीःसंपूज्य वैश्वानरंत्रिनेत्रंअरुण

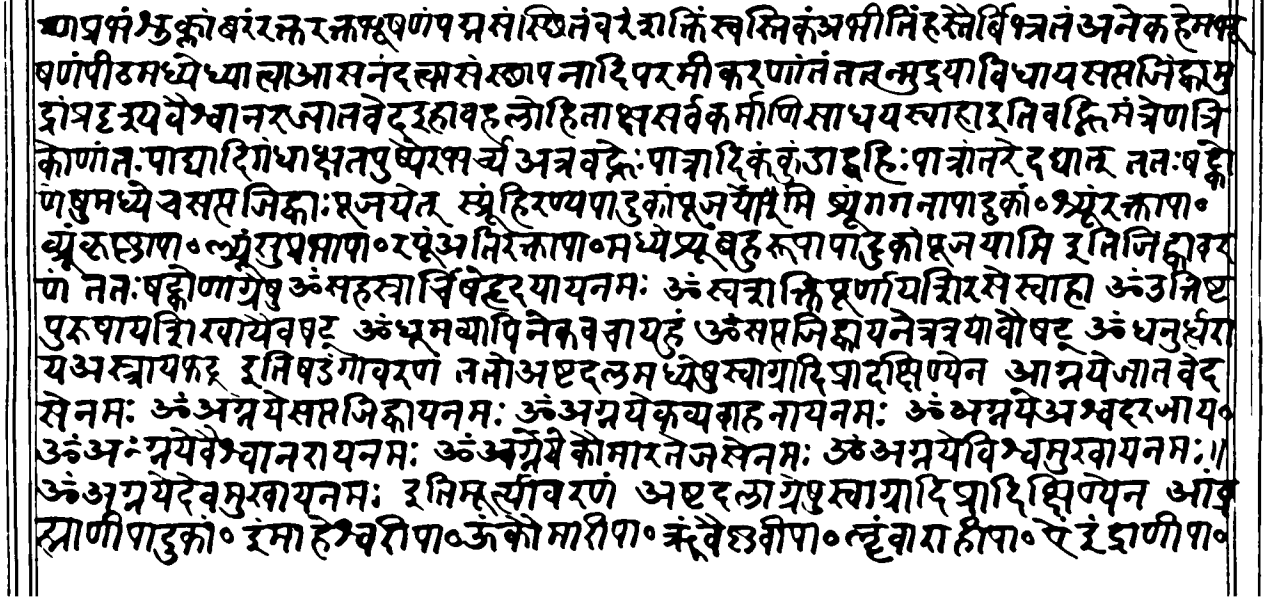

णप्रभंशुक्लांबरंरक्तरक्तभूषणंपद्मसंस्थितंवरदशक्तिंस्वस्तिकंअक्षमालांचदधतंअनेकहेमभू
षणंपीठमध्येध्यात्वाआसनंदत्वासंस्थापनादिपरमीकरणांतंतन्मुद्रयाविधायसप्तजिह्वामु
द्रांप्रदर्श्यवैश्वानरजातवेदइहावहलोहिताक्षसर्वकर्माणिसाधयस्वाहाइतिवह्निमंत्रेणत्रि
कोणांतःपाद्यादिगंधाक्षतपुष्पैरभ्यर्च्यअत्रवह्नेःपात्रादिकंकुंडाद्बहिःपात्रांतरेदद्यात् ततःषट्को
णेषुमध्येवसप्तजिह्वाःपूजयेत् स्रूंहिरण्यपादुकांपूजयामि श्रूंगगनापादुकां०भ्रूंरक्तापा०
व्यूंसुप्रभापा०ल्यूंअतिरक्तापा०मध्येप्रूंबहुरूपापादुकांपूजयामि इतिजिह्वापूज
णं ततःषट्कोणाग्रेषु ॐसहस्रार्चिषेहृदयायनमः ॐस्वस्त्यग्निपूर्णायशिरसेस्वाहा ॐउत्तिष्ठ
पुरुषायशिखायैवषट् ॐधूमव्यापिनेकवचायहुं ॐसप्तजिह्वायनेत्रत्रयायौषट् ॐधनुर्धरा
यअस्त्रायफट् इतिषडंगावरणं ततोअष्टदलमध्येषुस्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन आग्नयेजातवेद
सेनमः ॐअग्नयेसप्तजिह्वायनमः ॐअग्नयेकव्यवाहनायनमः ॐअग्नयेअश्वरथायः
ॐअग्नयेवैश्वानरायनमः ॐअग्नयेकौमारतेजसेनमः ॐअग्नयेविश्वमुखायनमः॥
ॐअग्नयेदेवमुखायनमः इतिमूर्त्यावरणं अष्टदलाग्रेषुस्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन आद्र
ज्वालिणीपादुकां०इमाहेश्वरीपा०ॐकौमारीपा०ऋंवैष्णवीपा०ॡंवाराहीपा०ऐंइंद्राणीपा०

ओं वामुंडापादुकांपूजयामि अ:महालक्ष्मीपा० इतिमालणोअवरणं ततश्चतुरस्त्रप्रथमश्री
थ्यां लेंद्रशायनम:इतिलोकपालावरणं ततोवृत्तरस्त्रद्वितीयवीथ्यांवज्रायनम:इतिअस्त्रावरणं।
ततःवैश्वानरजातवेदइहावाहलोहिताक्षसर्वकर्माणिसाधयस्वाहाइतिवह्निमंत्रेणषट्कुंभपादितांबूलं
तानुपचारान्प्रदर्श्यप्रणमेत् ततोस्रुक्स्रुवसंस्कारंकुर्यात्कुशाभ्यांस्रुक्स्रुवौगृहीत्वाअधो
मुखौवामौत्रीःप्रताप्यतोवामेधृत्वादक्षिणेदर्भानादायकुशामूलेस्रुचोर्मूलंकुशामध्येनस्रुचो
र्मध्येकुशाग्रेस्रुचोरग्नेरिपरिभ्रम्यप्रोक्षणीजलेनप्रोक्ष्यपुनस्त्रीःप्रताप्यदर्भान्अग्नेप्रक्षिपत
योरध:वामकरंरूत्वाऊर्ध्वमुखौतोमूलाग्रयोर्मांबालाविद्ययात्रिरग्निमंत्रितयोर्मूलेएंआत्मतत्वा
यनम:तयोर्मध्येह्रीं विद्यातत्वायनम:तयोरग्रेसौंशिवतत्वायनम:इतिष्टथक्ष्टथक्त्रिन्यस्यस्रुचि
हीनम:स्रुवेहींनम:इतित्रिन्यस्यहृन्मंत्रेणतयो:कंठदेशेत्रिर्नुतिरूपेणस्रुत्रेणपृथक्पृथक्त्रीःप्रदक्षि
णंसंवेष्ट्यगंधादिभि:संपूज्यस्वदक्षिणभागेकुशास्तरेस्रुचंत्रिवारंप्रोक्ष्यस्थापयेत् ततः
आज्यस्थालीमस्त्रमंत्रेणप्रक्षाल्यस्वपुरतःकुशास्तरेनिधायतस्यांउत्तरार्द्धेपवित्रेनिधाय॥ राम
मूलेनवीक्ष्यमूलास्त्रेणप्रोक्षणीजलेनप्रोक्ष्यअस्त्रेणैवकुशैरुद्धृत्यसंताड्यकवचेनाभ्यर्चयेत्ति १६३
वतु:संस्कारैःसंस्कृत्यतत्रैवाधस्कृत्वाधिस्कृत्योधितंगृह्यघृतमादायमूलविद्ययात्रिरभिमंत्र्यावेक्षि

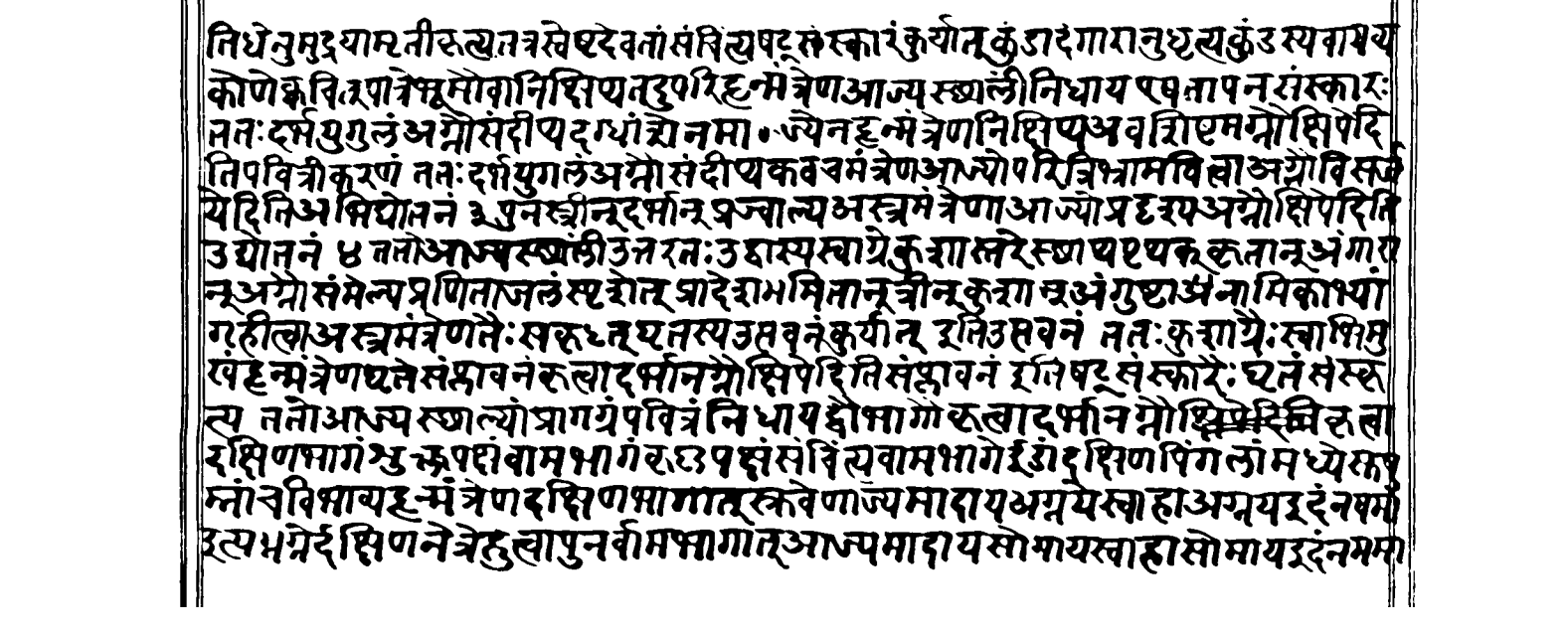

निधेनुमुद्रयामृतीकृत्यतत्रैवेष्टदेवतांसंचिंत्यषट्संस्कारंकुर्यात्कुंडादग्नानुधृत्यकुंडस्यवायव्य
कोणेकृत्तिकाभ्योनमोनिरीक्षणंतदुपरिहृन्मंत्रेणआज्यस्थालीनिधायपक्षतापनसंस्कार:
ततःदर्भयुगलंअग्नौसंदीप्यदग्धायेनमा०ज्येनहृन्मंत्रेणनिरीक्ष्यअवलोक्यमग्नौक्षिपेदि
तिपवित्रीकरणं ततःदर्भयुगलेअग्नौसंदीप्यकवचमंत्रेणआज्योपरित्रिभ्रामयित्वाअग्नौविसर्ज
येदितिअभिघोतनं २ पुनस्त्रीन्दर्भान्प्रज्वाल्यअस्त्रमंत्रेणाआज्योप्रदर्श्यअग्नौक्षिपेदिति
उद्योतनं ४ ततोआज्यस्थालीउत्तरत:उद्धास्यस्वाग्नेकुशास्तरेस्थापयेत्पृथक्कृतानंगारा
न्अग्नौसंमेल्यप्रणिताजलंस्रुचेत्रादेशमितानत्रीन्कुशान्अंगुष्ठाअनामिकाभ्यां
गृहीत्वाअस्त्रमंत्रेणतैःसरुद्धृतस्यउत्तरतःकुर्यात् इतिउत्सवनं ततःकुशाग्रैःस्वाभिमु
खंहृन्मंत्रेणघृतसंप्लावनंकृत्वादर्भानग्नौक्षिपेदितिसंप्लावनं इतिषट्संस्कारैःघृतंसंस्कृ
त्य ततोआज्यस्थाल्योरागयेपवित्रंनिधायद्वौभागौकृत्वादर्भानग्नौक्षिपेदितिकृत्वा
दक्षिणभागंशुक्लपक्षवामभागंकृष्णपक्षंसंचिंत्यवामभागेरुद्रंदक्षिणपिंगलांमध्येस्रु
ग्नोर्विभाव्यहृन्मंत्रेणदक्षिणभागात्स्रुवेणाज्यमादायअग्नयेस्वाहाअग्नयइदंनमम
इत्यग्नेर्दक्षिणनेत्रेहुत्वापुनर्वामभागात्आज्यमादायसोमायस्वाहासोमायइदंनमम

इतिवदूर्वामनेत्रेहुत्वापुनर्मध्यात्आज्यमादायअग्नीषोमाभ्यांस्वाहाअग्नीषोमाभ्यांइदंनमम
इतिवदूर्ध्वोलनेत्रेहुत्वापुर्वत्रिणभागात्आज्यमादायअग्नयेस्विष्टकृतेस्वाहाअग्नयेस्विष्टकृ
तेइदंनममाइतिवदूर्ध्वमुखेहुत्वात्रिस्राहुतिवत्तुष्टयहोमेनवदूर्ध्वनेत्रत्रयवक्त्रोद्धानंभावयेत्
अत्रसर्वत्रस्रुक्वलग्नंहुतशेषघृतंसंपातधारयाप्राक्स्थापितपात्रेनिक्षिपेत् सर्वत्रयजु
क्तपुरुषानन्नाग्नेदद्यात्यागंकुर्यात् ततोॐभूःस्वाहाअग्नयइदंनममा ॐभुवःस्वाहा
वायवेइदंनममा ॐस्वःस्वाहासूर्यायइदंनममा ॐभूर्भुवस्वःस्वाहाप्रजापतयइदंनमम
इत्याहुतित्रयंहुत्वा ततोवैश्वानरजातवेदइहावहलोहितात्क्षसर्वकर्माणिसाधयस्वा
हाइत्यग्निमन्त्रेणआहुतित्रयंहुत्वाअग्नेर्गर्भाधानादिसंस्कारान्कुर्यात् एंअग्नेर्ग
र्भाधानंसंपादयामिस्वाहा ऐंअग्नयेःपुंसवनंसंपादयामिस्वाहा २ एंअग्नेःसीमंतो
यनंसंपादयामिस्वाहा ३ इतिप्रतिकर्माणिआज्याहुत्यष्टकंहुत्वाकामेश्वरीगर्भान्त
रेप्रागुक्तरूपंवह्निंध्यायेत् एंअंग्नेर्जातकर्मसंपादयामिस्वाहा ४ इत्याज्याहुतिहु
त्वावह्नेर्नीलछदंदत्वामूलकंसंशोध्य एंवह्नेर्नामकर्मसंपादयामिस्वाहा ५ इत्याहु
त्याज्याहुतिहुत्वाकामाग्निरितिनामपरिकल्प्यनेत्रांतरेपार्थिवाग्निरितिनामकृत्वाकामे

डाक्टर भगवानदास आर्काइव्स संग्रहालय
MEMORIAL

श्वरीकामेश्वरोतद्वीजेनपंचोपचारैःसंपूज्यप्रणम्यविसृज्य एंवह्नेःनिःक्रमणंसंपादयामिस्वा
हा ६ एंवह्नेःअन्नप्राशनंसंपादयामिस्वाहा ७ एंवह्नेःश्मश्रुकर्मसंपादयामिस्वाहा ८ एंवह्नेः
रूपनयनंसंपादयामिस्वाहा ९ एंवह्नेःमहानाम्न्यंसंपादयामिस्वाहा १० एंवह्नेःमहाव्रतंसंपा
दयामिस्वाहा ११ एंवह्नेरूपनिषदंसंपादयामिस्वाहा १२ एंवह्नेःगोदानंसंपादयामिस्वाहा
१३ एंवह्नेःसमावर्तनंसंपादयामिस्वाहा १४ एंवह्नेःविवाहंसंपादयामिस्वाहा १५ इतिप्रति
कर्माण्याज्याहुतिहुत्वा गर्भाधानादिविवाहांतान्पंचदशसंस्कारान्शुभकर्मसुकुर्यात् क्रूरक
र्मसुअग्नेर्मृतिसंपादयामिस्वाहाइतिमरणांतान्षोडशसंस्कारान्कुर्यादिति महानाम्न्यःसोम
पःबलकारिव्रतंमहाव्रतनामाव्रतंउपनिषदंवेदपाठार्थंव्रतंततोमूलायघृतप्लुतसमित्संवर्कंतू
ष्णींजुहुयात् ततःस्त्यूंहिरण्यायेस्वाहा श्रूंगगनायेस्वाहा श्र्यूंरक्तायेस्वाहा ब्रूंकृष्णायेस्वा
हा ल्पूंसुप्रभायेस्वाहा रद्रूंअतिरक्तायेस्वाहा यप्रूंबहुरूपायेस्वाहा ॐसहस्रार्चिषेहृदया
यनमःस्वाहा ॐस्वस्तिपूर्णायशिरसेस्वाहा ॐउनिष्टपुरुषायशिखायैस्वाहा ॐधूम्रव्यापि
नेकवचायस्वाहा ॐसप्तजिह्वायनेत्रत्रयायस्वाहा ॐधनुर्धरायअस्त्रायफट् अग्नयेजा

जातवेदसेस्वाहा ॐ अग्नयेसप्तजिह्वायस्वाहा ॐ अग्नयेकव्यवाहनायस्वाहा ॐ अग्नयेअथो
दरायस्वाहा ४ ॐ अग्नयेवैश्वानरायस्वाहा ५ ॐ अग्नयेकौमारतेजसेस्वाहा ६ ॐ अग्नयेविश्व
मुखायस्वाहा ७ ॐ अग्नयेदेवमुखायस्वाहा ८ ओंब्राह्म्यैस्वाहा १ ईंमाहेश्वर्यैस्वाहा २ ऊंको
मार्यैस्वाहा ३ ऋंवैष्णव्यैस्वाहा ४ ॡंवाराह्यैस्वाहा ५ एंइंद्राण्यैस्वाहा ६ ओंचामुंडायैस्वाहा ७
ॐयंवींयैंमहालक्ष्म्यैस्वाहा ८ लेंइंद्रायस्वाहा १ रंअग्नयेस्वाहा २ यंयमायस्वाहा ३ क्षंनिऋ
तयेस्वाहा ४ वंवरुणायस्वाहा ५ यंवायवेस्वाहा ६ संसोमायस्वाहा ७ हंईशानायस्वाहा ८
ओंब्रह्मणेस्वाहा ९ ह्रींअनंतायस्वाहा १० ॐवज्रायस्वाहा ११ ॐशक्तयेस्वाहा २ ॐदंडायस्वा
हा ३ ॐखड्गायस्वाहा ४ ॐपाशायस्वाहा ५ ॐअंकुशायस्वाहा ६ ॐगदायैस्वाहा ७ ॐ
त्रिशूलायस्वाहा ८ ॐपद्मायस्वाहा ९ ॐचक्रायस्वाहा १० इतिवज्रनिर्झांगावृतिदेवता
नामेकैकमाज्याहुतिंहुत्वा ततोस्रुवेणस्रुचिवतुर्वारंघृतमापूर्यअधोमुखंश्रुवंश्रुचिनि
धायउद्धृत्यवैश्वानरजातवेदइहावहलोहितनाक्षसर्वकर्माणिसाधयवोषट् नेइतिमंत्रेण
हुत्वाउपविश्य अत्रहोमेवज्रमंत्रेस्वाहास्थावोषट् इतिततोपुनःस्रुवेणॐस्वाहा १ ॐ
श्रीस्वाहा २ ॐश्रींह्रींस्वाहा ३ ॐश्रींह्रींक्लींस्वाहा ४ ॐश्रींह्रींग्लौंस्वाहा ५ ॐश्रींह्रींग्लौं

गंस्वाहा ६ ॐश्रींह्रींग्लौंगंगणपतयेस्वाहा ७ ॐश्रींह्रींक्लींग्लौंगंगणपतयेवरवरदस्वाहा ८
ॐश्रींह्रींक्लींग्लौंगंगणपतयेसर्वजनंमेवशमानयस्वाहा ९ ॐश्रींह्रींग्लौंगंगणपतयेसर्वजनंवरवरद
सर्वजनंमेवशमानयस्वाहा १० इतिदशाधिभक्तेनमहागणपतिमंत्रेणदशाज्याहुति
हुत्वासमस्तेनमहागणपतिमंत्रेणआहुतिचतुष्टयंजुहुयात् महागणपतयेइदंनममा
सर्वत्रआहुतिस्रुवेणैवजुहुयात् गर्भाधानादिसंस्कारहोमेप्रतिसंस्कारेअष्टाहुतिहोमा
न्नाक्तोआहुतित्रयंएकांवा २ जुहुयात् इतिअग्निमुखं ७ ततोमूलविद्ययाप्राणायामत्रयंकृ
त्वामूलविद्यायाःऋष्यादिकरषडंगन्यासंकृत्वाधेनुमुद्रांप्रदर्श्यपीठन्यासंकुर्यात्
षट्कवतुःपीठवत्तत्तल्लाक्ष्यन्यासषट्कंविधायध्यात्वामानसपूजांतेप्राग्वत्अर्घ्यपात्रस्थापनं
कृत्वाअंतर्यागंविधायवह्निमुखेश्रीचक्रंध्यात्वाप्राग्वत्पीठपूजांकृत्वामूलेनिष्कल्पयित्वातत्रप्राग्व
न्मूलदेवीमावाह्यआवाहनादिमुद्राःप्रदर्श्यसर्वोपचारैःसंपूज्यप्राग्वत्तिथिनित्यादिसमस्तावा
रणदेवताश्चेदंसंपूज्यसंतर्प्यवह्निरूपीदेवीध्यायन्स्रुचावेणमूलविद्ययाघृतेःपंचविंशत्याहु
तीर्हुत्वावह्निदेवतायोर्वैकैकीकरणंविधायवह्निदेवतयोस्वात्मनासहैक्यंविभावयन्
मूलविद्यानाडीसंधानार्थंएकादशाज्याहुतिंहुत्वातिथिनित्यागुरुपंक्तिषडंगयु

वतिनावरणदेवताः पंचपंचिकाः पंचविंशतिसंहासनैविद्याः आम्नायसमयदेवताः षट्दर्शनदेवता
लोकपालदेवताअस्त्रदेवताश्चप्रत्येकंतत्तन्नामांतेतत्तन्नामांतेश्रीपादुकांपूजयामीत्यादितत्
न्नामभिर्मंत्रैश्चप्रत्येकंपृथक्पृथक्माज्याहुतीर्हुत्वासमष्टिमंत्रेणत्रीन्हुत्वापुनर्मूलमंत्रेणदद्याः
गंधपुष्पधूपदीपनैवेद्यसमर्थविलिदेवतामंत्रैः स्वाहांतैरेकैकामाज्याहुतिंहुत्वादद्यैः पु
ष्पांजलिंसमर्पयेत् योनिमुद्रयाप्रणम्यक्षमापयेत् ततोस्वाहांतयामूलविद्ययाथथोक्तद
व्यैःपूर्णांगदद्याद्धोमंयथासंख्याज्जुहुयात् होमद्रव्याणितु घृतान्नपायसतिलतंडुलतदुप
युक्तंकिंशुकपुष्पाणिकुसुमानिबिल्वदलानिरक्तपुष्पाणिसुगंधिपुष्पाणिषडक्षरं
घृतमेतत्सर्ववैकात्रिमधुयुक्तंहोमःकार्यः एवंस्विष्टहोमंसमाप्यन्यूनातिरिक्तपरिपूर्ण
र्थमहाव्याहृतिहोमंकुर्यात्॥ॐभूरग्नयेवरदायेवमहतेवस्वाहाअग्नयइदंनमम
ॐभुवोवायवेवांतरिक्षायवमहतेवस्वाहावायवेइदंनममा ॐस्वरादित्यायवदिवे
वमहतेवस्वाहा आदित्यायइदंनममा ॐभूर्भुवस्वश्चंद्रमसेवनक्षत्रेभ्यश्चंद्र
मश्चमहतेवस्वाहाचंद्रमसेइदंनममा इत्योन्याहुतिंहुत्वापूर्णाहुतिंजुहुयात् ततोद्रव्यं
पूर्वंप्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतोजाग्रत्स्वप्नसुषुप्तावस्थास्वमनसावाचाकर्मणा

हस्ताभ्यांपद्भ्यांमुदरेणशिश्नायस्मृतंयदुक्तंयत्कृतंतत्सर्वंब्रह्मार्पणंभवतुस्वाहा इतिनिवेद्यार्पि
णमंत्रेणकर्मबंधविमुक्त्यर्थंआत्मनाप्यहुतिंहुत्वाद्विर्मंत्रेणपुनःप्रोक्षद्विर्मंत्रेणपुनःप्रोक्ष्य मू
त्रादिर्मंत्रानेनानमस्तरूपधृक् सर्वोत्तीर्णसर्वगतेपावकायनमोस्तुते त्वंरौद्रोघोरकर्मा
घोरहालंनमामिते विघ्नंलोकपालोत्सिद्धांतिमंत्रप्रयत्नमे न्यूनातिरिक्तपूर्णार्थंदद्यामिस
घृततिलं ॐहुंसांगंकुरुकुरुस्वाहा इतितिलैरेकाहुतिंहुत्वा स्रुवेणश्रुविघृतमाप्लुत्यतद्
ग्रेकुशपुष्पपुंगीफलादिकंवनिक्षिपतद्ध्वेअधोमुखंश्रुवंनिधायत्रांखवलंसंपुटाभ्यांस्रु
कंश्रुवंगृहीत्वाउत्तानायतऋजुकायःतयोर्मूलेस्वनाभौनिधायवामपादमग्रेकृत्वामूलविद्या
मुच्चार्यनमःइतिदेव्याःमुखकमलेपरामृत्यजुह्यात् इतिपूर्णाहुतित्रयंनमोंतम
लविद्ययाहुत्वाउपविश्यदेवीसंपूज्यप्रणम्यक्षमस्वेतिस्वेश्वरीमुद्रांप्रदर्श्यसंहारमुद्र
यात्मनोविसर्जनं ततोद्विर्मंत्रेणपूजांपुष्पंवकृत्वामहाशक्तिसर्वकर्मप्रसाधकम
मांतरेपिसंतिष्ठेसन्निधीकुरुसादरं इतिद्विर्मंत्रार्घ्यंप्रणम्यतंस्वा॥स्मनिविसर्ज्य
परिवारमात्मन्यग्नौप्रक्षिप्यविसृजेद्वदनंकुर्यात् अथातःसंप्रवक्ष्यामियदुक्तंपद्म
योनिना ब्राह्मणानांहिनार्थायसंस्कारार्थंनुमानिनं लोकेकःपावकाद्यग्निःप्रमथःपरिकीर्तितः

अग्नेस्तुमारुतोनामगर्भाधानेभिधीयते २ पुंसवनेचांद्रमसश्वेतिस्तुपेकर्मणिशोभने ३
मंतेमंगलोनामप्रगल्भीजातकर्मणि ३ नाम्निवैपार्थिवोह्यस्यैग्निःप्राशनेतुशुचिस्तथा ४
प्यनामाथचौलेतुव्रातोदेवोसमुद्भवः ४ गोदानेसत्यनामातुकेशांतेअग्निरुच्यते वैश्वानरो
विसर्गेतुविवाहेजयोजकःस्मृतः ५ चतुर्थ्यांतुत्रिरावीनाम सथ्ये
मवोह्येयोवैश्वदेवेतुऊष्मकः ६ ब्रह्मौवैगार्हपत्येस्यात्रईश्वरोदक्षिणेतथा विष्टरलुराहवनी
येस्यात्अग्निहोत्रेत्रयोग्नयः ७ प्रातःसूर्यायस्वाहेतिसायमग्निस्तुहूयते लक्षहोमेवह्नि
नामकोटिहोमेमहानाशनः ८ प्रायश्चित्तेविधिश्चैवपाकयज्ञेतुसाहसः देवानांहव्यवाह
स्तुपितृणांकव्यवाहनः ९ पूर्णाहूयोमडोनामत्रोतिकेवरदस्तथा पोष्टिकेबलदश्चैवक्रोधा
ग्निश्चाग्निर्वाकेरके १० वश्यार्थेविमदोनामवदाहेतुदूतकः कोष्टेतुजठराग्निस्तुक्रव्यादो
मृतभक्षणे ११ समुद्रवाडवोज्ञेयःक्षयेसंवर्तकोमतः एतेग्नयःसमाख्याताःतोषयेद्बल
पाःसदा १२ सप्तत्रिंशत्तविख्याताध्यातव्यास्तद्विजोत्तमैः नविदित्वातुयोह्यग्निंहोमयेत् राम
दविचक्षणः १३ नहुतंनवसंस्कारोनूतकर्मफलंभवेत् ध्यानानुरूपंआग्नेयंयोग्नेरा १६७
राधनंचरेत् १४ ऐहिकामुष्मिकाकर्मेःसारथिस्तस्यपावकः पावकस्यमुखंवक्ष्येयदुक्तं

पद्मयोनिना १५ सप्तजिह्वाप्रमाणंतुप्रोद्दिष्टांपरिकीर्तितं प्रमाणंचतुरस्रंवर्तुलंमुखमंडलं १६
गर्भाधानादिमारुतअग्नेगर्भाधानंसंपादयामिस्वाहाइतिप्रयोगः नंत्रांतरोक्ताःग्रहणो अग्नयोपि
श्वेतोग्निःपिंगलश्चैवधूमकेतुस्तथापरः जठरःशिखिनामावहाटकोग्निस्तथैवच महातेजा
हुताशोग्निरोहितोवेतथापरः ग्रहणामग्नयोह्येतेकथिताःशुभहेतवे इतिअग्निविचरः इतिसु
रश्चरणांगोनित्यहोमः अथकाम्यहोममाह नडुत्कंशानार्णवे नित्यहोमंततःप्रोक्तंकामनाहोम
माचरेत् जातिकामलीकुरुमैर्मधुमिश्रैतैः १ धनरत्नैकृतेदेवीवाग्वीशत्वंप्रजायतेमकरस्थापिहिमू
दस्यशीलारूपस्यनान्यथा २ जपापुष्पैराज्ययुक्तैकरवीरैस्तथाविधैः हवनान्मोहयेन्मंत्रीत्रैलो
क्यमपिसुंदरिं ३ कर्पूरंकुंकुमंदेवीमिश्रंमृगमदंनहि हवनान्मदनःसाक्षात्संत्रीणांविजितो
भवेत् ४ सौभाग्येनविलासेनसामर्थ्येनापिसुव्रते चंपकैःपाटलैर्हुत्वाश्रियंप्रोत्फुल्लितांपरा
५ मंत्रीप्राप्नोतिमहतीलक्षमयेत्जगतीमिमां श्रीखंडंगुग्गुलंचंद्रमुरंहोमयेत्ततः ६ राज्ञो नागां
द्रदेवानांपुरंस्त्रीणांवशंनयेत् सर्वलोकावशंयातिस्तंभयत्येवनसंशयः ७ लक्षहोमाद्वेद्राज्यं
दारिद्र्यभयपीडितः दुर्गोपसर्गशमनंपलत्रिमधुहोमतः ८ खेचरोजायतेरात्रौरुत्साहोमंचतु
पथे क्षीरंदधिमधुघ्राज्यंष्टयक्तंहुत्वावदानने ९ आयुर्धनमथारोग्यंसमृद्धिर्जायतेनृणां क्रमेण

त्रैलजेक्षीरमधुभ्यांमृत्युनाशनं १० दधिमाक्षिकहोमेनसौभाग्यंधनमाप्नुयात् शिलायाकेवलं
होमंवैरिस्तंभनकारकं ११ होमयेत्तुमधुक्षीरंलाजाभिर्वीरवंदिते रोगहंनाकालहंनामृत्युहंनान
संशयः १२ कमलैररुणैर्होमःसम्यक्संविनदायकः रक्तोत्पलैर्जगद्वश्यंराजानोवशगाःक्षणात् १३
नीलोत्पलैर्महाहृष्टःवशमायोषितान्यथा श्वेतोत्पलैःश्रियंवाचंलभतेहवनाप्रिये १४ श्वेतैश्चूत
सकमलैर्लक्ष्मीसौभाग्यमाप्नुयात् कह्लारहवनान्मंत्रीसौभाग्यंवधनंलभेत् १५ पूर्णाबदरहोम
नवश्रीकुर्यान्महीसुरान् १६ मातुलिंगफलेद्भूतहोमेनक्षत्रियावशाः १७ नारंगफलहोमेनवैश्यव
श्यंभवंतिहि कूष्मांडफलहोमेनभूद्रावश्यमत्यथापरे १७ द्राक्षाफलैःसिध्यतीष्टोलक्षहोमान्नसंश
यः १८ कदलीफलहोमेनलक्षमात्रेणभूपतः १८ वशालुदशसंख्याकाःपक्वेवनसंशयः खर्जूरी
फलहोमेनलक्षमात्रेणभूभुजः वशाःविंशतिसंख्याकाःइत्याज्ञापरमेश्वरी १९ नारिकेलफलैर्होमा
समधिर्जायतेप्रिये २० लक्षमात्रेणमंत्रेशोराजापररवप्रिये पक्वाम्रफलहोमेनलक्षमात्रेणसुंद
रि २१ वनुःसमुद्रपर्यंतांमेदिनीवशमानयेत् पनसस्यफलैर्होमात्लक्षेणवशगाभूभुजः २२ वश्या राम
सर्वेतिदेवेशिनात्रकार्याविचारणा तिलाज्यहोमाद्देवेशिकार्यसिध्यिर्भवेत्प्रिये २३ राजिकाल १६८
वणाक्ष्येलुदुष्टलोकान्वशानयेत् कुंकुमेनाहुतिंदेवीत्रैलोक्यंवशमानयेत् २४ गुग्गुलस्यचहोम

नसर्वान्दुष्टान्विनाशायेत् वैरिणोवशगाःशीघ्रंचंदनस्यापिहोमतः २५ रक्तचंदनहोमेनवश्या
स्त्रिपुरुषस्त्रियः कर्पूरस्यचहोमेनवाग्वशंजायतेनणां २६ कस्तूरीहोमतोदेवीराजानोराजमंत्रिणः व
श्यास्सर्वेतिकेसकलाःपरिवारयुताप्रिये २७ तिलतंडुलहोमेनशांतिर्भवतिमंदिरे शर्करागुडहोमेनच
सर्वकार्यार्थसाधकः २८ घृतपायसहोमेनश्रीलायुर्नामवृद्धिकः त्रैलोक्यवशमायांतिधान्यराशि
मवाप्नुयात् २९ नानाविधान्नहोमेनअन्नसिध्यिमवाप्नुयात् सोपस्कारैश्चवटकैरुपसर्गान्विना
शयेत् ३० बंधूकुंकुमहोमात्सर्वशत्रून्विनाशयेत् जपापुष्पैर्जगद्वश्यंवनपुष्पैश्चमोहनं ३१ पुष्पे
र्बकुलसंभूतेहुतेसौभाग्यमाप्नुयात् केवलंघृतहोमेनवरदास्सर्वशक्तयः ३२ दशांगधूपहोमेन
सौभाग्यमतुलंभवेत् जंबुफलैस्त्रियोवश्याकूष्मांडैर्मुक्तकन्यका ३३ श्रीफलैरतुलालक्ष्मीपत्रैवी
सुरवंदिते इक्षुदंडैःसुरावासिसद्दसाप्राप्यजकन्यका ३४ इतिकाम्यहोमः तथाचमंत्रदर्पणे पद्मा
त्रीमधुरात्रैयेणकुसुमैसिक्तैरशोषान्नरःकामांश्चेत्कपाटलैरपितथाप्राप्नोतिहोमाश्रियं राज्यं
बिल्वदलैःफलैरपितथासौभाग्यमेतोरहेरायुशाद्बलपल्लवैःसहगुडैश्चांतिंसहाज्येतिले १ आ
कृष्टिर्यैरिणानांत्रिमधुरयुतैरर्जुनैःसर्षिषैस्याद्वश्यावश्याश्चवेपुनदुपरिकुसुमैः किंशुकैश्चापिहो
मात् वश्यास्युःकर्णिकारैरथचरणिकराःस्त्रियाःकाश्मर्दैर्वश्यानांकर्तमालैर्गणरहवशा

गःपाटलामिश्रशूद्राः २ नरोमक्ष्यभोज्यान्नपानानिहुत्वापरांसंपदंप्राप्नुयादत्रलोके वटोदुंबराश्व
कुरैःस्रुचावाज्यान्वितैःकल्पितैर्मेलिकाभिर्यजेत् ३ अथहोमद्रव्यप्रमाणमाह नवुंक्षीरदधिनवे
कर्षमात्रेघृतेहोमेशुक्तिमात्रंपयःस्मृतं उक्तानिपंचगव्यानितत्समानिमनीषिभिः १ तत्समेमधुदुग्धा
त्रेअक्षमात्रमुदाहृतं दधिप्रस्थमात्रेस्याल्लज्जास्यमुष्टिसंमिता २ एषुकास्तत्प्रमाणास्युः सक्तवो
पिंडतोदितः गुडःपलार्धमानस्यात्सूक्ष्मराशिलथास्मृता ३ ग्रासाक्षंवरमानंस्यात्तद्भुपर्वविधेः
स्मृतः एकैकंपत्रपुष्पाणिनथापूपानिकल्पयेत् ४ कदलीफलनारंगफलान्येकैकतोविदुः मातु
लिंगंचतुःखंडंपनसंदशधाकृतं ५ अष्टधानारिकेलानिखंडितानिविदुर्बुधः त्रिधाकृतंफलंबिल्वं
कपित्थंखंडितंत्रिधा ६ उर्वारुकफलंहोमेखंडितंखंडितंत्रिधा फलान्यन्यानिखंडानिसमिधस्तु
र्दशांगुलः ७ दूर्वात्रयंसमुद्दिष्टंगुडवीवतुरंगुला द्वीयहोमुष्टिमात्रास्युःसुद्गमाषयवाअपि ८ तं
डुलास्युस्तदर्धांशाःकोद्रवामुष्टिसंमिताः गोधूमारक्तकलमाविहितामुष्टिमानतः ९ तिलाश्चुल्ल
कमात्रास्युःसर्षपास्तत्प्रमाणतः शुक्तिप्रमाणंलवणंमरीचान्येकविंशतिः १० पुरंधरमानंस्याद्धोम
तत्समंस्मृतं चंदनागरुकर्पूरकस्तूरीकुंकुमानिच ११ तिंतिणीबीजमानानिसमुद्दिष्टानिदेशि
कैः घृतेकर्षमात्रेहोतव्यं कर्षलक्षणं माषोदग्रार्धगुंजः षोडशमाषोनिगद्यतेकर्षः सत्तुवर्ण

स्यस्कर्षणस्तेरेपलंचतुर्भिश्चेति अशीतिगुंजापरिमितःकर्षः कर्षचतुष्टयंपलं अक्षःपिंडःकर्षइतिपर्या
यः शुक्तिश्चुल्लकप्रस्तपाणितलमितिपर्यायः एतत्त्रितुष्टयंकर्षमात्रंभवति मुष्टिरपिकर्षमात्राभवति
एतयोस्तोलनेकर्षप्रमाणंमानंभवति पलार्धंकर्षद्वयं द्रवद्रव्यंसर्वंश्रवेणहोतव्यं स्रुक्चस्रुक्कर्षाभ्यां
हीभवति श्रवाभावेशुक्तिचुल्लकादि अत्रउग्धान्नंदुग्धमोदनंपायसंवा दूर्वात्रयंकांडत्रयोत्पन्ना
दूर्वात्रयं इक्षुपर्ववधियेधिद्दयालकंपर्व तथावीजकोशानार्णवे श्रृणुदेवीप्रवक्ष्यामिमानेहवनसिद्धिदं पुष्पं
समग्रजुहुयात्कमलेवापिपुष्कलं १ कुरुंटकस्यपुष्पाणियपेष्टजुहुयात्प्रिये त्रातसंख्यातिलादेवीराशिको
त्रातसंख्यया २ लाजमुष्टिप्रमाणस्युः घृतेनैगद्याणमात्रकं चुल्लकार्धंतथाक्षीरंअन्नेग्रासमितंभवेत्त
स्थूलंपूलंमहेशानिक्षाउंमातुलिंगकं मनःप्रियेश्वरखंडैश्चफलंपनसमितिनिश्चयात् ४ रंभाफलंचतुर्ख
ंडंपुनस्तेखंडितंनहि नारिकेलस्यखंडेहिस्थूलंकुर्यान्मनःप्रियं ५ पर्वमानेनतुखंडंतुमनसंतोषकारकं
द्राक्षाफलंसमग्रंस्यात्नारंगेरक्जुरेनथा ६ गुग्गुलंचमुक्तार्धंस्याल्कुंकुमंचतथाभवेत् गुंजासमंकुरंटं
कस्तूरीघुसृणंतथा ७ चंदनंरागरोदंचमुकेणसमंभवेत् मनःप्रियाणिसर्वाणिफलानिहवनेप्रिये
लाक्षागुग्गुलसंख्याश्चस्याद्यद्यद्दस्तेनोहरं मनःप्रियाहुनिस्तोहोमेकुर्यात्सकलोवने ९ एतदाहुनिमानं
तिकथितंसर्वविघ्नहृत् यथेष्टयावरारोहेश्रीविद्यांपरितोषयेत् १० यथाशक्तिजपंकृत्वातद्दशांशेनहोमयेत्

MEMORIAL

किंशुकैःपायसंघातनात्राकैरथवाप्रिये ११ नानाद्रव्यैरथकूष्मलैर्मिश्रितैर्वीवरानने यथाशक्त्यानुमि
नितैर्होमंकुर्याद्दिवसपः १२ सर्वविघ्नसमूहंतुनाशयेन्नात्रसंशयः पूर्णाहुतिंततोदेवीपूजयित्वातु
कन्यकाः १३ कन्यकापूजितायेनत्रैलोक्यंतेनपूजितं बलायपूजितादेवीश्रीविद्यांतत्रपूजयेत् १४
सुवासिनीस्ततःपूज्याःश्रीविद्याःप्रीतयेप्रिये ब्राह्मणान्भोजयेद्वीरकर्मसांगत्वसिध्यये १५ दक्षिणा
नुयथाशक्त्यातेभ्योदद्यान्महेश्वरीति ७ तथाचोक्तंसंहितायां समग्रंकुसुंहोमेकूष्माउखंडि
तहुनेत् नारिकेलफलैर्दिव्यैकलैस्तन्मनःप्रिये १ समग्रेणैवबृल्वस्यफलेनहवनंभवेत् पनसेफ़
लगर्भस्थैर्गरैर्बीजोत्थितैहुनेत् २ जंबूफलंसमग्रंस्यात्द्राक्षाश्चैवंतथाहुनेत् रंभाफलंमनोज्ञांगं
लघुवेस्थखंडितंनहि ३ फलंलघुसमग्रंस्यात्कस्तूरीकुंकुमेत्रारी गुंजामात्रंहुनेद्देवीतिलराजी
त्रातंहुनेत् ४ तथातंडुलचूर्णंलाजामुष्टिमात्रंहुनेद्बुधः अन्नंतुग्रासमात्रंहिपक्वान्नंश्वेतथाहुनेत्
५ पुरुषगुग्गुलकार्धेनश्रीखंडैकमुक्तारुतिः तथागरंहुनेद्देविमनःसंतोषकारकं सर्वसामाहुती
नांवमानेदेवीमनःप्रियं इतिरतिहोमद्रव्यमानं ७ होमेमुद्रात्रयंप्रोक्तंमृगीहंसीवशूकरी शूक
रीकरसंकोवातहंसीमुक्तकनिष्किका मृगीकनिष्किकानर्जन्योमुक्तातिस्रउदीरिताः १ ग्रांतिपीष्टि
कमर्दादोमृगीहंसीप्रकीर्तिताः करसंकावीसंयुक्ताग्रपर्वांगुलरूपास्करी २ मुक्तकनिष्टिकाद्यत

रांगुलेर्योगजनितांहंसी कनिष्टिकानर्जन्योमुक्तेतिअंगुष्टमध्यमानामायोगरूपामृगी कुलप्रका
शांतंत्रेतुचतुरस्त्रांमुद्रांउक्ता मृगसूकरीकांसींहंससमुद्रांचतुष्टयं होमेप्रशस्यतेकुंडंस्थंडिलं
वाहसंतिकेति शांतगीशांखाकारकृतहस्तमभ्वा इतिमुद्रालक्षणं अथहोमकालेवह्निंहृदि
ध्यःकर्णादिकंक्षालयाहुहूयात् तत्रजिह्वायामेवहोमःश्रेयः अन्येषुअंगेषुदोषावहः तथाचोक्तंगुह्य
ल्पे सर्वकार्यप्रसिध्यर्थंजिह्वायांतस्यहोमयेत् चक्षुकर्णादिकंक्षालयाहोमयेद्देविकोनमः अग्नि
कर्णेहुतंयच्चतत्क्षयीद्यथितोभयं नासिकायांमहद्दुखंचक्षुषोर्नाशमेभवेत् केशादारिद्र्यदंप्रोक्तं
स्याग्निंद्रासुहोमयेत् यत्रकाष्टंतत्रकर्णीयत्रधूमस्तुनासिकां यत्राल्पज्वलनंनेत्रंयत्रपसंतु
नक्षिरः यत्रेवज्वलितावह्निस्तत्रजिह्वाप्रकीर्तिता तन्मुखंतस्यविज्ञेयंचतुरंगुलमानतः अथअ
ग्नेर्वर्णानाह नारदपंचरात्रे अग्नेर्भागश्चगंधश्चरक्तश्चास्रूक्षयस्तथा विकाराश्चशिखाश्चैव
सप्तैवार्चाःकर्मसिध्यये पद्मरागद्युतिश्रेष्ठोलाक्षारससमप्रभः ज्वालार्कवर्णोहुतभुक्कुजपार्थंत्रा
त्रयतेतथा रुद्रगोपकसंकाशःशोणरत्नोपमप्रभः शुक्रवर्णनिभःश्रेष्ठःकुसुमाभाभतस्तथैव
रक्तानांपुष्पजातीनांवर्णभोग्निरिहोच्यते ७ शारदायां स्वर्णसिंदूरबालार्ककुंकुमक्षौद्रकसन्निभः सु
वर्णरेतसोवर्णःशोभनःपरिकीर्तितः क्षौद्रंमधु ध्वनिमाह भेरीवारिदहस्तीद्रध्वनिर्वद्भेशुभा

वहः भेरीढोलदुन्दुभिप्रसिद्धः वारिदोमेघः हस्तीद्वीपश्रेष्ठगजः नारदपंचरात्रे जीमूतवल्लुकीशं
खमृदंगध्वनितुल्यगः शब्दोग्नेःसिध्यतेहोतुस्तोन्यस्यादसिध्दिदः परिमलफलमाह पद्मेंदी
वरकह्लारसर्पिर्गुग्गुलसन्निभः नागपुंनागपकपुंनागसदृशोगंधउत्तमः नागोनागकेशरं ॥
पुन्नागोवृक्षविशेषः नारदपंचरात्रे सगंधद्रव्यगंधोग्निधूपगंधःशुभोमनः आयुर्वेदेपद्मगं
धश्चबिल्वगंधशुभावहः अथवह्नेर्ज्वालारूपमाह प्रदक्षिणस्यकृष्णाःकृष्णाभाःस्त्रिरिवनः
स्त्रिरवाः शुभदायजमानस्यराज्यस्यापिविनाशनः नारदपंचरात्रे कृष्णाकारोग्रहंसानामयूराणां
वसिध्दिदः तथारूक्षसदावर्त्तिसघःसिध्दिकरःस्मृतः स्निग्धाणांदृष्टिणांरूपंनप्रशस्तेहोमकर्मणि
विषमाश्चस्त्रिरावह्नेस्त्रादयश्चशुभावहः कृष्णाहस्त्रोत्रनादीर्घाज्वालाग्नेःसिध्दिदामताः अ
थधूमफलमाह कुंदेंदुधवलोधूमोवह्नेःप्रोक्तशुभावहः प्रदीप्तेसाज्यलेवन्हौनिधूमेगुणसंयु
क्ते ह्यथेतुष्टिप्रदेचैवहोतव्यंसिध्दिमिच्छता अथनिषिध्दः नारदपंचरात्रे अन्यतेजश्चकृष्णश्चवि
स्फुलिंगसमन्वितः धूमावलीदग्धाज्वालाश्चकृष्णानुर्नैवसिध्दिदः दुर्गंधश्चवलीदग्धस्त्रीनकृष्णश्च
योषवेत् भूमिश्चाविलिखेद्यस्तुसर्पिर्दद्यात्सरागवं खरोष्ट्रमहिषादीनांवा कृष्णैवसिध्दिद
कूरश्चटवराहश्चसव्यगतिःसदा उलिखेद्वासुधांयस्येश्वयश्चाधःस्त्रिरिवएवच नष्टा

नेसोमुनिश्रेष्ठशास्त्रेस्मिन्परमेश्वरि अथवह्नेःअनिष्टानि धूमवर्णोध्वनिगंधस्त्रिरावाफलानी
ह शारदायां कृष्णःकृष्णगतेर्वर्णोयजमानंविनाशयेत् श्वेतोराष्ट्राणिहंत्याशुक्लायसंस्वरसंनि
भः खरश्वरसमोवह्नेर्ध्वनिःसर्वविनाशकृत् पूतिगंधिहुतभुजोहोतुर्दुखप्रदोभवेत् पिनद्धा
स्त्रिरावाकुर्यान्मृत्युंधनपरिक्षयं शुकपक्षसमोधूमःपारावतसमप्रभः हानिंतुरगजातीनांगजा नांकु
तेविरात् कृष्णगतेरग्नेःकृष्णवर्णोयजमानंविनाशकृत् श्वेतरौप्यसमः वायसकाकसत्सदृत्समस्व
रः खरोगर्धभःतत्तुल्यस्वरः उक्तफलदः पूतिगंधदुर्गंधिः शुक्लातारासावकाशा अप्रदक्षिणाकृता
उक्तफलदा शुकपक्षसमोहरितः पारावतपक्षवत्पूरस्सरः अत्रदोषशांत्यैप्रायश्चित्तमुक्तं शा
रदायां एवंविधेषुदोषेषुप्रायश्चित्तायदेशिकः मूलेनाज्येनजुहुयात्पंचविंशतिराहुतिः पंचविंश
तिरेकैकस्मिन्दोषाहुतिहियं इत्यग्नेर्विहितनिषिध्दलक्षणानि इतिहोमप्रकरणंसमाप्तं अत्रका
म्यहोमःप्रसंगेनालिखितः अथहोमांतरमाह तदुक्तंशारदायांवेहोमांतरंप्रवक्ष्यामियेनबुध्यस्य
नातनं ज्ञानेनचतुरस्त्राख्यंकुंडंसंचिंत्यसर्ववित् १ आत्माश्चतुरस्त्रंतुविद्येयंवीर्यदिते आत्मनोवै
दसंख्याहिज्ञानव्यादेशिकोत्तमैः २ एषांचिंतानमात्रेणपुनर्जन्मनविद्यते साधारणेनपक्षेणवर्तते
सर्वजंतुषु ३ सआत्मापरमेशानिप्राणरूपिवरानने प्राणस्तूपवनोदेविसर्वहृत्स्थानमंदिरे ४॥

शरीरंव्याप्यसकलंवरस्याप्यवरस्यवा ॰जीवस्यैवनामस्याद्भुंत्याश्चासोऽभिमानितः ५॥
कुलालंचक्रमेदेनघटाकाशंयथाघटे दृश्यंतेपरमेशानिआकाशंव्याप्यतिष्ठति ६ घटेभवतिक्षि
न्नेनाकाशेऽभिन्नताभवेत् तथादेहगतोजीवोदेहनाशेवरानने ७ अंतरात्मेतिकिंनामतच्छृणुष्वपरं
महत् अंतरात्मेनदेवेशीरहस्यंसूक्ष्मरूपकं॥ ८ व्याप्यतिष्ठतिसर्वत्रतस्मादात्मापदंमहत् आत्मावै
बमयाप्रोक्तोद्वितीयंश्रृणुवल्लभे ९॥परमाणुस्वरूपेणसर्वंव्याप्यविजृंभते अंतरंगतयातेनवरंवा
प्यथवावरं १० व्याप्तेनसकलंतस्मादंतरात्मेतिगीयते ऐसएवायंसआत्माहियोगगम्योयथाभवे
त् १२ नारंरंवुवरारोहेनिगमागमपक्षवान् त्रिवर्णाक्तिपदंदृष्ट्वेविंदुत्रयविलोचनः १३ अयंपरमहं
सस्तुदृष्टासर्वत्रतिष्ठति तदामूलानिजायंतेक्रमेणकमलेक्षणे १४ आकाशंपवनोवह्निजलंपृथ्वी
वरानने पंचकस्यस्यदेहस्यवेत्रिप्रथमंविन्नमुच्यते १५ अविद्याख्यसरोमध्येहोमंकुर्यात्सुरेशि
प्रपंचमंकमलेपूर्णपद्माक्षःपरिजृंभते १६ विहारोस्यवहंसस्यदृश्यामायामयोभवेत् त्र्ययमेवम
हादेविनिःप्रपंचोयदाभवेत् १७ संहाररूपीहंसस्तुतदात्मानंप्रदर्शयेत् पक्षिलमस्यनास्त्येव राम १७२
सोहमात्माप्रतिष्ठितः १८ परमात्मेतिजानीहित्रयमेवदुरात्मनं ॰ज्ञानात्माकथ्यतेभद्रेयःसा
क्षात्साक्षिरूपकः १९ येनेदंतायतेसर्वंसमस्तंनवरानने चंद्रबिंबयथादेवीवल्लीरेषुद

ग्रयते २० नरसिंहस्यदेवेशीनीरक्षीरविभेदकः करमेवंदनेबिंबंनभवेल्लिमद्विजे २१ सर्वसा
क्षीतथाभद्रेज्ञानात्मापरिकीर्तितः आत्मानरात्मापरमात्मज्ञानात्मानःप्रकीर्तिताः २२ एवंरूपेहि
विलुंडवैतुरंवरानने आनंदमेखलारम्यबिंदुत्रिवलयांकितां २३ अर्धमात्रायोनिरूपंबल्ला
नंदमयःसदा परांहंतामयेसर्वज्ञानदीपजृंभते २५ संविदाग्रोहनेदेवीप्रपंचहविरुत्कटं ज्ञाख्यं
मात्रकारूपंअक्षवर्णविराजितं २५ अक्षराणिहुतान्यत्रनिःज्ञाख्यंब्रह्मजायते पुण्यपापेहविर्देवीस
ख्याख्येहविर्भिवेत् २६ संकल्पश्चविकल्पश्चधर्माधर्मौहविस्तथा जुहुयात्सरमेज्ञानिमंत्राण्येवं
मनानने २७ मूलविद्योब्रह्मरूपंध्यात्वात्मानंततरं नदंतेचोत्तरेत्पश्चात्ब्रह्मप्राप्तेनुदेशक
२८ धर्माधर्मौहविर्देवीआत्माग्नेमनसास्रुवं सुषुम्नावर्तमानानिसमक्षवृत्तीर्जुहोम्यहं २९
स्वाहांतेनहुनेद्देविसकलंनिष्कलंजगत् अंतर्होममनुदेवीसर्वमायानिकृंतनः ३० प्रकाशाकाशा
हलाख्यांभवलंद्यौन्मनीस्रुवं धर्माधर्मौकलास्नेहपूर्णवह्नौतुहोम्यहं ३१ अग्निजायान्वितोमंत्रो
विधांतेकथितस्तव निःप्रपंचोयदादेविजायतेसाधकोनमः ३२ नदासंविन्मयःसाक्षात्केवलं
ब्रह्मसाधकः एवंतेकथितंदेविज्ञानिनोमहोमसाधने ३३ इतिअंतर्होमविधिःसमाप्तः ॥
सच्चिदानंदनाथेनउन्मन्यानंदसेविना विश्रुध्यर्थमाख्यातास्त्रिपुरापूजनक्रमः ७७ ७५॥

इतिश्रीत्रिपुरापूजनक्रमहोमप्रकरणंत्र्यःसप्तमपरिछः ॥अथअधीकारी भविष्यपुराणे सम्यक्
संसाधनेमंत्रेकर्तव्यामधिकारिणा निःकामेनसदावीरकाम्येकामान्वितेनतु अत्रनिःकामेनस
र्वदापूजनंकार्यं सकामेनविहितदिनेषुकार्यं आचारयुक्तः श्रद्धावान्वेदाध्यात्मवित्तमः कर्म
णाफलमाप्नोतिन्यायार्जितधनाश्रयः आचारयुक्तःआचारःस्वत्यागमोदितःवर्णाश्रयविही
नश्च श्रद्धाआस्तिक्यबुद्धिः ।वेदवित्अध्यात्मवित्तमः परलोकफलंत्यागिन्यात्मनिद्द
ढप्रत्ययवान् ऽन्यायःस्ववृत्तिः तथाचंदपुराणे शुचिनाकर्मकर्तव्यं सर्वेषामात्मनासदेति
कालिकापुराणे अशुचिर्नमहामायांपूजयेत्तुकदाचन अवश्यंतुस्मरेन्मंत्रंयोस्तिमन्ति
युतोनरः दंतरक्तेयमुत्सर्गेस्मरणंनविद्यते सर्वेषामेवमंत्राणांस्मरणान्नरकंव्रजेत् जा
नूर्ध्वक्षतजेजाते नित्यकर्मनवारयेत् लोतकेतुसमुत्पन्नेसुरकर्मणिमैथुने धूमोद्गारेत
थाबोतेनित्यकर्माणिसंत्यजेत् द्रव्यशुद्धेत्यजीर्णेवनेवशुद्धानिकिंचन कर्मकर्यान्नरो
नित्यंसूतकेमृतकेतथा जलस्थोपिनरश्रेष्ठभोजनाद्दूषणाद्दते नित्यक्रियानिरते
वसहनैमित्तिकेसदा जलौकागूढपादोवृश्चिकमिगंडूपदादिकं कामाधस्तेनसंस्पृष्टेनित्य
कर्माणिसत्यजेत् विशेषतःशिवपूजांप्रमीतपितृकोनरः यावद्वत्सरपर्यंतमनसापिनवा

वरेत् महागुरुनिपातेतुकाम्यंविविनवारयेत् आलिंज्यंबलयंचश्राद्धंदेवक्रियातथा गुरु
मालिप्यविप्रंवप्रहृत्यैवपाणिना नकुर्योन्नित्यकर्माणिरेतःपातेवपौरवइति अवश्यंतुस्मरे
न्मंत्रमितिस्मरेत्ध्यायेत्मनसाजपेदित्यर्थः भक्तियुक्तःसंततेष्टदेवतागतचित्तः दंतरक्ते
इत्यत्रस्मरणंनविद्यते स्मरणान्नरकंव्रजेत् अत्रापिनित्यपूजाक्रमंत्यजेत् स्मरणेत्वावश्य
केकर्तव्यमिति नाभेरूर्ध्वेअधोवापियस्यक्षरतिशोणितं अशुचिस्तदहःकर्मकुर्वन्नर
कमाप्नुयादितिभविष्यपुराणवचनात् लोतकेनयनजनलेलोतमश्रुणिइतिश्रुतात् द्रव्यशुद्धेअ
न्नादौ गूढपादःसर्पः गंडूपदः कियानिकः आलिंज्यंऋत्विक्कृतंयाजनं आलिप्यमितिस्मरेत्
विप्रंप्रहृत्यवपाणिना पाणिनेत्यपलक्षणं योगाणवे वानोद्गारेक्षतजेलोतकेवसमुद्भवे गू
ढपादस्पर्शनेवउपस्पृश्यस्पर्शनेनतथा रेतःपातेनथाक्षौरेप्रमितःपितृकेनथा नित्यंनैमित्ति
कंम्यमनसापिनवारयेत् लोतकरोदनादेवकर्मबाधः ऋंदनादश्रुनेपातेपिनित्यंनैमित्ति
कंत्यजेत् नदेवहर्षासंजातेकर्मकुर्वन्नदुष्यतीति मत्स्यपुराणवचनात् योगिनीतंत्रटी
कायांश्रीशंकराचार्येपादेर्व्याख्यातं उपस्पृश्यःस्पर्शकामतः गूढपादादिसाहचर्यादिति॥
प्रमितपितृकइत्यपलक्षणं तेनमातर्यपिप्रमितायां प्रमितोपितरीवस्यादेहस्तस्याशुचि

र्भवेन्नापिदेवंनवापैत्र्यंयावत्सूर्योनिवत्सरइति देविपुराणवचनात् तथानेत्रसारसंहितायां
आंतुरीसोत्तकीवैवत्रासीदोर्बोधकीतथा साधनाभावहीनंवपंचधाप्रिद्यतेपुनः यदिलघ
नपर्यंतोव्याधिरात्मनिदृश्यते तदापूजानकर्तव्यास्थंडिलेशनिमासुव नस्नानंदंतकाष्ठं
वानकर्मावरणेभवेत् रविमंडलमालोक्यप्रतिमादिषुवापुनः मूलमंत्रंसदूज्यसापु
ष्पंसाक्षात्समुत्सिपेत् श्रोत्रव्यादिभिरत्युग्रैष्टो॥तश्चैवोपवासिकैः निन्नसामयिकै
र्वापिस्वकर्तव्यंसमाचरेत् स्नात्वादेवमथाग्निंवगुरून्द्विजान्पूज्यव एतावत्कालवि
लिन्नापूजायुक्तप्रसादतः नदोषस्तिसंपार्थ्यपुनःपूर्ववदाचरेत् प्रार्थोक्तप
दिकमपिकार्यं यश्चरोगवशान्मोहवशादोषउपागतः जपेनक्षालनीयःस्यात्दानेनह
वनेनव दानेनापिसुनिश्रेष्ठशास्त्रोक्तंबलाबलमिति नारदंवराचववनात् अथस
तकिनःपूजांवदाप्यागमवोदितां स्नात्वानित्यंविनिर्वत्येमनसोक्रिययातुवे बाह्याभ्यंतरा
मेणोवस्थानयोगंवपूजयेत् यदिकामीनवेत्कामीनित्यंपूर्ववदाचरेत् त्रासिनोवक्ष्यते
पूजोयथेदागमवोदिता लब्धंवायदिवालब्धंअर्घ्यपात्रादिसाधनं पूजोदकेनकर्तव्या
नवेतोयंववर्तते तदूत्संपूजयेद्देवंभावनाकुसुमादिभिः दोर्बोधकींप्रवक्ष्यामिपूजामा

राम
१७४॥

गमवोदितं मूर्खस्त्रीबालवृद्धाश्चदुर्बोधाइतिभाविताः रत्नमंडपधर्मोदिवृतुक्रमुरगोंबुजं मूल
मूर्तिस्थांगानितेषांपूजाविधीयते अन्येषामपिसर्वेषांप्रोक्तसंक्षेपकर्मणि सर्वेषामेववस्तूनां
अभावेभावनेवहि निर्मलेनोदकेनाथपूर्णतेत्याहनारदः तथापुनस्त्रिधापूजाउत्तमाधम
ध्यमाः अधिकारीनिमित्ताप्यांभिद्यतेशतधापुनः याकोपकरणैःवस्तुभिःक्रियमाणोत्तमोत्त
मः यथालब्धैर्विनिष्पाद्यैर्द्रव्यैःपूजातुमध्यमा पत्रपुष्पैर्विनिष्पाद्यपूजाराधमसंज्ञिता वि
दिनाखिलवेदार्थैःब्रह्मर्षिभिरकल्मषैः क्रियमाणातुयापूजासात्त्विकीसाविमुक्तिदा राजर्षिभि
स्तपोनिष्टैःभवत्तत्प्रवेदिभिः याद्यपूजाक्रियतेसम्यक्राजसीसासुखप्रदा स्त्रीबालवृद्धमूर्ख
र्यैर्मत्कैरल्पमानसैः यापूजाक्रियतेनित्यंतामसीसाप्रकीर्तिता तथाव आराधनासमर्थश्चे
न्नरोधादर्शनसाधनं योदातुंनैवशक्नोमिकुर्यादर्शनदर्शनं नैकंवपश्यतियेद्येनसोधोयात्येवना
न्यथा यस्तुपत्त्याश्रयत्नेनस्वयंसंपाद्यवाखिलं साधनंवावैयेदिद्वान्समग्रफलभाक्सवेत्
कृपासंभवः स्वस्थःसमस्तैःकुर्वीतनोत्तमैरेवसाधनैः मध्यमोमध्यमैरेवन्यूनोन्यूनैस्तपोधन
आपन्नश्चेत्समर्थोपिन्यूनैरेवसमाचरेत् पूजाकर्मविशेषेणदेशकालानुसारतः भविष्यपुरा
णे विष्णवेसतियोमोहान्नकुर्यादुधिविस्तरं नतत्फलमवाप्नोतिप्रलोभाक्रोधमानसः इत्या
ख्यांविस्तारः इतिपूजाधिकारनिर्णयः सच्चिदानंदनाथेनउन्मन्यानंदसेविना विनश्वर्यधैर्यारया

त्रिपुरापूजनक्रमः इतिश्रीत्रिपुरापूजनक्रमेपूजनाधिकारनिर्णयाख्योऽष्टमपरिच्छेदः ॥
अथदूतीपूजामाह ज्ञानार्णवे दूत्युत्तरंप्रवक्ष्यामियेनब्रह्मसनातनं प्रणवास्त्र्यंयागोहंप्रविशे
द्वीरवंदिते १ इच्छाज्ञानक्रियाद्यैरविनेपरयापुतं अंबयापरमेज्ञानिनत्वज्ञानमयंशिवे २ प
र्यंकेतुपुरुषार्थैर्वेदैश्चपरिमंडिते: आत्मांतरात्मापरमज्ञानात्मांगविभूषिते ३ तत्पदार्थस्तंप
दार्थोसिपदार्थश्चसंदरि पदार्थत्रयमेतत्तुज्ञानसूत्रप्रकाशकं ४ ततस्त्रयमयेःपट्टैर्गुंफितेप
रमंडिते सुमनोवाससुक्षगेपरानंत्रपूजयेत् ५ जातिभेदस्तुदूतीनांचतुर्धापरिकीर्त्तिता:
हस्तिनीशंखिनीचैवचित्रिणीपद्मिणीप्रिये ६ चतुर्विधाहिदूत्यस्तुसंदर्याश्चारुलोचना: वै
खरीहस्तिनीज्ञेयास्थूलायस्माद्वरानने ७ तदेयंधार्यतेसर्वैर्ब्रह्मांडपरिमंडलं वर्णाष्टकेनदेवे
शीसूतेहिगजसंवयं ८ तेनयेकरिणीप्रोक्तामध्यमाशंखिनीभवेत् शंखिनीतुयरामद्देविभु
क्तापापवर्जिता ९ सर्वदेवप्रियासाहिशांतिसौरूप्यशोभिता तथावनस्पतिर्गीवोपमावद
वरानने १० चित्रिणीबल्लिरीदेवीमहादोषविनाशनी यस्याःफलंवरारोहेशिवशक्तिमयंस
दा ११ शिवशक्तिमयंदेवि प्राणिमात्रेजगत्त्रयं तेषुसर्वेषुपद्मेनिजीवेषुपरमाश्रया १२ प
ब्रह्मणिसंलुनापरावाकूपरमेश्वरी तांदूतीनत्रसंपूज्यसमाधिकुसुमैःशुचिः १३ तदंगेषुक

लाःपूज्याःक्रमेणसुरवंदिते पद्मिनीतुपरात्रेयाहंसस्वरविकारिणी १४ हंसोदयेनपद्माहिप्रबुद्धार्कं
कोचमद्दिने विकासयतिसौरभ्यंतथावस्त्रविलासतां १५ परात्रप्रकाशमायातिपद्मिनीज्ञानसंज्ञका
नस्याःदेहवरारोहेकल्यपूज्यास्त्रषोडशा १६ चित्रिकानामसकलाज्ञानकलासंविकलाज्ञानथा आत्म
सकलाज्ञेयावनस्त्रःपरमेश्वरी १७ विरक्तात्रामोसकलापरमाणुकलाज्ञथा दिव्याकलाचतुर्थेनु
संज्ञीनाचोत्तरात्मनि १८ विद्यासंतोषतारूपिपरब्रह्मप्रकाशता परमात्माकलाज्ञेयाःसंज्ञीनापरमात्म
नि १९ लयःशांतिकलाबोधकलाख्याधिकलापरा ज्ञानात्मनःकलाःज्ञेयाःवनस्त्रःपरमेश्वरी २०
कलाःषोडशदेवेशिश्रीविद्यार्णेषुसंस्थिताः षोडशार्णापराविद्यासाक्षाद्ब्रह्मस्वरूपिणी २१ आत्मात्म
यहृत्वरूपेणत्रैलोक्यंरचयेत्प्रभो अंतरात्मासतूरूपास्तमोरूपविमिश्रिताः २२ अतएवरजोरूपस्त
मोरूपःपरःशिवः परमात्मासविज्ञेयोज्ञानात्मातुर्यगाबुधः २३ एताःकलाःवरारोहेपरादेहेप्रकाशयेत्
तत्तत्परार्थमुजानीहिमुखस्त्वंवरानने २४ त्वंपदार्थोसिवस्यार्थःकुचयुग्मक्रमेणहि योगस्तुपरमे
ज्ञानिनादोषब्रह्ममयोभवेत् २५ नाराकृतेवरारोहेविश्वयोनिर्नसंशयः तत्रैवज्ञानिःसंपूज्यस्वा
त्मलिंगंवशंयनेत् २६ उभयोरैक्यभावेनब्रह्मानंदरसोभवेत् एवंभावनयादेविअसत्पूजयेत्
त्यरां २७ सिद्धिस्तस्यैवविज्ञेयाश्रीगुरोःकृपयाप्रिये ततःकिंबहुनोक्तासमर्प्यपरमेश्वरी २८

तृतीयागः समाप्तः ७ सच्चिदानंदनाथेनउन्मन्यानंदसेविना॥ विनशुध्यर्थेमारभ्यानस्त्रिपुरा
पूजनक्रमः इति-त्रिपुरापूजनक्रमतृतीयागारभ्योनवमःपरिछेदः ९॥ अथमंत्रस्वरूपमाह॥
नारदायो मातृकावर्णभेदेभ्यःसर्वेमंत्राप्रजज्ञिरे मंत्रविद्याविभागेनद्विविधामंत्रजातयः १ मंत्राः
पुंदेवतामंत्राःविद्यास्त्रीदेवतास्मृताः एकपेत्रात्संख्याकावर्णभेदैस्तेभ्योसर्वेमंत्राःउत्प
न्नाः अतोमातृकाप्रपंचतःसर्वमंत्रस्वरूपमुक्तंभवति तेमंत्राःद्विविधाः एकेमंत्राः अन्येद्वि
विधाः तत्रसूर्यगणपतिविष्णुशिवादयःपुमांसोदेवाःएतेमंत्राः श्रीत्रिपुरादुर्गालक्ष्म्यादयः
स्त्रियोदेवयेषांतेस्त्रीविद्यानामकाः व्यवहारार्थंसंज्ञैषामंत्राणांविद्यानांत्रैविध्यमाह पुंस्त्रीनपुंसकात्म
नोमंत्राःसर्वेसमीरिताः पुंमंत्राःहुंफडंतास्स्त्रियोमताः नपुंसकानमोंतास्स्युरितित्युक्तानमस्त्रि
धा पुंमंत्रयोषिन्मंत्राअपिस्त्रीपुंनपुंसकतयात्रिधाभवेति तत्रयेहुंबीजांताःफट्बीजांताउभयां
तावामंत्रास्तेपुमांसः द्विठःस्वाहाठः इतिवंद्बीजं तत्द्विरुक्तंयत्रस्याद्इतिसकारवकारौवंद्वा
त्मकौमिलितौस्वाहेतिअंतेयेषांतेस्त्रीमंत्राः नमोंतायेषांतेनपुंसकात्मानः एवंत्रिधा एतस्य
त्रिविध्यकथनस्यप्रयोजनमाह शास्त्रास्तेत्रिविधामंत्राः वश्यशांत्यभिचारके स्पष्टोर्थः
अथसर्वमंत्राणांद्वैविध्यंविद्वेषकार्यर्थेप्रबोधतानार्थंचाह अग्नीषोमात्मकामंत्राविद्वेषा

DR. BHAU DAJI MEMORIAL
डॉक्टर भाऊदाजी स्मारक संग्रहालय

क्रूरसौम्ययोः कर्मणोवह्निजायांत्यविषयायाःसमीरिताः आग्नेयामानवसौम्याभूयिष्ठंद्वयमासा
राः आभिचारादिक्रूरकर्मसाधकाःआग्नेयामंत्राः शांतिपुष्ट्यादिसौम्यंकर्मसाधकाः सौम्या
मंत्राः येषांमध्येरफवणवक्षकारबाहुल्यंप्रायः शब्दोबाहुल्यवतीतेआग्नेयाः यद्यपिव
र्ण्यक्षराण्येतानिरूपेरवलठयफरक्षरंतितथापिअंत्यक्षरस्यपृथक्कथनतः तथठरूंडुवे
नसौम्येषुगणितः अतःवह्निजाक्षीरफार्थएव एषांमध्येरूंडुबीजबाहुल्यंरूंडुबीजंठका
रसकारोरूंडुबीजसेनव्यवहृतो तथावरंतिअमृतबीजबाहुल्यंयत्रतेसौम्यामंत्राः ये
तेषांआग्नेयसौम्यानांसुप्तप्रबुध्यावस्थामाह आग्नेयाःसंप्रबुध्यंतेप्राणेवरतिदक्षिणे॥
भागेन्यस्मिन्स्थितेप्राणेसौम्याःबोधंप्रयांतिवै नाडीद्वयंगतेप्राणेसर्वेबोधंप्रयांतिते
प्रयछंतिफलंसर्वंप्रबुध्यामंत्रिणांसदा ७ मंत्राणांपल्लवावासोमंत्राणांपल्लवःशिरः शिरः
पल्लवसंयुक्तोमंत्रकामदुघाफलः १ न्यासेविनाभवेन्मूकःसुप्तस्यादासनंविना पल्लवेन
विनामंत्रोनप्रश्चरतिकीर्तितः २ शिरोहीनोमृतःप्रोक्तोदृष्टामंत्रोगुरुंविना हतोदुष्टा
यदत्तेयोनिर्वैर्यश्चाधिकक्षरः ३ अंतरन्येनबीजेनव्याप्तःकीलितउच्यते यस्यजाप्यंभ्र
णोत्यन्यःसमंत्रःसूच्यउच्यते ४ ऋषिर्देवतछंदोभिःपरित्यक्तोमुजंगमः मूकसुप्तोमृतो

नग्नोवीर्यहीनोरथाहाः भुजंगाःकिलितः शून्यःदृक्मंत्रोरथा फलः यलाद्विसर्जयेन्मंत्रं
यदिनसिध्यिमच्छति ॐ नथावमंत्रदर्पणेमंत्रदोषाउक्ताः स्मराहः अथयहोमनुष्ठिन्नः
कलितः छंदसोधिकः रुद्धोनिःसंधिकस्तब्धोमंत्रोधारेत्वनासिकः अज्ञानदीपन सु
प्तामत्तोलिखितपाठकः मूर्च्छितः स्वापगोहीनवीर्यः सामर्थ्यवर्जितः त्रस्तोबलवदा स
न्नः शत्रुपक्षेरिपुस्थितः षट्कर्णीकर्णितोदग्धोबालालघ्वक्षरात्मकः गुरोरप्यविधा
नेनप्रायोयोगेनगर्वितः गुवक्षरात्मकोमंत्रोनिर्जितोनुष्ठितोफलः निःसत्वोहीनवीर्य
स्यात्खंडितःखंडपाठनः अनंगोपांगहीनस्यात्दृष्टिदोषाःसलक्षणाः अर्थग्रहमनु
ष्यस्यात्मंत्रस्यार्थोपिरामः अयसानंलिष्टलिसअर्थग्रहःछिन्नः छंदसाधिकःयोमं
त्रछंदोलक्षणात् अधिकंछंदोभवति सकीलितः थरुरो।८निःसंधिकइति स्वरसंधि
व्यंजनसंधिनान्याकरणोक्तोयस्यमध्येनवर्णभवति सरुद्धः सकीलितः ॐअनुनासिका
वर्णाः यस्मिन्मंत्रेसंस्तब्धः ॐ यस्यमंत्रस्यसाधनेदीपस्कानंनज्ञायतेसअज्ञानदीपनः८सुप्तः लिखि
तपाठकइतिगुरूपदेशंविनालिखितंपुस्तकंमालोक्यपठतिजपतिसमंत्रोमत्तः ॐ स्वापनंगर्वभूलक्ष्यं
मंत्रःगुरुमुखादविचारतोमूर्च्छितः ॐ पुरश्चरणेनमंत्रनमंत्रस्यसामर्थ्यंभवतिअकृतपुरश्चरणोसा

राम
१७७

सामर्थ्यवर्जितोमंत्रःहीनवीर्यः ॐ बलवदासन्नोशत्रुपक्षेरिपुस्थइतिअरिकोष्टगतोमंत्रःबलात्प्रास
न्नः कृतपुरश्चरणोपित्रशत्रुपक्षस्थोत्रस्तइति अथवाकृहस्पत्याराधितःशुक्रमंत्रोरिपुस्थोवक्तव्यःअ
नुष्ठितोपिनफलंददाति एतादृशाःमंत्रस्तनामा ॐ षट्कर्णाकर्णितमितिउपदेशकालेतुअन्येनश्रुतो
योमंत्रःसषट्कर्णाकर्णितःसदग्धः ॐ बालोलघ्वक्षरात्मकइतियस्मिन्मंत्रेलघुअक्षराणिसंतिदी
र्घाक्षराणिनैवसंतिसेबलः बालःसप्ताक्षरइतिशारदायां ॐ गुरोरप्यविधानेनप्रायःगुरोःसकाशात्
अविधानेनदीक्षाविधिमकृत्वैवप्रायःसयोगनागर्वितः ॐ यस्मिन्मंत्रेगुरुअक्षराणिसंतिदीर्घाण्येवन
घुअक्षराणिनैवसंतिसनिर्जितःअनुष्ठितोपिफलंनददाति ॐ निःसत्वोहीनवीर्यःस्यादितिअकृ
तपुरश्चरणोहीनवीर्यःसएवनिःसत्वः ॐ खंडितखंडपठनेनइतिमंत्रपठनेअनेकवसानयुक्तः
खंडितःअथवाएकश्वासपाठनेअयोग्यः अतोमध्येउच्छ्वासात्खंडशः कृतःसंधिराहित्याद्धाखं
डितः नानावाक्यरूपत्वाद्वा द्विसहस्राक्षरस्तोत्ररूपः नमंत्रःसखंडितइति ॐ षडंगन्यासादिर
हितोअंगहीनःसअंगः ॐ इतिमंत्रदोषाःषोडशाः दोषानिमानविज्ञायोमंत्रंभजतेजनः सि
द्धिर्नजायतेतस्यकल्पकोटिशतैरपि दोषदुष्टामंत्राःस्याज्याः अनेकपुरश्चरणेरफलाएव ॐ
अथमंत्रदोषप्रतीकारोपायमाह इत्यादिदोषदुष्टास्तान्मंत्रान्नात्मनियोजयेत् शोधयेद्धूर्ये

पवनोबंधयायोनिमुद्रया इत्यादिपूर्वोक्तान्मंत्रान्आदिपदेनअनुक्तान्तेतरदुष्टान्यदा
गुर्वीक्षातः श्रद्धाधिक्याद्वाआत्मार्थेप्रयोजयेत् नदाउक्तविधानासंशोध्यप्रजेत् ऊर्ध्वपवन
इति गुदंसंकोच्यअपानेनवायुऊर्ध्वंनयन्मंत्राक्षराण्यपितताउच्छ्वासनिश्वासरंध्रेयावत्गता
गतानिध्यायेत् मंत्रंजपेच्च एकेरूक्षपवनइतिपठंतितत्रायमर्थः योनिमुद्रातंत्रराजोक्ता॥
कृतांजलिकरौकृत्वाध्यत्यस्यैतद्नामिके नन्त्रयेतर्जनीग्रस्तेत्रिरंध्रेऽलंलिताधाहा॥
कनिष्ठागुष्ठसंश्लेषान्महायोनिस्त्रिरंध्रेऽकेति एवंविधोयोनिमुद्रांकृत्वाबध्वामूला
धारंसंकोच्यमूलाधारात्उत्थनात्मंत्रवर्णान्ब्रह्मरंध्रंयावदागतान्रूपान्ध्याये
त् प्राणवायुंनिरोधयन् असौयेकःशोधनोपायः अन्यच्च उगुदमेढ्रांतरंयोनिस्थाना
कुंच्यप्रबोधयेदितिमंत्रदर्पणेविशेषः योनीबध्वाबीजंबिंदादिपथेनवोन्मनीप्रापयन्तत्रसह
स्रमंत्रंजपेत् समंत्रःप्रबुधःस्यात्स्थात् अस्यार्थः योनिमुद्रांपूर्वोक्तांहस्तेत्रियमाणां
बध्वागुदमेढ्रांतरंसंकोच्यवायुमूर्ध्वंसंकोच्यंश्चयेत् बिंदादिमार्गेणविदुभ्रूमध्यां॥ राम
आदिपादोक्तामूलाधारस्थाधिष्ठात्रिणिपूरकानाहतविशुद्धआज्ञब्रह्मरंध्रेघ्राणि १७८
नेषोमार्गाःउन्मनीस्थानंब्रह्मरंध्रएवअनेनयथामूलाधारात्मंत्रवर्णान्ब्रह्मरंध्रं

गतान्ध्यायन्सहस्रसंख्याकंमंत्रंजपेत् जपकालेवायुधारणानास्तीति वायुधारणयामूलाधारात्
मंत्रवर्णान्ब्रह्मरंध्रपर्यंतंनयेत् जपकालेनुमंत्रार्णाःध्यानमंत्रेनवायुधारणा एवंशोधितोमंत्रःसिद्धो
स्यात्प्रबुद्धोभवति अथपूर्वोक्तप्रबुद्धलक्षणेनप्रबोधयेत् यथा आहेयाःसंप्रबुध्यंतेप्राणेवायौ
रक्षिणेभागेन्यस्मिन्स्थितेप्राणेसोम्याःबोधंप्रयांतिवनाडीहृदयेगतेप्राणेसर्वेबोधंप्रयांतिते प्र
यत्नेतिफलंसर्वंप्रबुद्धोमंत्रिणोसदा तथादीक्षाकालेपिएवंमंत्रंविशोध्यउपदिशेत् तथापूर्वोक्तदी
संस्कारेमंत्रंसंस्कृत्यशिष्यायउपदिशेत् तदुक्तंतंत्रराजे मंत्रदोषान्विहायगुरुःशिष्यंपरीक्षेत्
अन्यथागुरुःशिष्यंनिहंत्येवाविराधवं द्विजातीनांतुसंस्कारंवेदोक्तंसमुदाहृतं तेषांतत्रापि
विद्ययाविधिमाचरन् सविद्यास्मरणंकुर्यात्क्रियासर्वत्रवोदिता तेनतन्मयताशिष्यैःसर्वत्र
भवतिध्रुवं अन्येषामपिवर्णानांविद्ययासमुपाचरेत् संपूज्यमोजयेदेकमनेकंवास्वशक्तितः यो
गिनंविद्ययासिद्धंपूर्वंनश्चनिमंत्रितं वस्त्रालंकरणाद्यैस्तुपूजयित्वाप्रणम्यच विद्ययाविसृजे
न्मंत्रीस्वविद्याधिष्ठायशिवेदिति अथमंत्रग्रहणोपयोगिसिद्धारिचक्रशोधनमाह तदुक्तं
तंत्रराजे नित्यानांत्रेपुराणांचनवेश्यास्त्वंशकादयः तथाप्यत्रोच्यते किंचित्काम्यकर्मादिसि
द्धये अत्रयेसिद्धमंत्रास्तेषांनित्यानुष्ठानपुरश्चरणादौसिद्धारिचक्रादीनांशोधनंनास्ति

तथापिकाम्यकर्मनिमित्तंतन्नोधनमाह तदुक्तंतत्रैव प्राक्प्रत्यक्दक्षिणोदक्चसूत्रपंच
कयोगतः कोष्टानिषोडशात्रस्युस्तेनवर्णान्क्रमात्लिख्यते चतुश्चतुर्विभागेनकल्पयेत्
निवैक्रमात् प्रथमप्रथमेलायेदितीयेप्रथमेतथा द्वितीयमन्यतश्चान्यतयान्यदपिकल्पयेत्
तत्कोष्ठेषुविलिखेन्नैतत्संख्यमक्षरं एवंचतुर्षुकोष्ठेषुशून्यावधिसमालिखेत् स्वनामाद्य
क्षरंयत्रकोष्टेसंदृश्यतेतत्तः सिध्यादिगणयेद्यावन्मंत्राद्यक्षरदर्शनमिति तंत्रांतरे येनाग
छतिनाम्नाहुतसुसश्चजागर्ति तत्राद्यवर्णोमात्रायारेमात्रास्वरःप्रोक्तः नामबहुत्वेअंतिम
ग्राह्यं स्वरस्वरेणसंपश्येत्हलंहलेनयोजयेदिति पूर्वपश्चिमतः पंचसूत्रदानेनदक्षिणोत्तरतः पंचसूत्रा
दानेनदक्षिणोत्तरतः पंचसूत्रदानेनषोडशकोष्ठानिकुर्यात् तत्रपूर्वपश्चिमसूत्रेषुमध्यसूत्रान्तरविभ
ज्यभागचतुष्टयंकुर्यात् तत्रकोष्ठचतुष्टयात्मकेप्रथमभागेसिध्यवर्गंजानीयात् कोष्ठचतुष्टयात्मक
द्वितीयसाध्यवर्गं कोष्ठचतुष्टयात्मकेतृतीयभागेसुसिध्यवर्गं कोष्ठचतुष्टयात्मकेचतुर्थभागेअ
रिवर्गंजानीयात् अत्रप्रादक्षिण्येनयोजना नेषुअकारादिक्षकारांतान्नैकपंचाशद्वर्णान्प्राद् राम
क्षिण्यक्रमेणलिखेत् प्रथमचतुष्कायकोष्ठे अकारंलिखेत् द्वितीयचतुष्कायकोष्ठे आका १७९
रंलिखेत् तृतीयचतुष्कायष्ठेकोष्ठे इकारंलिखेत् चतुर्थचतुष्कायकोष्ठे ईकारंलिखेत्

तथाप्रथमचतुष्कायकोष्ठस्ववर्णान्पंचममक्षरंलिखे तत्पंचमंततृतीये एवंलिखितेस्वनामाद्य
क्षरंयस्मिन्कोष्ठेलिष्ठतितमारभ्यमंत्राद्यवर्णस्यकोष्ठपर्यंतंप्रादक्षिण्येनसिधसाध्यसुसिधारी
न्गणयेत् एवंसिधवर्गेकोष्ठचतुष्टयेषुप्रादक्षिण्येनसिधसाध्यसुसिधारीन्गणयेत् सिधसि
ध सिधसाध्य सिधसुसिध सिधारिति तथासाध्यासिध साध्यासाध्यसुसिधसाध्यारि
ति सुसिधसिध सुसिधसाध्य सुसिधसुसिध सुसिधारीति अरिसिध अरिसाध्य अरि
सुसिध अर्यरि अथप्रथमकोष्टमारभ्यषोडशकोष्ठेषुक्रमाणिआह अकथह उउरूप आ
खदल ऊवफ ओउव ऋक्षम ओटशात्रृअया ईघना ऋजभ ऊगधस ऋछब ऋभतष
एठल ऐअंषण एटर ओपफलमाह सिध्यःसिध्यतिकालेनसाध्यस्तुजहोमतः सुसिध
ध्यःप्राप्तमात्रेणअरिमूलनिकृंतनः सिधार्णाबांधवाज्ञेयाःसाध्यास्तेसेवकास्मृताः सुसिध्यःपो
षकाःप्रोक्ताःशत्रवोघातकामताः सिधार्णाःमंत्रवर्णाःबांधवाःसाधकस्येत्यर्थः साध्याःसेवकाः
साधकाःमंत्रस्यसेवकाःभवंति नतुमंत्राःसाधकस्यसेवकाः सुसिधाःसाधकस्यपोषकाः॥
शत्रवोसाधकस्यघातकाः सिधसिधोजपसिद्धेद्विगुणात्सिधिसाधकः तत्सुसिधोग्
हणात्ततदरिर्हतिगोत्रजान् साध्यसिधोऽसिसकृच्छात् साध्यसाध्योऽतिदुःखदः साध्य

सुसिद्धोभजनात्साध्यारिः स्यो श्रियंहरेत् सुसिद्धसिद्धोऽर्धजपात्तत्साध्यस्तुगुणाधिकात्
तत्सुसिद्धोगरहादेवदरिर्हंतिनिगोत्रजान् अरिसिद्धःसुतंहन्यात् अरिसाध्यस्तुकबन्धकं॥
तत्सुसिद्धस्तुपत्नीघ्नः अर्थरिःसाधकापहा इतिसिद्धारिचक्रशोधनं अस्यापवादमाह न्यू
सिंहार्कवराहाणांप्रासादप्रणवस्यच सपिंडाक्षरमंत्राणांसिद्धारिर्नैवशोधयेत् स्वप्नदस्य
मंत्रस्यस्त्रियादंतस्यैवहि नपुंसकस्यमंत्रस्यसिद्धारिर्नैवशोधये हंसस्याष्टाक्षरस्यापि त
थापंचाक्षरस्यच एकद्वित्र्यादिबीजस्यसिद्धारिर्नैवशोधयेत् सिद्धशांबरमंत्रस्य मालामं
त्रस्यपार्वती वैरिकस्यचमंत्रस्य सिद्धारिर्नैवशोधयेत् नित्यानंत्रेतु पंचपंचैवतुरलानि
पंचकामदुधास्तथा पंचकाम्रास्तथा पंचकल्पलतास्तथैव च सपिंडपिंडाक्षरमंत्राणांत्रै
पुराणेविशोषतः सिद्धारिर्नैकविक्षेतयतःसिद्धाहितेमतः एतेपूर्वोक्ताःसर्वमंत्राःसि
द्धमंत्राःसंतिएषुसिद्धारिविचारोनैवकार्यः अन्यशोधनंअवश्यंकर्तव्यमेव तदुक्तं मंत्रावा
यंत्रिवास्तूक्तंविद्यावास्तोत्रमेवा अर्थबंधुशरीरंस्यान्नाशकृत्तद्भवक्षणात् तस्मात्सर्वप्र
यत्नेनदुष्टान्सर्वत्रवर्जयेत् नकेवलंतुमंत्राणांविशेषेणतुदेहिनां परस्परंसमीक्ष्यात्
त्संबंधोनान्यथाभवेत्तद्यथा अन्यच्च कीलितांरिपुसर्वत्रमायांकामंथापिवा श्रियंपद्मि

राम १८०

प्यदद्याद्दातदूषणविनोदकः एकेप्रणवमप्याहुः अन्येवाग्भवमप्याहुः इतिसिद्धारिचक्रशोध
नविधिः अत्रचरयकलासिद्धारिचक्रमेवाकं अकडमचक्रंऋणधनशोधनंराशिशोधनेअन्यत्र
शोधनोक्तराणिसंति तान्यत्रनोक्तानि अविशेषशोधनमाह ध्रुवितारायंत्रंदृष्टादृष्टफ
लप्रदं सकलंनिःकलंसूक्ष्मं तथासकलनिःफलंकलाभिश्चाकलानीतं तेषोढायंत्रंशिवो

अकथह	उऊंरवं	आसरलू	उचफ
ओउबमसयवं	ऊसखफछठथ	औटठडढणतथ	लत्रयं
धघन	झढधभ	गधभ	रलवं
अतःपय	एटडल	अंणष	एटर

ब्रवीत् सकलंबुसरंध्रस्थंतदर्थोविधिनिष्कलं मानसेसूक्ष्मनामानंह
स्थंसकलनिःकलंबिंदुस्थितंकलाभिश्चनिष्कलंतीतंनतोमूर्धःकलाकुंडनि
नीसेवनादद्याद्भिःशिवोदिनाएषुषट्स्थानेषुविनीतोमंत्रःतत्स्थानस्थः
फलदोनान्यथा नदुक्तंमालनीक्रियेस्थानस्थावरदामंत्राःध्यान
स्थाःसफलप्रदाः स्थानस्थानविनिर्मुक्ताःसुसिद्धाअपिवैरिणः इ
तिशोधनांतरं इतित्रिपुराप्रसनक्रमेमंत्रस्वरूपादिमंत्रशोधनांत
नाख्योदशमःपरिछेदः॥ अथदीक्षामाह तत्रप्रागीसाधनपूर्वकंमंडपंकुर्यात् अथवाग्
वीक्तपूजामंडपएवमंडपः मंडपपूजापूर्वोक्तैवकुर्यात् मंडपस्यैशान्यभागेसलक्षणंकुंडंख
ड्गिलंवाकुर्यात् मंडपस्योत्तरभागेअंकुरारोपणंकुर्यात् यथा प्रागेवदीक्षादिवसात्सप्तमि

र्विधिवद्दिने: सर्वमंगलसपत्नीविदध्यादंकुरार्पणं दीक्षादीनं त्यत्का प्राक्सप्तमेऽहियथा
दीक्षादिनमष्टमंभवति तस्मिन्दिनेअंकुरारोपणंकुर्यात् मंउपस्यानरभागोमन्मयरचित
शरावत्रयंगृहीत्वाप्रक्षाल्यस्थापयेत् तन्मध्येवालुकामत्तिकाभ्यांगोमयचूर्णंकृत्वेत् तत्र
मृत्तबीजेनदुग्धेनयावान्प्रक्षाल्यमूलेननिर्वपेत् त्रिरायदेयोमंत्रोमूलमंत्रेः आचार्यपा
बीजरोपणंकुर्यात् हरिद्रांचूर्णंजलेनशंखपात्राण्यभ्युक्ष्यनववस्त्रेणादयेत् ततःसप्तरात्रि
सप्तदेवताभ्योपात्राणांपूर्वादिक्षुचतुर्दिक्षुसप्तद्रव्यैःबलारोबलयोर्दद्यात् ततोदेवतासप्तकमाह
भूतामिपितरोयक्षानागाब्रह्मात्रिलोहरिः तत्रलाजः१तिलः२हरिद्रा३दधि४सक्तवोयवाः
न्नाः५ओदनंतेतिदत्तानिषट्द्रव्याणिसंमिश्यमधरात्रौपात्राणिचतुर्दिक्षुॐभूतेभ्यो नमः
इतिमंत्रेणभूतेभ्योबलिंचतुष्टयंदद्यात् ततोतिलतंडुलान्संमिश्यॐपितृभ्यो नमः इतिपि
तीयरात्रौतथैवबलिंचतुष्टयंदद्यात् ततोदधिसक्तवःसंमिश्यकरंभमुसाद्यलोजामिश्री
कृत्यॐयक्षेभ्यो नमः इतितृतीयरात्रौपात्राणांचतुर्दिक्षुबलिंचतुष्टयंदद्यात् ततःसक्त
वस्तंडुलपिष्टंचनारीकेलांतस्थजलेनसंयोज्यॐनागेभ्यो नमः इतिचतुर्थरात्रौपात्रा
णांचतुर्दिक्षुबलिंचतुष्टयंदद्यात् नारीकेलजलाभावे नदींनस्थगोलकंसंघट्यज

GURUKUL KANGRI VISHWAVIDYALAYA MEMORIAL

लेरुत्वातेनलप्तिष्टंसंयोज्येति ततःअरवंडतंडुलान्कमलकुसुमानिएकीकृत्य ॐबलये
नमः इतिपेचरात्रौपात्राणांचतुर्दिक्षुबलिंचतुष्टयंदद्यात् ततःओदनापूपंसंमिश्र्यॐनमः
शिवायइतिषष्ठरात्रौपात्राणांचतुर्दिक्षुबलिंचतुष्टयंदद्यात् ततःगुडौदनंमिश्रितंॐ
विघ्नेशायनमः इतिसप्तरात्रौपात्राणांपूर्वादिक्षुचतुर्दिक्षुविघ्नेशबलिंचतुष्टयंदद्यात् हरिद्रा
र्पयुक्तजलेनप्रत्यहंआदौसिंचनंपश्चाद्बलिदानंकुर्यात् अंकुरार्पणस्यप्रयोजनमा
ह दीक्षायामाप्तिषेकेषुनववेश्मप्रवेशने उत्सवेषुसपत्नीविदध्यादंकुरार्पणं इतिअंकु
रार्पणविधिः अथमासफलमाह नदुःखंशोरवंमोहंनेत्रे चैत्रेदुःखायदीक्षास्यात्वेशा
खेसर्वसिद्धिदाज्येष्ठेमृत्युप्रदासास्यादाषाढेबंधुनाशनी श्रावणेमृत्युदानृणांनभ
स्येदुःखप्रदाना आश्विनेसर्वसिद्धिःस्यात्कार्तिकेज्ञानदायिका मृगशीर्षे
पौषेमेघविनाशनी माघेसुवर्णलाभस्यात्फाल्गुनेसर्वसिद्धिदा तत्रमलमासंवि
वर्जयेत् अथकासराणितत्रैव रविवारेभवेद्दिनेसोमेशनोविर्षवेलिल आयुरंगार
केहंतिनत्रदीक्षांविसर्जयेत् बुधेसौंदर्यमाप्नोतिज्ञानंस्यान्नुवहस्पतौ शुक्रेसौ
भाग्यमाप्नोतिमहाज्ञानिशनेश्वरे तत्रोनरेतुअविद्यासोमकेभवेदितिदीक्षा

यांसोमवारेनिषेधः अश्वतिथयःस्तत्रैव ध्रुवंनिपत्सुरूनोदीक्षासानरान्नोकरीमनादिनी
यायांभवेत्सानंनृतीयायांभवेद्बुधिः चतुर्थ्यांधननाशस्यात्पंचम्यांबुद्धिवर्धनं षष्ठ्यांज्ञान
क्षयःसौख्यंसप्तमेसमीदिने अष्टम्यांसाननाशस्यान्नवम्यांवपुषःक्षयः दशम्यांराजसोभा
ग्यंएकादश्यांश्रुतिर्भवेत् द्वादश्यांसर्वसिद्धिस्यात् अस्वध्यायंविवर्जयेत् मासावसानं
अमावास्या पक्षांतःपौर्णमासी संध्यागतिनान्निर्घोषभूकंपोल्कानिपातनं एतान्अन्यो
श्रदिवसान्अशुभत्वात्परित्यजेत् अथनक्षत्रफलानि आश्विन्यांदुःखमाप्नोतिमरण्यां
मरणंध्रुवं कृत्तिकायांभवेद्दुःखंरोहिण्यांकलहंपतिर्भवेत् मृगशीर्षेनुदुःखंस्यादार्द्रायांबंधु
नाशनं पुनर्वसौधनाढ्यस्यात्पुष्येत्वन्नविनाशनं आश्लेषायांभवेन्मृत्युर्मघायांदग्धमा
नं सौंदर्यपूर्वफाल्गुन्यांसंप्राप्नोतिनसंशयः उत्तरेचोत्तरफाल्गुन्यांहस्तेचैवबलीभवेत्
चित्रायांज्ञानसिद्धिस्यात्स्वात्यांवस्त्रविनाशनं विशाखायांसुदुःखंस्यादनुराधाबुद्धि
वर्धिनी ज्येष्ठायांमशुभावाप्तिर्मूलंसर्वसमृद्धिदं पूर्वाषाढोत्तराषाढे पवेनांकीर्तिदा
यके श्रवणेवसुवेदुःखंधनिष्ठायांदरिद्रता बुधिर्नाशिषायांस्यात्पूर्वाभाद्रेसुखीभवेत्
सौख्यंचोत्तराभाद्रेरेवत्यांकीर्त्तिवर्धनं अथयोगफलानि तत्रैव योगाश्चप्रीतिरायुष्मा

न्सौभाग्यःशोभनःशुभः सुकर्मीवधृतिर्वृद्धिंध्रुवःसिद्धिश्चहर्षणः वरीयांश्चशिवःसिद्धो
ब्रह्मोवैद्यश्चषोडश अथकरणफलानि शुभानिकरणान्याहुर्दीक्षायांवविशोभनः बालकुलादि
निविष्टिंवविशेषेणविवर्जयेत् अत्रादिपदेनकिंस्तुघ्नवणिजांनागानांग्रहणं अथरात्रिफलानि
वैशाखायनसंहितायां मंत्रायारंभमेषेसिंहेमेधाविनाशक कन्यालक्ष्मीप्रदानिनितुलाया
यांसर्वसिद्धयः वृश्चिकेस्वर्णलाभस्यात्धनधान्यंप्रदंभवेत् वृषेमरणमाप्नोतिमिथुने
ऽपत्यनाशनं ककटेसर्वसिद्धिस्यात्सिंहेमेधाविनाशक कन्यालक्ष्मीप्रदानित्यंतुलायां
सर्वसिद्धयः वृश्चिकेस्वर्णलाभस्यात्धनहानिर्विनाशनः मकरेपुत्रदःप्राहुःकुंभेधनस
मृद्धिदः मीनेदुःखप्रदोनित्यंएवंराशिफलंभवेत् अथदीक्षायांकालमाह तत्रोक्तमासतिथि
वारादीनांशोधनमंतरेणापिसर्वेषांदीक्षायाःशुभकालविशेषमाह विष्णुवेधयतंदंद्वसंक्रां
त्यादमनोत्सवे दीक्षाकार्यंत्वकालेपिपवित्रेगुरुपर्वणि षष्ठीमाइपदेमासीवृषेरूक्षत्रयो
दशी कार्तिकेनवमीश्वेश्रावणेष्टावपंचमी एतानिदेवपर्वाणिनीर्थकोटिफलानिवै ॥
निंदितेधनिमासेषुदीक्षोक्तग्रहणेशुभा सूर्यग्रहणकालेनसमानोनास्तिभूतले अत्र
यद्यत्कृतेकर्मअनंतफलदंभवेत् रविसंक्रमणेवैवनान्यस्यान्वेषणंभवेत् नमासनि

पित्रादिशोधनेसूर्यपर्वणि तदभीष्टंवरद्धीयात् तस्मिन्कालेगुरोर्नरः सिद्धिर्भवतिनं
त्रस्यविनायासेनवेगतः रविसंक्रमणेचैवसूर्यस्यग्रहणेतथा तत्रलग्नादिकं किंचित्तन्नवि
चार्यकथंचन सतीर्थविधुग्रासेवपुष्यारण्यवनेषुच मंत्रदीक्षांप्रकुर्वीणोमासार्क्षादीनशो
धयन् अथवान्यप्रकारेणदीक्षाग्रहणमुत्तमं प्रवक्ष्यामिसमासेनसर्वतंत्रेषुगोपितं
सर्वेवाराःग्रहाःसर्वेनक्षत्राणिवराशयः यस्मिन्नाहनिसंतुष्टःगुरुसर्वशुभावहः
संतुष्टेगुरौतस्यसंतुष्टाःसर्वदेवताः गुरुंसंतोषयेद्यत्नाद्द्वयमेवनथाभवेत् द्वयंमु
क्तिमुक्तीमुमुक्षुणांसदाकालः स्त्रीणांकालस्तुसर्वदा शुक्लपक्षेशुभादीक्षा रुद्रा
यांपंचमीदिनात् पूर्तिकामैःसितेपक्षेमुक्तिकामैःसितेतरे दीक्षायाहेतिरोषः॥
इतिदीक्षाकालनिर्णयः एवंशुभकालेशुभेमासिशुक्लपक्षेशुभतिथौ यथोक्तलक्षणयु
क्तं गुरुंयथोक्तलक्षणयुक्तःशिष्योयथाविधिसेवादिभिःप्रसाद्ययथाविधिवरणंकृत्वान राम
त्सकाशात्दीक्षांगृह्णात् अथगुरुशिष्यलक्षणमाह तत्रशिष्यस्यलक्षणान्यस्यलक्ष १८३
णानितिलक्षणद्वयोक्तिः गुरोरपिसामान्यलक्षणानिविशेषलक्षणानीतिद्वितीयोक्तिः
श्रीरस्तु. अथअसच्छिष्यलक्षणानि तदुक्तंकुलप्रकाशतंत्रे दुष्टश्चयायजंतु

ष्टंगुणहीनंविरूपिणं पतितंशिष्यवपाणेंषंढंपाठीनमानिनं हीनाधिकविकारोगंविलावयवानि
तं पंगुमेघंवबधिरंमलिनंव्याधिपीडितं २ सदोलिप्तंदुर्मुखंवास्त्रैछावेवधरंप्रिये दुर्विकारो
गवेषादिगतिभाषणवीक्षणं ३ निद्रालंदीर्घजठरंस्यूतादिव्यसनान्वितं कपाटकुंडयस
मादौतिरोहितनुंसदा ४ शून्ययुक्तिकरंक्षुद्रंतथाशक्तिविवर्जितं किमेकवादिनंसभ्यं
प्रेषकंवपलंविटं ५ धनस्त्रीभुधरहितंआवारविधिवर्जितं रहस्योदकंवापिदेवकार्यार्थघा
तकं ६ माजीरबकवृत्तिनंरंध्रान्वेषणतत्परं मायाविनंकृतघ्नंवप्रछिन्नोत्तरदायकं ७॥
विश्वासघातकंस्यापिद्रोहिणंपरिकारिणं अविश्वासमवद्योगंअनर्थसिद्धिकांक्षिणं ८॥
आततायिनमादिरुक्कुत्सितंकूटसाक्षिणं सर्वत्रयाचकंदेवसन्निरुद्धाग्निगामिनं ९अ
सत्यनिष्ठंत्रासकंग्राम्यादिबहुभाषिणं दुर्विचारकुतर्कादिकारकंकलहप्रियं १०गुरुसहिंसं
षड्वितमनिंद्योषसमन्वितः ११ यःसेवकरंभ्रांतंभ्रामकंचाविवेकं परोक्षेदूषणंकृत्वं
दृष्टेप्रियवादिनं १२ वायूत्सूवादिनंविद्याचोरमात्माप्रशंसकं १३॥ वावदूकंदुर्जनंसर्वसर्वत्रो
द्वारिणंचिंतं पिशुनंपरसंतापंसर्वप्राणिभयंकरं १४ स्वकुलशवादिनंमित्रद्रोहिणंभ्रांतचे
तकं निंद्योपस्थपरंदीनस्करंपशुवेष्टितं १५ अकारणद्वेषहासक्रूरक्रोधादिकारिणं

अतिहाससकर्मणंममौनपरिहासकं १५ कामुकंवातिनिर्लुज्यंज्ञेमिथ्यादुश्चेष्टसूचकं॥
असूयामदमात्सर्यदंभाहंकारसंयुतं १६ ईर्ष्यापैशून्यपारुष्यकार्पण्यक्रोर्यमासनं अधी
रंदुःखितंक्षीरुमत्तांकंलब्धमातुरं १७ अप्रसन्नमितीमूढं चविनाकुलितमानसं लुब्धा
लोभयुतंदीनअतुष्टंसर्वयाजकं १८ बद्धात्रिनंकपरिनंभ्रामकंकुटिलंप्रिये शक्तिश्रद्ध
द्यावारात्रांनिधर्मीदिवर्जितं १९ मातापितृगुरुप्रीत्तामहनोहास्यकारकं स्त्रिद्विष्टंसर्व
तोपत्रष्टंगुरुसत्कुलेश्वरि २० इत्यादिलक्षणोपेतंगुरुःशिष्यंपरित्यजेत् सच्छिष्यंतं
कुलेज्ञानिशुभलक्षणसंयुतं २१ शमादिसाधनेवित्तंगुणशीलसमन्वितं स्वल्पदेहांवरं
प्राहंधार्मिकंशुभमानसं २२ दृढव्रतंसदाचारंश्रद्धायुक्तिसमन्वितं कृतज्ञंपापभीरुंवसा
धुसज्जनसंमतं २३ अनुकूलक्रियायुक्तंअप्रमत्तंविचक्षणं हितसत्यमितस्मेरभाष
णमुक्तदूषणं २४ सत्कुलुकगृहीतार्थंचतुरंबुद्धिविस्तरं दासमान्यात्रिनगूढविनंनिर्म
जसेवकं २५ विस्मयकारणंधीरंमनोदारिद्र्यवर्जितं सर्वकार्यानिकुशलंस्वस्थंसर्वो
पाकारकं २६ स्वकृतोपरनिंदायांविमुखंसुमुखंप्रिये जितेंद्रियंसंतुष्टंधीमंतंब्रह्मवा
रिणं २७ त्यक्ताधिव्याधिपापत्र्यंदुःखांकावर्जितंप्रियें नित्यं[illegible]पस्थंगुरुसंतोष
×गुरुध्यानस्तुतिकथासेवावंदनोत्सुकं २८ गुरुदेवतसद्भक्तंनित्यंनेमिनिकंप्रियं॥×१

राम १८४

कारिणं २९ मनोवाक्कर्मनुभिर्नित्यंगुरुकार्यसमुद्यतं गुर्वीज्ञापालकंदेविगुरुकीर्तिप्रका
शकं ३० गुरुवाक्यप्रणामज्ञंगुरुशुश्रूषणेरतं विनानुवर्तिनंप्रेष्यकारिणंकुलनायकं
३१ लज्जाग्लानिमानगर्वादिवर्जितंगुसन्निधौ निरपेक्षंगुरुद्वयेतत्सादाक्षिलाषिणं ३२
जपध्यानादिनिरतंमोक्षमार्गानुकांक्षिणं इत्यादिलक्षणोपेतंगुरुः शिष्यंपरिग्रहेत् ३३
अथश्रीगुरुलक्षणानि श्रीगुरुःपरज्ञानिशुभवेषोमनोहरः सर्वलक्षणसंपन्नःसर्वो
यवशोभितः ३४ सर्वागमार्थतत्वज्ञःसर्वमंत्रविधानवित् लोकसंमोहनाकारोदेव
वाक्स्थियदर्शनः ३५ सुमुखःसुलभःस्वस्थःशुभ्रोनक्षिन्नसंशयः इंगिताकार
विज्ञानवित्दूरतःकृतदुर्जनः ३६ अंतर्मुखोबहिर्दृष्टिसर्वलोदेशकालवित् आज्ञासिद्ध
स्त्रिकालज्ञोनिग्रहानुग्रहेक्षमः ३७ वधकाबोधकःज्ञानःसर्वजीवदयापरः स्वाधी
नेंद्रियसंचारःषड्गेविजयक्षमः ३८ अयत्नगण्योपिगंभीरःपात्रापात्रविशेषवित्॥
शिवविष्णुमयःसाधुःनवदर्शनदूषकः ३९ निर्ममोनित्यसंतुष्टःस्वतंत्रोनित्यशक्ति
मान् सद्भक्तवत्सलोधीरःकृपालुःस्मितपूर्ववाक् ४० शक्तित्रियःसर्वलोमेघमार्गो
द्रिशिष्यज्ञासिता श्रेष्टनिष्ठोगुरुप्राज्ञोदेवपूजापरायणः ४१ नित्यनेमिचिकेकाम्ये

रतः कर्मणिनिर्दिष्टे रागद्वेषभयक्रोधादिसाहंकारवर्जितः ४२ स्वविद्यानुष्ठाननष्ठोधर्माणाम्
प्रकाशिवः वर्णाश्रमक्षानन्तष्ठोधर्माणांवप्रकाशकः ४३ यदृच्छालाभसंतुष्टोगुणदोषविवर्जितः
स्त्रीधनादिधनासक्तोदुःसंगव्यसनोज्झितः ४४ सर्वाहंभावनिर्मुक्तोनिर्द्वंद्वोनियतव्रतः अलो
लुपोऽहंसफश्चपक्षपातीविचक्षणः ४५ विद्यत्तविद्यादिसिद्धित्रयंत्रतेत्राद्यविद्वियी निःसंक
पूर्विकपूर्व्यश्चविनीतात्मानिधार्मिकः ४६ तुल्यनिंदास्तुतिर्मौनीनिरापेक्षोनियामक इत्या
दिलक्षणोपेतःश्रीगुरुःकथितःप्रिये ४७ अथगुरोःविंशतिलक्षणानि शृणु यःशिवःसर्वगःसूक्ष्म
श्चात्मनानिष्कलोव्ययः कोमाकारोद्यजोनंतःसकथंपूजितेप्रिये ४८ अतएवशिवःसाक्षा
द्गुरुरूपेसमाश्रितः भक्त्यासंपूजितेदेविमुक्तिंमुक्तिंप्रयच्छति ४९ शिवादिन्याक्तनिर्देशी
साक्षाद्गोचरोनहि तस्माच्छ्रीगुरुरूपेणशिष्यानुग्रहतिधार्मिकान् ५० मनुष्यावर्णभाव
धृःसाक्षात्परनरःशिवः स्वशिष्यानुग्रहार्थायगुरुःपर्यटतिक्षितौ ५१ सद्गुरुस्वरूपणायेवनि
राकारोपिसत्कृतिः शिवःरूपानिधिर्लोकेसंसारीवहिवेष्टते ५२ ललाटलोचनंवांद्रीकलाम
पिवदोर्द्वयं आंतनिधायवर्त्तेयंगुरुरूपामहीतले ५३ अत्रिनेत्रःशिवःसाक्षादत्रनुर्बाहुरु
च्युतः अत्रनुर्वदनोब्रह्माश्रीगुरुःकथितःप्रिये ५४ नरवद्दृश्यतेलोकेश्रीगुरुःपापकर्मणां

राम १८५

शिववद्दृश्यतेसाक्षान्नराणांपुण्यकर्मणां ५५ श्रीगुरुंपरमंतत्वंनिर्गुणंवसुरत्नतः मंदभाग्या
नपश्यंतिअंधाःसूर्यमिवोदितं ५६ गुरुःसदाशिवःसाक्षात्सत्यमेवनसंशयः शिवय
वगुरुत्रैविद्युक्तिमुक्तिंददातिकः ५७ सदाशिवस्यदेवस्यश्रीगुरोरपिपार्वती उभयोरंतरं
नास्तियःकरोतिसपातकी ५८ दृशिकरूपिमास्थायपरोपाज्ञानशोषतः क्षित्वापरं
पदंदेवोन्मयत्येवमितिस्मृतिः ५९ सदानुग्रहकर्त्तात्तेश्वरःकरुणानिधिः आदार्यरूपमा
स्थायदीक्षयामोक्षयेसमृत् ६० यथाघटश्चकलशःकुंभश्चैकार्थवाचकः तथादेवश्च
मंत्रस्तुगुरुश्चैकार्थउच्यते ६१ यथादेवस्तथामंत्रोयथामंत्रस्तथागुरुः देवमंत्रगुरूणां
वभूजनास्तदंफलं ६२ गुरुरूपंसमास्थायभूजोगृह्णातिपार्वति तथैवरूपमास्था
यभवपाशानिकृंतये ६३ योविलंघ्याश्रयान्वर्णान्आत्मन्येवस्थितःसदा सोतिवर्णी
श्रमीयोगीसद्गुरुःकथितःप्रिये ६४ दृश्यंविनास्थिरादृष्टिमनश्चालंबनंविना विनाधा
स्थिरोयोगोयस्यस्यात्सद्गुरुःप्रिये ६५ येनुसंवेनिजनंपरानंदसमुद्रवेननत्वंवि
दितंयेनश्रीगुरुःकुलनायके ६६ मूलमंत्रोमंत्रराजोत्रांभवैवेवेनियः वेधस्यषडु
पंरंदेविसहिवेधकरोगुरुः ६७ पदवर्गकलामात्रसनलंभुवनात्रयान् बोधयेद्यःवै

उध्वानंसगुरुःकथितःप्रिये ६७ वेधंघटंविरोधंचग्रहणंमोक्षणंतथा योवेत्तिपंचकंसम्यक्स
गुरुःकथितःप्रिये ६८ षडाधारनवाधारषोडशाधारनिर्णयं योजानातिरिधानेनसगुरुःकथि
तःप्रिये ६९ जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिश्चतुर्थीचतदनीतकं योवेत्तिपंचकंदेविसगुरुःपरिकीर्तितः७०
पिंडंपदंतथारूपंरूपातीतंचतुष्टयं योवासम्यक्विजानातिसगुरुःकथितःप्रिये ७१ योवापरा
वपश्यंतीमध्यमंवैखरीमपि चतुष्टयंविजानातिसगुरुःकथितःप्रिये ७२ आत्मविद्याशि
वःसर्वमितितत्वचतुष्टयं योवेत्तिपरमेशानिसगुरुःपरिकीर्तितः७३ पाशोस्तंभंवेधरोक्षा
पशुग्राहणमेवच त्रिविधंयोविजानातिसगुरुःकथितःप्रिये ७४ बाणोन्नरत्वयंभ्वारब्धंलिं
गत्रितयसंस्थितिं तत्वतोयेविजानातिसगुरुःकथितःप्रिये ७५ आणवंकार्मिकंचैवमायि
कंचमलात्रयं योविशोधयितुंशक्तःसगुरुःकथितःप्रिये ७६ सरक्तशुक्रमिश्राख्यवरत्रयवरा
सनं योजानातिमहादेविसगुरुःपरिकीर्तितः७७ चक्रसंकेतकंमंत्रंमूलासंकेतकंतथा त्रि
विधंयोविजानातिसगुरुःकथितःप्रिये ७८ महामुद्रांनभोमुद्रांवोडियानंजलंधरं मूलबंधंच राम
योवेत्तिसगुरुःकथितःप्रिये ७९ शिवादिक्षितिपर्यंतंषट्त्रिंशत्तत्वनिर्णयं योविजानातित १८६
त्वेनसगुरुःकथितःप्रिये ८० अंतर्यागंबहिर्यागंकालज्ञानस्थितिंप्रिये राधायंत्रविधानंचयो

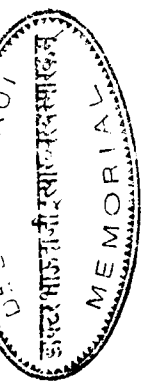

वेत्तिसगुरुःप्रिये ८१ पिंडब्रह्मांडयोरैक्यंस्थितियोवेत्तितत्वतः शिरास्थिरोमसंख्यादिसगुरुर्नीपरः
प्रिये ८२ पद्मादिचतुरशीतिनानासनविचक्षणं यमाद्यष्टांगयोगज्ञःसगुरुःकथितःप्रिये ८३ घृ
णाशंकाभयंलज्जाजिगुप्सावेत्तिपंचमी कुलंशीलंतथाजातिरष्टौपाशाःप्रकीर्तिताः ८४ पाशबंधप
भुर्मोक्षाःपाशमुक्तोमहेश्वरः तस्मात्पाशाहरोयोत्रसगुरुःकथितःप्रिये ८५ बंधनंयोनिमुद्राया
मंत्रवेत्तन्यदर्शनं मात्राद्यंतत्वरूपंचयोवेत्तिसगुरुःप्रिये ८६ विनिद्रिसंगनायातंसंश्लिष्टंसदि
लीनकं चतुर्विधंमनोवस्थां योवेत्तिसगुरुःप्रिये ८७ मूलाद्विब्रह्मरंध्रांतंसमोमोजदलेषुच॥
जीवाधारफलंवेत्तिसगुरुर्नीपरःप्रिये ८८ शिवादिक्षितिपर्यंतंपारंपर्यक्रमेणयः अवाप्ततत्वसद्भा
वःसगुरुःकथितःप्रिये ८९ येनवादर्शितंतत्वंतत्क्षणात्तन्मयोभवेत् मन्यतेमुक्तमात्मानंसगु
रुःकथितःप्रिये ९० यद्दत्वासहजानंदंहरंतीदिजयतंसुखं श्रीबालेगुरवःशिष्येरन्येत्याज्याःप्र
तारकाः ९१ येमनःस्वस्वशिष्येषुदर्पणेबिंबरूपतः संक्रामयंतितेधन्याःगुरवोन्येप्रतारकाः ९२
संसारभयभीतस्यशिष्यस्यगुरुरादरात् व्रतोपवासनियमैर्नियंत्रीसगुरुर्मतः ९३ अप्रसन्न
क्षणार्धेनमोक्षलक्ष्मीप्रयच्छति दुर्लभंतंविजानीयाद्गुरुंसंसारतारकं ९४ यस्तणेनात्मसामर्थ्यंस्वशि
ष्यायददातिहि क्रियादिरहितंसगुरुरदुर्लभः प्रिये ९५ सद्यःसद्यःप्रत्ययकरं कलसंख्यात्मसोरव
दत्तानोपदेशंकुरुतेस्वगुरोर्दिदुर्लभं ९६ दीपादीपांतरंदीपोसंचरेत यथातथा योदद्यात्सगुरुश्

नमभ्यासादिविसर्जितं ९७ क्षुधितस्ययथान्नेरिराहारादाशुजायते यथोपदेशोमात्रेणज्ञानदोदुर्लभो
गुरुः ९८ गुरवोबाहवः सन्तिस्वात्मनोन्यप्रदाःक्षुवि दुर्लभोयंगुरुर्देशीसूर्यवत्सर्वदीपकः ९९ गुरवोबा
हवः सन्तिवेदशास्त्रार्थपारगाः दुर्लभोयंगुरुर्देविपरतत्वार्थपारगः १०० गुरवोबाहवः सन्तिकुमंत्रौषधि
देवताः निगमागमशास्त्रोक्ताःमंत्रज्ञोदुर्लभोगुरुः १ वर्णाश्रमकुलाचारनिरतागुरवोक्षुवि सर्वसं
कल्पहीनोमत्सगुरुर्देविदुर्लभः २ गुरोर्यस्यैवसंपर्कात्परानंदोविजायते गुरुंतमेववृणुयात्नापरं
मतिमान्नरः ३ यस्यानुग्रहपर्यंताबुधितेप्रवर्तते तस्यावलोकमात्रेणमुच्यते नात्रसंशयः ४
शोकयाग्रक्षितंसर्वंत्रैलोक्यंसचराचरं सशंकाग्रक्षिनायेनसगुरुर्देविदुर्लभः ५ यथावह्निसमीप
स्थंनवनीतंविलीयते तथापापानिलीयंतेसद्गुरोःसमीपगा ६ यथादीपानलःकाष्ठंशुष्कमार्द्र
वनिर्दहेत् तथागुरुकरुणास्तुश्रिष्यपापंदेहक्षणात् ७ यथामहानिलोड्डानंतृणंदशादिशोक्षेत्
तथैवगुरुकारुण्यात्पापराशिः क्षलीयते ८ दीपदर्शनमात्रेणप्रणश्यतिमहत्तमः सगुरुर्देवी
नादेवीतथात्मानंविनश्यति ९ सर्वलक्षणसंपन्नोवेदशास्त्रविशारदः सर्वोपायविधानज्ञो
नत्वहीनोगुरुर्नहि १० पूजाहोमाश्रमाचारतपस्तीर्थव्रतादिकं मंत्रदीक्षादिविज्ञानंनत्वहीन
स्यनिःफलं ११ स्वसंवेद्यपरेनत्वेस्वात्मनस्यनिश्चयः आत्मनोनुग्रहेनाक्षिपरस्यानुग्रहः

कृतः १२ षट्प्रकारोमनोरूपंप्रत्यक्षःस्वात्मनःस्थितं योजानातिवान्यस्यकथंमोक्षंददात्यसौ १३
सर्वलक्षणसंयुक्तोपितत्वज्ञानीगुरुस्मृतः तस्मात्तत्वविदोवैहमुक्तोमोक्षकएवहि १४ यस्त
त्वविन्महेशानिसपशुंशोधयत्यसौ तत्वहीनेकुतोबोधःकुतोात्मापरियहः १५ तत्त्वमे
रुपदिष्टंयत्तत्वात्तेनसंज्ञायः पशुक्षिश्चोपदिष्टायेदेवितेपभवःस्मृताः १६ विधस्तुवेधयं
दविनाविधोवेधकोभवेत् सुक्तस्तमोक्षयेद्धुरंमुक्तोमोक्षकः कथं १७ मतिस्तश्चोत्तरेन्मूर्ख
नमूर्खोमुर्खमुधरेत् शिलोसंतारयेदंभेत्रोहिनशिलांतारयेत्क्वचिं १८ तत्वहीनेगुरुंल
ध्वाकेवलंभवतस्करं रहामुत्रफलंकिंचित्सनरोनाप्नुयात्क्षिये १९ नौर्वेगुरुत्वयंप्रोक्तंवैद्यवे
गुरुपंचकं वेदशास्त्रेषुज्ञानज्ञोगुरुरेकःकुलाच्यये २० प्रेरकःसूचकश्चैववाचकोदर्शकस्तथा
शिक्षकोबोधकश्चैवषडेतेगुरवःस्मृताः २१ पंचैतेकार्यसूत्रस्यकारणंबोधकोभवेत् पूर्णाभि
षेककर्तायोगुरुस्तस्यैवपाढकः २२ पूजनीयाकुलेज्ञानिबहुत्वेपिनसंशयः श्रीगुरोर्लक्षणो
पेतंज्ञायछेदकारकं २३ लब्ध्वाज्ञानप्रदंदिव्यंगुर्वंतरमाश्रयेत् १२३ अनभिज्ञंगुरुंप्राप्यसं
शायछेदकारकं शिष्योगुर्वंतरंगत्वाज्ञानदोषेणालिप्यते २४ मधुलुब्धोयथाभृंगोपुष्पान्त
पुष्पांतरंव्रजेत् ज्ञानलुब्धस्तथाशिष्योगुरोर्गुर्वंतरंव्रजेत् २५ इतिनेकविधंकिंचित्तत्व

पांगुरुशिष्ययोः समासेनकुलेज्ञानिकिंभूयात्क्वानुमिलसि १२६ श्रीदेव्युवाच कुले
ज्ञाश्रोतुमिछामिपरीक्षागुरुशिष्ययोः उपदेशाक्रमंदीक्षाभेदंवदमेप्रभो १ ईश्वरउवाच
शृणुदेवीप्रवक्ष्यामियन्मांत्वंपरिपृछसि तस्यश्रवणमात्रेणविनश्यशुद्धिरजायते २ विनादी
क्षांमोक्षस्यात्रापिनेश्विवशासनं साधनैर्विनाकार्यमित्याचार्यपरंपरा ३ तेयंसिक्षां
नज्ञात्वार्थसंप्रदायादिहेनुतः अंतरेणोपदिष्टाश्चमंत्रास्युर्निःफलाःप्रिये ४ अंतरेणपा
रंपर्यविहीनेनेत्यर्थः देवास्तामेवदीक्षांनिपारंपर्यप्रवर्तकं गुरुमेत्यागमाभिधानशास्त्रोक्ता
नारपालकं गुरुशिष्याधिकारार्थंविरक्तोपिशिवाज्ञया किंचित्कालंविधायेनत्स्वशिष्याय
समर्पयेत् धनस्यार्पिताधिकारस्ययोगःसाक्षात्तरशिवे नदंनेत्राश्चतीमुक्तिरितिनिश्चयभा
षितं ७ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनसाक्षात्तरशिवोहितं संप्रदायमविछिन्नंसदाकुर्याद्गुरुःप्रिये ८
मुक्तिमुक्तिमुपिध्यंथीपरीक्ष्यविधिवद्गुरुः पश्चाद्गुपदिशेन्मंत्रमन्यथानिःफलंभवेत् ९ अन्य
थेनतुयोदद्यात्गरुह्यात्यन्यायतश्चय ददातीगरुह्यातीदेविशिवशापीभविष्यति १० गुरुशि
ष्यावुभौमोहादपरीक्ष्यपरस्परं उपदेशंददद्गरुह्यप्राप्नुयातांपिशाचतां ११ अशास्त्रीयोप
देशंयोगुरुह्यातिदारुणं भुंजतेनावुभौसाक्षान्नरकान्नैकविंशतिः१२ असंस्कृतो

पदेशंयःकरोतिहिमूढधीः यिनस्येत्येवन्मंत्रंसेकतेज्ञालिबीजवत् १३ अनर्हंमंत्रविद्या
नंननिष्टतिकदाचन तस्मात्सपरिक्ष्यवक्तव्यंअन्यथानिःफलंभवेत् १४ कृत्वाविधिमुक्तदी
क्षांवदेत्सामयपाशकां संविधायात्मनःशिष्यंवदेन्मंत्रंवनान्यथा १५ तत्तज्ञानंतंशिवशा
स्त्रार्थंतन्मंत्रतत्त्वंदेवतं सच्छिष्यायातिभक्तायपरंज्ञानमुपदिश्यते १६ अस्वशिष्येषुभक्तेषु
यत्तज्ञानमुपदिश्यते तस्यात्यपवित्रत्वंगोक्षीरस्वाहृतंयथा १७ धनेछाभयलोभाद्यैरयोग्यं
परिरक्षयेत् देवताशापमाप्नोतिकुलंचविफलंभवेत् १८ ज्ञानेनक्रिययावापिगुरुःशिष्यंपरी
क्षयेत् संवत्सरंतदर्धंवातदर्धंवापयत्नतः १९ उत्तमांश्चनयेत्कुर्यान्नीचानुत्तमकर्मणि प्रा
पाइव्यप्रदानाद्यैरादरैश्चसमासमैः २० तन्मर्मस्वकेर्वाक्यैर्मायाभिःक्रूरचेष्टितैः पक्षपातैरु
दासीनैरनेकैश्चमुहुर्मुहुः २१ आकृष्टात्माडिताश्चापियेविषादंनयांतिहि गुरुरूपंकालोनी
मुद्रासंविनयेत्सदा २२ श्रीगुरुस्मरणेवापिकीर्तनेदर्शनेपिव वंदनेपरिचार्यायामाह्वानेप्रे
षणेप्रिये २३ आनंदःकेपरोमावस्वरनेत्रादिविक्रिया येषांस्यातेत्रयो स्युर्दीक्षासंस्कार्य
कर्मसु २४ शिष्येपिलक्षणैरेतैःकुर्याद्गुरुपरीक्षणं आनंदायैर्जपस्तत्रध्यानहोमार्चनादिषु
षु २५ ज्ञानोपदेशासामर्थ्यंमंत्रसिद्धिमपीश्वरी बोधकत्वंक्रियायाश्शिष्योसूयात्रवन्यथा २६

आदिमध्यवसानेषु योग्याशक्तिनिपातनात् अधमामध्यमाश्रेष्ठाशिष्यादेविप्रकीर्तिताः २७ आदौभक्तिर्भवेद्देवी दीक्षार्थंसंवदंतिमे पुनर्विलुप्तःभ्रष्टास्तेआदियोग्याइतीरिताः २८ दीक्षासमयसंप्राप्ताःक्षानविज्ञानरक्षिताः परमाप्रथमवीर्यायेमध्ययोग्याश्चतेस्मृताः २९ अ दीक्षाभक्तिविहीनायेमध्येभक्तिस्तुवानवा अंतेश्चमूलभक्तिस्तेअंत्ययोग्यासवंतिहि ३० उत्तमो क्षानसंस्थश्चउपदेशास्त्रिधाप्रिये यथापिपीलिकाकोमंदंमंदंरक्षायगंफले ३१ विरेणाप्नोति कर्मोपदेशश्चापिनथाविधिः यथाकपिस्वशाकस्थःशाखामुल्लंघ्यचलतः ३२ फलमा प्नोतिपक्वास्युडुपदेशस्तथाप्रिये यथाविहंगमःशीघ्रंफलमेवनिषीदति ३३ तथाक्षानो पदेशस्तुकथितःकुलनायके स्पर्शीख्यादेवितसंक्षामानसाख्यामहेश्वरी ३४ क्रि या यासादिरहितंदेविदीक्षात्रिधामता यथापक्षीस्वपक्षाभ्यांशिशुंसंवर्धयेत्तथा ३५ स्प र्शीदीक्षोपदेशस्तुकथितःकुलनायके स्ववत्सानियथामत्योवीक्षणेनैवपोषयेत् ३६ हृद्दीक्षा त्र्योपदेशोक्तस्तुतादृशःकथितःप्रिये यथाकूर्मस्वतनयानूध्यानमात्रेणपोषयेत् ३७ वेधदीक्षो पदेशश्चमानसस्यातथाविधः शक्तियातानुसारेणशिष्योनुग्रहमर्हति ३८ यत्रशक्तिर्नपति नातत्रसिधिर्नजायते क्रियावर्णीकलास्पर्शीवाग्दमानससंज्ञका ३९ दीक्षमोक्षाप्रदेदेवि

राम १८९

सप्तधापरिकीर्तिताः समयाख्याविशेषाख्यासाधकापुत्रकाह्वया ४० बोधकाख्यीसंज्ञस्यात् आ र्यानिर्वाणसंज्ञका क्रियादीक्षाष्टधाप्रोक्ताकुंडमंडपपूर्विका ४१ कलशादिसमायुक्ताकर्तव्यागुरुणा हिः देवेशिदेहशुध्यर्थंपूर्वोक्तविधिनाचरेत् ४२ वर्णादीक्षात्रिधाप्रोक्ताद्विचत्वारिंशदक्षरैः पंचाश दक्षरैर्देवीत्रिषष्टिलिपिभिस्तुवा ४३ वर्णान्त्रिशत्तनोन्यस्यप्रतिलोमेनसंहरेत् परमात्मनि संयोज्यतत्तेनन्यसिपेद्गुरुः ४४ तस्मादुसादिलान्न्यसेत्त्रिंशत्तनोपुनः सृष्टिक्रमेणविधिना तेनन्यसेनियोजयेत् ४५ जायतेदेवताभावोपरानंदमयःस्त्रीशोः एषवर्णमयीदीक्षाप्रोक्तपा शापहाप्रिये ४६ कलादीक्षात्रिधालेयाकर्तव्याविधिवत्प्रिये निर्वृतिजानुपर्यंततलादारभ्य संस्थिता ४७ जानुनोनाभिपर्यंतंप्रतिष्ठासंस्थितःप्रिये नाभिकंठावधिव्याप्तविद्याशांतिसं स्थितःप्रिये ४८ कर्णांतललाटपर्यंतंयावत्तस्माच्छिरोवधि शान्त्यतीताकलाज्ञेयाकलाव्याप्तिरिती रिता ४९ संहारक्रमयोगेनस्थानात्स्थानांतरंप्रिये संयोज्यवेधयेत्सम्यक्विधिवत्तःशि वावधि ५० इत्येतेप्रोक्ताकुलेशानिदिव्यभावप्रदायनी अष्टत्रिंशत्कलाभिर्वापंचाशद्भिरथापि वा ५१ तत्तन्यासक्रमेणैवसृष्टिसंहारमार्गतः शालागुरुमुखादेविशिष्यसंयोज्यवेधयेत् ५२ जायतेदेवताभावोशिष्यस्यपरमेश्वरी कलादीक्षासमुद्दिष्टापशुपाशापहारिणी ५३॥

हस्तेशिवपुरंध्याला जपन्मूलंगमालिनी गुरुस्पृशेच्छिष्यतनुंस्पर्शदीक्षाफलेदियं ५५ वि
ज्ञानलेसमाधायपरतत्वोपदेहिनां न उच्चैरेत्सहिनान्यमंत्रानूवादीक्षेतिनिगद्यते ५५
नीमील्यनेध्यात्वापरतत्वप्रसन्नधी सम्यक्प्रपश्यत्गुरुःशिष्यंदृग्दीक्षासाफलेप्रिये ५६
गुरोरालोकमात्रेणस्पर्शनादपि सत्यःसंजायतेज्ञानंसादीक्षाशांभवीस्मृता ५७ मनो
दीक्षादिधाप्रोक्तानीज्ञानीव्रतरतिव अध्वनोषड्विधेंध्यात्वाशिष्यदेहेस्मरेप्रिये ५८ कन्यपेत
सुवर्णनलंकलोवर्णंपरमनुं स्वजानुनापिहृत्कंठनाकुमूर्धांतमंबिके ५९ गुरुप्रदिष्टमा
र्गेणवेधंकुर्यादिवक्षणः पाशमुक्तःक्षणाच्छिष्यःपरानंदमयोभवेत् ६० एषामुक्तिप्रदाप्रो
क्तानीवदीक्षाकुलेश्वरि देविनीव्रतरावापिगुरुणास्मृतिमात्रतः ६१ सम्यक्संबोधितः
शिष्योछिन्नपाशस्तथाभवेत् बाह्यव्यापारनिर्मुक्तोभूमोपनिलनक्षणात् ६२ संजात
दिव्यभावोसौसर्ववदतिशोभवि यदस्तिवेधकालेतत्स्वयमेवानुभूयते ६३ सुखंक्षसुनरा
कोनिनत्सोरकंबुकुमीश्वरि वेधविधिःशिवःसाक्षानपुनर्जन्मतोव्रजेत् ६४ एषानीव्रतरादी
क्षाभवेद्धविमोक्षनी शिवभावप्रदासाक्षादीक्षासाकुलनायके ६५ आनंदश्चेवकंपश्चो
द्वेवो घूर्णःकुलेश्वरी निद्रावस्थात्रवेधश्चषउवस्थाःप्रकीर्तिताः ६६ इत्यंनेषडुपाःशे

नेवेधकालेकुलेश्वरी वेतितोयत्रकुत्रापितिष्ठन्मुक्तोनसंशयः ६७ वेधदीक्षाकरोलोकेश्रीगु
रुर्दुर्लभःप्रिये शिष्यापिदुर्लभस्तादृक्पुण्ययोगेनलभ्यते ६८ नरघातस्यकस्यापिहत्यात्पाप
रमेश्वरि पंचामृतैःसुसंपूर्णशिरोवेनकलशेनवा ६९ अभिषेकंततःकुर्यान्मंत्रविद्गंधवारिणा
धेः पूर्णाभिषेकंकुर्वीतआचार्यःशांतमानसः ७० पूर्णाभिषेकयुक्तायनेमुक्तास्त्रीशूद्रजन्म
नि पूर्णाभिषेकहीनायनेवद्विर्जन्मभाग्यभुः ७१ दीक्षाद्विविधाप्रोक्तावुद्धाभ्यंतरभेदतः
क्रियादीक्षाद्वनेद्वाद्येवेधाख्याभ्यंतराभवेत् ७२ अंतःशुद्धिर्बहिःशुद्धिर्द्विविधापरिकीर्तिता
अंतस्तत्वत्रयाशुद्धिर्बहिःशुद्धिस्तुदीक्षया ७३ दीक्षामोक्षोपदेशेनवंशालोपिविमुच्यते आप्तो
विनाकुलेशानिर्बाह्मणोपिनमुच्यते ७४ मंत्रौषधैर्यथाहन्यात्विषंनृणांकुलेश्वरि पशुपाशं
तथाछिंद्यात्दीक्षयामंत्रवित्क्षणात् ७५ अस्मात्प्रपंचितंद्वैधात्पस्सेस्वप्नबोधकात् ॥
दीक्षायामोक्षयेत्सूर्ध्वंदिव्यंधामनयत्यपि ७६ उपपातकलक्षाणिमहापातककोटयः क्षणाद्द
हतिदेवेशिदीक्षाहिविधिनाकृता ७७ येयेदीक्षितमात्रेणजायंतेप्रत्ययःप्रिये सादीक्षाफलदा
तेयाशोषासुजलशेवकाः ७८ उपासनाद्यातेनापियोविनानेवसिध्यति नोदीक्षामाश्रये
यस्मात्श्रीगुरोर्मंत्रसिद्धये ७९ रक्षेद्रेणयथाविघ्नंमयःसोवर्णनोव्रजेत् दीक्षाविधस्तथा

LIBRARY
MEMORIAL

ह्यात्मा शिवत्वंलभतेप्रिये ८० दीक्षाग्निर्दग्धकर्मासोमायाविछिन्नबंधनः गतःपरात्मानकाष्ठांमि
बीजसुशिवोभवेत् ८१ देवीदीक्षाविहीनस्यनसिधिर्नैवसकृलिः तस्मात्सर्वप्रयत्नेनगुरूणादी
क्षितोभवेत् ८२ गुरुशक्तिसुतानांवयोभवेत्पूर्वदीक्षितः गुरुवत्तेननसूत्र्याःनावमान्याःकदाचन
८३ त्रिशोदीक्षितमात्रश्चेत्स्वदिस्वर्गगतोगुरुः एकसंतानजेनैवपूर्णदीक्षासमाश्रयेत् ८४
दक्षीनेषुवसर्वेषुहुरूणाज्ञानशालिना दीक्षितोयेनविधिनास्वमुक्तोनापरःप्रिये ८५ अधि
वासनपूर्वंतुवक्ष्यूजापुरःसरं दीक्षयेछोधितंत्रिशंअन्यथानिःफलंभवेत् ८६ शूद्रसंकरजाती
नांनाध्वशुद्धिविधीयते पादोदकप्रदानाद्येकुर्यात्तत्रविमोचनं ८७ एकाहेनद्विजोयोग्यःक्षत्रि
त्रियोवत्सरद्वयात् वैश्योयोग्यस्त्रिभिर्वर्षैश्चतुर्भिःशूद्रउच्यते ८८ विधवायाःसुतादेयात्कन्यायाःपि
तरावया नाधिकारस्त्वनोनार्यःस्यार्यायामतेरतया ८९ स्याद्देवाध्यापनेशूद्रोनाधिकारीयथा
भवेत् नथैवदीक्षितश्चानाधिकारीकुलेश्वरी ९० श्रीगुरुंगुरुपत्नींचतत्पुत्रान्ज्येष्ठपूजकान्॥
दीक्षितस्तोषयेद्देवीमथाविघ्नविनाशनं ९१ इतिते कथितंकिंचित्परीक्षागुरुशिष्ययोः दीक्षामे
दादिकंदेविकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ९२ ॐ इतिकुलोपकाशातंत्रोक्तदीक्षाविवरणंसमाप्तं अ
थनित्यातंत्रोक्तदीक्षामाह ईश्वरउवाच दीक्षाविधिप्रवक्ष्यामियेनत्रिशोःसुरेशभवेत् दी

यतेसकलंदेवीगुरवेप्राणसंयुतं १ नानारत्नसुवर्णाद्यैःपट्टवस्त्रसमुच्चयं ससंपात्रोत्तिनद्वारान्
नानापापसमन्वये २ तस्मादीक्षेतिनामास्याःसर्वशास्त्रेषुसूचने भक्तिहीनायदेवेशीनदेयामलि
नायच दानशीलायमंत्रकायसाधवेगुरुवेतसे ३ ५५ ५ पापिनेरूपणायापित्राठायकपठायच ३
दीनायाचारशून्यायमंत्रदोषपरायच निंदकोंद्विमूर्खायदेवद्वेषपरायच ४ ५ सन्मार्गवर्तिनिरतो
देवद्विजहितायच सर्वशास्त्रार्थवेदार्थशोधिनेसकृतायच ६ दीक्षादेयावरारोहेनान्यथापाप
भाग्भवेत् अथवश्येवरारोहेदीक्षाकारणमुत्तमं मंडपंवेदिकांरम्यांत्वापुष्पैर्वितानकं सुतं पुष्प
मालावलीरम्यांनानागंधसुधूपितां ८ सिंदूररंगमालाभिर्मंडितांवविचित्रितां वेदिकायांव
रारोहेकुंकुमेनाथवाप्रिये ९ सिंदूररजसावापिलिखितेवक्रमुत्तमं मध्यवक्रंवरारोहेनवकों
णविराजितं १० चतुरस्रंवलिखेत्सुवर्णकलशान्वितं रौप्यताम्रैरथितान्सन्निकारवि
नोत्तथा ११ जलपूर्णान्भवरत्नान्पूरितान्नवनत्नकान् स्थापयेत् फलैःपुष्पैश्चसुगंधेकुंभेनववर्णितान्
१२ त्रिशक्त्यायष्टकंनत्रकलशकुंभेषुपूजयेत् मध्यकुंभेवरारोहेश्रीविद्यापरिपूजयेत् १३ क्रमे
समस्तमभ्यर्च्यकुमार्यादेवतेवरेत् सुवासिनीब्रह्मरूपंयोगिनोविविधाअपि १४ नरंगृहवनंकु
र्यात्सर्वशोभासमन्वितं वामभागेमहेशानीस्थासनेपूजितश्रियः १५ सर्वशृंगारवेषाढ्यस्त्रीयंतत्र

निवेशयेत् षडध्वंरूपेश्चित्रं. तस्यमूर्ध्निविचिंतयेत् १६ दृष्ट्यावलोकयेत्तंतु दृष्ट्यादृष्टिंतुमेलयेत् ॥
आत्मासंक्रमणंकुर्यात्यावन्निश्चलतामियात् १७ नैश्चल्यंशोभनोबोधः शून्याशून्यविवर्जितः शून्यं
शिवमयंवस्तुपुरुषःपरमेश्वरी १८ शून्यंसशक्तिराद्याद्विप्रकृतिःपरमेश्वरि शक्त्याधिक्येरजस्तेर्यस
योगात्क्षित्यप्तयोर्यदा १९ स्वप्नावस्थानदात्तेयायोगःशक्त्याधिकात्ततः शक्तिर्जायतेतिरव्यानाशिवो
निश्चलतप्रिये २० नमोगुणासुषुप्तिस्तुशिवानिश्चलरूपिणी शिवाधिक्याद्गुणातीतंवस्तुज्ञानी
हिसंदरी २१ शिवशक्तिमयायोगात्शिवाधिक्येयदाभवेत् तदात्वंकिंजानीयात्सर्ववंधने
तेतनी २२ कलाःषोडशदेवेशीआत्मस्थानव्यवस्थिताः श्रीविद्याबीजसंलीनाःशिष्यदेहप्रका
शायेत २३ चतुर्विधाषोडशार्णामहात्रिपुरसुंदरी तध्यानुमनसःस्थैर्यउन्मनीतिनिगद्यते २४
ब्रह्मज्ञानेमनःपक्षीतस्यावैविलक्षिताः संकल्पेनविकल्पेनपक्षाभ्यांवंचलःसदा २५ मोहम
त्सरकामेश्चक्रोधहंकारदुर्मदैः संन्नद्धोपिमहादेवीकृत्याकृत्यपदर्शये २६ संसारवृक्षदेवेशि
धनपुत्रादिमूलके अविद्याविस्तृतेनिंदास्तुतिशाखासुशोभिते २७ अभिलाषोत्स्फुरत्पुष्पप्र राम
तिपत्तकादिभिः पर्णपूर्णेविरागेहपापपुण्यफलान्विते २८ तत्रज्ञानवादयेस्थूलेदृष्टादृष्टवि १९२
धेस्थितः पक्षिणंतंसमाक्रम्यज्ञानशस्त्रेणपातयेत् २९ गुरोःकटाक्षवज्रेतुकरध्वंतामहेश्वरी॥

तेनपक्षेछिन्नेयदाभवतिनिश्चयात् ३० तदासनिश्चलीभूतोह्यमुखोनिश्चयात्प्रिये सर्वसंकल्पहरि
तःकलासप्तदशीभवेत् ३१ उन्मनीनामतस्याहिभवपाशनिकृंतनी उन्मन्यासहितोयोगीनयोगीनो
न्मनीपरा ३२ यथाकर्पूरगोदीपोनदीपोनपुनःशिखी अतएवमहेशानिरध्यासंक्रमणंत्यजेत् ३३ तत्व
मस्यादिवाक्येनउपदेशोहियोनयेत् अद्वावक्यंसंयोज्यस्पर्शनेवसुलोचने ३४ स्पर्शोहस्तस्त्वाभातिश्री
गुरोःकरसंभवः स्पर्शेनधातवःसर्वेलोहाद्याःसुरवंदिते ३५ सुवर्णतामायांतिसर्वेविशिष्यगरणेविताः
करस्पर्शेसुदेवेशिपंचमलिनादिकं ३६ लोहलेनाद्यथाहिसुवर्णत्वंकरोतिव करेपुष्पफलान्वि
त्वाब्रह्मरंध्रेकरेक्षिपेत् ३७ तस्माद्गुरुस्त्वमेवासीतिमत्वार्थंकराद्भवेत् अनिर्वाच्योपदेशोयंस्पर्शेना
द्ब्रह्मरंध्रके ३८ ब्रह्मरंध्रेसहस्रारेकर्पूरधवलेगुरुः वराभयकरोनित्योब्रह्मरूपीसदाशिवः ३९
ज्ञानंनिर्परमेशानिनिजस्थानप्रकाशकः पश्चात्षट्चक्रविज्ञानंशिष्यायप्रतिबोधयेत् ४० अधा
रंस्वर्णवर्णंतुचतुर्दलसुशोभितं वादिसांतैश्चतुर्वर्णैस्तसहेमसमप्रभैः ४१ गणेशासहितंविधि
स्वाधिष्ठानंततप्रिये वृद्धगोपतीकाशैस्फुरद्बंधुमसन्निभैः ४२ वादिलांतस्फुरद्रूपैर्ब्रह्मणासंयु
तेप्रिये नीलवर्णंतृतीयंहिपद्मपूरंदचारकं ४३ विद्युत्पुंजप्रभावर्णैरादिफांतैश्चषंडितैः ४४ गदा
धरहरिपीठंचतुर्थंश्रृणुसुव्रते पिंगाभंहारवारंतुकादिठांतैःसुशोभने ४५ विस्फुलिंगप्रभादिव्ये

त्रिखंडेनवयुतेप्रिये विशुद्धचक्रदेवेसिधूभवर्णकलास्वकं ५६ स्वरैर्मौलिकृतसंकाशैर्मंडितेपरमेश्वरि जिह्वासनाधितेतज्ज्ञानीहिनरनेतरं ५७ आज्ञाचक्रंमहेशानिविधुकोटिसमप्रभं द्विदलेठसवर्णाभ्यांशुभ्राभ्यांपरिसेविते ५८ परमात्मस्वरूपाढ्यंनादरूपेहिसप्तमं नादोविलीनोयस्मात्तुतस्माद्धूसतदुच्यते ५९ देहेक्षराणिदेवेशिनादएवात्रकारणं नादःपवनसंयोगात्कुंडलिन्यायुतोयदा ६० प्रसरन्परमेशानिषट्चक्राणंदलेषुच पंचाशद्वर्णरूपालंप्राप्तवान्सुरवंदिते ६१ अव्यक्तस्वरतोप्राप्तउदानादिस्वरैक्रमात् एवंसर्वज्ञतांनत्वेदत्वाशिष्यायसद्गुरुः ६२ शिष्यंतदाश्रीगुरोःपूजांकुर्यात्सत्सक्षणं श्लोकपंचदशेनोमादर्यंपट्चक्रध्यानान्वितं ६३ गंधाश्वसहितामट्टमहिषेणोसमन्वितं क्षेत्रयामसमहारामरम्यवापादिसंयुतं ६४ सुवर्णमाक्षिकोपेतं कस्तूरीवेदनान्वितं गुरुंसंतोष्यविधिवत्प्रसादंलब्धसंयुतं ६५ गृहीत्वाशिष्यवर्गस्तुमुदितोनरनेतरं बालार्कप्रकाशायेकर्णेदक्षिणेवृत्ततत्परं ६६ पंचसिद्धासनेदत्वाविद्यापश्चात्प्रकाशयेत् तनोरहस्यंपरमंमहात्रिपुरसुंदरी ६७ प्रकाशयेद्दक्षकर्णेपरब्रह्ममयीप्रिये सर्वसौभाग्यजननीभोगमोक्षफलप्रदां ६८ श्रीविद्योषोडशार्णांतुब्रह्मानंदस्फुरत्कलां प्रकाशयेन्नदेवेशिसर्वस्वमिवसुव्रते ६९ वेदशास्त्रपुराणेषुसमयेष्वपिसुव्रते गुप्ताश्रीषोडशार्णायेनिष्यान

मिवसेत्स्मर ७० सहोदरार्धसर्वस्वप्राणायापिबोधवेः राज्येराज्यप्रदायापिपुत्रायप्राणदायच ७१ नदेयाषोडशार्णायेसर्वस्वमिववाप्रिजे सपुत्रदारसहितंशिरोदेयंकथंचन ७२ नेदेयाषोडशार्णाहिप्राणैःकंठगतैरपि गोप्यंपितव्यामाताविद्यास्वगुप्तमिवपार्वती ७३ उदकेलवणोनीलंयथाभवतिशैलजे मनोभवतिवेलीनंपादयोःश्रीगुरोःप्रिये ७४ नदातव्यामहाविद्यारूपयाषोडशाक्षरी अक्षरैःसहितावापिनिरक्षरतयास्थिता ७५ परमात्मास्वरूपाहिविश्वस्यंदनरूपिणी उच्छ्वासनिश्वासतयाषट्शतान्यकविंशतिः ७६ सहस्राणिदिवारात्रौहंसश्शंभोमयेवतः स्यंदनेनैवसकलंव्याप्यतिष्ठतिसर्वतः ७७ आत्मलेनाजपाहंसेयासूर्यसोमस्वरूपिणी निरंजनस्वरूपावनिराभासस्वरूपिणी ७८ अमनुक्षतनुताभ्यांसूक्ष्मलेनवरानने प्रबोदयादनेनापिमंडितावह्निजायया ७९ बंधूगेशोभितादेवीहंसेनैवप्रपूजिता अव्यक्तरूपागायत्रीछंदोवक्त्रवरानने ८० साक्षात्परमहंसाख्यादेवतात्रिपुरेश्वरी त्रिविधाव्यापकाविधिपरमज्योतिरूपिणी ८१ आत्मस्वरूपलिंगाहिमायायोहगतप्रिये श्रात्मानंरंगिणीनीरक्षालिनाभवेदनेः ८२ सुमनोमंडितावापिसमाधिकुसुमेश्वरा ज्ञानागारेप्रपंचाख्यभूपतीपरिसेविता ८३ अधितिष्ठतिसर्वत्रसर्वज्ञेवेद्यमंडिता॥ निःप्रपंचानिराभासाकेवलंब्रह्मचिद्कला ८४ षोडशार्णापराविद्याश्रीविद्येत्यभिधीयते त्रिष्ठा

स्यपथमार्णहिगहीलासुंदरंप्रिये७५ नामसंकल्पयेत्तस्यमनोहंस्थिरबुध्ये श्रीविद्योहृदये
तस्य न्यस्येद्व्यक्तरूपिणी७६ श्रीविद्याक्षरपंक्तिंसुसाक्षाद्वेलेवविन्यसेत् उदकेलवणंनीलंयथा
तिष्ठतिपार्वति ७७ तथाब्रह्ममयाविद्यासर्वशास्त्रेषुगोपिता एवंदीक्षास्वरूपंतेमयोक्तंभवनोवर्क७८
इतिश्रीज्ञानार्णवेनित्यतंत्रेदीक्षाविधानंसमाप्तं अथतंत्रराजानुसारेणदीक्षाविधानमुच्यते एकद्वित्रिवृतुःपंचवर्षान्यालोक्ययोग्यतां पक्तिपुत्रकंगणेश्वापिक्रमाद्वर्षेषुसंकरे १
उत्तरलक्षणसंपन्नंशिष्यमाचारशालिनं पंचषट्दुष्टविद्याभ्योशोधितेर्बहुवासरैः २ कलशेरक्षि
प्तांभुश्रीचक्रेसन्निवेश्यच आधारेहृदयेमूर्ध्निचक्रंसंचिंत्यमध्यतः ३ स्वांतादावाहसंस्था
प्यसंपूज्यन्यासंसंयुतं त्रिंशोविद्यावदेत्कर्णेदेव्यात्मापूर्णमानसः ४ देवतागुरुमंत्रात्मानं तं
कृत्वाक्रमेणतदा शतंजपेत्तदाग्रस्तोनिकटेत्रिदिनंततः ५ नोचेत्संहारिणीशक्तिगुरुमेनिन
संशयः तस्मात्तदंतिकेतस्यपूजादेशादिरूढसेत् ६ तादात्म्यमात्मनोलक्ष्याद्गुरोर्मंत्रात्म
नोर्यतः ततस्तदासमारभ्यतदायोधनादिषु ७ अथाभिषेकंद्विविधंसमाख्यातदाशया अनु
ग्रहादिकुर्वीतसिध्येयेनान्यथाभवेत् ८ विधायचक्रंतन्मध्येयोन्यांकुंभंनिधायतं क्षीरोदकैःसमापूर्य
अभिषिंचेन्मनुं ९ क्रमागतसमाचारनिरतोभक्तिशालिनी त्रिकोणानिविधायात्रमध्ये

कुंभेतुविन्यसेत् १० द्वितीयमभिषेकंतुकुर्यादेवात्मसिध्यये विरच्यविपुलंचक्रंप्रतियोनिंवरोउशा
११ सौवर्णराजतेनाथैकांस्यमृन्मयकेनवा पूरितंसीतलांभोयेनक्षीरेणाक्षरोषधैः १२ निक्षिपेच्च
नरत्नानिधान्यानिविविधानिच हिरण्यानिसताम्राणिवासोभ्यामभिवेष्टयेत् १३ रक्ताभ्यांवै
रनैश्चवपनसाश्वत्थपल्लवैः शातकुंभतनाबुधैःमातुलिंगफलान्वितैः १४ विधायकलशान
न्यानन्यष्टैकैकशोन्यसेत् सार्धसाहस्रंषट्त्रिंशत्पंचसंख्याकमोदितः १५ मध्यचक्रेगुरोर्या
दिकृत्वाबाह्याभिपूजयेत् सहस्रंतुजपेत्पश्चाद्धोमंकृत्वासमंततः १६ शंखकाहलभेरीकरि
वायसंगीतनर्तनैः मुरजैर्योगिदेवैश्चएकैकंदेवतात्मभिः १७ कुंभैस्तुपूर्णितैःसिद्धैरभिषिंचे
गुरुंस्वयं स्वचक्रमंतस्यकथयेत्तदाप्रभृतिसोपिते १८ अनुष्ठितेनिष्टदनुक्षिन्नपर्वायंगुरु
दक्षिणं सहस्रंप्रजपेद्विद्यामभिषेकंसमन्वितः १९ अथवाषण्णवत्युत्तुकलशान्तत्रविन्यसेत्
तेपुत्रान्क्रियासमावाद्यसंपूज्यैवाभिषेचयेत् २० एकपात्रकसंजन्मदिनेकृत्वाभिषेचयेत् एवं
नित्यंनैमित्तिकंतथाछिन्नंसमाचरेत् २१ नाथेनलेश्चनित्याभिकालनिष्पादुविद्यया ॥
आराधेद्धृदयंशीर्षवक्त्रोसूर्यनिशाकरे २२ ध्यायंस्त्रीसंध्यंजपेत्सवर्गंयेननश्चरं संध्या
त्रयंषष्टिसंख्यंजपेत्तद्दिनविद्यया २३ साधकानांतुनामादिनात्यर्थंपतेदिवा दिनाश

रादानथास्यनामाक्षरणीतापिवा २४ नामपर्यायतःप्राप्तं कालादापत्तिदयं परिहरन्नामतोवा
पित्रीणिनामानिसाधके २५ अपिविनश्वरंविधिनाप्रदद्यादक्षिणांगुरोः सर्वस्वंवानदर्धवान
दर्धकालदातथा २६ नोचेन्मुक्तिस्तेकोटिःकथमस्यभविष्यति गुरुंतदयतःप्राप्यविधा छेत्तव्य
नुज्ञेतथा २७ प्रणामपूजास्तवनैसेवादिभिरुपासनैः तोषयेदन्यथाशक्तिःस्वीयानुज्ञामनी
भवेत् २८ पूजादाववसानेवपंचश्लोकान्जपेत्ततः देव्यास्तुसिंगुरोर्लब्ध्वा श्लोकद्वादशकं
जपेत् २९ एवंदीक्षाविधिंकृत्वानित्यनैमित्तिकंतथा दिनशस्तुप्रकुर्वीतगुरुः देवासको
भवेत् ३० इतितंत्रराजोक्तदीक्षाविधिः समाप्तः अथसंहितोक्तदीक्षाविरुच्यते अथदीक्षा
विधिंवक्ष्येदुर्लभोभुवनत्रये पूर्वोक्तेनप्रकारेणनवयोन्योकितांतरं १तन्मध्येस्थापयेध्यान्यं
कलशंतत्रनिक्षिपेत् शुभोदकैर्गंधपुष्पैःस्वर्णरत्नैश्चपूरयेत् २ तन्मध्येवक्तराजंतुसम्यगभ्य
र्चदेशिकः आत्मानंपूजयित्वातुगुरुस्तिर्मानवेस्तथा ३ स्मर्तव्याःगुरवःसर्वेसम्यक्प्रणतिपूर्वकं
१मूर्ध्नोलिखितावियोवसंम्यक्पुष्पादिभिर्जयेत् ४ शिष्यायदर्शयेद्विद्यांपंजपत्रान्तधापिये
यदिस्यान्महतीप्रीतिःशिष्यस्यप्राणदस्यतु ५ तदैकोवारमात्रेणदक्षकर्णेजपेत्परां पोडशा
र्णांपरांविद्यानदद्यात्कस्यचित्प्रिये ६ राज्यंराजपदायापिपुत्रायप्राणदायवै शंभवात्प्रकु

दीक्षातद्दिशोवरसंहिता ७ अनिर्वाच्योपदेशस्तुस्पर्शनात्मलक्षणोभवेत् कलशस्थेपलुवेतुत्रिधारंप्रो
क्षयेत्ततः ८ भवेन्नदाक्षिणिकस्तुतदासोदेशिकाग्रणी आधारेणतुलुंगंतुकंदंनामकल्पयेत्
गुरवेदीयतेसर्वंअज्ञानंक्षालनोपिव तस्माद्दीक्षेयमाख्यानामंत्रसिद्धिकरप्रिये ९० दीक्षितःसमहो
त्सानिविनियोगविधिंचरेत् नित्यनैमित्तिकंज्ञात्वाश्रीविद्यांपरिपूजयेत् ११ दीक्षितस्याधिकारोत्र
नान्यस्यपरमेश्वरी पुत्रकेलितंदृष्ट्वास्वयंशास्त्राकरोतियः १२ ब्रह्महत्यासुरापानस्वर्णस्तेयादिपात
कैः निपतेनात्रसंदेहोनरकेनियतंत्यसौ १३ इतिदीक्षास्मृतिसंहितोक्तदीक्षाविधिः अथप्रयोगः
तत्रशिष्यायदिद्यज्ञानंदत्तंतस्यसर्वपापक्षयंकरोतिरतिर्दीक्षानिरुक्तिः तथाचोक्तंशारदायां
ज्ञानंदिव्यंयतोदद्यात्कुर्यात्पापक्षयंयतः तस्माद्दीक्षेतिसाप्रोक्तादेशिकैस्तत्त्ववेदिभिः ज्ञानंदिव्यं
दीयतेयास्मात्क्षीयंतेअनयापवेतिनिरुक्तिः दीयतेक्षयंशरहृदयमिर्वृतंमंत्रशास्त्रज्ञाः आचार्याः व
दंति अक्षरसाम्यान्निरुक्तिकारवचनाच्च दिव्यज्ञानंअतींद्रियंआत्मविषयं पाशाः आणवकार्म
णमायाख्यास्त्रिविधाः इतीदीक्षानिरुक्तिः सातुसप्तप्रकारावेति क्रियादीक्षा वर्णदीक्षा कला
दीक्षा स्पर्शदीक्षा दृग्दीक्षा वाग्दीक्षा वेधदीक्षावेति तत्रादौक्रियादीक्षाविरुच्यते तत्रयथो
क्तलक्षणः शिष्योयथोक्तलक्षणंगुरुंसर्वविरक्तःसेवितंशुश्रूषाविनयप्राणामादिभिर्वै

रादपिनथास्यनामाप्यर्णीतापिवा २४ नामपार्श्वयतःप्राहं कालादासमितिहृयं पसिद्धनामतोवा
पित्रीणिनामानिसाधके २५ अक्षिविक्रस्तुविधिनाप्रदद्यादक्षिणांगुरोः सर्वस्वंवानदर्धवान
दर्धवालदातथा २६ नोचेत्कुक्तिसेकोतिः कथमस्यभविष्यति गुरूनदग्रतःप्राप्तविं० पंतर
नुजेतथा २७ प्रणामपूजास्तवनैसेवादिभिरुपासनैः तोषयेदन्यथाशक्तिःस्त्रीयालक्षमनी
भवेत् २८ पूजादाववसानेवपंचश्लोकान्जपेन्नतः देव्यास्तुलिंगुरोर्ष्ट्वाश्लोकद्वादशकं
जपेत् २९ एवंदीक्षाविधिंकृत्वानित्यनैमित्तिकंतथा दिनशस्तुप्रकुर्वीतगुरु० देवासको
भवेत् ३० इतितंत्रराजोक्तदीक्षाविधिः समाप्तः अथसंहितोक्तदीक्षाविरुच्यते अथदीक्षा
विधिंवक्ष्येदुर्लभंभुवनत्रये पूर्वोक्तेनप्रकारेणनवयोन्यंकितांतरं १तन्मध्येस्थापयेद्यान्यं
कलशंतत्रनिक्षिपेत् शुद्धोदकैर्गंधपुष्पैःस्वर्णरत्नैश्चपूरयेत् २तन्मध्येचक्रराजंतुसम्यगभ्य
र्च्यदेशिकः आत्मानंपूजयेत्तातुगुरुमिर्मानवेसथा ३स्मर्तव्याःगुरवःसर्वेसम्यक्प्रणतिपूर्वकं
१भूमौलिखित्वाविधिवत्संम्यक्पुष्पादिभिर्यजेत् ४शिष्यायदद्यादीक्षांपूजपात्रान्तथाप्रिये
यदिस्यान्महतीप्रीतिःशिष्यस्यप्राणदस्यतु ५तदेकोवारमात्रेणदशकर्णेजपेपरं षोडशा
र्णापराविद्यानदद्यात्तस्यचित्प्रिये ६राज्येराजपदायापिपुत्रायप्राणदायवे शंभवातापुरु

वीरतदृष्टिगोचरसंहिता ७ अनिर्वाच्योपदेशस्तुस्पर्शनात्सूचणोभवेत् कलशस्थेपलुवेसुत्रिशरंपो
क्षयेत्कलं ८ भवेत्तदाक्षिविक्रस्तुतदासोदेशिकाग्रणी आद्याक्षरेणसंलग्नंकंदरंनामकल्पयेत्
गुरवेदीयतेसर्वमज्ञानंक्षालनेपिच तस्माद्दीक्षेयमाख्यातामंत्रसिद्धिकरप्रिये १० दीक्षितःसमेत
शास्त्रविनियोगविधिंचरेत् नित्यनैमित्तिकंकृत्वाश्रीविद्यांपरिपूजयेत् ११ दीक्षितस्याधिकारोत्र
नान्यस्यपरमेश्वरी पुत्रकेलितंदृष्ट्वास्वयंशास्त्राकरोतियः १२ ब्रह्महत्यासुरापानस्वर्णस्तेयादिपात
कैः लिप्यतेनात्रसंदेहोनरकेनिवसत्यसौ १३ इतिदीक्षामूर्तिसंहितोक्तदीक्षाविधिः अथप्रयोगः
तत्रशिष्यादिद्यज्ञानंदत्तंतित्स्यसर्वपापक्षयंवक्तीतिदीक्षानिरुक्तिः तथाचोक्तंशारदायां०
ज्ञानंदिव्यंयतोदद्यात्कुर्यात्पापक्षयंयतः तस्माद्दीक्षेतिसाप्रोक्तादेशिकैस्तत्त्ववेदिभिः ज्ञानंदिव्यं
दीयतेयाज्ञाःक्षीयंतेअनयाएवंनिरुक्तिःदीयतेक्षयंशास्त्रहृदयमिर्वचनंमंत्रशास्त्रज्ञाःआचार्याःव
दंति अक्षरसाम्यात्निरुक्तिकारवचनाच्च दिव्यंज्ञानंअतींद्रियंआत्मविषयं पाशाःआणवकार्म
णमायाख्यास्त्रिविधाः इतीदीक्षानिरुक्तिः सातुसप्तप्रकारापभवेति क्रियादीक्षा वर्णदीक्षा कला
दीक्षा स्पर्शदीक्षा दृक्दीक्षा वाग्दीक्षा वेधदीक्षावेति तत्रादौक्रियादीक्षाविवृण्यते तत्रयथो
क्तलक्षणः शिष्योयथोक्तलक्षणंगुरुंसर्वविरकालसेवितंशुश्रूषाविनयप्राणप्रदानविनयप्राणमायैर्व

हुरा: परितोषितं कृतपूर्वाह्णिकक्रियेस्वयंवरस्नातः कृतपूर्वाह्णिकक्रत्यः समलंकृतपंचवाद्यघोषपुरः सरं बालप्रणेः स्वस्तिवाचयित्वा ॐ आद्यामुकेमासि अमुकरासिगतेसवितरि अमुकपक्षेअमुकतिथौ भारतवर्षाख्यपूर्वप्रदेशेषसेत्रेवेदमुकक्षेत्रेअमुकगोत्रोमुकवेदांर्गताऽमुकशाखाध्यायीब्राह्मणश्चेदमुकशर्मा क्षत्रियश्चेदमुकवर्मा वैश्यश्चेदमुकगुप्तः शूद्रश्चेदमुकदासोहं वसुर्विधपुरुषार्थसिध्यर्थं श्रीविद्याग्रहणमहंकरिष्येइतिकुशहस्तः प्राङ्मुखोदङ्मुखोवासंकल्प्यकृत्वापुनः पूर्वोक्तपवेगुणविशेषणविशिष्टायांपुण्यतिथौ अमुकगोत्रिणं अमुकवेदांतर्गताऽमुकशाखाध्यायिनंअमुकशर्माणंतांश्रीविद्याग्रहणार्थेगुरुत्वेनवृणे इतिकुंडलस्थपीतयज्ञोपवीतहारकेयूरवलयांगदमुद्रिकावसनादिगुरुपादयोर्निक्षिप्यप्रणम्यवृणुयात् ततोवृतोस्मीतिगुरुणाप्रतिवचनेदत्तेशिष्यः कृतांजलिर्यथोचितंगुरुकर्मकुर्येतिब्रूयात् ततोगुरुः करवाणीतिप्रतिब्रूयात् वाद्यघोषपुरःसरं मौनीसमलंकृतोब्राह्मणाशीर्भिरभिनंदितःसशिष्यःसाधकैःसार्धंदीक्षामंडपस्थापश्चिमद्वारंगत्वा पादौप्रक्षाल्याचम्यप्राङ्मुखस्वासनेसमुपविश्यप्रागुक्तसामान्यार्घ्यंविधायद्वारपूजांप्राग्वत्कृत्वा पूतोत्सारणंविधायप्राग्वत्देवमंडपांतःप्रविश्यवास्तीशादीपनाथादीन्संपूज्यपंचगव्यार्घ्यंतोयाभ्यांमंडपाभ्यांतरंप्रोक्ष्य मंडपेक्षणादिसिध्यर्थंतुः संस्कारैः संस्कृत्यदंशोगागरुधूपैर्मंडपंधूपयि

DR. BHAU DAJI MEMORIAL

त्वालाजावंदनसिध्यार्थंपश्चिमद्वारेस्थितान्त्रिकिरान्मंडपाभ्यंतरे विकीर्यअस्त्रमंत्रापिमंत्रितेनकुशमुष्टिनानान्त्रिकिरान्संमार्ज्यैकीकृत्यईशानकोणेतत्संस्थाप्यब्राह्मणैःपुण्याहंवाचयित्वाब्राह्मणान्दक्षिणादिभिःपरितोष्यवेद्योश्रीचक्रमुद्धरेत् तत्रवेदिकापीठोपलिप्तायांपश्चिमतःस्वासनंपूर्ववत्संशोध्यतत्रस्वासनमास्तीर्यतस्मिन्कामकलामालिख्यप्राग्वत्संपूज्यतत्रप्राङ्मुखःपद्मासनेनोपविश्यमौनीविजितेंद्रियःस्वपुरतःपूर्वभागेसुसमेकृतलेसीदूरादिनाश्रीचक्रमुल्लिखेत् ततःप्राग्वत्पूजाद्रव्याण्यासाद्यनाभितथेवरंसंकृत्यगुर्वादिवंदनांतेप्राग्वत्समस्तप्रकटेत्यादिसमस्तीयोगिनीमूलविद्यायायत्करांजलिंनिक्षिप्यपूतशुध्यादिन्यासजातंनिरूप्यकृत्वापुनर्मूलविद्योपपाद्यकिंचित्पाद्यंसमर्प्यपुनः पूर्ववत् श्रीचक्रेपुष्पांजलिंदत्वा मध्यत्रिकोणमध्येयानिधिरार्द्रयनदुपरितंदुलान्त्रिकीर्यतत्रदर्शीनास्तीर्यसाग्रान्दीर्घान्दर्भान्संविन्यासादिदर्शनेकीकृत्यअग्रदेशेब्रह्मग्रंथिंविधायकूर्चंकृत्वागंधाक्षतपूर्वंपुनस्तत्कूर्चंत्रिपुटोपरिनिधायतत्रप्रागुक्तविधानापीठपूजांविधायसुवर्णादिरचितंकुंभंअवणंअतिस्रोपनाकृतीअस्त्रमंत्रेणप्रक्षालितंवेदनागरुकर्पूरधूपितंनाप्यंतरंत्रिगुणीकृतंतंतुनावेष्टितंसर्वौषधसिद्धंगंधपुष्पादिभिःपूजितंकुंभंकुशाक्षतसमन्वितंपुष्पनीलवैदूर्यै

विद्रुम४मौक्तिक५मकरत६वज्र७गोमेद८पद्मरागाख्य९नवरत्नोदरंन्यालिपुंजोपरिप
पात्रमुत्तरन्यसंस्थाप्यप्रागर्चितयोगंविन्यस्य कुंभस्यवेद्यंपरिकल्प्यएकपंचाशद्दूर्वौषधि
क्वाथतोयैःक्षीरवृक्षत्वक्क्वाथतोयैःब्रह्मवृक्षत्वक्क्वाथतोयैःगंधपुष्पकर्पूरवासितैस्तीर्थजलैः
वाआत्ममंत्रेणप्रत्यक्षरंसविंदुकंमातृकांप्रतिलोम्येनषष्ठन्मूलविद्यामपितथाजपन्देवताध्यानं
कुंभमाधूर्यपुरतःप्रागुक्तःसामान्यार्घ्यविधिनात्रोत्तरसंस्थाप्यतत्कुंभस्थजातीयतोयेनापूर्यतत्र
वंदनागरुकर्पूरगोरोचनाकाश्मीरकेशरजटामांसीत्रिहुंकारव्याप्तगंधकंनिक्षिप्यतस्मिन्न
त्रोत्तरजलेप्रागुक्तवह्निदशकलाःसूर्यस्यद्वादशकलाःसोमस्यषोडशकलाःसृष्ट्यादिपंचाशत्
कलाश्चआवाह्यतोसौप्राणप्रतिष्ठांविधायसंपूज्यप्रतिलोममूलविद्यांत्रीःसंहृद्यात्रोत्त
र्स्थंस्वजपित्वाहृदयेदेवींध्यात्वातत्तोत्तरस्थंजलंकुंभस्थलिंगेनिक्षिप्यअभ्यक्तपरस्परसं
स्पर्शपलुठानिद्रातुलनतयासमावाह्यकल्पद्रुमधियाकुंभवक्त्रेनिधाय तदुपरिकुंभसजाती
यैतंडुलपूर्णनारिकेलफलान्वितंवस्त्रकंसंस्थाप्यतत्फलंकल्पवृक्षंध्यायन्मूलमंत्रं
पठंवस्त्रयुगेनतंकुंभंवेष्टयेत् इतिप्रधानकुंभंसंस्थाप्य तस्यपूर्वादिचतुर्दिक्षुशालिपुं
जोपरिप्राग्वत्कुंभान्संस्थाप्य पूर्वकुंभेधवं दक्षिणेधरो पश्चिमेवाकूपतिं उत्तरे

विघ्नेशं संपूज्य तथातस्यविदिक्षुकुंभान्संस्थाप्यआग्नेयकुंभअस्तं नैऋत्येदुर्जयं वायव्येसिद्धार्थं ईशा
न्येमंगलंवसंपूज्य पुनःपुरोदिकुंभेक्षीद्रियादीन्त्रेदिकमंत्रैःसंपूज्यपूर्वादिषुदिक्षुरत्नकनकंउडीकंवा
मनकुमुदोजनं पुष्पदंतंसार्वभौमंसुप्रतीकंवपूजयेदितिदिग्जानूसंपूज्यहृत्यष्टकुंभान्स्थापयेत्म
ध्येनवमंप्रधानकुंभं अथवाप्रधानकुंभमेवस्थापयेत् प्रधानकुंभेप्राग्वत्मूलविद्यायाश्रीपरदेवता
मूर्तिंपरिकल्प्यतस्यांश्रीचक्रगतसमस्तदेवताहृदंसंपूज्यप्राग्वत्धूपदीपान्निवेद्यनैवेद्यंपरिकल्प्यप्रा
ग्वत्मुनानारेवींध्यात्वास्वदक्षिणपार्श्वागेकुंडस्थंडिलेवाविधायतत्रीयखंडादिनानित्याभ्यांअर्घ्योदुना
कुशेरणुस्थप्रागग्राउदगग्राश्चतस्रश्चतस्रोरेखाःकृत्वातत्रनवमेमध्यकोष्टतृतीयखंडादिनानित्या
भ्यांवह्निमाधायकव्यादेभ्योनमः इतिदक्षिणस्यांदिशिएकमंगारं निक्षिप्यतत्रीयखंडादिनानित्या
भ्यांपरिषिंच्यकुशेःपरिस्तीर्यवह्नेरुदगमानीयमूलेनसंपूज्यतृतीयखंडादिनानित्याभ्योनज्जिह्वा
स्मरणंश्रुवेकेसप्ताहुतिर्जुहुयात् जिह्वायथा हिरण्यगगनारक्तारुद्रासुप्रभाबहुरूपाअतिरक्ता
चेति नतोमूलेनमूलदेव्यैषोउत्तरावारंहुत्वासमस्तप्रकरेतिसमष्टिमंत्रेणत्रिवारंहुत्वामूलेनपंचो
पचारैःपूजयित्वाहुतसमंसंस्रवंजपित्वादेवींविसर्जेत् इतिकादिमतोक्तहोमः ततोदेवींसंपूज्यतो
कुंभमूर्तौविसृज्यवह्निमुद्वास्यप्राग्वद्बलिदानंविधाय मूलविद्यामष्टोत्तरसहस्रंजपित्वादेव्यैसम

र्यैस्तुत्वा प्रणम्य मंडपस्यशानकोणपूर्वे संवित्तविकिरपुंजोपरि सादकेहण्यगंधवस्त्रादि संयुतंकरकं
निधायतस्मिन्सिंहारूढंस्वरवर्द्वैरवेरकधारिणीघोररूपांपश्चिमाभिमुखीअस्त्रदेवतोध्यात्वानिवेद्य
तोगंधादिभिःसंपूज्यतंकरकमादायश्रीपरदेवताज्ञयाअस्मान्रक्षरक्षेतिलोकपालानांदेव्याश्चाज्ञा
वयन्नमउपांतनीलमुत्कोटकधारयापरिषिंचन्प्रदक्षिणंपरिक्रम्यअस्त्रमुच्चरन्यथास्थानेतंकरकंनि
वेश्यउपविश्यपुनःपूर्ववदस्त्रदेवतामभ्यर्च्य ईशानयोर्मध्येवत्सरस्त्रकुंडस्थंडिलेवाआचार्योऽग्नि
स्थापनंकुर्यात्तत्रयथा कुंडादिसमीपेप्राङ्मुखःस्वासनेसमुपविश्यकरकस्तुवाज्यस्थालीप्रणी
तापोक्षणीपात्रत्रयंमुष्टिधनंधूपदीपादिकमाज्यादिकंवयथोचितंपत्रपुष्पकुशाक्षतादितमुदक
पांडवस्ववामभागेयथायथंकुंडादिसंनिधेस्थापयेत् ततोणुर्वादिवेदनपूर्वेकंमूलेनप्राणायाम
त्रयंकृत्वामूलविद्यायाःऋष्यादिकरषडंगन्यासपूर्वेकंकरशुद्धिंवक्ष्यमाणंसमाचरेत् ततोवासनयुवतिवाग्देवतान्या
सान्विधायदेवीध्यात्वामानसेपूजयित्वास्वदक्षिणेसाधारंसजलपात्रंनिधायमूलेनाग्निमंत्र्यधे
नुमुद्रयाऽमृतीकृत्यतज्जलंप्रोक्षणीपात्रेनिक्षिप्यतेनजलेनकुंडादिकंप्रोक्ष्यकुंडादौमूल
विद्यांदिनित्यांचोच्चार्यप्रागग्रादुदग्ग्राश्चतस्रोरेखाःकुशजलेनविलिख्यपुनस्तथै
वप्रोक्ष्यकोशाद्यादिपात्रेवह्निस्थानीयंह्रींश्रींवह्निजायादेव्योहुंफट्स्वाहेतिमंत्रेणकुंडारोहनेकेमंगारै

नैर्ऋत्योपरित्यज्यअवशिष्टंदेवोक्तंमूलेनाग्निमंत्र्यधेनुमुद्रयाऽमृतीकृत्यमध्यकोष्ठेतंवह्निनिक्षिपेत्॥
ततस्तदुपरिकुशान्मुष्टिकाष्ठानिमूलेनप्रोक्ष्यनिक्षिप्यमूलविद्यांदिनित्यांविद्यांचोच्चरन्मुद्रयानप
त्रंकृत्वैवत्रीःप्रज्वालयेत् ततोयजनादिनांतंअनलंपटुरूपंह्रींश्रींअग्निप्रज्वालितंवंदेजातवेदंहु
ताशनंसुवर्णवर्णमनलंसमिध्येसर्वतोमुखंवस्त्रनेनप्रणमेत् ततःसप्तजिह्वामुद्रांबध्वांह्रींश्रींस
कलनकारणायवह्नेःगर्भाधानादिकाःक्रियाःसंपद्यतामितिसप्तजिह्वामुद्रांदर्शयेत् ततःपात्रा
ण्युत्तानानिकृत्वाप्रोक्ष्यप्रणीतांपात्रंप्रक्षाल्यमुद्रोदकेनापूर्यतत्रांकुशेनप्रणीतातोयंनिक्षिप्य
उत्तानहस्तहृदयनाभिकांगुष्ठाभ्यांनसवित्रायमूलेविद्यसोमःअस्त्रायफट्स्वाहेत्यस्त्रमंत्रेणपवित्रमध्ये
ततज्जलबिंदुंभूमौक्षिपेत् ततस्तत्रपतंतंबिंदुंनिक्षिप्यस्वदक्षिणेकुंडसमीपेकुशौद्वौस्थापयेदिति
प्रणीतापात्रप्रणयनं ततःप्रोक्षणीपात्रंप्रक्षाल्योदकेनापूर्यतत्रांकुशेनप्रणीतातोयंनिक्षिप्यते
नोदकेनसर्वोपकरणानिप्रोक्षयेत् ततपात्रेस्वदक्षिणेस्थापयेत् ततोमूलविद्ययादिनित्या
विद्ययावह्निंश्रीपरिषिंच्यउदगग्रेप्राग्ग्रैश्चरुसंस्कारशाखादिनयंतंपरिस्तीर्यस्वदक्षिणेवस्त्रासन
मास्तीर्यअमुकहोमकर्मणिअमुकगोत्रोअमुकशाखाध्यायीअमुकशर्माहंतानुरूपावेषकुशेनलंब
स्थापयेतिब्रह्मणमुपवेशयेत्तदभावेकुशबटुंवापूजयेत् ततोवह्निंहेमवर्णंदशाक्षध्वयोरतरात्प

धस्तदधरोष्ठश्चक्रिस्थलिकवरापंयान्वितंहेमपूरितंमूलदेवीरूपेधात्वाअग्नेरंहागतागच्छेत्या
वाह्यआवाहनापरमीकरणांतंततन्मुद्रयारक्षांहीश्रीवैश्वानरजातवेदहरावहलोहिताक्षसर्वक
र्माणिसाधयेस्वाहा अग्निश्रीपादुकांपूजयामिरतिपुष्पांजलिनात्रीःसंपूज्य एवंअग्नयेआसनं
कल्पयामिनमः इतिपुष्पादिकामासनेदत्वागंधादिनेद्योंनाउपवीतान्कल्पयेत् ततःपूर्वा
दिसप्तकोष्ठेषुप्रादक्षिण्येनवह्निसप्तजिह्वाःपूजयेत् तद्यथाहीश्रीहिरण्यपा० कनकपा०२रक्त
पा०२कृष्णापा०२सुप्रभापा०२अतिरक्तापा०२बहुरूपापा०२इतिजिह्वाःसंपूज्यपुनरग्निंसंपूज्य
अस्त्रेणाप्लावितायांआज्यस्थाल्यांपवित्रमेकमाज्यंवनिक्षिप्यमूलेनत्रिरभिमंत्र्यधेनुमुद्रया
ऽमृतीकृत्यस्वपुरतःकुशास्तरेस्थापयेत् ततस्तस्मादिनिर्मितोवरुस्थालींअस्त्रमंत्रेणप्रक्षाल्य
शुक्षान्नत्रयाभिमंत्रितान्मूलविद्ययाषडंशमितान्विसान्प्रंचदत्वाप्रस्तरमितान्अस्त्रमंत्रंज
पन्निक्षिपेत्तत्रयथामानेगोघृतंनिक्षिपेत्कवचमंत्रेणपात्रोत्तरेपातसात्रमुखंविधायगुरुःप्रा
ग्मुखोमूलविद्याजपन्स्वरूंश्चपठन्स्रक्स्रुवमाज्येनाभिपूर्यधेनुमुद्रांगैलविधयास्त्रंतत्रैवतस्मिन्स्व
रोपिधानंनिःकास्यस्रुवस्याग्न्यंनिक्षिपेत्तत्रमात्रंकवचेनोत्तार्यधेनुयामग्नेकुशास्तरेनिधायप्रो
क्षणीपात्रोदकेनप्रोक्ष्यतेनजुहुयात् यथा २अग्नयेस्वाहाअग्नयइदंनममा सोमायस्वाहा सोमा०

राम
१९९

अग्निषोमाभ्यांस्वाहा अग्निषोमाभ्यामिदं० २अग्नयेस्विष्टकृतेस्वाहा अग्नयेस्विष्टकृतइदंनमम
इतिवक्त्रदक्षनेत्रवामनेत्रललाटनेत्रमुखेषुएकैकामाहुतिंहुत्वा ॐभूःस्वाहा अग्नयइदंनमम
ॐभुवःस्वाहावायवेइदंनमम ॐस्वःस्वाहासूर्यायइदं०ॐभूर्भुवस्वःस्वाहाप्रजापतयइदं०
इत्येकैकामाज्याहुतिंहुत्वा यथाक्रमेसप्तजिह्वासुजुहुयात् यथा २हिरण्यायेस्वाहा २कनका
येस्वाहा २रक्तायेस्वाहा २कृष्णायेस्वाहा २सुप्रभायेस्वाहा २अतिस्तुलायेस्वाहा २बहुरू
पायेस्वाहा इत्येकैकामाज्याहुतिंजुहुयात् ततोवह्निमुखेश्रीचक्रंविभाव्यतत्रपीठपूजांपुरःस
रंदेवीमावाह्यप्रागवदासनादिपंचोपचारैःसंपूज्यआवरणदेवताश्चप्रागवदभ्यर्च्यवह्निदेवतायो
रैक्यंविभावयन्स्रुक्
पंचविंशत्याज्याहुतिंनाडीसंधानार्थंएकादशाज्याहुतिमूलवि
द्ययाहुत्वा स्रुक्प्रणवायश्रुवेपात्रंयवतुषैरंमाज्यंनिक्षिप्यपुष्पंदत्ताअधोमुखश्रुवेणतन्मुखंपि
धायपतिष्यन्मूलमूर्ध्नार्पयोषट्इत्येकामाहुतिंदद्यात् ततःश्रुवेणाज्येन ॐस्वाहाश्रीस्वाहा २
ॐश्रींह्रींस्वाहा २ॐॐश्रींह्रींक्लींस्वाहा ४ ॐश्रींह्रींक्लींलोंस्वाहा ५ ॐश्रींह्रींक्लींलोंगंस्वाहा ६
ॐश्रींह्रींक्लींलोंगंगणपतयेस्वाहा ७ ॐश्रींह्रींक्लींलोंगंगणपतयेवरवरदस्वाहा ८ ॐश्री
ह्रींक्लींलोंगंगणपतयेवरवरदसर्वजनंमेस्वाहा ९ ॐश्रींह्रींक्लींलोंगंगणपतयेवरवरदसर्वजनं

मेवरामानयत्वाहा इत्याज्याहुतिर्दशांशहुत्यात् इतिअग्निमुखं एवंसंक्षेपेणाअग्निमुखंकुर्यात् अथवापुरश्चरणांगहोमोक्तंअग्निमुखंकुर्यात् तत्रवरुस्थालीनोक्तोविधायते नैवप्रकारेणअग्निमुखंकुर्यात् अथवासूक्ष्मप्रकारेणैवकुर्यात् ततोगुरुःअस्त्रायफडितिमंत्रितेकुशास्तरेवरंत्रिधाविभज्यएकभागंदेव्यैनिवेद्यपूर्ववदंकुरार्पणंकृतमस्तिनसरितःश्रीवक्रपरिलश्चघनपूर्णगोधूमपिष्टदीपंश्चप्रज्वाल्यततोद्वितीयभागंविभज्यसहाज्येनवरुणामूलेनपंचविंशत्याहुतिर्हुत्वाबलिदानंकुर्यात् तथा कं५ॐमेषराशिकराद्यधिपतयेमंगलायएषगंधाक्षतपुष्पयुक्तपायसबलिर्नमः वं५ॐएषतुलाराश्यधिपतयेशुक्रायएषगंधाक्षतपुष्पयुक्तपायसबलिर्नमः टं५ॐमिथुनकन्याराश्यधिपतयेएषगंधाक्षतपुष्पयुक्तायपायसबलिर्नमः लं५ॐकर्काधिपतयेसोमायएषगंधाक्षतपुष्पयुक्तपायसबलिर्नमः पं५ॐसिंहाधिपतयेसूर्यायएषगंधाक्षतपुष्पयुक्तपायसबलिर्नमः यं५ॐधनुमीनाधिपतयेगुरवेएषगंधाक्षतपुष्पयुक्तपायसबलिर्नमः णं५ॐमकरकुंभाधिपतयेशनेश्चरायएषगंधाक्षतपुष्पयुक्तपायसबलिर्नमः इतिबलिदानंविधाय ततोगुरुःकुंभस्थापयेदेव्यैःपुष्पांजलिंदत्वानीराजनंकृत्वाप्रणम्यक्षमापयेत् ततःस्तुतीयंभागं

बुधाय

राम २००

शिष्यंसहगुरुःस्वयंकृत्वान्यसमायांनेशिष्यंवाहनेउंगन्यासेनसंकल्पीकृत्वाहृन्मंत्रेणाग्निमंत्रितंक्षीरवृक्षाद्भिसंभवंदंतकाष्ठंशिष्यायदद्यात् ततःशिष्यसमाहितस्तेनतद्दंतकाष्ठंप्रक्षाल्यविसृजेत् ततःसामान्यांतंशिष्यंमूलविद्ययावद्धारिशिखमस्त्रमंत्रेणशिरसिनंदेयांनीलागुरुस्तेनसार्धतस्यांकुशास्तरेतांरात्रीन्वसेत् इतिदीक्षानात्पूर्वदिनेऽधिवासनंकुर्यात् ॐ ततद्वितीयदिनेगुरुःशिष्योरात्रिशेषंसमुत्थायस्नानादिनित्यकृत्यंनिर्वर्त्ययागमंडपंकृत्वाद्वारपूजादिस्थकलशोक्तविधिनाकुंभस्थंपरदेवतांसांगांसावरणांसंपूज्यजपांतंसमाप्यकुंभसमीपंगत्वास्वासनेउपविश्यपरदेवतांपरविधिंसंपूज्यमूलविद्ययाषोडशाहुतीर्हुत्वाअवरणदेवतामेकैकामाहुतिंहुत्वापूर्णाहुतिंहुत्वापूर्णपात्रंलेःपुरश्चरणांगहोमेविहितद्रव्यैर्वाअष्टोत्तरसाहस्रंजुहुयुः पुरश्चरणांगहोमद्रव्यंतु पलाशपुष्पाणिकुसुंभकुसुमानि मधुपुष्पाणि घृतशर्करामधुसमेतानि ततःस्नानंकृतनित्योरुत्यंशिष्यंपंचगव्यंपाययित्वाकुंडसमीपेनीत्वागुरुस्तंदिव्यदृष्ट्याविलोक्ययोगमार्गेणतदीयहृदयंप्रविश्यतत्रैतन्मालरूपत्वात्तमिसंयोज्यशिष्यमूर्ध्निकुंभस्थरूपंश्रीवक्रंविभाव्यतस्यषडध्वशोधनंकुर्यात् यथा॥तत्रशिष्यस्यपादयोःनिवृत्तिःप्रतिष्ठाविद्याशांतिशांत्यतीतानामबिंदुःनादःकलाप्रकृतिःसदाशिवः इतिनवदशकंविभा

व्य तस्यनाभिदेशेअतल १ वितल २ सुतल ३ महातल ४ तलातल ५ रसातल ६ पाताल ७ भूलोक
१ भुवर्लोक २ स्वर्लोक ३ महर्लोक ४ जनोलोक ५ तपोलोक ६ सत्यलोक ७ इतिसप्तभुवनात्म
कंभुवनाध्यानंपरिकल्प्य तस्यहृदयेअकारादिक्षकारांतमातृकावर्णमयंवर्णाध्यानंसंविस्य॥
तललाटेवर्णसमूहमयंपदाध्यानंसंविंत्य तस्यशिरसिपदसमूहरूपंसमस्तमंत्रमयंमंत्राध्यानंवि
भावयेदितिषडध्यानंशिष्यदेहेस्मरन्गुरुरामहस्तस्यपंचविंशतितत्त्वात्मकंविष्णुरूपकूर्मेनाभि
षेपादयोःस्पृशन्अमुकस्यलिंगाध्यानंशोधयामिस्वाहाइतितिलेरष्टधाहुत्वाकलाध्यानंतत्त्वा
ध्यानंविलीनंविभाव्य पुनस्तस्यलिंगेकूर्वेनस्पृशन्ॐअमुकस्यतत्त्वाध्यानंशोधयामिस्वाहा॥
इत्यष्टधातिलाज्याहुतिर्हुत्वाध्यानंभुवनाध्यानंविलीनंविभाव्यपुनरस्तस्यनाभिदेशेकूर्वेनस्पृशन्
ॐअमुकस्यभुवनाध्यानंशोधयामिस्वाहा इत्यष्टधातिलाज्याहुतिर्हुत्वाभुवनाध्यानंवर्णाध्या
नंविलीनंविभाव्य पुनस्तस्यहृदयेकूर्वेनस्पृशन् ॐअमुकस्यवर्णाध्यानंशोधयामिस्वाहा इ
त्यष्टधातिलाज्याहुतिर्हुत्वावर्णाध्यानंपदाध्यानंविलीनंविभाव्य पुनस्तस्यललाटेकूर्वेनस्पृशन्
ॐअमुकस्यपदाध्यानंशोधयामिस्वाहा इत्यष्टधातिलाज्याहुतिर्हुत्वापदाध्यानंमंत्राध्यानंवि
लीनंविभाव्य पुनस्तस्यशिरसिकूर्वेनस्पृशन्ॐ अमुकस्यमंत्राध्यानंशोधयामिस्वाहाइत्यष्टधा

MEMORIAL
राम २००

तिलाज्याहुतिभिर्हुत्वामंत्राध्यानंपरमात्मनिविलीनंविभावयेत् इत्यष्टधाशोधनंविधाय पुन
स्सृष्टिक्रमेणोक्तंविभाव्य परमात्मनःमंत्राध्यानं तस्मात्पदाध्यानं ततोवर्णाध्यानं ततोभुवना
ध्यानं ततःतत्त्वाध्यानं ततःकलाध्यानंक्रमतस्तत्तन्निसंयोज्यस्वात्मनिस्थितंशिष्यंवेतन्यंतद्धृत्स्थं
प्रेणप्रवेश्यसुषुम्नाकर्मेनाशिष्यस्यहृदयेतंदिव्यदृष्ट्यावि[illegible]लोक्यनूत्थापयेत् ततोगुरुः
कुंडे ॐसूरमंडलायद्वादशकलात्मनेसर्वोपसंहारायसर्वशक्तिकमलासनायसर्वतत्त्वात्मने
वायवेवांतरिक्षायत्रयस्त्रिंशत्कलात्मनेसर्वमंत्रात्मकायसर्वाधिष्ठात्रेसर्वशक्तिकमलासनाय
सोमायषोडशकलात्मनेसर्वामृतात्मकायसर्वशक्तिकमलासनायवह्नयेदशकलात्मनेसर्वतेजो
मयायसर्वशक्तिकमलासनायसर्वात्मनेसर्वाधिष्ठात्रेसर्वशक्तिकमलासनायसर्वात्मनेसर्वतत्त्वा
त्मनेसर्वशक्तिकमलासनायसर्वाधिष्ठात्रेसर्वशक्तिकमलासनायसर्वात्मनेसर्वतत्त्वात्मनेसर्व
शक्तिकमलासनायसर्वाधिष्ठात्रेसर्वशक्तिकमलासनायसर्वात्मनेसर्वतत्त्वात्मनेसर्वशक्तिक
मलासनायसर्वाधिष्ठात्रेसर्वशक्तिकमलासनायसर्वात्मनेसर्वतत्त्वात्मनेसर्वशक्तिकमलासनाय
सर्वाधिष्ठात्रेसर्वशक्तिकमलासनायसर्वात्मनेसर्वतत्त्वात्मनेसर्वशक्तिकमलासनायसर्वाधि
ष्ठात्रेसर्वशक्तिकमलासनायसर्वात्मनेसर्वतत्त्वात्मनेसर्वशक्तिकमलासनायसर्वाधिष्ठात्रे
सर्वशक्तिकमलासनायसर्वात्मनेसर्वतत्त्वात्मनेसर्वशक्तिकमलासनायसर्वाधिष्ठात्रेसर्वशक्ति
कमलासनायसर्वात्मनेसर्वतत्त्वात्मनेसर्वशक्तिकमलासनायसर्वाधिष्ठात्रेसर्वशक्तिकमलासनाय
सर्वात्मनेसर्वतत्त्वात्मनेसर्वशक्तिकमलासनायसर्वाधिष्ठात्रेसर्वशक्तिकमलासनायसर्वात्मने
सर्वतत्त्वात्मनेसर्वशक्तिकमलासनाय

गंकुरुकुरुस्वाहाइतिलिलेरेरखोकाहुतिभिर्हुत्वा श्रुवेणसौरुक्यविघनमाधूर्यनदग्धेपुष्पधूपीफलादिकंचनिधायतदूर्ध्वेअधोमुखंस्रुक्चेनिधायरोखवलसंपुटाभ्यांकराभ्यां स्रुक्स्रुवोगृहीत्वोत्थायऋजुकायस्तयोर्मूलेस्वनाभौनिधायवामपादमग्रेकृत्वामूलविद्यामुच्चार्यनमः इतिदध्याः मुखकमलेपरमामृतबुध्याजुहुयात् एवंपूर्णाहुतित्रयंहुत्वोपविश्यदीपंसंपूज्यस्रुक्स्रुवौसांगौसावरणौसंहारमुद्रयाकुंभेविसर्जयेत् ततोगुरुप्रागुक्तविधानसांगंवह्निंसंपूज्यप्राग्वत्याद्यग्निमिन्धिकादीनांमंत्रैश्चघृतेनैहुत्वावह्निंपरिषिंच्य ॐपरोमायवेनमहाक्लेसर्वकर्मप्रसाधकुरुकर्मातिरिक्तंसंपादयसाद्धिध्येकुरुसाधरं इतिवह्निंप्रार्थ्यार्घ्यंप्रणम्यतंस्वात्मनिसंयोज्य विभूतिधारणंकृत्वाप्रणीतापात्रस्थजलेमार्जनंविधायब्राह्मणमुद्वास्यतत्स्थानेस्वब्राह्मणंप्रतिष्ठाप्यपथाशक्तिदक्षिणांदत्वाप्रणम्य परिस्तरणंपरिधीन्प्रोक्षणीपवित्रंचसमूहेत् इतिहोमविधिः एवंहोमविधायनेत्रमंत्रेणशिष्यस्यनेत्रेनवपद्मस्त्रेणबध्वातंकरेगृहीत्वाकुंडसंकाशात्पुष्पसमीपंनीत्वातस्यांजलिंपुष्पैरापूर्यस्वयंमूलविद्यामुच्चरन्कुंभस्थदेवतायैपुष्पांजलिंदापयित्वानेत्रबंधंविसृज्यदर्भोत्तरेसमुपवेश्य भूतशुद्धिविधानाच्छिष्यदेहंसंहृत्यप्राग्वत्देहे प्रागुत्पन्नासजातविन्यस्य अथवाभूतशुद्धिप्राणप्रतिष्ठाशुद्धमातृकान्यास

राम
२०२

रिषडंगकरशुद्धिंचतुरासनषडंगयुवतिवाग्देवतान्यासान्विधायपंचोपचारैःकुंभस्थंदेवतांसंपूज्य षडंगन्यासयोगेनागुरुःप्रागेवीसंकलीकृत्य वेद्याःउत्तरभागेमंडपाद्बहिःउत्तरस्यांदिशिसुरम्यभूतलेसर्वतोभद्रमंडलेस्वलंकृतंशिष्यंप्राङ्मुखंसमुपवेश्य पंचवाद्योपपुरःसरंब्राह्मणाशिर्भिःसहगुरुःकुंभमुद्वास्यतन्मुखस्थान्सुरमुद्रमान्शिष्यमूर्ध्निनिधायविलोममातृकामूलविद्याजपन्नुदङ्मुखःशिष्यंअभिषिंचेत्मूलंमूलदेवतांमनसिस्मरन्कुंभमलंशिरसिक्षिपेत् नवकलशापक्षेसर्वैरभिषिंच्यपूर्वस्थापितंघर्षनीतोयेनपूर्ववत्पितामातरौमूलेनरक्षार्थंशिष्यमभिषिंचयेत् देवशिष्टतलेनाचमनंषडंगन्यासयोगेनषडंगमंत्रैःसंकलीकुर्यात् ततःशिष्योत्थायसुधौतेशुभ्रवाससीपरिधायावस्त्यतिलकंविधायाग्नेनीहृतांतनिःगुरुसन्निधौनिक्षेत् ततोगुरुःमंडपांतःप्रवेश्यतंप्रागुक्तेकलशाधस्थेश्रीचक्रेसमुपविश्यस्वयंतद्दक्षभागेउपविश्यतस्मिन्मूलकांतेसंपूज्यदेवतांगंधादिभिःपंचोपचारैःसंपूज्यशिष्यदेवतायोरैक्यंचिंतयन् श्रीपात्रामृतेनप्रागुक्तविधिनाशिष्यस्यतैरावमनंकारयित्वातस्यपाशंछेदंविदध्यात् यथा गुरुरस्यपुष्पादिनाच्छादनरूपशिलाकरपानेत्रेउन्मीलयन्पुष्पांजलिंग्राहयित्वा अज्ञानतिमिरांधस्यज्ञानांजनशलाकया चक्षुरुन्मीलितंयेननस्मैश्रीगुरवेनमः इतिगुरुपादयोःपुष्पांजलिंदापयित्वागुरुःशि

ष्यपोरैक्यंभावयन्प्रणमेत् ततोगुरुपथमंत्रशिष्यदेहे मूलाधारे स्वाधिष्ठाने मणिपूरेअनाहते विशुद्धौ आज्ञायां बिंदौ अर्धेंदौ रोधिन्यांनादे नादांते शक्तौ व्यापिकायां समस्थाने उन्मन्यां ध्रुवमंडले इतिषोडशस्थानेषुषोडशार्णीपदेशोनस्याः षोडशवर्णानिसंचिंत्य पंचदशाक्षर्युपदेशोनस्याःपंचदशाक्षराणिमूलाधारादिपंचदशस्थानेषुसंचिंत्य तदूर्ध्वेसमस्तविद्यामयीं संचिंत्यतुर्यस्वरात्मिकांमहाकामकलांसंचिंत्यविद्याक्षरेषुषोडशकलाःसत्त्वादिगुणातीतजाग्रत्स्वप्नसुषुप्तितुर्यावस्थावतुष्टयजनिताः षोडशकलाः पउत्पत्ति १जागर २बोध ३मनोरथवृत्ति ४अभिलाष ५क्षम ६चिंता ७स्मृति ८मरण ९विस्मृति १०मूर्छा ११निद्रा १२वैराग्य १३मुमुक्षा १४समाधि १५विवेकाख्य १६संचिंत्य तेदिव्यदृष्ट्याविलोकयन् धनपुत्रादिमूलेनानापातकपत्रयुते अभिलाषप्रसूनभरितेपुण्यपापकलान्विते संसारवृक्षे श्वभ्रदृष्ट्यास्थस्थूलशाखाद्यनिष्टं संमोहमत्सरकामक्रोधाहंकारमदमयं बहुलाक्षयांसंकल्प्यरूपपक्षाक्षयांअतिचंचलंरुद्धावंचुपुटंकृत्वा हृत्पद्मदृयंशिष्यस्यमनः पक्षपोतानोपदेशारज्जुनाबध्वा श्रीगुरुकृपाक्षरूपशास्त्रखिन्नपक्षदयतयानिश्चलीभूतमनःपक्षिणःप्रायोन्मनीभावस्थनिश्चोपचुरितपवपात्रस्यशिष्यस्यब्रह्मरंध्रेमुरुःसपुष

राम २०३

फलेनस्वदक्षिणकरेणास्पृशन्यायेरूपंहृयरूढंतत्शिष्यसंयोज्यत्वंतत्त्वमसीत्युपदिश्यब्रह्मरंध्रेणायमितिभावयन्सहस्रदलसरसीरुहोदरमध्यगतेगुरुं प्राकृप्राणःस्मरणीकरूपंबोधयित्वा अनयासंकल्प्यप्रकरणोक्तप्रकारेणषट्चक्रस्वरूपादिकंबोधयन्नूतनवस्त्रेणशिष्यस्यसमस्तमाज्ञाधर्मंत्रोपदेशंकुर्यात् यथा आरौजलमध्यपुष्पादिनामंत्रवर्णान्लिखित्वाज्ञानेर्वावयेत् तत्रएकैकाक्षरंविलिख्यदर्शयित्वावाचयेन्नान्यंदर्शयेत् ततोभ्रुक्षक्षूमावंदनादिनामंत्रंनिलिखित्वाअष्टधावाचयेत् ततःपरमप्रीत्याअतिविनीतस्यशिष्यस्यदक्षकर्णमंत्रोपदेशंकुर्यात् प्रथमतोगुरुपादुकांविद्यांस्वपादुकांतांउपदिश्यतदनुदिव्यौषधिसिद्धौषधमानीयगुरुपंक्तिमुपविश्य नूतनःगुरुपंक्तिमुपविश्य ततोमूलपंचदशीततोबीजषोडशीतदनुमहाषोडशीतदनुमूलविद्याद्वादशभूस्त्रियुग्मपंचदशानित्याविद्याःतदनुअष्टवक्त्रेश्वरीमंत्रास्ततोपंचपंक्तिकाविद्यापंचसिंहासनविद्याःचतुराम्नायविद्याःअनन्तरपरविद्याकामकलावरणचतुष्टयोनाऊर्ध्वाम्नायविद्यात्रांशुवरणांतषोडशाक्षशांभवत्रयंषडन्वयशांभवमंत्राःषट्दर्शनमंत्राःपंचायतनमंत्राःकुरुकुल्लाविद्याःबलिविद्याअन्याश्चक्रपूजोपयोगिन्यायायाविद्यास्तासर्वाःयथाक्रमंयथासंप्रदायंयथाधिकारंसम्य

कउपदिश्य उपदेशकालेशिष्यकर्णेशनैश्रावयेत् नान्यंश्रावयेत् षट्कर्णीकर्णितो
दग्धइतिदोषपरिहारात् प्रदानकालेत्वनीयेनआकर्णितोमंत्रःदग्धोभवति अतोपवनादि
घोषपुरःसरंशंखघंटानादपुरःसरंब्राह्मणशिवादैःसहउपदेशंकुर्यात् ततोगुरुः कुशा
मर्घ्यजलंगृहीत्वादायआद्येत्यादिदेशकालौसंकीर्त्यअमुकदेवताकांविद्योअमुकदेवताक
मंत्रंवाअमुकनाम्नेतुभ्यमहंसंप्रददे इतिजलदक्षहस्तोदघात् शिष्योपिगुर्वासदेव
तानामैक्यंसंभावयन्स्वतीतिवदेत् ततोशिष्यस्यनामार्णेनाअनंदनाथश्रीपांतसुदर
नामकुर्यात् नामकृत्वातदनंतरंगतकलियुगादिनाभिदीक्षादिनावसानानिगण
यित्वा नवभिर्हतेयावदिनंभवतिनान्यवशिष्टानिभवंतितानिपरित्यायप्राक्प्रांत
संध्याप्रकरणोक्तेषुनवनाथेषुमध्येदीक्षाविनस्ययःपर्यायोनाथोभवति तस्यनामे
वस्यशिष्यस्यापिनामकुर्यात् कोर्थः कलियुगस्यप्रारंभादिनादारभ्यदीक्षादिनप
र्यंतंगणयित्वानवभिर्भागंदत्वाअवशिष्टदिनानिपरित्याययावत्संख्याकंदीक्षा राम
दिनंभवतितावत्संख्याकोनाथस्तस्मिन्दिनेभवतितस्यनामेवशिष्यस्यना २०४
मकुर्यात् अथवादीक्षादिनेयत्रस्थितासरंभवति तमादिकृत्वानामकुर्यात्

उक्तंचतंत्रराजे साधकानांतुनामानिदिनाक्षरादपितथास्वनामार्णतोपिवा दी
क्षादिनात्साधकानांनामानिकुर्यात् पर्यायतःपर्यायनाथनाम्ना दिनाक्षरात् स्वनामार्णतः तथा
चोक्तंतत्रैव नामपर्यायतःप्राप्तंकालादासमितिद्वयं प्रसिद्धनामतोवापित्रीणिनामानिसाधके पर्या
यतःनवनाथेषुदीक्षादिनेयोनाथस्तस्यनाम्नानामंकुर्यात् कालादासंकालशब्देनदिनाक्षरंतेननाम
कुर्यात् प्रसिद्धनामनःशिष्यस्ययत्प्रसिद्धंनामतस्यार्णेननामेकुर्यात् एवंसाधकेत्रीणिनामा
निभवंति तेषुनाथतःदिनाक्षरस्यनामरूपंपूर्णाभिषेकानंतरंकार्यं दीक्षादिनेप्रसिद्धनाम
तोनामकुर्यादितिसांप्रदायिकः ततःशिष्योप्राणायामषडंगन्यासपूर्वंगुरूक्तदिशामूलविद्या
मष्टोत्तरशतमष्टविंशतिवारमष्टधावाजपित्वाजपसमर्प्यगुरुमंत्रदेवतानामैक्यंविभावयन्दे
वतात्मकंश्रीगुरुंध्यायन्दंडवत्प्रणम्यतस्यपदद्वयंकृतार्थोस्मीतिवदन्स्वशिरसिनिधायप्रण
मेत् ततोगुरुःकृतार्थोसीतिवदन्शिष्यमुत्थाप्यपरिरभ्यमूर्ध्नीर्घ्रांन्याघ्रायकालनिरोदयास्त
रादिपारंपर्यक्रममुपदिश्यसकलशास्त्रसंकेतंबोधयेत् ततःशिष्यःप्रहृष्टमनाःस्वात्मनिवेद
नंकृत्वागुरवेस्वसर्वस्वंतदधीनस्वचित्तदशांशंवाचित्तशाठ्यरहितोगोभूहिरण्यांबरगन्धा
श्वदासदासीगृहरामादियुतांदक्षिणांदत्वाकृतिकृत्यश्चदक्षिणांदत्वाप्रणम्यपरिक्रम्यकु

मारीसुरासिनी ब्राह्मणांश्चभक्ष्यभोज्यवस्त्रालंकारभूरिदक्षिणादिभिस्तोषयेत् इतिक्रियादीक्षासमाप्ता
अत्रमंडपरचनानौकाकुंडवरनापिवाका सापुरश्चरणंगहोमेविहितास्ति मंडलाभावेप्रशस्तगरहेकुं
डाभावेवेधांकर्मकर्तव्ये श्रीचक्रकरणाशक्तौनवयोनिचक्रेकुंभस्थापनेकुर्यात् पूर्वदिनाधिवासना
शक्तौसद्योधिवासनंकृत्वादिनद्वयकृत्येएकस्मिन्नवरिसमापयेत् सद्योधिवासनपक्षेगुरुशिष्य
योःवरुपात्रानेनस्यात् पात्रानस्यावश्यकत्वात्सद्योंकार्यमितिविशिष्टाचारः सर्वतोभद्राभावे
स्वस्तिकमंडलंकार्यं क्रियादीक्षायामशक्तानांवर्णदीक्षामाह तत्रपुंप्रकृत्यात्मकान् अकारादि
सकारांतान्मातृकावर्णान्पुंप्रकृत्यात्मकेशिष्यदेहेप्रागुक्तविधिनाविन्यस्य पुनःसंहारक्रमेणा
तत्तद्देहेतत्तद्वर्णान्संहरेत् यथा हृदयादिमूर्धांतस्थंक्षकारंलकारसंहरामि हृदयादक्षकरा
ग्रपर्यंतस्थंषकारंक्षाकारेसंहरामि कुक्षिदेशस्थंनकारंफकारेसंहरामि दक्षोरुस्थंरकारंयकारेसं
हरामि हृदयस्थंवकारंलकारेसंहरामि वकारेसंहरामि हृदयादिवामकराग्रपर्यंतस्थंषकारं
क्षाकारेसंहरामि हृदयादिदक्षकराग्रपर्यंतस्थंक्षाकारंवकारेसंहरामि हृदयस्थंवकारंलका
रेसंहरामि कुक्षिदेशस्थंलकारंलकारेसंहरामि दक्षोरुस्थंरकारंयकारेसंहरामि हृदय
स्थंयकारंमकारेसंहरामि जठरस्थंमकारंपकारेसंहरामि दक्षपार्श्वस्थंपकारंनकारेसं०

रामपादांगुल्यग्रस्थंनकारंधकारेसंहरामि वामपादांगुलिमूलस्थंधकारंदकारेसंहरामि वामपादांगु
ल्यग्रस्थंदकारंथकारेसंहरामि वामजानुस्थंथकारंतकारेसंहरामि वामपादमूलस्थंतकारंणकारे०दक्ष
पादांगुलिमूलस्थंटकारंडकारेसं०दक्षपादांगुल्यग्रस्थंडकारंढकारेसं०दक्षजानुस्थंढकारंटकारे०दक्ष
पादमूलस्थंटकारंणकारे० वामकरांगुल्यग्रस्थंअकारंक्षाकारे०वामकरांगुलिमूलस्थंक्षाकारंजकारे०
वाममणिबंधस्थंजकारंछकारे०वामकूर्परस्थंछकारंचकारे०वामबाहुमूलस्थंचकारंटंकारे०
दक्षकरांगुल्यग्रस्थंटंकारंघकारेसं०दक्षकरांगुलिमूलस्थंघकारंगकारेसं दक्षमणिबंधस्थं
गकारंखकारे०दक्षकूर्परस्थंखकारंककारेसंहरामि दक्षबाहुमूलस्थंककारंअंकारे० निंद्रायां
स्थंअंकारंअंकारे०२जिह्वामूलेस्थंअंकारंओंकारे०अधोदंतस्थंओंकारंओंकारे०ऊर्ध्वदं
तस्थंओंकारंऐंकारे०अधरस्थंऐंकारंएंकारे०ऊर्ध्वोष्ठस्थंएंकारंऌंकारे०वामकपोलस्थं
ऌंकारंऌंकारेसं०दक्षकपोलस्थंऌंकारंऋंकारे०वामनासास्थंऋंकारंऋंकारे०दक्षनासा
स्थंऋंकारंऊंकारे०वामकर्णस्थंऊंकारंउंकारे०दक्षकर्णस्थंउंकारंईंकारे०वामनेत्रस्थंईंका
रंइंकारे०दक्षनेत्रस्थंइंकारंआंकारे०मुखवृत्तस्थंआंकारंअंकारे०मस्तकस्थंअंकारंवेत
न्यासंहरामीतिवर्णान्संहृत्य ततस्तत्रैतन्न्यासकलंतत्रयामसमेतंपरमात्मनिसंपोज्यविद्वां

नसकलतत्त्वसमूहं विगतनिखिलकलुषं दिव्यतनुं शिष्यं संविंद्य पुनः परमात्मनः सकाशात्आ
कारादिक्षकारांतान् वर्णानुत्पाद्य प्राग्वक्त्रसृष्टिन्यासक्रमेण शिष्यदेहे मातृकार्णान् विन्यस्य॥
पुनरुक्तचैतन्यतत्त्वग्रामसमेतं तस्मिन् संयोज्य पूर्ववदभिषिंच्य प्राणायामऋष्यादिषडंगन्यासान्
कारयित्वाऽनुविधिनाऽपदेशं कुर्यात् इतिवर्णदीक्षाविधिः अथकलादीक्षामाह तत्रपादतोजा
नुपर्यंतंनिवृत्तिकलां जानुतोनाभिपर्यंतंप्रतिष्ठाकलां नाभितोकंठपर्यंतंविद्याकलां कंठतोभ्रू
रूपर्यंतं शांतिकलां ललाटाद्ब्रह्मरंध्रपर्यंतंशांतीतकलांवशिष्यदेहे संचिंत्य निवृत्तिकलांप्रति
ष्ठाकलायांसंहरामि प्रतिष्ठाकलांविद्याकलायां०विद्याकलांशांतिकलायां०शांतिकलाशांती
तकलायां०शांतीतकलांपरमात्मनीसंहरामिरतिक्रमात्संहृत्यवेधयित्वा पुनः परमात्मनः
सकाशात् शांतीतकला शांतीतकलायाः सकाशात्शांतिकला शांतिकलायाः०शांती
तकलाः विद्याकलायाः०प्रतिष्ठाकला प्रतिष्ठाकलायाः०निवृत्तिः एवंसृष्टिक्रमेणशिष्यदे
हेतत्तत्स्थानेसंयोज्यपूर्ववदभिषेकादिकंविधायउपदिशेत् इतिकलादीक्षा अथपदी
क्षामाह तत्रगुरुःस्वहृत्तलेशिवरूपंस्वगुरुंध्यायन्मूलविद्याषडंगमंत्रान्मातृकांच स
पन्शिष्यस्यशिरसिदक्षिणंकरंनिधायउपदिशेत् इतिपदीक्षा अथवार्णदीक्षामाह॥

तत्रगुरुःपरविद्रूपेशिवेचित्तंनिधायतद्भूतान्समस्तमंत्रान्ध्यायन्स्वयंतन्मयोभूत्वाशिष्या
यमंत्रमुपदिशेत् इतिवार्णदीक्षा अथहृदीक्षामाह तत्रगुरुःस्वेनेत्रेनिमील्यपरमात्मस्वरूपि
णींमंत्रदेवतांध्यात्वाप्रसन्नचित्तोदिव्यवपुषाशिष्यंनिरीक्ष्यमंत्रोपदेशंकुर्यात् इतिहृदीक्षा
पश्चाऽनुक्रमेणतद्दीक्षामयंविरक्तानांशिष्याणांतत्त्वविदागुरुणाकार्यमिति स्त्रीणांतुवार्णदीक्षै
वविहितानान्या ७ अथवेधदीक्षामाह तत्रवेधशब्दार्थः वेधयेत्तुस्मरेत्तत्र योजयेदिति
गूढार्थदीपिकाकारः रामावेंद्राक्षवेधयेत्कारणेविलोपयेतिदर्शनंवदंति वेधदीक्षायांगुरुः
शिष्यस्यमूर्ध्वाधारेचतुर्दलपंकजमध्यगतत्रिकोणमध्येकुंडलिनींध्यात्वातयासहतत्रचतु
ष्टयमध्यस्थवादिसांताक्षरचतुष्टयंकमलासनेसंहृत्यवेधयित्वा तेनसहस्वापिष्ठानषट्पत्र
कमलमध्यस्थितषादिलांतवर्णषट्कंतदूर्ध्वेविष्णोसंहृत्यवेधयित्वा तेनसहमणिपूरक
दशदलकमलमध्यस्थडादिफांतवर्णदशकंतदूर्ध्वेरुद्रेसंहृत्यवेधयित्वा तेनसहअनाह
ख्यद्वादशदलकमलमध्यस्थकादिठांतवर्णद्वादशकंतदूर्ध्वेईश्वरेसंहृत्यवेधयित्वा तेन
सहविशुद्ध्याख्यषोडशदलकमलमध्यषोडशंतदूर्ध्वेसदाशिवेसंहृत्यवेधयित्वा तेनसहआ
ज्ञाचक्राख्यद्विदलकमलमध्यस्थहसवर्णद्वयंतदूर्ध्वेबिंदोसंयोज्यवेधयित्वा तेनसहबिं
दुंतदूर्ध्वेउन्मन्यांसंयोज्य उन्मनीतदूर्ध्वेनादेवेधयित्वा नादंतदूर्ध्वेनादांतंसंयोज्य नादांतं

ऊर्ध्वेउन्मन्यांसंयोज्य उन्मनीतऊर्ध्वेवेदवक्त्रेसंयोज्य वेदवक्त्रेतऊर्ध्वेगुरुवक्त्रेसंयोज्यहृत्यावेधयित्वा
ततोजीवात्मनासहतांकुंडलिनींपरशिवेसंयोज्यवेधयेत् विलीनांभावयेत् एवंरूपेणशि
ष्योगुर्वाज्ञयाछिन्नेसंसारपाशःपरशिवोभवेत् अत्रपरशिवएवगुरुःतद्रूपेणगुरुणायोग
मार्गेणशिष्यदेहंविप्रस्त्रयतदाहंधारभ्यांकुंडलिनींउत्थाप्यषट्चक्राणिभेदयित्वातऊर्ध्व
वक्त्राप्यपिसंभेद्यजीवेनसहकुंडलिनींपरशिवेविलापयेत्तदैक्यंकुर्यात् अथवाभस्वा
त्मानंपरशिवात्मकंभावयित्वामानसव्यापारेणतादृशंभावयेत् एवंरूपेणशिष्यस्यज्ञा
नक्षिपातोभवति परशिवैक्यंप्राप्यभूमौपतितिलदैवआणवकार्मजमायीकंपाशाश्चै
दोषभवंति ततःपरशिवभावंलब्ध्वाउपतिष्ठंति सर्वज्ञानसंपूर्णःशिवात्मकोभवति॥
अपठितमपिसर्वंपठति ततोगुरुःसंहृत्यविपरीतक्रमेणपरशिवात्कुंडलिनीमुत्थाप्य
तयासंहृत्यमविलंबसृष्टिक्रमेणशिष्यदेहंतन्मुखेनांतोदेवतांसंयोज्य हृदयेभी
वंसंयोज्य मूलाधारेकुंडलिनींवरंसंयोज्यउपदेशादिकंकुर्यात् ततःशिष्यः सर्वज्ञ
तांप्राप्यभूतमविष्यवर्त्तमानज्ञःसदाशिवमयेभवेत् प्रायःवेधदीक्षाकरोगुरुः
कलौदुर्लभः तद्योग्यःशिष्यश्चापिदुर्लभः इत्याद्याचार्यः प्रसंगादत्रापिविलि
खितेयं दूयंतीवेतरावेधदीक्षा तथासोक्तोसारायां ततोवेधमंत्रीदेव्यैदीक्षांसंसारमोचनीं ध्यायेच्छि

राम
२०७

षुतनोर्मध्येमूलाधारेचतुर्दले १त्रिकोणमध्येविमलेतेजस्त्वयिविजृंभते वलत्रयसंयुक्तंनादिकोटिस
मप्रभं २ शिवशक्तिमयींदेवींवेदनामानविग्रहं सूक्ष्मसूक्ष्मतरांशक्तिंसिद्धांषट्चक्रभेदसा ३
गच्छंतिध्यानमार्गेणादिव्योपरिशिवावधि वादिसांतदलस्थानोसंहरेत्क्रमशोसतां ४ तंषट्मयेप
द्मेवादिक्षांताक्षरान्विते स्वापिष्टनेसमायोज्य वेधयेत्तयागुरुः ५ तान्वर्णान्वेधयेद्दिव्यैतं
पुनर्नीलेपंकजे दक्षपत्रेडादिफांतवर्णाध्यायोज्ययेद्गुरुः ६ तान्वर्णान्संहरेदुक्तैतंपुनर्हृदयांबुजे
कादिठांतार्कपत्राद्येयोजयेदीश्वरोगुरुः ७ तान्वर्णान्संहरेदस्मिन्नंतर्मुखःकंठपंकजे॥ परावेधोऽय
दलेयोजयित्वातान्पुनः ८ संहारक्रमेणतान्संहृत्यतंपुनःभ्रूसरोरुहे द्विपत्रेहंसलक्षितेयोजयित्वाततोगु
रुः ९ तदर्णान्संहरेद्दिव्यैकलायांतंनियोजयेत् तंनादेनंतरंनादंनांदांतेयोजयेद्गुरुः १० तमुन्मन्यांसमायोज्य
पिधुवक्त्रांतरेक्षतं तंपुनर्गुरुवक्त्रेद्वौयोजयेद्विकोत्तमः ११ संहरेन्मालनाशक्तिंवेधयेन्परमेशिवे गुरो
रयाछिन्नपाशालदीक्षयेत्पुरुषं १२ संज्ञानदिव्यबोधोसौसर्वंवदतितत्क्षणात् साक्षाच्छिवोभवत्येष
नात्रकार्यविचारणा १३ एषावेधवतीदीक्षाप्रोक्तासंवित्परायनी अत्राप्सरार्थः उद्दीक्रमप्राप्तांशि
वात्मकांतकारिणींसंसारमोचनीवेधदीक्षांवक्ष्ये अत्रपूर्वोक्तोभिषेकानंतरंशिष्यस्यशिरसेगुद
मेढ्रांतरालेमूलाधारेतदिसांतवर्णमयेचतुर्दलकमलमध्येत्रिकोणंअग्निरविवेदमंडलोपेतंतत्रवेष्टनत्र

यसंपन्नेअग्न्यादितेजस्त्रयस्यैववेष्टनंतेयं विद्युल्लताकोटिप्रभेतदीयेमनिंशिवशक्त्यात्मिकांकुंडलि
नीत्रात्मिंचैतन्यमात्रस्वरूपांअतिसूक्ष्मांपरमाणुतःसूक्ष्मांतरांमूलाधार १स्थाधिष्ठन २मणिपूर ३
अनाहत ४विशुद्धि ५अज्ञात्मकान्षट्चक्रान्उपर्युपरिस्थितान्संभेद्यब्रह्मरंध्रोध्वनागमंकु
र्वीणादिष्यस्वरूपोपरमशिवेयावद्भक्तोनीध्यायेत् ततोमूलाधारेचतुर्दलस्थान्वादिसांतान्व
र्णोन्कलिंगमर्मगतस्वाधिष्ठातृब्रह्माधिष्ठानेब्रह्मणिकारणरूपेउपसंहरेत् नीलान्कुर्यात्त
तमपिब्रह्माणंवादिलांतषड्वर्णात्मकलिंगमर्मगतस्वाधिष्ठाननामस्वेषट्दलपद्मेसंयोज्यशिवस्व
रूपोगुरुःशिवात्मयावेधमुत्पाद्यस्वात्मप्रवेशानस्वशक्तितःयोजयेत् तान्वादिलांतान्षड्वर्णा
न्बलयोजितान्उपसंहृत्यकारणरूपेदंडनुपरिवक्राधिष्ठातृविष्णोयोजयेत् तमपिविष्णुनाभि
पंकजवर्तिमणिपूरकवक्त्रदशदलेडादिफांतदशवर्णात्मकेयोजयेत् ततःतानपिवर्णान्तदुपरि
वक्राधिष्ठात्रकारणात्मरूपरुद्रेसंयोज्य हृदयस्थितद्वादशदलेकादिठांतद्वादशवर्णात्म
यिमनोहरवक्त्रेयोजयेत् ततःतानपिवर्णान्तदुपरिवक्राधिष्ठातरिकारणरूपेईश्वरेयोजयेत्।
ततस्तमपीश्वरंकंठस्थअकारादिषोडशस्वरमयषोडशदलपद्मेविशुद्धिनामवक्त्रेयोजयेत्॥
ततःस्वरान्दंतदुपरिवक्राधिष्ठातरिकारणेसदाशिवेयोजयेत् ततःसदाशिवमपिभ्रूमध्या

राम
२०८

तहृत्सरसिहृदयमयेआज्ञावक्त्रेयोजयेत् ततःहकारेतिवर्णद्वयं अर्कस्यादुष्णयोर्योगोबिंदात्मातेजसोविधिः जा
तावग्नीषोमतोबिंदोःशिवशक्तिमयात्ततस्तिवचनात्कारणरूपेबिंदौयोजयेत् ततोबिंदुं बिंदुःशिवात्मलोबीजशक्ति
र्नादस्तयोर्मिथःसमवायःसमाख्यातः इक्षुकरूपशाक्ष्यपरपर्यायबीजात्मककलयोयोजयेत् यतःशिवशक्तितःसर्वं
सृष्टिरुक्ताततस्तांकलांशिवशक्तिसमवायात्मकनादेयोजयेत् यतःसृष्टिकारणंशिवशक्तिसमवायरूपमेतदेवत्रि
कमुक्तं ततोनादमपिकारणमपिकारणरूपसिसृक्षोर्मुखंपरमशिवस्यसमतानामअवस्थानादंतापरपर्यायात्
स्योयोजयेत् ततस्तामप्यवस्थांउन्मनीनाममायाविशुद्धपरमशिवावस्थांतस्योयोजयेत् ततस्तामप्युन्मनीरूपा
वस्थांवेइमंउलंमुखमध्येयोजयेत् ततस्तुयोजितपरमशिवरूपंत्रिधंवेइमंउलंमुखेसंयोज्यस्वमुखेयोजयेत्
एवंप्रकारेणशिष्यकुंडलिनीकांत्रिंगुरुरात्मप्रवेशतोवेधयित्वाआत्मनासहपरमशिवेयोजयेत् ततपरमशि
वात्मगुरोःशिवात्मतुल्यआत्मानःछिन्नापावकार्कमंजमायीकपात्रात्रिधोष्फुसेउलेपनेत् पुनःपरशिवमावेन
स्थाउपतिष्ठति सर्वतानसंपूर्णःशिवात्मकोभवति अपाठेनवेदादिकंसर्ववक्तिसाक्षात्शिवात्मकोभवति॥
अत्रविचारोनकार्यः ततोस्मिन्भवसरेपरलोकेमंत्रेदद्यात् एवंप्रकारेणपरशिवैक्यबोधदानीवेधदीक्षाउक्ता ७
अत्रापाठु श्रीकंठनाथार्यः कलाध्यानेतथाकालेवंदनान्यतनोतथा प्रवेशोवेधइत्यादिषसत्रेउक्ष्यतेशिवे शिवः
अथापरःकोपिदीक्षाभेदोऽस्तिसामनाक् कथ्यतेनेकभावेनसवेधाभवरोधिनी २क्रियापादानादिभेदेनसाद्विधाया
क्रियावतीउत्तरानिःश्वसेवेवपुत्रकयेमुक्तयेक्रमात् संहारमुद्रयाभूषपाशजालंविभिद्यते ज्ञानदीक्षाभवेदेषा

प्रपंचरहितोमंत्रमा रविनाडीप्रवाहेसाप्रविश्यपरदेहतः निःक्रामतिनदारव्यातःशिवबेधःशिवागमे सोमनाडीं समाश्रित्यप्रविष्टपुनरन्यथा निर्गतोदेहिनोदेहात्शाक्तिवेधःसउच्यते रविनाउपापरंदेहंप्रविश्यायपुनस्तथा निर्गच्छतितदाप्रोक्तो आत्मवेधःसुदेशिकैः श्रीकंठमुख्यरुद्राणांबीजेनक्रियतेयदा बीजवेधस्तदाज्ञेयःपात्रात्रय विनाशात्मन् श्रीकंठानंतसूक्ष्मश्रीत्रिमूर्तिरमरेश्वराः अघोरीशोमहामूर्तिश्चतिथिशाश्चगुहोहरः मृंडीशोमोतिकःसद्योजातश्चानुग्रहेश्वरः अक्रूरश्चमहासेनोबीजान्येषांस्वराःक्रमात् प्रवेशानिर्गमा भावात् ध्यानादेवप्रजायते ध्यानवेधःसविज्ञेयःपात्राक्षोभास्मकोबुधैः उरुक्यांतुसमोहस्तोनिरोधा रोनिपीठयेत् यस्तस्यजायतेशीघ्रमुद्रावेधोतिदुःसहः शाक्तिरुद्राजयाख्याताना मकुंडलिनीतथा मोवे धःपरयाशाक्त्याहंसवेधःसकथ्यते शाक्त्यानिःकलयाशांभोर्यापन्योयोविधीयते सवेधपरशाक्त्याख्यो बीजेनिर्वाणमुच्यते हंसस्थानेमनोदत्वाप्रविशेतेनवर्त्मना शिष्यदेहेनदाशेयोहंसवेधःसुदेशिकैः॥हंस वेधविनिर्मुक्तोनिर्लक्ष्योरहितोगुणैः शांभवाख्यःसवेधःस्योज्जायतेनत्रुविंदिना नांदगुणंकलाख्यंहृत्वाविंदुस्वरूपं स्वयं शिवेनात्मसंयोगंयस्यविध्यतेवेधउच्यते कालेसत्यनियमवेधःस्थिरेनदुरेपिजायते नदूरंमनसःकिंचित्सिद्ध मंत्रस्यभावयेत् गुरुप्रसादतस्तत्वंयदुक्तंवेधनियोगवित् यत्रकुत्रापिसिद्धात्मापश्चात्सोवयतेप्रभान् ध्यानंयदेवि कःकुर्यात्शिष्यदेहेनदशिभुः दिव्यादिव्यंतथामिश्रंदृष्टंतेसकलंहितत्॥तस्मिन्प्रक्रियुतेशिष्येदिव्यतानि नियोजयेत् स्थिरचित्तःशिवेभक्तिसंवेगुरोंप्रक्तिसमन्वितः वेधदीक्षाविधौज्ञानंयदुक्तंतत्साधयेत्य

भक्तियुक्तेषुशिष्येषुवेधदीक्षाविधीयते लोभादिमोहिनोदीक्षांयःकुर्यात्सास्यदेवताः मंत्रसिद्धिहरंत्याशुनरकेवस यंतितं वेधदीक्षाविशुद्धायेमायोछानांवकर्मजैः पात्रैस्तैरेवबध्यंतेनपूतिंतिपुनर्भवे मायादिभूमिपर्यंतोमायी यःपात्रसंचयः मायाफलंवनियतिअविद्यारागपुरुषः प्रकृतिश्चअहंकारोबुद्धिर्मनस्तथैवच श्रोत्रत्वक्चक्षुजिह्व घ्राणंचेतिचज्ञानयुक् वाक्पाणिपादपायूपस्थैश्चैवकर्मयुक् शब्दस्पर्शरूपरसगंधाकाशवायुयुक् रागद्वे षमदक्रोधलोभमोहभ्रमादयः आत्मजाकर्मजाःपात्राआणवामंत्रसिद्धिजाः मंत्रसिद्धिजाः काम्यकर्मोद्भवाः षट्कर्मजंचनित्यफलोद्भवाः तैस्तैःपात्रैश्चबधोयःपशुरित्यभिधीयते तैर्विमुक्तोभवेज्ज्ञानेषांहिदेवताः वे धदीक्षासु संपन्नेशिष्येदेयातनोर्धवत् दीक्षासर्वमनूनांतुतस्मादीक्षेतिसोच्यते इतिवेधदीक्षातीव्र तरासमाप्ता ॥ अथतीव्रावेधदीक्षामाह तदुक्तंकुलप्रकाशतंत्रे मनोदीक्षाद्विधाप्रोक्तातीव्रातीव्रतरेतिच अध्वानोषड्विधंज्ञात्वाशिष्यदेहेस्मरेत्सिये कल्पयेत्तानुभुवनंतत्तत्कलांवर्णपदंमनुं स्वजानुनाभिहृत्कंठतालुभ्रूमध्य तमंबिके गुरूपदिष्टमार्गेणवेधंकुर्यादिक्षणः पात्रात्मुक्तक्षणात्शिष्यःपरानंदमयोभवेत् एषामुक्तिप्रदाप्रोक्ता तीव्रदीक्षाकुलेश्वरी पूर्वोक्तक्रियदीक्षायांअध्वशोधनमुक्तंतथैवात्रापिगुरुणाशिष्यदेहेतत्तत्स्थानेषुयोगमार्गेणा तत्तध्यानंवेधयेत् अत्राध्वशोधनेहोमकर्मनास्तीति सर्वदीक्षासुमंत्रदेवताया अवरपरज्ञानंतरंअस्मिंवे कल्पर्वकंमंत्रमुपदिशेत् अत्रपूर्ववत्कलान्यासस्थापनविधिंकुर्यात् अथवानवयोनिचक्रेकुंभंसंस्थाप्यतदुपरि

अथोत्तरतंत्रोक्तमूलमंत्रजपंकृत्वा तत्रदेवमावाह्य संपूज्यतेनजलेनाभिषिंचेत् अथवाआवरणपूजानंतरंगणप
त्रस्थापनोक्तसामान्यार्घ्यजलेनअभिषिंचेत् इतिदीक्षाविधिसमासः अथपूर्णाभिषेकमाह अथैवंदीक्ष
तानांसद्भक्तियुक्तानांकृतएवश्रवणक्रियानांनित्यनैमित्तिकरतानांविदितविधिविधारहस्यानांशिष्याणां
गुरुःपूर्णाभिषेकार्थंद्वितीयमभिषेकंकुर्यात् तत्रप्राग्उक्तलक्षणंवक्ष्यमाणषट्त्रिंशदधिकसार्धसहस्रकल
शस्थापनंयोग्यंविपुलंश्रीचक्रंविरच्यतत्रचतुरस्रेरेखात्रयोत्तरालगतविधीद्वयेशिखिदशकलस्था
नेषुषोडशदलेष्वष्टदलेष्वायुधाष्टकस्थानेषुवह्निकोणानिरूप्यमध्यस्थत्रिकोणस्यकोणत्रयप्रतिकोण
मेकैकंनिर्यग्रेखांकृत्वात्रिकोणत्रयंनिष्पाद्यतेषुचतुर्दशारार्घ्यष्टानांतरंतत्रकचतुष्टयगतद्विरेखात्रि
यात्रिकोणेष्वष्टसुकोणेषुचसंस्मृत्यपंचनवतिसंख्येषुश्रीचक्रगतानष्टावरणदेवताःपूजास्थानत्रिकोणेषु
प्रतित्रिकोणंरेखात्रयेपिप्रतिरेखसमांतरलानीत्रिपित्रीणिविद्रुमाणिकृत्वातेषुविद्रुमाणि
क्रमेणगुरुक्रयुक्तानवनवतिर्यग्रेखाभिःषोडशत्रिकोणानिकृत्वातेषुमध्यगतत्रिकोणस्योर्ध्व
कृत्वातन्मध्येस्थोपिमुखाग्रंत्रिकोणंकृत्वातत्रापिप्राग्वत्षोडशत्रिकोणानिकृत्वातेषुसर्वमध्यत्रि
कोणमध्येदीक्षाप्रकरणोक्तविधिनावक्ष्यमाणवारिप्रमाप्रमाणजलपूर्णकुंभंसंस्थाप्य अन्येषुषण्णां
वृत्तित्रिकोणगर्भगतेषुपंचत्रिंशदधिकसार्धसहस्रसंख्याकेषुत्रिकोणेषुनावत्संख्याकान्कलश

राम
२१०

स्नानजलपूर्णान्वस्त्रयुग्मवेष्टितान्नवरत्नादियुतान्स्थापयित्वासर्वमध्यस्थकुंभदेवीमावाह्यपाद्यान्तसर्वोपचारैः
सांगांसावरणांश्रीचक्रक्रमेणसंपूज्यकुंभस्थान्षट्त्रिंशदुत्तरसप्तशताधिकविंशतिसहस्रसंख्याकान्कला
नित्याविद्याःप्रजपेत् नाम्नुवक्ष्यमाणनामपारायणक्रमोदर्शितान्गुरुमुखादेवअवगंतव्याः एवंशिष्यस्यजन्मन
क्षत्रदिनात्पूर्वदिनेजन्मनक्षत्रदिनेवापूर्वमधिवासनंकृत्वापूर्वदिनाधिवासनपक्षेपूर्वंगुरुक्तविधिनाअधिवासन
विधायशिष्यस्यजन्मनक्षत्रेगुरुःप्रातःस्नात्वानित्यक्रियांनिर्वर्त्यमध्यस्थकुंभेदेवींसांगांसावरणांसंपूज्य
मूलविद्यामष्टोत्तरसहस्रंजपित्वानित्यहोमंप्रोक्तविधिनास्थंडिलेअग्निंसंस्थाप्यनित्यहोमोक्तद्रव्यैर्यथाशक्ति
हुत्वापूजाशेषसमाप्यशृंगकाहलादिनादवाद्यघोषपुरःसरंब्राह्मणाशीर्यदिःसहगुरुः प्राक्निमंत्रितेदेव
ताब्राह्मणैःसुवासिनीब्राह्मणैःसार्धंस्वयंप्रधानकुंभंसमुद्वास्यप्राग्उक्तविधिनाअभिषिंचेत् ततोसु
वासिन्योब्राह्मणाश्चकलशानुद्वास्यमातृकांमूलंचोद्धरन्अभिषेकंकुर्युः ततःशिष्यामदिनेनित्यपूर्वा
यंनित्योदयास्तादिकंनामपारायणमंत्रपारायणादिकंस्वक्रमेसर्वंकथयेत् शिष्योपिनदारभ्यअविच्छिन्न
पर्यायंयथाशक्तितथागुरुक्तक्रमेणाप्तजनंकुर्यात् पर्यायेगुर्वादीनामप्राप्तेविच्छिन्नेपित्रादिशिष्यःस्वाभिषेकंमूलवि
द्यामष्टोत्तरसहस्रंप्रायश्चित्तार्थंजपेत् विच्छिन्नदिनानांप्रत्येकंसंध्यात्रयघटिकापरायणंजपेत्तातारनि
जपेत्प्रायश्चित्तेनकृतेतदिनादिक्रमेणाप्तजनंकुर्यादिति अत्रपूर्णाभिषेकेषट्त्रिंशदधिकसार्धसहस्र
कलशस्थापनानुक्तौनघोषवक्रकरणादिविस्तारउक्तोविपुलंश्रीचक्रमुपक्ल्पतत्रआवरणदेवतास्था

स्थानेषुपंचनवतित्रिकोणेषुमध्यत्रिकोणेरवारीतोयपूरितंबृहत्कुंभंअन्येषुसामान्यकलशान् प्रागवत् संस्थाप्यसंपूज्याभिषिंचेत्
अष्टकोणेषुपद्मानयोनिचक्रंकृत्वातत्रमध्यत्रिकोणस्थबिंदुस्थानेरवारीतोयपूरितंकुंभंसंस्थाप्यअष्टकोणेषुअ
ष्टकलशान्संस्थाप्यसंपूज्याभिषिंचेत् अत्रपंचनवतिकलशास्थापनपक्षेत्वावरणशक्तीनांप्रतिकलशे
एकैकंदेवतांपूजनंमध्यकुंभेमूलदेव्याःपूजनमितित्रयंवतुस्त्रेसिद्धिदशाकंब्राह्म्याष्टकंमुद्रादशाकं इतिअष्टा
विंशतिरेवनास्थापनेषुअष्टाविंशतित्रिकोणानिकृत्वातेषुकलशास्थापनं चोउत्तरत्रेषुषोउशा १६ अष्टदल
षु चतुर्दशाकोणेषु बहिर्दशारांतरदशारेषु अष्टोनरेषु त्रिकोणांतर्गतबिंदुस्थानेवरवेसंपूज्यपंचनवतिक
लशान्संस्थाप्यतेषुपंचनवतिदेवतापूजनंकुर्यात् नवकलशेअष्टकलशेषुवरिन्यायष्टकंसंपूज्यमध्य
कुंभेमूलदेवीपूजयेत् अथवामध्यत्रिकोणस्थबिंदुस्थानेरवारीतोयपूरितंएकंवाकुंभंस्थंसंस्थाप्यसंपूज्या
भिषिंचेत् अत्रोत्तरोत्तरपक्षस्यशक्तिविषयःअत्रसर्वकलशाभिमंत्रणंकालानित्यादिधाभिकार्यं॥ खारी
लक्षणमाह मविद्यपुराणे पलद्वयंतुप्रस्तंतद्द्विगुणंकुडवंमतं चतुभिःकुडवैप्रस्थःप्रस्थाश्चत्वारआढकः
आढकैस्तैश्चतुर्भिश्चद्रोणस्तुकथितोबुधैः कुंभद्रोणद्वयंशूर्पःखारीद्रोणास्तुषोडश इतिखारीलक्षणं इति
पूर्णाभिषेकविधिःसमाप्तः इतित्रिपुरापूजनक्रमेदीक्षादिविधिनाख्योएकादशपरिच्छेदः अथनित्यनैमित्तिक
पूजामाह तथावत्तेनराजेन नित्यनैमित्तिकंकाम्यं सापेक्षंपूर्वपूर्वतः अथथाभजनेवेशंकरोत्यापसरंपरां
नित्यार्चनरतैःसिद्धैःकार्यनैमित्तिकार्चनं तद्विधानमतोवक्ष्येवैशाद्याफाल्गुनावधि तदीक्षितः प्राहपू
र्णाभिषेकः रूतपुरश्चरणोनित्यार्चनानिरतोनैमित्तिकार्चनंकुर्यात् नवविशेषदिवसेषुक्रियमाणामाहाज्ञा

नैमित्तिकापूजेत्युच्यते इयंनैमित्तिकपूजारात्रावेवकार्या नित्यार्चनंदिवाकुर्यात्रात्रौनैमित्तिकार्चनमिति॥
विशेषदिवसास्तुगुरुजन्मवारतिथिनक्षत्राणिस्वजन्मवारतिथिनक्षत्राणिविद्याप्राप्तिर्गुरोःक्षयीदीनंअष्ट
मीचतुर्दशीपौर्णिमाअमावास्यासैक्रांतिर्युगादिमन्वादिषुषष्ठनक्षत्रंरविवारपीठेपीठगमनदेवतादर्शनअक्षरत्रय
संपातदिवसाः अक्षरत्रयसंपन्नदिनमिति एकस्याक्षरस्यादिनाक्षरत्वेनोदयाक्षरत्वेनचयस्मिन्दिनेतद्दिनंविशेष
पर्वः एतेषुदिनेषुनित्यपूजानंतरंयथावत्तंयथाश्रुतं॥ यथाविभवविस्तरोक्तिन्नाऽयंरहोयथोक्तैश्चैःयथागुरु
पदेशसामादिकःसार्धंविधिनोषपूजोक्त्वा यथाशास्त्रंगुरुसंभाविकोश्वपरितोषयेत् अत्रगुरुपर्वसुगुरुपंक्तिपू
जोक्तमानयोघगुरुसंख्याकानतनामासर्वोपचारैःसमभ्यर्च्ययथाशक्तिदक्षिणावस्त्रादिभिःपरितोषये
त् इतिविशेषदिवसपूजा अथचैत्रादिमासपर्वपूजा चैत्रादिफाल्गुनांतेषुपूर्णापर्वसुविशेषपूजांकुर्यात्
यथा तत्रादौचैत्रमासिपूर्णिमायांदमनेनपूजयेत् चैत्रशुक्लत्रयोदश्यांसाधकःकृतनित्यकृत्यब्राह्मणैःसार्धंगमीप
गत्वापूर्वोक्तचतुःकलशलताविधादिमिदमनमभिमंत्र्य ॐश्रीवत्सासादसंभूतअत्रसंनिहितोभव श्रीयंकार्यं
समुच्छ्रयेनेत्योंश्रीवासयेति दमनमभिमंत्र्यदमनस्थानेकामदेवंशूलींचसंपूज्यगृहमागछेत् ततःचतुर्दश्यां
कृतनित्यकृत्यःसाधकःब्राह्मणैःसार्धंपुनर्दमनसमीपंगत्वाअस्त्रमंत्रेणदमनंसमूलंमुत्पाट्यगृहमानीय अ
घोरंपं ॐघोरेभ्योघोरतरेभ्यश्चसर्वसर्वेभ्योनमस्तेरुद्ररूपेभ्यः ह्रींश्रींइतिमंत्रेणदमनमभ्यर्च्यपूजास्थानेन्यसि
त्वासंस्थाप्यहन्मंत्रेणचंदनागरुकर्पूरकुंकुमादिपंकैःसंलिप्यमूलेनसंपूज्यअस्त्रेणसंरक्ष्यकंकनानवगुंठ्य

LIBRARY
राम
२१९

मूलमंत्रीयंवेनवीक्ष्यदत्त्वाधिवासनंचतुर्दश्यांरात्रौकुर्यात् ततःपौर्णिमास्यांप्रातःस्नात्वानित्याह्निकंनिर्वर्त्यसामयिकैःसार्धंस्वस्तिवाचनपुरःसरंदमनेश्वरमभ्यर्च्यानीयपूर्ववद्यथाधिवासनाकरणेचतुर्दश्यांसायंतनेदिनमा
मंत्र्यपूर्णिमायांदमनमानीयपद्मासनेदमनमासनेन्यासंकृत्वाविधिनासपीठाधिवासनंविधायश्रीचक्रपुरतःसंस्थापयस्वासनपूजादिपीठपूजांतंप्राग्वत्विस्तरतःसंक्षेपतोवाकृत्वापंचायतनक्रमेणवक्ष्यमाणान्दमनेःसंपूज्यस्वदक्षिणभागेत्रिकोणाष्टदलकमलंवंदनादिनाकृत्वातन्मध्येकामदेवंअरुणवर्णं
रक्तवस्त्राभरणमाल्यानुलेपनंवामदक्षिणयोःरतिप्रीतिभ्यांशोभितंपुष्पबाणेक्षुधनुर्धरंवसंतसहितंध्यात्वा
क्लींकामायनमः इतिमंत्रेणसंपूज्यइतिकोणत्रयंपूजयित्वापुनर्मध्येवसुदिक्षुकामदेवंपुष्पांजलिनावा
मभागेश्रींक्रींरत्यैनमः इतिरतिंसंपूज्यदक्षिणभागेश्रींक्रींप्रीत्यैनमः अग्रेवंसंवसंतायनमः इतिसंपूज्य
इतित्रिकोणत्रयंपूजयित्वापुनर्मध्येकामदेवंपुष्पांजलिनासंपूज्य अष्टदलकेसरेषुअग्नीशासुरवायव्या
मध्येवसुदिक्षुक्लींहृदयायनमः क्लींशिरसेस्वाहा क्लींशिखायैनमः क्लैंकवचायहुंनमः क्लींनेत्रत्रयायनमः
क्लःअस्त्रायफट्नमः इतिषडंगानिसंपूज्याष्टदलेषुदेवाग्न्यादिप्रादक्षिण्येन ॐक्लींकामायनमः ॐभस्मा
त्रारीरायनमः ॐमन्मथायनमः ॐवसंतायनमः ॐस्मरायनमः ॐइक्षुधनुर्धारायनमः ॐपुष्प
बाणायनमः इत्यष्टौकामान्संपूज्य बहिश्चतुरस्रेलोकपालान्वज्रादीन्पूजयेत् ततोपुनःकामदे
वंनेत्रेणसंपूज्य धूपदीपादिकंदत्वाप्रणम्य ॐकामदेवायविद्महेपुष्पबाणायधीमहि तन्नोनंगःप्रचोदयात्
इतिकामगायत्रींयथान्यायंजपित्वासमर्प्य ॐनमोरूपुष्पबाणायजगदानंदकारिणे मन्मथायजगन्मंत्रे

रामे
२९२

रतिप्रीतिप्रियायवइतिकामदेवंप्रणम्य ततःप्राग्वत्देवीमावाह्यषोडशोपचारैःसंपूज्यप्राग्वत्त्रिशक्तिनित्यादि
लोकपालांतांवैनउक्तक्रमेणदमनेःसंपूज्य ॐआवाहिनासिदेवेशिसर्वःकालेमयास्मिंवे कर्त्रेचतुर्थ्या
लासंपूर्णपर्वलदात्तया इतिविलापदेवीगंधपुष्पादिभिःसंपूज्यप्राग्वत्धूपदीपानिवेद्यनेमित्तिकहोमं
नित्यहोमोक्तविधिनासंस्कृतेग्नौनित्यहोमंसंरक्ष्यत्रिगुणंहुत्वाप्राग्वद्बलीं
पचारान्कृत्वाआरात्रिकंकुमारिसुवासिनीब्रह्मणादिपूजांविधायसर्वान्भोजनवस्त्रालंकारदक्षिणा
तांबूलादिभिःपरितोषयेत्गुरुंगोभूहिरण्यवस्त्रालंकारपूजाप्रणतिभिःपरितोषयेन्मूलविद्यांनित्यजपा
त्त्रिगुणंसंरक्ष्यंजपित्वाअंगविद्याअपितथाजपित्वादेव्यैजपंसमर्प्यस्तुत्वापुनःपुनःप्रणम्यषोडशार्णज
गन्मातर्वांछितार्थफलप्रदेकामाक्षरमयेदेवीकामकामेश्वरेश्वरी इतिदेवींप्रार्थ्यपुनःकामदेवंरतिप्रीति
वसंतंवटुंनेत्रेणदमनेःसंपूज्य धूपदीपंनैवेद्यंतांबूलंनिवेद्यप्राग्वत्स्तुत्वाप्रणम्यकामदेवंवसंतंवि
सृज्यपुष्पांजलिमादाय ॐसमस्तवज्रचक्रेशिसर्वविद्याशरीरिणी वेदमातर्नमस्तेस्तुपावलिष्टंक्षमस्वया
इतिदेवींप्रार्थ्यप्राग्वत्पुष्पांजलिंदत्वादेवीविसृज्यश्रीपात्रीहासनादिकंप्राग्वत्त्यक्त्वागुरूंदेवांश्चविधाय
सुवासिनीब्राह्मणान्गुरूंश्चदक्षिणाभोजनादिभिःपरितोषयेत् इतिदमनपूजा इयंदमनपूजायादिवेत्रपो
र्णिमायांनसंपद्यतेनदापक्षद्वयस्याष्टमीनवमीचतुर्दशीन्यतमतिथौकार्या चैत्रमासिवत्तुनसंवेत् तदा

७पंचदशानित्यानांपंचदशांगुलंकुलुयोश्चमूलदेव्याश्चपवित्राणिकुर्यात्॰ ४७ रोधेबलिसान

वैशाखज्येष्ठेवामासिप्राक्तातिथिषुन्यांतर्थमितिथौवकुर्यात् अथवैत्रमासिपूर्णिमायामेवतत्कालसंप्राप्तेषु
सर्वैरनर्घ्यैरकुंकुमकर्पूरैर्वसंभोत्सवपूजांकुर्यात् अत्रापिनैमित्तिकपूजायांसर्वपूजाद्रव्याणिपूर्ववेद्युर्नि
र्शोपवित्रेस्थानेक्षिप्तेनिधायमूलविद्यांजप्त्वामूलविद्ययातद्दिननित्योविधायावगंधपुष्पधूपदीपन
मस्कारार्घ्यैःपंचोपचारैरभ्यर्च्याधिवासनंविधायपरेद्युःस्नानीयकर्मांतेतःसविशेषंपूजनंकृत्वास्वगुरु
पूजनंचकार्यादित्यधिवासनंचसर्वत्रतेयं इतिवैत्रमासपूजा अथवैशाखेमासिपूर्णिमायांहिमजलैः
कर्पूरकस्तूरीवरनाग्निश्रैःशीतलोदकैर्वाप्राग्वदधिवासनंपूर्वकंविशेषपूजांकुर्यात् इतिवैशाखपूजा ज्ये
ष्ठमासिपूर्णिमायांविशेषस्नानंविधायकदलीपनसाम्रफलैर्निवेद्यदीपदक्षिणोद्यपूजनंकुर्यात् इतिज्ये
ष्ठपूजा आषाढमासिपूर्णिमायांएलाकंकोलजातिफलकुंकुमान्वितेवंदनेपूजयेत् इतिआषाढपूजा
श्रावणेमासिपूर्णिमायांपवित्रारोपणंकुर्यात् अत्रश्रावणेत्युपलक्षणं मिथुनसंक्रमणामारभ्यतुलासं
क्रांतिपर्यंतंपवित्रोत्सवस्यकालः तिथिपक्षद्वयस्यचतुर्थ्यष्टमीनवमीचतुर्दशीपूर्णिमासुतिथि अत्रो
त्तरोत्तरंगौणकालः पवित्राणितु सुवर्णरौप्यताम्रपट्टसूत्रकरीषपद्मसूत्रकर्पासमुंजशणवल्कलकार्पास राम
सूत्रेषुन्यूनमेनसूत्रेणकुर्यात् कार्पाससूत्रंचेत् सुवासिनीभिःस्नानंनिर्गुणीकृत्यनवसूत्रस्यैकसरंत २१३
नकल्पितैरुक्तसंख्यैःसूत्रःपवित्राणिकुर्यात् षोडशांगुलदैर्घ्याणिषोडशसूत्रैःषोडशग्रंथियुक्तानि

न कुर्यात् नवांगुलदैर्घ्याणिनवसंख्यग्रंथियुक्तानिपवित्राणिकुर्यात् षोडशांगुलदैर्घ्याणि अथवायस्मिन्भाव
णेयावंतिदैवंसैतिनोवंतितत्संख्यांगुलसंख्यग्रंथियुक्तानिपवित्राणिकुर्यात् तत्रावरणदेवतसंख्यांगुलादि
पक्षेमूलदेव्याःषोडशांगुलंपंचदशानित्यानांपंचदशांगुलंबाराहंकुरुकुल्लुयोश्चमूलदेव्याश्चपवित्राणिगुरूप
क्रमेणयस्यतत्तद्दीक्षोक्तगुरुसंख्यांगुलादिकंस्वगुरुपरंपरायानांगुलादिकंपवित्राणिकुर्यात् आयुधानांअ
ष्टांगुलसंख्यग्रंथियुक्तानिकुर्यात् सर्वावरणेतत्तदावरणदेवतसंख्यांगुलसंख्यग्रंथियुक्तांकुर्यात् बल्यर्थंब
लिदेवतासंख्यांगुलादिकं इष्टंश्रीचक्रेऽन्यदेवतारुंदसमसंख्यांतानिपवित्राणिकुर्यात् अष्टोत्तरशतस
ख्यग्रंथियुक्तमेकंवितानंतत्पूजाविष्टरमानदैर्घ्यंकृत्वापवित्रंकुर्यात् आत्मनःक्रमात्तत्तद्दीक्षाणांवस्त्रंधादिनाभि
पर्यंतदैर्घ्यंनवसंख्यग्रंथियुक्तंकुर्यात् अन्येषांसामान्यसाधकानांएकसंख्यग्रंथियुक्तानिकुर्यात् मंडपस्यैक
सूत्रंवेष्टणेप्रमाणंग्रंथिसहितंकुर्यात् इत्थंपवित्राणिपूजा ७ स्थानमानीयपवित्रेस्थानेवेदनादिनावतुर
स्रंवृत्तंवेदितंनवयोनिचक्रंकृत्वाकर्णिकात्रेतस्मिन्मंडलेपवित्राणिसंस्थाप्य गोरोचनकुंकुमरक्तचंदनक
स्तूरीकर्पूरपंकैर्लिप्तानिलाक्षागोरिकाद्यैर्ग्रंथिस्थानेषुविचित्रितानिकृत्वातेषु ॐकारायनमः चंद्रम
सेनमः वह्नयेनमः ब्रह्मणेनमः नागायनमः गुरवेनमः सदाशिवायनमः सर्वदेवेभ्योनमः इतिते
पूज्यशिरोमंत्रेणापिमंत्र्याहृन्मंत्रेणाप्युष्णीषमंत्रेणावरूध्यमूलविद्ययाषडंगैश्चसंपूज्यषोडशग्रंथिस्यां

मंत्रैरभिमंत्र्यनेषुसुगंधकुसुमानिनिक्षिप्यनववस्त्रयुगेनाच्छादयेत् इत्यधिवासनंविधाय परेद्युःसाधकः कृतनित्यकृत्यब्राह्मणैःसार्धंपूजास्थानंप्रविश्यपूजामंडपंविनायकादिभिरलंकृत्यपूजाविष्टरादूर्ध्वंवितानांतंपूजाविष्टरपर्यंतंशक्त्यवतारार्घ्यंमहापवित्रमालंबयित्वाआसनपूजादिन्यासजातंविधाय प्राग्वदर्घ्यस्थापनाद्यात्मपूजांतेपीठपूजांविधायपंचायतनदेवताःपवित्रैःसंपूज्यनवकपालांतावरणपूजांकृत्वाविधायपवित्रैर्विधायतद्गहवनंनेमिनिकवत्कृत्वादेव्यैअग्नयेपवित्रार्पणंकृत्वापूर्णाहुतिंविधायगुरुंसंतोषयेत्तस्मैपवित्रंसमर्प्यगुर्वनुज्ञयास्वयमपिपवित्रधारणंकृत्वादमनवज्जापंनेमिनिकल्पेनविधायतज्जपंदेव्यैसमर्प्यदेवींप्राग्वत्कलशपूजांस्वविसर्ज्यसुवासिनीब्राह्मणान्भोजनपूरिदक्षिणाःदीप्तिश्चतोषयेत् एतावत्कर्तुमशक्तश्चेत्तथाशक्त्यापवित्राकृत्वामूलेनाभिमंत्र्यप्राग्वन्नेमिनेफलपूजांविधायसमापयेत् इतिपवित्रारोपणविधिः इतिश्रावणपूजा अथभाद्रपदेमासिपूर्णायांकेतकोद्भवैःप्रसूनैरर्चयेद्देवीं पूर्वोक्तविधिनायुतं इतिभाद्रपदमासिपूजा अथाश्वियुजेमासिशुक्लपक्षप्रतिपदतिथिमारभ्यपूर्णिमापर्यंतंपंचदशसुतिथिषुप्रत्यहंनित्यपूजानंतरंनैमित्तिकेनवकलशं संपूज्यप्रतिपत्तिथिमारभ्यैकादिद्रव्याप्रतिपदिद्वितीयायांत्रीततृतीयायांत्रिंशतमित्यादिजप

राम २१४

होमांविधायपूर्णिमायांतद्दिनंपंचदशशतजपानेतद्दशांशसंख्यामधिकंजपित्वाहोमांतेशतसंख्यांमंत्रकुर्यात् प्रतिपदादितिथिषुएकादिद्रव्यापूर्णिमायांषोडशकन्यायथाशक्तिकन्याश्चदानंकुर्यात् नत्रप्रत्यहंप्रातःकन्यायानिमंत्रणंकृत्वापूजाजपहोमांतेतोसुस्नातोसमलंकृतांपूजास्थानेमहासनेसमुपवेश्यतस्योपरिगुरुर्विधिनादेवीमावाह्यसंस्थाप्यवस्त्रालंकरणभोजनतांबूलदक्षिणादानादिभिःपरितोष्यप्रणम्यविसर्जयेत् एवंबहुकन्याभोजनेपिप्रत्येकंपूजनंकुर्यात् अस्मिन्नेवमासिप्रतिपत्तिथिमारभ्यनवम्यांतासुनवरात्रतिथिषुविशेषपूजांकृत्वाएकादिद्रव्याजपादिकंविधायकुमारिपूजनंवैकादिद्रव्यांकुर्यात् अत्रनवरात्रेषुकुमारिपूजनेविशेषःप्रतिपद्येकवर्षाद्वितीयायांद्विवर्षा नवम्यांनववर्षापूज्या नत्रापिप्रतिपदिएकवर्षाएका द्वितीयायांद्विवर्षाकन्यकेद्वयं एवंनवम्यांनवयथाशक्तिनतथापूजयेत् तासांनामानितु प्रतिपदिशुद्धा द्वितीयायांबला तृतीयायांकल्याणी चतुर्थ्यांमालिनी पंचम्यांरोहिणी षष्ठ्यांकालिका सप्तम्यांचंडिका अष्टम्यांशांभवी नवम्यांदुर्गा मंत्रास्तु ह्रीं श्रीं शुद्धायैनमः ह्रीं श्रीं बालायैनमः इतिद्विनारनामभिर्मंत्रैःपूजयेत् अत्रएकवर्षांतुयाकन्यांपूजार्थंतांतुवर्जयेत् गंधपुष्पफलादीनांप्रीतिस्तस्यनविद्यते द्विवर्षकन्यामारभ्यदशवर्षांतंकन्यकाःपूजयेत् तथानवयौवनसंपन्नाःयथोक्तलक्षणाःसुवासिनीर्वानवरात्रेषुपूजयेत् तासांनामानितु

हेलेख्यागगनारेरवोक्तामहोलुप्ताकरालिका दुर्ज्ञानक्रिदुर्गावेति अत्रापिमंत्राः हिनास्तेहलेरवोयेनमः अथशून्याकुमारिलक्षणानि प्रथमंशून्यालक्षणानि यथा आरोगिणीसुपुष्टांगीसुरूपांवरणवान्नर्जितां एकवंशासमुद्भवीकन्यांसम्यक्प्रपूजयेत् अथाशून्याकुमारिलक्षणानि हीनाधिकांगीकुष्ठीवविशालकुलसंभवां ग्रंथिस्फुटितश्रीपर्णिगीरुक्षश्यवर्णांकितां जात्यंधाकेकरांकणीकुरूपांतनुलोमवां सत्यजेद्योगिणीकन्यांदासीगर्भसमुद्भवां अथफलविशेषशून्यकुमारीविशेषः ब्राह्मणीसर्वकार्येषुजयार्थेनृपवंशजा लाभार्थेवैश्यवंशोद्भवांसुतार्थेशूद्रवंशजां॥ दारुणेवांस्वजातीनांपूजयेद्विधिनानरः अत्रनित्येनैमित्तिकपूजांगकुमारीपूजास्वपितुक्रमाद्विनिषुपूर्वैपूर्वीलाभेउत्तरोत्तरापूज्येति अथशून्यसुवासिनीलक्षणानि सुरूपांतरुणीस्त्रीगानानुकूलांसुदिनांशुचिः शंकाहीनांप्रियुक्तांगदक्षास्त्वोपयोगिनी अलोलुपांसुशीलांवत्सिनांस्यापप्रियवादिनी गुरुदेवतसद्भक्तांसुविद्यांसुजनप्रियां विमत्सरांविशेषेणदेवताराधनोत्सुकां मंत्रतंत्रसमायुक्तांसमयाचारदीपालिकां मनोहरांसमाचारांशक्तिरेषांसुलक्षणां ॥ अथासुवासिनीलक्षणानि दुष्टांशंकांकुत्सितांकुष्ठिनांकुलदूषितां दुराचारपराधीनांभावहीनांरालसां निद्रासक्तांतिदुर्मेधाहीनांगीव्याधिपीडितां दुर्गंधदुःखितांमूर्खांरक्षोन्मत्तांरहस्यभिद्

राम
२१५

कुतर्कीकुत्सितांलाणानिर्लज्जांकलहःप्रियां विरूपोन्मार्गमारूढांमंत्रबंधाविकृताननां इदंत्रीमंत्रयुक्तांवावर्जयेत्सूनेमंगनां दृयेनवरात्रिपूजा चैत्रादिफाल्गुनांतेषुद्वादशमासेषु चैत्राषाढाश्विनपुष्यारंभमासचतुष्टये चैत्राश्विनमासयोर्वाआश्विनेवाशुक्लपक्षेयथाविभवविस्तरकार्यो तत्रापिनवरात्रकरणाशक्तौतृतीयादिनवम्यंतंसप्तरात्रंपंचम्यादिपंचरात्रंसप्तम्यादित्रिरात्रंउक्तकुमारीपूजनाकमुखंकुर्यात् एवमन्येपिनैमित्तिकपूजाविशेषः बहवःसंतितेत्वत्रग्रंथगौरवभयान्नलिखितातेतुसाधकैःगुरुतःशास्त्रतश्चबोध्याः इतिआश्विनमासपूजा ॥ कार्तिकमासिपूर्णिमायांकुंकुमेनदेवींसंपूज्य रात्रौसुरसमेघूतलेसौवुरादिनाविपुलंश्रीचक्रंविरच्यतत्रदेवीमावाह्यसंपूज्यमध्येबिंदुवक्रेषोडशदीपान्शर्करागुडघृतमिश्रपयोगोधूमादिपिष्टरचितान्कर्पूरगर्भवर्तिकान्प्रज्वलितान्मूलविद्ययामूलदेव्यग्रेस्थापयित्वासंपूज्यनित्यादिश्रीचक्रेपूज्यसमस्तदेवताभ्यस्ततःपूजनास्थानेतन्मंत्रेणततदग्रेएकंएकंदीपंस्थापयित्वासंजपेत् ततोकुंडस्थंडिलादौअग्निंस्थापनंकृत्वाऽपिघृतमथैर्घृतपूरितैःकर्पूरवर्तिदीपितैःप्रदीपैःनित्यहोमक्रमेणैवहुत्वादेव्यैसमर्पयेत् एतावत्कर्पूरशक्तौएकस्मिन्स्वर्णादिपात्रेनवयोनिचक्रंअष्टदलकमलंवाकुंकुमादिनानिर्मायतस्मिन्नवधोक्तरूपान्नवदीपान्मध्येष्टसुयोनिषुएदलेषुसंस्थाप्यदेवीमभ्यर्च्यसंपूज्यसमर्पयेत्

इतिकार्तिकमासपूजा अथमार्गशीर्षमासिपूर्णिमायांकर्पूरयुक्तनलिकेरखंडैरर्घ्यस्थापनंविधाय
सुगंधपुष्पादिभिसंपूज्यमाषपिष्टापुपैर्नैवेद्यंवकुर्यात् इतिमार्गशीर्षमासपूजा अथपुष्यमासि
पूर्णिमायांदेवीसंपूज्य शर्करायुक्तगुडयुक्तंवाग्भवंबुधनैवेद्यंदद्यात् इतिपुष्यमासिपूजा अथ
माघमासिपूर्णिमायांशुक्लैःकुसुंभैर्वातिलैःदेवीसावरणांसंपूज्यशर्कराआम्रपुष्पैःकह्लारैःमधुक
पुष्पैश्चदेवीसंपूजयेत् इतिमाघमासपूजा फाल्गुनेमासिपूर्णिमायांपंकजैःस्वर्णजातैःचूतसोगंधि
मधुकैःपूजयेदीप्सितमाप्तये इतिफाल्गुनमासिपूजा इतिनैमित्तिकपूजनाप्रकरणं समाप्तः ७ सच्चि
दानंदनाथेनउन्मन्यानंदसेविना चित्तशुध्यर्थमाख्यातास्त्रिपुरापूजनक्रमः इतिश्रीसच्चि
दानंदनाथविरचितेनैमित्तिकपूजाख्योद्दादशपरिछेदःसमाप्तः ७ श्रीगुरुभ्योगणपतिस्वेष्ट
देवताभ्योनमः अथमंत्रपारायणंलिख्यंते तत्रस्नानसंध्यादिकंविधायआसनादिवाग्दे
वतान्यासांतंविधायमूलविद्ययाःध्यानंकार्यं ततःमायाकुंडलिनीक्रियामधुमतीकालिकला
मालिनीमानंगीविजयांजयाभगवतीदेवीत्रिशक्तिःशोभावीत्रिशक्तिःशंकरवल्लभात्रिनयनावाग्वा
दिनीभैरवीह्रींहीकारीत्रिपुरापरापरमयीमातःकुमारीत्यसौ १ अस्यार्थः मायेतिह्रींभुवनेश्व
री कुंडलिनीतिवाग्भवंऐंइतिक्रियेतिकामराजंक्लींमितिमधुमतीअकारादिक्षका

DR. BHAU DAJI
डाक्टर भाऊदाजी इंस्टीट्यूट ऑफ ओरिएंटल रिसर्च
MEMORIAL
२१६

रांतमंथितिशुध्दमात्कासबिंदुमात्कादिसर्गमात्काबिंदुविसर्गमात्कइतिअंअंअःइत्यादि
कालीतिकलेतिमालिनीतिमानंगीतिविजयेतिभगवतीतिदेवीतिशिवेतिशोभनीतिद
क्षानामानिशक्तिःसोरितिशंकरवल्लभास्त्रीस्त्रीमितित्रिनयनावोषडितिवाग्वादिनीओहेति
भैरवीस्त्रैंहूंकेलरींस्त्रोंइति २ह्रींकारीस्वरूपंह्रीमितित्रिपुरापंचदशाक्षरीह५ह्र५स४
परापरमयीस्त्रोंस्त्रोंइतिमाताहसकलह्रींहसकलरंडीहसकलडोंइतिकुमारीऐंक्लींसोः
इतिइतिश्लोकार्थः अथप्रयोगः १ ह्रींश्रीमायाह्रीमूलशुध्दमात्काअकलीसोःइत्यादिक्षपर्यं
तं ७ एकपंचाशद्वारंमूलविद्याजपेत् पुनः २ह्रींमूलंअंकालीसोःइत्यादिक्षपर्यंतं २ह्रींमूलं
अःकालीसोःइत्यादिक्षपर्यंतं २ह्रींमूलंअंकालीसोःइत्यादिक्षपर्यंतं इतिसंभूयचतुरधिकंद्विश
तं २०४ पुनः २ऐंमूलंअकालीसोःइत्यादिक्षपर्यंतं २ऐंमूलंअंकालीसोःइत्यादिक्षपर्यंतं पुनः २ऐं
मूलंअःकालीसोःइत्यादिक्षपर्यंतं २ऐंमूलंअःकालीसोःइत्यादिक्षपर्यंतं इतिसंभूयसंख्या २०४
पुनः २क्लींमूलंअकालीसोःइत्यादिक्षपर्यंतं २क्लींमूलंअंकालीसोःइत्यादिक्षपर्यंतं २क्लींमूलं
अःकालीसोःइत्यादिक्षांतंरइतिमायावाग्भवकामराजशुध्दबिंदुविसर्गमात्काक्षरैःसंपुटो
मूलविद्यासंख्या ६२ द्वादशाधिकषट्शतंभवति इतिकालीजाता अथकल यथाह्रींश्रींक्लींअ

कालीसो: इत्यादिक्षांतं २ ह्रींमूलंअकलासो: इत्यादिक्षांतं २ ह्रीमूलंअ:कलासो: इत्यादिक्षांतं ह्रींमू
लंअं:कलासो इत्यादिक्षांतं इतिमिलित्वासंख्या २०४ तथापूर्ववत्सर्वत्रेयं ह्रींश्रीऐंमूलं अअंअ:
अंकलासो: संख्या २०४ तथाह्रींश्रींक्रींमूलंअअंअ:अं:कलासो: संख्या २०४ ह्रींऐंक्रींएवंमिलि
त्वाजपसंख्या ८१२ तथाह्रींऐंक्रींमूलं अअंअ:अं:मालिनीसो: इत्यादिक्षांतमिलित्वाजपसंख्या
८१२ २ह्रींऐंक्रींमूलंअअंअ:अं:मातंगीसो: इत्यादिक्षांतसंख्या ८१२ २ह्रींऐंक्रींमूलंअअंअ:
अं:विजयासो: इत्यादिक्षांतसंख्या ८१२ २ह्रींऐंक्रींमूलं अअंअ:अं:जयासो इत्यादिक्षांतसंख्या
८१२ २ह्रींऐंक्रींअअंअ:अं:भगवतीसो: इत्यादिक्षांतसंख्या ८१२ २ह्रींऐंक्रींमूलंअअंअ:अं:दे
वीसो इत्यादिक्षांतसंख्या ८१२२ ह्रींऐंक्रींमूलंअअंअ:अं:त्रिवासो इत्यादिक्षांतसंख्या ८१२ह्रींऐं
क्रींमूलंअअंअ:अं:देवीसो: इतिक्षांतसंख्या ८१२ एवंदशकिर्मिलित्वाजपसंख्याविंशत्युत्तरशत
त्रयाधिकषट्सहस्रं ६१२० इतिशक्तियुक्तोदशानामसंख्या ८१२जपोमूलविद्याया: ज्ञात: अथ
शांवरयक्षुभायुक्तोदशानामपिसंपुटेनावर्त्तसंख्याजपोमूलविद्यया तेय: यथा-ह्रींश्रींह्रींऐंक्रीं
अअंअ:अं:कोल्यादिस्त्रींस्त्रकलरीस्त्रो: संख्या ६१२० ह्रींऐंक्रींमूलंअअंअ:अं:काल्यादि
स्त्रींस्त्रकलरीस्त्रो: संख्या ६१२० ह्रींऐंक्रींमूलं अअंअ:अं:कल्यादिदशह्रींसंख्या ६१२०

जपित्वा पुन:मूलंआई० २मूलंकाई० २मूलंरवाई० २मूलंगाई० २ इत्यादि मूलंक्षाईइत्यंतंजपित्वा
पुन:मूलंएंअई० २मूलंएंकाई० २मूलंएंरवाई० मूलंएंगाई० इत्यादि २मूलंएंक्षाईइत्यंतंजपित्वा पुन:मूलंऐं
अई० २मूलंऐंकाई० २मूलंऐंरवाई० २मूलंऐंगाई० २ इत्यादि मूलंऐंक्षाईइत्यंतंजपेत् पुन: २मूलंओआई०
२मूलंओकाई० २मूलंओरवाई० २मूलंओगाई० २ इत्यादि २मूलंओक्षाईइत्यंतंजपेत् पुन: २मूलंऔं
आई० २मूलंऔंकाई० २मूलंऔंरवाई० २मूलंऔंगाई० २ इत्यादि २मूलंऔंक्षाईइत्यंतंजपेत् पुन: २
मूलंअंआई० २मूलंअंकाई० २मूलंअंरवाई० २मूलंअंगाई० इत्यादि २मूलंअंक्षाईइत्यंतंजपेत् पुन:
२मूलंअ:आई० २मूलंअ:काई० २मूलंअ:रवाई० २मूलंअ:गाई० इत्यादि २मूलंअ:क्षाईइत्यंतंज
पेत् एवंषट्सप्तत्युत्तरपंचशतसंख्याकोजपोमूलविद्याया: भवति इतिप्रथमदिनकृत्यं अथद्वितीयदि
नि प्राग्वत्आसनादिध्यानांतंकृत्वा २ मूलंकआई० २मूलंकाकाई० २मूलंकारवाई० २मूलंकगाई०२
इत्यादिमूलंकाक्षाईइत्यंतंजपेत् पुन: २मूलंकाआई० २मूलंकाकाई० २मूलंकारवाई० २मूलंका
गाई० २ इत्यादि २मूलंकाक्षाईइत्यंतंजपेत् पुन:२मूलंकिआई० २मूलंकिरवाई० २मूलंकीगाई० २
इत्यादि २मूलंकीक्षाईइत्यंतंजपेत् पुन: २मूलंकुआई० २मूलंकुकाई० २मूकुरवाई० २मू
लंकुगाई० २ इत्यादि २मूलंकुक्षाईइत्यंतंजपेत् पुन: २ मूलंकूआई० २मूलंकूकाई० २

मूलंकूरवाई०२मूलंकूगाई०२इत्यादि२मूलंकूक्षाईइत्यंतंजपेत् पुनः२मूलंकुआई०२मूलंकुकाई०२मू
लंकुरवाई०२मूलंकुगाई०२इत्यादि२मूलंकुक्षाईइत्यंतंजपेत् पुनः२मूलंकूआई०२मूलंकूकाई०२मूलं
कूरवाई०२मूलंकुगाई०२इत्यादि२मूलंकूक्षाईइत्यंतंजपेत् पुनः२मूलंकूआई०२मूलंकूकाई०२मूलंकू
रवाई०२मूलंकूगाई०२इत्यादि२मूलंकूक्षाईइत्यंतंजपेत् पुनः२मूलंकूआई०२मूलंकूकाई०२मूलंकू रवा
ई०२मूलंकूगाई०२इत्यादि२मूलंकूंक्षाईइत्यंतंजपेत् पुनःमूलंकेआई०२मूलंकेकाई०२मूलंकेरवाई०२
मूलंकेगाई०२ इत्यादि२मूलंकेंक्षाईइत्यंतंजपेत् पुनःमूलंकौंकाआई०२मूलंकौंकाई०२मूलंकौंरवाई०२
मूलंकौंगाई०इत्यादि२मूलंकैंक्षाईइत्यंतंजपेत् पुनः२मूलंकोआई०२मूलंकोकाई०२मूलंकोरवाई०२
मूलंकोगाई०इत्यादि२मूलंकोक्षाईइत्यंतंजपेत् पुनः२मूलंकौआई०२मूलंकौकाई०२मूलंकौरवा
ई०२मूलंकौगाई०इत्यादि२मूलंकौंक्षाईइत्यंतंजपेत् पुनः२मूलंकंआई०२मूलंकंकाई०२मूलंकं
रवाई०२मूलंकंगाई०इत्यादि२मूलंकंक्षाईइत्यंतंजपेत् पुनः२मूलंकःआई०२मूलंकःकाई०२मूलंकः
षट्त्रिंशत्तत्तत्वर्णोसहषट्सप्तत्युत्तरपंचशतसंख्याजपोमूलविद्यायाःपवति अथतत्तीयदिने
प्राग्वत्आसनादिध्यानोक्तंविधाय ह्रींश्रींमूलंरवआई०२मूलंरवकाई०इत्यादि२मूलंरवाक्षाईइ
त्यंतंजपेत् २मूलंरवाआई०२मूलंरवाकाई०इत्यादि२मूलंरवाक्षाईइत्यंतंजपेत् पुनःमूलंरविआई०२

राम
२१७

४४पुनः२मूलंकःक्षाईइ०२मूलंकःकाई०२मूलंकःरवाई०२मूलंकागाई०इत्यादि४
२इत्यंतंजपेत्४४

२ह्रींपंक्लींमूलंअंअंअःअंःहसहसंख्या ६१२० २ह्रींपंक्लींमूलंकाल्यादिदत्रास्त्रौंस्त्रौंसंख्या
१६२० २ह्रींपंक्लींमूलंकाल्यादिदत्रासकलरडौंहसकलरडौंहसकलरडौंसंख्या ६१२० २ह्रींपंक्लीं
मूलंकालादिदत्रापंक्लींस्त्रौंसंख्या ६१२० एवंत्रात्र्यादिदत्रामिलित्वादित्रातधिकएकोनरषष्टिसंख्याकोजप
पोभवति ६१२० अत्रबीजत्रययुक्तमधुमतीसमवेतएकनाम्नःद्वादशाधिकषष्टित्रातंमूलस्यजपोभव
ति एवंदशनामभिसहएकादशक्तेःविंशत्युत्तरत्रातधिकषट्सहस्रंमूलस्यजपोभवति एवंदशाभि
र्नवसहद्वित्रातधिकएकोनरषष्टीसाहस्रंमूलस्यजपोभवति अनेनषट्कारेणैनएकंपुरश्चरणंजातः
पुनस्तथैवबीजत्रययुक्तमधुमतीसहितदशानामभिर्दशशक्तिभिर्मूलविद्यायाःपर्यायजपोऽस्त्रं
कर्तव्येतिमंत्रपारायणं अत्रपारायणेपर्यायदयकार्यं दशदिनैःशतदिनैश्च शक्तश्चेत्दशानाम
भिसहएकशक्तियोगेनविंशतिंसप्तत्रातधिकषट्सहस्रंमूलविद्यायाःप्रत्यहंजपःकार्यः तदादश
दिनावधिपूर्णमंडलंजपोद्वित्रातधिकएकोनरषष्टीसहस्रंसंख्याकोभविष्यति अशक्तश्चेत् बीजत्र
ययुक्तमधुमतीसमवेतएकनाम्नाद्वादशत्रातधिकषट्त्रातंप्रत्यहंजपःकर्तव्यः तदात्रातदिनावधि
पूर्णमंडलंजपोभविष्यति एवंयःकरुतेनित्यंसविघ्नोनात्रसंशयः पारायणफलंदर्पयिष्येदानीं आ
वर्तनफलानिगुरुतःशास्त्रतोबोध्यानीति इतिमंत्रपारायणसमाप्तमगमत् श्रीगणेशायनमः

अथनामपारायणंलिख्यते आर्द्रपल्लविते:परस्परयुतेर्द्वित्रिक्रमाद्यक्षरैः कादेः क्षांतगतैः स्वरादिभिरथक्षांतैश्चतैः सत्स्वरैः नामानित्रिपुरेभवंतिरचयुत्वान्त्यंनपुंस्यान्वितेतेभ्योभेदवपल्लीविंशतिसहस्रेभ्यः परेभ्योनमः॥ अस्यार्थः भोभैरवपल्लिभ्रूरितेभवतेभ्योनामभ्योनमः कियद्भ्यः केभ्यश्चेत्याकांक्षायांविंशतिसहस्रेभ्यः परेभ्यइतिपरत्रान्वेनषट्त्रिंशदुत्तरसप्तशतानिगृह्यंते षट्त्रिंशदुत्तरसप्तशताधिकविंशतिसहस्रेभ्योनमः इत्यर्थः तेभ्योनमइत्युक्ते तेभ्यः केभ्यः यानि द्व्यक्षरैः कृत्वानामवंति द्व्यक्षराणिकथंभवंतीत्याकांक्षायां कादेः क्षांतगतैरिति कादेःक्षांतगतैस्वरादिभिरित्यनेनयुगाक्षराण्युच्यंते अथक्षांतैश्चतैः सत्स्वरैरित्यनेनदिनाक्षराण्युच्यंते युगाक्षरयुक्तैर्दिनाक्षरैः कृत्वानामवत्संख्याकानिद्व्यक्षराणिसंपद्यंते तैरित्यर्थः अत्रैषांतंत्रापल्लविनीतिति अईति द्व्यक्षरेणपल्लवेनांतेयोजिते: पुनःकिंभूतैः द्विक्रमात्परस्परयुतैः अत्रैषांतंत्राप्रक्रिया आदिक्षांताः षट्त्रिंशत्ववर्णाः षोडशस्वात्मभिःस्वरैः प्रत्येकंयोजिताःषट्सप्तत्युत्तरंपंचशत्संख्याकाःपूर्णमंडलवर्णाभवंति नडुक्तं नित्यानांनत्वमंयोगेवर्णसंख्यासमीरिता षट्सप्तत्यधिकंपंचशतमिति षोडशानांस्वराणांतुषट्त्रिंशद्व्यंजनैःक्रमात् संयोगेनैवजायंतेतद्भूपाणितुसंख्यया षट्सप्तसप्तियुतपंचशतमिति षट्सप्तसप्तयुत्तरपंचशताक्षराणांयुगाक्षरत्वं युगस्यषट्त्रिंशोदिनात्मकोभवति युगाक्षराणियादिक्षांतानिषट्त्रिंशदेव प्रणूक्तपूर्णमंडलवर्णेषुषट्सप्तत्यधिकपंचशतसंख्याकेषुकस्याक्षरस्ययुगाक्षरत्वंभवति एकैकयुगाक्षरेणास्ये

राम २१६

कंतत्संख्याकान्यक्षरायोजितानिचेतदाषट्त्रिंशदुत्तरसप्तशताधिकविंशतिसहस्राणिद्व्यक्षराणिजायंते नान्येवभाईपल्लवयुक्तानिदेवीनामानित्र्यक्षराणिसंपद्यंते तत्रायंयुगाक्षरं द्वितीयंदिनाक्षरमितिसर्वत्रलेखं नद्यथा अआई०अकाई०अरवई०अगाई०अघाई०अडूई० इत्यादिअक्षाईइत्येषुषट्त्रिंशन्नामसुअकारेयुगाक्षरं आदिक्षांतानिषट्त्रिंशादिनाक्षराणि अकारेणयुगाक्षरेणेआदिक्षांतानांदिनाक्षराणांयोगेकृतेअअ० अक० अरव० अग० अघ० अडू० इत्येवमारभ्यअक्षेत्यंतानिद्व्यक्षराणि एतेषुवयोजनंतु अअआईइतिस्थानेअकःसवर्णेदीर्घइत्यनेनद्वितीयतृतीयाक्षरयोर्दीर्घैकादेशेकृतेअआईइतिसंपद्यते द्वियक्रमात्परस्परयोजनेकृतंभवति एवमुत्तरत्रापिसर्वत्रलेखं इतिश्लोकार्थः अथप्रयोगः तत्रादौसाधकोनद्यादितीरेएकांतेस्थंगृहेवास्थासनमास्तीर्यह्रींआधारशक्तिकमलासनायनमः इत्यासनंसंपूज्यपाद्यपुष्पचरुचरित्रकासनेनोपविश्यगुर्वादिवंदनपूर्वकंदिननित्याविद्यासहमूलविद्ययाप्राणायामत्रयंकृत्वाअस्यश्रीकालनित्याविद्यामंत्रस्यदक्षिणामूर्तिऋषयेनमः शिरसि पंक्तिछंदसेनमः मुखे कालनित्याकपिणीश्रीमत्त्रिपुरसुंदरीदेवतायेनमः हृदि मोक्षार्थेनामपरायणजपेविनियोगः तन्नादिनित्याविद्याभिःसहटत्रयेः हिरावृत्या करषडंगन्यासंकृत्वा चतुरासनन्यासषडंगन्यासंकृत्वा नताष्टकन्यासंविधायध्यायेत् रक्तांरक्तांबरारक्तास्त्रग्विभूषानुलेपनं पाशांकुशेक्षुकोदंडाप्रसूनवि

पृवलि०२

त्रिरोस्मरेत् इतिध्यात्वा हृदयेश्रीचक्रंकालचक्रमध्यगतंविभाव्यतन्नदेवींसावरणांकालनिमिः परिपू
जांध्यात्वामानसैरुपचारैः संपूज्यपारायणजपमारभेत् यथा ह्रीं श्रीमूलंअआई० २ मूलंअजाई० २ मू
लंअगाई० २ मूलंअघाई० २ मूलंअङाई० २ मूलंअचाई० २ मूलंअछाई० २ मूलंअजाई० २ मूलंअ
झाई० २ मूलंअञाई० मूलंअटाई० २ मूलंअठाई० २ मूलंअडाई० २ मूलंअढाई० २ मूलंअणाई० २
मूलंअताई० २ मूलंअथाई० २ मूलंअदाई० २ मूलंअधाई० २ मूलंअनाई० २ मूलंअपाई० २ मूल
अफाई० २ मूलंअबाई० २ मूलंअभाई० २ मूलंअमाई० २ मूलंअयाई० २ मूलंअराई० २ मूलंअल
ई० २ मूलंअवाई० २ मूलंअशाई० २ मूलंअषाई० २ मूलंअसाई० २ मूलंअहाई० २ मूलंअळाई० २
मूलंअक्षाई० मूर्तिजपित्वापुनः २ मूलंआआई० २ मूलंआकाई० २ मूलंआरवाई० २ मूलंआ
गाई० २ मूलंआघाई० २ मूलंआङाई० इत्यादि २ मूलंक्षाइत्यंतंजपित्वा पुनः २ मूलंइआ
ई० २ मूलंईकाई० २ मूलंईरवाई० २ मूलंईगाई० २ मूलंईघाई० २ इत्यादि २ मूलंईक्षाईत्यंतंजपि
त्वा २ मूलंउआई० २ मूलंउकाई० २ मूलंउरवाई० २ मूलंउगाई० २ इत्यादि २ मूलंउक्षाइत्यंतंजपित्वा पुनः मू
लंऊआई० २ मूलंऊकाई० २ मूलंऊरवाई० २ मूलंऊगाई० २ इत्यादि २ मूलंऊक्षाइत्यंतंजपित्वा पुनः २
मूलंऋआई० २ मूलंऋकाई० २ मूलंऋरवाई० २ मूलंऋगाई० २ इत्यादिजपित्वा २ मूलंऋक्षाईत्यंतंज
पित्वा पुनः मूलंॠआई० २ मूलंॠकाई० २ मूलंॠरवाई० २ मूलंॠगाई० इत्यादि २ मूलंॠक्षाऊत्यंत

मूलंऌकाई० २ मूलंऌरवाई० २ मूलंऌगाईइत्यादिक्षांतं पुनः २ मूलंॡआई० २ मूलंॡकाई० इत्यादि
क्षांतं पुनः २ मूलंएआई० २ मूलंएकाई० इत्यादिक्षांतं पुनः २ मूलंऐआई० २ मूलंऐकाई० इत्यादि
क्षांतं पुनः २ मूलंओआई० २ मूलंओकाई० इत्यादिक्षांतं पुनः मूलंऔआई० २ मूलंऔकाई० इत्यादिक्षांतं
पुनः मूलंअंआई० २ मूलंअंकाई० इत्यादिक्षांतं पुनः मूलंअःआई० २ मूलंअःकाई० इत्यादिक्षांतं पुनः मू
लंकेआई० २ मूलंकेकाई० इत्यादिक्षांतं पुनः मूलंखेआई० २ मूलंखेकाई० इत्यादिक्षांतं पुनः मूलंगे
आई० २ मूलंगेकाई० इत्यादिक्षांतं पुनः मूलंघेआई० २ मूलंघेकाई० इत्यादिक्षांतं पुनः मूलंङे आ
मूलंचेकाई० इत्यादिक्षांतं पुनः मूलंछेआई० २ मूलंछेकाई० इत्यादिक्षांतं पुनः मूलंजेआ
मूलंझेकाई० इत्यादिक्षांतं पुनः मूलंञेआई० २ मूलंञेकाई० इत्यादिक्षांतं इतिकंखकारस्यषोडशाधि
कृतस्यषट्त्रिंशत्तत्तवर्णोसहषट्सप्तत्युत्तरपंचशतसंख्याकोजपोमूलविद्यायाभवति अष्टमचतुर्थ
दिने २ मूलंगाआई० २ मूलंगाकाई० २ मूलंगारवाई० २ मूलंगाआई० २ मूलंगाकाई० २ मूलंगिआई० २
मूलंगीआई० २ मू० गुई० मू० गूआ २ मू० गृई० मू० गॄई० मू० ग्लृआई० २ मू० ग्लॄआई० २ मू० गेआई० २ मू०
गेआई० २ मू० गोआई० २ मू० गेआई० मू० गः आई० एवंषट्सप्तत्युत्तरपंचशतसंख्याभवति पंचमेदिने
मूंघाआई० इत्यादिमूलघःक्षाईत्यंतं ५७६ प्राग्वज्जपेत् षष्ठिदिने २ मूलंङ आई० २ इत्यादि
मूलंङःक्षाइत्यंतं ५७६ प्राग्वज्जपेत् सप्तमदिने मूलंचआई० इत्यादिमूलंचःक्षःइत्यंतं ५७६

प्रागवत् अमूमदिने २मूलंछाई०इत्यादि २मूलंछःक्षाईइत्यंतं ५७६ प्रागवत्जपेत् नवमदिने २मूलं
जआई०२इत्यादिमूलंजःक्षाईइत्यंतं ५७६ प्रागवत्जपेत् दशमदिने २मूलंझआई०इत्यादि २
मूलंझःक्षाईइत्यंतंजपेत् ५७६ प्रागवत्जपेत् एकादशदिने २मूलंञआई०२मूलंञःक्षांतं ५७६
प्रागवत्जपेत् द्वादशदिने २मूलंटआई०२मूलंटःक्षाईइत्यंतंजपेत् त्रयोदशदिने २मूलंठआई०२
मूलंठःक्षाईइत्यंतं ५७६ प्रागवत्जपेत् चतुर्दशदिने २मूलंडआई०२मूलंडःक्षाईइत्यंतं ५७६
प्रागवत्जपेत् पंचदशदिने २मूलंढआई०२मूलंढःक्षांतं ५७६ प्रागवत्जपेत् षोडशदिने २
मूलंणआई०२मूलंणःक्षांतं ५७६ प्रागवत्जपेत् सप्तदशदिने २मूलंतआई०२मूलंतःक्षांतं
५७६ प्रागवत्जपेत् अष्टादशदिने २मूलंथआई०२मूलंथःक्षांतं ५७६ प्रागवत्जपेत् एकोनविं
शतितमेदिने २मूलंदआई०२मूलंदःक्षांतं ५७६ प्रागवत्जपेत् विंशतितमेदिने २मूलंधआई०२
मूलंधःक्षांतं ५७६ प्रागवत्जपेत् एकविंशतितमेदिने २मूलंनआई०२मूलंनःक्षांतं ५७६ प्रा
गवत्जपेत् द्वाविंशतितमेदिने २मूलंपआई०२मूलंपःक्षांतं ५७६ प्रागवत्जपेत् त्रयोविंशतित
मेदिने २मूलंफआई०२मूलंफःक्षांतं ५७६ प्रागवत्जपेत् चतुर्विंशतितमेदिने २मू०बआई०२मू०
बःक्षांतं ५७६ प्रागवत्जपेत् पंचविंशतितमेदिने मूलंभआई०२मूलंभःक्षांतं ५७६ प्रागवत्०

DR. HAU DAJI MEMORIAL

षड्विंशतितमेदिने २मूलंमआई०२मू०मःक्षांतं ५७६ प्रागवत्जपेत् सप्तविंशतितमेदिने २मू०यआई०२मूलंय
क्षांतं ५७६ प्रागवत्जपेत् अष्टविंशतितमेदिने २मू०रआई०२मू०रःक्षांतं ५७६ प्रागवत्जपेत् एकोनत्रिंशत
मेदिने २मू०लआई०२मू०लःक्षांतं ५७६ प्रागवत्जपेत् त्रिंशतमेदिने २मू०वआई०२मू०वःक्षांतं ५७६ प्राग
वत्जपेत् एकत्रिंशतमेदिने २मूल०मू०त्राआई०मू०त्राःक्षांतं ५७६ प्रागवत्जपेत् द्वात्रिंशतमेदिने २मू०
षआई०मू०षःक्षांतं ५७६ प्रागवत् त्रयस्त्रिंशतमेदिने २मू०सआई०२मूलंसःक्षांतं ५७६ प्रागवत् चतुस्त्रिं
शतमेदिने २मू०हआई०२मू०हःक्षांतं ५७६ प्रागवत् पंचत्रिंशतमेदिने २मू०ळुआई०२मू०ळःक्षांतं ५७६
प्रागवत् षट्त्रिंशतमेदिने २मूलंक्षआईइत्यादिक्षांतं २मूलंक्षआई०इत्यादिक्षांतं पुनः २मूलंक्षिक्षांतं
पुनः मूलंक्षीआई०इत्यादिक्षांतं पुनःमू०क्षुइत्यादिक्षांतं पुनः २मू०क्षआईइत्यादिक्षांतं पुनः २मूलं
क्षूआई०क्षांतं पुनः २मूलंक्षृआई०इत्याक्षांतं पुनः२मू०क्षॄआई०इत्यादिक्षांतं पुनः२मूलक्षॢआईइ
त्यादिक्षांतं पुनः २मू०क्षआईइत्यादिक्षांतं पुनः२मूलंक्षेआई०इत्यादिक्षांतं ३६ पुनः२मूलंक्षैआई०
इत्यादिक्षांतं पुनः २मूलंक्षोआई०इत्यादिक्षांतं ३६ पुनःमूलंक्षौआई०इत्यादिक्षांतं ३६ पुनः२मूलं
क्षः आई०इत्यादिक्षांतं ३६ एवंसकारःषोडशस्वरविकृता षट्त्रिंशत्तव वर्णोसहषट्ससत्युत्तरपंचश
तसंख्यामूलविद्यायाः जपोभवति अत्रषट्त्रिंशादिनेषु एकैकवर्णीस्य ससत्युत्तरपंचशतसंख्यंज

पेक्षनेषट्त्रिंशत्लक्षवर्णानांषोडशास्त्ररविरुतानांपूर्णोमंडलस्थितानांषट्सप्तत्युत्तरसप्तशताधिकवि
शतिसहस्रसंख्यंमूलविद्यायाजपोभवति ७ इतिपारायणजपप्रकारः अत्रपारायणेपर्यायभेदःपं
चधाभवति दिननोवारतःपक्षात्मासात्षट्त्रिंशतादिनैः जपनोवारमेकंतुविद्यानित्यासिकास्तना
आयुरारोग्यमैश्वर्यविजयंवांछितक्रमात् लभंते दिनतएकस्मिन्दिवसमध्याद्वातुसमारभ्यम
ध्यरात्रेसमापयेत् वारतः रविवारादिशनिवारांतेषुसप्तवस्रुवह्निन्यायष्टवर्गेर्जपेत् रविवारेवह्नि
निकामेश्वरीवर्गद्वयंसंजप्यसोमवारादिषट्सुक्रमोदिन्याछेकैकवर्गंकमेणजपेत् पक्षेपिचैकराजोपे
प्रतिपत्तिथिमारभ्यपौर्णिमांतेषुपंचदशातिथिनंदाभद्राजयारिक्तासुपंक्तिद्वयंजपेत् पूर्णेसुपंचमी
दशमीपंचदशीषुपंक्तिचतुष्टयंजपेत् ७ मासात्मासेप्रतिदिनंपूर्णातिरिक्तातिथिषुएकैकांपंक्तिं
जपेत् पूर्णासुपंक्तिद्वयंजपेत् ७ षट्त्रिंशतादिनैःषट्त्रिंशत्सुदिनेषुएकैकांयोनींजपेत् नैताभिः
सदृशीक्रियापिविद्यालोकेषुविद्यते तस्मादाशिरुपायेनैःसाधयेत्सर्वमीप्सितं यद्यन्निजेप्सितंतत्तद्
वरंसुकरंभवेत् जपतर्पणहोमार्चासेकैःसंतर्पयेद्धिरः पंचाशद्वारमावर्त्यविद्याप्तक्तिसमन्वितः सुख
निनिगडैकष्टैर्वैरिरोगैःस्फुरदरूपैः स्नानवारंसमावर्त्यविद्याविभवैवेभवाः लभंतेननयान्वेध्याश्च
पिसर्वगुणान्वितान् अध्यर्धशतवारंतुविद्याश्चावर्त्यभक्तितः गुणरूपादिसंपन्नांभार्यांविंदत्यथसुतः

राम २२७

तावदावर्त्यकन्यावापतिंसर्वगुणान्वितं लभतेपुत्रपौत्रांश्चधरेधनेसंपदान्विता द्विशतंतासमावर्त्यदारिद्र्यान्मुच्यते
पूर्वं त्रिशतेर्भूमिसस्याढ्यःचतुर्भिश्चशतैर्धनी पंचभिस्तुशतैर्भूपोसेवनेषड्भिःशतैर्नृपः सप्तभिस्तुशतै
स्तस्यनमुंचत्यन्वयंरमा अष्टभिस्तुशतैस्तासान्नृपाःसर्वेस्यकिंकराः नवभिस्तुशतैरेकंदर्शेविनिजनेना
एवंनवशतेजप्तिस्तासर्वान्कामानवाप्नुयात् समस्तंजनेनासमुक्तेसर्वार्थसिद्धिदं पंचाशद्वारमावर्त्यतां
दिग्भिःश्लोकैःप्रदर्शितःकाम्यजपःकेवलकालनित्यविद्याबाणेवनमूलजपः वर्गःपंक्तिःयोनिरितिपर्यायः
अन्येपिकाम्यप्रयोगाःबहवःसंतिनेगुरुतःज्ञात्वातेश्चबोद्धव्यः पंचपर्यायभेदैरेकवारादृतौषट्सप्तु
नवसप्तशताधिकविंशतिसहस्रसंख्यंकालनित्याविद्याभिःसहमूलविद्यायाःप्रोक्तविधानेनजपः
कार्यः अयंनित्यजपः कालनित्याविद्यातुगुरुस्मुखादेवअवगंतव्या. ७ युगाक्षरादिनाक्षरयोःकाल
नित्येतिसंज्ञा पंचपर्यायेषुमध्येषट्त्रिंशदादिनात्मकोऽयंनिमपर्यायः नित्यजपेप्रत्यवायः अन्येतु
काम्यजपे नित्यजपःप्रातःसंध्यानंतरंकर्तव्यः अथवाआवरणांतेकार्यः जपांतेस्तुतीनाः स्तोत्रंप
था क्षांवह्निप्रियेरणरावंकेदुयष्टप्रायुगास्वरैः मात्रभैरवगांवंदेदेवींत्रिपुरभैरवीं १ कादिवर्गाष्टकारस
मस्ताष्टकविग्रहं अष्टवाक्यावृतांवंदेदेवींत्रिपुर० २ स्वरषोडशकानांतुषट्त्रिंशद्भिपरापरे षट्त्रिंश
त्तत्तल्लोगांवंदेदेवीत्रिपुर० ३ षट्त्रिंशत्तत्वसंस्थाणशिवंवंदेकलात्मपि कादिलक्षांतरांवंदेवंदेवीत्रि

ललि० २२५

अथकाम्यषट्कर्माण्याह तदुक्तंतंत्रराजे नित्यनैमित्तिकावीक्षुनिरतानोयतात्मनो प्रोच्यंतेकाम्यरूपाणिषट्कर्माणिसमर्चनैः यंत्रहोमक्रियाध्यानजपतर्पणपूजनैः प्रोक्तानिकाम्यकर्माणिषट्कर्माणिसमर्चनात् अथनित्यनैमित्तिकावीक्षुनिरतानोसिद्धविद्यानांविवेकानांसाधकानांकाम्यपूजाविधिर्लिख्यते तत्रकाम्यानिषट्कर्माणि तानितु रक्षास्तंभनिजयलभनिग्रहनिधानाख्यानि तत्ररक्षानामराजादीनांपरचक्रोरव्याव्याघ्रादिभयेभ्यःपरिपालनं रक्षात्राहुर्नस्तंभनमणुरन्यते रक्षायाःराजादीनांक्रोधोद्योगगतिनिरोधरूपत्वात् स्तंभनिस्तंजननोद्भूतप्रेतपिशाचकृत्याकपटवनिरुनिः संग्रामद्वंद्ववादफलाद्विषुविजयोरपिजयोसवैनिर्लक्षणः अत्रराजामात्यधनिकवनितादयः स्वेष्टान्यपियस्तंनिर्विघ्नप्राणेःसहप्रयत्नंनीतिवश्यार्कर्षणयोरपिनजयोनवनिर्लक्षं तयोःसर्वजनविघ्नजयरूपत्वात् अवाणिज्यराजसेवासेवादिभिरभिष्टवस्तुप्राप्तिर्लोभः अविद्वेषोवाटनान्याधिकरणाद्योनियंत्रः अनिधनंमारणंकर्म अइतिषट्कर्माणि॥
तत्रसाधकोरात्रेश्चोषेस्नातःकृतनित्यःप्रयोगदिवसस्यवारेशाद्ययतिथीशानक्षत्रेशादिनित्यांषट्धातुदेवतांपंचाशन्मिथुनदेवताश्चपृथक्पृथक्पूजयेत् तत्रवारेशास्तु रविवारस्यसूर्यशिवोचंद्रवासरस्यसोमोविधिर्मंगलवासरस्यकुबेरसौरीरितिवारेशाहता तिथीशास्तु प्रतिपद्यग्निः॥

द्वितीयामाश्विनौ तृतीयायागुमा चतुर्थ्योविघ्नराजः पंचम्यांसर्पः षष्ठ्यांषण्मुखः सप्तम्यांरविः अष्टम्यांमातरः नवम्योदुर्गा दशम्यांदिग्गाः एकादश्यांधनदः द्वादश्यांकंदर्पः त्रयोदश्यांयमः चतुर्दश्यांहरः पंचदश्यांचंद्रः इतितिथितिथीशाहता नक्षत्रदेवतास्तु अश्विन्यामाश्विनौ भरण्यांयमः कृत्तिकायामग्निः रोहिण्यांधाता मृगशिरसिचंद्रः आर्द्रायांरुद्रः पुनर्वसावदितिः पुष्येगुरुः आश्लेषासर्पः मघायांपितरः पूर्वायामर्यमा उत्तरायांभगः हस्तस्यसूर्यः चित्रायांत्वष्टा स्वात्यांमारुतः विशाखायांइंद्राग्नी अनुराधायांमित्रः ज्येष्ठायांशक्रः मूलेनिर्ऋतिः पूर्वाषाढायांतोयं उत्तराषाढायांविश्वेदेवाः श्रवणेहरिः धनिष्ठायांवसवः शतभिषायांवरुणः पूर्वाभाद्रपदायांअजएकपात् उत्तराभाद्रपदिअहिर्बुध्न्यः रेवत्यांपूषा इतिनक्षत्रेशपूजा अथतेषांपूजामंत्रः द्वितारतद्विनानित्याविद्यातत्तन्नामश्रीसहितारीतिमंत्रेणप्रोक्तवारेशादिसर्वदेवताःपूजयेत् ततस्तद्विननित्यांततिथिनित्यांधातुदेवताःमिथुनदेवताश्चसंपूज्यकाम्यमारभेत् यथा प्रातःपंचघटिकासमेदिनस्यप्रथमभागेवसंततौगोमयोपलिप्तेशुभेस्थलेहरिद्रारंजितत्रिभूलाष्टकोपेतविपुलंचतुरस्रंभूमिमंडलंविरच्यह्रीं श्रीं ऊं ओं गजवदबलसहपुरायनमः इतिमंत्रेणमंडलंपूजयित्वा पुनःप्रोक्तमंत्रेणत्रयं ईलारात्रिश्रीपा० इतिभूपुराधिदेवतांभूमिमंडलमध्येपीतपुष्पाक्षतादिभिःसंपूज्य तन्मध्येस्था

सनमासीर्यं प्राणऋषिविधिनासंपूज्योपविश्यस्वपुरतोवेदनादिपीठत्रयेणश्रीचक्रमुध्दृत्यतत्रसमस्तप्र
कटेत्यादिसमष्टिमंत्रेणपुष्पांजलिंनिक्षिप्यततःकरशुध्यादिन्यासजातंप्राग्वद्विधायध्यानादि
योगपीठांतेआद्येत्यादिनिष्पन्नेस्वनांतेअमुकस्यरक्षार्थंश्रीपरदेवतायाःसांगावरणाइ
जामास्करिष्येइतिसंकल्प्यविधायनित्यपूजोक्तविधिनाततः श्रीचक्रदेवीमावाह्यसर्वोपचारै
राराध्यतत्रैवक्रमार्चनंविधायविशेषनैवेद्यारात्रिकादिभिःसमस्तरात्रोपचारैर्देवीपरितो
षयेज्जपादिपूजात्रोषंप्राग्वत्समापयेत् इतिरक्षाकर्मविधिः एवंशांतकर्मोणिदिनस्यद्वितीयरवं
डेग्रीष्मतौकर्पूररत्नसाशालितंडुलवर्णोर्वाविपुलमर्धचंद्राकारंतत्रमंडलेशृंगद्वयेपद्मलांछितं
कृत्वांह्रीश्रींक्रंक्रोंयरटधमक्षसअंबुमंडलायनमः इतिततोमंडलंस्वेगंधादिभिःसंपूज्यपु
नस्तत्रैवोद्यद्दिनेयंअंबुराक्षिश्रीपादुकांपूजयामीतितन्मंडलाधिदेवतांमंडलमध्येसंपूज्यतन्म
ध्येस्वासनमासीर्यांपर्यंकोपविश्यस्वपुरतोश्वेतगंधादिभिःश्रीचक्रमुध्दृत्यदेवीमावाह्यश्वेत
चंदनपुष्पाक्षतादिभिस्तत्रैवसमर्चयेत् इतिशांतिकर्मविधिः एवंजयायवश्यादिसिध्यर्थेदिनस्य रात्रौ
तृतीयरवंडवर्षतौसिंदूरकुंकुमादिनात्रिकोणंवह्निमंडलंकोणत्रयेपिस्वस्तिकलांछितंकृत्वांह्रीं
श्रींइंईरवछठथफरक्षवह्निमंडलायनमः मंडलंसंपूज्यपुनस्तत्रैवोद्यार्यंअग्निराक्षिपादुकां० २२५

पूजयामीतिरक्तचंदनपुष्पादिभिस्तन्मंडलाधिदेवतांसंपूज्यतत्रस्वासनमासीर्यांपर्यंकोपविश्य
पुरतःरक्तचंदनादिभिःश्रीचक्रमुध्दृत्यतत्रदेवीमावाह्यसंकल्प्यपूर्वंकंरक्तगंधापुपचारैसंचक्रक्र
मंसंपूज्यप्राग्वत्पूजात्रोषंसमापयेत् इतिजपकर्मविधिः ततोलाभायदिनस्यचतुर्थभागेस्वरद
नोकज्जलंकोकिलचूर्णंवीएकांतरितमंतर्बहिरावृतंविंडंदुपद्मयुक्तरक्तालक्तकंवायुमंडलंविलिख्य
ह्रींश्रींअआएकवटनपयषवायुमंडलायनमः नैइतिततोमंडलंसंपूज्यपुनरुद्यार्यंप्राणराक्षि
श्रीपा० इतिवायुमंडलाधिदेवतांसंपूज्यतन्मध्येप्राग्वत्आसनादिश्रीचक्रपूजांतंविधायप्राग्व
त्पूजात्रोषंसमापयेत् इतिलाभकर्मविधिः ततोनिग्रहनिधनयोर्दिनस्यपंचमषष्ठभागयो
र्हिमंतत्रात्रिरात्र्योरुत्तानाकारंव्योममंडलंरक्तपुष्पाक्षतैःसंपूज्यपुनरुद्यार्यंरक्षराक्षिश्री
पा० प्रोक्तरक्तवर्णद्वयेःश्रीचक्रमुध्दृत्यसंकल्पपूर्वंकंतत्रदेवीमावाह्यप्राग्वत्तद्रक्तविधाय
ह्रींश्रींलृलृंअंउअणनमत्राहव्योममंडलायनमः इतिव्योममंडलंरक्तपुष्पाक्षतैःसंपूज्यपुनरु
द्यार्यंरक्षराक्षिश्रीपांडुकांपूजयामि इतिव्योममंडलाधिदेवतांसंपूज्यतन्मध्येस्वासनमासीर्यां
पविश्यपुरतोरक्तद्वयेःश्रीचक्रमुध्दृत्यसंकल्पपूर्वंकंतत्रदेवीमावाह्यप्राग्वत्तद्रक्तपुष्पादिभिः
संचक्रक्रममभ्यर्च्यप्राग्वत्पूजात्रोषंसमापयेत् इतिनिग्रहनिधनयोःकर्मविधिः एवंरात्रि

र्वापंचपंचघटिकादिभिः षोढाविभज्यवसंतादिषट्ऋतुभूतेषुरंध्रेषुप्रोक्तविधिनाप्रोक्तषट्कर्मसिध्यर्थे
प्रोक्तक्रमेणदेवीपूजयेत् इतिनंत्रराजेमतेषट्कर्मप्रयोगः ॐ तंत्रांतरमतेतुषट्कर्मणिशांतिक
त्यसंतोषनविद्वेषोच्चाटनमारणानि तत्रशांतिर्नामप्राणिनोरोगदुःखायहायुपद्रवनिर्हरणं
वश्येनाम्राजामात्यावनितादिनांस्वाधीनिकरणं तोषस्तनुसर्वेषांप्राणिनोपद्रवनिरोधः
विद्वेषणंतुस्निग्धयोरन्योन्यंद्वेषजननं उच्चाटनंतुदूषितोदेशादिभ्यःप्रकासगमनं मारणंतु
शत्रूणांप्राणहरणं अत्रमारणकर्मणिब्राह्मणधार्मिकजनधर्मिष्ठोराजस्त्रीजनानिरिन्न
दुष्टक्लेशादिविषयः तत्रापिस्वदोषतोलोकानुग्रहायमारणंकर्मकुर्यात् ननुइत्यादिलो
कानप्रयोगकर्तृणांपुंसांपरलोकोनविद्यते इतिश्रुत्यावमत्कारार्थंकुर्यात् इतिषट्कर्मे
त्यरूपं ॐ अथशांत्यादिषट्कर्मारंभकालेपूजनीयतत्कर्माधिदेवताश्चाह तत्रशांतिक
र्मणिरतिंपूजयेत् पद्मासनोपद्ममुद्रामुदितकरोरतिंध्यात्वाआवाहनादिपद्ममुद्रोप
दर्शयेत्तन्मंत्रेणषोडशोपचारैःपंचोपचारैर्वातांपूजयेत् वश्यकर्मणिस्वस्तिकासनः
पाशमुद्रामुदितकरःपरिज्ञानसरस्वतींध्यात्वातन्मंत्रेणपूजयेत् तोषकर्मणिवि
करासनोगदामुद्रामुदितकरोरमांध्यात्वातन्मंत्रेणपूजयेत् विद्वेषणेतुकुक्कुरासनस्थो

DR. BHAU DAJI MEMORIAL

मुग्रालमुद्रामुदितकरोज्येष्ठांदेवीध्यात्वातन्मंत्रेणपूजयेत् उच्चाटनेवज्रासनस्थोत्रशानिमुद्रा
मुदितकरोदुर्गांध्यात्वातन्मंत्रेणपूजयेत् मारणेभद्रासनस्थोखड्गमुद्रामुदितकरोभद्रकालींध्या
त्वातन्मंत्रेणपूजयेत् षट्कर्माधिदेवतापूजा ॐ अथशांतिकर्मणिसाधकःश्वेतवसनमालानुले
पनःईशानकोणाभिमुखःश्वेतगंधादिनास्वाभिमुखंवक्त्रमुध्दृत्यप्रोक्तविधानश्वेतोपरि
पूजयेत् वश्यकर्मणिउत्तराभिमुखोरक्तवस्त्रादिभूषितःप्रोक्तरूपंश्रीचक्रंरक्तोपचारैःपूजयेत्
स्तंभनेपूर्वाभिमुखःपीतवस्त्रादिकपीतद्रव्येणश्रीचक्रमुध्दृत्यपीतोपचारैःपूजयेत् विद्वेषण
निरृतिदिग्मुखोधूम्रवर्णद्रव्यैःपूजयेत् उच्चाटनेवायव्याभिमुखकृष्णवस्त्रादिकःकृष्णद्रव्यैःपू
जयेत् मारणेपश्चिमद्रव्यैःपूजयेत् इतिषट्कर्मणिदिक्द्रव्यनियमः अत्रकालस्फुटदशा
त्रघटिकासिद्धरात्रेषोढाविभज्यतेषुवसंतादिषुषट्ऋतुभूतेषुशांत्यादिकर्मारंभणंकु
र्यात् यथा हेमंतारंभेपंचमरंध्रेउशांतिंकुर्यात् शरीरारंभेषष्ठरंध्रेउस्तंभनंकुर्यात् व
संतारंभेप्रथमरंध्रेउवश्यकर्मकुर्यात् ग्रीष्मारंभेतृतीयरंध्रेउविद्वेषणंकुर्यात् वर्षारंभेतृतीय
रंध्रेउच्चाटनंकुर्यात् शरदारंभेचतुर्थरंध्रेउमारणंकुर्यात् षट्कर्मसुकालविरोधः अत्रमंउ
त्तानिवारिवृद्धारात्र्योमवायव्यारात्र्यानिशांतिकादिषुज्ञेयानि नानिनुपूर्वोक्तरूपापेक्ष

अमारणेवह्निमंडले उच्चाटनेवायुमंडलमिति पूर्ववत्रोधः इतिषट्कर्मसुमंडलानि॥अ
त्रयस्मिन्कर्मणिय न्मंडलंतद्भेदोदयेतन्मंडलोक्तारादिकंकार्यं नसिद्धानप्रकारस्त्रु नासा
रंध्रेणनिर्गछन्वायुर्ध्रादिर्यंकुवल्गितदावायुरुत्क्षोदयकालः यदोर्ध्वंचलतितदाअग्नेरुद
यः यदादंडलग्नतदाधारोदयः यदालघश्चलितदाजलोदयः यदामध्यंगतस्तदाआका
शस्योदयः इतिभूतोदयकालः इत्येतत्सर्वंगुरुमुखादेवज्ञात्वाकर्मकुर्वेतत्तदावश्यंकृतंफलसिध्य
तीवति नान्यथानिष्टश्रवणात् इतिषट्कर्मेष्वाविधिः अथरतिध्यानं गौरांगीवरनिंध्यालोयेत्सर्वाभ
रणभूषितां रक्तवस्त्रपरीधानांपद्मद्वयकरांभजे भजेतिध्यात्वा क्लींक्लींक्लींरत्यैनमः इतिमंत्रेणरतिमु
द्रयेत् पारिजातसरस्वतीध्यानं पारिजातेश्वरींशुभ्रांशुभ्रांबरविलेपनां वंदेदूर्वोलसद्धस्तैश्चतुर्भि
श्चतुरायुधां पुस्तकंवरणदीर्णंस्फटिकाक्षमालिकां स्वंध्यात्वा ॐह्रींह्रींॐसरस्वत्यैनमः
इतिमंत्रेणपूजयेत् अथमाध्यानं कोट्याकांचनसन्निभाहरगिरिप्रख्यैश्चतुर्भिर्गजै र्हस्तोद्धृ
तहिरण्ययामृतघटैरासिंचमानांश्रियं बिभ्राणावरमब्जयुग्ममभयंहस्तैःकीरिटोज्ज्वलांशो
मांबंधनिलंबबंधचलितांबंदेरविंदास्थितां इतिध्यात्वाश्रीरममंत्रेणपूजयेत् धूमावतिंध्यात्वा
धुंधूमावतिस्वाहा इतिमंत्रेणपूजयेत् अथदुर्गाध्यानं सौवर्णींबुजमध्यगांत्रिनयनांसोद्यन्मि

नीषन्निभांवक्त्रैश्चतुर्भिरभयवरान्दधतीमिदोःकलाबिभ्रतीं यैर्वेयोगदहारकुंडलधरामार्यं
त्वायेस्मरन्ध्यायेद्दिव्यनिवासिनींशशिमुखींपाश्वस्थपंचाननां इतिध्यात्वा ठनिष्टपुरुषं
किंस्वपिषिमयंमेसमुपस्थितंयदिशत्रुमद्यकंवानन्मेभगवतीत्रायस्वइतिमंत्रेणपूजयेत्
अथभद्रकालीध्यानं कपालंखेटकंखड्गंत्रिशूलंबिभ्रतीकरैः मिन्नांजनचयप्रख्यांभद्रकालीन
माम्यहं इतिध्यात्वा ह्रींकालिमहाकालिकिणिकिणिफट्स्वाहाइतिमंत्रेणपूजयेत् इतिषट्कर्मो
धिदेवतामंत्राः अथासनानि तत्रपद्मस्यस्वस्तिकविकटकुक्कुटवज्रभद्रकमिति उर्वोरुपरि
विन्यस्यसम्यक्पादतलेउभे अंगुष्ठौनिबध्नीयात्पद्मासनंयुक्रमात्ततः पद्मासनमिति
प्राक्योगिनोहृदयंगमं दक्षिणपादवामोरुपरिवामपादंदक्षिणोरोप्यस्पष्टमागेयस्तबा
हुहृदयंनीत्वादक्षिणकरेणवामपादांगुष्टग्रहणं वामकरेणदक्षिणपादांगुष्टग्रहणं इतिपद्मासा
नं जानुवींरंतरंसम्यक्रुत्वापादतलेउभे ऋजुकायेविशोयोगीस्यस्तिकंतत्प्रवक्षते वामजा
नूर्वोर्मध्येदक्षिणंचरणं दक्षिणजानूर्वोर्मध्येवामचरणं ऋजुन्यस्यऋजुकायोविशेत् इतिस्व
स्तिकासनं जानुजंघांतराभुजद्वयंप्रवेश्यायेतिति इतिविकटासनं अंतर्जानुबाहुयुगंकुरु
यासनमीरितं इतिकुक्कुटासनं ऊर्ध्वोपादौक्रमान्न्यस्यजान्वोःप्रत्यंग्मुखांगुली करोनिपीड्यो
दास्यातंकूर्मासनमनुत्तमं वामपादंदक्षिणजानूपरिदक्षिणपादंवामजानूपरिपादतलेऊर्ध्वे

मुखेदत्त्वापद्मासनवदुपविश्यदक्षिणकरंवामपादतलोपरिस्थंयेमुखंगुलीश्चत्वा तथावामकरं
दक्षिणतलोपरिस्थंयेमुखंगुलीश्चधृत्वापादतलेहस्ततलेमेलयेत् इतिवज्रासनं सीवन्याःपा
र्श्वेयान्यस्यगुह्ययुग्मसुनिश्चलं कृषणाःधःपादपार्ष्णिपाणिभ्यांपरिबंधयेत् भद्रासनंसमुपवि
ष्टंयोगिनिमूलितंपरं सीवनीयदमेदुत्तरालेऊर्ध्वंरखा तस्याःपामपार्श्वेदक्षिणपादगुल्फं द
क्षिणपार्श्वेतुवामचरणंगुल्फंपादव्यत्यासेनस्थापयेत् निश्चलतयाकृषणोऽकोशाधःपादयोः
पार्ष्णितथाउपविशेत्पार्ष्णिरीति पद्मासनवत्खादुव्यत्ययेनएष्टमागेपादोगुष्टग्राह्यं इ
तिभद्रासनं अथमुद्राः पद्मपाशगदामुद्गलाब्जनिखड्गरेखाः पद्ममुद्रामाह हस्तोत्तुसंमु
खोहृल्लासन्नधोऽन्तर्नतांगुलाः तलोत्तर्मिलितांगुष्टोमुद्रेषापद्मसंज्ञका अथपाशमुद्रा वक्ति
तर्जन्यग्रंवक्रितंमुष्टाग्रयोगेपाशाहुद्रा अथगदामुद्रा मुष्टिबंधनरूपागदामुद्रा दक्षकरोर्ध्व
मुसलमपिमुष्टिःअथाब्जनिमुद्रामाह कनिष्टांगुष्टयोगेनत्रिकोणापादानरूपाऽब्जनिमुद्रा
अथखड्गमुद्रामाह दक्षकरोर्ध्वमुसारितांगुलिःखड्गः इतिमुद्रालक्षणानि अथग्रथनदिल्ल
क्षणमाह शारदातिलके ग्रंथनंवक्ष्यिदर्भैश्चसंपुटोरोधनंतथा योगःपल्लवइत्येते विन्याःषट्
सुकर्मसु मंत्राणीतरितान्कुर्यात्नामवर्णोयथाविधि ग्रंथनंतद्विजानीयात् पद्मासंज्ञोतिक
र्मणि मंत्रार्णंद्वंद्वमध्यस्थंसाध्यानामाक्षरंन्यसेत् विदर्भएषविज्ञेयोमंत्रिभिर्वश्यकर्मणि ३

राम २२९

आदावंतेचमंत्रस्यानाम्नोसौसंपुटस्मृतः एषसंस्तंभनेशस्तःइत्युक्तोमंत्रवेदिभिः ३ नाम्नाआद्यंतमध्ये
षुमंत्रःस्याद्रोधनेमतं विद्वेषणविधानेतुपत्राख्यंमिहमुत्तमं ४ मंत्रस्यांतेसर्वेनामयोगःप्रोच्चाटनेमतः॥
अंतेनाम्नोसर्वमंत्रःपल्लवोमारणेमतः ५ अस्यार्थः एकमेकंमंत्राक्षरंतद्येएकैकंसकर्मकंसाध्य
नामाक्षरंएतद्ग्रंथनंज्ञातव्यं १ यथा ॐनमःशिवायेति देवदत्तंरक्षरक्षेतिसकर्मकंसाध्यनामा
तत्र ॐदेवदत्तंनमःदक्षिणंवामेक्षयरक्षय अत्रअसंतमंत्रार्णात्पूर्वंशिष्टंकर्माक्षरंग्रथमपिलेख्यं ७
मंत्राक्षरंद्वंद्वांतरितंसकर्मकंकार्य्यायःपूर्ववदेकमेकंलिखेद्वंद्वेषएषविदर्भः यथा ॐनदेमःशिवा
यदत्तओंनतमःशिवायनमः ॐननमःशिवायइति २सकर्मकनाम्नःआदावंतेमंत्रः एषसंस्तं
भःस्तंभने ॐनमःशिवायदेवदत्तस्यसेनास्तंभय ॐनमः शिवाय सोपदायिकाः ओंयमंत्र
लेखनंविलोममाहुः ३ नामकर्मणोरर्दिसध्यास्थानेत्रिधामंत्रलेखनेसकर्मकाख्यायाःद्विधा
खनंएतद्रोधनेविद्वेषे यथा ॐनमः शिवायदेवदत्तंयतद्दत्तंनविद्वेषयविद्वेषय ॐनमः शिवा
यदेवदत्तयतद्दत्तंनविद्वेषय २ ॐनमःशिवाय ४ मंत्रस्यांतेसकर्मकाख्यायाःलेखनंएतयोगउ
च्चाटने यथा ॐनमःशिवायदेवदत्तंउच्चाटयउच्चाटयेति ५ नाम्नोंतेमंत्रःएषपल्लवोमारणार्थे
यथा देवदत्तंमारयमारयॐनमःशिवायेति इत्एतत्सकारेणषट्कर्मसुमंत्रजपःप्रोक्तसंख्या

कोकर्णया इतियंत्रनादिलक्षणानि ॥ अथ पंचाशन्मिथुनान्याह पंचाशदधिष्ठानेरूपेणयुग्म
स्वरूपत्वं तद्वर्णवर्णाधिदेवतारूपं तद्यथा अंअमृतायैनमः आंआकर्षिण्यैनमः इंईद्राण्यै०
~~ऐश्वर्य०~~ ~~अंअंकारिण्यै~~ ओंओषधात्मिकायै० ऋंऋषाये०ॡंॡकाराये०ॡंॡषाये०एंएक
पादाये०ऽ३ईंई३ग्न्यै०उंउमायै०ऊंऊर्ध्वकेश्यै०ऋंऋधै०ऽ३एंए३श्वर्य०ओंओं
ओषधात्मिकायै०अंअंविकायै०अः अक्षरात्मिकायै०कंकालरात्र्यै०खंखातिवायै०गंगायत्र्यै०
घंघंटधारिण्यै०ङंङाणीत्मिकायै०चंचामुंडायै०छंछायायै०जंजयायै०झंझंकारिण्यै०ञं
आर्णरूपायै०टंटंकहस्तायै०ठंठंकारिण्यै०डंडामर्यै०ढंढक्कारिण्यै०णंबंधिन्यै०तंभद्रका
ल्यै०णंणकारिण्यै०तंतामस्यै०थंस्थानदेव्यै०दंदाक्षायिन्यै०धंधात्र्यै०नंनंदायै०पंपि
न्यै०फंफट्कारिण्यै०बंबंधिन्यै०भंभद्रकाल्यै०मंमहाकाल्यै०यंयशस्विन्यै०रंरक्तदंष्ट्रा
मायै०लंलंबोष्ठ्यै०वंवरदायै०शंशांतिन्यै०षंषंढायै०संसरस्वत्यै०हंहंसवत्यै०क्षंक्षमावत्यै०
इतिपंचाशन्मिथुनानि अथकाम्ययंत्रप्रयोगमाह दक्षिणामूर्त्तिसंहितायां अथातःसंप्रव
क्ष्यामिचक्रराजस्यसाधनं एवंसंसिध्यविद्यायाःविनियोगकमंश्रुणु कृत्वासिंदूरजसावकंत्र
त्रिविचिंतयेत् साध्यापदृतिनाम्नस्कलेरवनंकारयेत्ततः ज्वलंतीक्षणादेवमोहितामयवर्जि

राम २२७

ता यत्कालजोसमायातिअथान्यत्कथ्यतेप्रियेइति सिंदूरेणश्रीचक्रंविधायतत्रसाध्यायाः
नामलेखनंकृत्वाअमुकीशीघ्रमागम्यतामिति तस्मिन्देवीध्यात्वापूजयित्वाजपेत्शीघ्रं
आयातीत्यर्थः ॥ अन्यदाह तन्मध्येसंस्थितोमंत्रीवीक्षयेद्रूणप्रभं आत्मानंतत्रतथासाध्यं
तदासौ भाग्यसुंदरः अरुणेरुणवारेस्तुपूजयेन्मुद्रयायुतः यस्यनाम्नायुतःसम्यक्सप्त
वेदाससएवहि तन्मध्यसिंदूरविलिप्तश्रीचक्रमध्येआत्मानंसाध्यंवअरुणंसंचिंत्यतत्रसा
ध्यसाधकनामलेखनंकृत्वोअमुकंअमुकस्यदासक्कुरीतीसाध्यसाधकाख्येविलि
ख्यअरुणेरुणवारेःपूजयित्वायोनिमुद्राधारोक्त्वा यस्यनाम्नायुतःसहितोनिश्चयेन
दासएवभवेत् ॥ अन्यदाह अदृष्टस्त्रीनामवर्णाश्चक्रमध्येविलिख्यतु योनिमुद्रा
धारोक्त्वावेगादाकर्षणंभवेत् देवकन्यानागकन्याराजकन्यामिथाविवासंदूरलिखि
तचक्रमध्येअदृष्टस्त्रीनामवर्णौविलिख्ययंत्रंपूजयित्वा संजप्यहुत्वासर्वंकुर्यात्सी
देवकन्यादिनामाकर्षणंवेगाद्भवति अत्रापिरक्तोपचारैःपूजा अत्रसर्वन्यासादिकंवि
धायचक्रमभ्यर्च्यनरुत्वासर्वंकुर्यादिति प्रयोगांतरमाह करवीरैरक्तवर्णैस्त्रिमध्यंतो
राजानोमोहयेत्क्षणात् त्रैलोक्यदुर्लभांवापिरंभांवाकर्षयेद्रुतं यत्रसिंदूरविलेखनं

नायाः साध्यारव्यांसं लिरव्यतत्रअरुणप्रभांदुतेआकर्षयेत् तथासिंदूररविनेवक्त्रेराज्ञः साध्यारव्यां
×देवीसंवित्यत्रिमध्यकृतरक्तवर्णैः करवीरैः मासमात्रंसंपूज्यतेरवहुत्वाजह्याक्षणाद्राजानं
रक्षो×१मालिरव्यतत्रतथादेवीध्यात्वातथातेमीसमात्रंपूजयित्वातेरवहुत्वाजह्याक्षणाद्राजानं
मोहयेत् ७ ४ वयोगांतरमाह चितांगारेणवक्त्रंतुलिरवेद्वक्रद्वेषेतु बध्वाबाहौतथाकंठेना
शयतिक्षणात् अत्रापिअमुकस्यज्वरंनाशयेतिसाध्यारव्यांवक्त्रमध्येलिरव्यपूजाहोमादिकं
कृत्वाबध्वाज्वरंनाशयति प्रयोगांतरमाह कस्यज्वरंनाशयेतिअर्कपत्रेबद्ध्वाप्यंतुलेरवन्या
कंस्यसंलिरवेत् द्वयोर्नाममध्यबाह्यदेशेवक्त्रस्यसंलिरवेत् गोमूत्रेस्थापयेवक्त्रंसर्वद्विष
णंक्षणात् द्वयोरस्परंस्नेहयुक्तयोः नाम्नवक्त्रस्यवाद्यमध्यभागेएकस्यमध्यदेशेएकस्यवा
द्यदेशेनामलिरवेत् तत्रदेवीध्यात्वासंपूज्यतत्रवक्त्रंगोमूत्रेक्षिपेत् परस्परानुरक्तयोर्विद्वेष
णंभवेत् लेरवनेभूर्जेपत्रेति प्रयोगांतरमाह रोचनालिरवितंयंत्रंबाह्येसंवेष्टयमातृकांवक्त्रं
संपूजयेत्सम्यक् विधांसंजप्यधारयेत् अवध्यःसर्वदुष्टानांव्याघ्रादीनांनसंशयः प्रयोगां
तरमाह श्रीखंडागरकस्तूरीकर्पूरैश्चसकुंकुमैः स्वनामाक्रमतोलेरवंपूर्ववन्मातृकांलि
रवेत् तेनाज्ञरामरत्वंतुसाधकंनसंशयः अत्रापिपूजाजपोक्तेधारणासिद्धिः प्रयोगांतरमाह

अनेनैवप्रकारेणरोचनागरुकुंकुमैः वक्त्रंविलिरव्यसाध्यार्णंसाधकार्णेविदर्भितान् त्रैलोक्यमोहनो
मैत्रीभवत्येवनसंशयः त्रैलोक्यंत्रमुकस्यमोहयेतूं एवंलिरिवत्वापूजयित्वाजह्यासिध्यसेवेति प्रयो
गांतरमाह कामकूटेनदेवेशिसंदर्भ्यपृथगक्षरं साध्यनामात्रिकोणांतेमातृकांवेष्टयेद्बहिः स्वर्णमध्य
गतंधार्यंशिरवायांपत्रेकृविलिरव्यइतिसाधकार्णेविदर्भितान्साध्यार्णान्यंत्रेलिरवेत् विदर्भोद्यंत
रीतनइति यथा अमुत्रेकस्यलोमोहयेयेतूं ××लोकपालाश्चराजानोदुष्टास्त्रैलोक्यसंस्थिताः।
तेसर्वेशममायांतिसान्निपातादयोज्वयः लोकपालान्शमयग्रहान्शमयरातःशमयदुष्टान्
सन्निपातादिकान्सौम्येतिसाध्यनामकाकूटेनविदर्भ्य यथा लोकपालश्चान्शमयहलोकपाला
हीनशमयेतिविदर्भः एवंत्रिकोणमध्येविलिरव्यबाह्येमातृकांसंवेष्टयंपूज्यजपहोमादिकंकृत्वाक
वर्णंस्कंधारयेत् उत्तमफलदं अत्ररोचनागरुकुंकुमैर्भूर्जेलिरवेत् सर्वत्रवक्त्रमध्येलेरवनेत्रिकोणांतः
कुर्यात् अथवायंत्रंकृत्वेतिस्थलेवक्त्रंतेलेरव्यमिति प्रयोगांतरमाह उन्मत्तरसलाक्षाकेक्षीरकुंकु
मरोचनकरुकर्यालरक्तसहिताएकीकृत्यातुसंलिरवेत् यन्नाम्नातस्यदेवेशीवीरजंव्याघ्रजंभायं भै
ग्रहजंव्याधिजंवैरिपुजंसिंहजंभयं अहिजंआधिजंनाशिसर्वान्मोहयतिक्षणात् यतद्ध्येयंयंत्र
लिरिवत्वामंत्रयस्यनामलेरवनंकुर्यात्तस्यएतत्सर्वंभयंनस्यति प्रयोगांतरमाह रोचनाकुंकुमांभ्यां

नुमध्यगांसंलिखेद्बुधः त्रिकोणोपायगांवैवसाध्यनामांकितामधः तच्चक्रंधारयेत्सप्तसप्तहा
करोपवे रोचनाकुंकुमाभ्यांयंत्रंलिखित्वासाध्याख्यांत्रिकोणमध्यगांविलिख्यउभयपार्श्वयोर्वि
लिख्यत्रिकोणाधःविलिख्यपूजयित्वाधारयेत् अमुकंकिंकरंकुर्वंतिसाध्याख्या ससप्तहा
तूर्किंकरोपवेत् प्रयोगांतरमाह पीतद्रव्येणवक्रांतंलिखेद्दिग्रामधस्ततः साध्यनामलिखेद्यत
तत्पूर्वस्यांदिशिसंस्थजेत् तस्माद्बाह्यापिंडीवोपिसर्वद्वोमूत्रकुंभंप्रजेत् पीतद्रव्येणगोरोचनाकुं
कुमनिशाचूर्णादिनायंत्रंविलिख्यतन्मध्येत्रिकोणांतःत्रियोपंचदंडीलिखेत् तस्याधोक्तागेत्रि
कोणाद्बहिःअमुकंमूर्कंकुर्वंतिसाध्यनामलिखेत् पूर्ववतिशेषः तस्यपूजाजपहोमादिविधा
तत्पूर्वस्यांदिशिक्षिपेत्तस्कोभवति प्रयोगांतरमाह अनेनविधिनानीलरसेनविलिख
त्यतत्दक्षिणाभिमुखोवद्वोमंत्रीदध्यरिपून्दहेत् अनेनविधिनात्रिकोणमध्यगांमूल
विद्यांतसार्ध्वयोरध्यश्चअमुकंदाहयेतिसाध्याख्यांविलिख्यपूजाजपहोमादिकंविधायय
त्रंहुनेत् अत्रयंत्रलेखनादिदाहांतंसर्वंकर्मदक्षिणाभिमुखोमूलाकाय्योमिति तदाकार्यसि
द्धिस्यात् प्रयोगांतरमाह महिषस्यपुरीषेणगोमूत्रेणवसंलिखेत् आरनालस्थितंकुर्यात्
सप्तवेद्विद्वेषणंक्षणात् मध्येसाध्याख्यांविलिख्यपूजाहोमादिकंकृत्वास्निग्ध्योर्द्विद्वेषणं प्रयो

गांतरमाह महानीलरसाभिन्नैरोचनादुग्धमिश्रितैः लाक्षारसोर्लिखेच्चक्रंचतुर्वर्णान्वशंनयेत्
तत् रसाभिन्नैःयुक्तैरित्यर्थः सुगममन्यत् प्रयोगांतरमाह अनेनविधिनीरेस्थापयेत्तज्जले
नतु सौभाग्यमाहदासंनिस्नानपानान्नसंत्रायः अनेनविधिनानीलीरसरोचनादुग्धमि
श्रितैः लाक्षारसैश्चक्रंविलिख्यपूजाजपहोमादिकंविधायतद्भूर्जस्थंयंत्रंजलमध्येक्षिपेत् ते
नजलेनस्नानपानादिकंकृत्वामहासौभाग्यंआप्नोति प्रयोगांतरमाह पीतचक्रंपञ्चजेत्स
र्वसंभवेत्सर्ववादिनः अत्रपीतद्रव्येयंत्रंलिखित्वापीतोपचारैरर्चयेत् प्रयोगांतरमाह
सीधूरलिखितंचक्रंमुत्तरेलोकवश्यकृत् अन्यदाह पश्चिमेपूजितंचक्रंगोरोचालिखितंतंतत
मंत्रिणोदेवतावश्याःकिपुनर्योषितःप्रिये अन्यदाह तथैवदक्षिणास्यंकृष्णचक्रंसमर्चयेत्
साध्यस्यमंत्रहानित्यान्नारणंचविशेषतः अत्रदक्षिणाभिमुखोमूलाकृष्णद्रव्येश्चक्रंविलिख्य
कृष्णोपचारैरभ्यर्चयेत्तन्मध्येसाध्याख्यांलिखेत् साध्यनेरवनंसर्वत्र अन्यदाह क्रमाद्दिगंत
रालेषुवह्निकोणादिषुक्रमात् स्तंभविद्वेषणाख्यंविमुच्याटंकुरुतेनरः अन्यदाह दुग्धेवश्य
करंप्रोक्तंरोचनालिखितंहठात् दग्धातद्वह्निमध्यस्थंसर्वशत्रून्विनाशयेत् रोचनालि
खितंदुग्धेक्षिप्तंवश्यकरं नरंवक्त्रेकुलासर्वशत्रून्विनाशयेत् गोमूत्रमध्यगंहेतत्सप्तवेद्दु

स्फाटनरिपोः विद्वेषणेभवेन्नेतेनेवपरमेश्वरी अन्यदाह सीदूरेणलिखेच्चक्रं निर्जनेतुवृत्त
ष्पथेसर्वेबाह्यतआरभ्यमध्यांतंमात्कांलिखेत् उपचारक्रमेणोवरात्रौसंपूजयेक्रमं साधकः
खेचरीदेवीजायतेनात्रसंशयः अन्यदाह चतुर्दश्यांनिशिश्चुस्त्रोरुद्रभूमौपपूजयेत्॥
षण्मासंसंख्यायातेनसाक्षाद्रुद्रद्वापरः अंजनेविवरंसिद्धिगुटिकांपादुकांजयं खड्ग
तालसोभाग्यंयक्षिणीवेटकादिकं सकलंसिध्यिजननंमंत्रीप्राप्नोतिनान्यथा प्रयोगांतर
माह अष्टम्यांचचतुर्दश्यांनवम्योवसमाहितः एकविंशतिरात्रंतुनिशिप्रेतशिलातले
श्रीचक्रंपूजयेन्नद्दस्करपूज्यस्तुसाधकः प्रयोगांतरमाह पाशांकुशधनुर्बाणैःपौरुषैय
र्महेश्वरि कामोहस्तास्वर्गहस्तेपातालतलयोषितां कर्षाहन्तीस्वयंवेवमहदाकर्षणंभ
वेत् अत्रपौरुषैयैःपाशांकुशधनर्बाणैःकामेश्वरस्यायुधस्तुष्टयेः कामेश्वरोहस्तातदायु
धविरचनेनस्वर्गहस्तेपातालतलयोषितांमहदाकर्षणंभवेत् तद्दत्कामेश्वरीशास्त्रैर्दे
त्तमुवनत्रयेपुरुषाकर्षणेरतेरंकराजानःकिंकराप्रिये अथकामकलाबीजसामर्थ्यंश्र
णुपार्वती कामंमन्मथंकंदर्पमकरध्वजएवच महाकामश्चपूर्वोक्ताःपंचकामाः क्रमेणतु

MEMORIAL

कामंमन्मथमध्यस्थंदेविकंदर्पवेश्मगं कामंमन्मथंकंदर्पंनमुटस्थंमीनकेतुंमहाकामं

रामस्तकं अनेनकामतत्वेनमोहयेजगतीमिमौ कामंमायाबीजंतत्मन्मथमध्यगेतुरुमन्मथः क्ली
मितिनदंतर्गतंमायाबीजंह्रींमिति मायागर्भंसर्वंमोहयेतिसाध्यंलिखेत् कामबीजंकंदर्पवेश्मगंकु
र्यात् कंदर्पोवाङ्मबीजंतस्यवेश्मषट्कोणमित्यर्थः तत्पुटस्थंमीनकेतुंतत्पुटषट्कोणेषुमीनकेतुंकुर्यात्॥
मीनकेतुबहिर्भूमिति महाकामेशमस्तकंमहाकामह्रींमितितन्मस्तकंसर्वोपरिस्त्रीबीजंकुर्यात् अनेन
कामतत्वनपंचकामपंचत्रेणसंजगतीमोहयेत् तथाचतानार्णवे विदर्भाद्येनकामेनमन्मथांवर्गंतं कु
रु कंदर्पसंपुटंकृत्वाकोणगर्भगतंततः मकरध्वजसंस्थंतुसर्वमेद्वाननेन मीनकेतुगतंकुर्यात्मोहयेज्जगती
मिमां त्रैलोक्यमोहनोनामप्रयोगोयंप्रकीर्तितः लेखनेप्रकारस्तु अमुकंमोहयेतिसाध्यनामआद्येनका
मेनविदर्भ्य पंचकाममध्येआद्यकामःपरोबीजं मायाबीजगर्भगतंसाध्यनामेत्यर्थः अत्रविदर्भोद्धारीतत
इत्यर्थोनग्राह्यः किंतुअवरणार्थोग्राह्यविदर्भ्यआवृत्यर्थः मंत्राणेंदूमध्यस्थंसाध्यनामाक्षरंन्यसेत् वि
दर्भ्यषविद्येयरीति एतद्विदर्भलक्षणंमंत्रलेखनप्रकरणज्ञानयं पंत्रलेखनेतुविदर्भोह्यावरणकतेतितंत्रां
तरात्साध्यनाममायाबीजेनआवृत्य अतएवमायाबीजगर्भगतंसाध्यनामेत्यायातं तत्मन्मथांतर्गं
तंकुरुमन्मथोद्वितीयकामःक्लीमिति तदंतर्गतंकुर्यात् तत्परितःकंदर्पसंपुटंकुर्यात् कंदर्पःस्त्रियां
यःकामःवाग्भवबीजं तत्संपुटंषट्कोणमित्यर्थः योनिस्त्रिकोणात्मकातस्याःसंपुटषट्कोणमिति न

त्रोणगतेमकरध्वजसंज्ञंकुर्यात् मकरध्वजोचतुर्थः कामः बूमितितद्दक्षिणगतंकुर्यादित्यर्थः अत्रमी
नकेतुशब्देनपंचमः कामःदक्षिणाग्निसंहितायांमीनकेतुशब्देनचतुर्थःकामउक्तः तदेत
योर्विकल्पः वस्तुतस्तुमकरध्वजमीनकेतुशब्दोःएकवाक्यार्थोवाऽऽएकंसंपद्यते परंतुदक्षिणा
मूर्तिज्ञानार्णवयोरीश्वरोक्तत्वात्प्रामाण्यंज्ञेयमिति एवंपूर्वोक्तपंचकामरूपेरत्नाद्यारोचन
कुंकुमाभ्यांविलिख्यपूजाजपहोमसंपातादिसाधितंधूपंत्रैलोक्यंमोहयेत् तथाकामकेश्व
रतंत्रे कामस्वंकाममध्यस्वंकामोदरपुटीकृतं कामनकामयेत्कामंकामंकामेषुनिक्षिपेत्
कामनकामिनंकृत्वाकामस्वंक्षोभयेज्जगत् तंत्रांतरेयथा तरस्वंतरमध्यस्वंतरस्वंतरमध्य
गं तरंतरंउमध्यस्वंयोजानातिसदेन्द्रिकः इतिपंचकामयंत्रं अथपंचकामयंत्रांतरमाह त्रासरा
तिलके वह्निर्गेहयुगांतरस्थदमनेमायांलिखेद्दाम्यवेषट्कोणेषुसंधिषुप्रविलिखेत् बूकाभ्य
मावेष्टयेत् स्त्रीबीजेनसमीहितंत्रिभुवनप्रक्षोभणंत्रैपुरयंत्रंपंचमनोभवात्मकमिदंसौंदर्य
संपत्करं रत्नैरेवंकंपट्कोणेकिंचित्तम्यन्मध्येकामबीजंविलिख्यतदंतर्मायाबीजंसाध्यंतर्लिखेत्
षट्कोणेषुवाग्भवकूटबीजंलिखेत् संधिदलेषुबूंलिखेत् तदुपरिस्त्रीबीजेनवेष्ट
येत् एतद्यंत्रंसुसाधितंधूपंकोफलदंभवेत् इतिपंचकामयंत्रांतरं अथकामयंत्रमाह कामंष

ट्कोणमध्येलिखेत्तुपुन्नरिमंषट्स्वकोष्ठेषुपश्चामात्रेषुद्यष्टसंख्येषुसुमथारतोयोमबीजेनवीतं शो
णीबिंबांबरस्थंत्रिशूलकिलकितंरोचनकुंकुमाभ्यांप्रोक्तसौभाग्यसंपत्निरूपमकवितांकीर्तिदं
त्रैलोक्यतत्क्षणात्षट्कोणंविरचयेत्तन्मध्येसाध्यसहितंकामबीजंविलिख्यषट्कोणेकामषट्कंलिखे
त् नाडहिःद्यष्टपत्रेषुषोडशदलेषुकामषोडशार्णंविलिखेत् तदुपरिस्त्रीबीजेनवेष्टयेत् निरंतरंबीजमबी
जेनहंकारेणवीतंवेष्टयेत् तद्बहिरेकभूपुरंसवज्रंलिखेत् अत्रकामराजेनकामराजबीजं
क्लीमिति एतद्यंत्रंसप्तमाणंजपसंपादितादिसाधितंऊर्ध्वफलंदंभवेत् यंत्रांतरमाह साध्याख्या
स्फुटितेस्मरैःपरिवृतंकामालिखेन्मध्यतःपश्चान्नारविकारकश्चकपरंनासार्धिसंदीपरान् ऋ
लद्यष्टदलेषुसाधुविलिखेत्तांबूलपत्रोदरेयंत्रेयेनिशिखादयेत्तुतजपंवश्यमनेनस्यसः रत्नरा
जतु तांबूलपत्रोदरेत्वलाष्टकपुरंअष्टपत्रेषुविलिख्यनाकर्णिकायांकामबीजंलिखेत् तस्सा
ध्यनामार्णपुटितैःकामबीजैर्वेष्टयेत् देवदत्तामवश्यमानयेतिसाध्यनाम पश्चादष्टपत्रेषु
प्रत्यकांतरविकारकश्चकपरंनासार्धिसंदीपयानलिखेत् नारःप्रणवःविकामकअः कपरेव
कारः नासाऋकारः संदीएकारः पयश्चरूपंपकारपकोरेतेनॐभःस्वेंऊंएंपेंएंत्यष्टावर्णान्
अष्टपत्रेषुलिखेत् एतद्यंत्रंउक्तफलदं अथयंत्रप्रतिष्ठामाह स्त्रीयंत्रस्यजीवास्यात् मध्येबीजा

दधोन्यसेद्धंसः सोहमितिप्राणः ईशान्यादिक्रमात्लिखेत् ईंमंत्रेन्यसेत्सार्ध्वेंऊंश्रींत्रेतयेव
व त्रिशोषोष्टदलोदीतुगायत्रीलेखनेरमता यंत्रगायत्रीयथा यंत्रराजायविध्यग्रेहवस्पदायधीम
हीतन्नोयंत्रप्रचोदयात् इत्यर्णेयंत्रगायत्रीत्र्याप्रतिपत्रेत्रिशोलिखेत् अग्रेवाप्यवकात्रेनप्रति
ष्टांप्रणवींलिखेत् इतियंत्रप्रतिष्ठा धारासंपातहोममाह धारासंपातहोमस्यलक्षणंविधिने
धुना ७स्थंडिलाग्रेप्रतिष्टाप्यकलशंविधिनाततः अवदात्रेणसंग्रथ्यवह्नौहुत्वात्रिशोषकं नदेव
कलशेदद्यमितिसंपातलक्षणं इतिसंपातहोमः यंत्रप्रकरणेसंपातस्यावकात्रत्वात् इतिका
म्ययंत्रस्यनाप्रकारः अथकाम्यहोममाह उक्तवत्तानार्णवे नित्यहोमःस्मृतप्रोक्तःकामनाहो
ममाचरेत् मल्लुनीजातिकामल्लीकुसुमैर्मधुमिश्रितैः घृतपूर्णैर्हुतेदेवीवागीशत्वंप्रजायते
मरुस्थापिहिमूटस्यशीलारूपस्यन्यान्यथा २जपापुष्पैराज्ययुक्तैःकरवीरैस्तथाविधैः हवना
न्मोहयेन्मंत्रीत्रैलोक्यमपिसुंदरी ३कर्पूरकुंकुमेदेवीमिश्रंमांसमदनंहि हवनान्मदनःसाक्षान्मं
त्रीणांविजितोभवेत् ४सौभाग्येनविलासेनसामर्थ्यनापिरुद्यते वंशकर्पूरलेहेहुत्वाश्रियंप्रो
ल्लसितांपरां ५मंत्रीप्राप्नोतिमहतीसंपत्येजगतीमिमां श्रीखंडगुग्गुलंचंद्रंमगुरुंहोमयेत राम
ततः६राज्ञांनांगोद्रदेवानांपुरंश्रीणांवशंनयेत् सर्वलोकवशारक्तस्यपत्येवनसंशयः ७लक्ष २३६

वरीकुर्यान्महीसुरान् मातुलिंगफलोद्भूतहोमेनक्षत्रियावशाः १६नागरंफलहोमेन

होमाद्वैश्यान्यदारिद्र्यमयपीडितः उर्गोपसर्गशमनंपलाशमधुहोमतः ८रोगेश्वरोजायतेरात्रौकलाहो
मेवृतुःपथे क्षीरंमधुदधिघाज्यंपृथक्कुलावरानने ९आयुर्धनमथारोग्यंसमधिर्जायतेनृणां क्र
मेणशेलजेक्षीरमधुभ्यांमस्कनाशनं १०दधिमासिकहोमेनसौभाग्येधनमाप्नुयात् क्षीरनवनी
तवलेहोमेवैरक्षयंभवेत् ११होमयेत्तुमधुक्षीरंलाजाग्निर्वरवर्णिनि रोगहंतानाकालहंतामृत्युहंता
नसंशयः १२कमलेरक्तपद्मेहोमःसम्यक्सर्वविनिग्रहः रक्तोत्पलेनजगद्वश्यंराजानोवशगास्तथा
तत्पद्मैः १३नीलोत्पलैर्महद्दृष्टःवशायोषितोनान्यथा श्वेतोत्पलेश्रीर्यंवावंलभतेहवनात्प्रिये १४
श्वेतेश्ववृक्षकुसुमलेलेक्ष्मीसौभाग्यमाप्नुयात् कन्यारहवनान्मंत्रीसौभाग्यंवचनेलभेत् १५द्रा
क्षाबिल्वहोमनेवश्यावश्यंभवंतिहि कूष्मांडफलहोमेनभूदासावश्यास्तथापरे १७द्राक्षाफलैस्सि
द्धयोष्टोत्तरशतहोमेनसंशयः कदलीफलहोमेनलक्षमात्रेणभक्षतः १८वशाःक्षुद्रास्संख्या
काःपत्येवनसंशयः धनूरीफलहोमेनलक्षमात्रेणभक्षुजः १९वशाःविंशतिसंख्याकाः
स्युर्नाडापरमेश्वरी नारिकेलफलैर्होमाद्भूसमधिर्जायतेपिये २०लक्षमात्रेणमंत्रीराजा
परश्वपिये पक्वात्रफलहोमेनलक्षमात्रेणसंशयी क्षुद्रःसमुद्रपर्यंतांमेदिनीवशमानयेत्
२१पनसस्यफलेहोमात्लक्षेणवशातारक्षुजः २२वश्याभवंतिदेवेशि नात्रकार्याविचारणा॥

तिलाज्यहोमादेवेशिकार्यसिद्धिमवेद्विये २३ रात्रिकालवणाभ्यांतुष्टलोकान्वशंनयेत् कुंकुमेन
हुतंदेवीत्रैलोक्यंवशमानयेत् २४ गुग्गुलस्यहोमेनसर्वान्दुष्टान्वशंनयेत् वेणिकाग्रागः
शीघ्रंवंदनस्यापिहोमतः २५ रक्तवंदनहोमेनवश्याहिपुरुषास्त्रियाः कर्पूरस्यहोमेनपा
वशंजायतेनृणां २६ कस्तूरीहोमतोदेविराजा नोराजपंडिताः वश्याश्चवेश्यासकलाःपरिवार
युताःप्रिये २७ तिलतंडुलहोमेनशांतिर्भवतिमंदिरे शर्करागुडहोमेनसर्वकार्याणिसाधकः
घृतपायसहोमेनशीतायुक्तेनमोक्षिकः त्रैलोक्यवशमायातिधान्यराशिमवाप्नुयात् २९
नानाविधान्नहोमेनअन्नसिद्धिमवाप्नुयात् सोपकारेश्वटकेरुपसर्गान्विनाशयेत् ३० वे
धूकुंकुमेहोमात्सर्वशत्रून्विनाशयेत् जपापुष्पेजगद्वश्यंवनपुष्पेश्रहंमोहनं ३१ पुष्पेबकुल
संमूलेहुनेसौभाग्यमाप्नुयात् केवलघृतहोमेनवरदासर्वशत्रुक्षयः ३२ दशांगधूपहोमेनसौ
भाग्यमतुलंभवेत् नंबूफलैस्त्रियोवश्याकूष्मांडैर्दास्यकन्यका ३३ श्रीफलैरतुलोलक्ष्मीपत्र
वीसुरवंदिते दूर्वासुदैवैसुरवाकसिद्धइसाराजेकन्यकाः ३४ अथवश्यमंत्रदर्पणे पालाशेसमिधु राम
त्रणंकुसुमेसिक्तेरक्तोष्णैरः कामांधेपंकपाटलैरपिनथाघ्राणेतिहोमाद्धिये राज्येबिल्वदलैःफ २३५
लैरपिनथासौभाग्यमेतिरुद्रेरायुःशाद्वलपल्लवैःसहगडैःशांतिसहाज्येस्तिले १ आकृष्टिर्यक्षी

णीनोत्रिमधुरयुतैरजैनैःसर्वेषःस्याद्वश्यावश्यामवेत्संयुक्तदुपरिकुसुमैःकिंशुकैश्चापिहोमात्॥
वश्याश्चैत्यःकर्णिकारैरथधरणिकराक्षत्रियाःकाशमर्दैर्वैश्यानोकान्तीमालैर्गणाद्दवशंगणाद्य
लाभिश्चशूद्राः २ नरोमस्यमांस्यान्नपानानिहुत्वापरंसंघमुपादत्तलोके वटोदुंबर्यंकुरैःसाधु
गोन्वितैकल्पितैर्मलिकाभिर्यत्रास्त इतिकाम्यहोमः अथकाम्यध्यानमाह ब्रह्मार्णवे श्रीदेवु
वाच त्रिपुरापरमादेवित्रैलोक्यवशकारिणी एतस्याःपरमानंदसाधनेकथयप्रभो १ बीजत्रयंत्रस्य
देवेशायद्गहनंवक्तुमर्हसीश्वरउवाच एषाविद्यापराराध्यापर्यंक्रमागता २ संस्मृतापापहरणी
भवबंधननाशनी जपान्मुंजयतेसर्वानेषाध्यानात्सकार्यसाधनी ३ दुरदृष्टभाग्यदारिद्र्यामंत्री
पूजितापत्रवेत् महाविघ्नोयत्रामनीहवनान्नात्रसंशयः ४ एषकबीजत्रयस्याहंसाधनेकथया
मिते शुभ्रांबरपरीधानोध्यायेत्कनकमंडनः ५ मुक्ताफलस्फुरद्रूपभूषणःशुभ्रमाल्यवान् शुभ्र
मंदिरसंविष्टोब्रह्मवर्यसमन्वितः ६ पूजयेच्छुभ्रकुसुमैर्नैवेद्यमपिवोन्वलं पायसंदुग्धसंकी
र्णं नथामनफलादनं ७ नानाशुभ्रांशुकैःशुभ्रसान्नंशुभ्रगोघृतपूरितं॥ नैवेद्यंदद्यादेव्यैनागीश्व
र्यैसकरेश्वरी ८ वाग्भवंवश्यांजपेद्द्वयंवागीशीसंस्मरेद्धुवः कर्पूरधवलांशुभ्रांपुष्पाभरणभू
षितां ९ अत्यंतशुभ्रवस्त्रांवज्रमोक्तिकभूषणां मुक्ताफलामलमणिजपमालालसत्करां १०

पुस्तकेवरदानेवरधनीमभयप्रदां एवंध्यायेन्महेशानीसर्वविद्याधिपोभवेत् ११ मूलादिब्रह्म
रंध्रांतंस्रवत्सीयूषवर्षिणीं तस्माज्ज्योतिर्मयीध्यात्वाजीवाग्रेमृतरूपिणीं १२ पाषाणेन
समोवापि मूर्खोजीवसमोभवेत् जीवेसमोबृहस्पतिसमः अथकामकलासक्तः साधकप
रमेश्वरी १३ रक्तकल्हारसुगंधारक्तगंधानुलेपनः रक्तवस्त्रावृतः सम्यक्समध्यकामाकलां
मना १४ रक्तपुष्पैश्चविविधैः कुंकुमादिभिरर्च्चयेत् मूलादिब्रह्मरंध्रांतंस्फुरद्रूपस्वरूपिणीं
१५ बंधूककुंकुमाकाराकोटिसूर्यसमप्रभां दृक्सूत्रकोदंडपुष्पेषुवरदाभयसत्करां १६ नदीय
कोटिसिंदूरकारिनेभुवनत्रये चिंतयेत्परमेशानित्रैलोक्यमोहयेत्क्षणात् १७ राजानोवशमा
यांतिपन्नगाराक्षसासुराः कंदर्पतुल्यदेवेशियोषितांमनहारिकां १८ बलज्जलेंदुसंकाशांतरुणा
रूपविग्रहां चिंतयेद्यापिनांमध्येक्षोभयेत्सुरसुंदरी १९ किंपुनर्मानुषीदेवीत्रैलोक्यमपिमो
हयेत् एवंविधितादेवीसीदूराभाद्दिस्थिता २० आकर्षयंत्तदाशीघ्रंरमाशापितिलोत्तमां
रक्तवर्णांस्त्रियांध्यात्वानदीयमहसानतः २१ तस्यामूर्ध्वस्मरेद्बीजंस्वयंसीयूषवर्षिणीं ध्याये
न्संमोहयेद्देवीमदनोत्तप्तमानसः २२ क्षणमात्रेणदेवेशित्रैलोक्यंवशमानयेत् शृणुदेवी
प्रवक्ष्यामिशक्तिबीजस्यसाधनं २३ सृष्टिसंहारपर्यंतंशरीरेचिंतयेत्सुरां स्वयंसीयू

षधारामिववर्षंतींविषहारिणीं २४ हेमप्रभाभासमानांविद्युन्निकरसन्निभां स्फुरच्चंद्रकलापूर्णांकल्प
वरदाभये २५ ध्यानमुद्रांवदधतींसाक्षादमृतरूपिणीं ध्यायन्विषंहरमंत्रीनानाकारंव्यवस्थितां
२६ एतस्यास्मरणादेविनीलकंठसमागतः हंअहंमृत्युंजयोस्म्यविश्वासिजलेस्थले २७ वेनते
यसमोमंत्रीविषनाशरसस्मृतः भूतप्रेतपिशाचांश्चनाशयेद्रोगसंचयं २८ वातुर्थिकज्वरान्स
र्वान्अपस्मारांश्चनाशयेत् अथत्रिकूटासंपूर्णांमहात्रिपुरसुंदरीं २९ चिंतितोसाधकस्यास्तु त्रै
लोक्यवशकारिणी तथावानंदहर्यं॥ शरज्योत्स्नाशुभ्रांशशियुतजटाजूटमुकुटांवरत्रासत्राणस्फा
टिकाक्षस्रक्परां सकृन्नत्वांनतांकथमविसमीदंतन्निधतेमधुक्षीरद्राक्षामधुरिमधुरीणामहतीं
यः १ शरज्योत्स्नाशुभ्रां शशरदशिकरनिकरां । शशियुतजटाजूटमुकुटां वरदाभयशूलकपालधरां
मिह पूर्वैः वरः त्रासत्राणंअभयं स्फटिकघटुकास्फाटिकीजपमालो पुस्तकंविद्याकोद्राः ए
नाश्रितस्तोमुद्राश्चधारयंतीं एवंस्तुतांत्वां सकृन्नतासतांकथंनितयः वाचोकथंनसंविदधते
कथंनआविर्भवंति अपिनुआविर्भवंत्येव कीदृशाः वाचः मधुक्षीराद्राक्षामधुरिमधुरीणा
मधुमाक्षिकः क्षीरदुग्धं क्षद्राक्षाएतेषामाधुरिमाधुर्यंतितोमधुरीणः माधुर्यंचूर्वेहाः अतो
महावाग्वादिनीनत्वा अमृतरसनरंगिण्योमणितयोवोभूवंनरस्यर्थः सर्वप्रसिद्धाजागर्ति

सर्वशुक्लासरस्वतीपतिपाग्भवरूपिण्याःध्यानमुक्तं १ अन्येतुकेचित्महात्मानोभगवतीमरुणामेवंवि
त्तयंति ततश्चश्रीचक्रविलासप्रवरोहाग्भवतीतिसिद्धं प्रतत्सख्यापनायानंतरश्लोकमवतारयति कवी
द्राणांवेतःकमलवनबालातपरुचिंभजतेयेसंतःकतिचिदरुणामेवभवतीं विरिंचिप्रेयस्यासर
लतरश्रृंगारलहरीगभीरांमूर्धीभिर्विदधतिसतांरंजनममी १ कवीद्राणांवर्णीपित्रेष्ठनां
वितःकमलवनबालातपरुचिंहृदयपद्माटवीबालार्ककिरणाकारांभगवतीयेकेचित्संतःअरुणां
वभजंते अमीसाधकाः विरिंचप्रेयस्याःसावित्रिदेव्याःअप्येतावर्णिनीनरलतरांनिरंतरोच्छलि
सौभाग्यश्रृंगारलहरीकामरसलक्षितरंगपालिकांतहृद्गभीरांमूर्धार्थेप्रत्यूपपित्रीभिकीर्ति
:पणिभिःसतांसहृदयानांरसिकनांरंजनंमनोह्लादनंधदधतीसंपादयंती हृदयानंदकारियइ
वासेवकविनानाम उक्तंवसाहित्यमीमांसायां कविःपितापोषणातापाठकोरसिकःपितः कविताजुवतेर्भूतासोत्र
श्रविवेकिनः किंवनकविलभधर्मीयमनयेदंडनायवा कुकविलपुनः साक्षान्मरुमाहुर्मनीषिणः किंबहु
नासहृदयसभारंजनकवित्वे श्रीललितामहाभट्टारकवरणारविंदसपर्यैविनास्वप्नेपिदुर्लभमितिनि
श्चितोर्थः २अथावरणदेवताविशेषःपरिरटनत्वेनभावनयाफलांतरंवसमुदयन्निदमाह सवित्रिपि
वीवांशशिमणिशिलापंगरुचिपिर्वशिन्याद्याभिस्त्वांसहजननिसंचिंतयतियः सकर्णीकाया

राम
२३७

नांभप्रविकसितवाग्भवांगिरूपगेर्वेवोपिवीदेवीवदनकमलामोदमधुरैः ३ वावांसविनीपि मातृका
रूपिताभिः वशिन्याद्याभिः श्रीश्रीमहाभट्टारिकावक्रसिंहासनतत्तीयावरणाष्टचक्रदेवताभिरि
त्यर्थः अकचटतपयशवर्गःसहितःसबीजास्तत्राचीर्णे ताभिः पुनःकीदृशीभिः शशिमणिशिला
पंगरुचिभिः चंद्रकांतमणिशकलसमानकांतिधावल्यधवलाभि एताभिःसहयः त्वांसंचिंतयति सः ३
लटाध्यानपदवीप्रारूढमहाकाव्यानांकर्त्रीभवति तन्महाकाव्यकरणेकैरित्याह वेदोपिः किंपुनर्लै
किनांगिरुगैः एकस्मिन्नर्थेनानाविधशब्दशास्त्रनानावेदग्रथितविशेषभंग्यस्ताभिःसुभगोः सं
दरैः पुनःकिंपुनर्लोः वाग्देवीवदनकमलामोदसुधुरैः सरस्वतीमुखारविंदसौगंध्यप्रवाहवरैः एवंभू
तैर्यैर्योभिःमहाकाव्यकर्त्रीरोभवतीति ३ एवंपरमकृपायाःभगवत्याःसर्वेमनुजनवांछितार्थसाध
ननिपुणेसारस्वतंध्यानंप्रकाशितमेव तेनसमस्तविद्यापांडित्यभलाभाद्धर्मोधर्मपुरुषार्थोल
ब्धएवेव चतुर्विधपुरुषार्थेषुआनंदमयःकामपुरुषार्थोसर्वलोकसंमतस्तस्यसंपत्तिःशृंगाररसा
वलंबनरूपास्तरुणीर्विनानसंपद्यते नास्तविपरीताश्चेन्नकश्चनकामिनांरुचखलेत्राः अतए
वतरुणीवशीकरणविधाकामेश्वरीश्रीललिताभट्टारिका तामेवचिंतयतीतरुणीवशीकरणसा
मर्थ्यभवतीत्याह ननुछायापिस्तेतरुणनरणिश्रीसरणिमिर्दिवंसर्वीमुर्वीमरुणमणिमग्नास्मरतिरः

भवेत्यस्य त्रस्यद्दृस्यैनहरिणशालीननयनाः सहोर्वश्यावश्याः कतिकति नगीर्वाणगणिकाः ४ हेपरमे
श्वरीतवतरुणतरणिश्रीसरणिभिः बालादित्यलक्ष्मीसदृशाकांतिभिः ननुछायाभिः देहप्रभाभिः स
र्वादिवं आकाशंउर्वंभुवंवअरुणमनिमग्नांपाटलकांतिसागरगर्भेप्रविष्टांयः स्मरति अस्यत्रिभुवन
सौंदर्यराशिमूर्तेः परमेश्वरीभक्तस्यत्रस्यद्दृनहरिणशालीननयनाः भयचुक्तदृष्टिसंचाराः संत्यः
उर्वश्याः सहकतिकतिगीर्वाणगणिकासुरनार्यः नवश्याः भवंति अपितुवश्याः भवंत्येव तस्यरास्यो
पूल्लातदाक्षाकाश्रिण्योनुन्नमयाश्चमकेतीत्यर्थः किंवपाटलवर्णाध्यानेबहुधावश्यकर्मणिनियुक्तं
तथावागमांतरे देवीश्रीललितांध्यायेनधाकर्मविमोदृतः कर्मध्यानेकूत्तेदेव्याः सर्वसौभाग्यदा
नूप्रसवेत् त्रांताधवलवर्णाभामोक्षधर्मेप्रवर्त्तने स्त्रीवश्येराजवश्येवजनवश्येवपाटला पीताध
नस्यमपतोदृष्टमारणकर्मणि धूम्राविद्वेषणे प्रोक्ताशृंगारापाटलारुणिः सर्ववर्णासर्वलाभेषु
क्तान्योनिर्मपीपरा ४ इक्षुसुक्तप्रकारेणकामपुरुषार्थीपयोगीस्त्रीवश्यीकरणध्यानमुत्कालदर्पमेवम
ह्रांविद्यांतिमवर्णोक्षरस्वरूपध्यानं कामकलात्मकमाह सुरवेंदुरस्त्रीकुचयुगमधस्तस्यतदधो
कारंध्यायेत्परमहिषिनेमन्मथकलां ससघः संक्षोभंनयतिवनितामित्यतिलघुत्रिलोकीम
प्याशुभमयतिरबीदुस्तनयुगां ५ योमहाविद्यांतिमवर्णैकारलक्षणीनमहामंत्रः सखलुभगव

स्याः रूपोत्तरवाचकमेत्रनिवासश्चमितस्यैवमात्र कालिपिपकारलेखनेनस्त्रीरूपंसंपद्यतेतीति तदह मुखे
बिंदुलयाभानितदधस्तात्द्विबिंदुकं कुचद्वयनयासेयंअधोधस्तात्त्रिकोणकं एवमाकाररूपेस्यादेव
कामकलापरा हकारस्यअर्धेहकारार्धेत्रिकोणाकारबिंदुद्वयस्याधस्ता द्योनिःमुखस्याधस्ताकुचद्व
मितिस्त्रीरूपक्रमः यस्तेरंकामकलाचिंतकः ससघः क्षीघ्रमेववनितातरुणीसंक्षोभंकंदर्पराजनितवि
ह्वलंनयतिप्रापयति इतिअतिलघुअतिफलुप्रयोजनं महाप्रयोजनमाह रविश्चरंदुश्चरंदुर्वीदु
नीलनेत्रयुगलंयस्यास्तांत्रिलोकीमपित्रयाणांलोकानांसमाहारस्त्रिलोकीतावनितारूपधारिणीअशु
भंत्रिमयतिनिर्मयीकरोतिवशीकरोतीत्यर्थः ५ इक्षुकामकलाध्यानमुक्तं विषहरंज्वरहरंध्यानं
तरमाह तस्यध्यानस्याधिष्ठानदेवतालोतीयकूटमूर्तिः श्रीरत्नेश्वरीललिता करंतीमंगेप्यः किरणा
निकुरंबामृतरसंदृब्धामाधनेहिमकरत्रिलोमूर्तिमिवयः ससर्पाणांदर्पशमयतिरोकुलाधिपदृव
ज्वरंपुष्पंदृष्वासरवयतिसुधासारशिलया ६ हेपरमेश्वरीअंगेप्यः अवयवेभ्यः किरणानिकुरंबामृत
रसंस्वरूपिममालालक्षणंपीयूषंकिरंती सृजंति हिमकरत्रिलामूर्तिमिवयः कांतधरित्पुतलीरूपमि
वयः पुरुषोहृदयकमलेलांआधत्तेविनयति सःसर्पाणांदर्पशमयति तक्षककर्कोटककालिय
हासर्पविषज्वालांअवलोकनमात्रेणवतिरस्करोति किंचज्वरपुष्पंतापज्वरेणपीड्यमानशरीरं

रूक्षा सारद्रवीतत यापी यूषप्रवाहद्रवीतलयादृष्ट्वालोकनेन रूक्षयतिआनंदयति अथदूर्वीकांनांव
हूनांध्यानमुत्तमोत्तमंध्यानमाह तडिल्लेखातन्वीतपनशशिवैश्वानरमयीनिषण्णाषण्णा मपकप
रिकमलानांतवलां महापद्माटव्यामृदितमलमयेनमनसामहांतःपश्येनोदधिपरमाह्लादलह
री ७ तडिल्लेखातडिल्लेखातदृत्तन्वीसूक्ष्माकारां तपनशशिवैश्वानरमयीतपनोहंकारसूर्यः
शशिसमस्तोषधिरसलक्षणाहारपरिपाकजनितः कंदर्परसोल्लासवासनादायीसोमश्चंद्राकरः वैश्वा
नरस्तुआद्रीमाणनानाहारनिवस्तूनांपरिपाकदायीतोजोविशेषः एतेत्रयोमिलित्वेवंत्रीरेंधारयंति
एतेषांत्रयाणांतेनसामेकेनतन्मयी षण्णांकमलानांम्लानांयोगानांउपरिमाहापद्मानांयोसहकमल
दलाटव्यांतःनिषण्णांउपविष्टां एनांदृढीतवकलांमहतामनसापश्येतःविभावयेति परमाह्लादयंति
अनुपाधिपरब्रह्मरसास्वादप्रवहांदधतीं कीदृशेनमनसामृदितमलमायेन मलाश्चमायाचमल
माये मर्दितेदूरेकृतेमलमायेयेनतन्मर्दितमलमायेतेनमलाःकामक्रोधलोभमोहादयोमनोविकाराः
तन्मूलभूतावानाद्यमाया तयोःदूरीकरणेनब्रह्मानुसंधानाविर्भावजननंस्यादित्यर्थः तथालधुनो
येलोपांडुरपुंडरीकपुंडरीकस्पर्धांतिरोमपक्षांसीवंतीममतद्वेरिशिरोध्यायंतिमूर्ध्निस्थितां अरुणा राम
तविकटस्फुराक्षरपदान्निर्यांतिवक्त्रंबुजातेषोमारतिमारतीस्फरसरिल्लहरीलोलमयः ९ येसी २३७
दूरपरापुनरहिनांत्वेनजसाघामिमांमुदेवापिविलीनयावकरसप्रस्मारमग्नामिव पश्यंतिक्षणा २३९

मध्यमनसातेषामनेनांतरकोनास्त्रस्तकुरंगशावकदृशोवश्याभवंतिस्त्रियः २ वेवक्त्रांवैकुंडलोगदधरामव न
धकोविंशजंयेलोवनासितदृतेक्षणमपिध्यायंतिकृतास्थिरां तेषांवेश्मसुविभ्रमादहरहःस्फारीभवं
त्यश्रिरंमाधत्तेजरकर्णतालतरलास्थैर्यमनेनेस्त्रियः ३ इतिकाम्यध्यानप्रयोगः अथकाम्यनपमाह
वामकेश्वरतंत्रे लक्षमात्रजपेदेविमहासोपैप्रमुच्यते लक्षद्वयेनपापानिसप्तजन्मकृतान्यपि नाश
येत्रिपुरादेवीसाधकस्यनसंशयः १ जप्त्वालक्षत्रयंमत्रीयंत्रितोमंत्रविग्रहः पातकंनाशयेदाशुयदि
जन्मसहस्रजं २ जप्त्वाविद्यांतुल्यलक्षंमहावाग्मीश्वरोभवेत् पंचलक्षादरिद्रोपिसाक्षाद्वैश्रवणो
भवेत् ३ जप्त्वाषट्लक्षमेवंस्यान्महाविद्याधरोभवेत् जप्त्वैवंसप्तलक्षाणिरेवंखेचरीमेलनंभ
वेत् ४ अष्टलक्षप्रमाणंतुजप्त्वाविद्यामहेश्वरी अणिमाद्यष्टसिद्धीशोजायतेदेवपूजितः ५
नवलक्षप्रमाणंतुजप्त्वात्रिपुरसुंदरीं विधिवज्जपतेमंत्रीरुद्रमूर्तिरिवापरः ६ कर्त्रीहर्त्रीस्वयं
साक्षाल्लोकेपतिहुतःप्रभः अत्रन्यासऋष्यादिकंकृत्वाजपेत् इतिकाम्यजपप्रयोगः अथकाम्य
तर्पणमाह तद्यथा तंत्रराजे तर्पणेकामक्षीरक्षौद्रघृतपायसैः सवत्सपरिवारांतांदेवीसलि
लमध्यगां तर्पयेत्कुंकुमेसाध्येःसर्वोपद्रववर्जितये ऋष्यादिन्यासजातंविधायअथवाऋष्या
दिषडंगपूर्वतिरनुरासनवाग्देवतात्मकेन्यासंकृत्वाध्यात्वासलीलमध्यगांदेवींसंचिंत्य

सवक्त्रपरिवारांक्षीरशर्करघृतपायसैर्मिलित्वासाध्येः कुंकुमेनसंपूर्येत् तर्पणोदकेसूर्यमंडलादंकुरोत्
तीर्णीकर्षणंनित्यतर्पणंवत्कुर्यात् मूलांतेश्रीमन्मात्रिपुरसुंदरीश्रीपादुकांतर्पयामितिप्रयोगः साध्येः
तत्रदशतुद्रवैः पायसैरित्यत्रपयोविकारः पायसंपयोजलमिति अत्रक्षीरशर्कराद्युक्तंतज्जलंतद्वि
कृतंतस्यैवपायसाकैः अन्यथापायसस्यतर्पणासंभवात् अत्रतर्पणसंख्यानोक्ता अनुक्तोतुशतं
वाष्टसहस्रंवाप्रमाणतइति एवंतर्पणपितुःसर्वापद्वनाशःस्यात् घृतैःपूर्णोयुषःसिध्येत् क्षौद्रैः
सौभाग्यसिध्यये क्षौद्रमाक्षिकैः दुग्धैःसारोग्यसंसिध्यै।त्रिमिरैश्वर्यसिध्यये त्रिभिःघृतमधु
दुग्धैरिति नारिकेलोदकेपीतेत्रैलोक्यप्रीतोभवति हिमतोयैर्नरपासये शीतलजलैःराजानोवश्या
भवंति सर्वार्थसिध्यैतोयैः केवलजलैःसर्वार्थसिध्यिस्यात् एवंमाहेश्वरीअपिपिबेत् इतिका
म्यतर्पणप्रयोगः अथकाम्यषट्जनप्रयोगमाह नदुर्गेतंत्रराजनित्यातंत्रयोः अत्रचैत्रादिमासेषुविशेष
अत्रचैत्रमासिश्लेष्मांतकवृक्षस्यविपुलंचतुरस्रपीठंनिर्मीयतस्मिन्नित्याषट्जोनैप्रतिदिनंकुंकु
मादिनाश्रीचक्रमुद्धृत्यतत्रदेवीमाद्यत्रिपुरानाम्नीतन्मानससंभवैःपुष्पैःसंपूज्यतत्पहोमादिकंवि
धायविद्यांविदेवाख्यायथाशक्तिद्विहिरानंविधाय यथाशक्तिरदक्षिणांदत्वादेवीप्रणम्यविसर्जेत् इति चैत्रप्रयोगः

पाडुकायेआसनेकल्पयामिनमः इत्यादिप्रयोगवाक्यंकार्यं अग्रेत्रिपुरेत्यादावग्रेवंप्रयोगवाक्यम्
हनीयं इतिवैत्रमासेप्रयोगः वैशाखेमासिकुरंजपीठेप्राग्वत्श्रीचक्रमुद्धृत्यतत्रत्रिपुरेत्रीनाम्ना
देवीमावाह्यतत्कालसंभवैःपुष्पैःप्रतिदिनंसंपूज्यजपहोमादिकंविधायविद्यांविदेहिमाषदानंयथा
शक्तिदक्षिणांदत्वादेवीप्रणम्यविसर्जेत् इतिवैशाखप्रयोगः एवंज्येष्ठमासीबिल्वपीठेप्रा
ग्वत्श्रीचक्रमुद्धृत्यतत्रदेवीमावाह्यत्रिपुरसुंदरीतिनाम्नातत्कालसंभवैःपुष्पैःसंपूज्यप्राग्वत्
यवदानंविधायशेषंसमापयेत् इतिज्येष्ठप्रयोगः आषाढेमासिनिंबपीठेश्रीचक्रमुद्धृत्यतत्र
देवीमावाह्यत्रिपुरवासिनीतिनाम्नातत्कालसंभवैःपुष्पैःसंपूज्यमुद्गदानंविधायप्राग्वच्छेष
मापयेत् इत्याषाढेमासिप्रयोगः श्रावणेमासिअश्वत्थपीठेश्रीचक्रमुद्धृत्यतत्रदेवीमावाह्य
त्रिपुराश्रीनाम्नासर्वोपचारैःसंपूज्यप्राग्वद्घृतदानंविधायशेषंसमापयेत् इतिश्रावणेप्रयोगः
भाद्रपदेमासिरक्तंबपीठेश्रीचक्रमुद्धृत्यतत्रदेवीमावाह्यत्रिपुरमालिनीनाम्नासर्वोपचारैःसंपू
ज्यदुग्धदानंविधायशेषंसमापयेत् इतिभाद्रपदेप्रयोगः आश्विनेमासिबिल्वपीठेश्री
चक्रमुद्धृत्यतत्रदेवीमावाह्यत्रिपुरसिद्धेतिनाम्नासर्वोपचारैःसंपूज्यदधिदानंविधायशेषंसमा
पयेत् इत्याश्विनेप्रयोगः कार्तिकेमासिवटवृक्षपीठेश्रीचक्रमुद्धृत्यतत्रदेवीमावाह्यत्रिपुरांबाना

नाम्नासर्वोपचारैःसंपूज्यवस्त्रदानंविधायत्रोषंसमापयेत् इतिकार्त्तिकेप्रयोगः मार्गशीर्षमा
सिसहकालपीठेश्रीव०महात्रिपुरसुंदरीतिनाम्नाःसर्वोपचारैःसंपूज्यैत्रोषंसमापयेत् इतिमा
र्गशीर्षप्रयोगः पुष्यमासिकपूरेणपीठेनीत्वायत्रश्री०ललितेतिनाम्नीसर्वोपचारैःसंपूज्यरत्न
दानंविधायत्रोषंस० इतिपुष्यप्रयोगः माघमासिरक्तवेदनीपीठेश्री०कामदेतिनाम्नासर्वोपचा
रैःसंपूज्यतिलदानंविधायत्रोषंस० इतिमाघप्रयोगः फाल्गुनेमासिवेदनपीठेश्री०कामे
श्वरीतिनाम्नासर्वोपचारैःसंपूज्यमुद्गदानंकृत्वापाग्वत्त्रोषंस० इतिफाल्गुनेप्रयोगः एवंस
वत्सरमात्रमविच्छिन्नंपूजनात् आयुःकीर्तिश्रीविजयबलारोग्यादियद्यदभिप्सितंतत्सर्वप्रा
प्नुयात् अथासिद्धिंबलभेत् अथवैनादिषुद्वादशमासेषुप्रतिमासंवारपूजाविशेषः तत्र
विवारेनित्यपूजातेरक्तकमलैःपूजयेत् सोमवारेषुकुमुदकुसुमैःपूजयेत् सोमवारेषुर
क्तोत्पलैःपूजयेत् बुधवारेषुनागचंपतेःपूजयेत् गुरुवारेषुकह्लारैःपूजयेत् शुक्रवारेषुश्वे
तकमलैःपूजयेत् शनिवारेषुनीलोत्पलैःपूजयेत् अत्ररविवारादिषुनैवेद्यविशेषः रविवारेपा
यसं सोमवारेदुग्धं मंगल०कदलीफलं बुधवारेनवनीतं गुरुवारेपिंडखार्जूरं शुक्रवारेत्रि
लाफलंदाडिमंशनिवारेघृतं इतिवारपूजाविशेषः अथसिद्धिविशेषेषुकाम्यपूजाविशेषः

राम
२७१

नक्षत्रवेतायेरात्रौपालाशपुष्पैःसिद्धद्रव्यैश्रीवक्त्रेसपरिवारांदेवींसंपूजयेत् एवंसप्तरात्रंकृतंअप्र
रोहेमलनंभवेत् अथमहारण्येवटमूलेपर्वतकंदरेवाकदंबनालिपुष्पाभ्यांसिद्धद्रव्यैश्रीवक्त्रे
सपरिवारांदेवीमासमात्रंपूजयितुःषट्त्रिंशत्यक्षिण्यःप्रत्यक्षाःभूत्वावांछितमखिलंप्रयच्छं
ति समुद्रतीरेकेतकीकुसुमैःसिद्धद्रव्यैश्रीवक्त्रेसपरिवारांदेवींमासमात्रंरात्रौपूजयितुः
षष्टिसेदाश्चेटकाप्रत्यक्षंभूत्वामालाभूषणादिनानावस्त्रंनिःक्षिप्यवनितांअन्यानपिसा
धकवांछितानिप्रयच्छंति सिद्धेवमहद्भूतोमायाकुर्वंतःशत्रूणांकदनंवकुर्वंति ॥ स्वनक्षत्रवृक्ष
स्यपीठंकृत्वातत्रश्रीवक्त्रमुद्धृत्यत्रमशानदेवीमासमात्रंरात्रौशाल्मलीपुष्पैःसिद्धद्रव्यैश्रीव
क्त्रेपस्यपूजयितुपित्राचाराःप्रत्यक्षाभूत्वातस्याज्ञायापाषाणपातादिनानाविधप्रहारैःअ
स्यत्रात्रूनसंहरंति नक्षत्रवृक्षस्तुकारस्करश्चामलकोदुंबरोजंबुकस्तथा खादिरश्चवेत्रो
वपिप्पलोनागरोहिणी पलाशःपूतिकांबष्ठोबिल्वार्जुनविकंकता बकुलःसरलःसर्जोवंजु
लःपनसस्तथा अर्कःशमीकदंबश्चश्रूतेनिंबस्तथैववं मधुकश्चेतिसंप्रोक्तावृक्षाणांनक्ष
त्रजाःस्त्री इतिनक्षत्रवृक्षाःनिर्जनेअरण्येमासमात्रंश्रीवक्त्रेदेवींसपरिवारांमालतिकाना
पुन्नागकेतकीपुष्पैमधुसिश्चसिद्धद्रव्यैःसंपूज्यवेतालप्रसिद्धिंप्राप्नुयात् नमारूढयतेष्टंते

कत्रयेणनिर्मथ्यश्चरेत् श्मशानेवेदिकायतनेनिर्जनेविपिनेवारुद्धवस्त्रादिपरिधानः कज्जलादि
कृष्णद्रव्येणश्रीचक्रमुत्कृत्यतत्रदेवीमावाह्यरुद्धवर्णमितिरुद्धोध्यायन्स्वयमपिअतिरुद्धाशयो
मध्यरात्रेकृष्णपुष्पाक्षतैःसिद्धद्रव्यैश्चमासमात्रंसंपूज्यअंतिमदिनेअर्धरात्रेसाध्यनक्षत्रेयोनि
छिलादेव्यैर्विलिनिवेद्यनद्वालोद्वनात्निस्तार्याभ्योअतिभीषणाभ्यःरुद्राभ्यःस्वशत्रून्
निवेदयेत् नास्तान्संहृत्यसाधकेनप्रार्थिताःपुनरस्मदेव्याःललाटनेत्रेतिरोहिताभवेति
साध्यनक्षत्रयोनयस्तु अश्विन्योरश्वः भरण्योगजः कृत्तिकायोअजः रोहिण्यांसर्पः मृगशि
रःसर्पिणी आर्द्रायाश्वा पुनर्वसोर्बिडालिकाः पुष्यस्यअजाः आश्लेषायामार्जार मघाया
मूषका पूर्वायामूषिकः उत्तरायावृषः हस्तायामहिषी चित्रायाव्याघ्रः स्वात्याःमहिषः विशा
खायाव्याघ्री अनुराधायामृगी ज्येष्ठायामृगा मूलस्यश्वानी पूर्वाषाढायाःकपिः उत्तरा
षाढायाःगोधेटः श्रवणस्यनरी धनिष्ठायाःनारी शतभिषायाःअश्वी पूर्वाभाद्रपदायाःन
राभाद्रपदायाःगोः रेवत्याःरेणुः इतिभालोयोनयः पुष्पोयानेनिर्जनेरक्तवस्त्रास्माल्या
नुलेपनभूषणभूषितविग्रहं श्रीचक्रेयथोक्तरूपांदेवींध्यात्वाकह्लारेवंकारोक्तपाटलरा
तपत्रपुष्पैःसिद्धद्रव्यैश्चमासमात्रंपूजयित्वामायासिद्धिंप्राप्यकामरूपोभूत्वाइंद्रजालादिक

DR. BHAU DAJI MEMORIAL
राष्ट्रीय आयुर्वेद विद्यापीठ आयुर्वेद संग्रहालय
संख्या २४२

रीनेनविश्वचारीनानाविनोदवानूभवेत् ॐ किंशुकपुष्पैःसिद्धद्रव्यैश्चमासमात्रंश्रीचक्रेदेवीसंपू
ज्यनानाविधानिभूषणादीनिप्राप्नुयात् तथागजप्राप्तौ पाटलीपुष्पैर्मासमात्रंपूजयेत् अश्वप्रा
प्तौ रक्तोत्पलैःपूजयेत् गोप्राप्तौ नंद्यावर्तैःमासमात्रंपूजयेत् महिषिप्राप्तौ जवीरैर्मासमात्रं
पूजयेत् अजप्राप्तौ लकुचैर्मासमात्रंपूजयेत् निधिप्राप्तौ दाडिमैर्मासमात्रंपूजयेत् गानसिद्धौ
मधुपुष्पैर्मासमात्रंपूजयेत् स्त्रीप्राप्तौ बकुलपुष्पैर्मासमात्रंपूजयेत् पुत्रप्राप्तौ कल्हारैर्मास
मात्रंपूजयेत् जयाप्राप्तौ छत्रपत्रैर्मात्रे॰स्पंदनादोलिकादिवाहनप्राप्तौकेतकीमासमात्रं॰
सौभाग्यसिद्धये नानासुगंधिपुष्पैर्मासमात्रंश्रीचक्रेदेवीसपरिवारांपूजयेत् अत्रमासमा
त्रमित्यफलदानेसासद्यंमासमात्रंयावत्फलावाप्तिंपूजयेत् कमलोद्यानेकमुकफलैः
सिद्धद्रव्यैश्चदिवानिशंदेवीपूजयन्स्त्रीजनेषुसाक्षान्मन्मथोभवेत् सिद्धद्रव्याणिगुरुमु
खादवगंतव्यं परप्रेषनकृत्यापरप्रेरितमंत्रनिरस्तानार्थं पूर्णासुकुसुमादिकायांदेवीमायास
मर्पयेन्नात्मप्रेरिताः कृत्यामंत्राश्च प्रेरकानेवपरावृत्यप्रेरकेग्रसंतिपूजकंवाधितुंनशक्नु
वंति ॐ सुगंधिकुसुमैःश्रीचक्रेदेवींसपरिवारांसंपूज्यसप्तजन्मार्जितैःपापैर्मुक्तोभवति अत्र
सर्वत्रयंत्रलेखनद्रव्याण्यिहतंत्रराजे द्रष्टव्यंचक्रस्यनिर्माणेकाश्मीरंसमुद्दीरितं सिंदूरंरोरिकं
२४ संकल्पपूर्वकंसंहृत्यमहापातकैर्मुक्तोभवति तथाशमीपत्रैःदूर्वांकुरैरश्वत्थपल्लवैरकपुष्पैर्वाश्री

लक्षादरदंवंदनेपिवा अथस्तंभने पीतवर्णस्त्रीलेपीतविलासादिविशोभिते प्राङ्मुखः पीतद्वयेश्वरराजेसमुध्यत्तत्रदेवीमावाह्यपीतद्वयैः सर्वोपचारैः संपूज्यवंदितमखिलंस्तंभयेत्॥
वश्ये उत्तरास्याभिमुखः सिंदूरादिरक्तद्वयेश्वरराजेसमुध्यत्परिकल्पत्रयालंकृतस्तस्मिन्देवीमावाह्यरक्तैः सर्वोपचारैर्देवीसंपूज्यसर्वलोकंवशमानयेत् पोषिद्वश्ये पश्चिमाभिमुखः वंदनेनवक्त्रंसमुध्यत्तत्रधिधवद्देव्यर्चनात्सर्वयोषिद्वशोभवेत् तासस्यदासीवद्वश्यगाःभवंति परमेत्रहनने दक्षिणाभिमुखः कृष्णद्वयेश्वरंसंभाप्यैवंरक्तराजमुध्यत्तन्मध्येअमुकस्यमंत्रहानिंकुरुकुरुकुरुकुरुतिसाध्यनामसमालिख्यतत्रदेवीमावाह्यकृष्णवस्त्राद्यलंकृतःकृष्णद्वयेसमभ्यर्च्यद्विषतोमेत्रहानिंकुर्यात् नानासिद्धिप्राप्तेमहाभूततत्वदेवयांरात्रौसिद्धद्वयेश्वरमानदेवीसवक्त्रकंस्त्रिरविनासमभ्यर्च्यखड्गसिद्धिंवेतालसिद्धिंगुटिकासिद्धिंपादुकासिद्धिंअंजनसिद्धिंमनःसिद्धिंधनुर्सिद्धिंमहाखिलसिद्धिंयक्षिणीसिद्धिंवायथोद्दिष्टंलभेत् महाभावतत्वदेवीतुरीपावल्यांचतुर्दश्यां रक्तपद्मैःकर्पूरक्षीरसिक्तैर्मासमात्रंसिद्धद्वयेश्वरीवक्त्रं संपूज्यजन्मार्जितंमहापातकैर्मुक्तोधनवान्भवेत् केतकीपुष्पैःकुपपातकान्मुक्तःसौभाग्यवान्भवेत् चंपकपुष्पैर्मासमात्रंसंपूज्यशतजन्मार्जितपापसमूहान्मुक्तोभवतिमहासौभाग्यवान्भवेत् बिल्वपत्रैर्मासंपूजनात्सर्वेसमृद्धिमान्भवेत् मल्लिकाजातिमालतीकुंदशतपत्रश्वेतोत्पलैर्मिलितैःसिद्धद्वयेश्वरमासमात्रंसंपूज्यशतजन्मार्जितब्रह्महत्यादिमहापातकसमूहान्मुक्तोभवति वाक्सिद्धिंसमोहनसिद्धिंमाकर्षणं भवेत् इति काम्यप्रयोगाःसमाप्तः सच्चिदानंदनाथेनउन्मन्यानंदसेविना विरचितेभैरव्यांतात्रिपुराभूजनक्रमः इतित्रिपुराभूजनक्रमेषट्कर्मारंभोचतुर्दशःपरिच्छेदः ॥ अथपंचत्रलेखनप्रकारमाह तत्रकंआनंदलहर्यौ चतुर्भिश्रीकंठैःशिवयुवतिभिःपंचभिरपिःप्रभिन्नाभिर्नवभिरपिमूलप्रकृतिभिः त्रयश्चत्वारिंशत्वसुदलकलाश्रत्रिवलयत्रिरेखाभिःसार्धंतववरणकोणाःपरिणताः छ हेपरमेश्वरि तववरणकोणाःवरेत्रसर्वाःअणिमाद्याःआवरणदेवताःइतिवरणेवक्त्रसिंहासनंवरगतिप्रक्षणपोरतिधानेश्वरतिगतिसर्वमपिलोकंव्यानीति वरतिप्रक्षति सर्वेमरीनतिमिरमिति वरणं दहंपूतेवक्त्रसिंहासनेस्थंविद्यस्यनमित्यर्थः तस्यकोणास्तत्तद्देवताधिष्ठानभूमिरेखाताःविधिचक्रीदशलेखनप्रकारेणकोदशाः कोणाःसंभवंतीत्याह चतुर्भिश्रीकंठैश्रीकंठरूपैश्चतुर्भिऊर्ध्वैरेखैतदधोमुखाभिःपंचभिःशिवयुवतीभिःविपरीतगामिनीभिःपंचसंख्यापुक्तभिःयोगिनीभिः एवंत्रयोनवभिःमूलप्रकृतिभिःनवकोणशिवस्यविद्युरूपस्येत्यर्थः प्रभिन्ना

पि:परस्परं संश्लेषानुभयोर्मेलनात्त्रयश्चत्वारिंशत्कोणाःभवेति कोणास्त्रिकोणाः एवं
भूताःग्रहएवोच्यंतेत्रिकोणवसुकोणदशारयुग्ममन्यस्त्राकारास्त्रयश्चत्वारिंशत्संख्याकाः
स्तत एवभवेति यस्मदलकलास्तलत्रिवलयात्रिरेखाभिःसार्धंवसुदलेअष्टदलंकलास्तंषोड
शायेत्रं तदेतगर्तंत्रिवलयंमेखलत्रयंवरेखाश्चत्रितुरस्रंच एताभिःसमस्ताभिःसहनवत्र
णाकोणाःपरिणताः एतश्चक्रंसिंहासनलेखनप्रकारस्तूपदृश्यते गोमयोपलिप्तेपवित्रे
सुसमेभूतलेचतुरस्रंस्थंडिलेपीठंतत्रेशासिदूरेरेखयाअधआरभ्यत्रिमेखोपर्युपरिस्थंसोमांग
रकबुधबृहस्पतिशुक्रशनिराहुकेतवश्चाष्टौ नवरेखाःकर्तव्याः तत्ररेखासुआदित्यतारेबुधो
तःशिवाः बृहस्पत्यादिपंचयोनयःशक्तयः अत्रअधस्थाश्चतस्रोबुधोतारेखाऊर्ध्वंवर्धयेत्
ऊर्ध्वस्थाःतेनतोताःपंचरेखाःअधोवर्धयेत् तयथा आदित्यउत्तमस्थानेवर्धयित्वाशनिंबुधयेत्
तथासोमंवर्धयित्वाकेतुंबुधयेत् मंगलंवर्धयित्वामेढलंबुधयेत् तथाबुधंवर्धयित्वाराहुंबुधयेत्
एवेचत्वारःश्रीकंठाःजाताः अथबृहस्पतिमूर्ध्वस्थानादधोवर्धयित्वाअंगारकंबुधयेत्॥ राम २४६
तथाशुक्रंअधोवर्धयित्वासोमंबुधयेत् तथाशनिमधोवर्धयित्वामंउलंबुधयेत् तथाराहु
मधोवर्धयित्वाआदित्यंबुधयेत् तथाकेतुमधोवर्धयित्वाबुधंबुधयेत् एवमन्योन्यसंश्लेषेक

तिवर्धनेरेखानादधिकरेखांवर्जयेत् एवंकृतेसतिमध्यत्रिकोणस्तत्संस्तितोएकोणीतसंस्तितोद्विदश
कोणीतत्संस्तितश्चतुर्दशकोणीतिएकादशादशनवचतुर्दशीमेलनात्त्रयश्चत्वारिंशत्कोणीसं
पद्यंते तत्रीतोक्तत्वाच्चख्याता अत्रसमंतिमाहनेत्रोत्तरे भानुर्मीनुतनूद्भवेत्रितकरःकेतोःकुजो
मेढलेसोम्याश्चापिबुधेतुदेसुशरगुरुर्मौमेषगुश्चोडुपे सोरिर्मेढलगेतमस्कृतपनेकेतुर्बुधंसं
स्पृशेद्दस्त्वंबनपपेकनगुणमितंरनेतथाभूयहे संहारवक्रमेणायंवक्रोधारःप्रदर्शितः इ
तिसंहारवक्रोधारः अथसृष्टिक्रमेणवक्रोधारोलिख्यते तद्यथा नार्णावे भूमिश्चंद्रबिं
दोमायाशक्तिःकृष्णार्धमादनः अर्धश्चंद्रश्चबिंदुश्चनवार्णोमेरुरुच्यते महात्रिपुरसुंदर्याः
मंत्रोमेरुसमुद्भवः भूमिःलकारः चंद्रःसकारः त्रिबिंदुःकारः मायाईकारः शक्तिःएकारः
कूटत्रार्धरेफः मानदःककारः अर्धचंद्रोनादः बिंदुश्चेतिनवार्णोमेरुः श्रीचक्रमपिरचेत्रिमे
रुरूपंनसंशयः लकारःपृथिवीबीजंतेनसूर्यबिंबमुच्यते सकारश्चंद्रमाभवेत्कलाषोडशात्मा
त्मकः तस्मात्षोडशार्णेत्रेतुहकारःत्रियउच्यते अष्टमूर्तिःसदाभद्रेतस्माद्धसकलंभवेत्
ईकारस्तुसदामायाशुद्धनादनिबंदुका पालयंतीपरातस्मात्वक्रकोणंभवेत्त्रिये शक्तिरे
कादशारस्थानेस्थित्वात्तत्रजगत्त्रयं विश्वयोनिरितिख्यातासबिंदुर्दशारूपकः एकादश

परमेशानि चक्रं न्यायविजृंभते दशकोणकरतस्मात् एकाराज्योतिरव्यया कलादशान्वि
तो वह्निर्दशकोणप्रवर्तकः ककारान्मदनोदेवीमदनस्याष्टकंपवेत् तेनवश्येतुतच्चक्रेव
मुकोणंतदाप्नवेत् अर्धमात्रगुणान्सूतेनादरूपायतस्ततः त्रिकोणरूपयोनिस्थबिंदुना
वेदवंपवेत् कामेश्वरस्वरूपंतुविश्वाधारंस्वकर्तृकं श्रीचक्रेतुवारोहेश्रीविद्यार्चकसमवं
तत्राप्तुरुखआसीनश्चक्रराजंसमालिखेत् भूप्रदेशसमंशुभ्रंसौरजसाथवा कुं
कुमस्यरजोभिश्चसमंचक्रंसमालिखेत् रुजुलेखनेनैवरम्यंसंभिन्नभेदसंभवं अथवाह
मरीप्याक्षोतांत्रेणबहुधातुभिः पद्मविलिख्यश्रीचंद्रकचंदनसंभवेत् पीठंसंस्थाप्य
विलिखेल्लेखान्याहेमयाप्रिये रोचनाकुंकुमाभ्यांतुकस्तूरीचंदनेनदुभिः ईशानादग्निपर्य
तंरुजुरेखंसमालिखेत् त्रिकोणाकाररूपेयंतस्याऽउपरिसंलिखेत् त्रिकोणाकाररूपेणतु
शक्तिद्वयमुदाहृतं पूर्वशक्त्यग्रभागेतुमानयष्टिंसमालिखेत् रेखात्रयंपरमेशानिशपुरा
क्षसकोणगं संधिभेदक्रमेणैवनयोःशक्त्योस्ततःपरं रेखेआरुह्यकोणाभ्यांतदग्रात्तद्व
र्गोकुरु वह्निमंडलमेतत्तुपूर्वरेखैर्विरचितं एतच्चक्रमहद्दत्तेततःशृणुवरानने पूर्वशक्तित्रा
वह्निभ्यांकोणाभ्यांरेखाद्वितं पूर्वरेखात्रयंविस्तार्यतथापश्चिमवह्निगावायुराक्षसकोणा

भ्यांरेखापश्चिमगो तथा विस्तार्ययोजयेद्विसंधिभेदक्रमेणतु येन्यग्रांपूर्वरेखोत्तरदक्षिणोत्तरतः क्रमात्॥
तथारेखेयोनिसंस्थेपश्चिमस्यांदिशिक्रमात् कोणाग्रगांयोजयित्वादशकोणंतदाप्नवेत् तेथैवदेवदेवेशि
द्वितीयंदशकोणकं ईशानवह्निगेरेखेपूर्वयोन्यग्रयोःक्रमात् विस्तार्ययोजयेत्पश्चात्पश्चिमस्यांदिशि
क्रमात् वायुराक्षसकोणाग्रेरेखेविस्तार्यसंदरि पश्चिमाग्रेतथादेवियोजयेद्वह्निगेतरे एकाग्रपूर्वको
णाग्रंवुवह्निनिमनोहरं योजयेद्वदेवेशियथापेक्ष्यस्वकंभवेत् दशकोणस्यरेखेशित्यत्रकोणचतुष्टयं
दशकोणांतयोर्देविमध्यरेखाकारयेत् दैदक्षिणदिभागेतुतथावोत्तरभागके षट्कोणस्यततोदेविसं
धिभेदक्रमेणतु योनिंवह्निंचसंयोज्यत्रिकारंजायतेतथा कल्पमध्यगतारेखाअंबुरूपासकोणयेत
कृत्वाकृतियथादेविनायतेतिमनोहरं सन्मुखंपश्चदशकंपूर्वाग्रंचक्रंचतुरग्निकंबिंदुत्रिकोणवस्वारंव
क्रमेनद्वाननेमध्यचक्रंतुनानीहिदशारयुगलंतथा त्रिकोन्यंकिनंदेविक्षत्रमध्यगतंभवेत् एतच्च
क्रमहेशानिसर्वसौभाग्यवर्धनं सर्वसाम्राज्यपदविसर्वोपधिनाशनं अनेकहयमाणिक्यसुवर्ण
पाथोरुहं महामोक्षप्रदंदेविपूर्णेंदुसन्निभं तच्चक्रंकु
रुमीनाक्षीवरूपत्रमनोहरं ततःषोढशपत्रंतुलिखेत्तत्करवंदिते चतुरस्रंचतुर्द्वारसहितंपरमेश्वरि
चतुःषष्टियुनेकाटयोयोगिनीनांमहाप्रभे चक्रेमिनस्थवित्रोपालाः साधकंमानयंतिहि चतुरस्रंमान
कोणेसहितंसिद्धिहेतवे मुक्तामणिकपाटिनंसमस्तलविराजितं त्रैलोक्यमोहनंनामकल्पद्रुमफल

प्रदो षोडशारसंदबिंबरूपेतुसकलालयं सर्वाशापूरकेसदेस्ववस्थितूषवर्णितम् अष्टपत्रेमहेशानिजपकुक्रम
सन्निधं सर्वसंक्षोभनेनामसर्वकामप्रपूरकं एतत्त्रयेवरारोहेसष्टिचक्रंस्मरवप्रदं पश्चाम्नायाधिदेवंतु मं
हिनेसर्वसिद्धिदं चतुर्दशारदेवेशिदाडिमीकुसमप्रभं अनेनफलदंमद्रेसर्वसौभाग्यदंसदा दशारंतस
हेमाभंसीदूरसदृशंप्रिये सर्वार्थसाधकंवक्रंमनश्चिंतितदंसदा द्वितीयमपिपंक्तयस्त्रंजपाकुसुमसन्नि
भं सर्वरक्षाकरंवक्रंमहाज्ञानमयेशिवे एतत्त्रयंमहेशानिलिखितंवक्रंस्मरवप्रदं दक्षिणाम्नायद
व्यतुर्यधेसितफलप्रदं अष्टकोणंवरारोहेबालार्ककिरणारुणं पद्मरागसमप्रख्यंसर्वरोगहरंसदा॥
उद्यत्सूर्यसहस्राभंवंधूकसुसमप्रभं सर्वसिद्धिप्रदंवक्रंसकलालयमीश्वरि त्रिकोणेसर्वसंभू
तिकारणेभूतिदंसदा बिंदुवक्रंवरारोहेसर्वानंदमयेपरं सदाशिवमयेवक्रंनायकंपरमेश्वरि एत
त्त्रिवक्रंसंहाररूपंबलमयेसदा पश्चिमाम्नायसंसेव्यंत्रयमुत्तरपूजितं अस्मिन्वक्रेषडध्वानोवर्त्तते
वीरवंदिते वक्रपत्रेषुदेवेशिपराध्वानुनिगद्यते पत्रसंध्यक्षरेषुभुवनाध्वाव्यवस्थितः वर्णाध्वा
नकारूपंकथयामितवानघे वर्णाष्टकंमातृकायाःदिक्षुसिद्धंयतःप्रिये पार्थिवंतन्मयंविद्धिषोडशा
रस्थात्मकं अष्टपत्रंकादिवर्णैःक्षांतैर्दिक्षुविदुक्षुच कादिगंताःत्रिकवर्णाःत्रिकोणेषुसंस्थिता॥ राम २४६
णकारादिमकारांताश्चावर्णाद्दशारके मकारादिक्षकारांताःद्वितीयेपिदशारके वर्गोष्टकंवाष्टकोणे
त्रिकोणेकथयामिते अकथादित्रिरोरवांतंहक्षयुग्मंतुमध्यमं वर्णाध्वाकथितेदविमातृकापीठरूपकः

षट्त्रिंशत्तत्त्वभीतिंवक्रमूलानुसाधनः पंचविंहासनेनक्षःकलाध्वावक्रवासनात् सबालेभैरवीयु
क्तामहात्रिपुरसुंदरी त्रिपुराद्यंविकोणाद्यावक्रंवाथकिंजंभने मंत्राध्यायंसमाख्यातोनिश्चयेन
सदानघे एतंषडध्वाविमलंश्रीवक्रंपरिंनयेत् उत्तराम्नायमुखेदिक्षियदावक्रंसमुद्धरेत् उत्त
राम्नानदात्रेविपूर्वोत्रैवनसंज्ञयः ईशानकोणंदेवेशिनदाग्नेयेनसंज्ञयः पश्चिमास्यमुखेमंत्रीय
दावक्रंसमुद्धरेत् पश्चिमाम्नानदात्रेयाम्यैत्रैवनसंज्ञयः वायुकोणंनदात्रेयंरम्नानंदासंभवे
दक्षिणाम्नायमुखेमंत्रीयदावक्रंसमुद्धरेत् पूर्वोत्रैवनदासादिकरक्षःकोणंनुवक्ष्यिवत् एतत्त्रयंमहेशानि
श्रीविद्यार्णैःसमुद्धृतं सर्वागममयंदेवीकथितंवीरवंदिते इतिश्रीवक्रोद्धारः अथाश्रीवक्रादिकर
णान्याह रुद्रयामले ततःसिंदूरकुंकुमैःकार्यंयंत्रंतुयोगिना सौवर्णेराजितेताम्रेस्फटिकेवेदुभेत
था वक्रंयथोक्तविधिनापूज्यादेवीनरोत्तमैः तथवतंत्रोद्धृतेरत्नहेमनिरूप्यवाताम्रेपट्टादिव
क्रमात् कृत्वावक्रस्यनिर्माणंस्थापयेत्पूजयेदपि लक्ष्मीकीर्तिःयशःपुत्रधनारोग्यादिसिध्य
ये दृषद्गिरिगंडकीशीलायां गंडकीभवपाषाणेस्वर्णेरजततांम्रयोः इतिदक्षिणामूर्तिवरनाद
अथधातुविशेषेपूज्यकालविशेषमाह रत्नसागरे यावज्जीवंस्वर्णेस्यात्रूपेद्वादशवार्षिकी
प्रिये ताम्रेद्वादशवार्षिकंवर्षंतदर्धंपत्रजेपत्रके सारसंग्रहे ताम्रेद्वादशवार्षिकंवर्षंस्फटिकादौनुसर्वदा

तेषांमध्येस्फाटिकेतुसर्वसिद्धिप्रदंभवेत् श्रीवक्रमितिशेषः अथाधिकरणविशेषेफलविशेषमाह
लक्षसागरे भूमौसिंदूरजंरजतारविनंसर्वकामदं सुवर्णरचितंयंत्रंसर्वराजवशंकरं रजतेनरचि
तंयंत्रंआयुरारोग्यकामदं ताम्रेतुरचितंयंत्रंसर्वैश्वर्यप्रदंमतं यंत्रंहिस्फाटिकेदेविमनोभिल
षितप्रदं माणिक्येलिखितंयंत्रंआयुरारोग्यकामदं ताम्रेतुरचितंयंत्रंसर्वैश्वर्यप्रदंमतं रुतंम
रकतेयंत्रंसर्वशत्रुविनाशनं लोहत्रयोद्भवंयंत्रंसर्वसिद्धिकरंमतं गोमेदरचितंयंत्रं
दैत्युवाच लोहत्रयोद्भवंयंत्रंकथंकार्यंमहेश्वर तन्मेवदस्वरूपंयायद्गृहेनवस्तुभ ईश्वरउवाच
भागोदशसुवर्णस्यरजतस्यत्रयोऽशा ताम्रस्यरविभागेनपीठंकुर्यान्मनोहरं तस्मिन्पीठेत
निर्माणंश्रीवक्रंऋजुकारयेत् शांतिदंपुष्टिदंप्रोक्तं सर्वशत्रुनिबर्हणं आयुरारोग्यजनकंकीर्ति
दंकीर्तिदंमतं अथवक्रस्यप्रस्तारमेरने त्रिविधाध्यमहालक्षणसागरे त्रैविध्यंशृणुवक्र
स्यप्रस्तारोर्ध्वमेरुकः स्वर्गलोकाधिवासीनांयंत्रराडूमेरुसंज्ञकः प्रथमंरतुसमारभ्यवै
दवीतंमहेश्वरि क्रमात्समुन्नतंसर्वंमेरुरूपंमयोदितं समोर्ध्वरेखंनवकमूर्ध्वरेखंप्र
कीर्तितं निम्नरेखासमायोगाद्भूप्रस्तारोमयोदितः यंत्रराजस्वरूपंतेमयास्नेहात्त्रोक्त
स्तितं गोपितंयत्नयाशैलेस्वगृहेमिवसंततमिति अथेतत्प्रकारत्रयस्यफलानिप्रस्तारे

DR. BHAU DAJI MEMORIAL

नरंवाह तंत्रराजे चतुरस्रंसमारभ्यनवचक्राण्यनुक्रमात् उन्नतोन्नतयामध्यांश्चक्रंस्यान्नि
धनंधनं त्रित्रिक्रमाद्युन्नतंनदपूजलंश्रियेनपेत् एकद्विक्रमोनामश्रीयेकीर्त्यैवकल्पते
नवानिसमरूपाणिसर्वाभिष्टार्थसिद्धये तथाकुलमूलावतारे उच्छ्रितेक्रमशोदेवितज्ञस्त्रि
स्तनोमतिः प्रथमंचक्रंषोडशारंवापष्टारंवसमंभवेत् शेषमुन्नतमीशानिवार्धाशिरप्रजेभवेत्
चतुरस्रंसमंदेविषोडशारादिबिंदुके मिथःसमुन्नतंदेविश्रीकीर्त्यैवकल्पते चतुरस्रंसमारभ्य
बिंदुतंसमरेखकं तथाश्रीकीर्तिरारोग्यमभलायोपकल्पते अथश्रीचक्राधिकरणेनिषि
द्धधातुनन्यानिनिषिद्धाधिकरणानिवाह तंत्रराजे सीसकास्यादिषुपुनःपूर्वोक्तविपरी
तरूपं फलकायोपदेशिनोस्थापयेन्नकदाचन वेगेधसिसकेलोहेनकर्तव्यंकदाचनेति॥
श्रीवक्रस्यपीठमानंद्रव्यमानंवाह कुलमूलावतारे अग्निरंगुलविस्तारंशक्रप्रत्यक्दक्षि
णेनरं फलप्रमाणंकर्तव्यंअर्कीपीठंमनोहरं यवार्धोन्नंसुकुर्वीतचतुरस्रंसमंततः तस्मिन्पी
ठेवनिर्माणंश्रीवक्रंवैधकारयेत् सोत्रामणितेत्रे ऋजुरेखाभवेल्लक्षणावक्ररेखाद्विरिद्रता
अग्निरंगुलिविस्तारेयवार्धोन्नोभवेत् लक्षणासागरे अग्निरंगुलहेमस्यरजतस्य
तथैवच ताम्रस्यपूर्वसंख्येवमाणिक्यादेर्यथेच्छया अग्निरंगुलविस्तारमितिहेमस्यादि

तिवदित्यत्राङ्गुलविस्तारइत्यर्थः पलेविंशत्युत्तरत्रिंशत्तगुंजापरिमितं आदिपदेनपुष्पनी
लादयोरत्नविशेषाउच्यंते अंगुलविस्तारस्तुमानांतरांगुलमानेन वेदिकापीठत्रिविकार
यादीनांविधिंपुनः मानांतरांगुलेनैवभवेत् नान्येनकेनचित् इतिकपिलपंचरात्रवचनात्
श्रीचक्रस्याधिकरणस्यपीठत्वाच्चलात्पीठत्वाद्वृत्तिपादनवचनानितुप्रयोगेवृत्तिरि
तानि मानांतरांगुललक्षणंकपिलपंचरात्रेगृहीतं निन्यस्यस्तेस्तीर्यगष्टाभिर्यवैर्मानां
तरांगुलं शालिपिर्वारुजुन्यस्तैस्त्रिभिर्मानांतरांगुलं अथयंत्रप्रतिष्ठामाह तंत्रराजे चक्रदे
व्योक्तयात्रिशेषप्रतिष्ठात्रिविधोत्थे सावतत्रविदाकार्यासंप्रदायानुरोधिना चक्रपूजावत्के
देव्यांमुहूर्तौ त्रिशेषेदीक्षायोगेनदेवप्रतिष्ठा दीक्षायात्रिशेषादेदेवताप्रतिष्ठांकुर्यादुरुरिति
तत्रविदाप्रतिष्ठविधात्तानिपूर्णाभिषिक्तेनगुरुतःपाशानुशेन तदुक्तेतंत्रराजे गुर्वनुज्ञा
प्तेलोभान्मोहादाकुरुतेयति सपुत्रदारोनिधनेपशुर्वन्निवन्निरयंव्रजेत् तस्मात्पूर्णा
भिषिक्तेनपाशानुज्ञाःसमाचरेत् एवंविधेनक्रियमाणायाकालविशेषस्तत्रैव स्थिरे
शुभयहोपेतनूकूलेगुणवालिनिमुहूर्तेकारयेद्यदा पूर्णायांवाशुभोदये अक्षरत्रयसं
पातदिनेपूर्णादित्रये प्रोक्तेषुपंचवस्वन्येषुसर्वदावाशुभोदये पूर्णायोपोर्णिमास्यां॥

एकस्येवाक्षरस्यादिनाक्षरलेनवस्थितिर्यस्मिन्दिनेअन्येषुपंचसुगुरोर्जन्मादिनस्वजन्मादिन
विद्याप्राप्तिदिनगुरुदर्शनमरणेष्वपि पूर्णायांविशेषमाह पूर्णोक्तलक्षणयुक्तादिनात्रिशेषेपू
र्णायामेवस्वात्मनःश्वासस्यशुभोदयेकुर्यादित्यर्थः पक्षांतरमाह सर्वदावाशुभोदयइति॥
तत्रविदाकृतात्मासाक्षात्तारणप्रोक्तनिधिवारादिकंसर्वमनवेक्ष्यस्वात्मनःस्वासस्यशु
भोदयएवेत्यर्थः अयंपक्षःसिक्षविषयः अन्येःकार्याःकुर्यात्सिद्धासिक्षात्मानात्तत्रोक्ता
नगर्वितरहितत्वेनोक्तत्वात् तत्रापिसंप्रदायानुरोधिनाविदितत्वेनापिनित्यनैमित्तिकोपा
सिनिरतेन अथतत्प्रतिष्ठाप्रकारः तंत्रराजे क्षीराज्यदुग्धैःप्रथमंनालिकेरोपसंततः॥
अभिषिंचायतोयेनकाथितेनाक्षरौषधैः आवाह्याभ्यर्च्यतल्लिंगेचक्रंसंस्थापयेज्जयेत्॥
नित्यातत्त्वासिकालोक्ताविद्ययाप्यर्चयेत्ततः कमात् स्पृशन्जपेत्करांगुष्ठश्रीचक्रंपूजयेद
पि एवंदिनत्रयंकृत्वाततोनित्यक्रमंभजेत् गंधैःपुष्पैर्नैवद्यधूपैर्दीपैर्नैवद्यतर्पणैः त्रिरा
त्रेपूजयेद्देवीयोगिनीयोगिभिःसहं एवंदेवीप्रतिष्ठायांक्रमःसान्निध्यकारकः अथतत्र
योगमाह तत्रयथोक्तमानेननिर्मितंचक्रंस्वर्णादिधातुनिर्मितंवेदाक्षरसेनशुद्धंकृत्वा
प्रक्षाल्यवेदोक्तविधिनाअग्न्युत्तारणंकृत्वाकक्षिसात्रेसंस्थापयेत्तमधाज्यदुग्धदधिनारिकेल

जलैः एथक् एथग् अभिषिंच्य सुगंधिसलिलेनाप्यभिषिंच्य जलेनाप्यभिषिंच्य पुनः सुगंधिसलिलैः प्रक्षाल्य पूर्ववत् द्वारपूजादि पीठपूजानंतरं कृत्वा तस्मिन् पीठदेवीर्मावाह्य तत्र दिननित्याविद्यां यावद्विद्यातृतीयकूटेन मूलविद्यया वा प्रत्येकं त्रिवारमभ्यर्च्य यथोक्तविधिना अंगावरणपूजां विधाय षट्त्रिंशत्उत्तरशतानाधिकत्रिंशतिसहस्रसंख्याभिः कालनित्याविद्याभिः चक्रं स्पृशन् अभिमंत्र्य पुनः श्रीचक्रपूजाक्रमेणासंपूज्य धूपदीपनानाविधनैवेद्यैः भोजयेद्देवीं संपूज्य सुवासिनीब्राह्मणान् भोजयित्वा संतोषयेत् एवंदिनत्रयं महोत्सवैः कृत्वा चतुर्थदिने नित्यपूजानंतरं देवीं विसृज्य सुवासिनीब्राह्मणान् तथैव संपूज्य प्रणम्य विसृजेत् दिनत्रये देवीं न विसृजेत् प्रत्यहं त्रिसंध्येषु सार्चनं बलिं कुर्यात् एवं प्रतिष्ठितं यंत्रं नित्यार्चनादि कुर्यात् मूर्तिप्रतिष्ठायामपि एषएव विधिर्ज्ञेयः तत्र स्थिरायोर्विसर्जनं नास्तीति विशेषः इति यंत्रप्रतिष्ठाविधिः समाप्तः ॥ सच्चिदानंदनाथेन उन्मन्यानंदसेविना विरचितं मुख्यपर्यायाराधनाख्यं त्रिपुराभूजनक्रमः इति त्रिपुराभूजनक्रमे पंचप्रकाराराध्योपचारदशकः परिछेदः ॥ अथ मुद्रालक्षणान्याह हस्ताभ्यामंजलिं कृत्वा कनिष्ठिकामूलपर्वयोः अंगुष्ठौ निक्षिपेत्सेयं मुद्रा तावाहनीमता १ अधोमुखीं तिर्यक्पर्वेतरस्थानस्थापनीयं मुद्रिका मता २ उ

त्थितौ गुष्ठमुष्ठयोरुत्कर्षयोगात्संनिधापनी ३ अंतःप्रवेशितौ गुष्ठा सेवं संरोधिनीमता ४ उन्नतमुष्टियुगलासंमुखीकरणीमता ५ देवतोपरिषडंगानां न्यासस्त्वंकलीकृतिः ६ सव्यहस्तकृतामुष्टिर्दीर्घाधोमुखतर्जनी अवगुंठनमुद्रेयमभिलोभनामिता ७ अन्योन्याभिमुखाश्लिष्टाकनिष्ठानामिकापुनः तथैवतर्जनीमध्ये धेनुमुद्रासमीरिता ८ अमृतीकरणेकुर्यात्तथासंधाकसप्तमः ८ अन्योन्यग्रथितौ गुष्ठप्रसारिततलौ गुली महामुद्देयमुद्दिता परमीकरणेकुर्यात् १० प्रयोजयेद्दिमामुद्राः देवताह्वानकर्मणि १० इत्याह्वानादिमुद्रा संक्षोभद्रावणाकर्षणवश्योन्मादमहांकुशाः खेचरीबीजयोन्यास्यानवमुद्राः प्रकीर्तिताः त्रिखंडोदरामीमनेनिपाठांतरः परिवर्त्यकरोत्स्पष्टावगुष्ठौकारयेत्समौ अनामानर्गलेकृत्वातर्जन्यौकुटिलाकृती कनिष्ठिकेनियुंजीतनिजस्थानेमहेश्वरी त्रिखंडेयं समाख्याता त्रिपुराह्वानकर्मणि १ मध्यमेमध्यगे कृत्वाकनिष्ठेगुष्ठरोधिते तर्जन्यौदंडवत्कृत्वामध्यमोपर्यनामिके एषावश्यधिनामुद्रासर्वसंक्षोभकरणी २ एतस्याएवमुद्रायाः मध्यमेसरलेपरा क्रियतेपरिमेशानि सर्वविद्राविणीमता ३ मध्यमानर्जनीभ्यांतुकनिष्ठानामिकेसमे अंकुशाकारकृत्वाभ्यांमध्यमे परमेश्वरि -- कर्षिणीमुद्रात्रैलोक्याकर्षणीमता ४ संपुटीकृतकरौकृत्वातर्जन्यावंकुशाकृती

परिवर्तक्रमेणैवमध्यमेतर्द्यागते क्रमेणादेवीतेनैवकनिष्ठानामिकादयः संयोज्यैनि
विडाः सर्वाः अंगुष्ठावयदेशतः मुद्रेयंपरमेशानि सर्वत्रयकरीमता ५ संमुखौतु
करौकृत्वामध्यमामध्यगेनुजे अनामिकौतुसरलौतद्वहिस्तर्जनीद्वयं दंडाकारौत
तांगुष्ठौमध्यमेतु निदेशगो मुद्रेषोन्मादिनी नाम्नी कुटिनीसर्वयोषिनां ६ अस्या
स्तुनामिकायुग्मःमध्यःकृत्वाकृती तर्जन्यामपिनैवक्रमेणविनियोजयेत्
द्वयंमहांकुशामुद्रासर्वकार्यार्थसाधिनी ७ सव्येदक्षिणहस्तेतु सव्यहस्तेतुदक्षि
णं बाहुंकृत्वामहादेवियुक्तौतेनक्रमेणतु तर्जनीभ्यांसमाकृतेसर्वी सामुद्रिम
ध्ये अंगुष्ठेतुमहेशानिसरलावपिकारयेत् द्वयेसारेश्वरीनाममुद्रासर्वो न
मोनमा ८ परिवर्त्यकरौस्पृष्टावूर्ध्ववंद्रांकुनिःप्रिये तर्जन्यांगुष्ठयुगलेयुगपत्कार
येन्नतः अधःकनिष्टवृष्ठेमध्यमेविनियोजयेत् नथैवकुटिलेयोज्यसर्वाधस्तादना
मिके बीजमुद्रेयमवि ख्यातासर्वसिद्धिप्रदायिनि ९ मध्यमेकुटिलेकृत्वातर्जन्यूपरिसं
स्थिते अनामिकामध्यगतेतथैवहिकनिष्ठिके सर्वाएकत्रसंयोज्यअंगुष्ठोपरिपीडिता
एषातुप्रथितामुद्रायोनिमुद्रेतिसंस्थिता एतामुद्रामहेशानित्रिपुरायामुयोदिताः पूजा
कालप्रयोक्तव्याःयथानुक्रमयोगतः इतिश्रीमुद्राः वामहस्तात्तर्जन्यांदक्षिणामध्यमान्यसेत्

राम
२५७
२५०

वामस्यमध्यमांयांतुतर्जनीदक्षिणान्यसेत् अन्योन्यतस्तसंश्लेषात्दृढबंधनमावरेत्॥
एषापाशिधामुद्राकरेवामोर्ध्वकस्थिता १ तर्जनीवतर्जनीकृत्वामध्यमांमध्यपर्वणि संयो
ज्याकुर्वयेत्स्थितमुद्रेषांकुशासंज्ञिका दक्षिणोर्ध्वरेसम्यक्स्थिताससंदर्शयेन्मुदा २ तर्ज
नीमुष्टिसंस्थबाणमुद्रासमीरिता दक्षिणाधःकरस्थावेणुपूर्वमयीपरा ३ मुष्टिबध्वा
दृढंसम्यक्धनुर्मुद्रासमीरिता वामाधःकरसंस्थास्याद्विपुंडेक्षुजामता ४ इत्यायुध
मुद्रा वामहस्तांगुष्टगर्भेकनिष्टादक्षिणाजयेत् कनिष्टागर्भकेवामेदक्षांगुष्टविनिक्षि
पेत् अन्योन्ययोगतोदेवित्रमुद्रासमीरिता १ वामहस्तस्यपृष्ठेनदक्षिणंकरमुत्तनेत्
दक्षांगुष्ठंचैववामकनिष्ठायोतुविन्यसेत् तथादक्षकनिष्ठातुवामांगुष्ठोपरिन्यसेत्
न्यकरयोस्पृष्टाःसरलाःमत्स्यमुद्रिकाः २ इतिमत्स्यमुद्रांतरं वामहस्तस्यपृष्ठेतुदक्षिणं
करमुत्तनेत् अंगुष्ठोरुजुकरेतिउभयोर्मत्स्यमुद्रिका ३ कनिष्ठांगुष्ठकौसंकोकरयोरित
रेतरं तर्जनीमध्यमानामासंहृताःसमवर्जिताः मुद्रेषागालिनीप्रोक्ताअर्घ्यस्यापरिवर्जिता
४ दक्षांगुष्ठपरांगुष्ठेक्षिप्वाहस्तद्वयेनतु साधकात्मकोमुष्टिंकुर्यात्साकूर्ममुद्रिका ५
दक्षांगुष्ठतर्जनीयोगात्तत्तन्मुद्रा ६ वामांगुष्ठानामिकयोगात्तत्तन्मुद्रा ७ मणिबंधस्थि

तोरुत्वाप्रसृतोजलिकौकरो कनिष्ठांगुष्ठयुगलेमिलित्वांतःप्रसारयेत् ससजिह्कारयमुद्रेयंवैश्वा
नरप्रियेकरि ८ मृगीशूकरिका हंसीशेखीसुधावतुष्टयं शूकरीकरसंकोचात् हंसीमुक्तकनिष्टि
का मृगीकनिष्ठितर्जन्योमुक्तोत्तिस्रइतीरिताः मध्यमाग्रेअनामाग्रंतदग्रेवकनिष्ठिका कनि
ष्ठिकाग्रेंगुष्ठयोगात्मध्यमस्यापितर्जनी शेखमुद्रेयमाख्याताचतुर्वेगप्रसाधिनी करसंको
चीसंयुक्ताग्रपर्वांगुलिरूपाशूकरी मुक्तकनिष्ठिकारतरांगुलियोगजनिता हंसी कनिष्ठिका
तर्जन्योमुक्तेनिअंगुष्ठमध्यमानामयोगरूपामृगी तर्जन्यग्रंमध्यमाग्रेकिंचिदेवस्पृशति अ
नामाग्रमपिकिंचिदेव कनिष्ठिकाग्रेअंगुष्ठाग्रं सात्रांखी इतिहोममुद्रा वाममुष्टेःशिरोभागे
वामांगुष्ठंप्रसारयेत् त्रांखमुद्रेतिमाख्याता मंडलस्पर्शनेबुधैः अधोमुखेवामहस्तेऊर्ध्वोशंद
क्षहस्तकं सिक्तांगुलिरंगुलिभिःसंयोज्यपरिवर्तयेत् एषांसंहारमुद्रास्याद्विसर्जनविधौ
स्मृता इतिमुद्रालक्षणानि सच्चिदानंदनाथेनउन्मन्यानंदसेविना चित्तशुध्यर्थमारभ्या
तास्त्रिपुरापुजनक्रमः इतित्रिपुरापुजनक्रमेमुद्रालक्षणाख्योषोडशःपरिछदः ७ शुभ
मस्तु इतिप्राणायामलक्षणमाह इतिरूतानिधिरूतोपवनिश्चुवंपरमदैवतमंत्रजपादिषु।
पवनसंयमनंतत्सुनिनावारेयमिहजसमसोमनुमिछति इतिवचनात् प्राणायामविधौ

अथेछंयोगपीठन्यासंतत्रादितिवचनाच्चमूलविद्ययाप्राणायामत्रयंकृत्वायोगपीठन्यासंकुर्यात्।
तत्रप्राणायामविधिर्विधिश्चते तत्रप्राणायामोनाडिपिंडोदशांगुलाधिकानांआयामः आयममाप
मासंकुर्वितभावः शरीरसाम्यंशरीरान्यूनभावयादनंवेतिप्राणायामस्तथैः एंतअतएवंपव
नसंयमनमित्यत्रकं नथाचत्रिपुरासारसमुच्चये अथेदंशरीरंस्वकीयांगुलीभिर्बुधैःपस्तव
त्यंगुलायामयुक्तं हिनेशांगुलीभिःशरीरात्समीरोधिकः प्राणसंतोमनोयोगवद्भिः इहप्राण
वायुंसदाभ्यासतोयोनरोन्यूनभावंनयत्येनमंगात् समस्तशरीरेनवस्थलेस्मिन्संपूज्यावु
धैरुत्तमोयोगवित्स इति सवपूरकाद्यंगत्रयात्मकः तथाचअंगत्रयात्मकः प्रोक्तःपूरकंकुंभकंरे
चकेति तत्रकुंभकएवप्राणायामश्रेष्ठोमुख्यः इतरयोस्तदुपकारकत्वात् तथाचोक्तंज्ञानार्ण
वे कनिष्ठानामिकांगुष्ठैर्यैनासापुटधारणं प्राणायामःसविज्ञेयस्त्रिधानीमध्यमेदिनेति स
पुनर्द्विविधःसहितःकेवलश्चेति तत्रसहितोपिद्विविधः रेचकादिक्रमःपूरकादिक्रमश्चेत
तत्ररेचकादिक्रममाह योगशास्त्रे प्राणायामत्रिधाप्रोक्तोरेचकुंभकपूरकैः सहितःकेव
लश्चेतिकुंभकोद्विविधोमतः विरेचपूरकःकार्यस्तानेरहितकुंभकः यावत्कैवल्यसिद्धिःस्या
त्तावत्सहितमभ्यसेदिति स्पष्टीकृत्यतेनक्रममाह प्रथमेरेचकुंभकेत्रिविधः

प्रपंजानायामः मुंवेदक्षियानिलमथानयेद्यामयामध्यायासंस्थापयेत्रनाड्येत्येवंप्रोक्तानिरेवकादि
नि षोडशादिगुणंवतुषष्टिक्रमात्राणिलानिरेवकमात्रेति नाड्येत्यस्यदक्षिणेत्यादिभिःसंबंध
तथाच इडावामेननोमध्येसुषुम्नापिंगलाप्रेरे द्विगुणेति षोडशानांद्विगुणाद्वात्रिंशत्
क्रममाहत्रिपुरासारसमुच्चये त्रीतोभुमीर्गणशनैःसमीरमाहरेत्सोदरमादरेणाविकारमात्रा
भिरेवनतद्रःकालाग्निमालापिनत्रिवृत्तिः ततोधारयेन्मारुतंधीरचेताश्चतुःषष्टिभिः स्वेसमा
पूरितंतं वहिर्मोस्वातारेवयेन्मदमनेदर्धाग्निरंतर्निरुध्यतांभिः तथावामकेभ्रेरेषट्शत्यो ह
रंकुंभकेचैवरेवकंविविनयेत् मूलाधारेलयंकृत्वापीत्वावायुंशनैःशनैः येथपूरयेद्देहंन
त्वलोविजितेंद्रियः ततस्तंसमयेद्वायुंप्रकाशागतमानसः कुंभकेविनयेद्विद्वान्विधामुक्तिक
रांशुभां तद्वातुरेवयेद्वायुंगम्यतेयत्समीरणः देहानिसार्यन्मंत्रीस्वेदहर्षतमोगुणं वामेन
पूरयेद्वायुंदक्षिणेनविरेचयेत् महेंद्रेणसमेनैवमंत्रीभुकुंभकमभ्यसेत् सदाकुंभकयोगेनल
भ्यतेसिद्धिरुत्तमा अभ्यासीकारयेन्मात्रांयेयेष्टंतत्तदर्शनं यथाशक्त्यपिबेद्वायुंयथाशा
क्त्यावमभ्यसेत् स्वभावेवसजेद्वायुंततःसिद्धिरजायतइति तत्रास्योविद्यायांपूरकादिक्रमए
वनित्यातंत्रोक्तः रेचकादिक्रमस्तु साधारणतयाप्राप्तः श्रुत्यसारेणैवप्रपंचसारादौवेष्टनादिसा

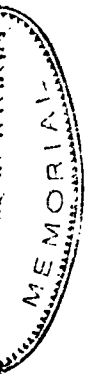
DR. BHAU DAJI MEMORIAL

सामान्यतयोक्तत्वात् तथाचश्रुतिः प्राणायामस्त्रयःप्रोक्तोरेचकपूरककुंभकइतिस्मसाधितप्राणा
नांरेचकादिक्रमइतिकश्चित् उभयथापिसामान्यत्वं तंत्रोक्तरेणपूरकादिक्रमोपिसामान्य
तयावेष्टवादोपपद्यते तस्मादस्मिन्नपिप्रकारेसामान्यत्वेनोभयोःप्रोक्तोविशेषत्वेनपूरका
दिक्रमस्यैवमुख्यत्वमाहमहेश्वरः पूरकंकुंभकंचैत्यादि तत्रवायोरादानकालेपूरकनामा प्रा
णायामः धारणकालेकुंभनामात्यागकालेरेचकनामा तडत्कं बाह्यादाहरणंवायोरुदरेपूरको
हिसः संपूर्णकुंभवद्वायोधारणंकुंभकोमतः बहिर्यद्रेचनंवायोरुदाराद्रेचकःस्मृतः तथाच
दक्षिणाम्रर्नसंहितायो मूलमंत्रेणदेवेशिवामेनाहर्यद्वीदरं कुंभकेनत्रिरावृत्यदक्षिणेन
रेचयेदिति तथाचज्ञानार्णवे आसनेसम्यगासीनोवामेनाहर्यद्वारमित्यादि तत्रराजेपि
वामेननासारंध्रेणपूरयेदमतासना स्मरन्मंत्रंसमरूपश्चादक्षिणेनासायारंध्रेदिति तत्रक्र
ममाहमूलाधारइत्यादिलयामितिमनसालयमित्यर्थः नेनैववायोरपिलयप्राप्तिस्यात्
तथाचतंत्रराजे मूलाधारेमनःकृत्वावायुमाहर्यमूलतः नाडीचक्रांतरंनीत्वासर्वोगानिरवा
रयेत् नचेष्टामितिसहजगतागमनशीलंवायुंयथाशक्त्याकर्षयेदित्यर्थः प्रकाशोपरमाभा
गतेनीलीनमानसंयस्यसप्रकाशागतमानसः नेजस्वेप्रकाशात्मविद्यानंदपरमात्मस्वरूपः

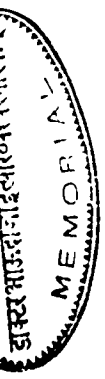
DR. BHAU DAJI MEMORIAL

सन्कुंभयेदित्यर्थः अथांगत्रयासक्तप्राणायामेकापिविघ्नाध्यानंभवतिवेत्यतआह कुंभकेविंतयेदि
त्यादिविघ्नोक्षोपयोगीज्ञातंविद्यांतांसावश्रीविद्यैवित्यतआह मुक्तिकरींश्रुभामिति तेनकुंभककाले
मूलादिब्रह्मरंध्रांतंमूलविद्यांविभावयेदिति कंश्रीविद्यायाःसूक्ष्मध्यानंकुर्यादितिसगर्भषट्पुरक
दिषुप्रत्येकमशक्तौकेवलंकुंभकेवेतिध्येयं रेचकप्रकारमाह तथाचोक्तं यदुक्तंयुक्तंपिबेद्वायुयुक्तंयुक्तंतु
धारयेत् यथासिंहोगजव्याघ्रोभवेद्धार्य्यशनैःशनैः यथैवहिनिजोवायुरन्यथाहतिसाधकं प्राणायामै
नयुक्तैनसर्वेयोगसयोभवेत् अयुक्ताभ्यासयोगेनसर्वरोगसमुद्भवः हिक्काश्वासकासश्चशिरःकर्णो
क्षिवेदनः भवेतिविविधारोगाःप्राणायामव्यतिक्रमात् तन्त्रशास्त्रोक्तमार्गेणप्राणायामान्समाचरे
दिति देहानिस्तारयेदितिरेचकयोगयुक्तेनवायुनासहदेहस्थस्तमोगुणोबहिर्निस्तरतिभावयेदि
त्यर्थः अथपूरकादेर्नाडीनियममाह वामेनेत्यादिरत्रैकप्रमाणयामेद्वितीयादियुग्मेतुदक्षिणेनैवपू
रयेत् नचोक्तं येनैवसत्यजेत्तेनैवपूरयेत्तथानः रेचयेच्चततोन्येनशनैरेवंपुनःपुनः तथाचयोगशा
स्त्रे अथासनेदृढेयोगीवश्यीहितमिताशनः गुरूपदिष्टमार्गेणप्राणायामान्समभ्यसेत् चलेबा
तेचलंचित्तेनिश्चलेदृढबंधने योगीस्थाणुत्वमाप्नोतिततोवायुंनिबंधयेत् यावद्वायुस्थितोदेहे
तावज्जीवेतमुच्यते मरणंतस्यनिष्कंपोनितरांवायुंनिबंधयेत् मलाकुलासुनाडीषुमारुतोनैवमध्यगः
कथंस्याद्उन्मनीभावःकार्यसिद्धिःकथंभवेत् सुषुम्नेतपदासर्वनाडीष्वेकंमलाकुलं तदेवज्ञयतेयोगीपा

सासंग्रहणेक्षमः प्राणाभ्यासेततःकुर्यान्नित्यंसात्त्विकयाधिया यथासुषुम्नापार्श्वेस्थामात्राशीघ्रंप्रयांतिव॥
बाह्यप्राणासनोयोगीप्राणेनेंद्रेणपूरयेत् धारयित्वायथाशक्तिपुनःसूर्येणरेचयेत् प्राणेसूर्येणरे
चयेत् प्राणेसूर्येणवाकृष्यपूरयेदुदरंशनैः विधिवत्कुंभकंकृत्वापुनश्चेंद्रेणरेचयेत् येनत्यजेत्तेनपीत्वा
धारयेदनिरोधयेत् रेचयेच्चततोनान्येनशनैरेवंनवेगतः प्राणेवेहिउयापिबेन्नियमितंक्रमात्पुनर्न्यमा
रेचयेत्पीत्वापिंगलयासमीरणमथोबलात्त्यजेद्यावम् सूर्यचंद्रमसोरनेनविधिनाभ्याससदात
न्यतांशुध्यानाडीगणाभवंति यमिनोमासत्रयादूर्ध्वतः इति तथात्रिपुरासारे विपरीततमोविद्धीत
बुधः पुनरत्यथतद्विपरीतमिति अमुनाविधिनासुमनाःसततंमरुतोविदधीतनुसुसंयमनमिति
अथकुंभकफलमाह सदेत्यादिकेवलकुंभकयोगेनेत्यर्थः सुसाधितेवायोमात्रासंख्यानमुक्तंप्रथमा
भ्यासेतत्राप्यंकमाह अभ्यासीत्यादि अभ्यासीप्रथमाभ्यासीनत्वदर्शिनामात्रांत्रयंचेष्टंयथे
ष्टंकारयेदित्यर्थः एतदेवस्पष्टयतियथाशक्तेत्यादि तथाचसतिप्रथमाभ्यासीयथोक्तंसंख्यामा
त्रायान्कंन्यूनमपिकुर्यात् मध्यमाभ्यासीयथोक्तसंख्यामिव उत्तमाभ्यासीततोधिकसंख्यामपि
कुर्यादितियथेष्टपदनार्थं अथमात्रालक्षणमाह नारदः कालेनयावतात्मीयोहस्तःस्वजानुमंडले
पर्येतिमात्रास्यात्तुल्यास्त्वेकस्यासमात्रया तथा फेत्कारिनेत्रे जानुपदसणीकृत्यनतुन्नमविलंबि
तं क्रियतेसागुल्फीस्फोटः सामात्रापरिकीर्तितेति अपिचकात्यायनीतंत्रे मध्यमूलायावदग्रमंगु

ष्टनिपीड्यते मात्रासाप्रेर्च्यतेसद्भिर्योगेष्वष्टप्रयच्छति वरुणस्तुतनन्मेत्रोच्चारणामेवमंत्रा तथा
वृगोमतीयंत्रे रेचयेद्दक्षिणेनायुंपूरयेद्वामतःस्ततः द्वात्रिंशदप्यसेन्मंत्रप्राणायामसउच्यते॥
ततःपूरकानांरंकुकेष्वसंख्यार्थः एतनुरेचकादिपदो अतएवकुंभकएकजपादिकंनेतर
योः उक्तंवदक्षिणानासूर्निकल्पे प्राणापानोसमोकृत्वास्वविधापेचकुंभकं हृत्संकजेसमासीनं
माध्यायेद्यतमानसः तथागस्तिसंहितायां यावच्छक्तिनियम्यरुद्धमनसेवनयेन्मनु रा
ममुहुर्मुहुर्ध्यानपरोक्तविधिनासुधीः असन्नियम्यकुंभकंकृत्वारामध्यायन्यावच्छक्तिजये
दितिस्वेदः एतेनयत्रविशेषोनोक्तस्तत्रयथाशक्तिमंत्रेजपेदितिवेद्यवः तयेवरीत्यैकंवदृष्ट
न्यायेनसर्वत्रैवायंप्रकारः अतएवश्रीविद्यायांवामकेश्वरतंत्रे कुंभकेकिंवद्विद्वान्विधामु
क्तिंशुभामित्युक्तमितिवदंति वरुणस्तुतसगर्भकेप्राणायामेकेवलकुंभकेकुंभकएवसहित
कुंभकेराक्षावेगत्रयेपूरकोकुंभकेत्वावश्यकेजपध्यानमितिनुतेषांवचनानोनिर्गलितार्थं
सर्वमूलयाबालयानादशाक्षोप्रणवेनवाकार्यः तदुक्तंकारीतंत्रे प्राणायामत्रयंकुर्यान्मू
लेनप्रणवेनवेति निषिद्धंप्रणवोच्चारणोषणावस्थानेसार्धत्रिमात्रकमोंकारोहेयः तदुक्तंकालि
कापुराणे चतुर्दशाक्षरोयस्तुसार्धत्रिमात्रसंयुतः नादबिंदुसमायुक्तःसूक्ष्मप्राणोसनुरुच्यते

राम
२५४

इति अत्रस्तुसाधीतप्राणानोपूरकादोत्रिपुरासारोक्तेसंख्याजपादौ तंत्रराजेतदन्यथा तदुक्तं
तंत्रराजे एवंस्तुसाधितेपश्चाद्वात्रिंशन्मात्रयाहरेत् धारयेत्तच्चतुःषष्ट्याशनैरेचयेत्तुरीयतः
इतितुश्रीकामतंतदेतयोर्मतयोर्विकल्पः तत्राशक्तोसामान्यपटलेत्वेकारितंत्रोक्तसंख्या
वाकार्यो तथा तथादशमात्राभिपूरकःक्रियतेबुधैः तस्माद्दिगुणमात्राभिकुंभकःक्रियते
सदा तस्मात्रिगुणमात्राभिरेचकःक्रियतेतथा प्राणायामत्रयंत्वेवमेकेकंवितयात्मकंइति॥
अत्राप्यशक्तौसुभगोदयोक्ताकार्या तथा प्राणायामत्रयंकुर्यान्मरुद्विद्यांहृदापुनरिति
तद्वचनंतस्तुतोव्याख्यातं दक्षिणनाड्याएकवारंमूलमुच्चरन्वायुमाहृत्यचतुर्वारंकुंभकं
कृत्वावामनाड्यादिवारंरेचयेदितिप्राणायामत्रयंकुर्यादित्यर्थः इति अत्रदक्षिणेनपूरणंयुग्मेवा
ऽथवामयुग्मेपूरकादोवामस्येवोक्तत्वात् अथवातन्मतनवेदमितिवयंनविद्मः तत्राप्यशक्तौ
ज्ञानार्णवदक्षिणोर्ध्वनिर्भ्यामुक्तस्यकुंभकेनत्रिरावृत्त्यस्येवग्रहणमितिसंक्षेपः इतिसहितकुंभ
कः अथकेवलकुंभकः तदुक्तंयोगशास्त्रे रेचकंपूरकंमुक्त्वासुखंयद्वायुधारणं प्राणायामोयमि
त्युक्तःसवैकेवलकुंभकः केवलंकुंभकेसिद्धेरेचपूरविवर्जिते नतस्यदुर्लभंकिंचित्रिषुलो
केषुविद्यते राजयोःकेवलकुंभकेनयथेष्टंवायुधारणेराजयोगपदंवैतन्नदुर्लभते नात्रसंशयः

कुंभितप्राणरेचनकुंभीचित्तनिराश्रयं एवमभ्यासयोगेनराजयोगपदंव्रजेत् कुंभकान्तं
उलीबोधःकुंडलीबोधतामेवेत् अनर्गलासुषुम्नावहश्चसिद्धिश्चजायते इति हस्वर्थः ठ
वंइः नाभ्यांसूर्यवंद्राभ्यांदक्षिणावामाभ्यांपिंगलेंडाभ्यांप्राणवोयोर्मूलाधारादौयोगः
हठयोगइत्यर्थः सवप्राणायामरूपः राजयोगः कुंडलिनीयोगः सवसुषुम्नामार्गेणष
ट्चक्रभेदकमेणब्रह्मशक्तिसामरस्यमुख्यानुभवरूपः अथयोगसिद्धस्यलक्षणा
माह तंत्रराजे कंपश्रमपुलकानंदोद्वेमल्यस्थैर्यलाघवाः तद्वाकांतिप्रकाशोवयोगसिद्धिस्यलक्ष
णमिति तथायोगशास्त्रे वपुःकृशत्वंवदनेप्रसन्नतानादस्फुटंत्वनयनेसुनिर्मले आरोगि
ताबिंदुजयोग्निदीपनंनाडीविशुध्देहठसिद्धिलक्षणं इतिकेवलकुंभकः इत्युक्तः प्राणायामः
सगर्भश्चेतिद्विविधःस्यात् नदुक्तंरुद्रयामले सगर्भश्चेतिविगर्भश्चप्राणायामोद्विवि
धामतः इति तथायोगिनीतंत्रेअयंप्राणायामः सकलदुरितध्वंसनकरोविगर्भः प्रोक्तोसो
ज्ञानगुणफलोगर्भकालितः जपध्यानयेतः सतुनिगदितोगर्भरहितःसगर्भस्तुकथ्योपुनि
परिदृष्टयोगनिरतैरिति सपुनस्त्रिविध उत्तमाधममध्यमाभेदात् तथावतंत्रराजे प्राणा
यामस्त्रिधाप्रोक्तउत्तमाधममध्यतः लाघवोद्भूतलक्षणागउत्तमेचित्तनिर्वृतिः सर्वांगस्वेदसं

वृद्धिरधमेप्रथमेतया सर्वांगपंकनंप्रोक्तमभ्यासात्कालसंयुतः तेषुत्तमागुणाभ्युदया
सात्कालयोगतः तस्मात्सदाभ्यसेत्प्राज्ञःसायंचनियमेनवैः इतितथात्रिपुरासारसमुच्चये शुचिः
प्राणायान्प्रणवसहितान्षडंगावशीप्रमाणयोयंवप्रतिदिवसमेवविदधतुते द्विजायस्तुभूपश्चर
कृतांबोभिकलितं पुनर्येतेमासादिहदुरिततूलोद्यदहनः त्रायंत्यमीवाद्विरपिहिमसेजं
नांतरापार्जितपराणुजान् सवत्सराद्वत्सपरंतदेकंप्राकाशयत्येवयत्युतास्यमिति योगशा
स्त्रेतु प्रातर्मध्यंदिनेसायमध्यरात्रेचकुंभकान् त्रीनेत्रीतिपर्यंतंचतुर्वारंसमभ्यसेत् क
नीयसीभवेत्स्वेदःकंपोभवतिमध्यमे ग्रनिष्टयुत्तमेप्राणोरोधेपद्मासनेमुहुः जलेनस्
श्रमजानेनगात्रामर्दनमाचरेत् दृढतालघुतावैवनेनगात्रस्यजायते अभ्यासकालेप्रथ
मेन्नक्षीराज्यभोजनं ततोभ्यासेदृढीभूतेननात्रियमग्रहः इतितत्रक्रमः विहितपद्मा
सनः संमिलितनयनयुगलोमूलाधारार्पितचित्तवृत्तिर्मूलमंत्रादिकमुच्चरन्हृदिदेवींध्या
यनिडयामेवमनाड्याषोडशमात्रयावायुमादायमूलाधारंप्रापथ्यांगुष्ठकनिष्ठिकानामि
कामिनांसापुटेविधायचतुष्षष्टिमात्रयातंवायुंसंभरित्वाद्वात्रिंशन्मात्रयापिंगलयादक्षिणा
नाड्याशनैःशनैःस्तंवायुंरेचयेदितिद्वितीयः प्राणायामःपुनरुत्थेयपिंगलयावायुंशनैःशनैः

ललि०
२५६

समाकृष्यतथैवकुंभइत्यातथैवेडयारेचयेदित्यर्थः एवंवेपरीत्येनविंशतिवारंषोडशादशाष
ट्त्रिर्वायथाशक्तिकुर्यात्ततः शुध्यिमवाप्नुयादितिएवंजपादोजपांतेचप्राणायामः कार्यः
तदुक्तं त्रिःषट्द्वादशावारंवाकृतःपरतोजपादिति रागादितिलकेपि मात्रावृध्यिक्रमेणैवसप्त
कृत्वादशषोडशेतिसंक्षेपः अत्रसर्वत्रप्राणायामेनैवसर्वेषांकर्माधिकारः अकारेणनिंदा
श्रवणात् तदुक्तमागस्तिसंहितायां प्राणायामैर्विनायद्यत्कृतंकर्मनिरर्थकं अतोयत्नेनकर्त
व्याःप्राणायामाःशुभार्थिभिरिति अतएववक्ष्यकोपेफलशुध्यिरिवरूजांमिति इतिप्राणाया
मविधिः ❀ ❀ ❀ इतिश्रीजगदंबार्पणमस्तु ❀ ❀ ❀ ❀ श्रीरस्तु ❀ ❀

राम
२५६

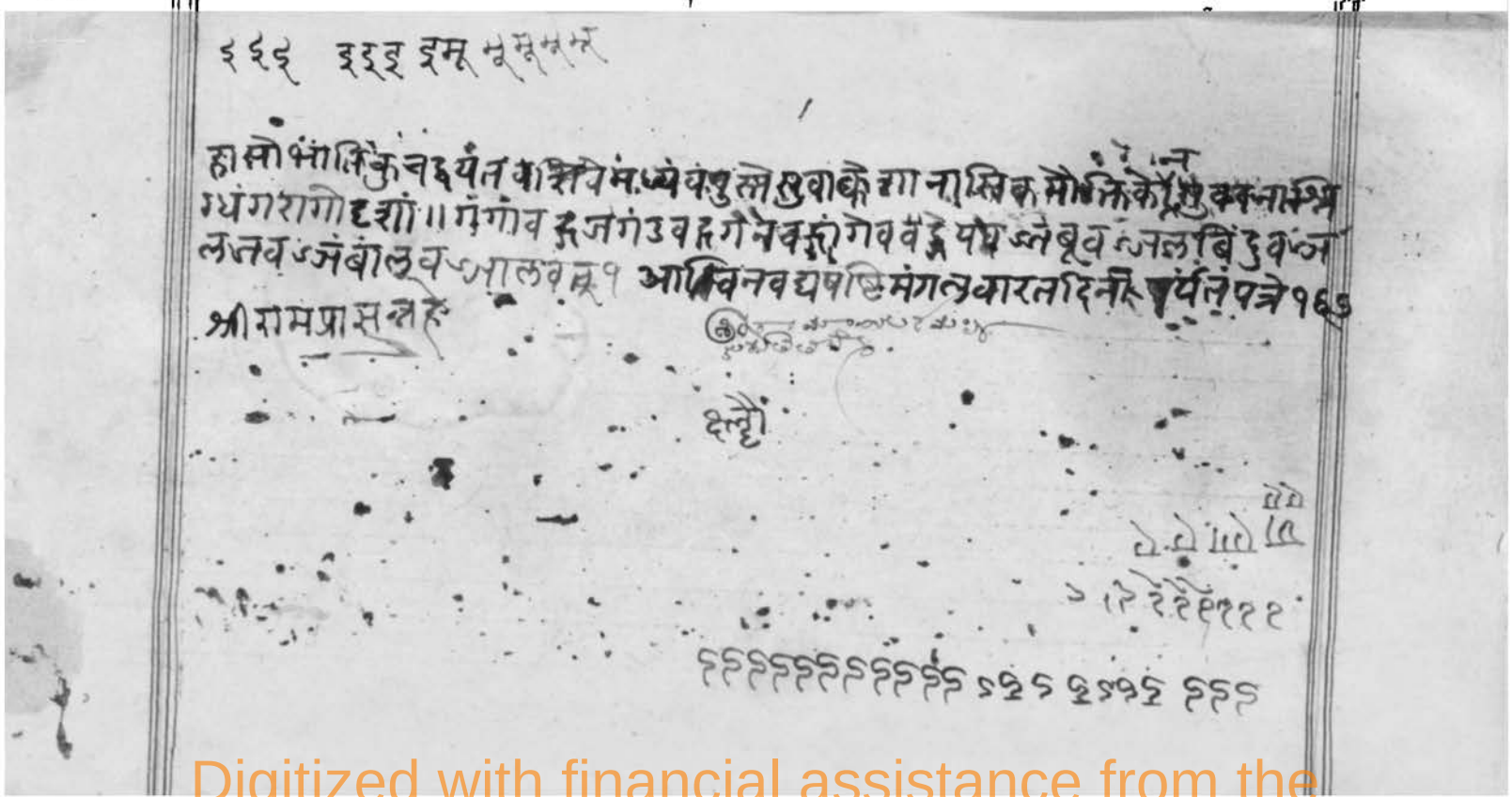

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June, 2017